MEMORII

G și Sayer

ULTIMUL SOLDAT AL AL TREILEA REICH

MEMORII

O. f)S

03 w

Jurnalul unui WEHRMACHT PRIVAT

1942-1945

În spatele liniei din față

În spatele liniei din față

MEMORII

Guy Sayer

SOLDATUL FORCOTTEH

În spatele liniei din față MEMORII

Guy Sayer

ULTIMUL SOLDAT AL AL TREILEA REICH

§

Moscova ientrpolygrAF

UDC 94(430).086

BBK 63.3(0)62 C12

Seria „În spatele liniei frontului. Memorii” a fost produsă din 2002

Elaborarea unui design în serie de către artistul I.A. Ozerova

Sayer Guy

C12 Ultimul soldat al celui de-al Treilea Reich / Per. din engleza. S.A. Danilina. - M .: CJSC Tsentrpoligraf, 2010. - 447 p. - (În spatele liniei frontului. Memorii).

ISBN 978-5-9524-4943-5

Un soldat german (francez de către tată) Guy Sayer povestește în această carte despre bătăliile celui de-al Doilea Război Mondial pe frontul sovieto-german din Rusia în anii 1943-1945. Cititorului i se prezintă o imagine a încercărilor cumplite ale unui soldat care a fost

mereu la un pas de moarte. Poate pentru prima dată evenimentele Marelui Război Patriotic sunt date prin ochii unui soldat german. A trebuit să treacă prin multe: o retragere rușinoasă, bombardamente continue, moartea tovarășilor, distrugerea orașelor germane. Sayer nu înțelege un singur lucru: nimeni nu l-a chemat pe el sau pe prietenii lui în Rusia și toți au primit ceea ce meritau.

UDC 94(430).086 BBK 63.3(0)62

ISBN 978-5-9524-4943-5

De la autor

Guy Sayer... Cine ești cu adevărat?

O să fac o rezervare imediat, uneori îmi spun pe nume, de parcă îmi vorbește altcineva, ale cărui cuvinte au mai multă putere asupra mea.

Cine sunt? Întrebarea pare a fi simplă, deși cum să spun...

În general, părinții mei sunt oameni simpli, muncitori de rând, înzestrați din fire cu tact și inteligență. Orașul de provincie Wissembourg, unde avem o casă modestă cu o mică moșie, este situat în nord-estul Franței, literalmente la o aruncătură de băț de granița cu Germania.

Când mama și tatăl s-au întâlnit, niciunul dintre ei nu și-ar fi putut imagina că lor, tineri și îndrăgostiți unul de celălalt, li se va promite o cale foarte spinoasă de către pământul tatălui lor.

Și nu numai lor, ci și mie - primul lor născut -!

De fapt, dacă nu aveți una, ci două patrii, atunci, desigur, există de două ori mai multe probleme, în ciuda faptului că există o singură viață. Când te gândești la viitor - ce să faci? cum sa procedez? - Îmi doresc foarte mult să devină realitate tot ceea ce visez. Nu-i așa?

Odată cu vârsta, desigur, vine înțelegerea că anii trecuți, de fapt, sunt o discordie completă între vise și realitate. Dar asta sunt eu, apropo...

1 Aceasta se referă la provincia istorică Franța Alsacia-Lorena, care a fost distrusă de Germania în 1871 ca urmare a războiului franco-prusac; revenit în 1919 în temeiul Tratatului de la Versailles; anexat în 1940 și eliberat în 1944 (în continuare acceptăm, ed.)

Am avut o copilărie minunată, dar tinerețea mea nu a funcționat. În cel mai bun moment al vieții, când totul este atât de semnificativ și important, când trăiești în așteptarea primei tale iubiri, războiul a sosit la timp, iar la șaptesprezece ani am fost forțat să fiu logodit

cu ea. Desigur, nu din dragoste și, bineînțeles, nu din calcul! Ce socoteală există dacă, la plecarea în armată, urma să slujească sub un steag, dar s-a întâmplat să fie sub altul, dacă, relativ vorbind, trebuia să apere „Linia Siegfried”1, dar nu „ Linia Maginot” * 2.

Și totuși, când am fost înrolat în armată, am experimentat mândria incomparabilă a apărătorului patriei. Tatăl meu mi-a spus de mai multe ori că protecția de dușmanii vetrei, în care focul a fost întreținut de o femeie din timpuri imemoriale, este datoria sacră a unui bărbat adevărat.

Totul este corect! Dar războiul m-a ruinat, deși am scăpat de obuze.

Nu sunt ca cei care nu au luptat. Sunt un soldat și, prin urmare, unul diferit, pentru că am fost în iad și acum știu adevărul teribil al vieții de zi cu zi din prima linie.

. Am devenit insensibil, nemilos, nepoliticos și răzbunător. Poate că acest lucru este bun, pentru că acestea sunt calitățile care îmi lipseau. Dacă nu aș avea această întărire, cel mai probabil aș înnebuni în război.

Linia Siegfried este un sistem de fortificații germane de lungă durată, cu adâncimea de 35-100 km, lungime de aproximativ 500 km de-a lungul granițelor de vest din Țările de Jos până în Elveția.

2 „Linia Maginot” - un sistem de fortificații franceze de lungă durată cu adâncimea de 6-8 km, lungime de aproximativ 400 km de-a lungul graniței cu Germania, Luxemburg și parțial cu Belgia.

Prolog

18 iulie 1942

Ajuns la Chemnitz. Barăcile orașului m-au fascinat. Când te uiți la clădirea albă uriașă de formă ovală, ești uimit. Am cerut să fiu repartizat la detașamentul 26 al escadronului zburător sub comanda lui Rudel. Spre marea mea supărare, zborurile experimentale pe bombardierul în plonjare Junkers-87 mi-au demonstrat total nepotrivire pentru serviciul în flota aeriană. Păcat desigur! Tatăl meu crede că, deși pregătirea și educația de luptă sunt la un nivel înalt în toate ramurile trupelor Wehrmacht, este încă în trupele de tancuri și în special în aviație.

Chemnitz este un oraș confortabil. Acoperișurile sale roșii cu vârfuri sunt înconjurate de verdeață. Vremea este frumoasă, blândă și nu caldă. În parcul, care se află lângă barăci, teii și stejarii de secole au crescut pe scară largă și luxuriant, în timp ce fagii, dimpotrivă, cresc în sus și, în ciuda bătrâneții lor, rămân drepti și zvelți.

Timpul zboară cu viteză vertiginoasă. Nu a existat niciodată un asemenea ritm de viață până acum. În fiecare zi ceva nou. Am o uniformă nouă, nouă. Se așează pe mine ca o mănușă. Sunt un adevărat soldat. Sunt atât de plin de mândrie. Cizmele sunt purtate dar in stare buna. Mă întreb cine a călcat în ele înaintea mea?

La penultimele exerciții tactice, au practicat „ofensiva unui pluton de puști pe un punct de tragere pe termen lung al inamicului”. Antrenamentul nostru de infanterie de până acum seamănă cu un sport. Lângă parc, pe gazon, ne întindem în lanț,

aleargă, atacă. Într-o scobitură din apropierea pădurii ne întindem în iarba înaltă, ne zguduim, râzând...

Recent, a plouat toată ziua și am fost conduși cu echipamentul plin și cu pușca în mână printr-un pustiu umed. Comenzi „Coborâți-vă!”, „Fugiți marș!” Până când am părut ca niște sperietoare de grădină și am căzut de epuizare.

Dar de cele mai multe ori, împărțiți în echipe, sub conducerea subofițerilor, defilăm pe gazon. Mergem, ne oprim la comandă, trecem din pas în pas, din alergare în pas, ne apropiem de sergent-major cu un raport fictiv, ne îndepărtăm de el în conformitate cu toate regulile științei militare. Vorbele poruncilor se aud ici și colo, zgomotul simultan al picioarelor zguduie valea.

Să atui, să stai în atenție, să iei de pază, să te întorci „la dreapta” și „la stânga”, să dai clic pe călcâie, să înduri mii de strângeri - este aceasta pregătire pentru isprăvi?

Se pare că exercițiul are acum o importanță deosebită, pentru că, așa cum a spus sergentul nostru major, apariția armatei în timp de război joacă un rol deosebit. În general, ne-a ținut o prelegere întreagă despre faptul că în vremurile moderne curajul este un lucru bun, dar unul secundar. Principalul lucru acum este capacitatea de a învăța tot ce trebuie să știe un soldat.

Știm deja pe de rost toate armele de infanterie existente ale inamicului, pentru că subestimarea inamicului, așa cum a spus sergentul nostru major, este o mare prostie.

Sunt într-o stare care poate fi definită prin cuvintele: „Fericit de reținut”. Ma simt minunat. Adevărat, exercițiile tactice și antrenamentele sunt epuizante până la limită. La cină, dau literalmente din cap. Apropo, mâncarea este tolerabilă, dar din când în când îmi amintesc de mesele noastre în familie acasă. Față de masă în carouri roșii și albe... Pentru micul dejun, cafea, miere, cornuri și lapte fierbinte.

Am învățat câteva cântece de marș și acum le cânt împreună cu toată lumea, dar doar cu un monstruos accent francez. Toată lumea râde, desigur. Ei bine, lasa! Acum suntem o singură familie. Acum suntem prieteni. Parteneriat militar, unde toți pentru unul și unul pentru toți. Acest lucru m-a încântat. Îndur poverile barăcilor foraj ușor și chiar de bunăvoie.

15 septembrie 1942

Mergem la Dresda.

Timp de nouă săptămâni am trecut prin pregătire militară, iar în acest timp au reușit să mă reeduca mai temeinic decât în toți anii mei de școală. Am învățat deja că un nasture lustruit este mai important decât multe trucuri școlare și nu se poate lipsi de o perie de pantofi.

Faptul că antrenamentul de foraj este un lucru util, am înțeles imediat și am ajuns la concluzia că, până la urmă, principalul lucru este să fii conștiincios. Cât de simplu este în general și cât de dificil este în condițiile în care un ordin este aproape o lege.

„¡(Urmează comanda” - cât de familiară a devenit această expresie, cât de convingător este sensul ei, eliminând nevoia de a-ți face propriile planuri.

Ei bine, la revedere, Chemnitz! Am plecat dimineața devreme într-un marș rapid. O ceață cenușie ușoară se topea în fiecare minut și în curând cerul s-a limpezit și a devenit albastru. Pe marginile drumului pe care am mers, printre tufele de păducel și soc, se vedeau brazi de culoare verde închis. A fost liniste. Un soare uriaș răsare în spatele lui. În fața fiecărui soldat își mișca umbra lungă. *

Am defilat în trei careuri, pluton cu pluton, în conformitate cu toate regulile hărții. După ce au trecut cincizeci de kilometri, s-au scufundat într-un tren militar în Dresda și au condus spre est.

Timp de câteva ore, am stat în Varșovia. Mulți și-au exprimat dorința de a se familiariza cu obiectivele turistice ale capitalei poloneze. Am examinat ghetoul, sau mai bine zis, ce a mai rămas din el. Și când a venit timpul să se întoarcă, s-au despărțit în trei sau patru. Polonezii ne-au zâmbit. Mai ales fetele. Soldații mai în vârstă și mai îndrăzneți decât mine și-au făcut deja prietene și au vorbit într-o companie drăguță.

În cele din urmă, trenul nostru pleacă și după ceva timp ajungem în Bialystok. După câteva ore, bătând un pas, mergem deja pe autostradă. Trebuie să mergem douăzeci de kilometri până la cazarmă pentru formare înainte de a fi trimiși pe front.

Razele soarelui sparg frunzișul copacilor care se înalță de-a lungul marginilor autostrăzii și cad într-o plasă densă pe suprafața albicioasă a drumului și pe căștile verzi ale soldaților.

Toamna este deja în plină desfășurare în această regiune. Frumos și liniștit peste tot! O câmpie largă și deluroasă se bucură de razele soarelui cald de toamnă.

Sergentul major Laus dă comanda să treacă la un marș accelerat și, literalmente, zece minute mai târziu, turnurile ghemuite ale unui castel al cavalerilor medievali apar înălțime pe un deal, unul dintre cele care păzeau cândva principate și, posibil, ducate, de raiduri de tâlhari și revolte țărănești. . Gri și mohorât în orice vreme, chiar și acum - într-o zi însorită - are o înfățișare formidabilă, asemănătoare

cu un peisaj pe care se joacă de obicei acțiunile unei opere de Richard Wagner.

Castelul, care de la depărtare părea gol și nelocuit, s-a dovedit a fi cazarma noastră. În încăperi cu ziduri de grosimi extraordinare, situate în zidul cetății, soldații s-au cazat.

- Canta-l! sergentul latră când ne apropiem de podul care străbate șanțul de șanț.

Ea a cântat din plutonul doi, arătând destul de curvă, un soldat subțire și subdimensionat, cu o voce neașteptat de înaltă și puternică scoate la iveală prima strofă: „Deutschland, Deutschland über alley...”1

Apoi intrăm cu toții în două voci, iar această două voci dă în mod neașteptat cântecului un sunet solemn.

O santinelă înaltă stă la porțile fortăreței, ținând la picior o pușcă cu încărcare automată, cu o baionetă fixă. El ne face să păzim.

Intrăm în curtea castelului, bătând un pas pe plăci denivelate, ciobite și înghețând la comanda „Atenție!”. Un ofițer superior cu grad de maior ține un discurs:

„Soldați, am fost însărcinați să eliminăm comisarii sovietici, care sunt înzestrați cu putere nelimitată asupra vieții și morții oamenilor. A-i distruge înseamnă a salva sângele german pe câmpul de luptă și în spate. Alte intrebari?

- Ce părere aveți, domnule maior, și vom reuși? cineva a îndrăznit să întrebe.

1 „Germania, Germania mai presus de toate...” Acest „Cântec al germanilor” a fost scris de Heinrich Hoffmann von Fallersleben în 1841. Muzicat de Franz Joseph Haydn (1797), a devenit în 1922, la ordinul președintelui Reich-ului Friedrich Ebert, imnul național; în 1918 a fost interzis de țările învingătoare; după înfrângerea fascismului, a fost din nou interzis, dar din 1952 textul cântecului a fost restabilit în drepturi. Din august 1991, a treia sa strofă a fost considerată imnul oficial al Germaniei.

Nu cred și nu te sfătuiesc. Există o comandă? Mânca. Și ne vom gândi când o vom face. Sieg heil!1

- Traiasca Hitler! am strigat noi din plin.

Comanda „În largul tău!” iar apelul nominal a început. Cei ale căror nume și prenume au fost chemați sunt ordonați să se alinieze în două rânduri. Mă uit în jur. Curtea este plină de vehicule militare, lângă care sute de patru soldați cu echipament complet de luptă se mișcă de la un picior la altul.

Verificarea noastră, trecând clar și cu dibăcie, se încheie. Se dă porunca de a se împărți în grupuri de treizeci de oameni pentru a fi plasați în cazarmă.

Un soldat în vârstă de cincizeci de ani, care ne însoțește, dă din cap spre camioanele acoperite și spune pe un ton subțire:

— Deblocarea trupelor... Așa stau lucrurile!

Deci iată chestia... Nu e de mirare că soldații au fețe atât de posomorâte!

Seara aflu că toți au plecat undeva în Rusia, iar Rusia este un război despre care încă nu știu prea multe. Mi-am amintit un capitol dintr-o antologie școlară, care se numește „rusă”. Scrie: „Blond rus, leneș, viclean, îi place să bea și să cânte”. Asta e tot!

Înainte să am timp să-mi pun rucsacul pe paturile de lemn care îmi plăceau, s-a auzit ordinul de a construi. Ia masa, nu? E timpul... Ultima dată când am fost hrăniți în Bialystok. Toată lumea a mâncat cu plăcere pâine de secară și brânză de vaci cu gem. Mă întreb ce vor distra aici?

Se pare că sunt prea optimist.

Sergentul major Laus, care a reușit să-și pună un pulover cald, ne sugerează zâmbind să mergem la înot. Wow! Septembrie este chiar după colț!

„E frig, după părerea mea”, spune printre dinți gigantul alsacian. Nici zece soldați timizi, au îndrăznit să opună maiorului. - Orice persoană sănătoasă, după părerea mea, are dreptul să refuze să accepte această procedură de apă.

Feldwebel Laus, continuând să zâmbească, spune cu un aranjament:

„Orice persoană are numai îndatoriri și numai Dumnezeu are drepturi. De data asta. Dacă un soldat nu se iubește pe sine, el

Fie ca sfânta biruință să fie cu noi!

dă altora griji inutile, iar în război nu ar trebui să fie nimic de prisos. Acestea sunt două. Iarna rusească este o chestiune serioasă, așa că ne vom tempera. Sunt trei. Nefiind luptat în spital pentru a fi pe plac - ca dezertarea. Clar?

A trebuit să facem un efort. Cu un pas elastic, ca niște sportivi adevărați, depășim un kilometru sau jumătate și ne aflăm pe malul nisipos al lacului, unde un pârâu înghețat vorbăreț își poartă apele.

Feldwebel Laus se oprește din zâmbet, ne ordonă să ne dezbrăcăm goi și privește în jurul nostru cu o mișcare vicleană.

Atât de gol! Am învățat deja să depășim nu numai modestia, ci și multe alte lucruri. Îmi amintesc cât de timizi am fost la început, când recruții locuiau în cazarmă. Cu timpul, s-au obișnuit cu asta și nu cu asta.

Însuși sergentul-major sare primul în apă, stropindu-ne cu spray. Toată lumea râde, dar eu nu sunt amuzant. Vremea, desigur, este minunată... pentru plimbare, dar nu pentru înot. Încerc apa cu piciorul. Brr! Și apoi primesc o lovitură în spate. Însoțit de o explozie de râs, zbor în apă. Când ies la mal, mă lovește un thrasher. Inflamația plămânilor, fără îndoială, este garantată de seară! Deci, unde este prosopul? Nimeni nu are prosoape! Dar am un pulover. L-am pus pe corpul meu ud.

Abia putem ține pasul cu sergentul nostru major. Se repezi cu viteza maxima si a facut deja jumatatea drumului catre castelul nostru. Ne era îngrozitor de foame și, după ce am zburat în curte, căutam intrarea în sala de mese. Dar nu era acolo! Nici un indiciu că ne vor hrăni.

Ne vor lăsa să mâncăm sau nu? întreabă uriașul alsacian pe un subofițer care stă la distanță.

- Atentie! - latră sergentul-major.

Înghețăm. Chiar și curajosul nostru alsacian.

„Cina aici la unsprezece”, latră Laus. Am ajuns cu trei ore întârziere. Trei, în dreapta mea, stai în picioare! Acum tragem.

Strângând din dinți, mergem după chinuitorul nostru.

O potecă îngustă trece prin pădure. Liniște. Soarele se coace. Miroase a pin și rășină. O ciocănitoare bate în apropiere.

Rangurile noastre sunt rupte și suntem în urmă într-un singur file. Feldwebel Laus a plecat în viteză. Cel mai probabil, pentru a afla dacă totul este pregătit pentru tragere, ceea ce este o problemă serioasă pentru ofițeri

tortură, dar pentru soldați o distracție preferată. Fotografiile sunt o adevărată afacere care necesită pricepere.

Între timp, foamea se făcea simțită. Chiar va exista o discuție asupra rezultatelor după aceste concedieri de antrenament? Cel mai probabil... Cu zelul cu adevărat albinelor al lui Laus, nu putem scăpa de analiza împușcării la țintă cu strângerea nesfârșită. Se pare că astăzi ne vom convinge în sfârșit că foamea nu este într-adevăr o mătușă.

Poteca ducea la marginea pădurii, unde stăteau brazi asezonați intercalate cu mesteacăni groși. M-am prins de faptul că natura pe stomacul gol nu îmi provoacă fostul sentiment de bucurie.

Deodată, a apărut confuzia printre soldații care mergeau în față. Ce s-a întâmplat? Am pornit cu viteză maximă spre bifurcație, unde vreo

treizeci de soldați s-au înghesuit în jurul a trei polonezi îmbrăcați în civil, cu coșuri cu ouă de găină alese.

Polonezii mormăie ceva, dar eu nu boom-boom în poloneză! Dar chiar și așa, este clar că vând ouă și, din păcate, nu am primit încă un salariu.

Pe scurt, se dovedește rapid că buzunarele noastre sunt goale.

Neputând rezista tentației, ne cufundăm mâinile în coșuri. Loviturile se revarsă în dreapta și în stânga, dar toate acestea se întâmplă în liniște deplină. Aveam opt ouă întregi în șapcă. Nu chiar atât de rău dacă ignori durerea din picior. Cineva m-a lovit cu un călcâi la gleznă.

Un austriac plinuț mă privește cu toți ochii. Privind la fața lui roșie de băiețel, nici nu-mi puteam imagina cum va fi într-o lună, când viața obositoare și nemiloasă din prima linie va cădea peste noi cu toată greutatea ei.

Îi dau câteva ouă. El rămâne fără cuvinte de uimire și fericire.

Cele șase ouă rămase le înghit aproape cu coaja.

În sfârșit, suntem la poligon. Sunt cel puțin o mie de soldați aici. Tragerea nu se oprește. De departe se pot vedea ținte întunecate și albe ridicate deasupra parapetului. Cele care sunt mai aproape sunt pentru puști, iar cele care sunt mai departe sunt pentru mitraliere. Îmi iau o duzină de două cartușe la pușca mea

nov, intenționând să-i împușc când era rândul meu. Unii iau mai mult, dar douăzeci sunt de ajuns.

Ouăle din stomac încep să se comporte cumva. Ceea ce crede corpul meu despre mine în același timp poate fi descris cu greu cu cuvinte de cenzură.

Ora se apropie de seară. Ne este foame ca lupii. Echipa noastră s-a descurcat destul de bine. Laus primește recunoștință. Aruncându-ne puștile pe umeri, părăsim poligonul de tragere. Mergem pe o potecă îngustă de pietriș. Se pare că au mers pe cealaltă direcție.

Cât de departe este castelul nostru? Se pare că mai trebuie să mergem și să plecăm. Zece kilometri exact. Ne plimbăm și mâncăm. Probabil că nu există un antrenament pulmonar mai bun decât cântatul în marș. Din moment ce sunt sănătos, cred că s-au transformat în burduf în acea seară.

Din când în când reușesc să arunc o privire către tovarășii mei, care deja se sufocă. Pe chipul multora dintre ei disperare. Ce se întâmplă de fapt? Peter Deleige – se îndepărtează oblic de mine – întinde mâna. Un cadran de ceas strălucește pe încheietura mâinii lui.

- Timpul! spune el pe un ton subtit.

In sfarsit a ajuns la mine! E deja întuneric. Probabil că este vreo șase până acum... Deci nici nu vom avea timp de cină?

Nu se oprește din împingere! Poate mai avem timp și vom obține măcar ceva.

După ce am pornit aproape în galop, îl depășim pe sergent-major Laus.

Se uită la noi uluit, izbucnește într-un strigăt, dar se prinde și aruncă în mișcare:

- Te-ai hotărât să mă bată, nu? Ei bine, vom vedea despre asta!

La comanda lui, sorbim pentru a șaptea oară: „Erika, te iubim” - și, fără să încetinim, trecem pe lângă un pod masiv de piatră aruncat peste un șanț, ne prăbușim în curte și vedem o coloană de soldați înarmați cu melone și căni. S-au aliniat la bucataria taberei cu trei cazane uriase.

La comanda lui Laus, ne oprim. Acum latră: „Dispers!” - și ne vom grăbi după bowlieri. Dar chinuitorul nostru ne face să punem puștile în piramidă. Încă zece minute la canalizare!

14

„Bine”, spune el în cele din urmă, „hai înainte!” Poate vei primi ceva. Și fără groapă de gunoi!

Păstrăm ordinea la ușa arsenalului, dar dincolo de ea nimic nu ne poate reține. Cu toate picioarele ne repezi spre cazarmă. Sărind peste treptele scărilor, dărâmăm soldații care coboară. Totuși, la podeaua noastră ne oprim în confuzie. Nimeni nu-și amintește sigur unde locuiește. Ne grăbim dintr-o cameră în alta, ne împingem unul pe altul, înjurăm, schimbăm cătușele.

Norocoșii, care și-au descoperit imediat bowlierii, coboară în galop pe scări. Ce porc! Vor mătura tot ce a mai rămas!

În cele din urmă îmi găsesc rucsacul, îmi iau pălăria melon și cana, alerg în curte și, însoțită de privirea prietenoasă a sergentului Laus, îmi iau locul la coadă. Văd că mai a mai rămas ceva într-un cazan și oft ușurat.

După ce am profitat de momentul, mă uit la camarazii mei. Iată-l pe Bruno Len-sen. Și-a primit deja partea. Mestecă direct din mers. Farshtein, Olensheim, Lindberg, Hals îi urmează exemplul. E si randul meu. Întins pălăria melon. Bucătarul răstoarnă lingura în ea și aruncă o porție decentă de terci în capac. Mă așez pe o bancă din apropiere și mă năpustesc la mâncare ca și cum aș fi înfometat de ani de zile. Una peste alta, un răsfăț bun! Sunt bucăți de carne, prune uscate, gris. Cinci minute mai târziu, nu există nicio urmă de ele.

Băuturile nu par să fie disponibile. La fel ca toți camarazii mei, merg la toaletă și arunc trei căni de apă rece ca gheața în mine. În același timp, pălăria mea melon.

Apelul nominal de seară are loc în Sala Mare. Căpitanul ne informează despre succesele Reich-ului. Deja opt. După semnalul „Închide”, a fost interpretată coralul „Să mulțumim Domnului nostru”. Apoi ne străduim singuri, cădem pe paturile cu stâlpi și adormim imediat.

Așa decurge prima mea zi în Polonia. Astăzi este 18 septembrie 1942.

Ne trezim la cinci. Și așa în fiecare zi timp de două săptămâni. Un mod de viață bine stabilit este organizat cu sarcini de cazarmă, manevre și practică la țintă. Traversăm lacul în fiecare zi. Desigur, nu înota...

Seara, doar suficientă forță pentru a cădea pe saltea. Nu mai este în stare să mâzgălească rudelor sale.

Am succes la fotografiere. De vreo cincizeci de ori am aruncat cu succes o grenadă.

Burniță din când în când. Sezonul ploios înseamnă că vine iarna? Dar este octombrie. Astăzi este doar a cincea. Cerul este senin dimineața. Rece. Poate va fi o zi grozavă. După micul dejun, pornim la manevre de pluton.

Nu mânca - nu a fost nicio comandă. Tot ce auzi este bubuitul cizmelor. Îmi place acest sunet. Nu vreau să vorbesc cu nimeni. Îmi umplu plămânii cu aer rece. Grozav! Nici măcar nu încerc să înțeleg de ce simți vioiciune spirituală după exercițiul zilnic obositor. Un pluton, staționat la doisprezece kilometri de noi, în orașul Kremenstovsk, se îndreaptă spre noi. Ne salutăm unul pe altul. Ei merg cu capul la stânga, noi la dreapta. Fără a schimba formația, trecem la un marș accelerat, apoi revenim la viteza normală și din nou la un marș accelerat. La întoarcerea la castel, găsim reaprovizionare aici.

Toți subofițerii sunt ocupați cu recruți. Vă așteptăm la intrare. Dar o jumătate de oră mai târziu, nimănui nu-i pasă de noi. Apoi alcătuim puștile în capre și sunt amplasate direct pe plăci.

Am început o conversație cu Lorena. Se dovedește un amestec amuzant de franceză și germană. Așa merge dimineața. Sunetul clopoțelului anunță cina. Punem puștile într-o piramidă în arsenal.

E deja trecut de amiază. Întrucât nu au existat modificări în rutina zilnică, Laus ne-a explicat că acum are exerciții tactice, dar nu cu noi, ci cu recruții nou-veniți. Grozav, doar grozav! Curiozitatea și setea noastră de explorare au fost trezite instantaneu. Urcăm la etajul al treilea, admirăm atracțiile locale, apoi urcăm scările până la pod și apoi ieșim pe acoperiș, unde miroase a vară.

Ne simțim de parcă suntem pe plajă. Cu toate acestea, căldura devine insuportabilă. Curând, ca și ceilalți, mă târăsc la umbră, apoi cobor în curte și mă regăsesc din nou în compania plictisitoarei Lorene, care vorbește doar despre cât de zel a studiat medicina. a renuntat

eu medicamentul lui! Tatăl meu avea să-mi găsească un loc de muncă ca mecanic. Amândoi iubim tehnologia. În general, nu are rost să vorbim despre o viață liniștită când ești pe cale să fii trimis pe front!

Ar fi bine să înveți să conduci o mașină. Ce împiedică de fapt? Cererea mea este luată în considerare. Și acum simt deja satisfacție când mă ascultă mai întâi o motocicletă puternică, apoi un Volkswagen și, în cele din urmă, un Steiner sau un vehicul de teren al armatei. Impresia că am făcut toată viața mea a fost să conduc mașini.

10 octombrie

Vremea este încă frumoasă, dar dimineața îngheață. Toată ziua exersăm conducerea unui tanc ușor conceput pentru a fi folosit de unitățile de recunoaștere. Ne înfundăm în rezervor ca heringul într-un butoi. Alergăm pe teren accidentat și nu cădem doar pentru că facem capriole acrobatice din când în când. Râdem până când cădem. Dar până seara, toată lumea s-a dovedit a fi un adevărat petrolier. Suntem obosiți de moarte, dar suntem mulțumiți.

A doua zi, cu un zel nestăpânit, începem să consolidăm abilitățile dobândite cu o zi înainte. Deci măcar te poți încălzi. Dar apoi apare Laus și dă comanda să construiască.

— Sayer! latră el.

Fac un pas înainte.

„Locotenentul Starfe are nevoie de un soldat care să poată conduce un tanc. Tu ieri, după părerea mea, ai marcat cel mai mult. Așa că du-te, pregătește-te!

Salut și decol. Este posibil?! Se dovedește că sunt cel mai bun tanker al plutonului! În cel mai scurt timp mă îmbrac și fug în curte. M-am repezit la sediu și s-a dovedit - nu în zadar. Locotenentul Starfe așteaptă deja. Este un bărbat subțire, cu trăsături unghiulare. Configurat destul de prietenos. Se spune că în Belgia a fost rănit, dar a rămas în armată și acum este trimis aici ca instructor. iau sub vizor.

— Știți drumul spre Kremenstovsk? întreabă locotenentul și zâmbește.

— Așa este, locotenente.

17

Să spun adevărul, nu eram sigur că știam. A apărut o bănuială: nu este acesta același drum pe care trec uneori ramuri dintr-un sat îndepărtat? Ne-am întâlnit de câteva ori la răscruce...

Trebuie să spun că sunt flatată și, bineînțeles, fără ezitare, o iluzie.

„Este grozav”, răspunde Starfe, încă zâmbind. — Ei bine, atunci hai să mergem!

Arătă spre unul dintre tancurile ușoare pe care am învățat să le conducem ieri. Vehiculul de luptă pe o remorcă are un tun antiaerian de 88 mm acoperit cu o plasă de camuflaj, a cărei capacitate de penetrare este de neegalat: obuzele cu foc direct străpung piguri obișnuite de la o distanță de până la două mii de metri. Mă așez pe scaunul șoferului și pornesc motorul. Au mai rămas doar 10 litri de combustibil. Cred că acest lucru în mod clar nu este suficient și cer permisiunea de a umple rezervorul. După ce l-am primit, mă laud pentru ingeniozitatea mea. Plecăm în trei minute. Conduc mașina nesigur. Depășim însă în siguranță porțile cetății și podul peste șanț. Nici măcar nu mă uit la Starf. Trebuie să fi observat că sunt încă o cisternă. După ce am condus la opt sute de metri de castel, cotesc pe drumul care, mi se pare, duce la Kremenstovsk. Zece minute cu greu ne putem târî. Mi-e frică să greșesc. Stâlpii trec pe lângă un cărucior cu fân. Ei văd un tanc și cedează imediat. Starfe se uită la mine. Manevra polonezilor îl face să zâmbească.

- Probabil, au decis că nu te grăbeai în mod deliberat. De unde știu că ești nou?

Habar n-am cum să reacționez. Dacă aceasta este o glumă, atunci nu este deloc amuzant. Nervii mei sunt la capăt. Sărmanul locotenent tremură de parcă ar merge pe o cămilă. Sunt niște clădiri în față. Caut un semn cu ochii, dar văd doar copii cu părul blond care au venit în fugă să se uite la rezervor. Ei riscă să fie loviți de omizi, am chicotit.

În cele din urmă, observ o coloană de mașini germane pe marginea drumului. Starfe arată spre o casă cu un steag fluturând. Respir usurat. Dumnezeu să ajute!

„În acest Kremenstovsk, va trebui să așteptați o oră, nu mai puțin”, spune Starfe. - Uită-te în sala de mese. Poate ceva de încălzit.

18

Mă mângâie pe umăr. Amabilitatea locotenentului mă atinge. L-am livrat la Kremenstovsk nu în cel mai bun mod. Și oricum, cine este el pentru mine? Și s-a purtat ca un tată.

Mă îndrept spre o clădire care arată ca o primărie. Pe ușă există o inscripție: „Sala de mese pentru soldații companiei a 27-a”. Nu există santinelă. Eu intru. În hol, trei soldați sunt ocupați să despacheteze cutiile de mâncare. Încă trei sau patru oameni stau și vorbesc în camera alăturată.

- Este ceva fierbinte? Tocmai am adus aici un ofițer, dar nu sunt de la a douăzeci și șaptea companie.

- Ei bine, - mormăie soldatul din spatele despărțitorului. „Încă unul din alsacienii ăia, asta e! Nemții pozează pentru totdeauna din ei înșiși!

Dar ce vei face?! Accentul mă eșuează mereu, fie că este greșit!

- Nu sunt alsacian, ci german - jumătate. Mama mea este germană. Și te simți mai bine! ma repez.

Dar nu le pasă deloc. Cel din spatele despărțitorului pășește în bucătărie. Stau în mijlocul camerei în paltonul meu gri-verde. Cinci minute mai târziu, un soldat nebun se întoarce cu o cană pe jumătate umplută cu lapte de capră. Toarnă în el un pahar întreg de alcool și, fără să scoată un cuvânt, mi-l întinde.

Băutura arde, dar o beau până la fund. Nu-și iau ochii de la mine, așteaptă să mă sufoc... Nu suport alcoolul, dar nu-i lăsa să creadă că sunt un slab!

Plec fără să salut și mă trezesc din nou pe stradă. Rece! Iarna este cu siguranță aici în Polonia acum. Cerul este acoperit cu nori. Temperatura a scăzut la minus șase.

Unde să mergem? Nici un suflet în piață. Polonezii stau acasă, se încălzesc lângă sobe. Mă duc în parcare unde soldații sunt ocupați cu camioanele. Mă îndrăznesc să spun câteva cuvinte, îmi răspund ei, dar fără prea mult entuziasm. Pentru ei, sunt un tânăr cu gura galbenă. Toți au treizeci de ani. Eu continui să hoinăresc fără scop. Patru bărbați în paltoane maro îmi atrag atenția. Au tăiat trunchiul copacului cu un ferăstrău lung. Este prima dată când văd o astfel de formă.

Mă apropii de ei. Zâmbind, întreb dacă totul este în regulă. În loc să răspundă, bărbosii nu mai ferăstrău, se îndreaptă și zâmbesc timid. Unul dintre ei este un tip înalt. Odihnă

nye ghemuit, îndesat. Pun două sau trei întrebări, dar nu mi se răspunde la un cuvânt. Glumesc?!

„Lasă-i în pace”, spune o voce din spatele meu. „Nu știi, este interzis să vorbești cu ei. Ele pot fi doar comandate.

- Da, tac, de parcă și-ar fi înghițit limba. La ce le folosesc în Wehrmacht?

- Wow! fluieră tipul care s-a hotărât să mă învețe. - Da, tu, se pare, nici măcar nu ai adulmecat praf de pușcă! Sunt ruși, înțelegi? Dacă se întâmplă să ajungi pe front și vezi pe unul dintre ruși în fața ta - trage fără ezitare, altfel nu vei vedea pe nimeni altcineva.

Mă uit la ruși. Ei continuă să bea. Whack-whack, whack-whack! Așa sunt ei, dușmanii noștri, cei care trag în soldații germani, care poartă o uniformă asemănătoare cu a mea. De ce mi-au zâmbit atunci?

În următoarele două săptămâni, viața la castel cu mine și cu tovarășii mei de la compania a 19-a se desfășoară pe o șansă uzată. Încetul cu încetul, încep să uit de întâlnirea cu brutele posomorâte din compania a 27-a. Da, bine, ei! La urma urmei, au fost redactate în 1940.

Iarnă. Aici este murdărie de netrecut. Ploaia și zăpada au transformat pământul într-o mizerie. Odată cu amurgul, ne întoarcem la barăci murdari și teribil de obosiți. Și totuși bucuria vieții nu scade: suntem tineri și sănătoși. Bănuiesc că aceste dificultăți temporare nu sunt nimic în comparație cu încercările care ne stau în față. Seara, ne scufundăm sub pături și spunem glume până când somnul ne învinge.

28 octombrie

Deși vremea nu este prea rece, plăcutul este mic. Nori grei se plimbă pe cer toată ziua, vântul bate și plouă. Sergenții noștri-major s-au săturat să se întoarcă în barăci înmuiați până la piele, așa că de cele mai multe ori ne îmbunătățim tragerea și conducerea unui tanc. Apropo, nu este nimic mai dezgustător decât să sapi în motor în ploaie.

Coloana de mercur din termometru este constant la zero.

20

30 octombrie

Plouă, vântul rece înfrigura până la oase.

După jurământ, suntem trimiși la depozit. Să mergem fără să avem nevoie de explicații. Măcar te poți încălzi acolo. Două plutoane ale companiei noastre părăsesc deja depozitul, echipate sub un baldachin impresionant. E si randul meu. Mi se înmânează patru cutii de sardine etichetate franțuzești, doi cârnați vegetali învețiți în celofan, un pachet de biscuiți fortificați, două batoane de ciocolată elvețiană și două sute de grame de zahăr. Merg puțin mai departe și iau o haină de ploaie, o pereche de șosete, mănuși de lână. La ieșire, îmi înmânează o cutie cu inscripția: „Trusă de prim ajutor. Prim ajutor". Ma alatur camarazilor mei. Se înghesuie și se udă în ploaie lângă camionul în spatele căruia stă ofițerul. Poartă o haină de piele gri-verde. Într-o astfel de rochie, nici ploaia, nici frigul nu sunt groaznice. Ofițerul pare să aștepte să se adune întreaga companie. În cele din urmă, hotărând că totul este la locul lui, se întoarce spre noi, dar vorbește atât de repede încât cu greu înțeleg despre ce vorbește:

- În jumătate de oră pleacă un tren spre prima linie. Îl vei însoți. Rația pe care tocmai ai primit-o este pentru opt zile. Ia totul cu tine. Ai un sfert de oră să te pregătești. Voi fi aici în douăzeci de minute.

Acesta este ceva la care nu ne așteptam. Ne grăbim la cazarmă să ne punem lucrurile. Îmi închid fermoarul ghiozdanului și mi-l pun.

- Cât vom rămâne acolo? mă întreabă un vecin.

- Nu am nici o idee.

„Tocmai le-am trimis o scrisoare părinților mei. Mi-a cerut să trimit mai multe cărți.

„Nu contează”, răspund eu. „Pachetul vă va fi trimis, asta-i tot.

Și apoi Hals, cu care deja îmi făcusem prieteni, m-a bătut pe umăr. Mă uit în jur.

„Uită-te măcar la rușii ăștia!” Îmi face cu ochiul și zâmbește.

Este clar. Lăudarea... Stăpânirea de sine, desigur, este o trăsătură valoroasă a caracterului, dar la gândul la război, front, bătălii, toată lumea devine inconfortabilă.

21

Și iată-ne din nou în curte, stând, udăm. Fiecare dintre noi primește o pușcă Mauser și douăzeci și cinci de cartușe de muniție. Băieții sunt puțin nervoși. Putem fi înțeleși - în companie nu este nimeni mai în vârstă de optsprezece ani. Locotenentul ne prinde confuzia și, pentru a ne ridica moralul, citește cel mai recent raport al Wehrmacht-ului. Von Paulus este deja pe Volga, von Richthofen se apropie de Moscova. Deși britanicii și americanii bombardează orașele Reich-ului, ei suferă pierderi grele. Am lătrat din răsputeri:

- Sieg heil!

Inima ofițerului a fost cu siguranță ușurată.

A 19-a noastră companie se aliniază în fața bannerului.

Iată-l pe Laus, sergentul nostru major. Poartă o cască, ca noi, și în echipament complet. Pe lateral este un toc lung, negru, strălucitor de picăturile de ploaie. Tacem. Ordinul rupe tăcerea de moarte:

- Atentie! Dreapta! Marș pas!

Aliniați într-o linie de trei, părăsim castelul, care a devenit casa noastră. Trecem pentru ultima dată peste un pod de piatră, călcăm în picioare pe drumul pe care l-am mers aici acum o lună și jumătate. De câteva ori, privind înapoi, am aruncat o privire de rămas bun către castelul cavalerilor medievali. Probabil că nu îl va mai vedea.

Aș fi fost copleșit de descurajare dacă nu ar fi fost tovarășii mei. În Bialystok, unde am ajuns, există o mare întreagă de paltoane verzi. Ne aliniem într-o coloană de marș și ne îndreptăm spre gara.

1 "Mauser" - pușcă automată. Este numit după frații inventatori Wilhelm și Paul Mauser.

Prima parte RUSIA

Toamna anului 1942

Capitolul 1

LA STALINGRAD

Minsk. - Kiev. - Harkov

Stăm la un tren lung de cale ferată. Puștile sunt alcătuite în capre, rucsacii sunt scoși. Probabil că acum e amiază, poate una după-amiaza. Laus a scos ceva de mâncare din ghiozdan și mestecă cu atenție. Nu este puțin atractiv în fizionomia lui, dar suntem rude cu ea. Ne-a ridicat moralul. De parcă la semnal, am scos și produsele. Cineva a început să înghită totul. Laus se strâmbă, dar nu țipă.

- Hai, băga în tine opt seturi deodată! Nu vei primi nimic până săptămâna viitoare.

Am mâncat jumătate din cât ne-a cerut apetitul crescut, dar măcar ne-am încălzit puțin.

La urma urmei, stăteam deja de două ore în frig și eram înfrigurați. Au mers de-a lungul trenului, au glumit, au bătut cu călcâiele ca să se încălzească. Cei care aveau hârtie au început să scrie scrisori. Degetele îmi amorțeau, așa că nu am avut timp să scriu. Eșaloane cu muniție se mișcau continuu prin gară. Deodată, trenurile s-au oprit și s-au întins aproape un kilometru. Ce este? Trenurile sosesc, întăririle aterizează, iar altele stau pe șine, așteptând plecarea. Aici a venit un alt tren, a stat câteva minute și a mers în direcția opusă. Ei bine, ce mizerie!

Trenul, lângă care stăteam, a înghețat, se pare, pentru totdeauna. Poate că e în bine.

23

Hotărând să mă încălzesc, m-am ridicat și m-am uitat în trenul de marfă. Desigur, nu existau animale, dar muniție era mai mult decât suficientă.

Suntem înghesuiți în stație de patru ore și suntem complet amorțiți. Pe măsură ce se lăsa întunericul, frigul s-a intensificat. Pentru a trece timpul, ne-am băgat din nou mâna în rucsacuri. Aproape complet întuneric. Laus, se pare, s-a săturat și de toate. Își trase șapca peste urechi, își ridică gulerul și se plimba înainte și înapoi, încercând să se încălzească. Trebuie să fi mers zece mile. Khemintsev-ii noștri s-au adunat într-o grămadă. Lensen, Ohlensheim și Hals erau nemți care vorbeau franceza mai bine decât eu în germană; Alsacianul Morvan; austriacul Uterbeik, care arăta ca un italian din cauza părului întunecat și creț (mai târziu, însă, s-a desprins de grupul nostru) și, în cele din urmă, eu, jumătate francez, jumătate german. Noi șase am găsit cumva un limbaj comun. Uterbake, dacă nu era bun, fredona pe sub răsuflare cântece italiene despre dragoste, complet nepotrivite situației. Suntem de fapt obișnuiți cu Wagner, dar aici ascultă geamătul plângător despre soarta ciudatului napolitan.

Ceasul lui Hals cu cadran luminos arăta deja opt și jumătate. Am decis că nu ne vor lăsa la gară peste noapte. Nu era acolo. A mai trecut o oră și unii dintre soldați, după ce și-au întins sacii de dormit, au început să se așeze pentru noapte. Pentru a se proteja de umezeală, unora nu le era frică să se întindă direct pe traverse, sub vagoane.

Sergentul nostru s-a cocoțat pe un balot de haine de armată și și-a aprins o țigară. Nu arăta bine. Nu mi se potrivea că vom fi lăsați în

mila destinului, siliți să petrecem noaptea așa, sub cerul liber. Nu poate fi! E pe cale să se audă fluierul, care anunță plecarea, acei oameni deștepți care s-au așezat deja pentru noapte vor trebui să-și facă în grabă sacii de dormit. Dar ar fi mai bine dacă le-am urma exemplul. Au trecut două ore și încă stăteam pe podeaua rece de piatră. Înghețul s-a intensificat. Vine ploaia. Sergentul nostru-major și-a montat un cort: și-a acoperit valizele cu o cârpă impermeabilă și a scăpat astfel de vremea rea. Vulpe bătrână!

Trebuie să găsim acoperire. Nu putem merge departe de arme, dar le lăsăm totuși să se ude în ploaie, așteptând o adevărată lovitură dimineața. Cele mai bune locuri sunt deja, desigur, pentru...

24

nyata. Rămâne de urcat pe sub vagoane. Ar fi mai bine înăuntru, dar ușile sunt legate cu sârmă.

Blestemând tot ce este în lume, ne așezăm pentru noapte: un fel de adăpost, dar totuși! Din noi curge un pârâu; suntem în afara noastră de furie. Dar comanda micilor noastre probleme, probabil, provoacă doar râsete...

Pentru prima dată, am dormit în aer liber. Inutil să spun că nu am putut sta cu ochii închiși mai mult de cincisprezece minute. O osie uriașă a servit drept baldachin pentru patul meu; uneori mi se părea că se mișcă, de parcă ar fi plecat un tren. M-am trezit și am constatat că totul era încă pe loc; a căzut din nou în somn și s-a trezit din nou. Odată cu primele raze de soare, noi, frământând mădulare înțepenite, am ieșit. Probabil arătau ca niște morți care tocmai fuseseră dezgropați din pământ.

La opt dimineața ne-am aliniat și ne-am îndreptat spre peron. Hals a tot repetat că am putea la fel de bine să petrecem noaptea în cazarmă. Niciunul dintre noi nu avea nici cea mai mică idee despre greutățile vieții unui soldat. Pentru prima dată am petrecut o noapte sub cerul liber, și câte asemenea nopți, doar în condiții mai proaste, ne-au așteptat!

Între timp, a trebuit să însoțim trenul cu tehnică militară. Compania noastră a fost împărțită din timp în trei părți pentru a escorta trei eșaloane - trei sau chiar două persoane pe platformă. Hals, Lensen și cu mine am fost însărcinați să păzim aripile de pânză ale aeronavelor cu imaginea unei cruci negre și alte părți ale echipamentului militar destinat Luftwaffe. Judecând după marcaje, încărcătura a urmat de la Ratisbonne până la Minsk.

Minsk înseamnă Rusia. Mi s-a uscat gura. Inima bătea.

Curând a sunat fluierul și trenul a început să se miște.

După ceva timp, ploaia a încetat, dar a început să cadă zăpadă. La reflecție, ne-am urcat pe sub prelată și ne-am așezat lângă motorul aeronavei. Vântul a încetat să ne mai sufle. S-a făcut imediat mai cald. Agățați unul de celălalt, aproape s-au încălzit. Bineînțeles, am vorbit inactiv și din când în când am izbucnit în râs – deși ce era de

râs? Trenul s-a rostogolit spre est, ce se întâmpla în jur - nu știam. Numai din când în când venea bubuitul trenurilor care veneau din sens opus.

Deodată, Lensen auzi un țipăt. Ne-a făcut semn să fim liniștiți și și-a scos capul cu precauție de sub prelata.

25

— Laus... spuse el calm. După o pauză, a adăugat: — Alarmă falsă.

Cu toate acestea, după câteva secunde, cineva a sfâșiat marginea prelatei. În fața noastră a apărut fizionomia sergentului-major. La vederea fețelor noastre fericite, el s-a răsucit de furie. Fugând de frig, Laus și-a tras casca peste cap și și-a pus mănușile. Zăpada l-a acoperit din cap până în picioare.

- Stand! Atenţie! lătră el.

Dar nu am putut executa comanda cu agilitatea obișnuită. Platforma se legăna dintr-o parte în alta.

Ceea ce a urmat este demn de teatrul absurdului. Încă, după atâția ani, îl văd pe ursulețul Hals. Se străduiește să stea drept, dar trenul se scutură, astfel încât Hals se clătina în stânga și în dreapta cu el. Paltonul meu s-a prins de o parte a motorului și trage la podea. Nici Laus nu este la înălțime. Impresia este că a trecut de minune.

În cele din urmă, sergentul nostru a făcut o grimasă brutală și s-a lăsat în genunchi. I-am urmat exemplul. Din exterior, am putea fi confundați cu cei patru conspiratori. Dar totul era mult mai prozaic. Sergentul major ne-a onorat cu ultimele sale cuvinte.

"Ce dracu faci aici?" s-a înfuriat. „Ai idee cine ești și de ce suntem cu toții aici?”

Hals, care era sătul de toate ceremoniile de acolo, fără ezitare, a întrerupt autoritățile superioare.

„Nu are rost să stai afară”, a subliniat el rezonabil. „Frigul este groaznic și ce poți vedea aici?

Cât de furios era Laus - ar fi trebuit să-l vezi! L-a prins pe Hals de guler și l-a scuturat ca pe un sac de fân.

- La prima oprire voi depune raport! el a spus. - Nu poți scăpa de batalionul penal. Ți-ai părăsit postul, bine? Te-ai gândit vreodată: ce se întâmplă dacă platforma din față explodează? Cum îi vei anunța pe alții? Pantaloni care stau sub o prelată?

- Si ce? întrebă Lensen. „Este platforma din față pe cale să explodeze?”

"Taci din gură idiotule!" Sabotorii operează peste tot. Rușii sunt pregătiți pentru orice. Partizanii deraiează trenuri întregi, aruncând

grenade și cocktail-uri Molotov. De aceea ești aici - pentru a preveni. Pune-ți căștile și pleacă, sau te dau afară!

Nu trebuia să repete ordinul. Și deși tăia rece până la oase, ne-am instalat în locurile desemnate de Laus. Iar el, agățat de pervaz, a sărit pe platforma următoare. Întotdeauna a îndeplinit în mod clar sarcinile care i-au fost atribuite. Deși nu am avut niciodată șansa de a vorbi inimă la inimă cu el, am bănuit că el este, de fapt, o persoană bună. Toți ceilalți subofițeri nu au dat dovadă de o asemenea severitate: au spus că se salvează pentru un loc de muncă adevărat. Totuși, la momentul potrivit, Laus a fost la fel de util, dacă nu mai mult, decât ceilalți. Dintre sergenții majori, el era cel mai în vârstă. Poate că era în prima linie, chiar adulmecat praf de pușcă. Pe scurt, în opinia mea, nu putea fi numit iresponsabil. În orice caz, nu ne-a dezamăgit.

Dacă nu putem îndura frigul și alte greutăți, nu vom supraviețui pe front. A muri în mâinile unui sabotor fără să vezi un război adevărat este pur și simplu o prostie.

Deodată, am văzut un bărbat în față. A alergat pe poteca alăturată. Probabil că nu am fost singurul care l-a observat, dar nici unul dintre soldații care stăteau pe platformele din față nu s-a agitat.

Mi-am luat pușca și l-am țintit pe sabotor. Și cine este acesta, dacă nu un sabotor?

Trenul se mișca încet. Nu vei găsi o țintă mai bună. Câteva minute mai târziu platforma noastră l-a ajuns din urmă pe bărbatul care alergă. Nu era nimic special în aspectul lui. Poate doar un lemnar a decis să arunce o privire asupra compoziției. Până la urmă, suntem încă în Polonia. M-am simțit ca un prost: m-am pregătit să trag, dar nu era niciun dușman. Doar niște Pole-rotozey. Am țintit, intenționând să trag peste capul lui și am apăsat pe trăgaci.

Se auzi un foc. Polonezul a luat-o la fugă cu toată puterea. Și m-am gândit: așa a devenit Reich-ul mai mult un inamic...

Trenul se mișca cu aceeași viteză. După un timp, a apărut Laus. Îngheț îngheț, iar ocolul trebuie să continue! Mi-a aruncat o privire surprinsă.

Am decis să fim de serviciu în ture: doi dintre ei sunt de serviciu la un post de luptă, al treilea se încălzește sub o prelată. Eram pe drumuri de opt ore și eram îngrozitor de frig; de îndată ce ne-am gândit la ce se va întâmpla noaptea, a devenit complet prost. M-am scufundat sub prelată și timp de douăzeci de minute am rămas fără dinți. Ne apropiam de Minsk. Padure intunecata. Acum un sfert de oră, eșalonul a început să adauge viteză. vânt feroce ambele

a murit de frig. Pentru a ne încălzi, am mâncat aproape jumătate din rație.

Deodată trenul a început să încetinească. Frânele scârțâiau, ambreiajele zdrăngăneau. Iată-ne, abia ne mișcăm. Primele platforme au cotit la dreapta. Am fost transferați pe a doua potecă.

Pentru încă cinci minute, eșalonul continuă să se miște și, în cele din urmă, îngheață. Doi ofițeri care au sărit de pe una dintre peroanele din față merg spre capătul trenului. Laus și alți doi sergenți au ieșit în întâmpinarea lor. Au vorbit despre ceva, dar nu ne-au spus nimic. Soldații și-au scos capul afară și s-au uitat în jur. Pentru teroriști, nu există loc mai bun decât pădurea. Trenul stătea nemișcat de câteva minute, când s-a auzit în depărtare zgomotul roților. Am coborât scările și, pentru a ne încălzi, am mers înainte și înapoi, când a sunat un fluier, îndemnându-ne să ne întoarcem la mașini. Pe calea din care tocmai plecase trenul nostru a apărut o locomotivă, învăluită într-un nor de fum.

Ceea ce am văzut m-a îngrozit. Mi-aș dori să fiu un scriitor genial care să descriu în toate culorile spectacolul care ne este în fața. Mai întâi, a apărut un vagon plin cu echipamente feroviare. Merse înaintea locomotivei și ascunse farurile deja slabe. A urmat apoi locomotiva cuplată la ea, apoi vagonul, în acoperișul căruia s-a făcut o gaură - se pare, o bucătărie de câmp. Fum ieșea dintr-un horn scurt. Iată o altă căruță cu balustrade înalte; soldați germani puternic înarmați călătoresc în ea . Restul trenului – vagoane deschise ca cel în care eram noi – transporta un cu totul alt tip de marfă. La început, din obișnuință, nici nu puteam să deslușesc ce este și abia după câteva clipe mi-am dat seama că mașina era plină de corpuri umane, în spatele cărora stăteau sau stăteau ghemuiți oameni vii. Cel mai cunoscător dintre noi a explicat pe scurt: „Prizonierii de război ruși”.

Mi s-a părut că văzusem deja astfel de paltoane maro în castel, dar nu era o certitudine deplină. Hals s-a uitat la mine. Fața lui era palid de moarte, doar pete roșii apăreau ici și colo din cauza frigului.

- Ai vazut? şopti el. „Ei scot morții pentru a se proteja de îngheț.

Îngrozit, nu puteam vorbi. În fiecare mașină erau cadavre: fețe palide, picioare înțepenite de ger și

de moarte. Am rămas acolo, incapabil să-mi iau ochii de la priveliștea dezgustătoare.

A zecea trăsură trecea pe lângă noi când s-a întâmplat ceva și mai groaznic. Patru sau cinci cadavre s-au rostogolit de pe platformă și au căzut de pe șine. Trenul funerar nu s-a oprit. Un grup de ofițeri și sergenți din trenul nostru s-au dus să vadă ce s-a întâmplat. Eu, mânat de o curiozitate ciudată, am sărit din mașină și m-am apropiat de ofițeri, am salutat și am întrebat cu o voce tremurândă dacă acești oameni sunt morți. Ofițerul mi-a aruncat o privire surprinsă. La urma urmei, nu aveam dreptul să-mi părăsesc postul. Probabil că a observat cât de stânjenită eram pentru că nu a comentat.

— Cred că da, spuse el trist. Ajută-ți camarazii să-i îngroape. Cu aceste cuvinte, s-a întors și a plecat.

Hals a venit cu mine. Ne-am întors la vagoane pentru lopeți și am început să săpăm o groapă nu departe de terasament. Laus și un alt tip au trecut prin hainele morților, încercând să găsească documente care să-i poată identifica. Mai târziu am aflat că bietii nu aveau acte civile. Hals și cu mine trebuia să ne adunăm voința de a nu privi cadavrele în timp ce le târam în groapă. Le-am acoperit cu pământ când a sunat semnalul de plecare. Se răcea cu fiecare minut. Eram plin de un sentiment de dezgust.

O oră mai târziu, trenul nostru a trecut pe lângă clădiri care au fost distruse, după cum am observat, în ciuda iluminatului slab. A mai trecut un tren, care nu ne-a făcut o impresie atât de sumbră, dar nu ne-am simțit mai bine din înfățișarea lui. Mașinile erau marcate cu cruci roșii. Pe targi, care se vedeau prin ferestre, zăceau, cel mai probabil, grav răniți. Soldații bandați ne făceau cu mâna de la alte ferestre.

În cele din urmă am ajuns la gara din Minsk. Trenul s-a oprit de-a lungul unei platforme lungi și late, de-a lungul căreia se grăbeau soldați ocupați și prizonieri de război ruși, conduși de alți prizonieri cu benzi albe pe mâneci. Erau dezertori ruși. Ei înșiși s-au oferit voluntari să-și păzească tovarășii, ceea ce s-a potrivit perfect autorităților noastre: cine mai poate face captivii ruși să lucreze toată ziua?

Comenzile au fost emise, mai întâi în germană, apoi în rusă. O mulțime s-a apropiat de trenul nostru. La lumina camioanelor montate pe platformă, a început descărcarea. Am luat parte și la lucru, care a durat aproape două ore: ne-am încălzit puțin și apoi ne-am ocupat din nou de proviziile noastre de mâncare. Hals, care nu suferea de lipsă de poftă de mâncare, a consumat mai mult de jumătate din rație în două săptămâni. Am petrecut noaptea chiar și cu facilitățile într-o clădire.

A doua zi am fost trimiși la spital, unde am fost ținuți două zile și ne-au făcut mai multe vaccinări. Minsk a fost grav avariat. Orașul a fost lovit de bombardamente. Era deloc imposibil de mers pe unele străzi, erau atâtea gropi acolo, formate după bombardament. Mulți dintre ei ajungeau uneori la o adâncime de cincisprezece picioare. Pentru a trece cumva peste obstacole, prin tranșee s-au aruncat scânduri. Odată am lăsat loc unei rusoaice încărcate cu alimente, urmată de patru-cinci copii care ne priveau cu ochi rotunzi surprinși. Ne-am întâlnit și cu câteva magazine neobișnuite, în loc de pahare sparte în care s-au introdus scânduri sau saci cu paie. De dragul curiozității, Gals, Lensen și Morvan și cu mine ne-am uitat la unele dintre ele. Pe rafturi stăteau borcane de lut colorat umplute cu băuturi, ierburi, legume uscate sau sirop gros.

Nu știam cum să salutăm în rusă, așa că am vorbit doar între noi. Rușii din magazine ne priveau cu o teamă amestecată și un zâmbet. Proprietarul magazinului s-a apropiat cu un zâmbet forțat, oferindu-se

să-și ia produsele, sperând astfel să-i liniștească pe nemiloșii războinici, așa cum și-a imaginat că suntem.

Am lingurat sirop cu o faina galbuie, destul de placuta la gust, cam ca mierea. Singurul lucru care nu mi-a plăcut a fost prea multă grăsime. Cum acum chipurile rușilor stau în fața mea. În timp ce ne înmânează siropul, ei zâmbesc în timp ce rostesc cuvântul „orulka”. Nu am aflat niciodată ce înseamnă: o invitație de a gusta mâncarea, sau așa se numea acest amestec. Am mâncat „Orolka” în toate aceste zile, ceea ce, însă, nu ne-a împiedicat să ne prezentăm la timp la cina, care începea la ora unsprezece.

Hals, cu o curtoazie excepțională, a luat tot ce i-au oferit rușii. Chiar m-a enervat uneori: el

treizeci

a pus în ceaun toate produsele comercianților sovietici, deosebindu-se unele de altele doar prin consistență. Uneori, faimoasa „orulka”, grâu fiert, hering tăiat în bucăți și alte produse erau amestecate în oala lui. Orice ar fi fost amestecat acolo, Hals a absorbit totul, în timp ce semăna cu un mistreț nesățios.

Cu toate acestea, nu era prea mult timp pentru odihnă. Minsk este un centru important pentru aprovizionarea armatei. A fost necesara trimiterea marfurilor la destinatie si despachetarea celor sosite.

Viața unității militare din acest sector a fost surprinzător de bine organizată. A sosit corespondenta. Soldaților plecați în vacanță le-au fost prezentate filme, deși nu aveam voie să le vedem. Existau și biblioteci și restaurante în care lucrau rușii, deservind soldații germani. Mi-a fost prea scump să merg la restaurante și nu m-am dus la ele, dar Hals, care era gata să sacrifice orice pentru a-și umple stomacul, și-a cheltuit toți banii aici și o bună parte din ai noștri. În schimb, a pictat în detaliu întregul meniu al stabilimentului, fără a uita să mintă puțin. Poveștile lui ne-au făcut să salivam.

Am fost hrăniți mult mai bine decât în Polonia și, în plus, am adăugat alimente cumpărate din banii noștri în dietă fără nicio cheltuială specială. Și era necesar. La începutul lunii decembrie, au început înghețuri teribile, temperatura a scăzut la cinci grade sub zero. Zăpada, care cădea în cantități uriașe, nu s-a topit; pe alocuri erau năvălături de până la trei picioare înălțime. În astfel de condiții, aprovizionarea cu alimente pe front a încetinit și, după cum au spus soldații care se întorceau de pe linia frontului, unde era și mai frig decât în Minsk, au fost nevoiți să împartă între ei rațiile slabe. Lipsa hranei și înghețul au dus la boli, în principal pneumonie și degerături.

În acest moment, Reich-ul a făcut toate eforturile pentru a proteja soldații de iarna rusească. Pături au fost aduse la Minsk, Kovno și Kiev în cantități uriașe; haine de iarnă din piele de oaie; galoșuri cu degete groase și vârfuri de lână; mănuși, hote și încălzitoare portabile care au funcționat la fel de bine pe benzină, ulei și alcool; produse sigilate în cutii speciale și mii de alte lucruri necesare. Sarcina noastră, trupele de escortă de la Rollbahn, este să livrăm

toate acestea în prima linie, unde trupele care înaintau așteptau încărcătura.

31

Am făcut eforturi supraomenești, dar nu am reușit întotdeauna. Nici un cuvânt nu poate descrie suferința noastră - nu de la soldații armatei ruse (abia se retrăgea până acum), ci de la ger. Drumurile care se aflau în afara marilor orașe (din care, sincer, nu erau multe), nu au avut timp de reparat; cu atât mai incapabil să conducă altele noi. În timp ce toamna făceam gimnastică, Wehrmacht-ul, după ce a desfășurat o ofensivă strălucitoare, a rămas blocat într-o mlaștină incredibilă împreună cu toate proviziile. Frigul s-a instalat și șanțurile dezgustătoare care duc spre est au înghețat. Aceste drumuri puteau fi parcurse doar cu cărucioare și totuși a devenit posibilă transportul trupelor. Dar a venit iarna, au căzut tone de zăpadă pe vastele întinderi ale Rusiei, iar mișcarea a fost din nou paralizată.

În decembrie 1942, am escortat marfă. Au zăpada cu lopata ca căruțele noastre să poată înainta cincisprezece sau douăzeci de mile, dar a doua zi totul era din nou acoperit de zăpadă și a trebuit să ne punem din nou la treabă. Sub zăpadă erau denivelări și râpe continue, de care ne împiedicam constant, iar seara trebuia să căutăm un acoperiș deasupra capetelor.

Uneori, inginerii noștri construiau un adăpost de noapte, uneori ne-am instalat pentru noapte într-o colibă sau într-o altă casă pe care am întâlnit-o. Într-o cameră destinată unei familii cu doi copii, eram înghesuiti cu cincizeci de persoane. Apreciate mai ales pentru condițiile vremii rea rusești, au inventat corturi din țesătură densă impermeabilă; au fost concepute pentru nouă persoane. Mâncarea era din belșug și cel puțin în asta existența noastră s-a dovedit a fi mai mult sau mai puțin tolerabilă. Ne spălam rar; insectele au început să se infesteze; prin urmare, primul lucru pe care l-am făcut când ne-am întors la Minsk a fost dezinfecția.

M-am săturat atât de „sfânta Rusie” cât și de mișcarea în vagoane. Mie, ca toți ceilalți, mi-a fost frică să nu cad sub foc, dar în același timp va fi timpul să trag din Mauser, care atârna în permanență în jurul meu fără nicio nevoie. Părea că împușcătura va fi răzbunarea mea pentru chinul adus de ger și veziculele care îmi acopereau mâinile de la lopatarea constantă a zăpezii. Mănușile de piele erau rupte și degetele mele de gheață ieșeau din ele.

32

Senzația de răceală din mâinile și picioarele mele era atât de puternică încât părea că frigul mă străpungea până la inimă. Temperatura nu a crescut peste minus cinci grade.

Eram staționați la cincisprezece mile nord de Minsk pentru a păzi un imens garaj pentru vehicule militare. În sat erau opt colibe; am luat șapte; doar într-una, cea mai mare, a trăit o familie rusă: tată, mamă și două fiice Khorsky. Au spus că au venit aici din Crimeea; și-au amintit cu nostalgie de patria lor. Soţii Khorsky ţineau o tavernă; în

el am mâncat - pe banii noștri - și am ucis timpul cu colegii de călătorie.

Zăpada se oprise, dar gerul era din ce în ce mai puternic. Într-o seară (până la această oră stăteam în sat de mai bine de o săptămână), am fost de pază timp de două ore. Am traversat o parcare unde erau parcate cinci sute sau mai multe mașini, pe jumătate acoperite de zăpadă. Toată ziua m-am gândit cu teamă cum aș umbla pe aici în întuneric. În timp ce ne plimbăm pe aici, partizanii se pot strecura printre mașini neobservați și ne împușcă pe toți - ceea ce este și mai ușor. Adevărat, deja am reușit să mă conving că războiul, dacă se duce, nu se întâmplă aici, ci altundeva. Nu am întâlnit încă pe niciunul dintre ruși, în afară de negustori și prizonieri.

Descurajat de mine, m-am dus la postul meu, situat la cincisprezece metri de primele mașini. Poteca trece printr-un șanț săpat special astfel încât să putem ajunge chiar la mașini sau, dimpotrivă, să ne îndepărtăm neobservați. Zăpada dispăruse și marginile șanțului se ridicaseră încă trei picioare; după fiecare ninsoare trebuia să săpăm din nou șanțul. Ca să văd măcar 4JO-TO, am stat pe cutie. Mi-am aruncat și o pătură peste pardesiu și cu greu mi-am putut mișca brațele.

Am refuzat o porție de alcool: m-a făcut să mă simt și mai rău. A început să se acorde pentru a înfrunta gerul teribil. Cerul nopții era senin; Aveam o vedere de o sută de metri. La orizont era vizibil un arbust pipernicit. Firele telefonice rulau în direcții diferite; stâlpii de care erau atașați nu erau ținuți ferm în pământ și se prăbușeau adesea din cauza greutății zăpezii.

Nasul arde de frig. Doar nasul: l-am scos de sub cuvertură. Pălăria nu este trasă nicăieri mai departe: este închisă

vaet fruntea si chiar obrajii. Pe partea superioară a căștii: se presupune a fi purtată în timpul serviciului de pază. Gulerul tras în sus al puloverului pe care l-au trimis părinții mei vine în spatele pălăriei.

Din când în când mă uit la echipamentul pe care îl păzesc. Este greu de imaginat ce se va întâmpla dacă trebuie să plecăm urgent de aici. Motoarele trebuie să fi fost înghețate.

Eram la post de o oră bună când o siluetă a apărut în capătul îndepărtat al parcării. Am intrat într-un șanț. Înainte de a-și scoate mâinile din buzunare, s-a aventurat să se aplece și să privească din nou. Silueta se îndrepta spre mine. Poate că este reproducere; ce daca bolsevicul?!

Mormăind de efort, mi-am scos mâinile din buzunarele calde și mi-am apucat pușca. Declanșatorul de la îngheț a înghețat până la deget. Mi-am luat arma și am strigat:

- Cine merge? Parola!

A urmat răspunsul corect și am coborât țeava.

Și totuși și-a luat măsuri de precauție nu în zadar: era un ofițer care își făcea turul. am salutat.

- Totul e bine?

— Da, locotenent.

- Ei bine, Crăciun fericit ție!

- Cum? Deja Crăciun?

- Cu siguranță. Uite.

Arătă spre casa soților Khorsky. Cabana acoperită cu zăpadă părea să se fi scufundat în pământ, dar ferestrele înguste străluceau mai strălucitoare decât permiteau regulile de atenuare. Iar la ferestre se vedeau siluetele camarazilor mei. Au trecut câteva secunde, iar dintr-un mănunchi de lemne de foc, probabil înmuiate în benzină, au apărut flăcări.

Trei sute de voci, ca una, au strigat în tăcerea nopții geroase cântecul „Oh Wainacht, oh stille Nacht!” Este cu adevărat posibil acest lucru? În acel moment, orice altceva, tot ce era în afara taberei, și-a pierdut sensul pentru mine. Nu mi-am putut lua ochii de la ferestrele în flăcări. Fețele unor tovarăși erau luminate de foc; alte chipuri nu erau vizibile. Și melodia a continuat să sune, acum pentru mai multe voci. Nu știu, poate am fost atins de liniștea nopții, dar nu am experimentat nimic mai bun în viața mea.

Pentru prima dată de când am devenit soldat, mi-am amintit de tinerețea mea. Ce am acum acasă? Ce se întâmplă în Franța?

1 O Crăciun, o noapte liniștită! (Limba germana)

Știam din rapoarte că mulți francezi sunt acum de partea noastră. Acest lucru este minunat! Bine că francezii și germanii se luptă umăr la umăr! În curând vom înceta să mai suferim de frig. Războiul se va termina și vom vorbi despre faptele noastre acasă. De Crăciun nu am primit niciun cadou pe care să-l ating cu mâinile, dar, pe de altă parte, am aflat despre alianța dintre cele două țări ale mele natale și asta a fost suficient. Știam că acum sunt bărbat și am alungat gândul necruțător: ce frumos ar fi să primesc cadou niște jucării de vânt.

Tovarășii mei au cântat și probabil mii ca ei au cântat în același sens. Nu știam atunci că tocmai în acest moment tancurile sovietice T-34, profitând de faptul că ofensiva noastră se oprise din cauza Crăciunului, au zdrobit posturile Armatei a șasea din zona Armotovsk. Atunci nici nu mi-am putut imagina că mii de camarazi ai mei din Armata a șasea (în care a servit și unchiul meu) au pierit în iadul Stalingradului. De unde să știu că orașele germane sunt supuse raidurilor devastatoare ale Forțelor Aeriene Regale Britanice și ale

Forțelor Aeriene ale SUA? Nu mi-a trecut niciodată prin minte că francezii vor trăda Antanta franco-germană.

În felul său, a fost cel mai frumos Crăciun din viața mea. Nu m-am gândit la nimic și nu am vrut să știu nimic. Eram singur sub un cer imens, pe care străluceau stelele. Îmi amintesc cum o lacrimă curgea pe obrazul meu înghețat - nu de durere și nu de bucurie, ci de un alt sentiment ciudat.

Când m-am întors în apartament, sărbătoarea se terminase. Incendiul a fost stins. Hals are o jumătate de sticlă de rachiu pregătită pentru mine. Ca să nu-l jignesc, am luat câteva înghițituri.

Au mai trecut patru zile. Înghețul încă năvăli; în plus, au început ninsori abundente. Am ieșit afară doar cu sarcini care erau reduse la minimum. Am ars câteva tone de lemn. Casele se încălzeau, așa că uneori chiar transpiram de căldură. Ne-am simțit destul de bine și, așa cum se întâmplă întotdeauna, de aici au început necazurile.

Dimineața devreme, la ora trei, santinela a deschis ușa colibei cu piciorul, lăsând să intre un vârtej de aer rece și doi soldați care păreau a fi gemeni, cu fețele albastre de îngheț atât de asemănătoare. S-au dus la aragaz si abia dupa cateva minute au inceput sa vorbeasca. Eu, ca toți ceilalți, le-am strigat asta

ar închide ușa. Ca răspuns, au existat blesteme și ordine să se ridice. Noi, gemând și nu prea repede, am început să ne ridicăm. Soldatul care a dat ordinul a dat cu piciorul într-o bancă care stătea în apropiere și a țipat din nou ordinul, l-a apucat pe unul dintre camarazii noștri, acoperit cu pături, un pardesiu, uniformă și l-a aruncat din patul improvizat. În lumina slabă a sobei, puteam distinge epoleții sergentului-major.

„Voi porcilor, veți să vă treziți?” strigă el, târându-i pe toți cei pe care îi putea scoate din pat. Cine se ocupă de această turmă? Ce rușine! Deci speri să oprești avansul rusesc? Dacă nu ești gata în zece minute, te dau afară așa.

Neînțelegând nimic după o trezire bruscă, ne-am împachetat în grabă lucrurile. Fără să închidă ușa, sergentul-major, ca un nebun, a fugit din colibă și s-a repezit în alta, semănând panică peste tot. Nu ne-am putut da seama ce se întâmplă. Santinela noastră, care și-a venit cu greu în fire, a spus că străinii au sosit de la Minsk într-o mașină care trecea. Cincisprezece mile pe un drum acoperit de zăpadă nu este ușor de făcut; asta explică starea lor de entuziasm.

Dar oricât de feroce a țipat sergent-major, nu a reușit să ne pună la rând în mai puțin de douăzeci de minute. Laus, care dormea la fel de adânc ca ceilalți, a încercat să ne aducă în fire, prefăcându-se la fel de supărat ca și colegul său.

Sergentul-major, a cărui furie nu se potolise, a strigat ordine:

„Înainte de zori, trebuie să mergi la detașamentul comandantului Ultrener din Minsk. Se întoarse către Laus: — Ia cincisprezece maşini din depozit şi pleacă.

Nu înțeleg de ce nu ar fi trebuit să suni? De ce să-ți creezi probleme inutile? Mai târziu am aflat că în timpul somnului nostru liniștit firul telefonic a fost tăiat în patru locuri.

Este imposibil de imaginat cât de mult efort am depus pentru a porni camioanele și a le scoate din depozit. Am transportat butoaie întregi de benzină pentru a ne umple rezervoarele de benzină și alcool pentru a ne umple caloriferele și, epuizați, am scos cu lopata metri cubi de zăpadă. Și toate acestea într-un întuneric aproape deplin. Pe un drum înzăpezit rupt, de-a lungul căruia a ajuns la noi sergentul-major, am pornit. Un camion a intrat într-un șanț și am fost bătuți

36

jumătate de oră încercând să-l obțin. A fost remorcat de o altă mașină, dar acest lucru nu a ajutat: a alunecat doar prin zăpadă și aproape a intrat în groapă. Până la urmă, cu toții am avut de-a face cu salvarea blestemului de camion: l-am dus literalmente pe mâini. Pe la ora opt dimineața, înainte de zori (răspunde destul de târziu în aceste părți), am ajuns la unitatea Ultrenera. Ne-am aliniat, tremurând de frig, în piața uriașă a orașului, unde încă două-trei sute de soldați stăteau deja lângă noi. Viața era în plină desfășurare la Minsk.

Din difuzoarele amplasate pe piață s-a auzit discursul Comandantului-Șef Suprem. El a raportat că nici măcar o armată victorioasă nu poate evita pierderea și moartea soldaților; rolul nostru ca trupe de escortă este de a livra, în ciuda oricăror greutăți, de care comandamentul este bine conștient, hrană, muniție și tot ceea ce este cerut de trupele care conduc ofensiva. Cu orice preț, trebuie să pătrundem până la malurile Volgăi: numai așa poate generalul von Paulus să continue bătălia victorioasă. Suntem la o mie de mile de destinație, așa că nu avem nici un moment de pierdut.

După prânz am pornit la drum. M-am trezit singur pe un DKV de 5,5 tone încărcat cu arme grele automate. Drumul care ducea în afara orașului era bine aglomerat, așa că ne-am deplasat cu viteză mare. Trebuie să fi fost un echipaj rutier care lucra non-stop aici. Zăpada de pe ambele maluri ale râului a ajuns la doisprezece picioare. Am trecut printr-un post cu multe semne. Am întors săgeata: „La Pripyat, Kiev, Nipru, Harkov, Dnepropetrovsk”.

Toți cei care erau capabili să mânuiască o lopată erau mânați să lucreze la șosea, motiv pentru care am parcurs o sută de mile într-o perioadă scurtă de timp și am urcat în vârful unui deal de unde se deschidea priveliștea întinselor întinderi.

Zece-douăsprezece camioane în fața noastră au încetinit. În față, un detașament de soldați curăță zăpada. Un camion puternic a împins o sanie echipată cu un fel de ventilator care arunca zăpada în toate direcțiile. Și în față stăteau mase uriașe de aproape un metru înălțime. (Drumurile erau acoperite cu ninsori abundente, iar fără

busolă era chiar imposibil să se stabilească unde să sape.) Comandantul nostru și ofițerii săi subordonați riscau recunoașterea

în direcția în care zăpada nu a fost încă îndepărtată; scufundându-se în genunchi, cercetară orizontul și se întrebau cum să treacă prin aceste păduri impenetrabile. Era cald în mașina noastră, toate geamurile erau închise, motorul mergea.

Era un ordin de a coborî din camioane și de a lua lopeți. Nu erau destule pentru toată lumea, iar ofițerii au ordonat să lucreze cu scânduri, căști, chiar și tăvi.

Câțiva soldați și cu mine am decis să rupem ușa din spate a camionului și să o folosim ca plug de zăpadă. Încercările noastre stupide au fost întrerupte de fluierul sergentului.

- La ce speri? Umblă cu mine; hai sa cautam muncitori. Da, ia o armă!

Această întorsătură a evenimentelor m-a făcut fericit. Mai bine să mergi cu sergentul decât să dai cu lopata zăpada. De unde urma să facă rost de muncitori este complet neclar. Plecând din Minsk, am trecut doar pe lângă două sate pustii. După ce au apucat puștile, ne-am îndepărtat de calea făcută de roțile camioanelor, cu fiecare pas plonjând din ce în ce mai mult în zăpadă.

În primele zece minute m-am străduit să țin pasul cu sergentul-major, care mergea înainte la o distanță de cinci metri de mine. Am început să mă sufoc, iar transpirația a început să-mi curgă pe spate, sub straturile grele de îmbrăcăminte. Din gură i-a scăpat aburi, dispărând imediat în aerul rece. Mi-am ținut ochii pe urmele adânci pe care sergentul-major le-a lăsat în încercarea de a ține pasul cu el, dar, din moment ce era mai mare decât mine, am pășit în zăpadă de fiecare dată. Chiar îmi era frică să privesc la orizont: părea atât de departe. Curând, mestecenii au ascuns convoiul de ochii noștri.

Micul nostru detașament absurd s-a repezit fără teamă în deșertul nemărginit de zăpadă. Asta a durat aproximativ o oră. Dintr-o dată, într-o tăcere deplină, am auzit un sunet care devenea din ce în ce mai puternic și s-a oprit.

Feldwebel a spus:

- Acum e aproape. Păcat să ratezi o astfel de ocazie.

Ce a vrut să spună, nu am înțeles, dar în curând am auzit un vuiet. În stânga, am văzut o dungă neagră tăind zăpada. Tren! Am ajuns la linia de cale ferată. Dar ce ne va oferi? Nu vom încărca camioanele în vagoane, nu-i așa?

Trenul se deplasa încet la aproximativ o jumătate de kilometru depărtare de noi. Trenul era foarte lung: vagoane negre,

ocazional înghesuit cu locomotive, din ale căror coșuri ieșea fum, care dispăreau imediat, ca prin farmec. Probabil, trenul era echipat cu un mecanism special de deszăpezire.

— E plin de trenuri de marfă, spuse sergentul-major. „Majoritatea vagoanelor conțin muniție, dar în ele sunt și pasageri. Să oprim unul și să luăm muncitorii ruși.

In sfarsit am inteles.

Acum nu mai rămânea decât să aștepte. Ne-am plimbat la nesfârșit, încercând să ne încălzim. Adevărat, temperatura pare să fi crescut ușor, poate până la cincisprezece grade. În timp ce așteptam trenul, gerul ni se părea de nesuportat. Soldații care scoteau zăpada din camioane erau într-o poziție mai bună: transpirau într-un pârâu. N-am văzut niciodată pe nimeni mai bun decât nemții în îndurarea chinului, fie că este vorba de ger, căldură sau orice altceva. Dar în timpul șederii mele în Rusia, nu am făcut altceva decât să mă salvez de frig la nesfârșit.

Primul tren nici nu s-a oprit. Sergentul-major s-a întrecut încercând să oprească trenul. Era în afara lui de furie. Soldati. ne-au strigat din tren că au primit ordin să nu se oprească sub nicio formă.

Frustrați, am continuat să mergem în direcția trenului trecut. În orice caz, cert este că pista merge paralel cu autostrada; pentru a reveni la tovarăși, este necesar doar să te întorci în unghi drept. Singurul lucru rău este că ne-am desprins de bucătărie: timpul pentru cină a trecut deja. Aveam două bucăți de pâine de secară în buzunarul paltonului, dar nu mă grăbeam să le scot. Curând ne-am dat seama că calea ferată trecea pe lângă locul unde era convoiul și ne-am întors.

Soldații cu care am lopat zăpada ajunseseră deja să se cunoască. Nu s-au oprit din vorbit de când am părăsit convoiul.

Acum sergentul-major era deja în fruntea unui întreg detașament și am încercat să țin pasul cu el. Calea ferată era înconjurată pe ambele părți de arbuști slăbiți care se întindeau înainte pe câțiva kilometri. Treptat, tufișul a devenit din ce în ce mai dens și s-a îndepărtat din ce în ce mai mult de poteci. Printre întinderile nesfârșite de zăpadă, orice denivelare a peisajului ieșea clar. De câteva minute nu mi-am luat ochii de la pata neagră care era vizibilă la cinci sute de metri depărtare. Zece minute mai târziu ne-am dat seama că aceasta era o colibă. Feld

Sergentul se îndreptă spre ea. Trebuie să fi fost casa feroviarilor. Sergentul ridică vocea:

- Grăbiţi-vă. Să așteptăm aici.

Ne-am regrupat. Un tânăr pistruiat, unul dintre cei care au bătut zăpada cu mine, îi spunea ceva plin de duh prietenului său. Ne apropiam de colibă când o bubuitură ascuțită a tăiat aerul. În dreapta, din colibă a apărut un nor de fum.

Din uimire, nu mi-am putut recăpăta simțurile și m-am uitat speriat pe tovarășii mei în jur. Sergentul-major s-a întins pe pământ ca un portar care prinde o minge și și-a încărcat pușca. Tipul pistruiat s-a clătinat spre mine; ochii lui erau larg deschiși și aveau o expresie stupidă, perplexă. Înainte de a ajunge la șase trepte, a căzut în genunchi, a deschis gura, de parcă era pe punctul de a țipa, dar nu a spus nimic și a căzut pe spate. Se auzi un al doilea clic și fluierul caracteristic al unui glonț zburător.

Fără să mă gândesc nicio secundă, m-am aruncat în zăpadă. Sergentul-major a tras și un bulgăre de zăpadă a zburat de pe acoperiș. Nu mi-am putut lua ochii de la tânărul soldat pistruiat, al cărui corp nemișcat zăcea aproape lângă mine.

— Acoperiți-mă, idioților, mârâi sergentul-major, sări în sus și s-a repezit înainte.

M-am uitat la prietenul soldatului mort. Părea mai mult surprins decât speriat. Ne-am îndreptat puștile spre colibă, din care încă se auzeau împușcături, și am deschis focul.

Sunetul lui Mauser mi-a dat încredere. Încă două gloanțe îi fluieră prin urechi. Sergentul, cu fața dreaptă, s-a îndreptat la toată înălțimea și a aruncat o grenadă. Zgomotul unei explozii sfâșie aerul. Era un gol în colibă.

Cu un calm pe care eu însumi nu am putut să o înțeleg, am continuat să privesc coliba. Sergentul-major încă trăgea. Mi-am încărcat pușca și era pe cale să trag când două siluete au apărut din ruinele colibei și au fugit spre pădure. Nu vei găsi o oportunitate mai bună. Ținta neagră era perfect vizibilă în zăpadă. Am apăsat pe trăgaci... și am ratat.

Sergentul-major a tras și în direcția fugarului, dar, ca și mine, a ratat. După un timp, ne-a ordonat să ne ridicăm și am coborât din tranșee.

40

În ruinele colibei, am văzut un bărbat rezemat de perete. Fața lui, pe jumătate acoperită de o barbă groasă, era întoarsă spre noi; tristețea îi îngheța în ochi. S-a uitat la noi fără să scoată un cuvânt; nu purta uniformă militară, ci haine civile. Am fost lovit de mâna lui stângă, plină de sânge. Mi-a trezit mila în inima. Vocea sergentului m-a readus la realitate.

— Partizan! se răsti el. - Spune nu? Știi ce te așteaptă!

A îndreptat pistolul spre rus; se înghesui într-un colţ de frică. Sergentul-major a ascuns arma într-un toc.

„Ai grijă de el”, a ordonat el, făcându-i cu mâna în direcția rănitului.

L-am dus pe partizan în aer. A gemut și a spus ceva de neinteligibil.

Se auzi zgomotul roților unui tren care se apropia. Dar de data asta trenul se întorcea în spate. Am reușit să-l oprim. Doi soldați și un locotenent au sărit din prima trăsură. Am luat sub vizor.

— Pentru numele lui Dumnezeu, cine ești? el a strigat. De ce ne-ai oprit?

Sergentul-major ne-a explicat că căutăm muncitori.

— Doar răniții și muribunzii merg cu trenul, spuse locotenentul. - Dacă am fi avut soldați demobilizați, v-aș ajuta. Deci ce pot face pentru tine!

„Avem doi răniți”, a spus sergentul major.

Locotenentul se îndrepta deja spre soldatul pistruiat fără să scoată un cuvânt; zăcea nemişcat acolo unde împuşcătura îl depăşi.

„Vedeți, acesta este mort.

Nu, domnule locotenent. Încă respiră.

— Da... păi, poate... mai trăieşte cincisprezece minute... Ei bine, bine... îl luăm noi.

Le-a făcut semn la doi soldați cu o targă și l-au ridicat pe tovarășul nostru. Sângele îngheța pe fundalul verde al hainei lui.

- Și al doilea? întrebă locotenentul nerăbdător.

- De acolo, din colibă.

Locotenentul îi aruncă o privire bărbosului, care, se pare, nici nu mai avea mult de trăit.

- Cine este aceasta?

- Partizan rus.

- Asta este. Probabil crezi că mă voi ocupa de acești porci, gata să tragă în spate, de îndată ce te întorci — de parcă ar fi puțini răniți în față!

El a dat ordine soldaților săi. S-au apropiat de bietul, care zăcea în zăpadă; au răsunat două focuri.

Curând ne-am întors pe autostradă. Sergentul-major sa răzgândit cu privire la atragerea de forță de muncă suplimentară. Ne întorceam la convoiul nostru, care, fără îndoială, nu reușise cu greu să curăță zăpada.

Pentru prima dată am ajuns sub foc; Sentimentele care m-au cuprins sunt greu de descris. Evenimentele zilei păreau absurde: pașii uriași ai sergentului în zăpadă; un tânăr soldat cu pistrui care trebuia să se

întoarcă cu noi... Totul s-a întâmplat atât de repede încât nici nu am avut timp să înțeleg semnificația tuturor acestor evenimente. Și totuși doi au murit o moarte fără sens. Unul dintre ei nu avea încă optsprezece ani.

Era deja întuneric când am ajuns la convoi. Era o noapte rece și senină; Temperatura scădea într-un ritm alarmant.

De frig și foame cu greu ne-am putut ține pe picioare. Capul mi s-a încurcat, aburul din respirația mea a înghețat pe guler, care mi-a fost tras aproape până la ochi.

Curând i-am văzut pe soldații convoiului: figurile lor negre ieșeau clar pe fundalul alb al zăpezii. Și sincer, nu s-au descurcat prea bine. Camioane s-au aruncat până la roți în zăpadă; gheață înghețată pe anvelope și bare de protecție. Toată lumea s-a adăpostit în cabane, aruncând peste tot ce trecea, și încercau să doarmă, în ciuda gerului. În apropiere, doi paznici au bătut din picioare, încercând să-și încălzească picioarele înțepenite.

Luminile țigărilor și țevilor și-au făcut loc prin ferestrele cu model de îngheț ale cabinelor. Urcând în camioneta mea, mi-am căutat rucsacul în întuneric și am scos o pălărie melon. Strângându-l cu degete înțepenite, puse câteva linguri de amestec care avea gust de soia congelată. Să-l mănânci era complet imposibil. Mi-am scotocit prin traista și, din fericire, am găsit ceva comestibil ici și colo.

Auzind câteva voci afară, mi-am scos capul pe uşă. Un foc a aprins într-o gaură din zăpadă. Am sărit din camion și am alergat cât am putut de repede spre această sursă de lumină, căldură și bucurie. În fața incendiului stăteau trei persoane, inclusiv sergentul major cu care am călătorit astăzi. A spart tufiș peste genunchi.

42

M-am săturat de această răceală. Iarna trecută eram deja bolnav de pneumonie; Dacă mă îmbolnăvesc din nou, voi fi terminat. Oricum, camioanele noastre pot fi văzute la două mile distanță, așa că nu se va întâmpla nimic rău dacă pornim un mic incendiu.

„Ai dreptate”, a răspuns un alt soldat. Avea cel puțin patruzeci și cinci de ani. · — Rușii, partizanii și nepartizanii, dorm liniștiți.

— Nici pe mine nu m-ar deranja un pat cald, spuse prietenul său, privind în foc.

Toți s-au urcat la foc, cu excepția sergentului-major, care sparge o cutie de pe scânduri.

Deodată se auzi un strigăt:

- Hei tu acolo!

Cineva se apropia de noi, făcându-și drum printre camioane. O insignă de argint strălucea pe șapcă. Sergentul-major și soldatul în vârstă au

început să stingă focul. Ne-am întins înaintea căpitanului care se apropia.

„Te-ai luat din minți aici!” Nu ai auzit ordinul? Deoarece ți-a fost ușor să aprinzi un foc, să ia o armă și să patrulezi zona. Probabil că carnavalul tău a organizat deja câțiva invitați. Veți fi de serviciu în perechi până la plecare. Tot clar?

Această picătură a revărsat paharul răbdării mele. Muream de foame, frig, epuizare și Dumnezeu știe ce altceva. Numai că nu am avut destule să rătăcesc toată noaptea prin zăpadă, în care te vei îneca până în genunchi. Eram copleșit de furie, dar nici măcar nu puteam să o exprim. Sergentul-major a hotărât că vom patrula primii cu un soldat de cincizeci de ani.

Vă vom ajuta în două ore. Ți-e mai bine.

De ce vom fi mai buni, nu am înțeles niciodată; Știam un singur lucru: ticălosul ăsta m-a așezat în mod deliberat cu bătrânul. Desigur, alții sunt mai potriviti pentru el : cei care au douăzeci și cinci de ani, fizic puternic. De ce are nevoie de un adolescent fragil de șaptesprezece ani sau de un bătrân. Am pornit într-o călătorie cu tovarășul meu în nenorocire. Un cuplu mai vulnerabil era greu de imaginat. După ce am făcut câțiva pași, am căzut în zăpadă. În timp ce încerca să se ridice, simți lacrimile curgându-i pe față.

Bătrânul nu era o persoană atât de rea. Se pare că și el s-a săturat de toate astea.

- Nu ești rănit? întrebă el pe un ton patern.

- Da, te-ai dus! am spus eu ca raspuns.

El nu a răspuns. Și-a ridicat gulerul și m-a lăsat să merg înainte. Nici măcar nu știam unde trebuia să mergem, deci ce? Ceea ce știam sigur era că voi merge de două ori mai repede odată ce masa întunecată a convoiului va dispărea din vedere. Și așa s-a întâmplat, în ciuda oboselii, m-am desprins de bătrân, încercând să inspir cât mai puțin aerul rece. După ce am mai mers puțin, eram convins că nu pot merge mai departe. Genunchii îmi tremurau. M-am oprit și am plâns. Aveam o poză cu Franța, cu familia mea, cu jocurile pe care le jucam cu prietenii mei. Ce am nevoie aici? Îmi amintesc cum am spus, plângând:

E prea devreme pentru mine să fiu soldat.

Nu știu dacă tovarășul meu a fost surprins de bocetele mele. Venind cu mine, mi-a spus:

— Mergi prea repede, tinere. Îmi pare rău, dar nu pot să țin pasul cu tine. Ce fel de soldat sunt? Am fost trimis în rezervă înainte de război. Dar acum șase luni, au sunat încă. Au nevoie de toți cei care sunt, știi. Să sperăm că ajungem acasă sănătoși.

Neștiind cum să explic comportamentul meu rușinos, pun toată vina pe ruși:

Toată vina este a porcilor! Toate din cauza lor!

Evenimentele din seara asta nu mi-au părăsit niciodată mintea. Atât partizanul, cât și execuția lui m-au bântuit. Bietul bătrân stătea în fața mea, neștiind ce să creadă. Cu cine are de-a face: un fanatic nebun sau un agent secret.

— Da, spuse el cu grijă. „Ne fac să transpirăm, asta e sigur. Cel mai bine este să-i lăsați în pace. Oricum, bolșevicii nu vor rezista mult. Și oricum, nu e treaba noastră.

Și Stalingrad! Trebuie să ajutăm Armata a șasea! Unchiul meu se luptă acolo! Probabil că le este greu.

- Ceea ce este adevărat este adevărat. Nu ni se spune totul. Îndepărtarea lui Jukov nu va fi atât de ușoară.

- Jukov se va retrage, la fel ca lângă Harkov și Jytomyr. Generalul von Paulus nu este primul care l-a pus pe fugă.

Bătrânul a tăcut. Știam puține despre ceea ce se întâmpla în prima linie, așa că nu era prea multe de vorbit.

44

La vremea aceea, nici nu-mi puteam imagina că trupele de lângă Stalingrad erau blocate, iar soldații Armatei a șasea, lăsând ultima lor speranță, luptau nu pentru viață, ci pentru moarte.

Stelele scânteiau pe cer. În lumina lunii, puteam să văd chipul unui ceas de student, o amintire a absolvirii liceului, strălucind pe încheietura mâinii mele. Timpul părea să se oprească: două ore s-au întins mai mult de două secole. Abia am mers; cu fiecare pas, bocancii erau complet scufundati in zapada. Vântul s-a oprit, dar gerul, din ce în ce mai puternic, ne-a îndemnat să mergem mai departe.

În noaptea aceea am înghețat așa două ore la coadă. Între fiecare gardian am avut timp să dorm puțin. Primele raze de soare, pe care le-am găsit lopatând zăpada, mi-au căzut pe față, distorsionate de oboseală.

Odată cu zorii, gerul s-a intensificat și mai mult. Mănușile de lână care ni se dădeau trecuseră de mult și ne-am pus o a doua pereche de șosete pe degetele noastre înțepenite. Dar, chiar și grebland zăpada, era imposibil să se încălzească. Ne-am plesnit pe coapse și am bătut din picioare pentru a împrăștia sângele. Căpitanul a ordonat să ne facă cafea — aproape apă clocotită. A fost exact lucrul potrivit: la urma urmei, la micul dejun am primit doar o porție de brânză congelată. Caporalul responsabil cu bucătăria de câmp a raportat că termometrul lui arăta douăzeci și patru de grade sub zero.

Nu-mi amintesc cât a durat călătoria noastră. Toate zilele următoare mi-au rămas în memorie ca un coșmar geros. Temperatura a fluctuat între

cincisprezece și douăzeci și cinci de grade. Într-o zi vântul a fost atât de puternic încât, în ciuda ordinelor ofițerilor, am lăsat lopețile și ne-am adăpostit în camioane. În acea zi temperatura a scăzut și mai jos și eram sigur că acum voi muri cu siguranță. Nu ne-am putut încălzi. Și-au făcut pipi chiar și pe mâinile lor rigide pentru a se încălzi și a dezinfecta degetele crăpate.

Patru dintre detașamentul nostru, grav bolnavi de inflamație a plămânilor și a bronhiilor, zăceau și gemu în paturi pliante aranjate într-unul dintre camioane. În companie erau doar doi medici, dar nu puteau face nimic pentru a ajuta. Pe lângă aceste cazuri grave, patruzeci de persoane au suferit degerături. Unii soldați aveau vezicule pe nas, fețele și mâinile crăpate de frig. Nu m-am rănit prea mult, dar a meritat

mișcă-ți degetele când sângele începe să curgă. Uneori durerea era atât de intensă încât am devenit disperată, am început să plâng necontrolat; dar fiecare s-a săturat de propriile griji și nimeni nu mi-a dat atenție.

De două ori în camion, unde se afla bucătăria de câmp, și cu jumătate de normă la postul de prim ajutor, mi-au fost spălate mâinile cu o soluție de alcool 90%. Durerea de la asta a fost atât de puternică încât nu m-am putut abține să țip, dar timp de câteva minute căldura mi s-a răspândit prin brațe.

La alte necazuri s-a adăugat alimentația proastă. Distanța de la Minsk la Kiev, unde am făcut prima oprire, a fost de 250 de mile. Având în vedere problemele care ne-au pândit pe parcurs, am primit o rație de cinci zile. De fapt, a fost necesar să se emită un de opt zile, și așa am mâncat provizia de urgență. În plus, treizeci și opt de camioane s-au stricat și a trebuit să le distrugem împreună cu încărcătura, pentru a nu cădea în mâinile partizanilor. Doi pacienți grav bolnavi au murit, iar câțiva soldați li s-au amputat brațele sau picioarele.

Cu trei zile înainte de sosirea noastră la Kiev, am trecut de fosta linie defensivă a Rusiei. Timp de câteva ore am străbătut o zonă plină cu rame de tancuri arse, camioane, tunuri și avioane: întreg câmpul era presărat cu ele, cât se vedea cu ochii. Cruci și stâlpi spuneau că există și un cimitir al soldaților ruși și germani care au murit în luptă.

De fapt, au murit mai mulți ruși decât germani. Dar soldații Reichului erau îngropați, dacă era posibil, unul câte unul, iar fiecare cruce ortodoxă marca o groapă comună în care zăceau zece sau doisprezece soldați ruși.

Toată această imagine nu ne-a adăugat vigoare. În plus, a fost necesară umplerea craterelor formate din explozii de bombe și grenade.

În cele din urmă, convoiul nostru a ajuns la Kiev. Acest oraș frumos nu a fost grav avariat. Armata Roșie a încercat să oprească trupele Wehrmacht în afara orașului, în zona prin care am trecut. Când trupele sovietice și-au dat seama că nu mai pot rezista presiunii germanilor,

au plecat într-o altă parte a orașului, nedorind să se întâmple același lucru la Kiev ca la Minsk. La Kiev, pentru prima dată, am făcut o oprire pe drumul de la Minsk la Harkov. Mai erau cel puțin șase sute de mile până la destinația finală Stalingrad.

Kievul a fost un important centru strategic în care detașamentele sosite din Polonia și România au fost regrupate și pregătite pentru o ofensivă în direcția Caucazului și a Mării Caspice. Orașul era plin de soldați, mașini de război. Erau chiar mai mulți decât în Minsk; dar aici domnea o atmosferă de pregătire constantă pentru luptă

Compania noastră a intrat în oraș și a încetat să mai aștepte ordine de la biroul comandantului.

Și din nou am mers pe străzile acoperite de zăpadă, alunecoase și compacte, ca o pistă de schi. Speram deja că necazurile noastre se vor sfârși. Toată lumea aștepta ordinul de transfer în apartamente noi.

În primul rând, am fost trimiși în camera de inspecție sanitară și nu degeaba: frigul a fost de așa natură încât era imposibil să ne spălăm măcar puțin. Cu toții suntem acoperiți de murdărie și paraziți.

Cei care au primit răni grave au fost internați la spital. Dar doar șapte persoane au intrat în această categorie. Restul și-au continuat drumul: am petrecut doar câteva ore la Kiev.

Ieșind din punctul de control sanitar, organizat surprinzător de bine, compania s-a aliniat pe o zonă acoperită de zăpadă din fața clădirii. Un hauptmann a urcat cu un Volkswagen și, fără să coboare din mașină, a ținut un scurt discurs:

- Soldati! germani! Trupe de convoi! La această oră, când cuceririle Reich-ului se întind pe un teritoriu vast, de tine depinde soarta patriei noastre; victoria armelor germane depinde de devotamentul tău. Sunteți responsabil să vă asigurați că muniția ajunge cât mai curând posibil în trupele noastre care luptă pe fronturi. A sosit momentul să-ți îndeplinești îndatoririle pe frontul pe care îl cunoști foarte bine: drumul, plin de o mie de greutăți. De la fabricile în care muncitorii noștri sunt epuizați pentru a produce armele necesare frontului, până la detașamentele voastre de sprijin, transportul acestora trebuie să fie astfel încât niciun soldat german să nu sufere de lipsă de arme, hrană sau îmbrăcăminte. Țara lucrează cu toată puterea pentru ca trupele de pe front să primească tot ce le trebuie și să păstreze credința în victorie. Nu ar trebui să fim zdrobiți de dificultăți. Nimeni nu are dreptul să se îndoiască de eroism, care este confirmat în fiecare zi de noile noastre victorii. Cu toții trebuie să suferim, dar împreună putem reuși. Nu uita

știi că țara îți dă totul și, în schimb, se așteaptă să fii complet abnegați. Și fără plângeri: la urma urmei, sunteți nemți. Traiasca Hitler!

- Traiasca Hitler! I-am răspuns la unison.

Hauptmann și-a dres glasul și a continuat pe un ton mai puțin teatral:

- Compania dvs. se va conecta cu companiile 124 și 125 de la periferia orașului, pe autostrada care duce la Harkov. Apoi te vei deplasa, însoțit de trupe motorizate din Panzerdivizion. Ei vor proteja convoiul de gherilele care vor încerca să-ți întârzie înaintarea. După cum puteți vedea, Reich-ul face totul pentru a vă ușura sarcina.

A salutat și mașina lui a decolat imediat.

Ne-am conectat cu companiile indicate de Hauptmann la locul stabilit și împreună am format cea de-a 19-a companie sub comanda comandantului Ultrener.

Speram să-mi întâlnesc prietenii din tabăra de pregătire, cu excepția cazului în care, desigur, au fost transferați undeva sau uciși. Nu știam dacă au plecat din Minsk înaintea noastră sau dacă vor pleca mai târziu. De fapt, s-a dovedit că vechea firmă a fost reorganizată.

Acum avem la dispozitie o bucatarie de camp, unde se preparau preparate calde. A fost foarte important. Înainte să plecăm, eram bine hrăniți. Un duș fierbinte și o uniformă schimbată la Kiev ne-au ridicat în sfârșit moralul. Vremea s-a încălzit până la patru grade sub zero.

L-am găsit pe Hals fără dificultate: gesturile lui ridicole se vedeau de departe.

„Ei bine, ce zici de vreme, tinere? Dar mâncarea caldă? La urma urmei, timp de zece zile nu am avut nimic cald. În trenul ăsta nenorocit, am crezut că o să murim de foame.

Erai în tren! Ei bine, dacă asta nu e noroc...

- Noroc! Spune si tu.t. Ar fi trebuit să fii acolo când locomotiva a explodat. Aburul s-a revărsat la patru sute de metri înălțime. Patru tipi au fost uciși, alți șapte au fost răniți. Morvan a fost rănit când puneam lucrurile în ordine. Asta a durat cinci zile. Eram cu o patrulă în căutarea partizanilor. Am prins unul. Țăranul, pe care l-a jefuit, l-a trădat, apoi ne-a invitat la el acasă și ne-a făcut faimă.

I-am povestit pe scurt despre aventurile mele. S-a întâlnit cu Lensen și Olensheim. Cu bucurie că tu din nou

ne-am îmbrățișat de umeri și am dansat cu strigăte și hohote. Bătrânii ne priveau cu surprindere, neînțelegând de ce să ne bucurăm.

Unde este Farshtein? Am întrebat.

— Uf, mârâi Lensen, râzând încă. - S-a rănit la genunchi, un abces încât nu-și poate scoate bocancii și așteaptă să scadă umflarea.

„El profită din plin de poziția sa”, a spus Hals. „Dacă m-aș comporta așa de fiecare dată când mi-am întors piciorul...”

Conversația noastră a fost întreruptă de un semnal de plecare. Ne-am întors la postările noastre. Știind că prietenii mei sunt în apropiere și doar câteva camioane ne despărțeau, m-am animat și aproape că am uitat că cu fiecare minut ne apropiem de față. Părea să fie atât de departe. Am condus pe drumuri sparte acoperite cu zăpadă și gheață. Pe ambele părți erau mărginite de movile de zăpadă formate după defrișare. În golurile dintre ele se vedeau sate devastate și arse și echipamente sparte. Ne-am târât zeci de kilometri.

Trupele lui von Wix, Guderian, von Reichenau și von Stülpnagel au reluat zona după câteva săptămâni de lupte intense; între Kiev și Harkov, câteva sute de mii de prizonieri de război au fost luați prizonieri. Cantitatea de muniție sovietică îngropată sub zăpadă a fost uimitoare. Și cum rezistă după aceea?

De la încălzire au început noi ninsori și a trebuit să luăm din nou lopeți. Din fericire, o coloană de escortă blindată s-a alăturat convoiului două zile mai târziu. Am atașat patru-cinci camioane în spatele rezervorului, iar ele, cu motoarele în funcțiune, și-au făcut încet drum prin zăpadă și gheață.

Cu toate acestea, norii de jos au dispărut curând; a apărut un cer albastru pal. Termometrul a coborât brusc, iar gerul ne-a cuprins. Uneori, piloții germani zburau peste noi. Le-am făcut semn cu toată puterea, iar ei au zguduit aripile avioanelor. Escadrile Junker-Sov-52 au zburat încet, îndreptându-se spre est.

Mesele calde nu ne mai încălzeau. Mâinile îmi sunt amorțite din nou. Din fericire, de data aceasta era un medic în convoiul nostru. De fiecare dată când ne opream, ne aliniam în fața camionetei lui. Mi-a acoperit mâinile cu ma^yu,

care a protejat palmele de frig. Am încercat să o țin în brațe și le-am ținut în buzunarele adânci ale pardesiului meu. Numai în cazuri extreme își scotea mâinile cu grijă, dar în așa fel încât să țină unguentul.

Am petrecut ore îndelungate în cockpitul unui Renault de mai multe tone, făcându-mă din cucui în cucui. Din când în când curățăm zăpada care se acumulase dedesubt sau scoteam o altă mașină blocată.

În general, au încercat să nu iasă afară. Până acum, am reușit să evit paza de noapte. Când a fost imposibil să mergem mai departe din cauza întunericului, ne-am oprit. Șoferul nu a coborât de pe scaunul șoferului, iar eu am dormit pe podea, cu picioarele între pedale, apăsând nasul de motor, din care venea mirosul dezgustător de ulei ars. Ne-am trezit pe jumătate morți de frig.

Cu mult înainte de zori, motoarele înghețate au început să pornească. Hals m-a vizitat de mai multe ori, dar șoferul a spus că suntem prea mulți pentru o cabină mică. M-a sfătuit să merg în vizită la un

prieten, dar acolo am fost întâlnit cu aceeași primire. Nu se punea problema să schimb câteva cuvinte în aer liber.

Odată, la scurt timp după ce am trecut pe lângă un oraș mare, în apropierea căruia se afla staționat Thule zburător Luftwaffe, ni s-a alăturat o aeronavă de recunoaștere, care a intrat în contact radio cu comandantul detașamentului armat care ne însoțea. Un minut mai târziu, avionul a părăsit convoiul și s-a îndreptat spre nord. Tancurile au dispărut după el, împrăștiind omizi de zăpadă. Ne-am continuat drumul fără să simțim prea multă anxietate. Câteva ore mai târziu, s-au auzit sunetele îndepărtate ale exploziilor. Pentru o clipă totul a fost liniștit, apoi s-au auzit din nou explozii și din nou tăcere. La ora unsprezece convoiul s-a oprit într-un sat acoperit cu zăpadă. Soarele strălucea, lumina lui strălucitoare se reflecta pe zăpadă, ceea ce aproape că ne durea ochii. Gerul era puternic, dar suportabil.

Ne-am apropiat de două bucătării de câmp, din care se ridica fum. Prima persoană care a venit a fost bucătarul care s-a oferit să ia ibricurile. Nu era deloc rău: gătea în așa fel încât nimeni să nu aibă vreo plângere. Singura ciudățenie a gătitului lui era că, fără excepție, bucătarul condimenta toate preparatele cu același sos gros de făină. M-am alăturat lui Hals și Lensen; ne îndreptam spre camioane,

purtând oale aburinde cu mâncare. Brusc, aerul a fost sfâșiat de sunetele exploziilor din apropiere. Ne-am oprit o clipă și am ascultat. Se pare că toți ceilalți au înghețat și ei, ascultând ce se întâmplă. S-au auzit din nou explozii. Noi, fără să ne dăm seama, am accelerat ritmul.

- Ce este acolo? l-a întrebat Lensen pe bătrânul soldat care se urca în camion.

- Pistoale, băieți. Ne apropiem, spuse el.

Am ghicit asta fără el, dar aveam nevoie de confirmare.

— Da, spuse Hals. - Mă duc să iau o armă.

Personal, nu am luat în serios tot ce se întâmpla. Au fost mai multe explozii.

Era un semnal. Ne-am întors la camioane și în curând convoiul a fost pe drum. O oră mai târziu, când am ajuns în vârful dealului, tunurile trăgeau undeva foarte aproape. Fiecare gol a zguduit literalmente aerul. Șoferii au început să frâneze brusc, camioanele au derapat. Am deschis ușa. Un Volkswagen conducea în spate cu viteză mare, prin ușa deschisă a mașinii locotenentul strigă:

- Haide, nu te opri! Și tu... ajută-l pe idiotul ăsta să scoată mașina, a dus-o într-un șanț.

Am sărit din cabină și m-am alăturat unui grup de soldați care încercau să tragă Opel Blitz pe șosea. Tragerea a început din nou. Părea că trageau foarte aproape, undeva în nord. Încet, cu mare greutate, Opelul

a ieșit din zăpadă, iar convoiul a pornit din nou. Am condus prin teren montan împădurit. Sunetele înfundate ale exploziilor au continuat. Deodată, camioanele din capul coloanei s-au oprit din nou. Soldații care au sărit din mașini au fugit la capul convoiului. Ce s-a întâmplat acolo?

Locotenentul care mergea cu Volkswagen nu cu mult timp în urmă alerga și el, adunând soldați pe drum. După ce am prins Mausers, am alergat cât am putut de repede și am ajuns curând în fața coloanei. Camionul mare al comandantului grupului, parcă intenționat, s-a prăbușit într-un năpăd de la marginea drumului.

— Partizani înainte, strigă sergentul-major. - Se ascund. A arătat spre stânga.

Neînțelegând pe deplin ce se întâmpla, l-am urmat pe sergent, care, în fruntea grupului nostru de cincisprezece soldați, s-a repezit pe panta înzăpezită. Ridicându-mă, am văzut câteva siluete întunecate mișcându-se

în unghi drept față de noi. Rușii păreau să se miște la fel de încet ca noi. Înghețul și paltoanele grele ne-au împiedicat să transformăm tot ce se întâmpla într-un fel de filme de „război” occidentale sau americane. De frig, totul părea să înghețe: bucurie, tristețe, curaj și frică.

Coborând capul ca ceilalți, am mers înainte, gândindu-mă mai mult la cum să nu mă blochez în zăpadă decât la întâlnirea cu inamicul. Partizanii erau încă prea departe și nu era posibil să-i vadă corect. M-am gândit: poate și ei, ca și noi, se mișcă cu pași mari ca să nu se înece în năvală.

„Săpați-vă propriile tranșee”, a ordonat sergentul-major, coborând vocea, de parcă inamicul ne-ar putea auzi.

Nu aveam o pică cu mine, dar am săpat o mică groapă cu patul puștii. Ascunzându-mă într-un adăpost atât de precar, am putut să observ inamicul. Numărul de partizani care au apărut din pădurea de vizavi m-a uimit: câți dintre ei sunt aici! În pădure, prin ramurile copacilor care stăteau fără frunze iarna, se distingeau numeroase figuri. Arătau ca niște furnici care se târăsc prin iarba înaltă de la nord la sud. De vreme ce conduceam de la est la vest, nu puteam să înțeleg ce aveau în minte. Poate că încearcă să ne înconjoare?

Trupele noastre au instalat o baterie puternică pe cea mai apropiată pantă, la vreo douăzeci de metri de noi. Nu înțeleg de ce încă nu a început schimbul de focuri. Inamicul a început să traverseze drumul, care se întindea la două sute de metri de noi. Zgomotul tunurilor de calibru mare care venea dinspre nord a devenit mai puternic, iar chiar vizavi de noi, se pare că au început să întoarcă focul. Frigul și-a luat pragul: brațele și picioarele mi-au înghețat. Nu am înțeles ce se întâmplă, dar am rămas complet calm.

Un detașament de ruși a traversat drumul fără să ne deranjeze. Numărul lor era de trei ori chiar de patru ori mai mare decât al nostru. Convoiul nostru era format din o sută de camioane, o sută de șoferi înarmați și șaizeci de escorte, a căror singură sarcină era să protejeze încărcătura. Coloana era însoțită de zece ofițeri și sergenți, un medic și cei doi asistenți ai săi.

Fiecare explozie a produs nori de zăpadă îmbibat cu pulbere. De pe dealul acoperit de copaci se ridicau nori de fum. Un automat a vorbit în dreapta mea, dar în curând a tăcut.

52

În loc să sap mai adânc în șanț, ca un prost, mi-am scos capul afară. Siluetele partizanilor erau învăluite în nori albi. Fotografiile au trosnit, rușii au răspuns la fel.

Acum se auzeau explozii automate din diferite părți. Soldații și-au tras Mauser-urile peste tot. Siluetele întunecate ale rușilor se mișcau în liniuțe. Unii dintre ei au căzut și au rămas întinși nemișcați. Soarele încă strălucea puternic. Părea că tot ceea ce se întâmpla era complet frivol. Gloanțele șuierau prin aer ici și colo. Eram surd de zgomot. A reacționat încet la tot ceea ce se întâmpla și, prin urmare, nu a tras nicio lovitură până acum.

Din dreapta se auzi un țipăt τα. Tragerea aproape nu s-a oprit. Gherilele au alergat cu toată puterea spre adăposturi. Tancurile care trăgeau continuu s-au apropiat de ei.

Mai multe gloanțe au lovit zăpada chiar în fața mea; Am deschis focul fără discernământ, la fel ca și ceilalți. Au mai apărut șapte sau opt tancuri; au atacat partizanii. Întreaga acțiune a durat aproximativ douăzeci de minute; Am folosit aproximativ o duzină de runde.

Un timp mai târziu, tancurile și vehiculele blindate noastre s-au întors. Trei dintre ei transportau prizonieri în grupuri de cincisprezece. Nu arătau toate bine. Trei soldați germani, cu ajutorul camarazilor lor, au coborât din camioane. Unul dintre ei părea aproape inconștient, fețele celorlalți doi erau distorsionate de o grimasă dureroasă. În spatele unuia dintre tancuri zăceau trei ruși răniți și doi germani; unul dintre ei scoase un geamăt. La mică distanță, rezemat de un râu de zăpadă, un soldat german cu fața plină de sânge ne-a dat câteva semne.

„Drumul este liber”, a anunțat ofițerul. - Poti pleca.

Am ajutat la trimiterea răniților la spitalul de campanie. M-am întors la Renault. Lensen trecu, clătinând din cap.

- Ai vazut? - el a intrebat.

- Da. Știți dacă a fost ucis cineva?

- Cu siguranță.

Convoiul a pornit din nou. Gândul morții mă neliniștea; M-am speriat imediat. Strălucirea soarelui s-a stins, gerul a devenit insuportabil. Cadavre în paltoane lungi maro zăceau pe ambele părți ale drumului. Unul dintre ei a început să gesticuleze în timp ce treceam cu mașina.

53

— Hei, am împuns în partea șoferului. - E un rănit, ne face semn cu mâna.

- Sărmanul. Sper ca oamenii lui să aibă grijă de el. Războiul este întotdeauna greu. Cine știe, poate mâine ne va veni rândul.

Da, dar avem un medic. Dintr-o dată îl va ajuta cu ceva.

- Îți este ușor să vorbești. Avem deja două camioane cu răniți, așa că doctorul are multe de făcut. Nu lua totul atât de personal, sfatul meu pentru tine. Încă nu vezi așa.

„Am văzut deja destule.

„Da, și eu”, a spus el. — Mi-am văzut genunchiul. Shrapnel a rupt rotula. Am crezut că mă vor trimite acasă. Oricum: au împins șoferi în unitate, alături de bătrâni, băieți și infirmi. Nu e de glumă: rana doare ca naiba și, în plus, trebuie să aștepți câteva ore până îți dau morfină.

A început să vorbească despre participarea sa la luptele din Polonia. La acea vreme se afla în Armata a șasea, care lupta acum la Stalingrad.

A venit întunericul. Convoiul și escorta lui s-au oprit la o colibă mare. Ninsorile și gropile nu i-au permis chirurgului să efectueze operații din mers. Doi ruși au murit din cauza pierderilor de sânge, iar restul așteptau ajutor de câteva ore.

Eram pe cale să deschid ușa și să alerg în bucătărie când șoferul m-a oprit:

„Nu te grăbi prea mult, decât dacă vrei să-ți petreci noaptea la serviciu de pază. Aici sergentul nu ține astfel de evidențe ca în cazarmă. Îi ia primii soldați pe care îi întâlnește, le dă instrucțiuni, atâta tot.

Și așa s-a dovedit. Curând a trebuit să ascult plângerile Hals flămânzi:

- Asta-i ghinion! Am fost pus din nou de pază în noaptea aceea. Ce se va întâmpla cu noi, numai Dumnezeu știe. Înghețul devine din ce în ce mai puternic. Nu vom rezista.

Din nou era o noapte senină, termometrul arăta douăzeci și două de grade sub zero.

I-am mulțumit șoferului. Ne-am îndreptat spre bucătăria de câmp, intenționând să luăm un prânz copios. Văzându-ne, bucătarul nu a putut să nu facă o remarcă sarcastică:

- Ți-e foame?

Scoase deja cazanele de pe foc și le înlocuise cu oale mari în care fierbea apa.

„Mâncați, dar repede”, a spus bucătarul, coborând oala în oale noastre. – Chirurgul a ordonat să-i fie pregătită apă clocotită. E acolo cu răniții.

Nici măcar nu ne-am dat jos mănușile, scoțând terci cu linguri. A apărut locotenentul.

– Apa este gata?

– Da, exact, locotenente. Deja fiert.

- Grozav. Ochii locotenentului s-au întors spre noi. „Voi doi, duceți apa la doctor. Arătă spre ușa luminată a uneia dintre colibe.

Am închis bowler-urile, în care o parte din terci a rămas pe jumătate mâncat, și le-am prins de curele. Cu grijă să nu vărs apă clocotită pe picioare, am luat o oală și mi-am îndreptat spre sala de operație improvizată.

Singurul avantaj al acestei cabane era că acolo era cald. Multă vreme nimeni nu s-a simțit ca acasă. Doctorul a amenajat un dressing într-o încăpere mare și l-a îngrijit pe bietul om, care era întins pe o masă în mijloc. Doi soldați țineau în brațe un pacient care tremura de durere. Peste tot – pe bănci, pe podea, pe piept – zăceau sau stăteau răniții. Ei au fost prezenți de doi medici asistenți. Pansamente însângerate zăceau pe podea.

Două rusoaice spălau instrumente chirurgicale într-o oală cu apă fierbinte. Iluminatul din cameră a lăsat mult de dorit. La masa de operație, doctorul a așezat o lampă mare cu kerosen a unui țăran, iar proprietarul însuși ținea o altă lampă deasupra capului chirurgului. O altă lampă era ținută în mâinile unui locotenent și a unui sergent.

În colțul camerei, format dintr-o sobă mare, plângea un tânăr rus. Părea să aibă vreo șaptesprezece ani, ca mine. Am așezat cratița în fața medicului, care a înmuiat în ea o minge groasă de bumbac și am înghețat pe loc, neputând să-mi iau ochii de la rana pe care o trata. Pielea din jurul ei părea ruptă, toată îmbibată de sânge. Dintr-o gaură uriașă, peste care lucra un doctor cu un fel de foarfece cu capete curbate, curgea sânge stacojiu. Totul mi-a înotat în cap, mi-a fost rău, dar nu am putut privi în altă parte. Pacientul a smucit capul dintr-o parte în alta. Doi soldați îl țineau strâns. Sângele i s-a scurs de pe față,

transpira. Avea un bandaj în gură. Probabil că l-au băgat în rănit ca să nu țipe. Era un soldat dintr-o coloană blindată. Nu mă puteam mișca.

„Ține-l de picior”, mi-a spus încet doctorul.

Am ezitat, apoi cu mâinile tremurânde m-am apucat de picior și am simțit mâinile tremurând.

„Atenție”, a spus doctorul.

Am văzut bisturiul intrând și mai adânc în rană, am simțit mușchii piciorului încordați și relaxați din nou. Apoi a închis ochii. Am auzit sunetele instrumentelor chirurgicale și respirația grea a unui pacient care nu s-a oprit din tresărire în ciuda anesteziei locale.

Apoi am auzit sunetul unui ferăstrău. Câteva minute mai târziu, piciorul pe care îl țineam a devenit mai greu. Acum doar mâinile mele o țineau. Chirurgul tocmai l-a amputat.

Câteva clipe am rămas în această poziție ciudată, purtând o povară exorbitantă și eram gata să leșin. În cele din urmă, a pus-o deasupra unui morman de bandaje în spatele mesei. Niciodată, chiar dacă sunt sortit să trăiesc o sută de ani, nu voi uita acest picior.

Șoferul meu a reușit să scape și am așteptat până când au încetat să mai observe că dispar și eu. Dar, din păcate, până târziu în noapte, oportunitatea nu a apărut. A trebuit să asist la alte operații care nu erau mai bune decât amputațiile. Era aproape unu dimineața când am deschis în sfârșit ușile duble ale cabanei.

A suflat un vânt geros; frigul părea deosebit de insuportabil. Am ezitat, dar la gândul că mă întorc din nou la răniți, morți și râurile de sânge, am decis că frigul era mai bun. Cerul era senin și luminos, aerul părea să înghețe. Umbrele caselor și ale camioanelor ieșeau în evidență în strălucirile strălucitoare ale zăpezii. Nici un suflet nu era vizibil.

Am trecut prin sat să-mi caut Renaultul. Deci poți distruge întregul convoi înainte ca cineva să prindă. Ușa colibei s-a deschis și din ea a apărut o siluetă înfășurată. Era vizibil când Mauser-ul a fulgerat. Silueta făcu câtiva pași șovăitori prin năvală. Observându-mă, bărbatul în pardesiu a spus:

- Intrați. Randul meu.

- Unde să mergem?

- Încălzire. Dacă, desigur, nu vrei să faci alt cerc.

56

Dar nu sunt de gardă. L-am ajutat pe chirurg și acum mă duc să mă culc.

- Clar. Și te-am confundat cu...” A menționat un nume.

Spui că te poți încălzi aici?

- Da, intră. Acesta este sediul gărzii. Ne schimbăm la fiecare cincisprezece sau douăzeci de minute. Desigur, nu vei dormi suficient, dar cel puțin nu vei îngheța două ore la rând.

- Da. Mulțumesc. Eu voi veni.

Am apăsat pe ușa grea și am intrat. Un foc a ars în vatră. În cenușă, patru soldați (Hals era printre ei) prăjeau cartofi și alte legume. În afară de foc, nu era altă lumină. Imediat în spatele meu a venit un alt soldat, probabil paznicul pentru care m-au luat. Am incalzit ce a ramas in oala, am mancat fara pofta de mancare si m-am intins pe jos in fata focului sa dorm in cele mai bune conditii. La fiecare cincisprezece sau douăzeci de minute santinela trezea un biet om care tocmai adormise. Strigătele celor nemulțumiți de soarta lor mă trezeau din când în când. Era încă întuneric când au semnalat ascensiunea.

Ne-am ridicat încet de la podeaua care ne servea drept pat. A trecut mult timp de când a trebuit să ne trezim fără să ne simțim frig. O tânără rusoaică a ieșit la noi din spatele draperiilor din colțul camerei. În mâinile ei era un ulcior, pe care ne-a întins-o zâmbind. Lapte cald. Pentru o clipă m-am îngrijorat dacă a fost otrăvit, dar Hals, care a preferat să moară cu stomacul plin, a apucat ceaunul și a luat o înghițitură bună. Am dat laptele, apoi Hals a rânjit, i l-a dat rusului și l-a sărutat pe ambii obraji. Ea a roșit. Ne-am înclinat și am plecat.

Imediat ce am ieșit afară, ne-am simțit ca sub un duș rece. A început apelul nominal. Toată lumea a primit o ceașcă de cafea. Ca în orice altă dimineață, ne-a luat o jumătate de oră bună pentru a porni motoarele. Cu mult înainte de zori, a 19-a companie a pornit peste gheața strălucitoare a blestemata autostradă sovietică, numită după Internaționala a Treia.

De câteva ori am lăsat loc convoaielor care se îndreptau spre spate. Am făcut o oprire pentru micul dejun în sat. Aici am aflat că nu ne despart de Harkov nu mai mult de treizeci și cinci de kilometri și vom ajunge la destinație în două-trei ore. Am încercat să ne imaginăm ce fel de barăci ne așteaptă la Harkov.

- Ce crezi că se va întâmpla acolo? întrebă Lensen.

57

Șoferul, cu care am mers pe tot parcursul călătoriei, nu a fost prea fericit.

„Sper să nu stăm acolo prea mult”, a spus el. „În caz contrar, ar putea fi trimiși la Volga, se pare că ei. Mai bine să te întorci decât să mergi spre est.

„Dacă nimeni nu vrea să meargă în est, nu vom termina cu rușii”, a remarcat cineva.

— Exact, spuse o altă voce.

„Mi-aș ține gura în loc să-mi trâmbițesc temerile dacă aș fi în locul tău”, a adăugat un al treilea.

Aproximativ o jumătate de oră mai târziu eram din nou pe autostradă. Ceața a acoperit orizontul, gerul a devenit și mai puternic. Am condus aproximativ o oră. Am închis ochii și aproape am adormit. Din cauza mișcării camionului, capul atârna dintr-o parte în alta. Încercă să se simtă confortabil, sprijinindu-se de uşă. Înainte de a închide ochii, se uită în jur la împrejurimile acoperite de zăpadă. Cerul era acoperit de nori gri; părea că călcă pe pământ. Două puncte negre se apropiau de noi din partea unui deal din apropiere. Probabil avioane de patrulare. Am închis ochii.

Au trecut câteva secunde, apoi s-a auzit un zgomot de motor deasupra noastră, apoi a urmat o explozie de mitralieră.

Ceva a lovit parbrizul. Am simțit o lovitură puternică în cap. vuietul era de așa natură încât părea că venise sfârșitul lumii. Renault-ul nostru aproape că s-a izbit de mașina din față, care s-a oprit brusc.

Oshalev, am deschis ușa mașinii și am coborât afară. Camionul din spatele lui s-a răsturnat, cu roțile învârtindu-se în aer. Nu se vedea nimic altceva decât fulgerări de flăcări și fum.

- Rapid! La adăpost!

Soldații alergau peste zăpadă cât de departe vedea cu ochii.

„Trag în camioane”, a strigat cineva.

M-am adăpostit în spatele unui masiv de zăpadă.

- Aer! lătră sergentul, alergând cât putu de repede pe marginea drumului.

Soldații, adăpostiți cumva în zăpadă, și-au îndreptat pistoalele spre cer.

Dumnezeu! La urma urmei, Mauser-ul meu a rămas în Renault. M-am repezit la camion, dar apoi s-a auzit din nou vuietul avionului și mi-am îngropat capul în zăpadă. Un uragan a trecut peste mine, s-au auzit explozii în apropiere.

Privind din ascunzătoarea mea, am văzut două avioane ascunzându-se în spatele pădurilor îndepărtate de mesteacăn. „Volkswagen” al căpitanului, depășind gropi, a trecut în repeziciune pe lângă convoi. Soldații alergau în dezordine totală.

M-am trezit; Aeronava a lovit un camion cu explozibili. A explodat, iar camioanele din față și din spate au decolat în aer. La o distanță de șaizeci de metri totul era acoperit cu funingine. Din camioane a rămas doar o masă neagră solidă, din care emana fum fetid. Un sergent-major a apărut dintr-un nor de fum cu un soldat; au scos un corp însângerat și înnegrit.

Noi, fără să stăm pe gânduri, ne-am grăbit să ajutăm; Fumul mi-a acoperit ochii, am încercat să disting Siluetele oamenilor. Cineva a trecut, a tușit și a strigat:

- Nu sta pe loc. E prea periculos aici. Muniția este pe cale să explodeze.

Am auzit zgomotul motorului: farurile tăiau cortina de fum. Pe marginea drumului circula un camion, urmat de altul, apoi doi... Convoiul și-a continuat drumul.

În ciuda incendiului, am simțit că înghețăm. Am decis să mă întorc în cabina lui Renault, unde măcar era mai mult sau mai puțin cald. Fumul s -a risipit treptat, drumul a devenit vizibil; Am văzut un grup de soldați, înfășurați într-un pardesiu, adunați în fața unui ofițer.

„Voi doi, veniți aici repede!” strigă locotenentul.

Am fugit.

„Tu”, s-a întors ofițerul către mine. - Unde este arma ta?

- Acolo, locotenent, în spatele tău... în Renault.

Glasul îmi tremura de frică. Locotenentul era în afara lui de furie. Probabil că a crezut că mi-am pierdut arma și a inventat această poveste pentru a acoperi adevărul. S-a repezit spre mine, asemănând în acel moment cu un câine ciobanesc furios.

- Dărâma! se răsti locotenentul. - Atenţie.

Am făcut un pas înainte și am luat-o sub vizor abia când am simțit o lovitură puternică. Deși am reușit să mă las jos, pălăria a zburat în zăpadă, dezvăluindu-mi părul murdar și neîngrijit. Mă așteptam la următoarea lovitură.

„În gardă până la alte ordine”, a mormăit ofițerul, întorcându-și ochii cenușii, aprinși de furie, de la mine la sergent. A salutat. — Ești doar un ticălos, continuă ofițerul. În timp ce camarazii tăi de arme mor

ca sa te protejezi nici nu ai observat ca urma sa fim atacati de doua avioane. Ar fi trebuit să le vezi. Probabil a adormit. Toți veți merge pe front, într-un batalion penal. Trei camioane au fost distruse, șapte au murit, două au fost rănite. Se pare că și ei au adormit. Iată ce ai făcut. Nu ești demn de armele pe care le porți. Îți voi raporta comportamentul.

A mers mai departe fără să salute.

- Conform postărilor! strigă sergentul, încercând să copieze tonul superiorului său.

Am alergat în direcții diferite. M-am repezit să-mi iau pălăria, dar sergentul m-a prins de umăr.

- Întoarce-te la postarea ta!

— Pălăria mea, sergent.

Soldatul, care stătea acolo unde zăcea pălăria mea, mi-a dat-o. Confuz, m-am urcat în camion, șoferul tocmai pornea motorul.

„Șterge-ți nasul”, a spus el.

„Da... Se pare că plătesc pentru ceilalți.

- Nu-ţi face griji. Astăzi vom ajunge la Harkov. Poate că nu va fi nimic de urmărit.

După șocul pe care l-am trăit, am fost în afara mea de furie.

— Trebuie să fi văzut și el însuși avioanele. Sau nu este în convoi?

De ce nu i-ai spus asta?

M-am gândit la cele două puncte mici pe care le observasem în timp ce dormeam pe jumătate. Era ceva adevăr în ceea ce a spus locotenentul, dar nici măcar nu ne bazam pe așa ceva. La urma urmei, nu ne-am confruntat cu un pericol militar real, am suferit doar din cauza lipsei de somn, a gerului, a unui drum nesfârșit și, de asemenea, de murdărie dezgustătoare, care este chiar greu de imaginat. Ne era atât de frig încât nu ne spălam pe față în timpul opririlor din zi și era aproape imposibil să găsim apă. Țăranii păreau să nu înțeleagă de ce avem nevoie și ne priveau surprinși. Toate astea au luat timp, iar noi aveam timp doar seara, după întuneric, și atunci ne puteam gândi doar să dormim suficient.

Dar toate aceste scuze nu vor restabili viața camarazilor mei. Doar gândul că dacă trei camioane și-ar fi schimbat locul și am fi fost în locul victimelor, m-a îngrozit. Nu am fost niciodată rănit, dar ce este

durere infernală, știam deja prea bine... Acum nu mi-am luat ochii de la parbriz.

„Dacă se întorc, nu-i voi rata”.

Șoferul s-a uitat la mine cu zâmbetul său etern:

„Ar fi bine să aruncați o privire în oglinda retrovizoare. Dintr-o dată vin din spate. „E clar că își bate joc de mine.

Crezi că sunt un idiot. Ce mai rămâne de făcut?

El a ridicat din umeri. Expresia șoferului nu s-a schimbat.

„Da, știi, nu poți face nimic în privința asta. Când mi-am rupt genunchiul, m-am gândit la capul meu. Ar fi mai bine să mergi pe altă cale.

- Asta este! Și abandonați tovarășii noștri care luptă pe front!

Șoferul s-a uitat la mine, zâmbetul i-a părăsit fața. Dar în curând fața i s-a netezit și a spus pe același ton nonșalant:

„Nu trebuia decât să mă asculte: întoarce-te!” Îl mima clar pe sergent-major.

- Nu înțelegi ce spui. Bolșevicii au nevoie doar de asta. Este imposibil. Războiul nu s-a terminat încă. Nu poți spune asta.

Șoferul s-a uitat la mine cu atenție.

„Ești încă prea tânăr. Crezi că vorbesc serios? Nu chiar. Trebuie să mergem cât mai repede posibil, și chiar mai repede. Parcă vrând să sublinieze ceea ce a spus, a apăsat pe accelerație.

- Sunt prea tânăr! Mă enervează când spui asta. De parcă numai soldații de vârsta ta sunt de folos. Nu am aceeași uniformă ca tine?

Eu însumi nu credeam în cuvintele pe care le-am rostit cu atâta pasiune.

„Ei bine, dacă nu-ți place, ia-ți un alt taxi. Șoferul își bate joc acum deschis de mine.

În mod clar, nu vrea să mă ia în serios. Am decis să tac. Am fost copleșit simultan de furie și tristețe. Mai întâi te bat pentru o neglijență, apoi râd. Camioanele noastre încă se mișcau prin gheață și zăpadă. Noaptea se apropia, odată cu apariția întunericului gerul se întețea. M-a consolat gândul că călătoria noastră se apropie de sfârșit. Peste o jumătate de oră vom ajunge în suburbiile Harkovului. Mă întreb în ce stare este orașul? Harkov a fost ultimul oraș important înainte de front. Stalingradul era despărțit de el de patru sute de ki

metri. În subconștient, în ciuda faptului că împrejurimile sovietice mi-au făcut rău, am vrut să ajung cât mai curând pe front. Și apoi a avut loc o explozie asurzitoare.

Îmi amintesc că coboram muntele. Un camion a oprit în fața noastră și s-a oprit.

- Ei bine, ce mai este? „Am deschis deja ușa.

- Taci, e frig.

Dar am trântit ușa în fața șoferului și am trecut peste gheața care acoperea a treia autostradă internațională. O mașină s-a oprit în fața mea, conducând puțin mai mult prin inerție. Curierul de la Harkov a adus comanda. În lumina slabă, se vedea cât de repede își spuneau

ofițerii ceva. Au încercat să facă un plan, au discutat despre știri. Căpitanul a citit ziarul.

A mai trecut puțin timp. Apoi un sergent a mers pe toată lungimea convoiului, dând semnalul de adunare. Căpitanul s-a apropiat de noi, urmat de doi locotenenți și trei sergenți.

- Egalizează! Atenţie! mârâi sergentul-major.

Ne-am trezit ca de obicei. Căpitanul ne-a aruncat o privire lungă. Apoi încet, fără să-și scoată mănușile, ridică hârtia la nivelul ochilor.

„Soldații”, a spus el. „Am o veste grea pentru tine. Veste care te va supăra atât pe tine, cât și pe toți cei care luptă de partea „axei” pentru poporul nostru și pentru destinul nostru. Oriunde s-ar primi această veste, va fi primită cu profundă mâhnire. Peste tot, pe spațiile nemărginite ale frontului nostru, în propria noastră patrie, nu putem stăpâni sentimentele care ne copleșesc.

- Atentie! - sergentul-major nu s-a lăsat.

Stalingradul a căzut! a continuat căpitanul. - Armata a șasea sub comanda mareșalului von Paulus a fost nevoită să accepte capitularea necondiționată.

Nu știam ce să spunem. După o pauză, căpitanul continuă:

- În penultimul raport către Fuhrer, mareșalul von Paulus a spus că dă o cruce pentru vitejie fiecărui soldat. Mareșal mai scrie că suferința luptătorilor este de neînchipuit; că după o bătălie dracului care a durat câteva luni, nimeni nu mai merită gloria victoriei. În fața mea este un mesaj transmis pe unde scurte de la fabrica de tractoare distrusă „Octombrie roșie”. Înaltul Comandament

îmi cere să ți-l citesc. A fost trimis de unul dintre ultimii luptători rămași ai Armatei a șasea, Heinrich Shtoda. În acest mesaj, Heinrich spune că sunetele bătăliei se mai aud în sud-vestul Stalingradului. El scrie:

„Suntem șapte. Suntem ultimii care au rămas aici în viață. Patru sunt răniți. De patru zile ne ascundem într-o fabrică dărăpănată. Nu era nici o firimitură în gură. Am tipărit ultima revistă pentru mitraliera mea. În zece minute bolșevicii ne vor termina. Spune-i tatălui tău că mi-am făcut datoria, că știu să mor. Trăiască Germania! Traiasca Hitler!

Heinrich Stoda era fiul medicului din Munchen Adolf Stoda. A fost tăcere; doar rafale de vânt o tulburau. M-am gândit la faptul că unchiul meu a luptat și lângă Stalingrad; Nu l-am întâlnit niciodată pentru că cele două ramuri ale familiei noastre erau rupte una de cealaltă. I-am văzut doar fotografia, știam că a scris poezie. Am simțit că mi-am pierdut un prieten. Un soldat a izbucnit în lacrimi. Tâmplele lui cenușii îi dădeau o privire îmbătrânită. Apoi s-a oprit în picioare încordat și s-a dus la ofițeri.

„Fiii mei sunt morți”, a strigat el. „Știam că asta se va întâmpla. E vina dumneavoastră, ofițerilor. Totul este inutil. Nu vom supraviețui iernii rusești. S-a dublat în trei morți. „Acolo au murit cei doi fii ai mei, săracii mei copii...

— Calmează-te, îi ordonă sergentul.

- Ei bine, eu nu. Omoară-mă dacă vrei. Care este diferența acum. Nimic nu mai contează acum...;

Doi soldați au ieșit, l-au prins de brațe pe nefericitul pentru a-l târî: până la urmă tocmai îi insultase pe ofițeri. Dar s-a împotrivit de parcă l-ar fi stăpânit demonii.

— Du-l la doctor, spuse căpitanul. - Dă-i un sedativ.

M-am gândit că va mai adăuga ceva, dar expresia ofițerului nu s-a schimbat. Poate a pierdut și o rudă.

- Cu calm.

În grupuri mici, în tăcere, ne-am întors la camioane. Era întuneric total. Pe linia albă a orizontului au apărut pete reci de culoare gri-albăstruie. am tremurat.

63

„Se face din ce în ce mai frig”, i-am spus unui soldat care mergea lângă mine.

„Da”, a răspuns el fără a privi în altă parte.

Pentru prima dată, întinderile nemărginite ale Rusiei mi-au făcut o asemenea impresie. Am simțit distinct orizontul gri micșorându-se în jurul nostru. Trei sferturi de oră mai târziu eram deja în suburbiile ruinate din Harkov. Farurile slabe nu permiteau să se vadă totul corect, dar tot ce cădea în fasciculul de lumină a fost distrus.

A doua zi, după ce am petrecut încă o noapte pe podeaua lui Renault, am putut să văd în ce haos era Harkovul ruinat - un oraș care, în ciuda devastării, era de o importanță atât de mare.

În 1941, 1942 și 1943, armata noastră a luat Harkovul de mai multe ori, rușii au recucerit orașul, apoi germanii l-au luat din nou, iar în cele din urmă a rămas cu bolșevicii pentru totdeauna. În momentul în cauză, trupele noastre au capturat-o pentru prima dată. Orașul arăta ca un schelet ars. Pe marginile drumurilor ruinate erau căptușite cu vehicule infirme și cu arme adunate de trupe pentru a curăța drumurile. Masa de metal mototolit a fost o dovadă suplimentară a cât de tensionată a fost bătălia aici. Soarta soldaților era ușor de imaginat. Îngropate sub zăpadă, cadavrele de oțel au devenit semnul unei anumite etape a războiului: bătălia pentru Harkov.

Wehrmacht-ul era situat în unele zone ale orașului, mai mult sau mai puțin supraviețuitoare. Serviciul sanitar, situat într-o clădire mare,

ne-a dat posibilitatea să ne spălăm. După ce am spălat murdăria, ne-am trezit la subsolul clădirii în camere mici pline cu paturi diferite. Am fost sfătuiți să încercăm să dormim și, în ciuda orei greșite - era amiază, toți am adormit. Sergentul ne-a trezit și ne-a condus în sala de mese. Aici i-am găsit pe Hals, Lensen și Ohlensheim. Am vorbit despre căderea Stalingradului.

Hals a insistat că acest lucru este imposibil:

— Armata a șasea! Doamne Doamne! Nu se poate ca rușii să-i zdrobească.

- Dar ai auzit raportul: erau înconjurați, nu mai aveau arme, ce puteau face? Au fost forțați să se predea.

„Atunci trebuie să încercăm să-i salvăm”, a spus cineva.

— E inutil, spuse soldatul mai în vârstă. "Totul s-a terminat acum...

"La naiba la naiba la naiba!" Hals îşi strânse pumnii. - Pur și simplu nu-mi vine să cred!

Pentru unii, căderea Stalingradului a fost o lovitură dureroasă; în altele, evenimentul a stârnit dorința de răzbunare, care le-a ridicat moralul. Între noi, având în vedere variația de vârstă, nu a existat un consens. În rândul bătrânilor predominau stări de defetiste, iar tinerii, cu toată hotărârea lor, urmau să-și elibereze camarazii de arme. Eram deja în drum spre cazarmă când a avut loc o încăierare care a fost în mare parte din vina mea.

Tipul cu genunchiul rupt, șoferul blestematului Renault, a dat peste mine.

- Esti satisfacut? - el a spus. Se pare că ne întoarcem mâine.

Pe chip era scrisă ironie. M-am simțit că roșesc de furie.

„Ei bine, este suficient”, am strigat. - Ne retragem, iar aceasta este vina ta, iar unchiul meu a murit la Stalingrad.

El a devenit palid.

Cine ți-a spus că a murit?

Și dacă nu mori, e și mai rău. Am continuat să țip: „Ești doar un laș”. Nu mi-ai spus: e mai bine să-i lași în voia sorții!

Însoțitorul meu nu și-a putut veni în fire. S-a uitat în jur. Apoi m-a prins de guler.

— Taci, îi ordonă el făcându-i cu mâna.

L-am lovit în tibie. Era pe cale să mă lovească înapoi când Hals i-a interceptat brațul.

— Ajunge, spuse el calm. Oprește-l sau vei ajunge într-o celulă.

- Asta este. Un alt tip căruia îi *i place ce se va întâmpla cu el? „Oponentul meu nu și-a putut stăpâni furia. Vă arăt pe toate...

— Încetează, insistă Hals.

- Da, ai plecat.

Nu a avut timp să mai spună nimic. Pumnul lui Hals căzu pe bărbie. S-a aplecat și a căzut în zăpadă. Până atunci sosise Lensen.

— Nenorociţi! strigă şoferul. A încercat să se ridice și să lupte din nou.

Un Lensen, ghemuit, puternic construit, l-a lovit în față cu un deget de la picior încălțat de metal înainte să se poată ridica. Șoferul a țipat de durere și a căzut pe zăpadă și și-a ridicat mâinile la fața însângerată.

Nu am continuat lupta și ne-am întors la ale noastre, respirând greu și înjurând. Soldații din apropiere ne-au privit sumbru și doi dintre ei l-au ajutat pe șofer să se ridice în picioare. Încă striga ceva.

„Va trebui să fim cu ochii pe el”, ne-a avertizat Hals. „Deodată ne va împușca în spate când vom porni la atac.”

Creșterea a doua zi a fost mai târziu decât de obicei. Când am mers la apelul nominal al companiei, o rafală de vânt amestecată cu zăpadă ne-a lovit în față. Pentru a ne proteja de rafale de zăpadă, ne-am ridicat gulerele, apoi am auzit vestea bună. Feldwebel Laus, pe care nu-l mai văzusem de secole, stătea în fața noastră, ținând o bucată de hârtie în ambele mâini. Și el a fost deranjat de vânt.

- Soldati! citi el, profitând de decalajul dintre cele două impulsuri.
- Înaltul Comandament, înțelegând starea în care vă aflați, vă oferă un concediu zilnic. Cu toate acestea, având în vedere complexitatea situației, în orice moment poate veni un ordin de asamblare. Prin urmare, la fiecare două ore, apar în cazarmă. Inutil să spun că nu vei avea timp de prietene sau de vizite la familie”, a adăugat el chicotind. Dar măcar le poți scrie.

Laus a trimis doi soldați să ridice și să livreze corespondența. Mi-au trimis patru scrisori și un pachet. Am vrut să explorăm Harkov, dar vremea ne-a împins în casă. Ne-am odihnit toată ziua, pregătindu-ne pentru călătoria de întoarcere. Prin urmare, când a doua zi am fost informați că vom aduce alimente și arme unei unități situate în zona de luptă, undeva la sud de Voronezh, am luat această veste fără entuziasm.

— În regulă, spuse Hals. - Care este diferența în ce fel de zăpadă să se blocheze, lângă Kiev sau lângă Voronezh.

— Exact, spuse Olensheim cu grijă. — Dar Voronej este deja un front.

— Da, știu, spuse Hals. „Totuși, într-o zi vom ajunge pe front.

Nu știam ce să cred. Ce se întâmplă pe câmpurile de luptă? Am avut atât curiozitate, cât și frică.

capitolul 2

FAȚĂ

la sud de Voronej. Don

Părea că iarna nu se va termina niciodată. A nins aproape continuu în fiecare zi. La sfârșitul lunii februarie, sau poate la începutul lunii martie - nu-mi amintesc exact când - am fost duși cu trenul în oraș - principalul centru de aprovizionare. Era situat la cincizeci de kilometri de Harkov. În șopronele mari erau depozite de alimente, corturi, medicamente și muniții: toate celulele, orice spațiu liber erau umplute cu ele. Atelierele au fost parțial amplasate în clădiri, parțial în aer liber. Soldații, ale căror degete nu mai puteau ține cheia de frig, au suflat în mâini. S-au construit tranșee și fortificații în afara orașului. În această parte a țării, atacurile de gherilă nu erau neobișnuite. Când a început atacul, mecanicii și-au aruncat uneltele și au luat mitraliere, protejându-se echipamentul și pe ei înșiși.

„Singurul lucru bun aici este hrănirea”, mi-a spus un soldat. - Mult de lucru. Noi înșine trebuie să ne apărăm: patrulăm pe rând. Și glumele sunt proaste cu partizanii. Ne-au făcut multe necazuri, au distrus multe lucruri. De mai multe ori comandantul a cerut să-i trimită o companie de infanterie care să-l ajute, dar au trimis-o o singură dată. Aici era o companie SS, dar șase zile mai târziu au fost repartizați în Armata a șasea. Și avem deja patruzeci de morți.

După-amiaza, am atașat alergători de cărucioare cu patru roți luate de la ruși - ne-am luat o sanie. Erau mai multe sanii adevărate - simple și chiar căruțe, la care erau înhămați cai cu decorațiuni. Toți au fost rechiziționați de la localnici. Îmi amintesc când am pornit, alaiul mi-a adus aminte de cel de Crăciun, doar că purtam gloanțe și grenade.

Ne-am îndreptat spre nord-vest spre Voronezh. Toți au primit rații speciale concepute pentru frig, noi truse de prim ajutor și o rezervă pentru două zile de mese pre-preparate. Am mers de-a lungul drumului, acum pe ici pe colo acoperit de zăpadă, care a depășit linia de apărare care tăia stepa. Un soldat gras cu glugă este singura santinelă din

cartier - ne făcu semn cu mâna în timp ce treceam cu mașina. Părea atât de vulnerabil aici: stătea sprijinit de țeavă, în zăpadă până la genunchi.

După o oră de călătorie, zăpada a devenit și mai mare. Cizmele noastre din piele, în ciuda faptului că erau perfect protejate de umiditate, încă nu erau potrivite pentru zăpadă de un metri lungime. Ne-am obosit repede, ne-am așezat pe căruțe sau sănii, ca niște schilopi. Când alergau unul lângă altul, mi-am băgat degetele în coama cailor, care semăna în lungime cu lâna de oaie. Dar caii mergeau prea repede, ceea ce ne obosea și mai mult, transpiram într-un pârâu, în ciuda frigului. Din când în când cineva din fruntea coloanei se oprea și privea convoiul plecând, profitând de ocazie pentru a-și trage sufletul sub acest pretext. Și-au reluat călătoria în spatele convoiului? Nu am văzut pe nimeni să treacă înaintea coloanei.

Hals, un prieten adevărat, s-a ținut de cal din cealaltă parte. Deși era mai mare decât mine și mai puternic, era clar că puterea lui era la limită. Fața lui Hals era aproape complet ascunsă de un guler ridicat și de o pălărie trasă în jos cât mai mult posibil. Nasul lui înroșit picura ca și ceilalți.

Cu greu am vorbit. Am învățat tăcerea ca un german adevărat. Dar chiar și fără cuvinte, știa că Hals era un prieten adevărat, că avea aceleași sentimente bune pentru mine ca și eu pentru el. Din când în când, ne zâmbeam liniştitor unul altuia, parcă să spunem: „Nu renunţa! Să străpungem!

Într-o râpă ne-am oprit. Simțind că nu mai suport, m-am așezat pe marginea vagonului. Picioarele îmi simțeau înțepenite, fața mea era plină de disperare.

Hals s-a aruncat într-un puț de zăpadă.

– Oh, săracele mele picioare.

Pe toată lungimea convoiului, soldații stăteau sau zăceau în zăpadă.

- O să dormim aici? a întrebat un tânăr soldat care stătea lângă mine. Ne-am aruncat unul altuia o privire îngrijorată.

– Nu-mi pasă ce fac alţii, spuse Hals, deschizând pălăria melon. - Nu mă voi mișca.

– Doar transpiri, așa că vorbești. Așteaptă până ți-e frig: va trebui să te muți dacă nu vrei să mori înghețat.

– La naiba, spuse Hals fără să ridice capul. - Piciorul doare.

Am luat ibricul. Cinele pregătite dinainte pe care ni le-au fost oferite mai devreme se răciseră de mult și înghețaseră în vase de metal; acum conținutul arăta ca niște măruntaie.

Toți soldații au făcut aceeași descoperire.

- La naiba! spuse Hals. Dar poți să-l arunci?

- Ce crezi? l-a întrebat cineva pe sergent-major, care-și examina conținutul pălăriei melon.

„Nemernicii ăia trebuie să ne fi strecurat un fel de putregai.

„Sau resturile de o săptămână. Incredibil. Ar fi suficientă mâncare în acest oraș pentru a alimenta o divizie.

- E imposibil să mănânci... Se blochează în dinți!

- Va trebui să lăsăm câteva.

„Nu, nu va trebui”, a mârâit sergentul, adresându-se nouă. - Drumul este lung și oricum nu e prea multă mâncare. Aruncați carnea dacă nu vă place și mâncați restul.

Hals, care nu a fost niciodată pretențios, și-a înfipt în gură ceva asemănător unui cotlet. Două secunde mai târziu, a scuipat în zăpadă.

– Uf! Este dezgustător! Nenorociții ăștia i-au fiert probabil pe bolșevici.

În ciuda situației disperate, am izbucnit în râs. Hals, care de mult aștepta cu nerăbdare cina, văzând ce s-a întâmplat cu mâncarea, s-a înfuriat. Având în vedere dimensiunea sa, astfel de scene au făcut întotdeauna o impresie. Strigând blesteme, a dat cu piciorul din pălăria melon cu toată puterea; a zburat peste năvală și a căzut. A urmat tăcerea, cineva a râs.

Te simti mai bine acum? a întrebat un tânăr soldat care stătea lângă mine.

Hals se întoarse, dar nu spuse nimic. Apoi s-a dus să ridice pălăria melon. Am început să consum amestecul condimentat cu carne putredă. Hals și-a pierdut inima complet. A adunat conținutul cazanului împrăștiat pe zăpadă. Câteva minute mai târziu, blestemând soarta, mi-am devorat amândoi rațiile.

Sergenții numiau paznici. Ne-am confruntat cu întrebarea: unde să petrecem noaptea? Deja țeapănați, nu știam unde să ne punem sacii de dormit. Unii au săpat gropi

69

zăpadă; alții și-au făcut un fel de colibă, folosind paie destinate cailor; încă alţii s-au încălzit de pe cai, care au fost nevoiţi să se culce. Nu a fost prima dată când am petrecut noaptea în aer liber, dar a existat întotdeauna măcar o oarecare protecție împotriva frigului. Gândul că trebuie să dormim în mijlocul unui câmp ne-a îngrozit. S-a discutat ici și colo situația. S-au oferit să meargă până când a dat peste vreun sat sau măcar o casă pe drum. Au spus că dacă rămânem acolo unde suntem, jumătate dintre noi nu trăim până dimineață.

– Până în sat sunt cel puţin trei zile, spuse sergentul-major. - Trebuie să încercăm să ne îmbunătățim și să dormim în astfel de condiții.

„Dacă aș putea aprinde focul!” exclamă un soldat. Strânse din dinți și vorbea aproape în lacrimi. Îngroziți de perspective, am făcut tot ce ne-a stat în putere: am mutat sarcina pe sanie, astfel încât între cutiile cu explozibili să fie suficient spațiu pentru amândoi. În ciuda faptului că nu este sigur să dormi în astfel de condiții, am preferat moartea prin explozie morții prin rigor mortis.

În astfel de condiții am petrecut două săptămâni. Pentru mulți, aceste două săptămâni s-au dovedit fatale. În a treia zi, doi au făcut pneumonie. Degerăturile au apărut în zilele următoare. Mai întâi sunt afectate părțile deschise ale feței, iar apoi restul corpului, chiar dacă este învelit. S-au salvat acoperindu-si fata cu un strat gros de crema galbena, care le-a facut aparitia ridicola si patetica. Doi soldați, nebuni de disperare, au fugit din companie și s-au pierdut în întinderile întinse acoperite de zăpadă. Un altul, foarte tânăr, și-a sunat mama și a plâns ore în șir. L-am consolat amândoi și l-am înjurat pentru faptul că nefericitul nu ne-a lăsat să dormim. Spre dimineață, după ce s-a calmat o vreme, ne-a trezit sunetul unei împușcături. L-am găsit ceva mai departe: a încercat să pună capăt coșmarului, dar nu a calculat și a suferit până la prânz.

Picioarele mele, supuse unor chinuri teribile - mers continuu și ger neîncetat, la început m-au durut îngrozitor, dar în curând aproape că am încetat să le mai simt. Mai târziu, când am fost examinați de un medic, am descoperit că trei degete de la picior au devenit cenușii. Unghiile lipite de o pereche dublă de șosete puturoși, pe care i-am scos pentru inspecție. Ca urmare a unei înțepături dureroase, degetele mele au fost salvate de la amputare. Încă nu-mi vine să cred că vreunul dintre noi mai este în viață după acest iad. Am fost deosebit de surprins

că sunt încă în viață, pentru că nu am fost niciodată deosebit de sănătos.

Acum, în sfârșit, voi ști ce înseamnă să lupți pe front – va trebui să mă confrunt cu ceva care depășește cu mult ceea ce a fost deja trăit mai rău.

Buncărele și hangarele aerodromului temporar al Luftwaffe au servit ca loc de odihnă pentru noi, fără de care era pur și simplu imposibil de făcut. Trupele Luftwaffe au părăsit cea mai mare parte a câmpului: au trebuit să se retragă spre vest. Dar unele avioane de război erau încă acolo, pe jumătate demontate, acoperite de gheață. Cartierul general a scos cea mai mare parte a echipamentului pe derape conduse de tractoare.

În aceste condiții mai mult sau mai puțin confortabile, ni s-au oferit câteva zile de odihnă. Totuși, de îndată ce ne-am revenit puțin, autoritățile ne-au aruncat în plin. Pentru luptătorii care luptă în acest sector, compania noastră a devenit o întărire neașteptată. Am fost împărțiți în echipe și am primit sarcini diferite. Trei sferturi din companie au fost desemnate să pregătească poziții pentru pistoale de 77 mm și chiar pentru mitraliere de calibru mic. Aceasta însemna că

mase uriașe de zăpadă trebuiau curățate și apoi pământul, care era mai dur decât piatra, trebuia zdrobit cu târâi și explozibili.

Hals, Lensen și cu mine am reușit să intrăm într-o singură echipă - cea care a fost desemnată să livreze provizii și arme unei unități de infanterie care se afla la zece kilometri distanță. Ni s-au dat o pereche de sănii, fiecare trasă de un trio de ponei de stepă. Distanța nu a fost mare, eram mult mai bine echipați decât în timpul ultimei expediții tragice și ne-am gândit că ne vom întoarce într-o zi.

Eram opt, inclusiv sergentul. Eram pe a doua sanie, care transporta grenade și reviste pentru mitraliere grele. Stând pe sanie, m-am putut bucura de priveliștea împrejurimilor deșertului după pofta inimii mele. Ocazional, de pe pământul alb ca zăpada apăreau copaci pipernici. Păreau să fie angajați într-o luptă inegală împotriva albului fără margini; le-a depășit, încet, dar sigur. Nu era nimic altceva de văzut în această regiune, unde trebuie să fi trăit doar lupi, decât un cer galben-ceniu pal. Parcă am ajuns la capătul pământului.

După un timp am ajuns la potecă. La marginea pădurii dese, de undeva în spatele copacilor, a apărut un soldat și

opri prima sanie. După ce a schimbat câteva cuvinte cu sergentul, s-a dat înapoi, lăsându-ne să trecem. Am mers cu mașina în pădure, unde am văzut o mitralieră în acțiune. Era servit de doi soldați. Și mai departe se zărea un întreg furnicar: soldați, nenumărate corturi, tunuri, tancuri ușoare, mortare puse pe derape. Calul sacrificat a fost agățat de un copac, soldații în pardesi pătați de sânge l-au transformat într-o friptură. Am fost întrebați dacă am adus corespondența și am izbucnit în blesteme când au aflat că scrisorile nu erau la noi.

Ofițerul a verificat documentele. Compania pe care o deservim era la est. Cu un ghid adjutant, ne-am continuat drumul prin pădurile, în care se ascundeau trei sau chiar patru mii de oameni, apoi am traversat o serie întreagă de mici dealuri pe jumătate goale; Parcă încă îi văd în fața mea. Zăpada albă era străbătută de trei fire de telefon, ușor îngropate.

— Iată-ne, spuse adjutantul. El a călărit. - În spatele marginii vei cădea sub focul inamicului, așa că nu cruța caii. Urmați firul. Compania pe care o cauți este la un kilometru distanță.

A salutat, așa cum trebuia, și a plecat în galop. Ne-am uitat unul la altul.

— Ei bine, începe din nou, spuse sergentul, fără îndoială un veteran al logisticii.

Ne-a condus înainte, dar s-a oprit brusc.

„Vom încerca să pătrundem, chiar va trebui să mergem cât mai repede posibil. Conduce cai. Dacă rușii ne observă, vor trage, dar de obicei durează ceva timp până să înceapă împușcăturile. Dacă se încălzește cu

adevărat, sania cu muniție va trebui lăsată: dacă te afli la o distanță de mai puțin de treizeci de metri de ei, va trebui să o uiți pe mami pentru totdeauna.

Mi-am amintit de atacul asupra convoiului de lângă Harkov.

„Înainte”, a strigat cineva pentru a arăta că nu se teme de nimic.

Sergentul se urcă pe prima sanie. Am ajuns curând în vârful dealului. Caii, fără suflare de la urcare, s-au oprit înainte de a-și începe coborârea.

- Alungă-i! urlă sergentul. - Nu poți sta aici!

- Bici! strigă Hals la tipul care ținea frâiele.

72

Săniile noastre au coborât primele. Ca acum vad trei cai sarind in zapada dintr-o groapa in alta. Norul alb se vedea de departe. Noi trei ne-am ghemuit în spatele șoferului, în centrul saniei, pe cutii de culoare verde închis, cu inscripții cu litere albe, al căror simplu gând ne făcea rău. Ne-a fost atât de frică încât am uitat să ne gândim la ger.

Prin viscolul alb care îmi acoperea ochii, am încercat să disting orizontul, deși conduceam foarte repede. Mi s-a părut că în depărtare vedem colibe în fața noastră. Transeele surprinzător de simetrice de jur împrejur au spart albul impecabil al pantei. În ciuda vitezei mari, am observat cât de neobișnuit arată marginile acestor gropi: pământul rupt de explozii a căpătat o nuanță galben strălucitor. Arătau ca niște flori uriașe, bizare, cu centre maro închis și petale galbene care deveneau palide, aproape albe la margine. Șanțurile care fuseseră săpate acolo de mult timp și care fuseseră deja acoperite cu zăpadă erau varietăți ale acestui model uimitor.

Am coborât muntele fără incidente. Au apărut mai multe colibe aproape distruse și tunuri mari scufundate în zăpadă.

Ne-am oprit la o colibă cu un acoperiș căzut la pământ. Peretele cel mai apropiat de noi era o zăbrele prin care se putea vedea cum lucrau sapătorii înăuntru. Se pare că au demontat casa. Mai mulți oameni au ieșit cu bușteni în mână. A apărut un sergent plinuț, care purta ceva alb în mâini.

„Descărcați chiar aici”, a spus el. Sapiii restaurează hambarul. S-a terminat într-o oră.

Din vuietul loviturii, ne-am aruncat la pământ. În dreapta apărură fulgerări galbene, apoi un întreg gheizer de pietre și pământ, care aruncă treizeci de picioare în aer.

Sergentul se întoarse calm în direcția golului.

— Al naibii de murdărie, spuse el.

Sergentul s-a uitat peste hârtiile noastre.

— Ah, spuse el, mângâind sertarele cu o mână înmănușată. - Nu este pentru noi. Livrările noastre întârzie deja trei zile, trăim din stocuri de neatins. Dacă va continua așa... Voi șoferi, nu ratați șansa de a vă distra! Soldații din front mor de frig. Și atunci când

interiorul este gol, nu te vei lupta prea mult. Își bătu mâna pe burtă.

Judecând după talie, nu părea să fi postit de mult. Probabil că a reușit să-și obțină un depozit personal cu produse. În față, evident, în ciuda eforturilor noastre, nu era suficientă mâncare.

- Du-te acolo. Sergentul arătă spre potecă. - Unitatea deține o parte din coasta Donului. Este mai bine să te târăști, dacă, desigur, viața îți este dragă.

Am trecut prin zăpadă. Drumul era indicat de camioane pe jumătate îngropate în zăpadă. Pistoale de calibru mare și obuziere grele au fost acoperite în spatele elevației de o năvală special aruncată. Am trecut pe lângă ei și au dispărut complet din ochii noștri: o deghizare magnifică.

Ne-am apropiat de un șanț în care cai slabi săpau pământul cu copitele. Au aruncat mănunchiuri de fân, atât de uscat încât părea praf. Bietele creaturi și-au băgat nările în fân, dar evident că nu le-a stârnit pofta de mâncare. Mai multe cadavre de cai înghețate zăceau pe pământ printre caii care încă stăteau în picioare. Soldații în paltoane lungi priveau caii. În timp ce treceam prin tranșee, am auzit o mitralieră ciripind undeva în apropiere.

„Acum am ajuns la loc”, a remarcat șoferul nostru cu un zâmbet ciudat.

Transeuri, tranșee, adăposturi peste tot. Am fost opriți de o patrulă.

— Regimentul IX de Infanterie, Compania En, spuse locotenentul. - Ce este, noi?

Nu, domnule locotenent. Căutăm altă unitate.

— Ah, spuse ofițerul. — Va trebui să lăsăm sania aici. Unitatea de care aveți nevoie este situată acolo, pe malul râului, pe o mică insulă. Va trebui să trecem prin tranșee: suntem în raza de acțiune a focului rusesc și ei nu dorm întotdeauna.

Mulțumesc, locotenent. Vocea sergentului se trosni.

Locotenentul l-a chemat pe unul dintre soldații care stătea lângă el:

Arată-le unde să meargă și să se întoarcă.

Soldatul a salutat și a plecat cu noi. Ca și ceilalți, am luat o cutie grea; A trebuit să o port pe spate. Focul mitralierei se auzi din nou, dar acum mai puternic.

- Ei bine, iată-l din nou. Este grav sau nu?

Tragerea s-a oprit și apoi a început din nou.

„Aceștia sunt ai noștri”, a răspuns ghidul. "Dar asteapta. Deci nu puteți spune imediat dacă deranjează inamicul sau încep o aruncare cu gheață.

L-am ascultat fără să spunem un cuvânt. În acest mediu tensionat, era surprinzător de calm. Unde suntem noi începători: câteva cicatrici primite pe autostrada numită după Internaționala a III-a, păreau nimic în comparație cu ce se putea întâmpla aici. Tragerea s-a oprit, apoi a început din nou, uneori destul de aproape. Și apoi pistoalele au bubuit, de undeva din spate.

Hals a sugerat să pună cutiile pe puști. S-a dovedit ceva ca o targă. Tocmai pusesem în aplicare planul lui când s-au auzit câteva explozii una după alta.

„Și aceștia sunt ruși”, a rânjit veteranul care mergea înainte.

Aerul s-a cutremurat. Exploziile au aruncat în aer pământul la trei sau patru sute de metri depărtare, în stânga noastră.

- Aceasta este artileria lor... Poate că au pornit la atac.

Deodată, la treizeci de metri la stânga, s-a auzit un scârțâit de proiectil, care amintea de o pisică, apoi alta și alta... Am coborât repede povara și ne-am așezat la acoperiș, privind în jur speriați. A fost liniște în aer pentru o clipă.

„Nu vă temeți, băieți”, a spus ghidul nostru, care s-a adăpostit și el. „Peste acea zăpadă avem o baterie de tunuri de 170 de milimetri, așa că avem ceva de răspuns rușilor.

Sunetul ciudat s-a auzit din nou. Chiar dacă veteranul ne-a spus ce este, totul în mine s-a răcit.

„Puneți-vă căștile”, a spus sergentul-major. - Dacă rușii află că în apropiere este o baterie, vor trage în ea.

„Și pe drum”, a adăugat ghidul. „Nu există loc liniștit pe patruzeci de kilometri în jur. Nu suntem mai în siguranță aici decât oriunde altundeva.

Am mers înainte într-un ritm rapid. Aerul s-a cutremurat pentru a treia oară de la explozii, s-au auzit foc de artilerie de jur împrejur. Bateria germană a tras fără oprire. Am trecut pe lângă trei soldați care desfășurau un cablu telefonic pe o potecă care ne traversa traseul. Acum ne-am mai linistit putin.

— Poate că există un atac, spuse veteranul. - Te parasesc. Trebuie să mă întorc la companie.

- Unde mergem? întrebă sergentul, speriat de moarte.

„Urmează calea de acolo până la arma aia. Îți vor spune unde să mergi. Dar mănâncă mai întâi. Timp pentru prânz.

S-a întors. Câțiva pași s-au mutat la înălțimea maximă, apoi s-au aplecat în trei morți. Așa se mișcă pe câmpul de luptă! Câteva zile mai târziu, m-am obișnuit atât de mult, încât mi se părea imposibil să merg altfel.

Am deschis oalele și am început să mâncăm chiar pe zăpadă. Totuși, nu mi-a fost prea foame. Exploziile, din care bâzâia capul sub casca de gheață, descurajau pofta de mâncare.

Hals, care încă nu se stăpânise complet, își dădu ochii peste cap ca un animal vânat. S-a uitat la mine, clătinând din cap.

Nu ar fi trebuit să mâncăm...

Fluierul asurzitor al unei obuze care zbura chiar peste noi ne-a întrerupt conversația. Ne-am pus capul pe umeri și am închis ochii. Hals tocmai era pe cale să continue când se auzi un alt fluier și o explozie zgomotătoare a zguduit pământul; urmată de o altă explozie. Aveam impresia că pământul se ridica sub noi. A plouat o grindină de pietre și gheață.

Ne-am ghemuit împreună, fără a îndrăzni să ne mișcăm. Puștile și melonii zburau în lateral.

— Mă vor ucide! strigă un tânăr, care, în timpul confuziei generale, m-a prins de mână. Cu siguranță mă vor ucide!

Un alt obuz a explodat. Și apoi a urmat o salvă asurzitoare de arme germane.

— Hai, nu poți sta aici! urlă sergentul, trăgându-și casca mai adânc peste cap.

Asemenea roboților, am ridicat cutiile. Șanțul era suficient de mare pentru ca patru bărbați să meargă umăr la umăr, dar am mers pe rând, ținându-ne de un perete. L-am urmat pe Halsom, iar el era chiar în spatele sergentului, care ne-a tot îndemnat să mergem.

- Grăbiţi-vă! Rușii ne-au descoperit bateria! Ei nu văd și au șanțul nostru chiar în linia lor de foc. Trebuie să ne transformăm repede într-un alt șanț.

Aproape în fiecare minut ne aruncam la pământ. Cutii grele au alunecat de pe degetele de gheață, indiferent cât de mult am încercat să le ținem. Sunt surprins că nu au explodat încă.

- Mai repede! strigă sergentul, fără să acorde atenție la nimic. - Acolo.

— Spune-mi, sergent, spuse Hals. „Au rămas de două ori mai multe cutii pe sanie. Ar trebui să-i aducem și noi aici?

„Da, desigur... Totuși, de unde să știu?... Grăbește-te, pentru numele lui Dumnezeu!”

În timp ce rușii își reîncărcau armele, bateria noastră a tras două focuri. Următoarea salvă rusească a fluierat la cincizeci de metri în urma noastră, iar următoarele două la o distanță necunoscută, dar tot am încetinit puțin. Deodată s-a auzit un fluier asurzitor, apoi un asemenea vuiet, încât atât pământul, cât și aerul s-au cutremurat. Un capăt al șanțului s-a prăbușit. Totul s-a întâmplat atât de repede încât nici nu am avut timp să mă ascund. Îmi amintesc că am văzut doar un fulger și o mulțime de fragmente zburând prin tranșee. Am căzut din nou la pământ: nimeni nu a avut curajul să se ridice.

- Mai repede! Scoală-te! Trebuie să intrăm într-un alt șanț! strigă sergentul, cu faţa contorsionată de frică. „Dacă cade o grenadă aici, vom fi aruncați în aer cu toții!”

Au mai fost două explozii. Armele noastre au tras non-stop. Apucând cutiile, ne-am cățărat peste dărâmături peste cadavrul unui biet om, care a zburat în aer. În timp ce alergam, am reușit să-i arunc o privire. O priveliște dezgustătoare. Casca i-a zburat de pe față, iar viziera i-a tăiat jumătate în bărbie, sau poate că era gâtul. Uneltele grele de iarnă atârnau ca un sac peste ceea ce nu mai era uman. Piciorul i s-a rupt, sau poate stătea întinsă sub el. Un alt cadavru zăcea în apropiere. Grenada rusească a aterizat chiar asupra unor sărmani care sperau să se adăpostească aici și să aştepte furtuna.

Îmi amintesc cu claritate de primii morți cu care a trebuit să-i înfrunt în război. Mii și mii de alții, pe care i-am văzut mai târziu, mi-au fost șterse din memorie; Sunt încă chinuit de un coșmar: răni groaznice, figurile unor oameni care par să doarmă liniștiți, sau cadavrele altora, cu ochii larg deschiși, în care îngheța o groază de nedescris. Am crezut că am suferit atât de multă frică, am trăit astfel încât să mă întorc acasă ca un adevărat militar și să vorbesc despre faptele mele eroice. spun eu

acum despre ce am trăit pe drumul de la Minsk la Harkov și la Don, în cuvintele care mi s-au părut cele mai potrivite. Dar aceste cuvinte trebuiau lăsate pentru ceea ce am văzut după; cu toate acestea, vor fi greu de ridicat. De exemplu, nu ar trebui să folosiți adjectivul „îngrozitor” atunci când descrieți colegii de călători rupti în bucăți, frecat în pământ; dar o astfel de greșeală este scuzabilă.

Poate ar trebui să închei povestea aici. Oricine nu a experimentat ceea ce am avut de înfruntat poate simpatiza cu ceea ce se întâmplă, la fel cum trăim evenimente împreună cu eroul unui roman sau al unei piese de teatru. Dar ei nu vor putea înțelege pe deplin sentimentele mele: la urma urmei, nu se poate înțelege niciodată ceea ce nu poate fi explicat

în cuvinte. Este posibil ca toate aceste rezerve să nu prezinte interes pentru lumea căreia îi aparțin acum. Dar îmi voi lăsa memoria să exprime gândul cât mai clar posibil. Restul poveștii le dedic prietenilor mei, Marius și Jean-Marie Kaiser. Doar ei singuri mă pot înțelege: au trăit, în general, aceleași evenimente în aceeași regiune. Voi încerca să descriu în cuvinte cea mai profundă nebunie umană, pe care nici nu mi-o puteam imagina; Nici nu mi-aș putea imagina că acest lucru este posibil dacă nu aș fi trecut eu prin asta.

Am ajuns în șanț, care a părut sergentului nostru o ascunzătoare sigură și am săpat literalmente în el în momentul în care o explozie puternică a aruncat pământul de pe marginea lui.

Doi soldați în camuflaj alb stăteau într-un șanț. Unul, la tun, a cercetat câmpul de luptă prin ochelari de câmp. Un altul, adânc în șanț, se juca cu echipamente radio.

— Divizia Enskoe? întrebă sergentul, trăgându-și răsuflarea. Avem provizii pentru ei.

„Este în apropiere”, a spus soldatul cu binoclu, „dar nu vei putea ajunge acolo. Decolează în aer. Pune-ți explozivii - doar că nu aici - și du-te la buncăr. El a zambit.

Nu l-am pus să repete invitația de două ori și ne-am îndreptat către o structură asemănătoare mormântului făcută din scânduri și pământ, aproape neluminată. Înăuntru erau deja patru soldați. Unul dintre ei a reușit cumva să doarmă. Restul scris la lumina lumânărilor pâlpâitoare.

Înălțimea buncărului nu ne-a permis să ne îndreptăm, toți cei care stăteau în buncăr trebuiau să se miște pentru a putea intra.

- Va supraviețui? întrebă Hals, arătând cu degetul decojit acoperișul acestei structuri.

Ei bine... dacă o grenadă cade în apropiere, poate cădea, - răspunse unul dintre soldați cu un zâmbet ironic.

„Și dacă aterizează chiar deasupra noastră, tovarășii nici nu vor trebui să ne îngroape”, a adăugat altul.

Și cum glumesc ei? Probabil că m-am obișnuit. Soldatul care dormea s-a trezit și a căscat.

„Credeam că femeile au fost trimise la noi.

- Nu, nişte copii. Sergent, de unde ai puietul ăsta?

Toată lumea râde.

Pământul s-a zguduit din nou, parcă nu ne-ar permite să ne relaxăm prea mult. De aici, sunetele exploziilor nu păreau atât de puternice.

„Aceștia sunt recruți din trenul alimentar. Au trecut prin toată Rusia ca să ai cu ce să-ți umpli burta.

„Gândește-te”, a spus tipul care tocmai se trezise. „Transpiram aici de trei luni și nu te-ai distrat decât până acum. În Ucraina, desigur, sunt fete frumoase, știu asta, dar nu ar fi trebuit să stai atât de mult timp acolo. Noi murim de foame aici.

Am intrat în conversație în germana mea dezgustătoare:

- Uau, fetelor! Nu am văzut fete! Și nimic altceva decât zăpadă.

- Alsacian? a întrebat cineva în franceză.

„Nu, un francez”, a glumit Hals.

Toată lumea râde. Hals a fost împins în fundal.

„Mulțumesc”, a spus persoana care a pus întrebarea în franceză, întinzându-mi mâna. Avea o pronunție bună.

„Mama mea este germană”, i-am răspuns.

— O, așa! Mama ta este germană? Minunat!

Pământul s-a cutremurat din nou. Ceva a căzut din tavan pe căștile noastre.

„Nu doare prea bine aici”, a spus sergentul, care încă nu și-a putut reveni de frică. Nu-i păsa dacă mama mea era germană sau chineză.

„Ah, rușii sunt cei care se distrează atât de mult”, a spus altul. „Acum trei zile i-am întrebat atât de mult încât s-au calmat imediat.

- Este adevarat?

- Cu siguranță. Nemernicii ne-au făcut să ne întoarcem la Don, probabil acum o lună. Ne-am retras treizeci de kilometri sau chiar mai mult. Acum linia frontului este pe malul de vest. Au încercat deja de patru ori să treacă râul pe gheață. Ultima dată a fost acum cinci zile. Atunci a devenit cu adevărat greu. Au atacat două zile, mai ales noaptea. Ei bine, am prins-o! Vezi tu, încă nu pot dormi. Nu am dormit prea mult în ultima vreme. Trebuie să contraatacăm, dar încă nu ne-am adunat puterile. Privește prin binoclu. Mai sunt ruși pe gheață. Acei porci nici măcar nu ridică răniții. Unii încă mai geme.

— Dar suntem obligaţi să livrăm marfa diviziei En, explică sergentul.

„Găsiți-i mai departe, chiar pe malul râului. Nu-i invidiezi. Probabil că au luat din nou insula. L-au părăsit când a trebuit să lupte corp la corp, dar dimineața l-au luat înapoi. Nimeni nu va fi fericit acolo, asta e sigur. Eu personal prefer să rămân aici.

Bateria noastră tăcuse de câteva minute, dar grenadele rusești, deși nu atât de des, zburau constant. Cocoşat, intră un soldat cu binoclu; a suflat pe degete.

„E rândul tău”, i-a spus el partenerului său, „tremur atât de tare încât mi-e teamă să-mi cadă dinții.”

Cel căruia i se adresa se ridică, mormăind ceva și se îndreptă spre ieșire.

„Pistolele noastre nu mai trag. Au fost distruse? l-a întrebat sergentul pe nou venit.

„Ei bine, așa spui tu”, a răspuns soldatul. Încă își mai freca degetele. „Ne-ar fi fost greu fără ei. Acum câteva zile, când nu erau acolo, au fost nevoiți să se retragă. Sper că tovarășii noștri de la compania a 107-a sunt în viață.

— Și eu sper, a fost de acord sergentul nostru, dându-și seama că a greșit prostia. De ce nu trag?

- Muniția nu este suficientă. Trebuie să tragem încet, doar când știm că cu siguranță nu vom rata. Infanteria și artileria sunt nevoite să conserve muniția și obuzele. Dar rușii nu trebuie să ghicească, așa că din când în când arătăm de ce suntem capabili... Ați auzit?

80

- Auzit.

„Nu mai trag”, a spus cineva din echipa noastră.

- Da. Totul era liniștit. Nu rata momentul”, a spus un baterisor.

„Haideți, copii, să mergem”, a spus sergentul nostru, care își venise puțin în fire.

Înainte de acești veterani ai bătăliilor de pe Don, chiar păream niște copii. Am luat câteva lovituri de la arme de calibru mare ca sfârșitul lumii. Nu eram deloc ca soldații mândri de care eram în Polonia, când mărșăluiam cu capul sus prin sate cu armele pregătite. De câte ori în trecut m-am considerat invulnerabil în umeri, căști, uniforme grozave; cât de mult îmi plăcea sunetul marșului militar — și încă o fac, indiferent de ce. Dar aici, pe malul Niprului, eram ca niște ființe mizerabile tremurând sub o grămadă de zdrențe. Eram slăbiți și acoperiți de noroi. Rusia enormă ne-a înghițit; deplasându-ne de-a lungul ei în camioane, noi nu eram războinici nobili, ci un fel de slujitori ai armatei. Ca și restul, au murit de frig, dar nimeni nu s-a gândit la soarta noastră.

Am ieșit cu grijă din ascunzătoare, ținând un ochi pe terasamentul care ne-a blocat de la război și ne-am luat bagajele periculoase. Totul părea să se calmeze. Nu mai era zgomot, lumina de pe cer s-a stins. Ne-am plimbat de-a lungul tranșeelor, care au devenit adăposturi pentru soldații pe jumătate înghețați care se încălzeau cu încălzitoarele pe benzină. Peste tot am fost întrebați:

- Ai mail?

Trei Messerschmite au zburat. Aerul s-a umplut de uralele noastre. Credința infanteriei în Luftwaffe era deplină; siluetele de avioane cu cruci negre au redat de mai multe ori curajul pierdut și au ajutat la respingerea atacului rusesc.

Pe măsură ce mergeam înainte, de câteva ori a trebuit să ne apăsăm de pereții șanțului pentru ca cei care purtau targii cu răniții să poată trece. Ne apropiam chiar de marginea pozițiilor germane. Șanțurile au devenit din ce în ce mai înguste, încât în curând a trebuit să mergem în lanț, aplecându-ne în trei morți, ca să nu fim observați. De câteva ori am ridicat privirea. La șaizeci de metri în față era iarbă înaltă; acesta era malul râului, unde se afla unitatea, la care duceam provizii.

81

Acum șanțul ne-a ascuns doar pe jumătate; sărind dintr-o pâlnie în alta, am dat afară pământul și zăpada cu picioarele. Într-una dintre pâlnii, un infirmier în uniforme grele de iarnă bandaja doi soldați care strânseseră din dinți pentru a nu țipa. A spus că am ajuns la destinație. Nu am pierdut timpul evaluând situația în care se afla această blestemată unitate: am pus doar cutiile în gaura indicată și ne-am întors pentru a începe drumul înapoi.

Până la căderea nopții, finalizasem ceea ce părea a fi numit „livrări prioritare pentru unitatea din prima linie”. Nu s-a mai întâmplat nimic după bombardamentul care a avut loc după-amiaza; nefericiţii soldaţi care au aterizat pe Don se pregăteau pentru o nouă noapte îngheţată. Deși temperatura a crescut ușor, era încă foarte frig.

Îi așteptam pe doi dintre detașamentul nostru, care strângeau scrisori pe care soldații au reușit să le mâzgălească. Hals, un alt soldat, și cu mine stăteam pe un metereze de pământ înghețat, ascunși de inamic.

— Mă întreb unde vom petrece noaptea, spuse Hals, uitându-se la cizme.

„Probabil sub cerul liber”, a răspuns tovarășul nostru. - Nu sunt hoteluri în apropiere.

„Vino aici”, ne strigă cineva. „De aici se vede o priveliște frumoasă asupra râului.

Ne-am ridicat de la pământ și ne-am uitat peste ramurile înghețate, sub care era ascunsă o mitralieră grea, gata să tragă.

— Uite, spuse Hals. - Sunt cadavre pe gheață.

Da, încă mai zăceau cadavre acolo - victime ale bătăliilor care avuseseră loc cu câteva zile înainte. Soldații de pe baterie nu au exagerat: rușii nu și-au îngropat morții.

M-am uitat în depărtare, căutând insula despre care auzisem de atâtea ori; dar nu era uşor să-l vezi: întunericul se îngroşa. Nu vedeam decât

copacii acoperiți de zăpadă. Probabil printre ei se numără și soldații noștri. Iar în spate, în ceața deasă care cobora pe împrejurimile mohorâte, malul opus al râului era aproape invizibil. Acolo, rușii au reușit să oprească înaintarea trupelor noastre, iar de acolo ne-au urmărit.

M-am trezit în prima linie, la care m-am gândit cu un înfior și pe care îmi doream atât de mult să o văd. O vreme nu s-a întâmplat nimic. Era liniște aproape deplină, doar ocazional întreruptă de voci. Mi s-a părut că pe malul celălalt unde se aflau rușii, din ceață se ridicau șiroaie subțiri de fum. Apoi am fost împins înapoi de alți soldați.

„Dacă sunteți atât de interesat", a spus un grenadier care stătea lângă mitralieră, „vă voi acorda cu plăcere locul meu. M-am săturat de acest ger.

Nu știam ce să spunem. Locul lui era cu greu de invidiat.

Un locotenent îmbrăcat într-un pardesiu greu se urcă în pâlnie. Înainte să putem saluta, el și-a ridicat ochelarii de câmp și a privit în depărtare. Câteva secunde mai târziu am auzit explozii puternice venind din spate.

Aproape imediat s-au auzit explozii pe gheață, apoi ecouri repetate și apoi un șuierat pătrunzător care a străpuns aerul aproape de lângă noi. A existat un răspuns imediat din partea întregului front german. Zgomotul împușcăturilor s-a contopit cu exploziile obuzelor. Ne-am așezat într-o pâlnie, lângă pământ.

„Ei atacă", a spus cineva.

Cei doi mitralieri nu au tras imediat și s-au uitat și la Don. Unele pauze au produs un sunet ascuțit și puternic; altele erau înfundate, parcă veneau din subteran. În cele din urmă, grenadierul, care ne oferise atât de amabil locul său, a vorbit:

Astăzi gheața este deja mai subțire: nu atât de rece. În curând vor trebui să înoate.

I-am ascultat cuvintele.

— Îl trimitem pe cel mai ușor acolo, spuse grenadierul. „Dacă gheața poate rezista, va trebui să o aruncăm în aer."

„Iată-l pe cel mai ușor", a spus Hals cu un zâmbet forțat, arătând spre un soldat foarte tânăr.

- Ce va trebui să fac? întrebă băiatul, albindu-se de frică.

— Până acum, nimic. Nu te scutura. Glumeam", a spus tunarul.

Obuzul s-a oprit la fel de brusc cum a început. Locotenentul s-a mai uitat puțin la împrejurimi prin binoclu, apoi a urcat și a dispărut. Am

rămas acolo unde eram, fără să ne mișcăm sau să spunem o vorbă. A sparge

liniște, din care a devenit incomod, sergentul ne-a ordonat să deschidem ibricurile și să realizăm.

Am înghițit cu puțină poftă de mâncare porțiile congelate fără gust. Mestecând, m-am dus la poziția de mitralieră pentru a arunca o altă privire la râu.

Acum am înțeles de ce armele noastre bombardau râul. Banci uriașe de gheață, unele de până la doi metri grosime, ieșiră perpendicular pe suprafață. Din sloturile de gheață sparte s-au format cocoașe de gheață, mișcându-se odată cu fluxul. Germanii trăgeau în gheață în fiecare noapte pentru a-i ține departe pe cercetașii ruși, care totuși, fără teamă de pericol, și-au croit drum pe sloturile de gheață. Și s-au ciocnit unul de altul și s-au spulberat în bucăți cu un zdrăngănit groaznic. Au apărut noi crăpături. În întuneric, zgomotul gheții care se spargea în bucăți se auzea constant.

Am stat atât de mult timp, fascinat de irealitatea a ceea ce se întâmpla: sute de lumini erau aprinse pe malul de est al râului.

„Hei”, i-am sunat pe soldații locali, „ceva nu este în regulă!”

S-au repezit spre mine și m-au împins să vadă singuri. Mi-am băgat capul între capetele lor.

„La naiba, ne-am speriat”, a spus unul. - Asta e o prostie: ei strălucesc așa în fiecare noapte. Anunțați-i că se încălzesc. Nu este o idee atât de rea. Din această lumină, numai probleme: râul nu poate fi văzut acum, nici măcar rachetele de lumină nu ajută.

Și nu m-am putut smulge de acest spectacol. La tot orizont, rușii au aprins sute de focuri, nu pentru a se încălzi, din moment ce trebuiau să stea departe de foc, ci pentru a distrage atenția observatorilor noștri. Și într-adevăr, privind peste coasta de est, era imposibil să te concentrezi asupra nimicului: ochiul se opri mereu la lumini. Restul spațiului era cufundat în întuneric. Inamicul își putea schimba cu ușurință pozițiile, dar noi nu am fi observat acest lucru. Lumina strălucitoare a blițurilor nu permitea o privire bună asupra a ceea ce se întâmpla: întunericul și luminile plasate cu pricepere de inamic se amestecau.

Aș fi stat acolo, privind în jocul de lumini și umbre, mult mai mult dacă sergentul nu ar fi făcut semn să se întoarcă în spate. Ne-am întors fără incidente. Noaptea, în liniștea căreia nu s-au auzit sunete de război, ne-a ascuns mișcarea.

Erau soldați peste tot în tranșee. Cei care au reușit să adoarmă s-au înfășurat în tot ce le-a venit la îndemână, fără a lăsa o singură parte a corpului deschisă - chiar și nasul, buzele și urechile erau

acoperite. Doar cei care s-au adaptat la un mod atât de ciudat de supraviețuire au înțeles că oamenii vii continuă să trăiască și să câștige putere sub aceste zdrențe.

Unii jucau cărți sau scriau scrisori la lumina lumânărilor care pâlpâie. Mulți s-au înghesuit în jurul încălzitoarelor lămpilor. Aceste instrumente miraculoase – eu le numesc miraculoase dintr-un motiv – funcționau atât pe benzină, cât și cu kerosen: tot ce trebuia să faci era să reglezi supapa și debitul de aer. Un reflector plasat în spatele unui abajur de sticlă a protejat focul de rafale de vânt. Au existat zvonuri că armata dezvolta un model îmbunătățit care să funcționeze cu bere.

Cei care nu dormeau, nu priveau, nu jucau cărți, nu scriau scrisori rudelor, consumau alcool, care se distribuia aici la fel de liber ca și alte provizii. Odată, un infanterist rănit, care aștepta un tren de evacuare, mi-a spus:

„Sunt tot atâtea vodcă, rachiu și băuturi alcoolice în față câte mitraliere sunt. Acesta este cel mai simplu mod de a face orice erou. Vodca plictisește creierul și dă putere. Două zile la rând doar beau și uit de fragmentele din intestine.

Ne-am întors la sania noastră fără incidente.

– Dorm, spuse Hals, sau chiar e mai cald? În pardesiul ăsta, transpir, ca într-o haină de vulpe. Poate că am făcut febră: pur și simplu nu a fost de ajuns.

„Atunci am și eu febră”, am spus, „sunt ud”.

„Totul este din frică”, a spus tipul care la un moment dat a strigat: „Mă vor ucide!”

– Cine ar spune, a chicotit Hals. „Te-ai speriat atât de mult încât ești încă mai verde decât paltonul tău și vorbești despre noi.

Erau șase răniți pe sanie în afară de noi. Deși încărcătura era mai ușoară, sania mergea mai rău. Cailor scunzi le-a fost greu: în fața ochilor noștri, zăpada a devenit mai moale. Și curând s-a transformat în ploaie. Încălzirea – și asta după acele înghețuri groaznice – am perceput-o de parcă ne-am afla pe Coasta de Azur.

Doar două ore mai târziu am ajuns la unitățile noastre. Dar, în ciuda faptului că în timpul zilei eram teribil de obosit din punct de vedere fizic și am experimentat atât de multe, nu am putut să adorm imediat. Malurile Donului s-au ridicat în fața ochilor mei, am auzit fluierul obuzelor și exploziilor, a căror putere nici nu mi-o puteam imagina. Mă dor urechile din cauza loviturilor lui Mauser. Acum exercițiile noastre din Polonia păreau o joacă de copii.

Infanteria staționată pe malul vestic al râului a trebuit să lupte nu numai pentru supraviețuire, ci și cu inamicul - asta era diferența dintre noi și ei. Dacă ne distingem în livrarea de arme și alimente, ei

promit să ne transfere la infanterie, la trupele care înaintează. Desigur, o astfel de promisiune, dată de comandantul din lagărul de lângă Minsk, a fost concepută pentru recruți precum Hals, Lensen, Ohlensheim și mine. Am luat-o ca pe o onoare și am fost mândri că avem încredere.

Iar soldații din prima linie ne-au învinuit pentru retragerea din Caucaz dincolo de Rostov. Din lipsă de resurse, trupele au fost nevoite să părăsească teritoriile ocupate cu pierderi uriașe, pentru a nu suferi aceeași soartă ca apărătorii Stalingradului. Ofițerii au cerut de la noi să obținem provizii cu orice preț, să facem eforturi supraomenești, deși sub pedeapsa morții. Am crezut că am făcut și mai mult, dar de fapt, în ciuda efortului disperat, nu am îndeplinit nici măcar jumătate din ceea ce se aștepta de la noi. Poate ar fi mai bine să murim și noi.

„Sacrificiul de sine complet” – așa au exprimat comandanții. Fraza mi s-a blocat în cap în timp ce mă uitam cu ochii mari în întunericul total, adormindu-mă treptat de parcă aș cădea într-o gaură neagră adâncă.

capitolul 3

MERGEM ÎN SPATE

De la Don la Harkov. - Pentru prima dată în ring. – Prima retragere. - Bătălia de la periferia Seversky Donets

Timp de trei sau patru zile am fost ocupați cu același lucru. Zăpada s-a topit peste tot, gerul s-a domolit la fel de repede pe cât se intensificase la vremea lui - așa că, se pare, rușii schimbă anotimpurile.

După o iarnă grea, ne-am trezit în mijlocul unei veri fierbinți: între ei nu era primăvară. Ca urmare a topirii, situația noastră militară nu numai că nu s-a îmbunătățit, ci chiar s-a înrăutățit. Temperatura a sărit de la cinci grade sub zero la plus patruzeci; zăpada topită s-a transformat într-un adevărat ocean. Peste tot s-au format bălți uriașe. Cu toate acestea, pentru Wehrmacht, care a trăit pe deplin ororile celor cinci luni de iarnă, scăderea temperaturii a fost o binecuvântare de la Domnul. Soarele strălucea din ce în ce mai mult. Urmând comenzi și chiar și fără ele, ne-am scos pardesiurile murdare și am început curățenia. S-au dezbracat si s-au scufundat in apa inghetata a iazurilor formate pentru a se spala. Nu s-a auzit nicio împușcătură.

Războiul în sine, pe care încă nu l-am putut uita, a devenit mai puțin crud. Am întâlnit un soldat drăguț, sergent-major în unități de inginerie, a cărui unitate era găzduită temporar într-o colibă de lângă a noastră. Era din Kehl, un oraș de lângă Strasbourg și cunoștea Franța mai bine decât Germania. Vorbea excelent franceza. Convorbirile cu el mi-au permis să iau o pauză de la căutarea intensă a cuvintelor germane, fără de care nu aș putea comunica liber cu alți camarazi. Hals a luat parte adesea la conversațiile noastre: el a vrut să învețe limba franceză, așa cum am învățat eu germana în conversațiile cu el.

Noul meu prieten, Ernst Neubach, este un inginer înnăscut. Nu avea egal în abilitatea de a transforma câteva scânduri vechi într-un adăpost care nu lăsa apa să treacă, de parcă ar fi fost construit de un zidar cu experiență. Din rezervorul de combustibil al unui tractor mare, a construit un duș. Patruzeci de galoane de apă, care încăpeau într-un recipient, erau încălzite de o lampă de încălzire. Adevărat, pentru cei care au făcut prima duș, o cascadă întreagă a ieșit din apă cu un amestec de motorină. Deși am spălat rezervorul de mai multe ori, apa a dat încă combustibil mult timp.

Seara, o mulțime întreagă de soldați se adunau la coadă pentru dușuri, care țipau și se împingeau; printre ei au dat peste și autorități. Campionatul a fost dat celui care avea cele mai multe țigări sau rații de pâine. Odată, sergentul nostru major, Laus, a plătit trei sute de țigări. Spălarea începea întotdeauna după o masă de cinci ore și continua până la întuneric. Aici au avut loc adevăratele bătălii. Cei care făceau duș erau adesea împinși direct înăuntru

murdărie. Nu aveam un stațion de acces sau alte reguli care au fost stabilite în cazarmă. După ce am făcut treaba zilei, am putea să stăm pe spate și să bem toată noaptea, dacă dorim.

Așa că am petrecut aproape o săptămână; zilele erau liniștite, nu bogate în evenimente. Pentru a livra mărfuri, au trebuit să treacă printr-o mlaștină de noroi, care a devenit din ce în ce mai mult. Ne-am întors în prima linie de încă trei ori; de fiecare dată se lăsa o tăcere incredibilă. Purtam provizii trupelor pe cai sau căruțe. Atârnau haine pe toate meterezele care acopereau tranșeele. La fel au făcut și rușii de cealaltă parte a Donului.

Am vorbit cu soldatul cu barbă:

- De ce esti asa tacut?

„Poate că războiul s-a terminat. Hitler și Stalin au fost de acord. Nu am văzut niciodată să se întâmple ceva atât de mult timp. Ivanii toată ziua doar beau și cântă cântece. Ei bine, au nervi: merg fără să se ascundă chiar în fața armelor noastre. Werk i-a văzut pe trei dintre ei mergând pe apă. Am dreptate, Werk? Se întoarse către soldatul cu chipul viclean care își clătea picioarele în noroi.

— Exact, spuse Werk. Pur și simplu nu am putut trage. Poate vom arăta nasul fără a primi un glonț între ochi.

Speranța a predominat. Poate s-a terminat războiul?

— Și ce, poate, spuse Hals. „Soldații de pe front sunt întotdeauna ultimii care aud vestea. Dacă acest lucru este adevărat, vom fi informați în câteva zile. Vei vedea, Sayer. Vom merge acasă în curând. Ei bine, să sărbătorim! Nu, ceva este de necrezut. Este cu adevărat adevărat?

„Găinile se numără toamna”, a spus soldatul mai în vârstă.

Cuvintele Lui ne-au făcut să coborâm din cer pe pământ.

Ca de obicei, am pornit de-a lungul potecii – sau mai bine zis, de-a lungul canalului de noroi lichid care ducea spre tabără. Ne-am oprit o clipă pentru a vorbi cu Ernst, a cărui unitate repara camionul.

„Dacă acest lucru continuă”, a remarcat el, „vom călători cu barca”. Două camioane au trecut. Pietrele pe care le-am aruncat în noroi s-au scufundat. E grozav în tranșee acum!

88

„Da, au înțeles”, a spus Hals. - Complet descurajat. Nu m-aș mira dacă ar depune armele. Cu noi și cu Ivanov, asta s-a întâmplat...

– Ei bine, lasă-i să se bucure acum, spuse Ernst. „Se întâmplă ceva ciudat. În acel camion cu un post de radio se primesc constant rapoarte radio. Și curierii vin în mulțime. Acesta din urmă a fost nevoit să abandoneze scuterul și să pălmuiască prin noroi pentru a transmite un raport comandantului.

– Poate o telegramă de felicitare pentru dușul tău, spuse Hals.

– Îmi place ideea ta. Dar mă îndoiesc de ceva. Dacă acești băieți intră, restul vor veni în curând.

„Defetist”, a lătrat Hals când plecăm.

Revenind în tabără, am văzut că nimic nu s-a schimbat – cel puțin în exterior. Am devorat amestecul aburind servit de bucătar și ne-am pregătit pentru o altă seară liniștită. Și apoi a sunat fluierul lui Laus: a convocat o întâlnire.

Doamne, mi-a trecut prin minte. Neubach avea dreptate. Începe din nou.

– Mă abțin să comentez specia ta, spuse Laus. - Fa-ti bagajele. Putem pleca în orice moment. Tot clar?

– La naiba, spuse o voce. „Toate lucrurile bune se termină repede.

„Și ce ai crezut, ai sta aici și te-ai răcori?” Războiul nu s-a terminat.

Deoarece s-a ordonat „împaturile bagajelor”, a fost necesar să se pregătească pentru revizuire: a pune uniformele în ordine, lustruiți și fixați curelele și cataramele conform așteptărilor. Deci, cel puțin, a fost în Chemnitz și Bialystok. Aici, bineînțeles, a căzut disciplina, dar totul depindea de starea de spirit a inspectorului: putea să găsească greșeli la felul în care era unsă pușca și la felul în care erau lustruite cizmele, iar rezultatul era o muncă grea sau o gardă continuă.

Îmi amintesc încă cele patru ore de gardă pe care le-am primit la câteva zile după sosirea în Chemnitz. Locotenentul a făcut un cerc pe podeaua de ciment a terenului de paradă unde soarele strălucea cel mai

tare. Aici a trebuit să așez „saci de penalizare” plini cu nisip, cântărind aproape treizeci de kilograme. Și am cântărit doar cincizeci și doi. Două ore mai târziu, casca s-a fierbinte la soare, genunchii

clătinat, ca să nu cadă, a trebuit să facă eforturi disperate. De câteva ori aproape că am izbucnit în lacrimi. Așa am învățat lecția: un soldat adevărat nu se plimbă prin curtea cazărmii cu mâinile în buzunare.

Prin urmare, am preluat rapid forma și, parcă posedați, am început să ne lustruim cizmele murdare.

- Și nu vom merge zece metri, căci totul va fi din nou acoperit cu noroi!

Am avut o oră la dispoziție pentru a ne aduce bunurile într-o stare mai mult sau mai puțin decentă. Și mai rămăseseră douăzeci și patru înainte ca vacanța rurală pe Don să se transforme într-un coșmar.

A doua zi, după o adunare grăbită, am fost pus în gardă. Ora de serviciu a fost stabilită de la miezul nopții până la două și jumătate. Adunându-mi ultima răbdare, am stat pe cutiile goale de muniție, așezate astfel încât santinelă să nu se înece în noroi. În spatele ridicării lăzilor, era o gaură plină cu apă, în care santinelul însărcinat cu benzina putea să cadă cu ușurință, de îndată ce aținea.

Nu a fost o noapte foarte rece. Vântul purta nori groși albi pe cer, în spatele cărora uneori apărea o lună mare. În dreapta erau siluetele camioanelor și corturilor. Cerul s-a contopit în întuneric nemărginit cu un orizont muntos. La o distanță de cinci mile de prima linie de tranșee germane, Donul strălucea argintiu în lumina lunii. Între noi și râu, câteva mii de soldați dormeau în noroiul incredibil. Vântul ducea sunetele motoarelor. Ambii beligeranți și-au mutat spatele și trupele sub acoperirea întunericului. Două santinelele s-au apropiat, patrulând granițele lagărului; am schimbat câteva cuvinte care se spun de obicei într-un astfel de caz. Unul dintre soldați a spus ceva amuzant; Eram pe cale să răspund. Și apoi întregul orizont, de la nord la sud, a fost luminat de fulgere strălucitoare.

Pământul tremura sub mine, iar tunetele au bubuit prin aer.

- Doamne! strigă polițistul. „Poate că atacul este pornit!”

Din lagăr veneau semnale, cineva dând ordine pe fundalul exploziilor îndepărtate. Mai multe persoane au fugit pe lângă. Tunarii treziți au fugit la tunuri, stând pe marginea unui aerodrom abandonat. Deoarece

nu a fost ordin să părăsesc postul, am rămas pe loc, întrebându-mă ce instrucțiuni primesc camarazii mei. A continua furnizarea de provizii în mijlocul unor astfel de bombardamente ar însemna lansarea unui gen de operațiuni complet diferit față de cele cu care ne-am obișnuit. În depărtare, se mai auzeau zgomote de împușcături, amestecate cu vuietul

armelor noastre. Cu sclipiri de lumină, soldații care fugeau păreau niște păpuși într-un teatru de umbre.

Parcă vreun uriaș, supărat pe lume, zguduia pământul: fiecare om s-a transformat într-un grăunte de nisip, pe care colosul îl va termina dintr-o lovitură și nici măcar nu-l băga în seamă. În ciuda faptului că pericolul era încă departe, eram gata la primul semnal să mă arunc într-o groapă plină cu apă. Două tractoare s-au apropiat de mine cu farurile stinse, roțile și șenile transformând pământul într-un nămol. Doi soldați au sărit din ei și aproape că s-au aruncat cu capul înainte în nămol.

„Hai, santinelă, dă-ne mâna”, a ordonat unul dintre ei.

Din împuşcătura neîncetată au ars cerul şi pământul. Am umplut tractorul cu benzină.

„Întotdeauna se aude ceva zgomot”, mi-a spus unul dintre șoferii de tractor.

„Mult noroc”, i-am răspuns.

Puțin mai departe, militarii unității mele au încercat să facă față cailor, căzând în noroi și nechezând cu disperare. Camioanele au venit de mai multe ori să ridice recipiente cu benzină; în zorii zilei, când încă nu eram uşurat, m-am întrebat dacă mai rămâne ceva de păzit. Bombardamentul a continuat cu aceeași intensitate ca înainte. Eram obosită și refuzam să înțeleg ce se întâmplă. Au venit băieții de la compania mea, conduși de un sergent, care mi-a făcut semn să mă alătur lor. Chiar în acel moment, una dintre obuzele cu rază lungă de acțiune a explodat la aproximativ o sută de metri de noi. Am fost aruncați în sus și am alergat cât am putut de repede. Pe fugă, n-am căutat decât în zadar umerii largi ai lui Hals.

Pe tabără cădeau tot mai multe obuze; arzând peste tot. Ne-am aruncat la pământ și ne-am ridicat din nou, cu toții acoperiți de noroi.

— Nimic de care să se tăvălească în zadar, spuse sergentul. Uită-te la mine și fă așa cum fac eu.

Ceva mi-a strigat în urechi; l-am urmat pe sergent direct în mizeria noroioasă. De la cea mai puternică explozie respirația a fost întreruptă, apoi am fost acoperiți cu bulgări de murdărie.

91

Ne-am îndreptat din nou și ne-am întins din nou, când în apropiere s-au auzit trei sau patru explozii. Un incendiu a izbucnit în spatele nostru. Imediat ce pericolul a trecut, ne-am repezit la depozitul de muniții.

Simpla vedere a unui munte de cutii acoperite cu pânză ne-a făcut rău. Dacă chiar și cel mai mic proiectil ar lovi aici, nu ar fi nimic viu la o sută de metri.

— Doamne Dumnezeule, spuse sergentul. - Nu e nimeni aici. Incredibil.

Dispreţuind pericolul, s-a cocoţat pe vârful unui munte de dinamită şi a început să verifice numerele de pe cutii pentru indicaţii. Şi am stat şi ne-am uitat la el, ca nişte prizonieri condamnaţi, cu picioarele depărtate, cu capetele goale, aşteptând ordine. Doi soldaţi acoperiţi de noroi au venit în fugă. Sergentul a început să le strige ceva. În ciuda vuietului de arme, ei au salutat.

Eşti de pază aici?

„Da, domnule sergent”, au răspuns ei la unison.

- Deci unde ai fost?

„Chemarea naturii”, a spus unul dintre paznici.

Au mers doi deodată? Mâzgăliturі! Asta se întâmplă aici, nu glumă. Spuneţi numele şi conexiunile dvs.

Sergentul nici nu s-a gândit să coboare.

L-am înjurat în tăcere: un porc, chiar şi aici gândindu-se la disciplină, stând acolo, pregătind un raport, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit. Mai multe explozii, sunând foarte aproape, ne-au aruncat la pământ, doar un sergent nu le-a dat atenţie.

„Ne eliberează spatele”, a spus el. - Presupun că şi-au lăsat blestemata infanteriei să iasă. Ei bine, ce mai aştepţi, intră aici şi ajută-mă.

Paralizaţi de frică, am urcat pe gura vulcanului. Flash-urile, luminând totul în jur, dădeau figurilor noastre o privire tragică. Câteva minute mai târziu alergam cât puteam de repede, încărcaţi cu cutii grele.

A început zorii. Flashurile erau aproape invizibile, orizontul era învăluit de fum gros. Până la prânz, artileria noastră a început să tragă. Am fugit, executând un ordin, apoi altul, deşi am căzut de oboseală. Îmi amintesc că Hals, Lensen şi cu mine am stat pe marginea unei pâlnii uriaşe, ascultând exploziile obuzelor puternice.

Cu greu am dormit două zile la rând. Acelaşi dans al morţii a continuat. Căram din ce în ce mai mulţi răniţi în adăposturi pe jumătate pline cu apă; au fost puşi chiar acolo pe o targă tăiată din buşteni. Medicii de teren au acordat primul ajutor. Curând spitalele, în care gemetele răniţilor nu s-au oprit, au fost supraaglomerate; trebuiau puse altele noi în aer liber, chiar pe pământ. Chirurgii au efectuat intervenţii pe muribunzi pe ici pe colo. Cioturile umane constau din sânge şi murdărie.

În dimineaţa celei de-a treia zile, bătălia a devenit şi mai intensă. Ne-am prăbuşit de epuizare. Bombarderea a continuat până la întuneric, apoi s-a oprit imediat. Erau nori de fum pe tot frontul. Am simţit constant prezenţa morţii: nu era doar mirosul cadavrelor în descompunere, ci mirosul emanat de moarte, când numărul celor ucişi

atinge valori prohibitive. Toți cei care au fost nevoiți să treacă prin astfel de lupte știu despre ce vorbesc.

Din două din cele opt colibe care compuneau tabăra noastră, a rămas doar cenuşă. Restul erau înghesuiți de răniți. Laus, care avea o inimă bună, a permis tuturor două ore de somn. Am căzut chiar la pământ, unde am stat, parcă ne-am simțit brusc sedați. Când timpul de odihnă a trecut și ne-am trezit, părea că am dormit doar câteva minute.

Și din nou a trebuit să port schilopi agonizanți sau să scormonesc prin cadavre arse, căutând plăcuțe cu un număr. Ei au fost apoi trimiși la familiile lor acasă cu inscripția: „Au murit ca un erou pe câmpul de luptă pentru gloria Germaniei și pentru Fuhrer”.

În ciuda a mii de morți și răniți, a doua zi după ce împușcăturile au încetat, germanii au celebrat bătălia de pe Don ca fiind victoria lor. Gurile muribunzilor au fost deschise pentru ca și ei să se bucure de asta bând vodcă. Pe toată lungimea frontului de treizeci de kilometri, generalul Jukov și armata sa „siberiană”, care tocmai provocase înfrângerea germanilor la Stalingrad, au încercat să spargă linia frontului pe Don, la sud de Voronezh. Dar atacurile disperate ale rușilor au fost spulberate de rândurile noastre de luptă neînduplecate. Mii de soldați sovietici au plătit cu viața pentru această încercare nereușită, dar ne-a costat scump și pe noi.

Trei sferturi din compania mea au plecat în acea seară. Camioanele erau pline de răniți, întinși aproape unul peste altul. De ceva vreme am rămas fără Hals și Lensen.

Prietenia în război a valorat mult: poate a fost promovată de o ură comună care a adunat oamenii. În viața obișnuită pașnică, o astfel de prietenie era imposibil de conceput. Acum m-am trezit cu câțiva soldați, cu care ar fi putut fi interesant să discut, dar nu am reușit să schimb o vorbă. Cu prima ocazie, i-am părăsit, am urcat în camion și am încercat să-mi adun puterile.

În dimineața devreme a zilei următoare, a sunat semnalul de adunare. am deschis ochii. În cabina camionului era un pat excelent: în sfârșit am dormit puțin. Dar mușchii mi s-au înțepenit din cauza oboselii și, în ciuda somnului, m-am chinuit să mă ridic în picioare. După ce am ieșit, am citit aceeași oboseală pe fața tuturor.

Nici măcar Laus nu se poate spune că este plin de energie. El, ca și restul, a dormit într-o îmbrățișare cu cutii. Laus a spus că ne îndreptăm spre vest. La început, trebuie să fim pregătiți să-i ajutăm pe sapătorii să încarce sau să distrugă ceea ce nu poate fi luat cu noi. Ne-am adunat la un ibric mare, din care ne-au turnat o băutură fierbinte, pe care nici nu au încercat să o numească cafea, apoi s-au dus la sapăni.

Întreaga Wehrmacht de pe malul de vest al Donului a primit ordin să se retragă. Am fost trimiși să curățăm tot teritoriul lăsat de trupe. S-a dat ordin să se ia tot ce putea fi luat. Inamicul nu ar trebui să primească nimic. Se pare că toată lumea a plecat. Spre vest au

mărșăluit șiruri lungi de soldați de infanterie mânjiți cu murdărie. De ce a fost necesar să rezistăm eroic trei zile întregi, apoi să ne retragem, nu am putut înțelege.

Majoritatea dintre noi nu bănuiau că au avut loc schimbări majore pe Frontul de Est din ianuarie. După căderea Stalingradului, ca urmare a unei puternice ofensive a trupelor sovietice, aceștia au reușit să ajungă la limitele Harkovului, să treacă Donețul și să ia direcția spre Rostov, întrerupându-i pe germani de ofensiva din Caucaz. Trupele germane staționate acolo au fost nevoite să se retragă în Marea Azov, suferind pierderi grele. Ziarul „Frontul Vostochny" a relatat că lupte intense au loc în apropiere de Harkov, în Kuban și chiar în Anapa.

Deoarece majoritatea soldaților aveau doar o idee vagă despre geografia Rusiei, nu aveam idee despre ce se întâmplă. Cu toate acestea, o singură privire asupra hărții ar fi

suficient pentru a înțelege că malul vestic al râului Don reprezintă punctul cel mai estic al pozițiilor germane din Rusia. Din fericire pentru noi, Înaltul Comandament a dat ordin de retragere chiar înainte ca trupele ruse, încuind clești din nord și sud, să ne desprindă de bazele situate în Belgorod și Harkov. Donul nu mai era linia noastră de apărare. Gândul că am putea fi prinși în capcană în timp ce apărătorii lui Stalingrad mi-a înghețat venele.

În două zile, infanteriștii au plecat: fie pe jos, fie în camioane. Curând, doar o mică unitate de tancuri a companiei a rămas în tabăra aproape complet pustie. Aerodromul Luftwaffe era o priveliște ciudată: mii de camioane, tancuri, tractoare și oameni care roiau printre râurile de noroi.

Și eram în epicentrul acestui sirop: sarcina noastră era să distribuim proviziile rămase. Sapiii lucrau cu noi: se pregăteau să arunce în aer muniția cu care am înconjurat șopronele, atașând de cadrele lor rămășițele a opt camioane sparte. Până la prânz am pregătit un adevărat foc de artificii. Căruțe, sănii și colibe zburau în aer; toate au ars. Ar fi trebuit distruse și două obuziere de calibru mare care nu puteau fi scoase din mlaștină cu ajutorul tractoarelor. Am împins primii explozibili care au intrat în bot și am sigilat corespunzător gaura. Obuzierele s-au despărțit în jumătate din cauza exploziilor, schije mortale au plouat în toate direcțiile. Și am fost plini de un fel de bucurie liniștită. Seara, pe teritoriul lagărului au fost găsiți mai mulți ofițeri de informații sovietici, care au apărut aici pentru a afla ce se întâmplă. Trupele care acopereau unitatea de tancuri au dat un semnal că inamicul a pătruns în fostele poziții germane în mai multe direcții. Ordinul de retragere a fost dat în grabă. Nu am mai putut ține presiunea rușilor. În ultima oră înainte de plecare, am ajuns sub focul de artilerie ușoară. Și apoi au pornit la drum.

Îmi duceam lucrurile cu mine, căutând cu ochii o mașină, când sergentul-major m-a pus la volanul unui camion capturat; conţinea răniţii.

- Pune pe gaz! el a strigat.

Se credea că toți soldații Wehrmacht-ului știau să conducă o mașină. În timpul exercițiilor din Polonia, am învățat și asta, dar

pe mașini complet diferite și deloc pe Tatra. Cu toate acestea, comenzile nu trebuiau discutate. Pe tabloul de bord, toate săgețile erau la zero; erau mai multe butoane chiar acolo, iar sub ele era scris ceva într-un font de neînțeles. Sapatorul ne-a atașat camionul de rezervor cu o frânghie. În orice moment va fi dat semnalul de a începe mișcarea și trebuie să pornesc mașina prin toate mijloacele. M-am gândit să ies și să raportez că nu știu să conduc un astfel de camion, dar atunci mi s-ar putea oferi o sarcină mai dificilă sau chiar mi s-ar putea oferi să mă urc pe cont propriu.

Dacă nu plec, voi fi luat prizonier de bolșevici – doar gândul la asta mi-a străbătut pielea. Am apucat cu disperare volanul și apoi s-a întâmplat un miracol. Ochii mi-au căzut asupra lui Ernst, care căuta pe cineva care să-l ducă. am fost salvat!

– Ernst! Am strigat. - Aici. Am destul spațiu! Prietenul s-a urcat fericit în camion.

„Și eram pe cale să urc pe spatele tancului”, a spus el. Mulțumesc că ai părăsit locul.

„Ernst”, am întrebat pe un ton conspirativ. „Știi cum să pornești mașina aia?

- Ei bine, dai: te-ai așezat aici și nu știi ce să faci.

Nu era timp de explicații. Privind din mașină, unul dintre cisterne a ordonat să se miște. Nei-bah întoarse cheile de pe tabloul de bord. S-a auzit un mârâit ca răspuns. Am apăsat pe accelerație: erau mai multe evacuari.

„Fii atent”, mi-a strigat cisternul.

Am zâmbit, am dat din cap și am eliberat pedala. Noi am mers. Cu ce viteza? De unde să știu! Principalul lucru este să nu dai înapoi. Tremurând, camionul și-a continuat drumul; în spate erau blesteme.

După război, în Franța, un prost care și-a imaginat mult m-a învățat să conduc un Renault 4 CV, de parcă ar fi comandat un transatlantic. Pentru o bucată de hârtie roz care îmi dădea dreptul de a conduce o mașină, trebuia să trec prin cele mai stupide exerciții. Nici nu am încercat să-i explic că trecusem de Rusia într-un camion, nici măcar de-a lungul drumului, ci de-a lungul râului, ci cu marfă. Vick era în remorcare la rezervor, care s-a clătinat astfel încât era pe cale să amenințe că va demola partea din față a mașinii mele.

Nu m-ar fi crezut niciodată. La urma urmei, mentorul meu aparținea armatelor victorioase ale aliaților. Toate

au jucat eroi ca soldații francezi pe care i-am întâlnit după război. Doar câștigătorilor li se acordă dreptul de a spune povești. Cei învinși - până atunci transformați în nenorociți și pe jumătate deștepți - au trebuit să tacă în legătură cu amintirile, fricile și bucuriile lor.

Starea de fapt în prima noapte a retragerii a fost îngreunată de o ploaie de ploaie, ceea ce ne-a impus pe Ernst și pe mine să facem acrobații. La urma urmei, uneori a trebuit să ne urmăm propriul curs de-a lungul drumului trasat de rezervor. Fără el, nu am fi ieșit niciodată din această mlaștină. Cisternul apăsa iritabil accelerația, trăgând din când în când „Tatra” în spate, care părea gata să se destrame în două. Şenile tancurilor au transformat pământul în sirop, iar ploaia l-a transformat în supă. Parbrizul era acoperit de murdărie, Ernst trebuia să iasă și să alerge înainte ca să-l șteargă cu mâinile.

Doar o mică parte din faruri au rămas fără murdărie; dar în curând au fost complet acoperiți de noroi și nici măcar rezervorul nu se vedea, deși nu se mișca la mai mult de cinci metri de noi. Tancul ne-a tras camionul pe drum de mai multe ori și de fiecare dată când se întâmpla asta, mă întrebam dacă roțile din față au căzut.

Și în spate, răniții nu mai gemeau. Poate că toți au murit - ce diferență mai face acum! Convoiul înainta inexorabil; razele soarelui răsărit luminau feţele epuizate ale soldaţilor. Nu a fost nicio ordine. Nu mai contează dacă suntem în întârziere sau înainte de termen. Brusc, șoferul tancului a virat la dreapta de pe drum, pe care acum este imposibil de trecut chiar și pe un rezervor, și a condus pe marginea drumului, zdrobind tufișurile de sub el.

Camionul nostru, ale cărui roți nu se mai vedeau de sub murdăria care se lipise de ele, a fost târât înainte cu un motor care zdrăngănește neputincios. Apoi totul s-a oprit. Aceasta a fost a doua oprire de când am început călătoria noastră. Odată ne-am oprit deja noaptea pentru realimentare. Soldații au sărit din tanc chiar pe ramurile rupte. Spatele lor ardeau cu un motor încins, iar restul trupurilor lor înghețară în ploaia rece. A avut loc o încăierare între sergentul major din trupele de sapători și comandantul tancului. Schimbul de plăcere a dus aproape la o luptă. Restul au profitat de răgaz pentru a se alimenta.

- O oră pauză! – strigă sergentul-major, care a preluat comanda detașamentului. - Folosește-l la maxim.

- La dracu', - lătră tancul, care nu voia să asculte ordinele proaspăt făcut de comandant. Vom pleca când voi dormi bine.

– Până dimineață ar trebui să fim la Belgorod, spuse sergentul-major cu o voce de oțel. Era clar bântuit de visul de a deveni ofițer. Apoi, punând mâna pe pistolul atârnat lângă el, adăugă: – Să mergem la ordinele mele. Am un rang mai înalt, așa că va trebui să mă supun.

„Impușcă-mă dacă vrei și vei conduce singur tancul. Nu am dormit de două zile, iar acum nu mă voi clinti.

Sergentul-major se înroși, dar rămase tăcut. Apoi s-a întors către noi:

- Voi doi! În loc să doarmă din mers, îi ajutau pe răniți. Au și ei nevoi.

— Exact, spuse tancul, căutând clar probleme. — Și când vor termina, Herr Feldwebel le va șterge fundul.

— Uită-te la mine, voi depune un raport, spuse sergentul major, respirând greu. S-a albit chiar de furie.

În ciuda tremurului, răniții care zăceau pe spate erau încă în viață. Nu scoteau nici un sunet, iar bandajele erau îmbibate cu sânge proaspăt. Luptând cu oboseala, i-am ajutat pe toți să se simtă confortabil, cu excepția unuia căruia îi lipseau ambele picioare. Toți au cerut de băut, iar noi, neștiind cât de periculos este, le-am dat atâta apă și alcool cât au cerut. Acest lucru, desigur, nu s-a putut face: în curând doi au murit.

Le-am îngropat în noroi, însemnând mormintele cu bastoane cu căști pe ele. Apoi ne-am așezat cu Ernst în camion, intenționând să dormim puțin, dar somnul nu a venit și am stat acolo și am vorbit despre lume. Două ore mai târziu, comandantul tancului a dat ordin de plecare - după cum a spus el. A trecut jumătate de dimineață. Era o zi senină, fulgi mari de zăpadă cădeau încet din copaci.

— Ha! spuse cisternul. Generalul a scăpat în timp ce noi dormim. Trebuie să fi vrut să facă o plimbare!

Și într-adevăr, sergent-major a dispărut. Poate că a fost ridicat într-unul din camioanele care au trecut pe lângă noi în timp ce ne relaxam.

— Nenorocitul ăsta va face un raport, strigă tancul. „Ei bine, dacă îl găsesc, îi voi trage răsuflarea ca pe un bolșevic blestemat."

Ne-a luat ceva timp să ieșim din tufișurile în care ne mutasem. Dar două ore mai târziu am ajuns cu mașina într-un sat al cărui nume fusese șters din memorie; era situat la treizeci de kilometri de Belgorod. Peste tot roiau soldați din diverse ramuri ale armatei. Străzile din sat sunt perfect drepte; casele erau joase, iar acoperișurile arătau ca niște capete fără frunte: părul creștea imediat în sprâncene. Vagoanele se deplasau cu echipamente acoperite cu noroi. Soldații au fugit, căutându-și regimentele. Drumul a devenit mai lin.

Ne-am desprins din rezervor și am luat cu noi zece sapatori călare pe el. În cele din urmă, am oprit camionul și am început să-mi caut firma. Doi militari mi-au spus că a plecat în direcția Harkov, dar nu erau complet siguri de acest lucru și mi-au recomandat să iau legătura cu centrul de trimitere organizat în remorcă. Conținea trei ofițeri. Când am reușit în sfârșit să le atrag atenția, m-am enervat că am rămas în

urmă. M-ar trimite la tribunal dacă era timp. Domnea deplină confuzie; infanteriști cu strigăte și râsete au ocupat colibe rusești:

„Mai bine dormi cât timp lucrurile se liniștesc”.

Aveau nevoie de un colț uscat pentru a se întinde, dar fiecare colibă era atât de împachetată încât aproape că nu mai era loc pentru rușii înșiși care locuiau în ele.

Nu știam ce să fac și am început să-l caut pe Ernst, care a mers la spitalul de campanie și s-a întors în „Tatra” cu un medic care a examinat răniții.

„Vor rezista în continuare”, a spus doctorul.

- Ce? întrebă Ernst. „Dar noi am îngropat deja două. Măcar i-ai bandajat.

- Nu vorbi prostii. Dacă scriu că au nevoie urgentă de ajutor, zac în stradă, așteaptă să vină rândul; veți ajunge mai devreme la Belgorod - în același timp nu veți cădea în capcana, care este clar conturată aici.

- Este dificilă situația? întrebă Ernst.

- Da.

Astfel, eu și Ernst am fost responsabili pentru soarta a douăzeci de răniți, dintre care unii erau în cea mai grea stare; au așteptat câteva zile pentru primul ajutor. Nu știam ce să spunem

99

data, care, zvârcolindu-se de durere, a întrebat dacă vom ajunge în curând la spital.

— Să mergem, spuse Ernst, încruntat.

Poate avea dreptate.

Am stat doar câteva minute la volan când Ernst m-a bătut pe umăr:

„Hai, iubito, oprește-te. Dacă se întâmplă așa, vei ucide pe cineva. O să conduc singur.

— Dar trebuie să conduc, Ernst. Sunt în departamentul șoferului.

- Nu contează. Nu ne vei scoate de aici.

Era adevărul pur. Deși am încercat tot posibilul, camionul a fost aruncat de pe o parte pe alta a drumului. Mii de soldați au mărșăluit pe ambele părți ale drumului.

Am ajuns la ieșirea din sat, unde era un lung șir de camioane care așteptau să se umple. După ce am mers înainte, noi, fără să acordăm

atenție la coadă, am început să realimentăm. Jandarmul s-a apropiat de noi.

De ce nu aștepți ca toți ceilalți?

— Trebuie să plecăm imediat, domnule jandarme. Suntem răniți.

— Rănită? Greu? Ca orice polițist, vorbea pe un ton neîncrezător.

- Cu siguranță.

Polițistul și-a băgat capul sub prelată.

„Nu cred că sunt atât de rele.

Au fost blesteme. Rănițiii și-au folosit poziția pentru a insulta jandarmul.

— Nenorocitul, a răcnit unul, cu o parte din umăr smulsă. „Acești ticăloși ar trebui trimiși pe front. Lasă-ne să trecem sau te sugrum cu brațul meu bun.

Depășind durerea, infanteristul s-a ridicat, făcându-i să curgă sângele de pe față. Părea că ar putea duce la îndeplinire amenințarea.

Jandarmul se înroși; nervii lui nu puteau suporta vederea a douăzeci de infirmi. Poziția unui polițist dintr-un oraș mare care certa un burghez pentru că ia semaforul roșu este complet incomparabilă cu poziția unui jandarm militar care se ocupă cu veteranii care își țin mâna pe măruntaie. Și ei înșiși, poate, au doborât măruntaiele inamicului. Pe chipul jandarmului a apărut un zâmbet.

100

— Ieși afară, spuse el pe tonul unui bărbat căruia nu-i pasă deloc. Când camionul a început să se miște, a adăugat: „Du-te, vei muri în altă parte”.

A fost greu să obținem chiar și treizeci de litri de benzină, iar când am umplut cu combustibil, mașina noastră uriașă a înghițit-o imediat. Dar ne-am bucurat și asta, fie și numai pentru a obține cea mai bună sănătate. Au încercat să readucă drumul la normal, dar mai erau petice de pământ neacoperit, transformate în gropi groaznice care trebuiau evitate cu orice preț. Am circulat atât pe autostradă, cât și pe marginea drumului, în funcție de circumstanțe.

În dreapta noastră se afla, aparent, o unitate încă neconstituită. Soldații purtau uniforme noi. Am fost opriți de un alt detașament de jandarmi care ne-a verificat actele. Au inspectat camionul, ne-au verificat cărțile de identitate și destinația... Jandarmii înșiși ar fi trebuit să ne spună ultimul lucru. Unul dintre ei s-a uitat la manualul atârnat de gât și a lătrat: cap spre Harkov.

Am îndeplinit această instrucțiune cu mare neplăcere: noul drum era o mlaștină.

Mai avem puțină benzină. Pe parcurs, au dat peste tot mașini abandonate în noroi: fie s-au stricat, fie au rămas fără combustibil. Încă nu reușisem să conducem nici măcar câțiva kilometri, când ne-a oprit un detașament de infanteriști, vreo cincizeci de oameni. Au luat cu asalt camionul. Printre ei s-au numărat și mai mulți răniți, care și-au scos cârpele murdare și au mers cu răni deschise.

„Hai, fă loc, băieți”, au spus ei.

Vezi ca nu avem loc! strigă Ernst.

Dar nu am putut scăpa de ei. Și-au făcut loc în trup, au început să înghesuie răniții. Eu și Ernst am încercat să-i oprim, dar fără rezultat: soldații au urcat peste tot.

„Ia-mă”, strigă unul dintre ei, zgâriind ușa cu mâinile însângerate. Un altul flutura un permis expirat. Ordinea a fost restabilită prin sosirea unui autoturism urmat de două camioane. Un căpitan SS a ieşit din ea.

- Ce fel de furnică este asta? Deci nu mult timp și sparge camionul!

Străinii, lăsând răniții, au fugit imediat. Ernst salută și explică situația.

101

— Foarte bine, spuse căpitanul. „Lui cu tine, împreună cu răniții tăi, încă cinci. Vom mai lua cinci, iar restul va trebui să plece până sosesc ordonanții. Pentru afaceri.

Ernst a explicat că rămânem fără combustibil. Căpitanul a făcut semn soldaților, care ne-au dat douăzeci de litri de benzină. Câteva minute mai târziu eram din nou pe drum.

Când am trecut pe lângă un grup de soldați care își făceau drum prin noroi, nu ne-am oprit, în ciuda cererilor de plimbare. Până la prânz, pe ultimele picături de benzină, am ajuns în localitatea în care mergea formația de front. Încă puțin - și aș deveni prematur infanterist.

A trebuit să așteptăm până a doua zi înainte de a putea folosi cei douăzeci de litri de combustibil pe care Ernst îi elimină. În depărtare, s-au auzit salve de arme de calibru mare. Am crezut că ne-am mutat departe de front, iar acum eram perplexi. Pe atunci încă nu știam — am aflat despre asta mulți ani mai târziu — că traseul nostru mergea paralel cu linia Belgorod-Harkov.

Cu toate acestea, după ce am descărcat doi dintre morți pentru a face loc pentru încă trei răniți, am plecat imediat. Dar după-amiaza totul a mers prost din nou.

Camionul nostru era într-un convoi de zece vehicule. Am trecut pe lângă o formațiune de tancuri care părea o copie uriașă a creaturilor care trec prin noroi. Evident, se îndreptau spre inamic. Ernst și cu mine am schimbat priviri îngrijorate. Unii soldați care au montat un tun antitanc ne-au oprit.

„Trageți-l în sus, băieți”, a strigat ofițerul în timp ce încetinim. Ivan este aproape.

De data asta avem niște explicații. Dar nu puteam înțelege cum au putut rușii, care erau cu vreo șaptezeci de kilometri în urmă, să ajungă aici atât de repede. Ernst, care conducea, a călcat pe gaz. Șoferii altor camioane au procedat la fel. Deodată, cinci avioane au apărut pe cer la altitudine medie. I-am arătat lui Ernst.

— Sunt iacii, strigă el. - În acoperire!

Eram înconjurați de noroi, din când în când apăreau tufișuri. Din cer a venit focul de mitralieră. Coloana a accelerat, îndreptându-se spre un deal care ar putea cumva

protejează-ne. M-am aplecat pe fereastră, urmărind ce se întâmpla. Doi Focke-Wulfs1 au apărut pe cer și au doborât Yakovul.

Până la sfârșitul războiului, forțele aeriene ruse nu au putut rezista Luftwaffe-ului. Chiar și în Prusia, unde aviația rusă era cea mai activă, Messerschmits-109 sau Focke-Wulf au pus la zbor o duzină de Il-uri blindate. În mijlocul războiului, când Luftwaffe avea o mulțime de rezerve, chiar și un număr mare de avioane rusești nu reprezentau un pericol grav.

Doi dintre cei trei iaci rămași au fugit. Au fost urmăriți de aeronavele noastre. Dar un avion inamic încă a pătruns în convoi. Focke-Wulf l-a urmărit.

Am ajuns la deal. Avioanele sovietice au căzut. Camioanele dinaintea noastră s-au oprit brusc; cei care se puteau mișca au sărit direct în noroi. Deschisesem deja ușa și am coborât când am auzit împușcături de mitralieră.

Aruncându-mă în noroi, acoperindu-mi capul cu mâinile și închizând mecanic ochii, am auzit urletul motoarelor. Apoi a urmat o explozie puternică. Am ridicat privirea și am văzut avionul cu crucile negre urcând. La trei sau patru sute de metri depărtare, un iac naufragiat a căzut, ascunzându-se în spatele unui nor de fum. Toți cei din camioane s-au ridicat.

— Ei bine, încă s-a terminat cu un nenorocit, spuse cu voce tare caporalul gras, care se bucura că încă mai trăia.

Mai multe voci au salutat Luftwaffe.

- A fost cineva rănit? Nu? strigă unul dintre sergenți. "Atunci să mergem."

M-am apropiat de Tatra, ștergând murdăria care se lipise de uniforma mea. Erau două deschideri în ușă, pe care le deschisesem la ieșire și care acum se închideau de la sine. Peste tot era vopsea. Îngrozită, am deschis ușa și înăuntru am văzut un bărbat pe care nu-l voi uita

niciodată: stătea, ca de obicei, pe scaunul șoferului, doar partea inferioară a feței i s-a transformat într-o mască însângerată.

1 „Focke-Wulf” - denumirea aeronavei militare în diverse scopuri, produsă de concernul „Focke-Wulf GmbH”, fondat în 1924 de designerul de aeronave N. Focke și omul de afaceri G. Wulf la Bremen.

– Ernst? Vocea îmi tremura. – Ernst! – M-am repezit la el. – Ernst! Ce? .. Da, măcar spui ceva! Am încercat cu disperare să-i disting trăsăturile feței. – Ernst! - Aproape am plans.

Convoiul se pregătea să plece. Două camioane în spatele meu au claxonat ca să mă mișc.

- Hei! – Am fugit la primul camion. - Aștepta. Vino cu mine. Am unul rănit.

Eram în disperare. Ușa camionului s-a deschis, dezvăluind capetele a doi soldați.

- Ei, băiete, mergi sau nu?

- Stop! am strigat și mai tare. - Sunt rănit.

„Avem treizeci de răniți”, mi-a strigat soldatul. - Haide. Spitalul este aproape.

Zgomotul motoarelor camioanelor care treceau mi-a înecat strigătele disperate. Am rămas singur, cu un camion rusesc plin de răniți, printre care și Ernst Neubach, mort sau pe moarte.

- Nemernici! Aștepta! Nu pleca fara noi!

Am izbucnit în lacrimi și am ascultat de impulsul nebunesc. A luat pușca rămasă în camion. Totul înota în fața ochilor mei, cu greu vedeam nimic. Bâjbâi după trăgaci și, îndreptând botul spre cer, trase în toate cele cinci cartușe, în speranța că măcar cineva din camioane va lua asta ca pe un apel de ajutor. Dar nimeni nu s-a oprit. Camioane au condus în jurul meu, turnând noroi din toate părțile. Disperat, m-am întors în cockpit și am deschis trusa de prim ajutor.

„Ernst”, am spus. - O să te bandajez.

Nu am înțeles ce făceam. Sângele curgea pe pardesiul lui Ernst. Luând bandajele, m-am uitat la prietenul meu. Gloanțele au lovit maxilarul inferior. Dinții amestecați cu fragmente de os; Am putut vedea mușchii feței contractându-se.

Într-o stare aproape de șoc, am încercat să pun un bandaj pe această rană. nu am reusit. Apoi am introdus un ac în tubul de morfină și am încercat să străpung țesutul gros, dar fără succes. Plângând ca un copil, mi-am mutat prietenul la celălalt capăt al scaunului. Ochii lui, așezați într-o față schilodă, s-au uitat la mine.

— Ernst! Am țipat printre lacrimi. — Ernst!

Și-a ridicat încet mâna și mi-a pus-o pe cot. Îngrozit, am pornit motorul și am încercat să conduc fără să tremur.

104

Timp de un sfert de oră am condus camionul cu un ochi pe prietenul meu. Mi-a strâns mâna mai tare, apoi și-a slăbit strânsoarea. Țipetele lui înecau uneori zgomotul motorului.

M-am rugat fără să aleg un cuvânt, spunând primul lucru care mi-a venit în minte:

Salvează-l, Doamne. Salvează-l pe Ernst. El crede în tine. Salveaza-l. Fă o minune

Dar miracolul nu s-a întâmplat. În cabina unui camion rusesc gri, undeva printre câmpurile întinse ale Rusiei, a avut loc o luptă disperată între un bărbat și un adolescent. Bărbatul s-a luptat cu moartea, iar adolescentul cu disperarea. Și Dumnezeu, Domnul atotvăzător, nu a făcut nimic. Muribundul respira greu, cu fiecare respirație bule de sânge și salivă formate pe rană. Am luat în considerare toate posibilitățile. Aș putea să mă întorc și să merg să caut ajutor sau să forț, dacă este necesar, sub amenințarea armei, pe cineva să aibă grijă de Ernst, sau chiar să-l ucid pentru a-și pune capăt suferinței. Dar știam prea bine că nu o pot face.

Lacrimile mi-au uscat, lăsând urme pe fața mea noroioasă. Ochii inflamați priveau radiatorul, a cărui linie, într-un mod de neînțeles, trecea dincolo de orizontul nemărginit. De fiecare dată când Ernst îmi strângea mâna, am intrat în panică. Nu am putut să mă uit la fața lui însângerată. De sus se auzi zgomotul avioanelor germane care zburau pe cerul înnorat; fiecare celulă a corpului meu, încercând să transmită gânduri la distanță, le-a cerut ajutor. Dar poate că erau avioane rusești. Nu contează. Nu am avut timp. Nu trebuie pierdut: aceste cuvinte abia acum, așa cum se întâmplă adesea în război, și-au arătat adevăratul sens.

Ernst m-a prins de braț într-o convulsie. A ținut-o atât de mult încât am luat piciorul de pe accelerație și m-am oprit, temându-mă de ce e mai rău. M-am întors și m-am uitat la fața mutilată, ai cărei ochi păreau să privească acolo unde cei vii nu mai privesc. S-au acoperit cu un film ciudat. Inima îmi bătea atât de repede încât mă durea cu adevărat. Am refuzat să cred ceea ce era deja clar.

— Ernst! Am strigat.

Din spatele camionului se auziră și alte țipete.

Mi-am coborât tovarășul pe scaun, implorând cerul să-l învie. Dar trupul lui Ernst lovise deja puternic de cealaltă parte a cockpitului.

105

Iată, moarte! El a murit! Mamă! Ajutor!

Îngrozit, m-am rezemat de ușa camionului și m-am tremurat până la podea. Am încercat să mă conving că tot ce se întâmpla nu era decât un coșmar.

În timp ce stăteam acolo gândindu-mă, nu voiam să înțeleg groaza a ceea ce se întâmplase. M-am gândit cum va merge viața când mă voi scutura de coșmarul în care a murit prietenul meu. Dar ochii mei au văzut doar murdărie lipită de cizme.

Două capete au apărut în geamul cabinei camionului. Ei strigau ceva, dar nu am auzit nimic. M-am ridicat, am coborât din mașină și am făcut câțiva pași. Un mic efort fizic mi-a dat din nou speranță și vitalitate. Am încercat să mă conving că totul a fost o imaginație, totul a fost un vis urât care ar trebui uitat. Am încercat să-mi pun un zâmbet pe buze. Cei doi răniți m-au urmat din camion pentru a face o plimbare. M-am uitat la ei fără să observ nimic. Speranța a cucerit gândurile întunecate. M-am gândit că, fără îndoială, toți soldații germani din Rusia vor fi trimiși în ajutorul nostru. Și ea vine la noi. Mi-am amintit brusc de francezi. Sunt pe drum: toate ziarele vorbeau despre asta. Eu însumi am văzut fotografiile.

m-am animat. Moartea lui Ernst va fi răzbunată: moartea unui biet om care nu a rănit niciodată nicio muscă, care nu a făcut altceva decât să ușureze viața soldaților care tremurau de frig. Și sufletul lui! Vor sosi francezii, iar eu voi fi primul care va alerga spre ei. Ernst îi iubea, ca pe germani. Nu știam mare lucru pe atunci. Nu știam, de exemplu, că francezii au decis să nu lupte deloc de partea noastră.

- Ce s-a întâmplat? întrebă unul dintre răniți, cu o pată gri peste ochi. - Rămas fără combustibil?

- Nu. Prietenul meu tocmai a murit.

S-au uitat în carlingă.

„La naiba... ei bine, nu e deloc rău. Cel puțin nu trebuia să sufere.

Știam că nu era. agonia pe moarte a lui Ernst a durat o jumătate de oră.

„Trebuie să-l îngropăm”, a spus unul dintre răniți.

Noi trei am scos cadavrul. A început deja să se înțepenească. M-am mișcat ca un automat, fața mea nu arăta nimic. Am văzut o movilă mică, al cărei pământ era mai puțin călcat în picioare decât în jur; acolo l-am mutat pe Ernst.

ισό

Nu aveam lopeți. Am săpat pământul cu căștile, cu patul puștilor și pur și simplu cu mâinile. Am adunat documente și jetoane prin care Ernst putea fi identificat. Doi colegi de călători au acoperit cadavrul cu pământ și l-au lipit cu cizmele lor, în timp ce aruncam o ultimă privire la fața stricat. Am simțit ceva blocat în sufletul meu pentru totdeauna. Nimic mai groaznic nu se putea întâmpla. Am înfipt un băț în

movilă și am atârnat casca lui Ernst de ea. Cu baioneta, am despicat batul si i-am atasat o bucata de hartie din caietul pe care Ernst o purta mereu cu el. Pe el am scris în franceză: „În acest loc am îngropat un prieten, Ernst Neubach”.

Apoi, ca să nu se dezlege din nou, s-a întors și a fugit la camion.

Am pornit la drum. Unul dintre răniți a făcut un pas înainte și i-a luat locul lui Ernst: un prost care a adormit aproape imediat. Zece minute mai târziu, motorul a strănutat și a murit. Impactul l-a trezit pe tovarășul meu de dormit.

— Ceva cu motorul?

— Nu, am spus fără să mă gândesc. - Nu mai avem benzină.

- Rahat. Și acum ce?

- Hai să mergem pe jos. E plăcut să mergi într-o zi atât de însorită. Cei care sunt mai puternici vor trebui să-i ajute pe restul.

Moartea prietenului meu m-a făcut un cinic; Aproape că m-am bucurat că ceilalți, ca și mine, vor trebui să sufere. Însoțitorul meu m-a privit în sus și în jos.

- Ce vrei sa spui cu asta? Nu putem merge.

Încrederea lui nebună m-a înfuriat. Un ticălos care nu se gândește niciodată la nimic; și a plecat la război pentru că a fost trimis. Apoi o grenadă rusească a explodat prea aproape și l-a rănit. Asta era tot ce știa și simțea. De atunci, se droghează cu sulfonamidă.

„Poți să stai aici și să aștepți să vină ajutorul sau Ivan. Și eu plec.

M-am urcat la cadavru, am deschis tabla și i-am explicat situația. Înăuntru era un miros dezgustător. Răniții au fost împrăștiați. Unii nici măcar nu mi-au auzit cuvintele. Și îi era rușine de cruzimea lui. Dar ce mai rămâne

elan face? Șapte sau opt bărbați răniți s-au ridicat cu greu. Trăsăturile feței lor erau ascuțite. Obrajii îi erau împietrit, iar ochii îi străluceau febril. M-am pocăit deja. A meritat să le fac să plece? Când cei care puteau merge au coborât din mașină, am discutat despre soarta celorlalți.

- Nu pot fi ridicate. Să mergem, să nu le spunem nimic. Poate cineva va trece pe aici și îi va ajuta. Camioanele ne urmăresc.

Echipa noastră nefericită a pornit. Eram bântuiți de fantomele muribunzilor care au rămas în Tatra. Dar ce altceva era de făcut?

Eram singurul care nu avea răni și care purta o armă. Le-am oferit un pistol Neubach, dar nimeni nu a vrut să-l ia. Curând ne-a ajuns din urmă o mașină; s-a oprit deși nu am dat un semnal. În ea se aflau doi

soldați din forțele blindate - doi oameni nobili. Unul a lăsat locul rănitului, și-a adunat bunurile, a plecat și a plecat cu noi. Cumva a reușit să strângă încă trei răniți în mașină.

Așa că iar un bărbat voinic și tânăr mi-a ținut companie; gestul lui nobil mi-a trezit sentimente calde. Nu-i mai amintesc numele, îmi amintesc doar că am vorbit foarte mult. El a spus că rușii au lansat o ofensivă destul de brusc și că în acest teritoriu vast am putea fi opriți în orice moment de unitatea lor de tancuri. Aveam gura uscată, dar însoțitorul meu nu se îndoia nici de puterea lui, nici de capacitățile armatei noastre.

„A venit primăvara, așa că vom relua ofensiva. Să-l aruncăm pe Ivanov peste Don și peste Volga.

Este uimitor cum cineva care se simte complet copleșit are nevoie de asigurare și încurajare. Părea că Cerul însuși ar fi trimis acest soldat la mine pentru a-mi ridica spiritul. Desigur, aș fi fost mai pe placul meu dacă Neubach ar fi supraviețuit, dar în fața Providenței nu are rost să protestez. La urma urmei, eu, nu Neubach, trebuia să conduc și să moară.

Seara am ajuns la o fermă singuratică. Ne-am apropiat cu toată prudența. Partizanilor le plăcea să se ascundă în astfel de locuri: alegerea lor a fost aceeași cu a noastră, iar un acoperiș deasupra capului lor este un acoperiș pentru toată lumea.

Soldatul înalt care mergea cu mine a înaintat, încet și cu grijă, cu mâinile încă pe arme. Pe

o vreme s-a ascuns în spatele clădirilor. Un fior ne curgea pe spate. Dar curând s-a uitat din nou afară și ne-a făcut semn să venim. Rușii locuiau în fermă și făceau totul pentru a alina suferința răniților. Femeia ne-a pregătit o masă caldă. Țăranii au spus că îi urăsc pe comuniști. Au fost trimiși de la ferma lor mică, situată în vecinătatea orașului Vitebsk, să lucreze la o fermă colectivă mare prin care am trecut. Ei au spus că adesea oferă adăpost soldaților germani. Într-o magazie au un Volkswagen care s-a stricat și a fost abandonat de vreun batalion german. Nu sunt deranjați de partizani, deși știu că ei adăpostesc adesea soldații Wehrmacht-ului. Colegului nostru de călătorie înalt nu i-a plăcut prea mult discuțiile despre Volkswagen: poate că toți au mințit și pur și simplu l-au furat. Am încercat să pornim mașina, dar, deși motorul mergea, nu s-a clintit.

– O reparăm mâine, spuse soldatul. „Acum trebuie să ne odihnim. Voi fi primul la datorie și mă vei ajuta la miezul nopții.

- Să păzim? am întrebat uimită.

- Trebuie să. Acești oameni nu pot fi de încredere. Toți mincinoșii ruși.

Asta înseamnă că nu vei putea dormi liniștit noaptea. M-am dus în spatele hambarului, care era semiîntuneric. Din baloturi de fân și paie

a pregătit un pat moale. Eram pe cale să-mi scot cizmele când un prieten m-a oprit.

- Mai bine nu. Nu le vei putea purta mâine. Lăsați să se usuce chiar pe picioare.

Eram pe cale să răspund că pielea umedă a cizmelor îmi va împiedica să se usuce picioarele, dar nu am spus nimic. La urma urmei, ce diferență are dacă mi se udă cizmele sau picioarele? M-am simțit epuizat, murdar și complet rupt...

Dar merită să vă spălați picioarele. Te va înveseli, dar mâine. Ei bine, ce fel de persoană? El, ca și mine, era acoperit de noroi, dar părea că fierbe de energie, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic care să-i fi schimbat modul obișnuit de viață.

– Sunt al naibii de obosit, am spus.

El a râs.

M-am aruncat pe spate, depășind epuizarea, de care mă durea mușchii spatelui și a gâtului. M-am uitat în întuneric. Prin întuneric se vedeau doar tavanele murdare.

109

Raya. Somnul a fost sărac, fără vise. Doar oamenii fericiți au coșmaruri din cauza supraalimentării. Pentru cei care trăiesc într-un coșmar, somnul este ca o gaură neagră în care nu există timp, precum moartea.

Pentru că cineva se mișca în apropiere, m-am trezit. S-a așezat încet. Era deja zori, prin ușa largă deschisă a șopronului se vedea cerul senin. La uşă, cufundat în somn, stătea prietenul meu de ieri. Am sărit în sus de parcă ar fi fost înțepată. Mi-a trecut prin creier: și dacă era deja mort? M-am convins că viața și moartea sunt atât de împletite încât poți trece cu ușurință dintr-o stare în alta și nimeni nu va observa nimic. S-au auzit explozii în aerul curat al dimineții.

M-am dus la tovarășul meu mai în vârstă și i-am dat o scuturare bună.

A mormăit ceva.

- A urca!

Se ridică imediat și întinse mecanic mâna după armă. chiar m-am speriat.

– Da?.. Ce sa întâmplat? - el a intrebat. – La naiba, e deja zori. Am adormit la datorie, la naiba.

Era atât de supărat încât nu am putut să râd. Cu toate acestea, supravegherea lui ne-a permis amândoi să dormim. Deodată arătă cu pușca spre ușa deschisă. Chiar înainte să mă întorc, am auzit vocea altcuiva. Unul dintre rușii care ne-a adăpostit ieri a intrat și a stat în deschidere.

— Tovarăşe, spuse el în germană. - Azi dimineață nu e bine. Bang bang este aproape.

Am părăsit hambarul. Pe acoperișul unei clădiri mici din fața noastră, niște ruși stăteau și inspectau împrejurimile. Am auzit mai multe explozii.

„Bolșevicii sunt deja aproape”, repetă ucraineanul, întorcându-se către noi. Plecăm cu soldații germani.

- Unde sunt răniții? a întrebat tovarășul meu, enervat că a fost luat prin surprindere.

„Unde le-au pus ieri”, a răspuns Ivan. — Mor doi germani.

Noi, neînțelegând nimic, ne-am uitat la el.

„Du-te, ajută-ne”, a spus tovarășul meu.

Doi dintre cei răniți grav au murit. Au fost patru cărora le-a fost greu. Unul dintre ei a gemut și s-a ținut de mâna dreaptă, căreia îi lipsea o mână. Gangrena s-a instalat, consumându-și ultimele puteri.

110

„Săpați două morminte acolo”, a ordonat soldatul înalt. Trebuie să-i îngropăm.

„Nu suntem soldați”, a răspuns Ivan zâmbind.

„Tu... sapi un mormânt... două morminte”, a insistat germanul, îndreptându-și pistolul către ruși. „Două morminte și grăbește-te!”

Ochii rusului, care se uita la botul pistolului, străluceau. A spus ceva în rusă. Restul s-a pus pe treabă.

Am început să schimbăm bandajele pentru răniți și apoi am auzit zgomotul unui motor în curte. Fără să se gândească, au fugit afară. Au urcat mai multe vehicule blindate, soldații germani au sărit din ele și au fugit la fântână. Vehiculele au fost urmate de patru tancuri Mark-4. A ieșit ofițerul. Ne-am grăbit să-l întâlnim și i-am explicat cine sunt.

— În regulă, spuse ofițerul. Ajută-ne să descarcăm. Vino cu noi.

Am încercat să mutăm Volkswagen-ul, dar s-a dovedit a fi peste puterea noastră. Apoi l-au târât afară din hambar și au aruncat o grenadă. O secundă mai târziu, mașina s-a spart în bucăți. Au sosit mașini noi. Nu puteam înțelege ce se întâmplă. Exploziile au continuat în sud-est. Autostrada care trecea prin ferma colectivă era acum înfundată. Când camioanele s-au oprit, am întrebat dacă soldații știau despre compania mea, dar nimeni nu avea idee despre asta. Se pare că tovarășii mei din compania a 19-a au reușit să meargă departe spre vest.

Acum am întors din nou spre vest, trecându-mă într-o mașină în compania soldaților adunați din mai multe unități de infanterie. Se pare că am călătorit paralel cu linia frontului, perpendicular pe pozițiile rușilor, care dinspre nord au lansat o ofensivă în direcția sud, sperând să încercuim trupele noastre, care se aflau încă în triunghiul Voronej-Kursk-Harkov. Timp de o zi și jumătate am condus cu vehicule care fuseseră folosite în Rusia de la ofensiva germană din 1941.

Trupele noastre au fost nevoite să abandoneze un număr mare de camioane, tractoare și tancuri.

Tancurile au avut un moment deosebit de greu: s-au trezit în condiții pe care dezvoltatorii lor nu și-ar fi putut imagina. Nu era neobișnuit să vezi un rezervor trăgând cinci camioane în spatele lui. Dar când rușii au lansat o contraofensivă, a devenit clar că tancurile noastre ușoare nu pot concura cu celebrele T-34, cu atât mai mult.

crescător „Mark-2” și „Mark-3”. Mai târziu, în arsenalul nostru au apărut „tigri” și „pantere”, capabile să reziste la „T-34” și „KV”.

Din păcate, atât la sol, cât și în luptele aeriene, a trebuit să luptăm cu forțe inamice superioare și, în plus, pe două fronturi. În esență, a fost apărată cetatea, al cărei perimetru era de cincisprezece mii de kilometri. Iată doar un exemplu. În timpul luptei de pe Vistula, la nord de Cracovia, o armată germană de douăzeci și opt de mii, susținută de treizeci și șase de tancuri Tiger și douăzeci de Pantere, a fost neputincioasă împotriva a două armate sovietice puternice, formate din șase sute de mii de soldați și șapte regimente, la al căror depozit se aflau o mie o sută de tancuri cu diverse nume.

Pe la prânz a doua zi am ajuns într-un sat la aproximativ cincisprezece mile nord-est de Harkov. Se numea Oamenii de Știință, sau ceva de genul, nu-mi amintesc exact. Peste tot ardeau sate și, judecând după sunetele care veneau din ele, bătălia încă dădea în apropiere.

Mașina de pasageri a ofițerului care ne-a dus cu el la ferma colectivă a trecut înainte. Am coborât din camioane. În față, la o distanță de opt kilometri, linia frontului pâlpâia cu rachete iluminate. Soldații care au ieșit cu mine s-au sprijinit de gard și au scos provizii de mâncare din rucsacuri. Fețele lor nu arătau nimic. Nu am reușit niciodată să mă comport indiferent în fața pericolului; cu toate acestea, am încercat să ascund frica care mă cuprinse. Poate că nici ceilalți nu au vrut să arate că le era frică. Ofițerul s-a întors; doi sergenți ne-au transcris numele. Apoi am fost împărțiți în detașamente de cincisprezece oameni sub comanda unui sergent sau caporal șef. Ofițerul s-a urcat pe scaunul mașinii și ni s-a adresat fără să irosească cuvinte:

Inamicul ne-a tăiat de pe linia retragerii. Pentru a flanca inamicul, ar trebui să ne întoarcem spre nord, într-o câmpie unde nu există drumuri. Acolo terminăm. Prin urmare, pentru a ne ocupa noile poziții, care sunt deja apropiate, va trebui să depășim blocada. După aceea, vei începe să te aperi până la noi comenzi. Noroc! Traiasca Hitler!

Eram pe cale să explic că sunt în regimentul de transport, dar mi-am dat seama că este inutil. a deschis cutiile

112

cu muniție, și-au distribuit conținutul. Buzunarele mele erau pline până la debordare; Am primit două grenade, pe care nu știam să le manipulez. Au mers împreună la marginea satului ars. Unii dintre soldați au avut grijă de răniți. Mașini germane arse fumau. Locotenentul mi-a ordonat mie și alți cinci soldați să mergem cu el. Ne-am deplasat pe o stradă lungă, care era aproape nedeteriorată. S-a auzit un fluier de la un proiectil zburător și ne-am repezit la pământ. A explodat undeva în centrul satului, la șapte sute sau opt sute de metri de noi. Fragmente au plouat între două rânduri de clădiri.

Am mers cincisprezece minute, lipindu-ne de clădiri. Deodată s-a auzit o explozie automată. Din norul de fum au ieșit mai mulți oameni.

- Ai grijă! strigă locotenentul.

Ne-am repezit la pământ, pregătindu-ne să deschidem focul, dar ne-am oprit când am văzut uniformele germane. Alți soldați alergau deja să ne ajute.

Soldații din detașament, pe care i-am confundat la început cu ruși, au fugit mai aproape.

L-am văzut pe unul dintre ei, fără armă, ținându-și coapsa dreaptă cu ambele mâini. A căzut, s-a ridicat din nou și a căzut din nou. Alți doi l-au urmat. Am auzit un strigăt:

- Mie!

Această exclamație s-a auzit în limba mea maternă. Aici s-a reluat împușcarea. O parte din detașament s-a repezit să se adăpostească, dar doi au continuat să alerge spre noi, în ciuda pericolului. Au fugit la ușa șopronului, au dat-o afară fără dificultate și au rămas în deschidere, înjurând în franceză.

Fără să mă gândesc la pericol, am traversat strada în fugă și, ca un uragan, m-am trezit lângă ei. Soldații nu mi-au dat atenție.

„Hei,” am spus, apucându-l pe unul dintre ei de centura pistolului. - Ești francez.

Pentru o fracțiune de secundă s-au uitat la mine în tăcere. Apoi, ochii lor s-au întors spre un nor de praf și fum care ieșea din casa care tocmai luase foc.

- Nu. Boulder Division, spuse unul fără să întoarcă capul.

Din mai multe pauze, ne-am aplecat involuntar umerii.

„Nemernicii ăștia trag în noi ca pe iepuri. Ei nu iau prizonieri, porci.

„Sunt francez”, am spus cu un zâmbet nesigur.

113

„Atunci ai grijă. Voluntarii nu sunt capturați.

Dar nu sunt voluntar!

S-au auzit din nou focuri de armă afară, mai aproape acum. Acoperișul a căzut la douăzeci de metri distanță. Locotenentul făcu semn de retragere. Am alergat cât am putut de repede pe același traseu pe care venisem aici, urmăriți de focul mitralierei. Doi sau trei soldați au căzut la pământ țipând. Aproape că am dat peste doi soldați înarmați cu o mitralieră grea, din care au încetat să tragă, în timp ce le-am blocat vederea.

Mai mulți oameni au ajuns pe stradă perpendiculară pe cea de-a lungul căreia ne deplasam; toată lumea s-a adăpostit în spatele molozului. Locotenentul a fluierat din nou pentru a ne regrupa când deodată au apărut două tancuri Mark-3. S-au apropiat de locotenent, care i-a oprit, fluturând brațele. După o scurtă conversație, tancurile s-au deplasat pe strada de pe care tocmai fugisem, urmărind inamicul. Locotenentul ne-a regrupat rândurile, iar noi am mers după tancuri, ale căror trepte au împrăștiat molozul care acoperea străzile. Am fugit de la colțurile clădirilor până la grămezi de moloz, pe lângă mine de frică, neînțelegând ce făceam, nevăzând posibile ținte.

De câteva ori rezervoarele au dispărut din vedere, ascunse de praf, nisip, foc, dar apoi au reapărut; tunurile lor trăgeau continuu. Curând am ajuns la locul de unde ne-a început retragerea. Era o zonă deschisă, înconjurată de colibe țărănești care stăteau în jurul iazului. Tancurile au înconjurat iazul, zdrobind toate obstacolele. Pe partea îndepărtată a iazului, se vedeau clar siluetele de oameni, fugind din tancuri. Ne-am așezat pe mal și am deschis focul. O altă companie germană a apărut în dreapta noastră și a început să arunce grenade în cabane.

Tancurile ajunseseră deja de cealaltă parte a iazului și au început să distrugă pozițiile tocmai lăsate de inamic. În cele din urmă, am avut ocazia să-i împușc pe ruși. Erau la doar treizeci de metri distanță - au ieșit în fugă dintr-o casă aruncată în aer de grenadele soldaților noștri. S-au tras focuri din zece puști și nici măcar un rus nu s-a mai ridicat. Ne-a încurajat faptul că avansăm, că am preluat în sfârșit controlul asupra situației. Am învins un inamic superior numeric - asta s-a întâmplat întotdeauna în Rusia; mândria noastră în noi înșine părea că ne dă aripi.

1 14

Atacatorii acționează întotdeauna cu mai mult entuziasm decât cei din defensivă. Numai trupele care avansează sunt capabile de o ispravă. Așa a fost și cu armata germană: a fost organizată în ofensivă, iar tactica ei defensivă consta în încetinirea înaintării inamicului cu ajutorul unui contraatac. Câțiva dintre soldații noștri au confiscat armele rusești și le-au întors imediat și au început să tragă. Tancurile noastre și această artilerie improvizată au început să lucreze la

unison: tunul trăgea cu obuze capturate de la ruși în ținte alese cu grijă.

Dar apoi tancurile s-au întors și au plecat, lăsându-ne să apărăm zona. Sub conducerea locotenentului, ne-am ocupat de poziții și ne-am pregătit pentru apărare. Au fost împușcături de jur împrejur. A început să plouă puternic.

Amurgul cădea. Noi, ca mai înainte, am făcut schimb de foc cu inamicul; rândurile rușilor creșteau, se pregăteau să returneze pozițiile abandonate. Odată cu apariția întunericului, focul a încetat. Locotenentul a trimis un soldat să ia rachete. Spre sud-vest, orizontul ardea cu rafale de foc de artilerie. Fără să bănuim nimic, am devenit participanți la a treia bătălie de lângă Harkov, al cărei front se întindea în jurul orașului la o distanță de opt sute de kilometri. Pentru compania noastră, bătălia a luat sfârșit. Am auzit zgomotul îndepărtat al mitralierelor peste zgomotul motoarelor în funcțiune. Camioanele noastre au încercat să folosească întunericul pentru a sparge blocada rusă. Și ne-am ascuns, așteptând atacul rusesc. Un Volkswagen a apărut în spatele nostru cu farurile aprinse. Șoferul a schimbat câteva cuvinte cu comandantul și a înmânat mine celor patru dintre soldații noștri.

Cu fețele albite, au mers în întuneric pentru a pune mine pe ambele maluri ale iazului. Cinci minute mai târziu, un țipăt înăbușit a venit din stânga și, la scurt timp, doar doi soldați s-au întors. După ce am așteptat încă o jumătate de oră, ne-am dat seama că ceilalți doi au dat peste cuțite rusești.

Mai târziu în acea noapte, în timp ce adormeam cu toții, am asistat la o tragedie care ne-a înghețat sângele. Am aruncat orbește câteva grenade pentru a preveni un posibil atac, când un strigăt lung și strident a venit din pâlnia din stânga mea. Se părea că cineva lupta cu disperare pentru viața lui. Apoi

a fost un apel de ajutor; am sărit din ascunzătoare. Mai multe focuri fulgeră în întuneric. Din fericire, nimeni nu a fost rănit.

Am ajuns la marginea pâlniei. Rusul, lăsând revolverul, ridică mâinile. Jos, în pâlnie, încă doi s-au luptat. Unul dintre ei, fluturând un pumnal, a zdrobit sub el un soldat din detașamentul nostru. Doi l-au luat pe rus, care și-a ridicat mâinile, iar tânărul caporal-șef a intrat în pâlnie și l-a lovit pe atacator la ceafă cu o lopată. Rusul și-a slăbit imediat strânsoarea; neamţul cu care lupta a sărit în sus. Era acoperit de sânge; Cu o mână a ținut un cuțit, iar cu cealaltă a încercat să oprească sângele care curge din rană.

- Unde este el? strigă furios rănitul. Unde este al doilea? Făcând câțiva pași lungi, se apropie de cei doi soldați care țineau prizonierul. Înainte să putem face ceva, a înfipt cuțitul chiar în burta rusului încremenit. - Tăiat de gât! urlă el, căutând pe altcineva pe care să-l rupă în stomac.

L-am prins pentru a-l împiedica pe soldat să ne spargă liniile.

- Lasa-ma sa plec! soldatul nu s-a lăsat. „Le voi arăta acestor sălbatici cum să mânuiască un cuțit.

- Taci! lătră locotenentul obosit să aibă de-a face cu un detașament format din nimeni nu știe cine. - Întoarce-te în tranșee înainte ca Ivan să te zdrobească cu focul de mitralieră.

Nebunul, a cărui sângerare nu s-a oprit, a fost târât în spate de doi soldați. M-am întors în șanț. Încă nu avusesem timp să mă obișnuiesc cu gândurile despre evenimentele zilei, iar acum, cu întârziere, am început să reacționez la ceea ce se întâmplase.

De la ploaia, care apoi a început, apoi s-a oprit, hainele noastre s-au îmbibat cu apă și au devenit grele. Din iaz venea un miros dezgustător. Doi dintre vecinii mei din șanț sforăiau. Toată noaptea, care părea să nu se mai termine, am vorbit cu tovarășii mei ca să nu mă desprind. În depărtare se auzea zgomotul camioanelor noastre. Cu mult înainte de zori, inamicul a trecut din nou la ofensivă. Semnale fulgerătoare au fulgerat peste poziții orbindu-ne cu fulgerări neașteptate. Ne-am uitat unul la altul, incapabili să scoatem un cuvânt. Lumina orbitoare dădea fețelor noastre o expresie ciudată.

În zori, artileria inamică a început să bombardeze drumul la un sfert de milă depărtare de noi cu obuze de tot felul.

librov. Îndrăznind să privesc afară, am văzut ici și colo capete în coif care ieșeau din tranșee; obosiți de tensiunea nesfârșită, soldații au încercat să ghicească ce ne așteaptă la baltă.

Am terminat ultimele firimituri de biscuiti fortificati. Din insomnie și epuizare, nici nu am putut înțelege ce se întâmplă exact. Chiar dacă ar apărea un mic detașament de ruși, nu i-am putea opri.

Din fericire, trupele sovietice nu au atacat. A trebuit să suportăm doar o oră de foc de artilerie; nouă persoane au fost rănite. Când soarele a atins apogeul, ne-am simțit mai bine. La urma urmei, soldatul Reich-ului trebuia să fie persistent, să reziste la frig, căldură, ploaie, durere, foame, frică. Totul i s-a răsturnat în stomac, sângele îi bătea în tâmple. În aer, pe pământ, în toată lumea, ceva nu era în regulă. Dar ne-am obișnuit deja atât de mult cu tot, încât am încercat să nu observăm dificultățile care ni s-au întâmplat.

Pe la ora șase seara a venit ordinul de a părăsi postul. Această instrucțiune a trebuit să fie efectuată cu multe precauții. A trebuit să parcurgem o distanță lungă cu toate armele noastre. Doi sapatori au mers în spate și au minat poteca pentru inamic. Abia când am ajuns la ruinele primei case, ne-am putut îndrepta. Intrând în colibă, am început să scotocim prin toate colțurile în căutarea hranei. Îmi amintesc cum am terminat cu trei cartofi cruzi - nu am mâncat niciodată ceva mai delicios.

Am ajuns la răscrucea de la care a plecat detașamentul nostru în urmă cu o zi. Era încă posibil să recunoaștem două drumuri pe care ne

mutasem cu o zi înainte; acum suprafața lor a fost dezgropată. Într-un nor de fum, oriunde vedea ochiul, pe ruinele caselor zăceau rămășițele vehiculelor Wehrmacht abandonate. Aici, în noroi, erau cadavrele nemților întinse lângă mașini, așteptând echipa de înmormântare.

Sapitorii au dat foc camioanelor care blocau trecerea. De ceva vreme am trecut prin acest haos, sprijinind răniții. La o sută de metri distanţă, un alt detaşament, depăşindu-ne în număr, s-a retras; soldații au scos armele și echipamentul.

L-am urmat pe locotenent până la o clădire dărăpănată, care obișnuia să găzduiască ofițerii responsabili cu apărarea orașului. Nu a mai rămas un suflet. Un sergent care stătea pe o motocicletă aștepta în fața clădirii să dea instrucțiuni.

117

cei care au căzut în spatele unităţilor lor. Locotenentul ne-a condus mai spre vest.

Am mers încă douăsprezece mile pe jos, sub amenințarea de a fi capturați de partizani, gata să deschidă focul fără ezitare. După ce am făcut un ocol de douăzeci de mile pentru a evita focul rusesc, am ajuns la un aerodrom abandonat al Luftwaffe. Am sperat ca in cladirile din lemn, amintind de cele pe care le-am ocupat pe Don, sa mai fie cateva produse. Purtând patru răniți pe targi făcute pe parcurs, am intrat într-un hangar, abia târându-ne picioarele de oboseală, și am încremenit, șocați de priveliștea cumplită.

Era un cadavru în partea de jos a buncărului. Două pisici slabe îl ronțăiau de braț. Am devenit prost.

- Ieși! a strigat tovarășul meu.

Locotenentul, care nu se simțea mai bine decât mine, a aruncat o grenadă. Pisicile au mers pe călcâie, iar explozia a trimis rămășițe umane zburând în aer.

„Dacă pisicile mănâncă morții”, a spus cineva, „atunci, evident, nu a mai rămas hrană aici”.

Pe un câmp gol stăteau două avioane cu cruci malteze pe aripi. Poate că au greșit. Un sunet tulburător s-a auzit din cer, din ce în ce mai puternic. Fețele tuturor au devenit albe: ne-am dat seama că stăm lângă două avioane chiar în centrul unui câmp uriaș gol. Este puțin probabil să nu putem fi observați.

Ne-am repezit la adăpost fără să așteptăm ordine. Întinși pe pământ, speram să ne ascundem de șase puncte negre care se apropie de noi. Imediat mi-a venit ideea unui buncăr în care pisicile își potoli foamea. Șase dintre tovarășii mei au gândit la fel. Deși am alergat cât de repede am putut, am ajuns ultimul, când buncărul era deja plin la capacitate maximă. M-am uitat la el disperată, sperând că se va întâmpla o minune și buncărul va deveni mai mare. Poate am făcut o greșeală și acestea sunt avioanele noastre... Nu. Sunetul aeronavelor inamice este de nerecunoscut.

Bubuitul motoarelor a devenit mai puternic. M-am aruncat la pământ, realizând că nimic nu mă va proteja acum, mi-am pus mâinile pe cap și am închis ochii, încercând să nu observ exploziile înfundate. Pământul se ridica, zguduindu-mi fiecare parte a corpului. Știam sigur că nu voi supraviețui. Dar furtuna a trecut la fel de repede cum a început. Mi-am ridicat privirea și am văzut că avioanele inamice s-au despărțit

urcând sus pe cerul albastru pal. Soldații s-au ridicat peste tot; alergau cât au putut de repede în căutarea unui adăpost mai bun. Piloții ruși se regrupaseră și acum ne atacau din nou. Totul în mine s-a răcit. Am alergat ca un nebun, deși știam că nu voi ajunge la drum cu cratere care să-mi servească drept refugiu. Picioarele, încălțate cu cizme grele, s-au afundat în pământ.

În disperare, ignorând vocea rațiunii, m-am aruncat pe iarba udă, simțind că avioanele erau din nou deasupra noastră. Pământul s-a cutremurat de la explozii; Am lovit. Am început să zgâriesc pământul ca un iepure a cărui ultimă speranță este să se îngroape. Am auzit țipete strigătoare de sânge. Străluciri strălucitoare izbucnesc prin pumnii strânși și prin ochii bine închiși. Am stat acolo doar două-trei minute, dar mi s-a părut că a trecut o veșnicie.

Când în sfârșit m-am hotărât să ridic privirea, cele două avioane rămase pe aerodrom s-au transformat într-un incendiu. Rușii s-au retras în depărtare pentru a se regrupa înainte de un nou atac. M-am pregătit, m-am ridicat și, cu ultimele puteri, am alergat, acum într-o altă direcție, către clădirile de lemn, care mi s-au părut un refugiu sigur. Parcurisem o treime din distanță când avioanele au atacat din nou; au lovit exact în șopronele, care s-au făcut bucăți. După câteva momente îngrozitoare, am auzit zgomotul de retragere al motoarelor. Toți cei care au putut s-au ridicat. A fost liniște. Ne-am uitat la flăcări, la cer, la rămășițele umane însângerate. Locotenentul, care părea că și-a pierdut mințile, deși nu era rănit, a alergat de la un rănit la altul.

„La naiba”, a strigat cineva. „Încă un astfel de atac și nu vom avea niciunul în viață. Ne-au părăsit pentru o vreme. Nu putem ieși...

- Taci! lătră locotenentul care ținea rănitul. „Războiul nu este picnicul tău.

Cui i-a spus asta? Ne-am adunat în jur. A ridicat de umeri un soldat însângerat, care a râs când era sfâșiat în două. Pentru o secundă am crezut că plânge de durere, dar nu, râdea.

Da, este un Filosof! cineva a spus.

Nu am observat-o înainte. a explicat prietenul lui. Acest „filozof” spunea mereu că se va întoarce acasă fără nicio zgârietură. Noi trei am încercat să-l punem în picioare, dar

a realizat că este imposibil. Explozii de râs au fost întrerupte de cuvinte pe care le-am auzit perfect. Încă mă bântuie. Îmi amintesc de râsul lui: nu era nimic anormal în asta; era râsul unui bărbat care fusese victima unei farse: crezuse în asta, dar și-a dat seama că fusese păcălit în jurul degetului. Nimeni nu l-a bătut pe „filozof” cu întrebări. El însuși, depășind suferința aproape de moarte, a încercat să explice:

„Acum știu ce se întâmplă... știu ce se întâmplă... Totul este atât de simplu... Tâmpenie...”

Poate am fi aflat la ce se gândea, dar apoi sângele a țâșnit din „fzlosof” din gât și a murit. Am săpat morminte pentru noi victime și apoi ne-am întins pe cenușa clădirilor arse.

La căderea nopții, ne-a trezit vuietul de arme. Am trăit o foame și o sete groaznică. În ciuda visului, nu a reușit niciodată să-și recapete puterile; toată lumea arăta groaznic. Ne-am uitat unul la celălalt cu suspiciune: dacă cineva ar avea câteva prăjituri ascunse undeva?, dar evident că nimeni nu avea mâncare. Chiar dacă cineva ar fi hotărât să ascundă rațiile, cu greu ar fi fost posibil să-l condamne: toți ar fi făcut la fel.

În întuneric, fugind de perdeaua de foc care ne bântuise de la retragerea din Don, am auzit din nou zgomotul motoarelor tancurilor. Din nou, panica ne-a cuprins. Ploaia, care începuse dimineața, nu s-a oprit. Ne-am dus după locotenent: Dumnezeu știe unde ne târăște. Toată lumea a tăcut. Puterea noastră a fost suficientă doar pentru a ne târâi picioarele obosite, grele de noroi.

În cele din urmă, locotenentul rosti câteva cuvinte:

— Poate că vor trece fără să ne observe. Știe cineva cum să manevreze tunurile antitanc?

Ne-am întors cei patruzeci și cinci de ani capturați în direcția inamicului, intenționând să dăm măcar o respingere inamicului. Din fericire, nu mi-am dat seama de gravitatea situației mele din cauza oboselii. Faptul că ne-am oprit a adus măcar o clipă de odihnă. Am înțeles că frica se va întoarce din nou și eram conștientă de tot ce se întâmpla.

Prima siluetă neagră care a apărut cu farurile aprinse a fost aparent un rezervor ușor. Curând am auzit zgomotul omizilor ei. Era imposibil să te identifici: acest sunet este terifiant; toți cei care au fost pe front știu despre el.

Cu cât sunetul era mai puternic, cu atât eram mai panicați. Unii priveau de unde veneau tancurile, alții, inclusiv eu, s-au întins cu fețele îngropate în pământ. La treizeci de metri depărtare au apărut două obiecte negre. Au răsunat împușcături cu arme de tanc. Cineva a văzut apărând rezervorul și a strigat:

- Da, are cruce pe el! Prieteni, astia sunt ai nostri!

Încă nu înțelegeam bine limba germană, iar acest strigăt mi-a sunat ca un semnal să fug, am sărit în sus și m-am repezit să fug. Peste tot s-au auzit țipete și blesteme. Detașamentul a luat acțiunile mele ca un semnal pentru un zbor general. Toți au sărit în sus, strigând înjurături la tancuri. Doar locotenentul și unul sau doi soldați, care și-au dat seama ce se întâmplă, au rămas acolo. Mai târziu mi-a trecut prin minte că am fi putut fi plini de tancuri germane dacă ar fi fost confundate cu ruși.

Totuși, locotenentul a reușit să explice cine suntem. Am fost primiți de un detașament al Diviziei 25 Panzer, comandat de generalul Guderian.

Soldații lui Guderian erau bine echipați. Ei nu au participat la retragerea noastră. Ne-au pus în spatele tancurilor, pe un motor încins. Nimeni nu a întrebat dacă am mâncat. Doar câteva ore mai târziu, sub focul artileriei ruse care bombardează Harkov, am primit o supă fierbinte, groasă, care ni s-a părut hrana zeilor.

Aici am văzut prima dată un tanc imens Tiger și două sau trei Pantere. Câteva ore mai târziu, o grindină de obuze trase de celebrii Katyushas a tras asupra infanteriei germane, care înainta cu pierderi teribile prin Slaviansk-Kiniskov, o zonă adiacentă orașului. Tancurile lui Guderian ne-au dus direct la Harkov, unde luptele de pe Doneț se desfășurau de câteva săptămâni. Wehrmacht-ul a luat din nou orașul, dar în septembrie, după eșecul contraofensivei de lângă Belgorod, l-a pierdut complet.

Zorii ne-au prins în gropile de nisip de la nord-vest de oraș. Ofițerii nu au venit cu nimic mai bun decât să formeze noi formații de la noi care nu aveau un profil strict stabilit. Acestea corespundeau doar mărimii totale a armatei indicate în jurnalele de înregistrare militară și pe hărțile de la sediu. Din companii cu un număr diferit de soldați, cel puțin un regiment construit logic nu a funcționat. Formațiunile cărora le-au aparținut inițial le-au atribuit deja numărului de morți sau dispăruți. Pentru armată, acestea au fost neașteptate

întăriri, pe care nu există niciun motiv să le salveze. În așteptarea ordinelor care trebuiau să ne implice în luptele care se desfășurau, soldații stăteau, stăteau întinși, cineva dormea, cineva era încă treaz.

Îmi amintesc și acum cum priveam valea râului Doneț, aceeași cu maluri largi de nisip care ajungeau la opt sau zece mile. Din front, care se deplasase la douăzeci de mile spre sud, am auzit bubuitul pistoalelor. Germanii au atacat din nord și vest. Detașamentele blindate, a căror aripă stângă era acoperită de trupe pe Doneț, s-au prăbușit în rândurile artileriei ruse, care s-au repezit peste râu, încercând să dezvolte o contraofensivă. Acum bateriile au fost din nou duse la râu, era imposibil să-l traversezi: podurile au fost aruncate în aer. În esență, rușii de aici au făcut aceeași greșeală ca și germanii de la Stalingrad, deși nu la aceeași scară. În efortul de a disloca trupele noastre, au întins prea mult liniile din spate și au subestimat trupele puse împotriva lor. În decurs de o săptămână, o sută de mii de soldați

ruși au fost înconjurați lângă Slaviansk-Kiniskov, dintre care cincizeci de mii au murit.

Numai multe luni mai târziu am aflat ce se întâmplă în vecinătatea Harkovului. Pentru mine, bătălia de pe Doneț, ca și bătăliile de pe Don și din Învățături, au fost doar nori de fum, frică nesfârșită, anxietate și mii de explozii.

Tocmai fusesem transferat la o altă unitate, așteptând instrucțiuni ulterioare împreună cu alți o jumătate de duzină de soldați acoperiți cu noroi, când jandarmul mi-a întins o foaie de hârtie. Jandarmii, la fel ca și comandanții, erau responsabili pentru livrarea la destinație a răpiților și a soldaților pierduți. Pe foaie era o diagramă care arată cum să ajungi la companie.

Nu am pierdut timpul ne pregătim. Teama că vom fi incluși în batalionul nou creat ne-a atașat aripile picioarelor. Nu am avut niciodată un simț puternic al direcției, dar în acest haos, nici măcar păsările migratoare nu și-au putut da seama unde este nordul. Schema a indicat doar punctele principale după care ar trebui să fie ghidat. Pentru regimentele staționate la sol, aceste nume însemnau ceva, dar pentru noi, care am intrat într-o zonă complet necunoscută, părea aproape imposibil să distingem un punct de altul. Semnele separate care au rămas pe străzile distruse, în timpul luptelor, nu mai indicau locul potrivit; de aceea nu se putea avea încredere în ei.

Două zile mai târziu ne-am găsit în sfârșit compania. Am fost instruiți temporar să rulăm un cablu telefonic pentru un regiment SS care era în atac. Îmi amintesc și acum de terasamentul căii ferate, de-a lungul căruia tinerii SS au înaintat sub foc puternic de mitralieră.

Ne-am adăpostit într-o conductă de scurgere și am așteptat ca SS să ocupe zona, ceea ce și-au făcut, suferind pierderi mari. În spatele celor doi pereți de ciment, se auzeau focuri de armă, cioburi fierbinți de metal zburau prin aer. Apoi, la direcția comandanților de regiment, am instalat o baterie de obuziere, care timp de câteva zile a luptat un duel de artilerie cu tunurile sovietice situate pe malul de est al Donețului. Transportam obuze grele dintr-un depozit îndepărtat când ne-am lovit de oameni de la compania noastră care reparau un buncăr prăbușit.

Prima cunoștință pe care am văzut-o a fost Olensgeim.

- Hei! am strigat în timp ce alergam la prietenul meu. - Aceștia suntem noi!

Olensheim s-a oprit pe loc și s-a uitat la mine de parcă ar fi fost lovit de fulger.

Încă patru s-au întors! el a strigat. „Așa că Dumnezeu’ Laus este cu noi și te-a eliminat de pe listă cu mult timp în urmă. Mai sunt treizeci de dispăruți. Am decis deja că ai fost ciuruit de gloanțe.

— Nu crona, am spus. — Unde este Hals?

- Ăsta e norocos, deci el este. Acum este la Trevda, fiind tratat, în timp ce noi săpăm în noroi aici.

- A fost rănit?

- Are o zgârietură pe obraz. Prostii. Dar a fost luat cu răniții grav. A spus că a rămas inconștient timp de două ore. Întotdeauna exagerează.

Ce zici de Lensen?

- El este bine. Acolo schimbă o roată.

A apărut Laus; am salutat fără ezitare.

- Mă bucur să vă văd băieți. Foarte fericit. Ne-a strâns pe fiecare dintre noi de mână; chipul bătrânului soldat reflecta sentimentele lui copleșite. Apoi s-a dat înapoi câțiva pași. - Anunțați-vă apariția clar și distinct, așa cum v-am învățat.

Am rostit cuvintele cerute de cartă, simțind o dispoziție prietenoasă. Dar în afară de această întâlnire, nu a fost nimic plăcut. Cerul era acoperit cu nori joase, amenințători

Pe măsură ce a început să plouă, au fost vizibile fulgerări, precedate de fracțiuni de secundă de gheizere întregi de bulgări de pământ.

Curând, Lensen, care era mai greu și mai puternic decât mine, m-a ridicat de pe pământ, bucurându-se că eram din nou împreună. În ciuda muncii grele încredințate nouă, ziua părea frumoasă: ne-am cunoscut.

Două zile mai târziu am ajuns la Travda, la douăzeci și cinci de mile de linia frontului. Un soldat mi-a dat un loc în camioneta pe care trebuia să o conducă și l-am putut vedea pe Hals. L-am găsit printre răniți, fredona ceva pe sub răsuflarea lui. În sfârșit, a venit primăvara, iar răniții grav au mers nerăbdători pe potecile mărginite de peri.

Hals nu și-a putut stăpâni bucuria la întâlnirea noastră. Am fost adus țipând de soldați plini de miros medicinal. A trebuit să termin tot ce mai rămăsese pe fundul sticlelor pe care le deschiseseră, așa că nu am putut să ajung la timp să mă întâlnesc cu soldatul care m-a adus. A așteptat puțin, apoi s-a săturat de asta, iar șoferul a plecat fără mine. Mult mai târziu, am fost condus la locul respectiv de un alt șofer desemnat în tabăra mea. I-am promis lui Hals că îl voi vizita din nou, dar nu am avut o astfel de ocazie: câteva zile mai târziu, doctorul l-a externat, iar el s-a întors în rândurile noastre.

Lui Hals nu i-au plăcut sarcinile care ni s-au dat; m-a convins să mă înscriu la infanterie motorizată. Ne-am săturat să săpăm în pământ și să slujim luptătorii. De mai multe ori această decizie ne-ar putea costa viața, dar și acum, privind înapoi la trecut, nu regret că m-am înscris la actuala unitate. S-a dezvoltat o prietenie pe care nu am mai întâlnit-o niciodată.

Partea a doua

DIVIZIUNEA „MAREA GERMANIA”

Campanie de primăvară-vară, 1943

Capitolul 4 ÎN VACANȚĂ Berlin. — Paula

Într-o frumoasă ajun de primăvară, ne-am adunat la Trevda, unde Hals fusese cândva la infirmerie. Pe un deal acoperit cu iarbă scurtă, unul în care fiecare fir de iarbă luptă pentru un loc și care într-o lună se va transforma într-o savana înaltă, ni s-au alăturat încă două regimente. În total, aici erau aproximativ nouă sute de oameni. Din vârful dealului, ofițerii stăteau pe un camion epavă și țineau discursuri. Camionul era înconjurat de douăzeci de steaguri și culori de regiment. Despre noi s-au spus numai lucruri bune. Am fost chiar felicitați pentru isprăvile realizate în trecut, de la care ne-am înroșit de fiecare dată când am auzit reportaje din prima linie. Ne-am uitat la ofițeri cu ochii mari. Ei au spus că, având în vedere curajul de care am dat dovadă, sunt gata să facă onoare oricăruia dintre noi, transferându-l în forțele active. Douăzeci de persoane s-au înscris imediat ca voluntari. Ofițerii, recunoscând că suntem prea timizi, au încercat să ne spargă rezistența și au continuat să vorbească despre același lucru. După o poveste detaliată despre faptele eroice ale soldaților germani, încă cincisprezece oameni au ieșit din rânduri, printre care se număra și Lensen, care căuta mereu necazuri. Ofițerii au menționat apoi o vacanță de două săptămâni. Alți trei sute de voluntari au apărut imediat. După aceea, mai mulți locotenenți au coborât de pe estradă și au trecut prin rândurile noastre. Ei au ales

soldați și i-a invitat să vină în față, în timp ce căpitanul nu s-a săturat să descrie avantajele detașamentelor ofensive.

Viitorii luptători au fost aleși dintre cei mai mari, cei mai sănătoși și mai puternici. Deodată, degetul arătător într-o mănușă de piele neagră a îndreptat, ca botul unui Mauser, către cel mai bun prieten al meu, care devenise fratele meu în război. Hals, parcă hipnotizat, făcu trei pași lungi înainte; huruitul ghetelor lui mi-a sunat ca trântitul unei uși care se închidea brusc, care să mă despartă — și poate pentru totdeauna — de singurul prieten, comunicare cu care singur mă putea face să lupt pentru viață.

După o clipă de ezitare, eu, fără nicio presiune, m-am alăturat grupului de voluntari. Chipul lui Gals s-a luminat ca fata unui copil care a primit un cadou neasteptat si nici nu stie ce sa spuna. De atunci, documentele mele scriu: „Caporal Sayer, Batalionul 17, Infanterie Ușoară, Divizia Grossdeutschland, Sud”.

Seara ne-am întors la locația noastră. Absolut nimic nu s-a schimbat. Faptul că ne-am oferit voluntari pentru infanterie nu a schimbat cu nimic viața pe care o duceam ieri ca șoferi de camion, deși acum am devenit luptători în armată. Nu am știut să ne comportăm, dar sergenții nu ne-au lăsat să ne gândim. Ne-au obligat să curățăm și să punem în

ordine armele care fuseseră avariate în luptele recente. A durat câteva zile. Ostilitățile păreau să se fi domolit, deși puternice contraatacuri sovietice au incendiat în nord-vest, lângă Slaviansk. Am fost implicați și în înmormântarea a mii de soldați care au murit în bătălia de la Harkov.

Într-o dimineață, în zori, am fost numiți oficial o petrecere de înmormântare. Era întuneric ca noaptea. Laus a spus că în loc de vacanța de două săptămâni promisă nouă, pe care o așteptăm, ne vom ocupa de înmormântarea soldaților. De regulă, rușii capturați au fost folosiți pentru aceasta, dar s-a zvonit că aceștia ar fi fost angajați în jaf, furt de verighete și alte bijuterii. De fapt, cred că bieții oameni scotoceau prin cadavre după mâncare. Rațiile pe care le primeau erau culmea absurdului - o treime dintr-o oală de supă slabă pentru patru prizonieri de război pe zi. Uneori nu li se dădea altceva decât apă.

Fiecare prizonier care a fost prins furând a fost împușcat pe loc. În aceste scopuri, nu existau unități speciale. Ofițerul fie l-a ucis, fie l-a predat soldaților cărora le-a plăcut acest gen de activitate. Într-o zi, am fost îngrozit să văd cum un nenorocit lega prizonierii de gratiile porții. După ce le-a fixat bine mâinile, a băgat o grenadă în pardesiul unuia dintre ei, a scos știftul și a alergat să se adăpostească. Rușii și-au vărsat măruntaiele; Până în ultimul moment au strigat după ajutor.

Deși am reușit să întâlnim o varietate de oameni în timpul războiului, ceea ce făceau acești criminali nu a putut decât să ne revolte. Am intrat în dispute cu ei, s-au enervat și ne-au insultat. Ei au declarat că au reușit să evadeze din lagărul de la Tomvos, unde rușii țineau prizonieri de război germani. Celor care au acceptat să muncească li s-au dat rații, la fel de mici ca ale noastre. Cei care nu voiau să muncească nu primeau nimic. Pentru patru persoane - o cană cu mei. Nu era suficientă mâncare nici măcar pentru cei care nu refuzau să muncească. Unii dintre noii sosiți au fost pur și simplu uciși: metoda preferată de execuție a fost introducerea unui cartuș gol în ceafă. Rușii s-au amuzat adesea în acest fel.

Eu însumi cred că rușii sunt capabili de o asemenea cruzime: am văzut cum tratează coloanele de refugiați din Prusia de Est. Dar crimele rușilor nu justifică faptele pe care le-am comis. Toate cele mai dezgustătoare consecințe ale războiului sunt legate de faptul că oamenii pe jumătate înțelepți fac, din generație în generație, comit torturi sub pretextul răzbunării.

Timp de câteva ore am săpat un tunel lung, care în timpul luptei s-a transformat într-un spital de campanie.

Aici nu era lumină: singura iluminare era asigurată de felinare electrice. Au aruncat raze de lumină asupra cadavrelor groaznice, care trebuiau scoase cu ajutorul cârligelor.

În sfârşit, într-o dimineaţă frumoasă de primăvară, care părea ciudată în această zonă mohorâtă, devastată, camionul prăfuit a pornit spre

noua barăcă, în care ne mutasem cu o zi înainte. Întorcându-se, s-a oprit la prima clădire, unde făceau curățenie mai multe persoane, printre care și eu. Ușa din spate a camionului se deschise; un caporal dolofan a sărit din ea, pocnind călcâiele. Fără să salute sau să spună nimic, împinse

mâna în buzunarul drept de la piept, unde erau depozitate documentele militare. Scotând o foaie de hârtie bine împăturită, citi o listă lungă de nume. În cursul lecturii, cu o mișcare a mâinii, a lăsat de înțeles că cei ale căror nume sunt chemate ar trebui să facă un pas spre dreapta. Pe listă erau aproximativ o sută de nume, printre care Olensheim, Lensen, Hals și Sayer. Cu oarecare teamă, m-am alăturat celor care stăteau în dreapta. Caporalul a spus că avem trei minute să ne urcăm în camion cu arme și rucsacuri. A bătut din nou pe călcâie, salutând de data aceasta și, fără să scoată un cuvânt, ne-a întors spatele și a plecat de parcă ar fi ieșit la plimbare.

Am început în grabă să ne împachetăm lucrurile. Nu era timp de vorbit. Trei minute mai târziu, aproximativ o sută de soldați gâfâind deja se înghesuiseră în camion, făcându-i aproape căderea părților laterale. Caporalul s-a întors exact la timp. Se uită uimit la rucsacii ciudat împachetate, dar nu spuse nimic. Apoi s-a aplecat și s-a uitat la ceva sub camion.

— Camionul nu poate lua mai mult de patruzeci și cinci de oameni, a lătrat el. „Plecare în treizeci de secunde.

A mai făcut o sută de pași.

Am adulmecat în tăcere. Nimeni nu voia să iasă afară; toată lumea avea cele mai convingătoare motive să rămână înăuntru. Doi sau trei soldați au fost împinși în urmă. De când eram la mijloc, ca o sardină în borcan, nu se punea problema să ies. În cele din urmă, Laus a preluat conducerea. A forțat jumătate din cei care se aflau în spate să iasă. Au mai rămas doar patruzeci și cinci. Caporalul, urcând deja pe scaunul din față, i-a ordonat șoferului să pornească motorul. Laus ne-a făcut cu mâna la revedere și ne-a dat instrucțiuni finale. Ultimul lui zâmbet ne-a făcut să uităm toate comenzile pe care ni le-a dat. Și în spatele lui, cu fețele înghețate, ne priveau dispărând într-un nor de praf, cei care trebuiau să coboare din camion.

Cealaltă jumătate dintre soldații enumerați ni s-au alăturat patru zile mai târziu, la o sută de mile de linia frontului, în tabăra celebrei divizii Grossdeutschland. Majoritatea diviziei, în mare parte răniți, au ocupat tabăra Akhtyrka. Divizia în sine s-a concentrat în vasta zonă Kursk-Belgorod. Tabăra era izbitoare prin curățenia și ordinea ei. Era ca în taberele de cercetași, dar îi aprovizionau și mai luxos. Akhtyrka a devenit pentru noi o oază în deșertul off-road.

La ordinul caporalului, ne-am dat jos din camion și ne-am aliniat pe două rânduri. Căpitanul, locotenentul și sergent-major s-au apropiat de noi. Micul caporal plinuț salută. Toți cei trei ofițeri erau îmbrăcați

foarte ciudat. Căpitanul arăta ca o siluetă de mascarada: o tunică gri-verde cu dungi roșii ale trupelor ofensive, pantaloni verde închis ai unui călăreț și cizme de cavalerie strălucitoare. Ne-a făcut cu mâna și i-a spus ceva sergentului-major, care nu i-a fost cu nimic mai prejos ca eleganță. După ce s-a întâlnit cu căpitanul, sergentul-major a venit la noi, a pocnit călcâiele și s-a adresat nouă pe un ton cel puțin mai puțin ofensator decât cel al caporalului care a venit să ne ia.

„Bine ați venit în divizia Grossdeutschland!” - el a spus. Cu noi vei duce viața unui soldat adevărat. Doar o astfel de viață unește cu adevărat oamenii. Cu toții ne considerăm tovarăși, fiecare dintre noi poate fi testat în orice moment. Corbii albi, cei cărora nu le place camaraderia, nu vor rămâne mult în divizie. Fiecare trebuie să conteze pe celălalt, indiferent de modul în care îl tratează. Greșeala unuia se reflectă în întreaga echipă. Nu avem nevoie de cei care au ajuns aici accidental sau de slobi. Toată lumea ar trebui să fie pregătită să respecte ordinul fără ezitare sau să dea singur ordinul. Ofițerii vor gândi pentru tine. Sarcina ta este să arăți că le meriți. Veți primi uniforme noi și vă veți arunca zdrențurile. O regulă imuabilă pentru o divizie pregătită pentru luptă este curățenia completă. Nu tolerăm aspectul neîngrijit. A tras adânc aer în piept și a continuat: „Când se vor termina pregătirile, Corpul de Voluntari va primi acte pentru vacanța de două săptămâni care le-au fost promise. Dacă nu se specifică altfel, concediul va intra în vigoare cinci zile mai târziu, când convoiul va pleca spre Nedrigailov. Poți acționa. Traiasca Hitler!

A fost o zi frumoasă. Din câte am auzit, comenzile nu au fost jucate. Dar o astfel de schimbare a fost clar în bine: înainte de asta, ne-am confruntat cu murdărie, groază, panică și suferință. Și avem concediu! Hals a sărit de bucurie ca o capră de munte.

Caporalul plinuț ne rezervă încă o surpriză plăcută. Dar eram într-o asemenea dispoziție, încât nimic nu ne putea atenua bucuria. Ne-a ordonat să ne spălăm hainele murdare înainte de a le preda depozitului unde ne vor da.

formă nouă. Ne-am transformat în spălătorie, stând goale în fața jgheaburilor lungi. Lenjeria era atât de saturată de murdărie încât era imposibil să o spălăm. Mi-am aruncat pantalonii scurți în aer și mi-am rupt tricoul. Aceeași soartă a avut-o și șosetele mele: i-am purtat de la începutul retragerii și s-au transformat în găuri solide. Apoi, complet goi, am mers pe iarbă spre depozit pentru a ne întoarce hainele vechi, care încă picureau, și a lua altele noi. Cele două femei aproape că s-au înecat de râs când ne-au văzut apropiindu-ne.

- Lasă-ți ghetele! strigă sergentul-major, nu prea surprins de aspectul nostru. - Nu sunt cizme!

Ni s-a oferit totul nou, de la șepci până la truse de prim ajutor. Lipseau însă nevoile de bază, precum chiloții și șosetele. Dar apoi am fost copleșiți de bucurie și am închis ochii la toate.

Schimbându-ne, ne-am dus la clădirea de lemn a cazărmii. Pe ușă era o inscripție făcută cu litere mari, care ne amintea de necesitatea de a păstra curatenie: „Un păduche înseamnă moarte!” Micul caporal plinuț care ne-a adus de la Harkov ne-a arătat înăuntru. Am examinat camera cu curiozitate, cu un mobilier foarte modest, dar cu o curățenie izbitoare.

„Din moment ce sergentul nu este aici, voi pune pe unul dintre voi la conducere.

A umblat prin rândurile noastre cu ochii pe jumătate închiși, de parcă și-ar fi dorit ca numirea să fie neașteptată pentru cine vrea; de asemenea, a făcut decizia mai semnificativă. În cele din urmă, a ales un soldat care, la prima vedere, nu era nimic ieșit din comun.

- Tu! el a strigat.

Soldatul a făcut un pas înainte.

- Cum te numești?

— Wiederbeck!

„Wiederbeck, până la noi ordine, ești responsabil pentru starea acestei camere. Te duci în camera de aprovizionare și iei semnele împărțirii. Toată lumea ar trebui să le coasă pe mâneci.

A enumerat o serie întreagă de îndatoririle noastre, după fiecare din care capul bietului Wiederbeck se înclina din ce în ce mai jos.

Fiecare dintre noi a primit celebrul însemn al diviziei Grossdeutschland: numele diviziei scris cu litere gotice argintii pe un fundal negru. Dunga

am rămas pe mânecă până în 1945, când s-a răspândit un zvon că americanii împușcau pe oricine care nu avea un număr, ci numele unei divizii cusut. Într-un moment în care nu avea timp să se gândească, puteau foarte bine să doboare pe oricare dintre „Grossdeutschland” sau Brandenburg cu aceeași ușurință ca eroul diviziei „Leibstandarte” sau „Totenkopf”. Dar acele vremuri erau încă mult înainte. Atunci era primăvara lui 1943, eram în teritoriul cucerit. Vremea a fost minunată și aveam permise în buzunar pentru o vacanță de două săptămâni. După tot ce trecusem, noua noastră viață părea un rai.

Cu excepția apelurilor nominale de dimineață și de seară, eram liberi să mergem oriunde și să ne distrăm. Akhtyrka a fost un loc uimitor. Între case sau grupuri de case construite în stil țărănesc rus, iarba creștea până la un metru înălțime și se vedeau flori sălbatice de stepă. Pajiștile, care erau pline de margarete uriașe și alte flori puternic mirositoare pe care rușii le făceau ceaiul, au devenit maronii până la sfârșitul verii. Pe câmpuri, floarea-soarelui uriașă le nituiau ochii.

Rușii, în special ucrainenii, sunt oameni foarte veseli și primitori; sunt gata să sărbătorească cu orice ocazie. Îmi amintesc de câteva sărbători în casele lor, în care toată lumea a uitat de durerile asociate războiului. Știam fete care izbucneau în râs – și asta în ciuda faptului că aveau toate motivele să ne urască. Erau complet diferite de frumusețile pariziene, care erau interesate doar de aspectul și cosmeticele lor.

Fiecare grup de case avea propriul cimitir, care nu a fost niciodată un loc trist. Dimpotrivă, aici creșteau multe flori, erau mese de lemn unde țăranii stăteau adesea și beau. Fiecare grup de case a etalat un semn cu un nume modificat al satului: „Frumoasa Akhtyrka”, „Orașul nostru, Akhtyrka”, „Dragă Akhtyrka”.

La patru zile după sosirea noastră, a sosit și a doua parte a voluntarilor. Au fost nevoiți să transpire pentru a ajunge la noi: au făcut aproape toată călătoria pe jos.

1 „Leibstandarte” - o divizie a SS, garda personală a lui Hitler.

În cele din urmă, în a cincea zi, ne-am ocupat locurile în convoiul care se îndrepta spre Nedrigailov. S-a spus că abonamentele noastre de vacanță sunt invalide. Ei aveau putere doar la Poznań. Și de acolo a trebuit să parcurg mulți kilometri până la locul în care locuiau părinții mei - Wisamboura. Astfel, mă aștepta o călătorie de aproape o săptămână. Am condus printr-o zonă imensă cu o suprafață complet plană - nici măcar o movilă sau râpă. Ici-colo, tractoarele lucrau pe câmp. Au ajuns la Nedrigailov cu o viteză decentă, de-a lungul unui drum refăcut de sapatorii armatei; la fiecare cinci kilometri se vedeau rămășițele unor vehicule militare sovietice abandonate în grabă. Parcursesem deja două sute de kilometri când atenția ne-a fost atrasă de puncte minuscule care apăreau în depărtare pe un cer senin. Contururile lor erau învăluite în nori; s-au auzit sunete de explozii.

Cele două camioane din față au încetinit și apoi s-au oprit cu totul. Ca de obicei, sergentul responsabil de convoi a coborât din primul camion și și-a scos binoclul. Și așteptam ordinul de a coborî din mașini. Toți s-au comportat în liniște, urmărindu-l îndeaproape pe sergent-major, încercând să tragă o concluzie despre ceea ce se întâmpla din comportamentul lui. În tăcere, se auzea bubuitul unui motor în gol. Distracția care apăruse pe fețele noastre cu câteva zile în urmă a fost înlocuită treptat de o expresie de teamă. S-au auzit voci:

„Am crezut că suntem departe de orice problemă acum.

- La naiba!

- Cine crezi că este?

– Partizani, mormăi Hals.

Au fost exprimate și alte opinii.

„Oricine ar fi ei, nu voi lăsa aceste mizerii să-mi strice vacanța.

— Mă întreb ce aşteptăm. Lasă-i să ne spună să mergem să-i împușcăm.

Am luat deja puștile pe care soldații trebuiau să le poarte chiar și în vacanță în țările ocupate. Chiar gândul că cineva sau ceva ne-ar putea împiedica să mergem acasă ne-a înfuriat. Eram gata să-l împușcăm pe primul venit, dacă era nevoie, pentru a merge mai spre vest. Dar ordinul nu a ajuns niciodată. Sergentul s-a urcat în camion, iar convoiul a trimis din nou

a ajuns pe drum. Când, după cinci sute de metri, am ajuns din urmă cu douăzeci de ofițeri germani care purtau arme, am fost atât de încântați, încât temerile noastre erau premature, încât am început să-i salutăm cu strigăte, de parcă însuși Fuhrer-ul mergea în fața noastră.

Am ajuns în sfârșit la Nedrigailov, de unde am părăsit convoiul, care a cotit spre sud pentru a se îndrepta spre Romny, de unde urma să fim ridicați de un nou convoi care se îndrepta spre vest. În Nedrigailovo, rândurile noastre au fost completate cu alți soldați care au primit și ei concediu și au venit aici din toată Rusia. Eram aproape o mie de noi. Camioanele erau însă folosite în multe alte scopuri, dar nu pentru transportul soldaților aflați în concediu. Mai multe camioane care se îndreptau spre Romny au luat cu ele douăzeci de norocoși. Iar noi, cei care am rămas aici, am stat la bucătăria de câmp, proiectată doar pentru un sfert din numărul nostru. În ciuda foametei, ne-am hotărât să mergem pe jos cele două sute de kilometri care ne despart de Romny și am pornit la drum, în ciuda orei târzii, în cea mai bună dispoziție. Cu noi au venit și douăzeci de soldați care erau mult mai în vârstă decât noi și aparțineau și diviziei Grossdeutschland. Erau și șapte sau opt SS care cântau pentru ei înșiși. Restul sorbea din sticle care se treceau din mână în mână. Trebuie să fi golit mai multe beciuri: fiecare avea o colecție adevărată.

Din obișnuință, am mers în trei, ca pe un câmp de luptă, într-un marș rapid, încercând să micșorăm rapid distanța care ne desparte de Romny. Se lăsase seara. Forma noastră părea că acum capătă culoarea peisajului, ca pielea unui cameleon. Un miros acru, bine palpabil emana de pe pământ. Orizontul a dispărut în golul nemărginit al unui cer întunecat. Pământul a devenit mai întunecat, iar forma noastră a devenit și mai întunecată, ca prin magie; pașii noștri stabilesc ritmul întregului univers misterios. A căzut întunericul nopții. Am tăcut, uimiți de imensitatea împrejurimilor noastre. Noi, soldații unei armate care era urâtă în toată lumea, am fost cuprinsi de un sentiment inexplicabil. Asemenea oamenilor care încep să glumească pentru a-și ascunde tristețea, am început să cântăm pentru a nu mai gândi. Ca un imn către pământ, cântecul preferat al SS a sunat:

Mergem din ce în ce mai departe peste pământul maro și va deveni al nostru...

În cele din urmă, întunericul ne-a acoperit complet. Pentru prima dată în luni de zile, nu ne-a fost frică de ea. Deși toată lumea era obosită, nimeni nu s-a oferit să facă o oprire. Drumul spre casă a fost lung și nu am vrut să pierdem timpul. Deși vacanța noastră nu a început oficial până când am ajuns în Poznań, gândul de a fi acasă a luat stăpânire. Călătoria lungă nu m-a speriat, deși mi-am frecat picioarele goale cu cizmele.

Hals, care a suferit ca mine, l-a înjurat cu ultimele sale cuvinte pe magazinul Akhtyrka pentru că nu ne-a dat șosete. După ce am mers treizeci de kilometri, am încetinit. Veteranii care mergeau cu noi, ale căror picioare trebuie să fi fost din fier, ne-au tratat ca niște copii plângând. Dar ne-au dat șosetele și am putut continua călătoria, dar am putut să mai mergem cinci kilometri, nu mai mult. În timp ce ceilalți continuau să meargă, ignorând cererea noastră de a opri, am decis să ne descălțăm și să mergem desculți pe iarbă. La început părea că este și mai bine, dar în curând nici nu a ajutat. Unii s-au gândit chiar să-și învelească picioarele în tricourile noi care ni s-au dat, dar, speriați de inspecție, au ezitat. Ultimii kilometri, parcurși în zori, au devenit un adevărat chin. Chiar primul post de jandarmi l-a agravat și mai mult. Jandarmii ne-au pus să punem bocanci: nu ne-au lăsat să intrăm în oraș în această formă. Aproape i-am ucis. Mântuirea se găsea doar în cărucioarele țiganilor, care îi ajutau pe cei cu totul insuportabili.

Spitalul era în aceeași clădire cu biroul comandantului. Am reușit chiar să vorbim cu comandantul. Era deoparte: soldații din „Grossdeutschland” nici măcar nu au șosete! A trimis o scrisoare furioasă lagărului de la Akhtyrka, în care îi denunța pe oficialii inepți care nu puteau asigura în mod corespunzător recruții. Cei care au avut nevoie de îngrijiri medicale au mers la spital. Aici, picioarele lor erau scufundate în apă cu cloroform, care înlătură durerea ca prin farmec. Fiecare dintre noi a primit câte o cutie metalică roșie cu cremă pe care să o frecem pe picioare, dar nu s-au dat șosete.

Cei care nu s-au dus la spital au început să discute unde ne vor trimite acum. Prin Romni trecea calea ferată Harkov-Kiev; Trenurile au plecat zilnic în ambele sensuri. Prin urmare, am fost teribil de supărați când

doi dintre sergenții noștri au anunțat că vom rămâne în oraș două zile sau chiar mai mult. Trenurile care merg în față sunt pline cu muniție, iar la cele care s-au întors în spate toate locurile sunt ocupate de răniți grav. Pentru cei plecați în vacanță nu a fost suficient spațiu. În detașamentul nostru de 5000 zvonurile cele mai incredibile s-au răspândit rapid; pentru că fiecare oră ne era dragă. Ne-am gândit cum să ajungem la Kiev pe cont propriu: poate să cerem soldaților din convoi să ne dea un lift sau să se strecoare în tren în timp ce stătea, sau chiar să furăm de la caii ruși și să-i călărească. Unii au fost de acord până la punctul în care s-au oferit să meargă două sute de kilometri pe jos. Dar, chiar dacă ar fi galopat, ar dura cel puțin patru zile. Oricum, nu era nimic de făcut decât să aștepte.

Mormăitorii nu s-au lăsat:

„Așa ne vom șterge aici pantalonii până se termină sărbătorile. Trebuie să plec de aici! Acum se spune că vom pleca în două zile, dar o să treacă o săptămână și o să stăm cu toții pe aici. Nu, ne-am săturat, ne suflam picioarele.

Mă dor atât de tare picioarele, încât doar gândul la drumeții mă doare inima. Hals și Lensen nu erau cu mult mai bine. Așa că a trebuit să stăm în Romny. Nu știam ce să facem și nici măcar unde să dormim. Jandarmii nu ne-au dat odihnă. A încerca să le explic ceva a fost inutil: nici măcar nu ascultau. În Ucraina, un paradis al soldaților în vacanță, jandarmii și-au recăpătat în sfârșit puterea pe care o foloseau pe timp de pace. Era mai bine să nu vă certați cu ei, altfel vă rupeau certificatul de vacanță chiar în fața ochilor. Am văzut cu ochii noștri cum i s-a întâmplat asta unui soldat de patruzeci de ani. Jandarmii i-au dat cu piciorul ca minge în rucsac, iar el a spus supărat că a luptat în Caucaz de jumătate de an și nu se lasă tratat așa.

- Trădători! strigă jandarmul. - Trădători, voi ați fugit de ruși, ați plecat de la Rostov. Toți trebuie să fiți înapoiați pe front și să nu fiți trimiși deloc în vacanță. - Iar jandarmul, chiar sub ochii bietului, i-a sfâşiat certificatul în bucăţi. Ne-am gândit că va urlă de durere. Oricum: i-a atacat pe ambii jandarmi și i-a doborât. Încă nu am avut timp să ne revenim din uimire, iar urma lui s-a răcit deja. Jandarmii s-au ridicat în picioare, strigând că vor trage

a lui. Am decis să ieșim tot ce am putut înainte să ne împuște.

Două zile mai târziu, am mers totuși la Kiev: am fost urcați într-un tren, unde erau multe vite. Dar nu ne-am făcut griji pentru comoditate. La urma urmei, trebuia doar să ajungem la Kiev: și el - înainte ca distrugerea orașului să rămână câteva luni - era încă frumos.

La Kiev, am avut un sentiment: suntem salvați, războiul s-a terminat. Florile au înflorit peste tot, oamenii își trăiau viața obișnuită în pace. Autobuzele albe cu o dungă roșie au trecut pe lângă mulțimi de rezidenți îmbrăcați viu. Soldații în uniforme lustruite se plimbau peste tot, braț la braț cu fete ucrainene. Mi-a plăcut Kievul chiar și iarna, iar acum orașul a devenit și mai frumos. Nu aș refuza dacă războiul s-ar fi încheiat chiar aici.

La Kiev, ne-am urcat cu ușurință într-un tren care ducea spre Polonia. Călătoria a avut loc într-o trăsură civilă plină la capacitate maximă. Rușii au călărit cu noi: aici am avut ocazia să-i cunoaștem mai bine decât în război. Trenul cu diferite vagoane mergea de-a lungul șinei, care ducea prin mlaștinile nesfârșite din Pripyat. Rușii au cântat necontenit cântece, au băut neîncetat și au oferit de băut soldaților. Se auzi un zgomot incredibil. La standurile de oprire oamenii intrau și ieșeau; glumele de cea mai obscenă natură erau înecate în hohote de râs. Femeile râdeau chiar mai mult decât bărbații. Așa că am plecat din Ucraina în Polonia. Două zile și jumătate mai târziu am ajuns în Lublin, unde a trebuit să facem un transfer. La Lublin, jandarmii au

efectuat un control, iar înainte de plecare ni s-a ordonat să vizităm un coafor militar. Dar ne era atât de frică că vom pierde trenul, încât am îndrăznit să ne supunem ordinului. Hals, Lensen și cu mine am reușit să trecem fără tuns prin postul de jandarmerie militară. După cum s-a dovedit, am riscat nu degeaba: altfel am fi întârziat cu siguranță.

Am ajuns la Poznan în miezul nopții. Aici recepția a fost bine organizată. Ni s-au dat cupoane pentru cantină și barăci; pentru inregistrarea pasapoartelor s-a dispus prezentarea la sediu dimineata. Lucra de la șapte până la unsprezece, dar ni s-a sfătuit să venim cel târziu la ora șase, pentru că era mereu rând. Ni s-a părut ciudat să auzim așa ceva. La urma urmei, atunci turiștii care au ajuns în Poznań, să zicem, la unsprezece și cinci, ar fi așteptat

până dimineața pentru a-ți continua drumul. Cred că aceste trucuri au fost concepute pentru a menține controlul militar asupra soldaților chiar și atunci când au fost trimiși în vacanță. Așadar, de pe Frontul de Est a fost posibilă trimiterea unui ordin de anulare a vacanței, în timp ce persoana nu reușise încă să plece. Biroul prin care treceau soldații care se întorceau pe front, dimpotrivă, era deschis non-stop.

Restul nopții ne-am petrecut în cazarmă, ceea ce mi-a adus aminte de Chemnitz, iar la șase dimineața ne așteptam deja rândul la sediu. Erau douăzeci de oameni în față. Trebuie să fi fost acolo toată noaptea. Pe la ora șapte mulțimea a ajuns la trei sute de oameni. Birocrații, care explodau de importanță, ne-au verificat încet documentele, iar noi am rămas în tăcere tensionată. Jandarmii de la uşă erau în alertă: caz în care, cel care îşi pierde cumpătul risca să-şi piardă concediul.

După ce am primit ștampilele necesare pe documente, ne-am deplasat în holul situat în clădirea opusă, unde am verificat formularul. Chiar și mai devreme, ni s-a ordonat să ne lustruim cizmele și să ne lustruim tunicile până la strălucire: privindu-ne acum, toată lumea va decide că în Rusia domnește curățenia sterilă! Iar la final ne-a așteptat o surpriză plăcută: femei în uniformă au împărțit delicatese împachetate în hârtie cu imagini cu un vultur și o zvastica. Pe înveliș se afla inscripția: „Otași curajoși! Sărbători fericite să aveți!” Dragă patrie: nu ne-a uitat niciodată!

Hals, gata să facă orice de dragul bulionului de carne, nu și-a putut veni în fire:

- Dacă am fi hrăniți așa la Harkov!

Darurile ne-au atins. Se părea că, după ce am dat cârnați, dulceață și țigări, am fost răsplătiți pentru nopțile petrecute într-un ger groaznic și călătoria de-a lungul drumurilor noroioase din regiunea Don. Hals și cu mine am mers la Berlin, iar Lensen a plecat în Prusia.

La Berlin eram convinși că războiul nu s-a terminat deloc. Atât în apropierea gării din Silezia, cât și în districtele Weissensee și Pankow, se vedeau ruinele clădirilor distruse de primele bombardamente. Dar, în general, viața uriașei capitale a continuat ca de obicei.

Am fost pentru prima dată la Berlin; aici trebuia să îndeplinesc o obligație pe care mi-o făcusem față de mine. Am decis să mă întâlnesc cu soția lui Ernst Neubach, care locuia cu părinții lui în partea de sud a orașului. Hals a convins

așteaptă-mă până ajung la Berlin la întoarcere. Dar am înțeles perfect că nu aș vrea să plec cu o zi mai devreme din casa părinților mei, iar părinții mei nu ar vrea să mă lase până în ultimul moment. Hals era conștient de acest lucru, deși a încercat să mă convingă. Nici nu a vrut să piardă timpul și, cu prima ocazie, a mers la Dortmund, după ce m-a făcut mai întâi să promit că îl voi vizita.

Mi-aș fi dorit să fi urmat sfatul sănătos dat de un prieten. Chiar a doua zi, din cauza incendiului de la Magdeburg, am fost nevoit să rămân în Berlin, un oraș care îmi era complet necunoscut și în care trebuiau depuse eforturi supraomenești pentru a fi înțeles.

Cu un rucsac pe umeri și cu arme care păreau mult mai grele decât înainte, am început să caut casa lui Neubach. Din fericire, am putut citi adresa mâzgălită pe biletul lăsat de prietenul meu mort. Dar cum să ajungi acolo: mergi cu metroul sau cu autobuzul? Am decis că cel mai bine ar fi să merg pe jos pentru a găsi cu siguranță casa Neubach. Pe atunci nu era încă neobișnuit să traversezi orașul pe jos. Cu toate acestea, nici eu nu voiam să merg spre vest, în timp ce trebuia să merg spre sud. Am văzut un semn: „Berlinul de Sud”, care indica cel puțin corect direcția. Am trecut pe lângă doi jandarmi, care mă priveau din cap până în picioare cu o privire lungă și rece. I-am salutat (trebuie să-i salutați pe nenorociții ăia de parcă ar fi ofițeri de armată!), apoi mi-am continuat drumul.

Orașul avea o frumusețe aparte, dar, în același timp, domnea în el atmosfera unei capitale militare. Bombardamentul tocmai începuse; raioanele situate în imediata vecinătate a gărilor au avut de suferit de pe urma acestora. Totul în acest oraș maiestuos cu case austere înconjurate de garduri vii luxuriante și complicate părea să fie supus unui ritm clar. Nu erau mulțimi zgomotoase, nici părinți care să-și scoată pantalonii copiilor să urineze. Bărbați, femei, copii, biciclete, mașini, camioane se mișcau în același ritm într-o direcție bine definită: păreau să fi ales în mod deliberat un ritm în care nu era posibilă risipa de energie. Cât de mult diferă această situație de ceea ce văzusem la Paris. Grabă inutilă la Berlin era inacceptabilă; picioarele mele s-au mișcat de la sine într-un dat

ritm nominal. Era pur și simplu imposibil să te oprești fără un motiv întemeiat. Mecanismul uriaș creat de regim a început să funcționeze. Asta se putea ghici chiar și din gesturile făcute de micuța bătrână care mergea în fața mea: am oprit-o să întreb cum să ajung la adresa de care aveam nevoie. Părul ei gri, îngrijit, aranjat, era în perfectă armonie cu frumusețea impecabilă a orașului. Sunetul vocii mele părea să o trezească din somn.

„Scuzați-mă, doamnă”, am spus cu un sentiment de neliniște, de parcă aș fi vorbit într-un teatru după începutul unei piese. - Ai putea sa ma ajuti? Cum să ajungi la această adresă? I-am arătat o bucată de hârtie care părea scoasă dintr-o groapă de gunoi.

Bătrâna a zâmbit de parcă ar fi văzut un înger.

— Du-te departe, tinere, spuse ea cu o voce blândă care îmi amintea de copilărie. - Foarte departe. Trebuie să luați autostrada Tempelhof. Dar este foarte departe.

- Nu contează. „Nu m-am putut gândi la altceva de spus.

- E mai bine să iei autobuzul. Va fi mult mai ușor.

— Nu contează, am repetat ca în vis. Parcă intenționat, nici un alt cuvânt german nu mi-a intrat în cap. Bunătatea bătrânei, care părea ceva ciudat după strigătul militarilor, m-a atins. - Nu-mi este ușor să plec. Sunt infanterist”, mi-am dat seama în cele din urmă ce să spun și am zâmbit.

— Știu, spuse bătrâna. Acum ea zâmbea și mai blând decât acum o clipă. Trebuie să fi mers mult. Te voi duce la castelul împăratului Wilhelm. Îți voi arăta drumul de acolo.

Bătrâna a mers cu mine. Nu știam ce să spun și ea a preluat conducerea.

De unde esti, tinere?

- Din Rusia.

- Rusia este o țară mare. Unde ai fost?

- Da, e mare. Eram în sud, lângă Harkov.

- Harkov! spuse ea cu accent. - Așa. Este un oraș mare.

- Da, mare.

Pentru dragul meu tovarăș de călătorie, Harkiv nu era altceva decât un nume de care să uit. Pentru mine, Harkiv este un oraș care și-a pierdut viața, care odată era grozav, dar acum s-a transformat într-un morman de ruine. Praful se bucle peste el

fum, flăcări, sunt țipete și gemete pe care nu le poți auzi în orașele obișnuite, un coridor lung de cadavre care trebuie târâte în aer și trei bolșevici legați de un gard cu intestinele ieșite din stomac.

„Fiul meu este în Bryansk”, a spus bătrâna: spera clar că îi voi spune vestea din față.

— Bryansk, am repetat gânditor. Se pare că se află în zona centrală. Nu trebuia să fiu acolo.

- Scrie, totul este bine. Este locotenent într-o divizie blindată.

Locotenent, m-am gândit. - Un ofiter!"

— Se pare că ți-a fost greu?

Da, am trecut prin toate. Acum, însă, până la capăt. Sunt în vacanță, am adăugat zâmbind.

— Mă bucur pentru tine, tinere, într-adevăr, spuse ea cu o sinceritate perfectă. Ai venit la Berlin să-ți vizitezi familia?

— Nu, doamnă. Vreau să văd părinții prietenului meu.

Prietene! Ce prieten este acum, Ernst. El chiar a murit. De dragul ce prieten mă plimb prin oraș timp de o oră? Bătrâna a început să mă pună pe nervi.

— O prietenă, probabil din regimentul tău, spuse ea, de parcă s-ar bucura de vacanța cu mine.

Am avut un impuls s-o trag în țeapă într-unul dintre gardurile vii ornamentate.

- De unde sunt parintii tai? ea a intrebat.

— De la Wisembur. Este în Alsacia.

S-a uitat la mine surprinsă.

Deci ești alsacian. Și cunosc Alsacia foarte bine.

Am vrut să-i spun: nu mă îndoiesc că îl cunoaște mai bine decât mine, dar m-am reținut.

— Da, alsaciană, am spus, sperând că mă va lăsa în pace.

O doamnă în vârstă a început să-mi spună cum a plecat la Strasbourg, dar nu am mai ascultat. M-a făcut să mă gândesc la Ernst și nu puteam să o iert pentru asta. A fost o zi frumoasă, am avut o vacanță, aveam nevoie să văd ceva vesel. Am început să mă gândesc cum să mă comport când vin la Neubach. La urma urmei, tocmai și-au pierdut fiul, poate că sunt copleșiți de durere... Sau poate nu știu că a murit. Dacă da, cum le voi da vestea? Mai bine să-i vizitezi la întoarcere. Atunci cu siguranță

140

va raporta. Hals avea dreptate. Trebuia să fac cum a spus el. Cel puțin el este în viață.

Am ajuns la o răscruce de drumuri vizavi care era un pod peste un pârâu, sau poate peste un râu mare. Știam sigur că Sena curge în Paris, dar pe ce râu - Elba sau Oder - se află Berlinul, nu știam. În dreapta se aflau câteva clădiri impresionante - castelul împăratului Wilhelm, iar chiar vizavi de stradă - un mare monument al eroilor războiului din

1914-1918: mai multe coifuri de atunci, așezate în curte: simbolizează sacrificii făcute de oameni în timpul războiului. Două santinelele din garda personală a lui Hitler au mers încet de-a lungul zonei acoperite cu ciment, situată în fața monumentului. Pașii lor lenți m-au făcut să mă gândesc la mișcarea omului către eternitate. Cu o acuratețe care putea fi invidiată de un ceasornicar de cel mai înalt rang, cei doi soldați s-au întors pe jumătate, înfruntându-se la o distanță de treizeci de metri, și-au reluat cursul, au conversit, s-au întors și au început din nou călătoria. Aceste mișcări mi-au făcut o impresie deprimantă.

— Iată-ne, tinere, spuse bătrâna. Trebuie să traversați podul și să continuați pe această stradă.

Ea a arătat către o serie imensă de clădiri din piatră: undeva aici era casa de care aveam nevoie. Dar am încetat să o ascult. Știam că nu mă voi duce la Neubach. Nu era nevoie ca ea să explice. Cu toate acestea, m-am întrecut pe mine însumi în a-mi exprima recunoștința, chiar dând mâna cu bătrâna doamnă. Ea a plecat, repetând că nu era nevoie să-i mulțumească. Nu m-am putut abține să zâmbesc. De îndată ce a dispărut din vedere, m-am repezit înapoi de unde am venit, încercând să recuperez timpul pierdut și să ajung cât mai repede la gara de la care pleacă trenul spre vest.

Am alergat de-a lungul terasamentului cu viteza unui maniac nebun. Deodată, în aer s-au auzit zgomotele unui marș, o trupă militară a trecut de-a lungul aleii. Muzicienii erau îmbrăcați în uniforme magnifice. Mi-am amintit ce am fost învățați la Bialystok și l-am salutat, salutându-l pe comandant, care nu mi-a acordat nici cea mai mică atenție. O jumătate de oră mai târziu, oprindu-mă de mai multe ori pentru a afla drumul, am ajuns la gară, de la care au plecat trenuri spre vestul Germaniei și Franței. Am încercat cu disperare să-l găsesc pe Hals

printre soldații adunați pe peron. Probabil că va lua același tren. Dar nu am reușit să-l văd în cele câteva minute rămase înainte de plecare. Am observat că ritmul trenului, care lua viteză, coincidea cu ritmul orașului. Totul era foarte diferit de Rusia. Chiar și la soldați se simțea soliditatea care umplea viața civilizată și organizată a țărilor europene. Toate acestea nu erau ca ceea ce am văzut în Rusia. M-am gândit: tot ce am trăit acolo a fost doar un vis urât.

Noaptea a venit. Am condus trei ore, poate mai mult, dar părea că nu vom ieși niciodată din oraș. Nu erau suburbii de văzut, doar clădiri. Dintr-o dată trenul s-a oprit, dar nu în gară. Toată lumea s-a aplecat pe ferestre pentru a vedea ce s-a întâmplat. În ciuda întunericului, cerul din depărtare era luminat de fulgere roșii strălucitoare. Am auzit un bubuit înfundat și tunuri antiaeriene trăgând. Geamurile trenului tremurau de vuietul avioanelor.

— Cu siguranță zdrobesc Magdeburgul, spuse soldatul care s-a strâns lângă mine lângă fereastră.

Cine bombardează? Am întrebat.

S-a uitat la mine surprins.

Yankee, cine altcineva? Credea că are de-a face cu un nemernic. „E greu aici, la fel ca în față.

Nu mi-am putut lua ochii de la orașul în flăcări. La urma urmei, mi s-a părut că războiul a rămas în trecut. Trenul a pornit din nou, dar după un sfert de oră s-a oprit din nou. Soldații alergau de-a lungul trenului. Au forțat pe toți să plece. Cineva a spus că pista a fost bombardată, iar toți militarii, fie că sunt sau nu în vacanță, ar trebui să se subordoneze autorităților locale. Așa că eu, în uniformă curățată, cu cadou, m-am dus să curăț molozul împreună cu restul soldaților.

Am mers probabil o jumătate de oră, împingându-ne drum prin fumul acru al incendiilor. Au început să demonteze buștenii și pietrele. În acest moment, bombele cu ceas au fost aruncate în bucăți de către populația rămasă în oraș. Civilii, tremurând de frică, au fost adunați în brigăzi pentru a curăța ruinele; toată treaba era condusă de militari, țipând din răsputeri. Toți au fost forțați să muncească. Deși noaptea era în plină desfășurare, era la fel de strălucitoare ca ziua: gazul care ardea din conductele rupte a dat lumină.

asta nu mai puțin decât fulgerele care aruncau o strălucire mortală asupra mormanilor de pietre, bușteni, sticlă spartă, mobilier rupt, picioarele și brațele cuiva.

Soldații voluntari locali ne-au înmânat târnacopii. Restul echipamentelor le punem la mașinile de pompieri. A fost necesar să sortăm molozul cât mai repede posibil: auzeam țipetele și gemetele celor îngropați în subsol. Femeile și copiii, plângând de frică, trăgeau cărămizi și pietre pe căruțe. Peste tot s-au auzit țipete:

- Grăbește-te, aici!

Este nevoie de ajutor aici!

- S-au stricat tuburile! Acum inundați subsolul!

Desigur, militarii au avut de a face cu cazurile cele mai periculoase: au fost trimiși acolo unde pericolul de colaps era deosebit de mare.

Ne-am făcut drum în pivnițe prin puțuri adânci de ventilație. Pentru a pătrunde de unde veneau țipetele, a fost necesar să distrugem zidul de cărămidă. Târnăcobul meu a lovit ceva moale, probabil în stomacul unui biet om îngropat sub dărâmături. Ei bine, nu contează! Am o vacanță și în loc de odihnă trebuie să sap aici. Explozia a zguduit pământul când o altă bombă cu ceas americană a explodat. Și totuși am încercat nu în zadar. Ultimul zid de cărămidă a căzut sub loviturile noastre. Oameni slăbiți înnegriți au început să iasă prin deschidere într-un nor de praf. Unii dintre ei s-au repezit să ne îmbrățișeze, bucurându-se că închiderea s-a încheiat în sfârșit. Toți prizonierii au fost răniți. Noi înșine a trebuit să coborâm la subsol pentru a smulge de copii

femeile tulburate de frică: le-au strâns atât de tare încât aproape le-au sugrumat.

Am scos primul copil care mi-a atras atenția. Un copil de cinci ani mi-a apucat pantalonii atât de tare încât i-au ieșit din cizme. Mă târa undeva. A plâns atât de tare încât între suspine a încetat să mai respire. Băiatul m-a condus într-o nișă din perete unde o cușcă de sticle ținea o boltă gata să se prăbușească. La picioarele mele, sub ruine, vedeam un corp uman. Copilul a continuat să plângă.

Am țipat cu toată puterea:

— Lumină, grăbește-te!

Cineva a adus focul. Am văzut cadavrul unei femei îngropat sub ruinele unui seif cu vinuri.

sticle. Lângă ea zăcea un copil mort, agățat de mama lui. Am reușit să smulg trupul copilului de la mamă: mi s-a părut că s-a mutat. Purtând cu mine doi copii, am mers la ieșire, le-am predat salvatorilor copilul pe care îl țineam. Al doilea s-a târât în spatele meu de ceva vreme, dar l-am smuls de mine. Este capabil să aibă grijă de el însuși. În Germania, fiecare ar trebui să fie pregătit să gândească singur și cu cât mai repede, cu atât mai bine. Mâinile noastre erau necesare în altă parte.

Sirenele răsunau din nou: britanicii și americanii, ca întotdeauna, se întorceau. Sunt pregătiți pentru un al doilea bombardament în timp ce salvăm victimele primului. Brigadierii au dat semnalul de retragere. Au fost voci:

„Toată lumea să se adăpostească!”

Dar unde să găsești acest adăpost? Pe o rază de o sută de metri - câteva ruine. Cei care erau cel puțin ușor orientați spre teren s-au grăbit să alerge în direcția cea mai probabilă. Copii speriați au plâns de moarte. Avioanele au urlă deasupra noastră. Am fugit și eu, dar știam ce caut. Mașina de pompieri dispăruse, dar ghiozdanele noastre au rămas acolo unde erau. Soldații grăbiți și-au scos ghiozdanele și au fugit. Mi-am recunoscut ghiozdanul după edelweiss de metal pe care l-am cusut de curea. L-am prins, am luat pistolul... Dar ce zici de darurile mele! La naiba!..

- Hei, tu! Pachetul meu!

Cineva mi-a aruncat un pachet. Toți și-au dat jos picioarele.

- Hei! Acesta nu este acela! Așteptaţi un minut! La naiba!

Bombele explodau la celălalt capăt al orașului. Acum este timpul pentru cadouri.

Am fugit cât am putut de repede peste piață, ocolind abia mașina, care se grăbea nu mai puțin decât mine. Patru sute cinci sute de bombe au explodat, geamurile sparte au zburat peste tot.

Aproape că nu a mai rămas nimeni pe străzi. Doar idioții ca mine încă mai căutau adăpost. În ciuda faptului că vederea mea era acoperită de fum acre, în fulgerări strălucitoare puteam distinge siluetele caselor. Pe una dintre ele puteam distinge un autocolant alb pe care scria cu litere negre: „Adăpost pentru bombe. Treizeci de oameni”. Ce diferență are dacă o sută de oameni s-au refugiat deja acolo! Am coborât în fugă scările curbe care se întindeau între cei doi pereți rămași ai clădirii. Cineva s-a gândit să atașeze o lampă care să lumineze cotițele scării.

fire. Dar după două întoarceri, un cilindru mare, gri, a blocat drumul. Am încercat să trec pe lângă el, dar când m-am uitat atent, sângele mi-a înghețat în vene. Era o bombă uriașă cu penajul rupt. Așa că a zburat prin toate etajele clădirii. Cântărea cel puțin patru tone și putea exploda în orice moment. Am urcat în galop pe scări și m-am întors în întuneric, care era luminat ca o reclamă de neon în fulgere zimțate. În cele din urmă, încercând să-și tragă răsuflarea, s-a aruncat sub o bancă care stătea în piață și a stat așa vreo douăzeci de minute, până când sirenele au anunțat sfârșitul bombardamentului. Când, în sfârşit, totul s-a liniştit, m-am întors la soldaţii care curăţau dărâmăturile. Abia dimineața mi-au dat drumul. Atunci am aflat vestea care m-a întristat.

Eram dornic să-mi continui călătoria spre vest. Oricum mi-am pierdut cele două zile de vacanță. Acum fiecare minut a fost prețios pentru mine. L-am întrebat pe un soldat local cum să găsească un tren către Kassel și Frankfurt. Mi-a cerut permisul, l-a examinat și mi-a ordonat să-l urmez. Soldatul m-a dus la postul de jandarmerie militară. Prin fereastra mică, am privit cu atenție cum trecea trecerea mea din mână în mână. Pe o bucată de hârtie adusă de la Akhtyrka au fost adăugate mai multe ștampile. Apoi mi-au returnat permisul și mi-au spus pe un ton rece că nu voi putea călători mai departe de Magdeburg. S-a dovedit că am ajuns în punctul extrem de vest, care era acoperit de plata mea de concediu.

Nu am putut trece peste șoc. S-a ridicat și s-a uitat în tăcere la jandarmi.

„Înțelegem că sunteți supărat”, a spus unul dintre jandarmi pe același ton formal. „Centrul de recepție al orașului va avea grijă de tine.

Fără să spun o vorbă, am luat concediu de la biroul unde îl pusese jandarmul și am ieșit pe ușă. Suspinele mi-au înghețat în gât.

Afară soarele încă strălucea puternic. Am mers clătinând ca un beţiv; Oamenii din jurul meu se uitau la mine. M-am simțit rușinat, am început să caut unde să-mi adun gândurile, m-am refugiat în ruinele unei clădiri mari, m-am așezat pe o piatră, mi-am apucat permisul ștampilat și am izbucnit în lacrimi ca un copil. Sunetul pașilor m-a făcut să

ridic capul. Cineva, confundându-mă cu un tâlhar, m-a urmat. Văzând că nu sunt eu însumi, bărbatul s-a întors în stradă. Acestea

145

ori, din fericire, oamenii erau mai preocupați de cărțile de rație decât de lacrimi. Am putut să fiu singur cu durerea mea.

În seara aceleiași zile, m-am urcat într-un tren spre Berlin. Soarta însăși m-a forțat să-i văd pe Neubach. Nu știam unde locuiesc rudele mele germane, deși la acea vreme locuiau în vecinătatea Berlinului. Au mai rămas doar două variante: fie să mergi la comandantul, fie la soții Neubach. Nu mă puteam liniști în niciun fel: așteptam cu nerăbdare această vacanță, o meritam, de dragul ei m-am înscris la infanterie. Și acum am în mâini doar o bucată de hârtie inutilă. Până și pachetul cu cadouri a dispărut: l-am lăsat la Magdeburg. Acum va trebui să merg gol la Neubach - oameni pe care nu i-am mai văzut până acum. Nu aveam bani să cumpăr nimic.

Am avut noroc în seara aceea. La biroul comandantului din Berlin, am fost trimis la cazarmă, unde mi-au dat un pat. Bătrânul soldat, care mi-a ascultat povestea cu permisul, m-a sfătuit să vorbesc cu sergentul-major responsabil cu înregistrarea. Mi-a ascultat povestea cu simpatie, a notat toate detaliile și mi-a spus să mă întorc într-o zi.

A doua zi, dimineața devreme, am plecat în căutarea casei soților Neubach. După ce am rătăcit o vreme prin oraș, m-am trezit în sfârșit în fața numărului 112 de pe Kleringstrasse - o casă simplă cu trei etaje, cu o potecă de pietriș. O poartă o despărțea de stradă. O fată de vârsta mea s-a uitat pe ușa întredeschisă în stradă. După puțină ezitare, m-am hotărât totuși să o întreb dacă am venit acolo.

— Aici, spuse ea zâmbind. „Ai nevoie de această casă. Ei locuiesc la etajul doi. Dar în acest moment la serviciu.

- Mulţumesc, fraulein. Știți când se vor întoarce?

- Seara, la ora șapte.

„Mulțumesc”, am spus, gândindu-mă cât timp va trebui să aștept. Ce să faci în acest timp? Închizând poarta, i-am mulțumit încă o dată fetei. Ea a zâmbit sfioasă și a dat din cap. Pe cine așteaptă ea? Cu siguranță nu Neibach.

Mă plimbasem deja puțin de-a lungul Kleringstraße când mi-a trecut prin minte că mai pot vorbi cu fata. După ce am ezitat, m-am întors, sperând că

146

ea nu a plecat încă. Eram gata să ascult orice răspuns și în curând mă apropiam deja de camera 112. Fata nu părea să plece.

Crezi că s-au întors deja? ea a râs.

- Nu, desigur că nu. Dar în acest oraș sunt un străin. Prefer să stau aici pe scări decât să mă plimb căutând din nou o casă.

Va trebui să așteptați toată ziua. Fata nu și-a ascuns surprinderea.

- Cred ca da.

– Dar ai putea să te plimbi prin Berlin. Este foarte frumos aici.

Sunt de acord, asta ar trebui să fac. Dar într-adevăr, în această stare, încă nu pot vedea nimic.

Durerea mea a fost atât de mare încât nici nu am vrut să flirtez cu ea.

- Ești în vacanță?

- Da. Mai am douăsprezece zile. Dar nu pot părăsi zona Berlinului.

- Te-ai întors de pe Frontul de Est?

-Da.

„Trebuie să fie groaznic acolo. Este scris pe fata ta.

M-am uitat la ea surprins. Bănuiam că arăt ca un director de pompe funebre, dar nu mă așteptam niciodată ca o fată drăguță să-mi spună asta în primele minute ale conversației.

Apoi a spus ceva despre oamenii care locuiesc la etajul trei, dar deja nu mai ascult. Dacă într-adevăr crede că arăt îngrozitor, conversația care m-a împăcat puțin cu realitatea se va opri în curând. Gândul la asta m-a speriat. Eram gata să fac orice pentru a continua conversația noastră.

Am încercat să strâng un zâmbet și să înfățișez un conversator plăcut. Am întrebat-o stângaci dacă cunoaște orașul.

„Oh, da”, a răspuns fata, fără să bănuiască ce fel de capcană îi pregăteam. „M-am mutat la Berlin înainte de începerea războiului.

Mi-a spus despre ea însăși: o parte din zi învață, iar restul timpului îl petrece în echipa de prim ajutor în ture de opt ore. Ea urmează să devină profesoară. Am ascultat pe jumătate. Sunetul vocii ei era atât de plăcut încât mi-am dorit

un singur lucru: să o țină să vorbească. Am încercat să-i fac pe plac. Când s-a oprit, am observat:

„Din moment ce oricum nu trebuie să fii la urgență până la cinci ori, ai putea să-mi arăți punctele de vedere ale orașului. Asta, desigur, dacă nu ești ocupat...

Ea a roșit ușor.

— Cu plăcere, spuse ea. - Dar trebuie să vorbesc cu doamna X. (numele femeii mi-a fost șters din memorie).

- Este clar. Dar am destul timp... Douăsprezece zile...

Ea a râs.

Semn bun, m-am gândit.

Așa că am stat de vorbă aproape o oră, până la sosirea doamnei X. Desigur, nu am putut evita să vorbim despre război, deși aș prefera să evit acest subiect. Dar am încercat să-mi înfrumusețez povestea, compunând fapte pe care nici măcar nu le-am văzut de aproape. Ce i-a păsat acestei fete de noroiul stepei: nu am vrut să-i spun totul așa cum este, nu am vrut să simtă ceea ce a trebuit să înduram. De ce are nevoie de această murdărie, sânge, orizont gri, care nu-mi ies din cap. Mi-era frică să o infectez cu frica și durerea care mă copleșeau, îmi era teamă că nu va vrea să asculte. Am vorbit despre fapte eroice, care amintesc de filmele de la Hollywood. Am râs veseli, iar conversația noastră nu s-a oprit.

În cele din urmă, a apărut doamna X. La început, ne-a privit cu dezaprobare. Dar apoi Paula - așa se numea fetița - mi-a explicat că sunt prietenă cu soții Neubach.

„De fapt, doamnă, eram prieten cu fiul lor, Ernst. Am vrut să-i vizitez familia.

— Înțeleg, tinere. Simțiți-vă liber să vii la mine, aici și să aștepți. Vei fi mult mai confortabil. Neubachs - ce nenorocire! Cum au supraviețuit asta! Gândiți-vă: am pierdut doi fii în zece zile! Doar îngrozitor! Mă rog Domnului ca războiul să se termine înainte ca fiul meu să fie ucis.

Aceasta înseamnă că soții Neubach au fost deja informați... Au aflat despre moartea nu numai a lui Ernst, ci și a unui alt fiu. Nici nu știam că Ernst are un frate. Din nou înaintea mea, ca în ziua aceea, a apărut un tablou groaznic: Ernst, Don, „Tatra”. „Ernst, te salvez! Nu plânge, Ernst!" Doar privind pe Paula, am reușit să șterg imaginea trecutului. Trebuie sters din memorie

Trebuie să uit totul. Paula e lângă mine, zâmbește... Să uit... cât de greu este!

„Așteaptă aici dacă vrei, altfel să mergem la mine”, repetă bătrâna. Ea s-a adresat băiatului de șaptesprezece ani ca pe un bărbat adult. Cum a murit Ernst?

Îmi pare rău, îmi este greu să vorbesc despre asta. Am coborât ochii.

Dar nu a ajutat. Privirea mi-a căzut pe cizme: cu aceste cizme am călcat în picioare mormântul lui Ernst. Totul mi-a amintit de el, cu excepția zâmbetului Paulei.

„Atunci va trebui să te gândești la ceva”, a spus femeia plină de inimă, dându-și seama ce se ascunde în spatele tăcerii mele. - Ai milă de ei.

„Puteți fi sigură, doamnă”, am răspuns. Am deja experiență în asta.

Doamna X. a îndreptat conversația către alt subiect, nevrând să mă supere și mai mult. Se pare că ea era croitorie, iar Paula a ajutat-o. Am urcat la etaj. Doamna X. a adus un ulcior mare de cacao cu lapte și a început o conversație cu Paula.

- Sper, Paula, nu o vei lăsa pe prietena noastră Sayer să se plictisească aici. Asigurați-vă că îi arătați Unter den Linden și Sala Victoriei. Un tânăr trebuie să fie distras de la gândurile sumbre. Te las să pleci pentru azi.

Eram gata să o sărut.

„Dar, doamnă X., cum rămâne cu munca pe care trebuie să...”

- Nu, nu, nu... Arată-i orașul. Nu este nimic mai urgent.

Din suflet i-am mulțumit femeii amabile. S-a bucurat Paula de ziua liberă neașteptată? Nu mi-a păsat de asta. Eram prea mulțumit de felul în care decurg lucrurile și nu voiam să mă gândesc la sentimentele altora.

Ne-am îndreptat spre oraș, promițând că ne vom întoarce până la prânz. Am mers lângă Paula, lângă mine de bucurie. Ca să mă tachineze, ea a făcut același pas militar ca și mine. Am trecut pe lângă o cabină vopsită în roșu unde vindeau pește uscat. Mi-a trecut prin cap să-i cumpăr Paulei un pește. Ea ma urmat, fără să înceteze să zâmbească zâmbetul ei încântător. Femeia care vindea peștele a pus două porții pe bucăți groase de pâine.

149

ba si se adauga ulei. După aceea, ne-a cerut carnete de rație.

Dar nu am card. Sunt aici în vacanță. Am zâmbit, sperând să-l mișc pe negustor.

Dar nu a ajutat. Paula muri de râs. M-am simțit ca un complet idiot.

- Da, te îneci cu peștele tău! am adaugat in franceza.

Pranzul cu gazda Paula a depasit toate asteptarile mele. În ciuda deficitului, femeia bună a pregătit mese excelente. Ea a scos vinul. Am băut paharul dintr-o înghițitură pentru a înghiți nodul din gât și am simțit imediat că mă îmbăt. A părăsit masa într-un spirit ciudat și a început să fredoneze un marș. Dar nici Paula, nici doamna X., desigur, nu au cântat alături de mine. Venindu-mi cu întârziere în fire, le-am cerut iertare, deși am început un alt cântec, care, însă, nu era mai bun.

Gazda m-a privit surprinsă, amestecată cu frică. Paula se agita pe scaun. Le păream o ființă dintr-o altă lume. Gazda, hotărând că în această stare îi voi strica porțelanul, i-a sugerat Paulei să mă scoată la aer curat. La ordine, Paula m-a târât afară din apartament. Compania unui soldat beat, care în orice moment poate face prostii, clar nu a fost pe placul ei.

Pe scări, timiditatea mea a lăsat loc unei obrăznicii venite de nicăieri. Am prins-o pe Paula de talie și am învârtit-o într-un dans, învârtindu-i picioarele. S-a încruntat și m-a împins atât de brusc încât aproape că m-am întins pe podea.

„Oprește-te sau nu merg nicăieri cu tine”, a spus ea.

Parcă s-ar fi turnat peste mine apă rece dintr-o cadă. Ce idiot sunt! Din cauza propriei prostii, poate a pierdut-o pe Paula pentru totdeauna.

— Paula! am țipat de disperare.

Am înghețat pe loc. Paula coborise deja scarile si statea in prag. Silueta ei era luminată de soare.

— În regulă, spuse ea. „Hai, fii tu însuți”.

150

Înainte să-mi revin din stupoare, m-am bucurat de fericirea bruscă.

- Ce altceva vrei să vezi?

— Nu știu, Paula. Ce ai de gând să spui.

Încă nu mi-am revenit din frică. Desigur, Paula s-a săturat să se încurce cu un soldat beat. Ar fi trebuit să devin ofițer. Vocea iritată a Paulei s-a auzit în urechile mele... În conștiința mea tulbure, am auzit vocea sergentului-major:

- Hei acolo. Intră în Tatra.

- Păi, te-ai hotărât? Unde sa mergem?

— Gasuy. Ai grijă unde mergi!

„Sunt pete pe uniforma ta. Fii atent data viitoare...

Ei bine, te-ai decis încă?

Așa e, locotenente! Da, desigur, Paula.

Deodată, ea m-a prins de mânecă, scoțându-mă din starea mea de pe jumătate adormit. M-am uitat la ea. Poate că era tristețe în ochii mei. Ea a fost surprinsă.

— Să mergem măcar în piață, spuse ea. Noi vom decide acolo. A mers.

Paula m-a tras. Nu am rezistat, deși știam că dacă dăm de un ofițer sau de un jandarm militar, vacanța mea se va transforma imediat în muncă într-un lagăr de muncă. Era strict interzis să țină o fată de mână pe stradă. Dar când i-am spus Paulei despre asta, ea a râs:

"Nu vă faceți griji. Nu m-am îmbătat. Le voi observa la timp.

Întrucât aproape că mi-am pierdut capacitatea de a vorbi, Paula a luat inițiativa în propriile mâini. M-a dus prin oraș, mi-a arătat și mi-a spus, dar nu m-am putut gândi la altceva decât la ea.

M-am simțit bine cu ea. M-a fascinat din ce în ce mai mult cu sinceritatea ei și m-a atras cu ceva misterios și misterios, căruia nu-i găseam un nume, dar îl simțeam în fiecare minut.

Purta o fustă închisă la culoare și o bluză deschisă de mătase, cu un guler minuscul din dantelă. Tocurile pantofilor la modă băteau pe trotuar. Am mers de-a lungul unei străzi pavate, cu trotuare înguste, cu gresie, tăiate cu teșituri de piatră și borduri.

mi. Strugurii erau foarte verzi pe pereții multor case. Unele dintre ele până la etajul trei erau împletite cu viile lui tenace.

Aproape de corpul gotic al catedralei, strada s-a întors, iar dincolo, o întindere largă strălucea deasupra teiilor. Un pod de piatră peste șanț era vizibil puțin mai departe. Era intrarea într-un vechi castel cu ziduri dărăpănate, pe cealaltă parte, în adâncul unui parc umbros, un palat se ridica în spatele unui gard figurat.

— Acum este un muzeu acolo, spuse Paula. — O să mergem acolo cândva, îmi plac vremurile de demult. Și acum să coborâm la terasamentul frumosului nostru Spre.

Paula a vorbit sincer, dar nu am putut scăpa de sentimentul că își face doar datoria și, de fapt, nu simțeam nici cea mai mică plăcere de a comunica cu mine.

Într-adevăr, pentru că Dumnezeu știe de ce, am mers greoi pe străzile îngrijite ale Berlinului. De ce ar trebui cineva să tolereze un soldat beat doar pentru că a petrecut multe luni în zăpadă, noroi și teroare? Cei fericiți nu pot înțelege oamenii cărora le este frică de bucurie. Mai trebuia să învăț să-i înțeleg pe ceilalți, să mă adaptez și să mă comport calm, să nu șochez pe nimeni, să zâmbesc corect - nici prea larg, nici prea tare. Cu riscul de a părea nepoliticos sau indiferent, trebuie să evit impresia pe care mi se pare că am făcut-o după războiul din Franța de a spune povești plictisitoare despre război. Uneori am vrut să-i ucid pe cei care mă acuzau că mint. Eu, un soldat prost care nu am avut norocul să servească în armata inamicului, a trebuit să învăț să trăiesc, pentru că nu am reușit să mor.

La ora cinci, la Oderbrücke, după ce mi-a dat instrucțiuni detaliate despre cum să mă întorc la Kleringstrasse, Paula m-a părăsit. Luându-și rămas bun, ea m-a ținut de mână și a zâmbit, de parcă i-ar părea rău să se despartă de mine.

— Voi vizita familia Neubach în seara asta, spuse ea. „Oricum, ne vedem mâine.” Noapte bună.

- Noapte bună, Paula.

Seara m-am întâlnit cu soții Neubach. În fața doamnei Neubach, mi-am recunoscut ușor prietena. Nefericiții nu au vrut să vorbească despre tragedia care a pus capăt viselor lor. Ideea unei Europe postbelice nu este nimic mai mult

nu au vrut să spună: la urma urmei, cei care ar fi trebuit să-l moștenească au murit. Totuși, au făcut tot posibilul să mă facă cât mai primitor posibil. Ni s-a alăturat doamna X., care mi-a sugerat atât de nobil să-mi înmoaie gâtul după-amiaza. După unsprezece, a apărut și Paula pentru scurt timp. Ochii ni s-au întâlnit. Paula a glumit:

„A trebuit să-i dau o lecție de bune maniere în această după-amiază. A început să cânte și să danseze chiar în mijlocul străzii.

M-am uitat în chipurile noilor mele cunoștințe. Mă vor certa sau vor râde de mine? Din fericire, am râs cu toții împreună.

— Ai greșit, Paula, spuse amabila doamnă X. Cere-i iertare.

Paula, roșind, s-a plimbat în jurul mesei zâmbind și m-a sărutat pe frunte. Am stat ca și cum ar fi fost condamnat pe scaunul electric, acoperit cu vopsea și nu mă puteam mișca. Toți au înțeles asta și au strigat:

- Iertat!

Paula și-a luat bucuros la revedere de la noi și a dispărut pe ușă.

Paula! Paula! Cum mi-aș dori... nu știu ce. Am stat împietrit, neînțelegând ce se discuta la masă.

M-au întrebat despre părinții mei, despre viața mea anterioară, dar, slavă Domnului, nu despre război. Răspunsurile mele au fost evazive. Paula o sărută pe frunte. Aș sta cu plăcere de pază cu ea singură în fiecare zi, în loc de cinci sau șase soldați în război.

A fost prea tarziu. Căutam o scuză să părăsesc masa. Dar a trebuit să stau cu gazde prietenoase încă o oră, când, în sfârșit, nu aveau de gând să doarmă toată lumea. Soții Neubach mi-au oferit camera lui Ernst. Eram plin de recunoștință: din păcate, rutina militară este de așa natură încât trebuie să mă întorc în centru. De fapt, m-am simțit neliniștit la gândul că dorm în patul lui Ernst. În plus, am vrut să merg pe străzi. Deodată mă ciocnesc de Paula.

Soții Neubach au înțeles rigoarea ordinii militare și nu au împins prea tare. Pe stradă am fost deodată copleșit de bucurie, am fluierat. A întrebat cu bucurie trecătorii cum să ajungă în centru și a ajuns ușor la cazarmă. Nu am cunoscut-o pe Paula. Am trecut pe lângă un birou unde

doi civili jucau cărți cu soldații. Unul dintre ei era un sergent major care a promis că va rezolva problema cu concediul meu.

153

„Hei tu”, a strigat el.

M-am întors și am salutat.

- Sunteţi caporalul Sayer?

— Așa este, domnule sergent-major.

- Grozav. Am vesti bune pentru tine. Câteva dintre rudele tale vor veni aici să te viziteze în câteva zile. Am reușit să obțin un permis pentru membrii familiei tale.

„Nu știu cum să vă mulțumesc, Herr Feldwebel. Într-adevăr, îți sunt foarte recunoscător. >

„Da, înțeleg, băiete.

Mi-am apăsat călcâiele, m-am întors și patru bărbați au schimbat glume despre mine.

- Te-ai distrat la hotelul Fantasio, nu?

Probabil că se refereau la un bordel.

M-am culcat, dar am petrecut o noapte nedorită: toate gândurile erau ocupate de Paula.

Au trecut două zile pline de bucurie. Nu am plecat niciodată de lângă Paula. Am luat masa cu doamna X. și am luat masa cu soții Neubach. Doamna X., căreia nu i se poate ascunde nimic, a observat că între mine și Paula au apărut niște sentimente. A speriat-o. M-a făcut să înțeleg de mai multe ori că războiul nu s-a terminat încă și a fost o prostie să mă îndrăgostesc într-un astfel de mediu. Mai târziu îmi pot dezvălui sentimentele, dar acum este prematur să mă gândesc la iubire.

În mintea mea neformată, războiul nu putea afecta dragostea pentru fată. Nimic altceva nu era exclus. Singura limitare a fost durata vacanței, dar asta era doar ceva care nu depindea de mine.

Din moment ce cineva din familia mea trebuia să mă viziteze, nu m-am putut depărta prea mult de centru și am petrecut doar noaptea acolo. Dar, în același timp, pierdea timp prețios pe care l-ar fi putut petrece cu Paula. În ziua preconizată a sosirii părinților mei, m-am întors la centru de cinci sau șase ori. În cele din urmă, spre seară, bunul sergent-major mi-a spus:

— Te așteaptă cineva la cazarmă, Syer.

— Ah, am remarcat, de parcă ar fi fost cel puţin la care mă aşteptam. „Mulțumesc, Herr Feldwebel.

Am urcat în fugă treptele și am deschis ușa încăperii mari în care petrecusem deja câteva nopți. Privind rapid în jurul rândului dublu de paturi, am făcut contact vizual cu un bărbat într-un pardesiu gri închis. Era tatăl meu.

„Bună, tată”, am spus.

154

— Te-ai maturizat, spuse tatăl pe tonul său timid obișnuit. - Ce mai faci? Nu știm aproape nimic despre tine. Mama este teribil de îngrijorată.

Am ascultat cu atenție, așa cum am făcut întotdeauna când vorbeam cu tatăl meu. Mi-am dat seama că aici, chiar în centrul Germaniei, în cazarmă, unde totul amintește de o disciplină militară incontestabilă, se simte deplasat.

— Putem să ieșim, tată?

- Cum doriți. Apropo. Ți-am adus un cadou. Eu și mama mea îl colecționăm de mult timp. Nemții îl țin jos. A coborât vocea în timp ce spunea „nemți” de parcă ar fi vorbit despre o bandă de nenorociți.

În ciuda faptului că tatăl său s-a căsătorit cu o germană, nu a avut niciodată sentimente bune pentru Germania. Nu a putut să uite niciodată ororile primului război, deși el, prizonier de război, a fost tratat bine. Dar faptul că unul dintre fiii săi a servit în armata germană l-a împiedicat să asculte știrile la radioul londonez.

Jos, l-am întrebat pe sergent-major unde era coletul. Mi l-a întins și i s-a adresat tatălui său într-o franceză impecabilă:

— Îmi pare rău, domnule, dar este interzis să aduci mâncare în cazarmă. Iată pachetul tău.

„Mulțumesc”, a spus tatăl. Era clar jenat.

În timp ce ne plimbam pe străzi și vorbeam, m-am uitat prin conținutul pachetului: un baton de ciocolată, prăjituri și - o, bucurie! - o pereche de șosete tricotate de o bunică grijulie.

„Mi-au fost dor de ei.

„M-am gândit că ți-ar plăcea cel mai mult țigările și ciocolata”. Dar, desigur, nu vă lipsește acest lucru. „Tatăl meu era convins că tot ce făceam de dimineață până seara a fost să ne petrecem. „E diferit aici. Germanii iau totul.

- Da, suntem bine. - Am învățat deja să mă bucur de azi și să nu mă gândesc la ce aduce mâine cu ea.

„Ei bine, cu atât mai bine. Nu suntem chiar atât de grozavi. Mama ta cu greu poate strânge ceva de mâncare. Ne confruntăm cu greu.

Nu știam ce să răspund și am vrut să-i returnez cadoul.

— Da, spuse târâtor tatăl. „Să sperăm că războiul se va termina curând. Germanilor li se dă lumină. Tot ce auzi la radioul londonez este: americanii asta, americanii asta. Italia... aliați...

Ceea ce a spus tatăl meu a fost o noutate pentru mine. Un detașament de infanterie navală a trecut cu un cântec. Eu, așa cum era de așteptat, am salutat. Tatăl meu s-a uitat la mine cu dezgust. Când diavolul știe ce se întâmplă în Franța, nimic nu-i putea face plăcere.

O zi întreagă mi-a povestit despre suferința Franței, explicând astfel de detalii de parcă ar fi vorbit cu un canadian sau cu un englez. M-am trezit într-o poziție dificilă, nu știam să mă raportez la cuvintele lui. M-am reținut limitându-mă la scurte replici: „Da, tată. Desigur, tată.” Aș vrea să vorbesc despre altceva, să uit războiul, să vorbesc despre dragostea mea pentru Paula. Dar îmi era teamă că nu mă va înțelege și nu se va enerva decât.

A doua zi l-am însoțit pe tatăl meu, care era într-o dispoziție mohorâtă, la gară. Ca un prost, l-am salutat când pleca trenul, ceea ce l-a înrăutățit. Fața lui îngrijorată a plutit pe lângă mine. Era o seară fierbinte de iunie. Nu-l voi mai vedea decât după doi ani, ani care se vor întinde în eternitate.

De îndată ce tatăl meu a plecat, m-am repezit la Neubach. Mi-am cerut scuze că nu l-am prezentat pe tatăl meu. La urma urmei, am petrecut atât de puțin timp cu el. Au înțeles totul și nu s-au supărat deloc. Înțelegând nerăbdarea mea, doamna Neubach a spus că Paula nu se va întoarce decât mâine. Cum să suport: am pierdut deja o zi întreagă, plus zi și noapte: mai aveam doar șapte-opt zile, așa că fiecare oră era prețioasă. În timpul cinei la Neubach am păstrat o tăcere sumbră, dar ei mi-au tratat sentimentele cu respect. Apoi am plecat să hoinăresc pe străzi, sperând să-mi întâlnesc iubita. Așa că am mers aproape o oră. Ceasul a bătut unsprezece și apoi au fost înecați de vuietul sirenelor. S-a auzit peste tot. Puținele lumini care ardeau pe străzi (se mai menținea luminozitatea) și acelea au dispărut. Pompierii și jandarmii au venit deja în apărarea orașului. Peste cerul negru de la Tempelhof se auzea vuietul motoarelor, cu eșapamentul strigând prin aer. Străzile s-au umplut de motociclete ale vigilenților locali: au chemat câțiva trecători să se adăpostească. Am rămas afară. Și apoi a venit sub un val de bombe inamice.

Știam că de îndată ce va începe bombardamentul, vor începe să lucreze brigăzile de prim ajutor: atunci s-ar putea să mă întâlnesc cu Pa

ulu. Am stat în pragul ușii vizavi de intrarea în adăpostul anti-bombe, care se afla într-o casă joasă de lângă canal. De aici aveam vedere la canal și la orizontul îndepărtat, ușor acoperit de puțină ceață. În nord-vest, cerul a fost luminat de ceea ce păreau a fi false fulgere de foc: bombardamentele, probabil, au fost efectuate la fabricile din Spandau. Ici-colo au apărut fulgere, la fel ca în timpul artificiilor. Nenumărate tunuri antiaeriene au creat o barieră impenetrabilă

împotriva norului mortal care venea spre noi. Fiecare fulger strălucitor care a apărut brusc pe cer și a căzut la pământ a însemnat moartea unei alte aeronave inamice. Zidul de care mă sprijineam s-a cutremurat din cauza exploziei. Deși mă durea ochii din cauza schimbării constante a fulgerelor strălucitoare și a întunericului, mi-am ținut ochii pe stradă și pe terasament, de-a lungul căruia alergau oameni, care încă nu își găsiseră adăpost. Cacofonia de sticlă spartă care a urmat a anunțat că un oraș la un kilometru distanță de mine era acoperit de bombe. Erau valuri mari în canal.

Totul în jurul meu s-a prăbușit. În ciuda faptului că îmi doream să rămân pe stradă, sentimentul de frică a învins: am fugit la adăpost. Pavajul de sub cizmele mele a răsunat cu un zgomot bubuitor. Curând îmi făceam drum prin mulțimea de oameni speriați. Era o atmosferă sufocantă. Un vuiet puternic, venit atât de sus, cât și de dedesubt, a suflat bucăți de ipsos din tavan. Oamenii și-au căutat sprijin unii de la alții și nu l-au găsit. Copiii, cu naivitatea lor caracteristică, întrebau: „Ce urlă așa, mamă?” Ca răspuns, mamele au mângâiat doar capetele blonde cu degete tremurânde. Cei destul de norocoși să creadă în Dumnezeu s-au rugat. M-am sprijinit de o țeavă care transporta fiecare sunet, fiecare zgomot care venea de pe stradă. Zgomotul motoarelor a crescut, aerul a înghețat în plămâni. Apoi s-a auzit un vuiet, de parcă mii de locomotive s-ar fi repezit spre noi. Din întuneric veneau strigătele oamenilor care nu-și aminteau de groază. S-a pornit curentul. Apoi, întregul adăpost-bombă a fost umplut cu praf gros, întunecat, care s-a revărsat din exterior. Cineva a strigat:

- Închideţi ușa!

Ușa s-a închis trântit. Am ajuns într-o groapă comună. Unele femei urlau și și-au rupt părul. De cinci sau șase ori, ca și cum ar fi condus de o superputere,

podeaua tremura. Ne-am îmbrățișat. O oră mai târziu, când furtuna s-a potolit, toată lumea a fugit din această gaură a iadului. În fața noastră era un spectacol demn de condeiul lui Dante. Apele întunecate ale canalului au fost luminate de flăcările unui foc care a cuprins parapetul. Ceea ce fusese cândva o alee îngrijită s-a redus la un morman de moloz care flanca două crăpături uriașe. Pe cerul de vară se reflectau fulgerări de conflagrații, de pretutindeni venea un fum acru și sufocant. Oamenii alergau în direcții diferite. La fel ca la Magdeburg, am fost imediat inclus în brigada angajată în curățarea molozului.

După o asemenea noapte și aproape toată dimineața, eram epuizat din picioare. În cele din urmă am reușit să o găsesc pe Paula, care nu se simțea mai bine decât mine. Bucuria care m-a cuprins când a spus că este îngrijorată pentru mine m-a răsplătit pe deplin pentru tot ce am trăit în timpul nopții.

„Și m-am gândit la tine, Paula. Te-am căutat toată noaptea.

- Este adevarat?

Din tonul ei îmi puteam da seama că ea trăia aceleași sentimente ca și mine.

Nu mi-am putut lua ochii de la tânăra fată. Am vrut să o îmbrățișez. M-am simțit că roșesc. Ea a rupt tăcerea.

„Abia mă pot sta în picioare”, a spus Paula. — Poate ar trebui să plecăm din oraș, la Tempelhof? Va fi mai bine așa.

— O idee grozavă, Paula. Să mergem.

Am convins un motociclist care trecea, iar eu și Paula am condus la aerodromul civil și militar de la Tempelhof. Ieșind de pe autostradă, ne-am urcat pe un deal acoperit cu un fel de lichen spongios și ne-am întins cu plăcere pe el. A fost o zi minunata. La un kilometru distanță de noi, zona era străbătută de poteci de aeroport, de pe care avioanele de antrenament Focke-Wulf se ridicau spre cer cu o viteză uimitoare. Paula stătea întinsă pe spate, avea ochii închiși, părea că doarme. M-am sprijinit de cot și m-am uitat la ea de parcă restul lumii ar fi încetat să mai existe.

Mii de cuvinte despre dragoste mi-au trecut prin cap, dar nu am reușit să scot niciun sunet. Am înțeles că acum pot și ar trebui să-i spun totul, că nu mai aștept, că nu găsesc un moment mai bun, e o prostie să fiu atât de timid... Poate că Paula a tăcut intenționat să mă lase vorbi. La urma urmei, timpul trece, vacanța mea se termină. Dar, indiferent cum am încercat

eu însumi, dragostea mea pentru Paula nu a putut găsi cuvintele potrivite. Ea a șoptit:

Cât de strălucitor strălucește soarele.

Am răspuns cu o frază stupidă. În cele din urmă, îndrăzneț, i-am întins mâna. Vârfurile degetelor noastre s-au atins. Pentru o vreme, am înghețat nemișcat și am simțit această atingere uimitoare. În cele din urmă, adunându-mi tot curajul, i-am luat mâna în a mea. Ea nu a rezistat.

Timiditatea a devenit pentru mine un obstacol mai mare decât un câmp minat. O vreme m-am întins pe spate, adunându-mi puterile, m-am uitat la cer și nu mi-am amintit de fericire. Mediul a încetat să mai existe pentru mine.

Paula s-a întors spre mine. Ochii ei erau închiși ca înainte, iar mâna ei o strângea pe a mea. Cedând în fața sentimentelor mele, se pare că am spus că o iubesc. Apoi mi-am adunat gândurile mult timp. Nu știu dacă a spus ceva sau nu. Paula nu s-a mișcat. am simtit ca visez..

Sirenele au hohoteat prin aer, anunțând zona. Ne-am uitat unul la altul.

— Este un raid? întrebă Paula.

O astfel de posibilitate părea improbabilă. La acea vreme, raidurile din timpul zilei erau încă rare. Cu toate acestea, era imposibil să faci o greșeală. Da, avioanele au venit în oraș. La aeroport, avioanele au luat viteză pe șine.

„Luptători sunt în aer, Paula!” Este într-adevăr o explozie!

- Ai dreptate! Uite: oamenii aleargă la adăpost.

— Și avem nevoie de adăpost, Paula.

„Dar aici suntem complet în siguranță — acesta nu este un oraș. Vor bombarda din nou Berlinul.

- Probabil ca ai dreptate. Nu suntem la fel de periculoși aici ca în aceste găuri înfundate.

Luptătorii au urcat în cerul deasupra capetelor noastre.

— Zece... doisprezece... treisprezece... paisprezece! strigă Paula, arătând spre Focke-Wulfs care ne zboară deasupra capetelor. Mult succes piloților noștri!

- Haideți, băieți! Am tipat.

— Haide, repetă Paula. Acum e lumină, ei pot vedea totul. Douăzeci și doi, douăzeci și trei, douăzeci și patru — câte! Ura!

159

Treizeci de luptători au decolat. Tactica lor a fost să se ridice cât mai sus în cer și de acolo să lovească spatele bombardierelor inamice. De departe au venit tragerile de tunuri antiaeriene.

„Dacă reușim să-i interceptăm aici, la apropiere, nu vor ajunge la Berlin”, a spus Paula.

Sper că da, Paula.

Am uitat deja de raid, fie că este greșit. Din cauza lui, am eliberat mâna fetei. Hotărând că luptătorii înșiși știu ce să facă, m-am apropiat din nou de Paula. Dar apoi vuietul bombardierelor inamice a înecat sunetele aerodromului.

— Uite, Gil, spuse Paula, pronunțând greșit numele meu, ca de obicei. „Zboară de acolo — uite!”

Cu o mână fragilă, ea arătă spre multele puncte negre de pe cerul albastru pal, care deveneau din ce în ce mai mari cu fiecare secundă.

- Câți dintre ei! ea a plans. „Uite, sunt mai multe zboruri.

Am privit cum hoardele de avioane se apropiau de oraș și de noi din ambele părți. Zgomotul motoarelor a devenit mai puternic.

„Trebuie să fie sute.

Mi-a fost frică - pentru noi, pentru ea, pentru propria mea fericire.

„Trebuie să plecăm de aici, Paula. Devine prea periculos.

- Ce ești tu. Paula nu s-a speriat deloc. - Ce se poate întâmpla cu noi?

„Deodată vor începe să ne bombardeze și pe noi: trebuie să găsim adăpost.

Am încercat să o trag cu mine.

- Uite. Părea să fie hipnotizată de vederea unui pericol care se apropia. — Zboară direct pentru noi!

Tunurile antiaeriene din oraș au început să bombardeze bombardierele.

- Hai grabeste-te. Am prins-o de mână pe Paula. - A acoperi.

Nu putem ajunge la adăposturile antibombe situate pe teritoriul aerodromului. Am tras-o pe Paula spre o râpă lângă un copac mare.

— Dar unde sunt luptătorii noștri?

Ea icni.

- Probabil că au fugit: inamicul are prea multă superioritate.

160

„Cum poți să spui așa ceva!” Asii germani nu sunt lasi!

„Nu a mai rămas nimic pentru ei, Paula. Sunt cel puțin o mie de bombardieri împotriva lor.

„Nu ai dreptul să vorbești așa despre eroii noștri!”

- Îmi pare rău, Paula. Și este adevărat: nici nu-mi pot imagina că au fugit.

S-a auzit din nou vuietul bombardamentelor peste oraș. Soldații germani nu fug, așa este. Dar cine să știe mai bine despre asta decât mine: la urma urmei, m-am retras din Don însuși la Harkov. Adevărat, trebuie să admitem că germanii au luptat cu curaj împotriva forțelor inamice superioare (uneori de treizeci de ori). Așa a fost și în Rusia. Din râpă am urmărit cum era bombardat orașul: au fost lovite și o treime din aerodrom și aproape tot Tempelhof.

În timpul zilei, raidurile au fost efectuate cu o cruzime și mai mare decât noaptea. În acea zi, Berlinul și împrejurimile sale au fost bombardate de peste o mie de avioane anglo-americane. Li s-au opus doar şaizeci de luptători. Artileria noastră antiaeriană a dat lovitura principală inamicului: cel puțin o sută de avioane au fost doborâte. Piloții noștri de luptă chiar nu le păsa, dar și ei au înțeles greu.

Și acum, parcă în realitate, aud șuieratul bombelor, de la o înălțime de șapte sau opt mii de picioare, căzând pe Tempelhof și pe aerodrom, simt cum se zguduie pământul sub loviturile lor. Văd cratere cu bombe, case în flăcări, nori de fum care se ridică la câteva sute de metri spre cer din rezervoarele de stocare a petrolului care au declanșat un incendiu... Văd cum fumul coboară asupra locuitorilor din suburbii. Cu ochii larg deschiși de groază, privesc cum uraganul scoate zece sau doisprezece copaci din pământ deodată. Aud motoarele avioanelor doborâte urlând, văd cum pierd altitudine, explodează și cad. Văd și groaza din ochii Paulei, lipiți de mine. Totul în jurul nostru arde și se prăbușește. Ne-am ascuns chiar în fundul râpei, înghesuiti. Paula și-a ascuns fața între umărul și obrazul meu; o simt tremurând; iar pământul tremură de el.

Noi, înspăimântați ca niște copii mici, privim ce se întâmpla, neputând să ne mișcăm. Deja după încetarea bombardamentului, care revendica douăzeci și două de mii

vieți, bombe cu ceas încă răsunau în Tempelhof. Berlinul nu a suferit mai puțin; viața obișnuită a capitalei era complet paralizată. Incendiul a continuat la Spandau, iar bombele au explodat în sud-vestul orașului chiar și cincisprezece ore mai târziu. Se părea că Tempelhof nu mai exista.

Ne amintindu-ne de groază, am ieșit din adăpost. Paula nu mi-a dat drumul la mana si tremura continuu.

— Gil, spuse ea. - Îngrozitor. Uite doar: sunt acoperit de noroi.

Capul ei s-a sprijinit pe umărul meu. Fără să mă gândesc, am sărutat-o pe frunte. Ea nu a rezistat. Acum nu mi-a fost frică să-mi sărut iubita: trecusem deja prin jocuri pe jumătate copilărești. I-am sărutat părul așa cum săruți un copil speriat. Lacrimile ei mi-au adus aminte de strigătul unui băiat din Magdeburg. M-am gândit și la Ernst, la tot plânsul și durerea războiului. Mi s-a făcut milă și am arătat-o. Fericirea mea este prea amestecată cu durerea. Nu puteam să accept și să uit de restul. În haosul continuu, dragostea mea pentru Paula părea imposibilă. În timp ce copiii plâng în casele distruse, nu voi putea trăi cu iubitul meu. Nimic nu este sigur. Poate că nu sunt destinat să supraviețuiesc acestei minunate zile de vară, doar dragostea mea pentru Paula va rămâne și nici nu știu cum să spun despre asta.

Tot cerul era acoperit de fum: Tempelhof era în flăcări, drumurile, Berlinul. M-am uitat de la părul blond al Paulei la distrugerea din jurul meu.

Am căzut din nou la pământ. Nu știam cum să o calmez. Adunându-ne puterile, ne-am îndreptat încet spre drumul pe care circulau camioanele de salvare în direcția Tempelhof. Fără să dea un semnal, un camion s-a oprit în apropiere.

— Stai jos, tinere. Am nevoie de ajutorul vostru.

Am schimbat priviri.

- Da, sa mergem.

Paula, te voi ajuta.

Salvatorii au luat cu ei pe toți cei pe care i-au întâlnit pe drum. Au decis să lase un cartier al orașului în mila destinului și să-l salveze pe al doilea. Câteva ore am lucrat la ruine, târându-i pe răniți. În cele mai periculoase locuri

162

A funcționat detașamentul Tineretului Hitler. Mulți dintre voluntari au murit, fiind îngropați sub clădirile prăbușite. Ochii mei erau încă ascunși de fum și în fața ochilor mei erau tot timpul imagini cu ceea ce se întâmplase. Când s-a întunecat, am intrat într-o casă dărăpănată. Paula apucă nasturele tuncii mele murdare.

Crezi că putem dormi aici? ea a intrebat.

- Cine ştie. Oricum...

„Deodată ne găsesc. Vor fi probleme...

La ce se gândea?

- Nu-ţi pasă. Sunt prea obosit.

Paula, care își lingea degetul rănit, nu a spus nimic. Eram gata să lupt chiar și cu Dumnezeu, chiar și cu diavolul. Am îmbrățișat-o și am sărutat-o pasional; mâinile ei îmi mângâiau părul. Am vrut să returnăm ceea ce nu am putut realiza în timpul zilei, dar oboseala și-a luat cugetul și am căzut într-un vis.

Am petrecut toată ziua următoare lucrând de salvare. A fost nevoie de o săptămână pentru a readuce orașul pe drumul cel bun mai mult sau mai puțin. Totuși, seara am fost înlocuiți cu noi detașamente de voluntari. Din fericire, nu mi s-au dat sarcini speciale.

Au mai trecut două zile. Nu am părăsit-o pe Paula. În fiecare zi aducea o nouă porție de ciocolată și țigări din coletul adus de tatăl său. Orașul și-a lins rănile și a îngropat morții. Lungi procesiuni funerare au trecut pe străzi. Totuși, totul revenea deja la ritmul obișnuit.

Mai aveam cinci zile. Paula a făcut totul pentru a-mi distra atenția. Din fericire, nu au mai fost raiduri. Ferestrele familiei Neubach au fost spulberate și acoperișul s-a prăbușit. La o sută cincizeci de metri distanță, bombe căzuseră în piață, acum părea o stradă din Minsk.

Mama Paulei, cu care m-am întâlnit, avea suspiciuni: până la urmă, eu și fiica ei nu ne-am despărțit nici zi, nici zi.

1 Tineretul Hitler (literalmente, „Tineretul Hitler”) este o organizație de tineret formată din tineri (14-18 ani) din Germania

(1926-1945). Operat sub controlul Partidului Nazist. Include, de asemenea, Uniunea Fetelor Germane, Uniunea Băieților Germani și Uniunea Fetelor.

Seara. Dar ea a înțeles în ce oră trăim și nu a protestat în mod deosebit. Odată, Paula, care avea mai mulți bani3 decât mine, m-a dus la cinema. Am vizionat filmul „Marea vastă”, care s-a bazat pe o poezie despre nuferi.

Așa că am trăit până în ultima mea zi în Berlin. Trebuia să ajung la gara Silezia la ora șapte seara. La revedere de la soții Neubach a fost emoționant. Au înțeles că vreau să-mi petrec restul timpului cu iubitul meu. Doamna Neubach m-a convins să iau puloverul cald pe care l-a purtat cândva Ernst. Soțul ei mi-a dat trabucuri, săpun și două cutii cu conserve. M-au îmbrățișat și m-au făcut să promit că în următoarea mea vacanță îi voi vizita. I-am asigurat că așa va fi, le trimit din când în când vești. La mine, le-am rugat să aibă grijă de Paula.

— O iubești, nu-i așa? m-a întrebat doamna Neubach.

— Desigur, doamnă Neubach. Am încercat să spun acele cuvinte calm, dar sentimentele mele erau pe cale să izbucnească.

I-am sărutat și am plecat. Sergentul-major i-a permis Paulei să meargă la cazarmă și să mă ajute să-mi împachetez lucrurile.

Gâtul mi s-a strâns de durere. Cât va mai trece până o revăd pe Paula? Am repetat la nesfârșit cât de mult ne-am iubit și ne-am simțit puțin mai bine. Peste trei-patru luni probabil mi se va da o nouă vacanță, iar Paula mă va aștepta cu siguranță. Ea a jurat că îmi va scrie în fiecare zi, că foarte curând ne vom fi unul altuia, că ne vom căsători. Buzele ei în timpul sărutărilor mi-au repetat aceste cuvinte de o mie de ori. Războiul se va termina în curând: până la urmă, nu poate continua așa. Nu vom supraviețui unei ierni ca anul trecut. Toată lumea a suferit destul, lupta va trebui să înceteze. De asta eram siguri.

Am ajuns la gara Silezia și aici am aflat că, din cauza bombardamentelor, peronul de pe care a plecat trenul fusese mutat cu jumătate de kilometru. Paula a mers lângă mine și, în ciuda sentimentelor ei, a zâmbit. A purtat cu ea un cadou pe care a vrut să-l dea în ultimul moment. Pe peron erau bannere în cinstea soldaților care se întorceau pe Frontul de Est. Ne-am oprit în fața primului vagon al trenului spre Poznań. sunt după

rucsacul se corecta și, întorcându-se, văzu chipul disperat al Paulei.

„Nu fi trist, iubirea mea. Te iubesc atat de mult.

Am stat așa mult timp, fără să-i dau drumul mâinilor și nu am putut spune nimic. As vrea sa o imbratisez, dar era interzis in locurile publice. Oamenii au trecut pe acolo. Pe platforma acoperită cu ciment se auzeau pași de soldați. Mi-a dispărut lumea, a rămas doar Paula.

Acum este timpul să trimiteți. Un fior mi-a străbătut corpul, degetele îmi tremurau. Îngrijitorul în șapcă roșie a mers de-a lungul peronului și a anunțat gările: Poznan, Varșovia, Lublin, Lvov, Rusia. Aceste cuvinte m-au terminat. Cu greu mi-am adunat curajul.

— Paula...

Feroviarul a continuat să numească punctele îndepărtate către care se îndrepta trenul.

— Paula... Cum voi trăi fără tine?

— La revedere, dragă, şopti Paula. Lacrimile îi curgeau pe față.

— Paula, te rog... nu plânge... te implor... Știi că mă întorc curând.

"Stiu iubire. La revedere, Gil.

Un pluton de soldați a trecut de-a lungul unei alte platforme, cântând din răsputeri:

Erica, te iubim, Erica, te iubim, De aceea ne-am întors, De aceea ne-am întors.

— Auzi, Paula... chiar și în melodia pe care o cântă despre întoarcere. Asculta...

Sentimentele m-au sufocat. Mă întorc - mă întorc doar pentru că mă așteaptă Paula. Despre asta este melodia. Și apoi a sunat semnalul de plecare. Totul s-a terminat. Am tras-o pe Paula aproape de mine și am îmbrățișat-o cu toată puterea.

- Luați loc! Mai repede! Mai repede! Călători, luați loc în tren! Atenţie! Pasageri, luați loc! Atenţie!

„Te iubesc, Paula. Ne vedem curând. Nu mai plânge. Uite ce zi frumoasa! Este posibil să plângi într-o astfel de zi!

Dar Paula era de neconsolat. Eram gata să mă sfâșie. Vagoanele de tren s-au cutremurat. Am sărit pe picior. Paula

flutură mâna. Oamenii de pe platformă plângeau. Soldații s-au aplecat din vagoane. În timp ce trenul a luat viteză, Paula a alergat după noi. Dar până la urmă a rămas în urmă.

„Ne vedem în curând, iubito!”

A fost o zi atât de frumoasă; ai fi crezut că mergem la un picnic. Multă vreme am stat în vagon și am privit scăderea silueta iubitei mele. În cele din urmă a dispărut, a dispărut pentru totdeauna. Mă voi întoarce, mă voi întoarce... Dar nu m-am întors niciodată. Nu i-am mai văzut niciodată pe Paulo, Berlin, Kleringstrasse și Neubach.

Războiul m-a împiedicat să-mi îndeplinesc promisiunea, dar când a venit pacea, aceasta și-a pierdut valoarea. Franța îmi amintește brutal de asta. Iartă-mă, Paula. Nu sunt singurul de vină. Ai cunoscut pe deplin durerile războiului, fricii, durerii. Poate ai supraviețuit și tu. Din tot sufletul mi-aș dori să fie așa. Atunci îți vei aminti și tu de mine: Războiul a pus capăt Berlinului, Germaniei, Kleringstrasse, poate Neubach, dar nu tu, Paula, nu tu: asta ar fi prea mult... N-am uitat nimic. Închizând ochii, îmi amintesc de momentele petrecute împreună. Îți aud din nou vocea, îți miros pielea și îți strâng mâna în a mea...

capitolul 5

RECALIFICAREA PENTRU DIVIZIUNEA DE ELITE

Inainte, mars! Martie!

Am rămas în picioare pe coridorul trenului supraaglomerat. Fără să pierd o secundă, am deschis cutia pe care mi-a dat-o Paula când ne-am despărțit. În ea erau două pachete de țigări, pe care i le-am dat: tatăl meu mi le-a adus. Tatăl meu nu fuma, probabil că strângea țigări ani de zile din când în când. Paula a inclus un scurt bilet și fotografia ei în cutie. În notă, ea și-a exprimat speranța că țigările mă vor ajuta în momentele grele, pe care le am mult mai multe în față. Trebuie să fi recitit nota de zece ori înainte de a pune scrisoarea și fotografia în permis.

Trenul se mișca încet. Toată lumea era cufundată în gânduri de jale. Am găsit un colț în care nu se legăna prea mult, am pus o bucată de hârtie pe tocul ferestrei și am început o scrisoare către

Paula. Dar nu era acolo: un idiot de la Corpul Alpin s-a apropiat de mine și a început o conversație:

- Vacanta s-a terminat. Întotdeauna se termină prea repede! Mă întorc și eu - înapoi la arme!

M-am uitat la el dar nu am spus nimic. Era pur și simplu insuportabil.

- Vremea este bună, așa că este evident cald în față. Îmi amintesc de vara trecută. Uneori noi...

— Îmi pare rău, prietene, scriu o scrisoare.

Asta este? Pun pariu pe fata ta, ai ghicit? Nu-ți face griji atât de mult.

Am vrut să-l înjunghi cu o baionetă.

- Sunt astfel de fete, habar n-ai! Undeva in Austria...

Din mintea mea de furie, i-am întors spatele și am încercat să termin scrisoarea. Dar s-a auzit un zgomot atât de mare încât nu mai era timp pentru o scrisoare. A trebuit să o amân pentru mai târziu. Am stat mult timp, agățat de sticlă și privind cu ochi nevăzători peisajul care

trecea pe lângă. Râsetele zgomotoase și conversațiile nu s-au oprit nici măcar un minut. Mulți au glumit pentru a se distra de la teribila realitate: frontul se întindea de la Murmansk până la Marea Azov, iar cele două milioane de soldați care călătoresc cu mine ar trebui să plătească cu viața în război. Trenul făcea opriri frecvente. La fiecare stație, soldații civili au coborât și au coborât. Aceștia din urmă erau majoritari: se îndreptau spre Frontul de Est. Noaptea am ajuns la Poznan. M-am repezit la centrul de regrupare, unde trebuia ștampilată permisul meu înainte de miezul nopții. M-am gândit că voi fi trimis imediat la cazarmă, unde am petrecut câteva ore în drum spre Berlin. Zgomotul mulțimii adunate în jandarmeria militară m-a împiedicat să mă gândesc la Paula. Formalitățile s-au terminat mult mai repede decât în drum spre vacanță: părea că un dublu rând de soldați se mișca constant în mașina diavolească. În zece minute permisul meu expirat a fost semnat, ștampilat și înregistrat. Mi s-a ordonat să merg la trenul numărul 50, cu destinația Korosten.

- Este adevarat? Am fost surprins. - Când pleacă?

- Plecare într-o oră și jumătate. Mai ai timp.

Așa că vom petrece noaptea pe drum. I-am urmat pe soldați de-a lungul galeriei de lemn până la tren, care era format atât din vagoane de pasageri, cât și din vagoane de marfă.

Mi-am croit drum prin mulțimea zgomotoasă, căutând un colț în care să mă așez și să scriu în continuare o scrisoare. La sfatul tatălui meu, care credea că este mai sigur să merg în mașinile din spate, am intrat într-una dintre ele, a cărei podea era acoperită cu paie, strângându-se printre cele cinci perechi de picioare care ieșeau din ușa deschisă.

„Bine ai venit, băiete”, m-a salutat un infanterist. Pregătește-te pentru plăcerea cerească.

- Ce, băiete, vânezi ruși cu noi? a adăugat altul.

„Vânează, și nu pentru prima dată.

- Da, ce esti! Prima dată, nu, a fost călărit într-un scutec?

Indiferent ce s-a întâmplat, nu ne-am pierdut niciodată simțul umorului. Deodată, printre celelalte paltoane verzi, l-am văzut pe Lensen.

Hei Lens! Lensen!

— La naiba, spuse Lensen în timp ce-și făcea drum pe lângă soldații adunați la ieșire. Deci nu ai dezertat!

- Și tu, văd!

- Pentru mine, nu e așa: sunt prusac. Arăt ca dezertorii cu părul negru care au fugit la Berlin?

- Bine zis! strigă un soldat care stătea pe culoar.

Lensen a râs, dar știam că vorbea serios.

— Uite, spuse el. „Acolo și încă unul din gașca noastră.

- Unde?

„Da, chiar aici pe platformă: un tip mare căruia nu-i pasă de nimic.

- Hals!

Am sărit din mașină.

- Cine a căzut din cuib, nu va mai fi în el! au sunat după mine.

Hei Hals!

M-a văzut și chipul i s-a luminat de bucurie.

— Sayer! Și mă gândeam cum să te găsesc într-o asemenea mulțime.

„Lensen a fost cel care te-a reperat.

Este și el aici?

Ne-am întors la tren.

168

Voi băieți întârziați. Nu avem mese libere.

- Asa crezi tu! Hals lătră, apucă unul dintre soldați de picioare și îl aruncă pe platformă. Au fost râsete generale. Ne-am urcat în căruță.

„Asta e grozav”, a spus tipul care a fost ridicat de Hals. S-a urcat după noi și și-a frecat spatele. - Dacă va continua așa, în curând ne vom înghesui aici ca gândacii, nici nu vom mai putea dormi.

— Deci ești tu, obrăzător, spuse Hals, străpungându-mă cu ochii. „Aștept vești de la tine de două săptămâni întregi.

„Îmi pare rău… dar când vă spun ce s-a întâmplat…”

„Da, scrie ceva mai persuasiv. Nici nu știam ce să le spun părinților mei.

I-am spus unui prieten despre aventurile mele.

- Wow. Hals clătină din cap cu tristețe. - Ei bine, te-au păcălit. Și ar fi trebuit să ascult. Am putea merge la Dortmund împreună. Acolo, desigur, au anunțat și alarma la nesfârșit, dar avioanele au zburat doar peste noi. Ai avut și tu o perioadă grea.

„Ei bine, asta e viața”, i-am răspuns cu ceea ce părea a fi regret.

De fapt, nu am regretat nimic. Dacă aș fi fost cu Hals, nu aș fi întâlnit-o niciodată pe Paula. Și ea m-a răsplătit pe deplin pentru tot ce am văzut în timpul incendiului de la Tempelhof.

„Ei bine, ai bot,” a simpatizat Hals.

Nu aveam chef să vorbesc. Hals a înțeles repede starea mea de spirit și m-a lăsat în pace. Ne-am întins pe paie și am încercat să dormim. De fiecare dată când trenul bătea în comutator, mi se părea că Paula se îndepărtează din ce în ce mai mult de mine. Am trecut pe lângă sate, orașe, păduri întunecate ca noaptea, spații nesfârșite. Trenul nu s-a oprit. A venit zorii și încă eram pe drum. Trei ore mai târziu am ajuns în Polonia, am străbătut mlaștinile Pinsk, alergând paralel cu un drum accidentat, stricat de război, spălat cu sânge și sudoare de soldații care mergeau de-a lungul ei. Cerul părea și mai mare decât de obicei: în el domnea vara, de care era lipsit pământul. De câteva ori am căzut într-un somn și m-am trezit, iar roțile și-au bătut toate melodia.

Dar în cele din urmă trenul a încetinit și s-a oprit. La colibă, care a servit drept gară, locomotiva a alimentat

cărbune și apă. Ca să ne întindem, am sărit pe drumul de pietriș. Era exclus să ne dea de mâncare. Transportul militar german, așa cum se credea atunci, nu se distingea prin astfel de excese: nu avea să fie mâncare până la Ko-rosten. Din fericire, toată lumea avea la ei provizii de casă - pe asta conta Generalul Cartier.

Trenul a dat un semnal și am mers mai spre est. De câteva ori Hals a încercat să mă angajeze în conversație, dar fără rezultat. I-aș fi povestit despre Paul, dar îmi era teamă că nu va râde decât de mine. Odată cu amurgul, am ajuns în Korosten. Ni s-a ordonat să plecăm și să ne aliniem la cantina de câmp. Preparatul dezgustător servit acolo nu era nimic în comparație cu gătitul doamnei X.

După aceea ne-am transferat în trenul rusesc. Erau și mai puține facilități. Spre est! Spre est! Încontinuu, zi și noapte, trenurile s-au mutat în față. În mai puțin de trei zile am ajuns la linia noastră de apărare. Frontul de sud, pe care aveau loc lupte grele în timpul plecării mele în regiunea Kremenchug, s-a mutat, dar tranșeele noastre au rămas neschimbate. Călătoria plictisitoare s-a încheiat la Romny, din care la un moment dat abia am ieșit. Din tren, am fost trântiți ca oile în sala de mese și apoi, fără să ne lase să venim în fire, jandarmii ne-au repartizat la firme. Era foarte cald, ne era îngrozitor de somn. Rușii s-au adunat în mulțime și s-au uitat la noi de parcă ar fi prezenți la deschiderea târgului. Un motociclist a sosit din Divizia Grossdeutschland. Ni s-a ordonat să-l urmăm, dar nu s-a gândit să încetinească și ne-a făcut să ne grăbim cu viteză maximă. Pe atâta căldură, cu bagaje grele! Aproape că ne-am sufocat când am ajuns la destinație.

Sergentul-major a coborât din motocicletă și a împărțit compania noastră în plutoane de patruzeci până la cincizeci de oameni. Ne-am mutat în noua tabără. Întrucât eram comandați de soldați care tocmai se întorseseră și ei din vacanță și, prin urmare, nu dornici să ne

întoarcem pe linia de foc, am făcut câteva opriri înainte de a ajunge în tabăra diviziei Grossdeutschland, situată în mediul rural la treizeci de kilometri de Romny și nu numai. peste o sută cincizeci din Belgorod.

170

La tabăra de recalificare pentru divizia de elită – toate acestea erau divizii cărora li s-au dat nume în loc de numere – transpiram din greu. Drept urmare, după o săptămână ori ai ajuns într-un spital, ori ai fost înrolat într-o divizie, ceea ce era și mai rău, pentru că de acolo ai fost trimis direct pe front.

Am intrat în tabără printr-o poartă mare amplasată chiar în mijlocul unei păduri dese care se întinde spre nord-est. Deși am observat pasul de marș și am strigat „cântece” în vârful vocii, am reușit totuși să citim sloganul care se etala pe porțile masive. Cu litere negre pe fond alb era scris: „Ne naștem pentru a muri”. Nu cred că cineva, citind o astfel de inscripție, nu s-a înfiorat de frică. Un alt slogan a fost etalat în apropiere: „Servesc”.

Sergenții ne-au condus formația impecabilă în partea dreaptă a terenului de paradă și ne-au ordonat să ne oprim. Un căpitan uriaș a venit să ne întâmpine. Alături de el mai erau doi sergenți.

- Atentie! a lătrat escorta noastră.

Căpitanul uriaș salută încet, dar hotărât. Apoi a trecut prin rândurile noastre, uitându-se la fiecare. Până și Hals părea scund lângă el. După ce ne paralizase pe toți cu o privire imposibil de suportat, s-a întors la locul său la cei doi sergenți, care le stăteau pe loc.

- BUNĂ DIMINEAȚA DOMNILOR. Fiecare cuvânt pe care îl spunea suna ca o piatră bătută în pământ. – După fețele voastre, văd că ați fost relaxați bine. SUNT FOARTE FERICIT PENTRU ASTA. Până și păsările au tăcut, speriate de vocea tunătoare a căpitanului. – CU TOȚI, MâINE VA TREBUIE SĂ GANDIȚI LA SARCINA CARE TREBUIE SĂ ȚI DEDIȚI PLEIN.

Un detașament prăfuit s-a apropiat de intrare. Se opri ca să nu tulbure discursul căpitanului.

– Mâine ÎNcepe reantrenamentul tău, ca urmare a căreia te transformi în cei mai buni luptători din lume. FIELDWEBEL, - tună el și mai tare, - RIDIȘTE UN NOU COMPLOT LA ZORII.

„Da, domnule căpitan.

– O SEARA BUNĂ, DOMNIILOR.

A început să se întoarcă pe călcâie, dar s-a răzgândit și a făcut semn noului sosit să se apropie. Când sol

171

curmalele, pe jumătate îmbrăcate și acoperite de praf, au venit până la noi, le-a oprit și el cu un deget.

„Au sosit noi prieteni”, a spus el ambelor echipe. - Vă rugăm să vă salutați.

Cei trei sute de bărbați, care cădeau de epuizare, s-au întors la dreapta într-un sfert de tură și ne-au salutat. Ne-am luat de gardă. Căpitanul, mulțumit de sine, a plecat. De îndată ce a dispărut, sergenții care veneau cu el, ca nebunii, ne-au condus la cazarmă.

„Ai patru minute să te acomodezi”, au lătrat ei.

Uitând de oboseală, am stat la paturile supraetajate. Sub privirea atentă a sergenților majori, ofițerii au anunțat apelul nominal. Apoi ne-au explicat că ni se cere să menținem ordinea și disciplina completă. Deși era încă devreme, am fost sfătuiți să dormim bine. Știam deja că astfel de cuvinte au greutate în armata germană. Cuvântul „oboseală” nu însemna deloc oboseala cu care a trebuit să se confrunte după război. Și în acele zile, „oboseala” însemna să slăbești cel puțin cinci kilograme în câteva zile. Când ofițerii și sergenții au trântit ușa și au plecat, ne-am uitat unul la altul complet derutați.

— Da, se pare că nu te vei plictisi aici, spuse Hals. Patul lui era sub al meu.

- Asta e sigur. L-ai văzut pe căpitan?

„L-am văzut doar pe el. Îmi pot imagina deja cum îmi va da în fund.

Pe stradă, un pluton în camuflaj pleca undeva — probabil pentru un antrenament nocturn.

Îmi pare rău, Hals. Trebuie să scriu o scrisoare. Vreau să termin cât este lumină.

Sergentul-major a spus că lumânările, după stingerea luminilor, trebuiau folosite doar în caz de urgență.

— Haide, spuse Hals. - Te las singur.

Am scos în grabă o bucată de hârtie pe care nu am putut scrie nici măcar un rând.

„Iubiți...” am început, iar după aceea am descris călătoria noastră și sosirea în tabără.

„Paula”, am continuat, „sunt bine. Nu mă gândesc la nimic, doar îmi amintesc de tine. Totul este calm aici

172

Dar. Îmi amintesc fiecare minut pe care l-am petrecut împreună și sper să mă întorc la tine.

Te iubesc atat de mult".

Razele soarelui luminau deja vârfurile copacilor când ușa cazărmii s-a deschis cu un asemenea zgomot, de parcă trupele sovietice ar fi izbucnit aici. Sergentul-major a fluierat și am sărit cu toții din paturi.

„Ai treizeci de secunde să te speli”, strigă el. „Atunci toți se dezbracă și se adună în fața cazărmii pentru antrenament fizic.

Toți cei o sută cincizeci de soldați s-au repezit la duș, situat la celălalt capăt al taberei. Nu departe, în lumina crepusculară, se mai zărea încă o companie alergând să se spele.

În scurt timp ne-am spălat și ne-am aliniat în fața cazărmii în pantaloni scurți. Din fericire, iulie tocmai începuse, așa că nu am fost amenințați cu o răceală. Sergentul-major ne-a ales pe unul dintre noi să conducă gimnastica până la întoarcerea autorităților. Trebuie să ne fluturăm brațele, să ne atingem șosetele, să ne aplecăm la dreapta și la stânga cât mai jos posibil și apoi repetam toate exercițiile.

— Începe, spuse sergentul-major, plecând. - Și fără oprire.

Așa că am exersat cincisprezece minute.

Când s-a întors sergentul, unii dintre ei erau deja amețiți.

— Ai patruzeci și cinci de secunde să te întorci la cazarmă. Marș pas!

Patruzeci și cinci de secunde mai târziu, o sută cincizeci de oameni, pe ale căror capete străluceau o sută cincizeci de coifuri, se adunaseră deja în fața bannerului. Atunci ne-am familiarizat cu căpitanul Fink și cu faimoasele sale metode de recalificare. A apărut în fața noastră în pantaloni de călărie și cu un bici sub braț.

- Atentie! veni ordinul sergentului-major.

Căpitanul s-a oprit la oarecare distanță, s-a întors încet și a salutat steagul. A existat un ordin de luat în gardă.

— În largul meu, spuse căpitanul, întorcându-se către noi. - Feldwebel, azi doar mă vei însoți. În cinstea sosirii recruților, mă voi ocupa eu de antrenament.

S-a aplecat ușor și a privit pământul, deja luminat de soare. Apoi și-a îndreptat capul.

- Atentie!

173

Pentru o sutime de secundă, am devenit liniștiți.

— Foarte bine, spuse căpitanul cu o voce stânjenitoare. S-a apropiat de soldații din față. „Domnilor, am impresia că v-ați înscris la infanterie de elită puțin în grabă, fără să aveți timp să gândiți bine. Poate că nu vă dați seama că unitățile speciale de infanterie ca cea în care ne aflăm nu au nimic în comun cu ceea ce v-ați obișnuit în

auxiliarele pe care v-ați oferit voluntar să le părăsiți. Niciunul dintre voi nu este calificat pentru sarcina în fața noastră. Aș vrea să greșesc, aș vrea să demonstrezi că greșesc și nu ar trebui să te trimit la plutonul penal, unde vei realiza că ai greșit.

Uimiți, ținându-ne respirația, i-am ascultat cuvintele.

„Afacerea căreia mai devreme sau mai târziu va trebui să te dedici îți va cere un asemenea efort de care nici măcar nu ești conștient. A avea un moral ridicat și a fi capabil să mânuiască armele nu mai este suficient. Trebuie să dai dovadă de perseverență, determinare și curaj, capacitatea de a rezista inamicului în orice condiții. Divizia „Grossdeutschland” a fost onorată să fie menționată în rapoartele oficiale distribuite în tot Reich-ul. O astfel de onoare nu este ușor de câștigat. Pentru asta e nevoie de bărbați adevărați, nu de slobi ca tine. Vă avertizez dinainte: veți întâmpina dificultăți. Nu iertăm greșelile și solicităm reacții rapide.

Cum să percepi o astfel de tiradă?

— Liniște, se răsti căpitanul. - Toată lumea la pământ!

Fără ezitare, ne-am întins pe nisip. Căpitanul Fink mergea de parcă ar fi mers pe o plajă. A continuat să vorbească, călcând cu bocancii - și cântărea peste optzeci de kilograme - pe corpuri paralizate: cineva pe spate, cineva pe coapsă, pe cap sau pe braț. Dar nimeni nu s-a mișcat.

„Astăzi”, a spus căpitanul, „vom aranja o plimbare în oraș. Vreau să văd la ce ești bun.

Ne-a împărțit în două grupuri: unul avea o sută de oameni, celălalt cincizeci.

„Domnilor, astăzi”, se adresă căpitanul primului grup, în care nu am intrat nici eu, nici Hals, „vi se oferă onoarea să jucați rolul răniților. Mâine vei avea grijă de camarazii tăi. RĂNIT, LA Pământ!

S-a întors spre noi:

- Cupluri! Ridicați răniții!

Hals și cu mine am construit o targă din propriile noastre mâini pentru un om mare care cântărea cel puțin o sută de kilograme. Căpitanul Fink ne-a condus la ieșirea din tabără. Am ajuns la un deal jos, situat la o distanta de doi kilometri. Brațele ni se rupeau de oboseală sub greutatea tovarășului „rănit”, căruia îi plăcea foarte mult poziția sa. Ajunși la movilă, am urcat-o și am trecut pe partea cealaltă. S-a făcut cald, transpiram în râuri. Din când în când, militarii coborau pentru o clipă mâinile, iar „rănitul” era la pământ. Fink cu sergentul-major a separat imediat acest trio de ceilalți și le-a însărcinat cu o sarcină și mai dificilă: să se poarte unul pe altul pe spate. La panta, mi-am dat seama ca era randul meu.

„Fate, nu mai pot face asta. Nevoie de odihnă.

- Nebun?! Ce, vrei să-l porți?

— Știu totul, Hals. Dar nu am puterea.

— Nu te opri, spuse căpitanul. - Înainte!

Hals mi-a prins mâinile mai strâns, ca să nu arunc povara. Am auzit din spate răsuflarea unui soldat, care cădea sub greutatea unui tovarăș care stătea peste el, în echipament complet. Sergentul-major a doborât asupra lui o serie întreagă de blesteme, cerându-i să nu se oprească. Hals, care era mult mai puternic decât mine, strânse din dinți. Transpirația îi curgea pe față.

„Îmi pare rău băieți”, a spus soldatul pe care îl căram. - Nu sunt vinovat. Aș face plăcere această distanță pe jos, dar nu mă lasă.

Ne-am târât pe următorul deal și l-am urcat, adunându-ne restul puterilor. Cei care i-au târât pe „răniți” pe spate au rămas cu mult în urmă. i-a îndemnat sergentul-major. Căpitanul a rămas cu ochii pe noi. Ne așteptam să dea ordin să se oprească, dar fiecare metru trecut a fost urmat de altul și de altul, iar trecerea devenea din ce în ce mai dificilă. Mâinile îmi sunt complet amorțite.

„Hals, nu mai suport. Dă drumul.

Hals strânse din dinți și nu spuse nimic. Eram atât de obosit încât am încetat să țin „rănitul” și Hals l-a purtat singur.

Mi-am îndoit brațele obosite și am respirat adânc. O umbră uriașă a căpitanului atârna peste mine.

S-a dat un ordin și am urcat pe umerii mei tremurători un soldat a cărui greutate o depășea cu mult pe a mea. Dar schimbarea poziției corpului mi-a permis să respir cumva. Era o ceață în fața ochilor mei și totuși am mers greu împreună cu povara mea.

Tortura noastră a durat o oră. Din efortul extrem de forțe, aproape ne-am pierdut cunoștința. Căpitanul Fink ne-a supraestimat în mod clar capacitățile. Până la urmă a decis să ne facă un nou exercițiu

„Se pare că ești destul de obosit. Următorul exercițiu va fi efectuat în decubit dorsal, acest lucru vă va restabili puterea. Imaginează-ți: acolo, în spatele dealului, se află cuibul rezistenței bolșevice. A arătat spre un deal situat la un kilometru de noi. „Imaginați-vă”, a continuat el, strălucind de bucurie, „că este absolut necesar să luați acest deal. Dacă mergi acolo chiar așa, te vor culca cu plăcere. Prin urmare, trebuie să vă îmbinați cu pământul și să vă îndreptați spre obiectiv pe stomac într-un mod plastunsky. Mă duc primul și voi împușca pe oricine văd. Tot clar?

Ne-am uitat la el cu gura căscată. Și se îndrepta deja spre deal, scoțând un Mauser din toc în timp ce mergea. Câteva minute pe care i-a luat să ajungă la deal ne-au permis să ne tragem respirația. Ochii

noștri erau ațintiți asupra căpitanului, care s-a dus la locul lui. Ne-am întrebat: a fost el înțeles corect?

Din ordinul sergentului-major, am înaintat plastunsky spre deal. Sergentul-major a alergat la căpitan. Hals pufăia în stânga mea. Parcurisem patru cincimi din drum când figura minusculă a căpitanului a apărut pe fundalul cerului. A început imediat să tragă. Am ezitat, întrebându-ne ce se întâmplă, dar fluierul sergentului ne-a obligat să continuăm mișcarea. Se pare că căpitanul nu avea dreptul să ne împuște degeaba. Altfel, nu am nicio îndoială, ar fi vizat orice întârziat. Gloanțele lui au șuierat printre noi până am ajuns la deal. Jocul a fost nesigur.

În cele trei săptămâni de recalificare, am pierdut patru camarazi: aceștia au suferit accidente în timpul exercițiilor. Au mai fost douăzeci de răniți: cineva a primit o zgârietură inflamată în timp ce depășea sârma ghimpată

ki, cineva a fost lovit de un glonț sau schij, cineva a fost lovit de un camion sau de un tanc de antrenament. A trebuit să-i salvez pe soldații care aproape s-au înecat pe plute făcute din traverse.

Am făcut drumeții nesfârșite. Câteva ore am mers pe marginea mlaștinii pe apă, în timp ce un alt pluton a tras în noi, din cauza căruia nu am ieșit din apă și am încercat să ne ascundem măcar capetele. Am fost învățați să aruncăm grenade ofensive și defensive într-o zonă pregătită dinainte. Am exersat luptă la baionetă, antrenați să păstrăm echilibrul (la aceste exerciții, unul din cinci și-a rupt gâtul). Și testele de anduranță au fost efectuate la nesfârșit. Un astfel de test a fost efectuat într-o conductă de gaz abandonată care a alimentat odată mai multe orașe. Era format din două conducte. Soldații cărora li s-a ordonat să se târască prin acolo au învățat la greu ce este claustrofobia. Și teste similare au fost efectuate de sute de ori. Am exersat timp de treizeci și șase de ore consecutive. În tură, au fost doar trei pauze de jumătate de oră, timp în care ne-am ocupat de conținutul bowlerilor și ne-am întors în cazarmă pentru a curăța uniforma. După ture de treizeci și șase de ore, aveam dreptul la opt ore de somn. Au urmat apoi alte treizeci și șase de ore de studiu, și așa în fiecare zi. De asemenea, s-au declanșat alarme false: la un semnal, am sărit de pe paturi și ne-am repezit la locul de paradă în uniformă și echipament complet și abia atunci ne-am putut întoarce la somn. Primele cinci zile au fost deosebit de grele. Conversațiile erau interzise. Cei care s-au prăbușit de oboseală, plutonul a trebuit să se pună în picioare, să se biciuie în obraji și să stropească cu apă.

Uneori, unul dintre noi putea ajunge în tabără doar cu ajutorul a doi camarazi. Înainte de a ajunge la cazarmă cu cinci sute de metri, a trebuit să ne aliniem, să marșăm în ritm de marș și să cântăm de parcă ne-am întoarce de la o plimbare. Dar uneori, oricât de țipat sergentul și oricât de amenințat ar fi garnița, eram atât de obosiți încât nu ne putea conduce în rânduri. Oricât de nebun ar fi fost, a trebuit să conducă un lung șir de soldați pe jumătate adormiți în spatele steagului. În cele din urmă ne-am întors la cazarmă și ne-am prăbușit în uniformă completă și echipament pe pat; gura îi era uscată, iar

capul îi bătea puternic de durere. Dar nicio împrejurare nu a putut schimba ordinea stabilită în tabără: căpitanul Fink și-a îndoit-o pe a lui și nu i-a păsat de sângerarea gingiilor noastre,

și fețe slăbite, și vezicule pe picioare, din care curgea și sânge. Totuși, mă durea capul atât de tare încât nu ne-am putut gândi la restul. A cere milă este inutil: la chemarea în ajutor i s-a răspuns cu aceeași frază: „Marșul pasului! Martie!"

Am văzut și am simțit foarte puțin: vara rusească, care a înlocuit iarna fără primăvară. Furtuni și ploi torenţiale. Umeri frecati cu curele de rucsac si arme. Lovituri, vânătăi și lovituri de bici. Cazane umplute cu alcool fără gust. Frica de a fi într-un batalion penal. Frica de a reuși și de a muri eroic în război. Capete goale, ochi de tovarăși ațintiți spre nicăieri, care nu văd decât pământul...

Am primit două scrisori de la Paula, dar din epuizare nici nu le-am putut citi. Eram supărat pe mine pentru că nu am putut scrie nici măcar un rând în timpul odihnei mele de opt ore.

Când am aflat că în vest, la o distanță de trei mii de kilometri de noi, la Paris s-au oprit din vânzarea alcoolului după orele stabilite, iar parizienii îl considerau „îngrozitor”, am râs la gândul la o asemenea nedreptate.

Una dintre cele mai mari greșeli ale comandamentului german în timpul războiului a fost că soldații germani au fost tratați chiar mai rău decât prizonierii: și în loc să ne permită să jefuim și să violăm, ei ne-au condamnat oricum în cele din urmă doar pentru asta.

Am învățat cum să ne apărăm împotriva unui atac cu tancuri. În timp record, s-au săpat șanțuri lungi de o sută cincizeci de metri, lățime de cinci metri și adâncime de un metru. Ni s-a ordonat să ocupăm șanțul în rânduri dese și să nu-l părăsim, indiferent de ce s-a întâmplat. Apoi trei sau patru tancuri Mark-3 au venit la noi în unghi drept. Cu viteze diferite au traversat șanțul. Acești monștri cântăreau atât de mult încât pământul de sub ei cădea zece până la douăzeci de centimetri. Omizile tancurilor mușcău în pământul șanțului și treceau la doar câțiva milimetri de capetele noastre. Am țipat de groază. Chiar și acum, când văd un buldozer, îmi amintesc de el. Am fost învățați cum să manevrăm Faustpatron și cum să folosim minele magnetice pentru a ataca. Trebuie să stai jos

1 Faustpatron - o armă corp la corp antitanc de mână, un lansator de grenade cu o singură lovitură.

în adăpost și așteptați ca rezervorul să se apropie, apoi alergați și plasați explozibili (nu au spart știftul în timpul antrenamentului) între carenă și turela tunului. Nu avea voie să rămână fără acoperire înainte ca rezervorul să se apropie de cinci metri. Apoi, cu o viteză disperată, ne-am repezit la monstru, am prins cârligul și ne-am urcat pe tanc, am plantat o mină și am sărit de pe tanc din dreapta, făcând o

capotaie specială. Din fericire, în viitor nu a trebuit niciodată să arunc în aer un tanc care venea direct spre mine.

Lui Lensen i s-a promis că i se va acorda gradul de caporal-șef și apoi de sergent-major pentru succesele înregistrate la antrenament. În timpul exercițiilor, ne-a arătat cum să acționăm. Nu veți vedea un astfel de spectacol în niciun film de aventură. Dar tocmai această încredere în sine a lui Lensen l-a adus la un sfârșit teribil un an și jumătate mai târziu.

În curte era o colibă – un acoperiș pe patru stâlpi – pentru cei care nu și-au pierdut stima de sine și au îndrăznit să nu se supună. Sub acoperiș erau cutii goale care serveau drept bănci. Această clădire a fost numită „casă pentru câini". Nu am văzut niciodată pe nimeni să lânceze acolo, dar au existat o mulțime de zvonuri despre cum erau tratați prizonierii. Li s-a dat să înțeleagă că aceste celule de pedeapsă erau diferite de cele în care soldații sunt pedepsiți în Franța. Acolo pedepsitul doarme pe o saltea. În tabăra noastră, penitenciarele au petrecut treizeci și șase de ore împreună cu restul la exerciții. La sfârșitul antrenamentului, ei au fost duși la „cănisa" și legați cu mâinile la spate de o bară verticală grea. În această poziție, au fost nevoiți să petreacă opt ore de odihnă, stând pe cutii goale. Tocanita le-a fost adusă într-o cadă mare. L-au înghițit ca niște câini, căci mâinile le erau legate la spate. Inutil să spun că, fiind în astfel de condiții de două sau trei ori, victima, care nu a avut ocazia să se odihnească corespunzător, a intrat într-o comă, ceea ce a pus capăt suferinței în mod necinstit. Apoi soldatul a fost trimis la spital. A fost o poveste groaznică despre un tip pe nume Knutke. A vizitat canisa de șase ori, dar nu a vrut să se supună, indiferent de cât de bătut a fost. Într-o zi, un muribund a fost condus la un copac și împușcat. „Așa se termină canisa", au spus soldații. – Mai bine să nu mergi acolo. Prin urmare, oricât am suferit de oboseală, am continuat să marșăm regulat.

Ceea ce mă surprinde cel mai mult este că ne consideram soldați proști, buni de nimic. Dar, în ciuda chinului, ne străduiam să ne îmbunătățim abilitățile cu putere. Dar domnul căpitan Fink știa mai bine decât noi de ce avem nevoie. Din grija lui paternă, mulți aproape că au murit.

Undeva la mijlocul lunii iulie, cu câteva zile înainte de începerea luptei de lângă Belgorod, comandantul lagărului, la o ceremonie solemnă ținută în aer liber, ne-a acordat gradul de infanterie. În fața unei platforme decorate cu bannere, pe care stăteau ofițerii lagărului, am depus jurământul către Fuhrer. Rând pe rând, în pași de paradă, s-au apropiat de podium, s-au întors și s-au îndreptat spre acesta. Apropiindu-se de o anumită distanță - șapte până la opt metri - l-au luat sub vizor și au strigat cu voce tare:

„Jur că voi sluji Germania și Fuhrer-ul până la victorie sau moarte!"

Apoi am mai făcut o întoarcere la stânga și ne-am alăturat rândurilor celor care finalizaseră deja ceremonia. Eram plini de sentimente înalte: ne pregăteam să-i punem pe bolșevici pe calea cea bună, ca niște cruciați la zidurile Ierusalimului.

Întrucât eram doar pe jumătate germană, ceremonia a avut o semnificație specială pentru mine. În ciuda tuturor greutăților prin care a trebuit să trec, mândria mea a fost încălzită de gândul: am fost acceptat în companie ca un egal între egali, ca un războinic demn de a purta arme.

Atunci s-a întâmplat o minune. Fink ne-a oferit fiecăruia dintre noi un pahar de vin excelent. A băut cu noi în vuietul a sute de înghițituri: „Sieg heil!" Apoi a mers printre rânduri, a dat mâna tuturor, a mulțumit și a anunțat că este mulțumit de noi și de el însuși. Eu, a spus el, mă bucur că trimit soldați adevărați la divizie.

Nu știu ce fel de soldați am devenit, dar am trecut prin foc și apă. Am slăbit foarte mult: ochi afundați și fețe slăbite vorbeau despre asta. Dar asta era de așteptat. Înainte de a părăsi tabăra, am fost lăsați să ne odihnim două zile și am profitat din plin de această ocazie. Este greu de crezut: cu toții l-am admirat pe domnul Căpitan și am visat că într-o zi vom deveni adepții lui.

Capitolul 6

BELGOROD

Într-o seară fierbinte de vară din 1943, ne-am trezit din nou în imediata apropiere a frontului. Rușii au luat recent Belgorod și și-au stabilit poziții la marginea orașului în fostele noastre tranșee. Pe linia frontului care trecea prin Belgorod (frontul se întindea de la Harkov până la Kursk), până acum era calm. Campania, care a continuat aproape fără întrerupere după retragerea noastră din triunghiul Belgorod-Voronezh-Kursk, a jefuit ambele părți de ultimele forțe. Rușii îngropau morții, care erau nenumărați, și pregăteau un nou atac puternic asupra pozițiilor noastre, programat pentru septembrie. După masacrul de lângă Slaviansk, Harkov a rămas în mâinile noastre, iar descoperirea rusă pe Frontul de Sud a fost oprită în regiunea Kremenciug.

Trupele sovietice, după ce și-au lins rănile, i-au alungat pe germani și români din Caucaz și stepele Kalmuk. Ne-au alungat din Seversky Doneț. Cu toate acestea, ei nu au stăpânit încă pe deplin situația; întreprinzând contraatacuri puternice, le-am putea întrerupe ofensiva. Orașe precum Belgorod, Harkov și Stalingrad apar în toate poveștile despre contraatacuri germane. Șaizeci de mii de soldați au luat parte la bătălia de lângă Belgorod. Am devenit unul dintre ei. Optsprezece mii de recruți ai Tineretului Hitlerian au sosit din lagărele din Silezia: într-o luptă inegală, a avut loc botezul lor cu foc; o treime dintre acești băieți și-au pierdut viața. Îmi amintesc foarte bine sosirea lor: mergeau în coloane egale și erau gata de orice. Unele plutoane purtau bannere inscripționate cu literele aurii ale inscripțiilor: „Lei tineri" sau „Lumea ne aparține".

Pe front au apărut plutoane de mitralieri; regimente de infanterie, ale căror bandoliere erau pline cu cartușe, iar grenadele atârnau de centură; brigăzi motorizate cu toate echipamentele lor grele. Erau

soldați peste tot și, în următoarele trei sau patru zile, toți au continuat să vină...

Apoi totul a tăcut. Am fost repartizați în regimente, divizii și companii, fiecare având o destinație exactă. Nu aveam idee despre atacul iminent, dar am participat la pregătirile pentru acesta, crezând că facem o muncă militară obișnuită.

Ca și în trecut, eu și camarazii mei am devenit băieți de comision: ne-am amintit de vechile vremuri de studiu. Era o căldură înăbușitoare, iarba uscată și galbenă a stepei nu putea ține praful: la cea mai mică suflare a brizei, a adormit în ochi.

Seara aprindeam focuri, aveam conversații sau începeam cântece. Era destul timp să corespondez cu Paula, iar acum mă gândeam doar la ea.

Într-o seară am fost adunați și muniția a fost înmânată. Fiecare soldat a primit 120 de cartușe de muniție și patru grenade. Zece oameni - nouă soldați sub comanda unui ofițer - formau un detașament ofensiv. Hals era mitralierul, pe lângă el mai era un soldat cu mitraliera. Am primit o armă, încă doi grenadieri - mitraliere. În plus, eram încărcați cu cutii pline cu grenade. Într-o liniște deplină, luând toate măsurile de precauție, ne-am dus la adăpostul, situat lângă o fermă mare, chiar în fața primei linii. Brigada blindată a diviziei Grossdeutschland era în apropiere: tractoarele târau tancuri de tigri și obuziere grele. Erau deghizați cu frunze reale și artificiale. Ne -am înregistrat cu funcționarul care stătea la masă. La o altă masă, locotenentul studia harta; era înconjurat de ofițeri ai detașamentelor de tancuri și sergenți. La marginea pădurii, am văzut tranșee largi de comunicație care duceau la prima linie. Cred că toți am avut același gând: asta este, a început. Alte unități au fost poziționate în jur.

Noi, un pluton al companiei a cincea, am fost trimiși de-a lungul cursului de comunicare, care a curbat în unghi drept. Şanţul ducea la o tufişă joasă. Sapierii au fost nevoiți să transpire mult în timp ce săpau prin aceste cote. Peste tot sunt soldați din diferite divizii: au adâncit și îmbunătățit piguri. Era pe la șase seara, iar căldura zilei s-a domolit.

Folosind un șanț, am ieșit din pădure și am mers de-a lungul dealurilor, mărginite de copaci. Drumul ne-a fost arătat de un ofițer care nu și-a luat ochii de la hartă. Am făcut dreapta și ne-am trezit din nou sub copaci: încă era cald aici. Soldații se înghesuiau peste tot: căutau poziții. În cele din urmă, ne-am apropiat de pirogă, în care erau înghesuiți tineri soldați din Tineretul Hitler.

- Stand! a lătrat ofiţerul care ne conducea. „Aici vă veți împărți în grupuri și veți ocupa pozițiile conform ordinului. Sergentul major vă va spune ce să faceți.

Ne-a salutat și ne-a lăsat cu băieții din Tineretul Hitler, care stăteau pe pământ sau ghemuiau și vorbeau veseli. M-am dus la Hals, care a pus jos MG-42 și i-a șters transpirația de pe față.

— La naiba, a jurat el. — Aș prefera să am o pușcă. Această mitralieră cântărește o tonă întreagă.

- Sunt cu tine, Hals. Se pare că am fost repartizați în același pluton.

Am comparat palmele mâinii stângi: ambele erau ștampilate: „5 R. 8”, ceea ce însemna „a cincea companie, al optulea pluton”.

- Ce este? a întrebat Olensheim, care venise la noi.

— Numărul detașamentului nostru, caporal, explică Hals. - Dacă nu ești în a opta, nu te cunoaștem.

Olensheim se uită cu teamă la palmă.

- La naiba. Am unsprezece ani. Știți care este sarcina noastră?

— Nu, a spus Hals. — Ar fi bine să-l întrebi pe caporalul Lensen. Cu siguranță știe ce este.

„Mergem la un picnic”, a râs Lensen. Era nemulțumit: rangul său nu-i dădea încă acces la secretele zeilor.

S-a apropiat de noi un tip din Tineretul Hitler, fermecător ca o domnișoară coaptă.

Rușii rămân împreună în luptă? întrebă el, de parcă ar fi pus o întrebare despre echipa de fotbal adversă.

- Si cum. Hals arăta ca o bătrână într-o cameră de zi.

„Se pare că ai experiență, așa că am întrebat”, s-a justificat tipul. Toți aveam cam aceeași vârstă.

— Iată sfatul meu pentru tine, tinere, spuse Lensen. Trebuie să existe măcar un beneficiu de pe urma promovării! „Trage în primul rus pe care îl vezi și nu ezita. Nu există gunoaie mai mare decât acești ruși în lume.

- Rușii au de gând să atace?

Olensheim a devenit alb.

„Cu siguranță vom ataca primii”, a spus băiatul cu fața de Madonna, care cu greu putea fi văzut ca fiind crud. S-a întors la camarazii săi.

Crezi că ne vor spune ce se întâmplă? Lensen vorbi tare, pentru ca sergentul-major să-l audă.

— Taci, răsti un veteran întins pe pământ. — Când îți pun plumb în fund, atunci vei ști.

- Hei. - Un soldat din Tineretul Hitler nu a putut trece aceste cuvinte pe lângă urechi. Ce ticălos vorbește așa?

— Ar trebui să fiți liniștiți, nebunii, mormăi veteranul. În comparație cu noi, părea un bătrân: avea deja treizeci de ani. Așa că îndurase greutățile războiului de câțiva ani. „Vom auzi mai multe de la tine când vei primi primul ajutor.

Un soldat de la detașamentul Young Lions s-a ridicat și s-a apropiat de veteran.

„Poate”, a spus el pe tonul încrezător al unui student la drept sau la medicină, „îți poți explica starea de spirit defetistă, care subminează moralul tuturor?”

„Hai înainte...”, a spus el.

Discursul colorat al băiatului nu l-a atins deloc.

„Mi-e teamă că trebuie să insist asupra unui răspuns”, a insistat tânărul soldat.

- Am spus deja: sunteți o turmă de oi. Până nu ești lovit în dinți, nu vei începe să te gândești.

Un alt soldat din Tineretul Hitler a sărit la veteran ca înțepat. Era puternic construit, iar în ochii culorii oțelului exista o hotărâre irezistibilă. Am crezut că se va arunca asupra veteranului care nici măcar nu s-a uitat în direcția lui.

Vrei să spui că suntem sissy? Vocea lui era la fel de impresionantă ca și aspectul lui. „Am trecut prin exerciții de câteva luni, așa că nu ești singurul care este dur. Cu toții am fost testați pentru rezistență. Pahar mare. S-a întors către prietenul său. - Lovește-mă.

Rummer sări în picioare, iar pumnul lui dur i-a înfipt în fața prietenului său. S-a clătinat de la impact, apoi s-a apropiat de veteran. Din buzele „tânărului leu” curgeau două firicele de sânge, coborându-i până la bărbie.

„Și nu sunt singurul care poate suporta loviturile.

— Ei bine, la naiba cu tine, spuse veteranul. El a decis că nu merită să intre într-o luptă chiar înainte de începerea ofensivei. „Toți sunteți eroi.

S-a întors și a început să fluieră.

„Poate că ai face mai bine să scrii o scrisoare familiei tale și să nu te agăți unul de celălalt?” sugeră sergentul major. — În curând vor începe să colecteze corespondența.

— Bună idee, spuse Hals. O sa le scriu parintilor mei.

În buzunar era o scrisoare către Paula, pe care o purtam de câteva zile, pe care nu o puteam termina. Am adăugat cuvinte mai tandre și le-am împăturit într-un triunghi. Apoi a început o scrisoare către părinții săi. De îndată ce devine înfricoșător, cu toții ne amintim de părinți, în special de mama noastră. Cu cât era mai aproape ora atacului, cu atât îmi era mai frică. Am vrut să-i spun mamei despre sentimentele mele într-o scrisoare. Față în față, întotdeauna mi-a fost greu să vorbesc sincer cu părinții mei, să le recunosc chiar și cea mai mică abatere. De multe ori m-am supărat pe ei că nu m-au ajutat. Dar de data aceasta, am putut să-mi exprim durerea.

Citez scrisoarea mea integral:

„Dragii mei părinți, mai ales mama!

Probabil că mă certați că nu vă scriu. I-am explicat deja tatălui că locuim aici în așa fel încât să nu mai rămână timp pentru scrisori. (Aici am mințit ușor: am scris Paula de douăzeci de ori, iar părinții mei o singură dată.)

Dar, în cele din urmă, am decis să-ți cer iertare și să-ți spun cum trăiesc. Aș putea să-ți scriu, mamă, în germană: Am obținut un mare succes în ea. Dar franceza îmi este încă puțin mai ușor să scriu. Viața mea este tolerabilă. Am terminat recalificarea și am devenit un adevărat războinic. Aș vrea să vezi Rusia cu ochii tăi. Nici nu vă puteți imagina ce țară uriașă este. Câmpurile de grâu din jurul Parisului nu sunt nimic în comparație cu ceea ce vedem aici. Iarna era îngrozitor de frig, iar acum este o căldură puternică. Sper că nu trebuie să mai petrecem o iarnă aici. Nu vă puteți imagina prin ce a trebuit să trecem. Astăzi ne-am apropiat de linia frontului. Atâta timp cât totul este calm; se pare că am fost transferați aici ca să ne ajutăm camarazii. Hals rămâne cel mai bun prieten al meu, ne distrăm împreună. Îl vei întâlni în următoarea mea vacanță, cred că o să-ți placă. Sau poate că războiul se va termina până atunci și ne vom întoarce în siguranță acasă. Toată lumea este sigură: războiul s-a terminat, nu poate continua așa, noi

Nu mai suportăm o iarnă ca asta. Sper că frații mei sunt bine și frățiorul meu să nu vorbească prea mult despre ce mi se întâmplă. Nici nu pot exprima cât de mult vreau să-i văd. Tata mi-a spus cât de grea este viața pentru tine. Sper că este puțin mai ușor acum și nu ai atât de mult nevoie. Nu este nevoie să te privezi de tot, doar să adun un cadou pentru mine, am destul de ce am. Mami, in curand iti voi povesti despre un eveniment minunat care mi s-a intamplat la Berlin. Între timp, vreau să spun încă o dată cât de mult vă iubesc pe toți.

Am împăturit scrisoarea și i-am înmânat-o poștașului împreună cu mesajul Paulei. Scrisori au fost date și de Hals, Olensheim, Kraus, Lensen.

Totul era liniște în acea seară de vară din 1943. În întuneric, însă, au loc ciocniri între patrule - dar ce să faci, așa este războiul.

Soldații au adus cina. Puțin mai târziu am mâncat. Ni s-a interzis să atingem conserve din rezerva de urgență: nu aveam alte rezerve.

Amurgul se apropia când un sergent major din plutonul nostru ne-a chemat la el. Ne-a explicat ce ar trebui să facem. Pe o hartă mare a zonei, ne-a arătat punctele care trebuie luate cu toate măsurile de precauție. La ordin, trebuie să fim gata să acoperim soldații de infanterie, care ne vor ajunge mai întâi din urmă, apoi să înainteze. A dat nume locurilor de adunare și a subliniat alte detalii pe care nu le-am înțeles pe deplin; apoi sergentul-major ne-a sfătuit să ne odihnim: nu va fi nevoie de noi până la miezul nopții.

Am stat și ne-am uitat îndelung. Acum totul a devenit clar: vom lua parte la un atac la scară largă. Cu toții aveam un sentiment rău: fiecare dintre noi scrisese pe față: cineva nu se va întoarce viu din luptă. Chiar și în armata învingătorului sunt morți și răniți: așa a spus însuși Fuhrer-ul. Dar niciunul dintre noi nu și-ar putea imagina în locul celor uciși. Desigur, cineva va muri, dar eu voi asista doar la înmormântare. În ciuda faptului că pericolul nu era pus la îndoială, nimeni nu și-a putut imagina nici măcar că va zacă rănit de moarte. Li se întâmplă altor oameni -- se întâmplă altor mii de oameni, dar mie nu. Toți credeam doar așa, în ciuda fricilor și îndoielilor care ne chinuiau. Chiar și soldații din Tineretul Hitler,

186

care timp de câțiva ani au crescut în ei înșiși doar disponibilitatea pentru sacrificiu de sine, nu și-au putut imagina că în câteva ore unul dintre ei nu va mai fi în viață. Este posibil să servești o idee construită pe logică și să te pregătești pentru un risc mare, dar este imposibil să crezi că se va întâmpla ce e mai rău.

Și apoi a venit noaptea. După căldura sufocantă a zilei, ea a adus o răcoare. Acolo unde nu era război, oamenii trebuie să se fi întins pe iarbă în fața caselor și să discute cu prietenii, bucurându-se de vreme. Adesea, când eram mică, eu și părinții mei ne plimbam înainte de culcare. Tatăl meu credea că ar trebui să ne bucurăm cât mai mult de asemenea seri de vară și m-a ținut în aer curat până când ochii mei au început să se închidă singuri. Hals m-a făcut să cobor din nori la pământ:

„Syer, amice, ai grijă când începe lupta. Este o prostie să fii ucis înainte de sfârșitul războiului.

— Da, am spus. - Prost.

Eram cu toții ocupați cu aceleași gânduri, era imposibil să vorbim. Eram cu toții ocupați cu o singură întrebare: „Mă voi întoarce din luptă?”

Undeva în adâncul pirogului, unul dintre „lei tineri” cânta la armonică. Tovarășii lui au cântat împreună. Din explozia bruscă a unei obuze, am sărit în sus.

Iată, a început! s-a gândit toată lumea.

Dar totul era liniștit.

Lensen s-a apropiat de noi.

„Prima linie a frontului sovietic este la mai puțin de patru sute de metri de aici”, a explicat el. – Sergentul-major tocmai mi-a spus. E destul de aproape.

„Dar nici prea aproape”, a spus un veteran care nu fusese implicat în ceartă. - Hai să dormim în pace. Lângă Smolensk, Ivanii au săpat tranșee într-o aruncare de grenadă.

Toată lumea a tăcut.

– Eu sunt la comanda celui de-al șaselea pluton, spuse Lensen. „Trebuie să intru chiar sub nasul lui Ivan pentru a bloca mișcarea atunci când forțele principale încep să atace. Iti poti imagina...

„Și vom avea același lucru”, a spus sergentul major care a fost desemnat să conducă plutonul nostru. „Am auzit că vom merge direct la pozițiile lor.

Și ne-am rugat să nu ni se dea o sarcină prea periculoasă.

„Dar cercetașii ruși ne vor observa cu siguranță”, strigă îngrozit Lindbergh.

„Da, aceasta va fi cea mai dificilă parte a operațiunii. Să sperăm într-o noapte întunecată. Ni s-a spus să nu tragem până la începutul atacului, ca să ne putem apropia de pozițiile inamice fără să fim observați.

„Nu uitați de mină”, a spus veteranul, care nu avea de gând să doarmă.

- Soldații din batalionul penal au verificat abordările. Au făcut tot ce le-a stat în putere.

- Îmi place asta! veteranul chicoti. - În orice caz, vei vedea firul, nu trage.

– Dacă nu taci, spuse Len-sen amenințător, vei adormi înainte de atac. A scuturat un pumn puternic în fața nasului bătrânului soldat. A zâmbit, dar nu a spus nimic.

– Și dacă ne întâlnim cu Ivan? întrebă grenadierul Kraus. – Atunci va trebui să folosim armele, nu-i așa?

– Numai în ultimă instanță, răspunse sergentul major. „În teorie, ar trebui să le atacăm brusc și să le eliminăm fără niciun zgomot.

Fara nici un zgomot! Ce zici de asta?

- A lovit cu patul de armă sau încălzit cu lopeți? întrebă Hals îngrijorat.

„Lopați, baionete, orice. Trebuie să scăpăm de ei, asta-i tot. Fără să tragă un semnal de alarmă.

— Să-i luăm prizonieri, mormăi tânărul Lindbergh.

- Eşti nebun? — spuse sergentul major. - O echipă nu poate lua prizonieri în timpul unei ofensive. Ce vom face cu ei?

— La naiba, spuse Hals. „Asta înseamnă că trebuie să-i împingem?"

- Esti speriat? întrebă Lensen.

- Deloc. Hals a vrut să arate că este un bărbat adevărat. Dar fața i s-a făcut albă.

M-am uitat la spatula atârnată de cureaua celui mai bun prieten al meu. Aici a trebuit să ne ridicăm pentru a-i lăsa pe căpitan și compania lui să treacă.

„Unde suntem mai exact?" întrebă naiv tânărul Lindbergh.

188

„În Rusia", a răspuns veteranul.

Dar nimeni nu a râs. Sergentul-major a explicat că ne aflam la trei mile nord-vest de Belgorod.

— Lasă-mă să dorm, se bâlbâi Hals. Din toate aceste pregătiri era vădit neliniştit.

Ne întindem unul lângă altul fără să ne desfacem măcar sacii de dormit. În întuneric, metalul unei mitraliere strălucea, pe care Hals o coborî cu botul în șanț. Somnul nu s-a dus — nu pentru că nu am putut dormi în aer liber în toate echipamentele noastre — dormisem așa de mai multe ori, ci pentru că eram îngrijorați de viitor.

„Ei bine, la naiba cu tine... Voi dormi suficient când mă voi găsi în lumea următoare", a spus grenadierul Kraus, cu vocea înaltă. Se ridică și începu să urine de peretele șanțului.

Am stat mult timp treaz și m-am tot gândit și m-am gândit... Până la urmă, am căzut într-un vis și am dormit trei ore. Sunetul îndepărtat al unui motor m-a trezit . Mișcarea mea i-a trezit pe Hals și Gumpers, un alt grenadier, care stătea întins lângă mine și își punea capul pe umărul meu.

- Ce altceva este acolo? şuieră el cu o voce somnoroasă.

- Nu ştiu. Credeam că suntem chemați.

- Cat e ceasul acum? întrebă Hals.

M-am uitat la ceasul dat la școală:

— Două și douăzeci de minute.

- Când se luminează? întrebă tânărul Lindbergh, care nu a dormit deloc cu ochiul.

Probabil că este devreme în această perioadă a anului.

Motoarele nu s-au oprit.

Dacă șoferii ăștia nu închid mașina, îi vor trezi pe toți rușii.

Am încercat să dormim din nou, dar nu am reușit. O jumătate de oră mai târziu, s-au auzit câteva sunete în afara zidurilor pirogului. Din moment ce era întuneric, am presupus că soldații își adunau lucrurile. Ne-am întors în acea direcție pentru a înțelege ce se întâmplă când a apărut sergentul-major.

— Plutoanele opt și nouă? întrebă el coborând vocea.

- Pe loc! — răspunse plutonul.

„Ieși în cinci minute și mergi la posturile alocate. Noroc!

Am lăsat imediat toate gândurile în urmă, iar capul ni s-a golit, ca după anestezie. Toată lumea a luat armele

189

am verificat dacă echipamentul este bine asigurat, așa cum ne-a învățat căpitanul Fink, mai ales dacă curelele care țin casca se potrivesc corect. Hals a pus pe umăr o mitralieră, iar Lindbergh, asistentul său, a strâns în fața lui. Doar veteranul - al doilea mitralier al plutonului nostru - s-a comportat de parcă ar fi uitat ceea ce era în fața noastră. Nu se grăbea, spre deosebire de ceilalți. Se afla deja în astfel de modificări, așa că, sprijinindu-și o mitralieră grea de picior, a așteptat ordinul să se miște.

„Sper că ești bine”, îi spuse veteranul mitralierei sale cu un rânjet sardonic.

— Plutonul al optulea! numit sergent-major. Vocea lui suna ca și cum ar fi primit un șoc electric. - Urmează-mă și taci!

Am plecat și, ținându-ne împreună, am mers de-a lungul șanțului până la pozițiile înainte. Sergentul conducea cortegiul. În fața lui mergea grenadierul Gumpers, în vârstă de douăzeci și doi de ani; apoi Hals, care tocmai împlinise optsprezece ani, și Lindbergh, care nu avea încă șaptesprezece ani; apoi trei mitralieri, un ceh a cărui vârstă era greu de determinat și al cărui nume era imposibil de pronunțat, originar din Sudeții. În spatele meu era un veteran cu un asistent, un alt băiat îngrozit. Închiderea procesiunii era Kraus, care avea peste douăzeci de ani. Am mers în ordinea corectă, așa cum am fost învățați în tabără, unde a trebuit să transpirăm mult.

S-au auzit sunete, dar de unde veneau, din partea rusă sau din partea germană, nu era clar. Am trecut prin mai multe tranșee, înghesuiți de soldați care dormeau încă în atmosfera caldă de vară și, în sfârșit, am ieșit din șanțul nostru din mijlocul pădurii. Tânărul Lindbergh, încărcat ca un măgar, s-a împiedicat în timp ce se cățăra, magazinele mitralierei pe care o purta s-au lovit. Sergentul l-a prins de curele și l-a ajutat să iasă. Apoi s-a uitat la el furios și l-a plesnit pe tibie. Am mers unul câte unul până la marginea pădurii. Deodată, sergentul s-a oprit pe loc și aproape ne-am dat peste cap.

„E mai întuneric aici decât dracu”, mi-a șoptit veteranul.

Mi s-a părut că ghidul nostru, după ce ne-a dat semnalul să ne oprim, a continuat el însuși să meargă înainte. Asteptam o noua comanda. În ciuda faptului că a încercat să păstreze tăcerea completă, arma a emis în continuare câteva sunete metalice.

Sergentul-major s-a întors și am pornit din nou. Am ajuns la tranșeele situate la marginea pădurii, unde am

cercetașii deja așteptau, ascunși ca șerpii. Am coborât în micul lor tranșeu.

„Întinde-te pe pământ”, mi-au șoptit sudeții, care, în principiu, mergeau înaintea mea. - Transmite-o celorlalţi.

Rând pe rând, am părăsit ultimele poziții germane și ne-am târât pe pământul cald, care se afla în pământul nimănui. Am ținut ochii pe cizmele cu cuie ale sudeților, încercând să nu-l pierd din vedere. Din când în când, în fața mea apărea silueta unui tovarăș, care trebuia să treacă peste un fel de obstacol. Uneori, degetele de la ghetele soldatului care se târa în fața mea s-au oprit brusc la un centimetru de nasul meu. Atunci m-am îngrozit: ce-ar fi dacă Sudeții l-au pierdut din vedere pe cel care mergea în față. Dar într-o clipă era deja pe drum, iar încrederea mi-a revenit: până la urmă, nu eram singur.

În astfel de momente, chiar și pentru cei care sunt predispuși la reflecție, toate gândurile le dispar din cap. Se pare că nimic nu este mai important decât un băț uscat care te lovește în stomac și pe care trebuie să-l arunci fără să faci zgomot. Sentimentele sunt agravate la limită, iar inima bate astfel încât este pe cale să sară din piept.

Noi, ca țestoasele, înaintam pe pământul rusesc, care reușise să se plictisească destul de mult de noi.

A trebuit să ne târâm pe o fâșie de nisip unde puteam fi văzuți perfect. Am strivit sub noi tulpinile de cățărare spinoase, pe care le-am luat la început drept sârma întinsă de ruși. Apoi au ajuns la o râpă mlăștinoasă și s-au oprit acolo. Sergentul-major, care cunoștea bine terenul, a reluat încă o dată drumul pe care îl parcurisem în capul lui, încercând să înțeleagă unde ne aflăm în acest moment. Mirosul din râpă era ca o colibă de ciumă. Când am pornit din nou, am fost îngrozit să văd două siluete nemișcate întinse pe nisip la doi metri în dreapta

noastră. L-am împins pe veteran sub cot și i-am arătat cu degetul, dar el s-a uitat și s-a întors indiferent. Cu groază, mi-am dat seama că avem două cadavre în fața noastră și le vom lăsa să putrezească până vor fi îngropate într-o groapă comună.

Am avut impresia că ne târam în China. Trecuse o jumătate de oră de când am pornit în călătorie, când sârma întinsă de ruși ne-a atras pentru prima dată atenția. Fiecare dintre noi a așteptat cu inimile tremurânde când

un cercetaș înainte ne va deschide calea. De fiecare dată când auzeam tăierea firului, ne așteptam ca o mină să fie pe cale să explodeze și să apară un nor de fum. Transpirația curgea pe fețele noastre funingine. În timp ce ne-am îndreptat sub sârma sovietică, făcând nu mai mult de cincisprezece metri pe oră, am îmbătrânit, probabil, cu câțiva ani.

Ne-am oprit o clipă și ne-am adunat. Din pozițiile înainte ale rușilor au venit niște sunete. Ne-am uitat unul la altul și am realizat că fiecare dintre noi trăim aceleași sentimente. Ne-am târât încă douăzeci de metri prin tufișuri joase și iarbă. S-au auzit voci. Acum nu mai era nicio îndoială: ajunsesem la prima linie de ruși.

Deodată, a apărut o figură abia vizibilă - un agent de informații sovietic, aplecat peste șanțul în care se aflau tovarășii săi. Ne-am ținut respirația și am ridicat încet armele, uitându-ne la sergent, care era încremenit de tensiune, și unul la altul. Această privire a fost greu de explicat. Rusul a mers în direcția noastră, apoi s-a întors. Sergentul-major a scos un cuțit de la centură. Lama i-a fulgerat pentru o clipă, apoi a înfipt-o încet în pământ în fața lui Gumpers, arătând cu degetul spre rus.

Grenadierul deschise larg ochii și se uită cu groază de la cuțit la sergent-major. El flutură cu nerăbdare mâna, iar Gumpers apucă mânerul pumnalului cu o mână tremurândă. Cu o rugăminte tăcută, grenadierul se târă înainte. I-am urmărit mișcările cu teamă și ne-am strâns dinții mai strâns ca să nu țipăm. Apoi a dispărut în întuneric.

Rusul a continuat să vorbească pașnic cu prietenii săi, de parcă războiul ar avea loc la o mie de kilometri depărtare. Mai făcu câțiva pași. În depărtare s-au auzit mai multe voci. Pentru câteva secunde care au părut o eternitate, fiecare dintre noi părea să uităm de existența noastră. Rusul s-a dus acolo unde se ascundea Gumpers și s-a întors. În acel moment, o a doua siluetă a apărut în spatele lui. Era Gumpers, care depășise dintr-o săritură cei patru sau cinci metri care îl despărțeau de victimă. Rusul s-a întors. Am auzit un țipăt înăbușit și sunetele unei lupte. Din șanț, care era puțin mai departe, au venit vocile rușilor. Apoi am văzut figura grenadierului nostru, care se rostogolea pe pământ, și i-am auzit strigătul:

- Prieteni, ajutor!

Rusul a sărit înapoi. Zgomotul mitralierelor a tăiat noaptea. În stânga mea, o altă mitralieră a început să tragă, gloanțele l-au prins pe rus, care a căzut în șanț.

Au apărut voci înspăimântate:

- Germanii! germani!

Cu o aruncare de care nici nu credeam că este capabil, veteranul a aruncat cu mâna dreaptă o grenadă. Timp de două sau trei secunde a dispărut în întuneric. Apoi o lumină strălucitoare a fulgerat în șanț și s-au auzit câteva țipete. S-a făcut din nou liniște.

Ne-am retras cât mai repede, rămânând paralel cu firul. Se auzi un zgomot în spate. Cu riscul de a da peste o mină sau un glonț, s-au adăpostit în spatele unui deal și, abia respirând, au încercat să ia o poziție de apărare.

— Idioții! strigă sergentul-major la Kraus și la veteran. Am dat ordin să deschid focul? Acum nu putem ieși de aici.

Îi era la fel de frică ca și celorlalți.

— Dar Gumpers a cerut ajutor, sergent-major, se justifică Kraus. - A intrat în probleme.

O clipă mai târziu, din fulgerele gloanțelor trasoare și ale fulgerelor, totul a devenit ușor: rușii au tras continuu și au aruncat grenade la întâmplare.

- Au fost efectuate.

Tânărul Lindbergh aproape că a plâns.

— Repede, ia lopețile! strigă judecătorul. „Trebuie să pătrundem sau ne vor ucide.

- Nimeni nu se mișcă! porunci veteranul. Ne-a fost atât de frică, încât ne-am ascultat fără să spunem un cuvânt. Era mai multă încredere în vocea lui decât a sergentului-major. Eram complet înghețați, chiar și ne era teamă să clipim. Flash din nou. Toți cei care nu erau întinși cu fața în jos la pământ puteau vedea cele mai mici detalii pe câmpul de luptă. Cadavrele lui Gumpers și ale rusului au fost întinse în fața noastră și alte cinci sau șase linii de tranșee au fost așezate în fața pozițiilor în formă de pană ale infanteriei. Alte fulgere au luminat marginea pădurii de unde venisem. Din fericire, rușii, cei mai apropiați de noi, nu au observat nimic în spatele dealului care ne acoperea. Dar soldații aflați în pozițiile îndepărtate, pe care le-am observat în timpul fulgerului, ne-au putut vedea. Și chiar au început să arunce grenade, ceea ce rușii au făcut destul de bine.

„Doamne,” a spus veteranul. Dacă ne lovesc, am terminat.

— Să săpăm un șanț, pufni Lindbergh.

- Taci. Poți să sapi cu burta dacă vrei neapărat, dar lasă lopețile în pace. Dacă ne prefacem că suntem morți, poate ei vor crede că este adevărat.

Pe cealaltă parte a dealului, ceva a căzut cu o bufnitură. Pământul a căzut peste noi de sus. Nu existau fulgere noi, iar fulgerele care căzuseră deja se stingeau. Rușii au strigat niște blesteme. Undeva în stânga, o altă grenadă a explodat, am auzit prin zgomotul exploziei cum zburau fragmente. Se auzi un geamăt din partea veteranului.

- Liniște. Stai! i-a spus el strâns din dinți partenerului său. „Dacă aud măcar un sunet, vom fi terminați.

Băiatul l-a prins de față, contorsionat de durere. Mâinile îi tremurau.

- Taci. Veteranul a pus mâna pe cotul soldatului. - Fii barbat.

Grenade explodau de jur împrejur. Partenerul veteranului își strânse pumnii, ochii i se umplură de lacrimi. Și-a încrețit nasul.

— Liniște, șopti din nou veteranul.

Rachetele de pe pământ au ars, s-a făcut din nou întuneric în jurul nostru. Rușii au descoperit un alt detașament german la nord de noi. Acum era rândul lui să-și ia porția de gloanțe și grenade.

Paralel cu poziția noastră, mai mulți soldați ruși s-au târât. Transpirația rece ne curgea pe spate. Veteranul ținea o grenadă la zece centimetri de nasul meu. Suntem înghețați. Rușii au ajuns chiar la sârmă, apoi s-au întors.

Am oftat din nou. Soldatul rănit și-a îngropat fața în pământ pentru a-și înăbuși gemetele.

„Ei tremură nu mai puțin decât ai noștri”, a spus veteranul. „Li se ordonă să se târască aici și să afle situația. Vor trece puțin, apoi se vor repezi înapoi cu viteză maximă și vor raporta că nu au văzut nimic.

— Aproape s-a făcut zori, şopti sergentul-major. „Cred că ar fi mai bine să stăm aici.

— Nu cred, sergent-major. Ar fi bine să plecăm naibii de aici.

194

- Poate ai dreptate. Tu. Sergentul arătă spre Hals. „La douăzeci de metri de aici este un șanț, lângă sârmă. Ajunge repede acolo.

Hals și Lindberg alunecară în direcția indicată.

- Unde? îl întrebă veteranul pe rănit, atingându-l pe umăr.

Băiatul și-a ridicat fața, mânjită cu murdărie și lacrimi.

„Nu mă pot mișca”, a spus el. - Mă doare aici. Și-a atins coapsa.

- Lovită de schije. Nu misca. Vă vom trimite ajutor.

„Bine”, a spus tipul și s-a îngropat din nou în pământ.

— Trupele noastre ar trebui să ajungă aici în zece sau cincisprezece minute, dacă totul merge bine, spuse sergentul-major, uitându-se la ceas.

La orizont se profila zorile. Soarele va rasari in curand. Am așteptat febril.

„Nu va fi mai întâi pregătirea artileriei?”

„Vom avea noroc dacă ea va pleca”, a spus veteranul. - Nu va fi mai ușor pentru noi decât pentru Ivans.

— Nu va fi nicio pregătire pentru artilerie, explică sergentul. - Primele detașamente ar trebui să atace brusc inamicul. Am fost trimiși să-i neutralizăm apărarea.

„Dar soldații noștri s-ar putea să ne ia de ruși și ne-ar tăia gâtul.

— Probabil, chicoti veteranul.

Am auzit voci rusești. Audibilitatea era de așa natură încât părea că stăm lângă ei în șanț.

„Nu-și mai fac griji”, a observat cehul.

— Ce rost are să te îngrijorezi? Peste o oră vom fi tot în lumea următoare, - spuse veteranul de parcă s-ar fi gândit cu voce tare.

A răsărit repede. Am distins deja infanteria rusă, care se afla la vederea mitralierei veteranului, iar dedesubt, în stânga, o masă cenușie nemișcată: aceștia erau Hals, Lindberg și mitraliera.

„Tu, băiete”, mi-a spus veteranul. - Îmi înlocuiesc partenerul. Vino aici, întinde-te în stânga mea.

„Acum”, am spus și m-am târât în direcția indicată, îngropându-mi nasul într-o centură de mitraliere într-un minut.

Acum am putea examina corect pozițiile rușilor, care se aflau la o sută de metri de noi. De pe dealul nostru

situat chiar vizavi de inamic, am văzut fețe gri și murdare. Acum mă întreb eu cum nu ne-au capturat rușii dealul. Cu toate acestea, peste tot în jur erau aceleași dealuri și nu era posibil ca inamicul să le ocupe pe toate. Sergentul-major ne-a arătat ceva ce se întâmplă în stânga noastră.

- Uite! Aproape că a țipat.

Ne-am întors cu grijă. Soldații germani s-au târât pe pământ, au spart firul de protecție rusesc. Peste tot, cât se vedea cu ochiul, se vedeau siluete întinse pe pământ.

- A noastra! spuse veteranul. Un zâmbet slab apăru pe chipul lui.

„Pregătește-te să tragi de îndată ce inamicul se mișcă”, a adăugat sergentul.

Deodată, mi-a străbătut corpul un tremur pe care nu l-am putut opri. Nu tremuram de frică, ci doar că acum, când sarcina noastră se apropia de finalizare, frica și tensiunea pe care le ținusem până acum înăuntru au izbucnit. Am reușit să deschid obloanele magazinului și, cu ajutorul unui veteran, am băgat o centură de mitralieră în el. Pentru a preveni declanșarea obturatorului, nu l-am închis complet.

În stânga a început un bal demn de muzica lui Saint-Saens. Va continua câteva zile. O secundă mai târziu, unul dintre soldații germani a atins sârma atașată minelor. Peste tot – poziția rușilor, trupurile lui Gumpers și ale adversarului său, movila noastră și chiar inimile noastre – au fost zguduite de explozii, care aminteau de tunet. Ni s-a părut că soldații târâtori au fost aruncați în bucăți. Dar soldații Tineretului Hitlerian – până la urmă, se târau în direcția noastră – s-au ridicat și s-au repezit prin sârmă. Hals a deschis focul. Veteranul a prins șurubul și a sprijinit mitraliera de umărul lui.

- Foc! porunci sergentul-major. - Şterge-le de pe faţa pământului.

Rușii s-au repezit în tranșee. O centură de cartușe de calibru 7,7 mi-a trecut prin mâini cu o viteză teribilă; vuietul mitralierei m-a asurzit.

Prin ceata de la fotografii, cu greu puteam să urmăresc ce se întâmpla. Mitraliera a sărit pe cadru, iar veteranul s-a scuturat cu ea. Tragerea lui a pus capăt luptei care a urmat. În depărtare, în spatele nostru, artileria germană a tras din toate tunurile, trăgând în al doilea

linia de tranșee inamice. Rușii, care nu se așteptau la un atac, au încercat cu disperare să organizeze o apărare, dar „lei tineri” au sărit din întuneric de peste tot. Au făcut bucăți atât soldații, cât și armele. Peste tot în vale se auzi un vuiet asurzitor de mii de explozii.

În față, în spatele pozițiilor rusești, avioanele germane au bombardat un oraș destul de mare. Din incendii uriașe, fumul a plutit de-a lungul pământului la o distanță de cincizeci de metri. Am încărcat a doua bandă în magazinul mitralierei. Veteranul a tras fără oprire asupra oamenilor vii și morților care se refugiaseră în tranșeele avansate ale trupelor sovietice. Aici, în mijlocul acestui vuiet, am distins clar bubuitul tancurilor.

Vin ale noastre! strigă bucuros cehul.

Hals și Lindbergh și-au părăsit poziția și au alergat spre noi într-o săritură; chiar am crezut că unul dintre ei fusese rănit. Au plecat la timp. O secundă mai târziu, un tanc a trecut peste pământul pe care tocmai stăteau întinși, zdrobind firul cu urmele sale de omidă. Pământul zdrobit s-a cutremurat de la explozia minelor, care au oprit tancurile sau au împroșcat infanteriștii cu fragmente. Tancul, urmat de încă doi, s-a apropiat de noi, îndreptându-se spre pozițiile inamice, pe care le bombardam deja de câteva minute. Și acum tancul traversează deja șanțul, care este plin de cadavrele soldaților ruși. Prin mizeria sângeroasă trece al doilea, apoi al treilea rezervor. Rămășițele corpurilor umane lipite de omizile lor, la vederea cărora sergentul-major nostru a țipat involuntar. Tinerii soldați, care până acum cunoscuseră doar plăcerile vieții de cazarmă, au înțeles în sfârșit care este realitatea. Am auzit pe cineva țipând de groază, apoi s-a auzit un strigăt de victorie: primul val al ofensivei germane a continuat să avanseze. Mai multe tancuri au apărut din pădurile din spate. Au zdrobit copaci și tufișuri tineri sub ei și s-au dus direct la detașamentele de infanterie. Infanteriștii s-au împrăștiat, degajându-și drumul. Dacă răniții zăceau undeva pe pământ, atunci erau foarte ghinioniști.

Prima etapă a atacului a fost planificată să fie efectuată cu viteza fulgerului: nimic nu ar trebui să întârzie avansul tancurilor. Ni s-a alăturat o echipă de infanterie. Sergentul lor major vorbea cu ai noștri când tancul a mers direct spre noi. Toată lumea a fugit. Un soldat a fugit la tanc. Le-a făcut cu mâna tancurilor să se oprească, dar tancul, ca un monstru orbit, a continuat să se târască de-a lungul pământului, trecând la câțiva metri de dealul nostru.

În graba mea, m-am prins de cadrul mitralierei și m-am întins pe partea opusă a dealului. Monstruoasa mașinărie a trecut de-a lungul liniei noastre de apărare; omizile lui se apropiau de mine cu o viteză amenințătoare.

Ce s-a întâmplat în continuare, nu îmi amintesc aproape nimic. Doar câteva momente îmi apar în memorie. E greu să-ți amintești ce se întâmplă când nu te gândești la nimic, nu încerci să prevezi sau să înțelegi nimic, când sub o cască de oțel se află un cap gol și o pereche de ochi smălțuiți ca ochii unui animal înfruntat cu muritor. Pericol. În cap îmi sună explozii: unele sunt mai aproape, altele mai departe, altele mai puternice, altele mai slabe, se aud strigăte de oameni tulburați, care apoi, în funcție de rezultatul bătăliei, se vor numi strigăte de eroi sau ucigași nemilosi. . Se aud și gemetele răniților, ale celor care mor în agonie, privindu-și trupul mutilat, strigătele de panică ale soldaților care aleargă fără să înțeleagă drumul. Pâlpâind în mintea unor spectacole terifiante: interiorul care se întinde de la un mort la altul printre ruine; unelte de fumat asemănătoare animalelor măcelărite; copaci căzuți la pământ; ferestrele caselor care s-au transformat în praf... Ofițerii și sergenții în mijlocul acestei grozăvii regrupează plutoane și companii.

Așa a trebuit mai întâi să particip la ofensiva germană de la nord de Belgorod; la ordine, abia auzite din cauza zgomotului și norilor de

praf, în urma tancurilor. Rezistența inamicului a fost ruptă; din nou totul fie a căzut în mâinile germanilor, fie a fost distrus. Hoardele de soldați ruși s-au retras în adâncurile vastei lor țări.

De asemenea, îmi amintesc că am capturat mii de prizonieri de război. Printre ei s-au numărat și cei care au trecut de partea noastră și au predat imediat soldaților noștri, cărora nu le-a păsat deloc, listele celor care ar fi trebuit să fie împușcați în primul rând. Îmi amintesc de camioanele rusești, în care s-au refugiat două-trei mii de soldați inamici, intenționând să ne oprească ofensiva cu orice preț, și de mitralieră, pe care veteranul și cu mine am alimentat continuu cu cartușe, mitraliera Hals, precum și a 10-a companie, care a fost reorganizată. Soldații companiei a 10-a au tras și au râs: își răzbunau camarazii căzuți. Am bombardat tancurile inamice cu obuze antitanc și am auzit țipetele rușilor, care nu mai îndrăzneau să se miște, să se predea sau

trece la ofensivă. Și apoi totul a fost mistuit de foc. Căldura a devenit atât de puternică încât ne-am îndepărtat.

Până la prânz, trupele sovietice au încercat să treacă la ofensivă. Au împroșcat valuri noi de „lei tineri” cu o grindină de scoici. Dar nimic nu i-a putut opri nici măcar o clipă. Până la sfârșitul celei de-a doua zile, rămășițele pârjolite ale lui Belgorod au trecut în mâinile învingătorilor.

Nebuni de succes, am continuat ofensiva fără răgaz, mărind pana cu care ne-am lovit de frontul central al trupelor sovietice. Potrivit așa-ziselor noastre servicii de informare, 150.000 de soldați au luptat împotriva noastră. De fapt, erau mai degrabă 400-500 de mii; rezistența lor a reușit să spargă 60 de mii de germani.

Până în seara celei de-a treia zile de lupte continue, timp în care am reușit să închidem ochii doar o jumătate de oră, nu mai mult, eram complet tulburați: ni se părea că suntem capabili de orice. Un ceh și un sergent au părăsit din plutonul nostru, care fie au murit, fie au fost răniți și au rămas întinși printre ruine; doi grenadieri s-au alăturat rândurilor noastre, rupându-se de unitățile lor. Acum ne-am împărțit în trei grupe - printre ele era plutonul unsprezece, în care a luptat Olensheim, și al șaptesprezecelea, care s-a alăturat din nou rândurilor noastre. Erau comandați de un locotenent. Ni s-a ordonat să distrugem buzunarele de rezistență din ruinele satului. Luptele continuau acolo, deși trupele sovietice în retragere părăsiseră deja aceste poziții.

În fața noastră s-a deschis un spectacol care semăna cu ziua judecății. Totuși, posibilitatea de a adormi într-un colț liniștit ne-a ocupat mai mult decât un glonț rusesc rătăcit. Exploziile din partea din față a ofensivei au zguduit aerul, înfundându-ne plămânii slăbiți. Toată lumea a tăcut, doar ocazional erau comenzile: „Oprește-te!”, „Taci!”, Și ne-am repezit spre pământul în flăcări. Eram atât de obosiți încât ne-am trezit abia când am suprimat complet un alt centru de rezistență - soldați rămași fără întăriri, care se instalaseră într-un fel de șanț. Uneori soldații ieșeau din ascunzătoare cu mâinile sus: cei care voiau

să se predea. Și de fiecare dată s-a repetat aceeași tragedie. Kraus, la ordinul locotenentului, a împușcat patru capitulați, doi sudeți și nouă soldați din compania a 17-a. Tânărul Lindbergh, care de la începutul ofensivei a fost într-o stare de groază de panică (el sau

a plâns, sau a râs), a luat o mitralieră de la Kraus și a întins doi bolșevici. Cei doi uciși erau mult mai în vârstă decât tipul și până în ultima clipă au implorat milă. Multă vreme le-am auzit strigătele. Dar Lindbergh, care a fost cuprins de un acces de furie, a tras până când țipetele s-au domolit.

Îmi amintesc și acum „casa de pâine”. Am numit-o așa pentru că, după ce i-am ucis pe toți cei care stăteau în ea, am găsit mai multe pâini și am tratat cu ele ca o răsplată pentru ororile care ne-au căzut pe cap. Eram supărați de frică și de oboseală. Nervii ne-au fost încordați la limită. Cu greu ne-am supus ordinelor și avertismentelor de pericol care veneau în succesiune continuă. Ni s-a interzis să luăm prizonieri. Știam că nici rușii nu au luat prizonieri, așa că, oricât de somn am fost, a trebuit să ne ținem pe jumătate adormiți, știind că bolșevicii se plimbau pe undeva prin apropiere. Ori ei, ori noi – de aceea atât eu cât și prietenul meu Hals am aruncat grenade în „casa de pâine”, deși rușii au pus acolo un steag alb.

Când înaintarea noastră nesfârșită s-a încheiat, ne-am întins în fundul pâlniei și ne-am uitat lung unul la altul fără să spunem un cuvânt. Se pare că toți suntem uluiți. Tunicile noastre erau descheiate, rupte în bucăți, iar din murdăria care aderau de ele se îmbinau cu culoarea pământului. Exploziile încă bubuiau în aer și se simțea un miros de ars. Încă patru dintre ai noștri au fost uciși și cu noi am cărat cinci sau șase răniți, printre care și Olensheim. Eram vreo douăzeci de noi în șanț. Am încercat să ne punem în ordine gândurile, dar o privire nevăzătoare rătăcea prin cartierul ars, iar capetele noastre erau goale.

La radio s-a anunțat că ofensiva de lângă Belgorod a avut succes. Înaintarea în continuare a trupelor germane spre est avea să înceapă cu aceasta.

În a patra sau a cincea zi am trecut prin Belgorod fără să ne oprim în oraș. Soldații care participau la ofensivă își strângeau putere. Nenumărați soldați pedeși dormeau pe marginile drumului. Curând am fost încărcați într-un camion și aduși într-o nouă poziție. Nu înțeleg care a fost importanța strategică a satului dărăpănat, dar probabil următoarea ofensivă urma să înceapă de la el. Peisajul frumos – grădini cu copaci puternici și pâraie căptușite cu sălcii – mi-a amintit

De ce ceva Normandia. Structurile defensive și punctele de adunare ale unităților ofensive germane erau vizibile peste tot.

Printre ruinele colibelor satului am început să construim o poziție. În primul rând, a fost necesar să scăpăm de cadavrele a treizeci de bolșevici care zăceau printre ruine. Le-am lăsat într-o grădină mică

care părea să fi fost îngrijită cu grijă la un moment dat. Căldura era insuportabilă. Din razele strălucitoare ale soarelui ne-am mijit ochii, iar ridurile de pe fețe ni s-au indicat și mai ascuțit. Lumina s-a revărsat și pe fețele rușilor morți, ale căror pupile se opriseră și erau dilatate nefiresc. M-am uitat la ei și totul s-a răsturnat în mine.

— Nu-i așa că este uimitor, spuse sudeții calm, cât de repede crește barba morților. Uită-te. A întors cadavrul cu piciorul. Erau șapte sau opt găuri căscate în cămașa mortului, în jurul cărora se uscase sângele. „Probabil că s-a bărbierit ieri, chiar înainte să fie împușcat. Uita-te la el. Are o barbă care ar dura o săptămână să crească dacă ar fi în viață.

„Uită-te la asta”, a râs un alt soldat. El curăța o clădire care fusese lovită de un obuz de mortar greu. Soldatul rus pe care l-a adus cu el nu avea cap.

„Ar fi bine să te duci și să te bărbierești, altfel, când îți vine rândul mâine, nimeni nu te va recunoaște.” Prostia ta îmi face rău. Ai putea crede că este prima dată când îl vezi. Veteranul s-a așezat pe o grămadă de moloz și a deschis oala.

Am descoperit un subsol din care a ieșit un punct defensiv excelent și am târât ambele mitraliere în el. Am săpat un orificiu care s-a umplut când casa s-a prăbușit și chiar am lărgit-o. Ne-am oprit de lucru pentru câteva minute și ne-am uitat la avionul german care trecea. Undeva în apropiere, o ploaie întreagă de bombe a plouat asupra lui Ivanov.

Hals a făcut o gaură în peretele de piatră, gândindu-se cum să aranjeze cel mai bine lacune. Lindbergh, care a fost implicat și în construcția adăpostului, a fost nespus de bucuros. Tot ceea ce a lucrat în favoarea noastră, l-a făcut teribil de încântat. Și a plâns doar de frică și a făcut pipi în pantaloni. Eu și veteranul am încercat să reparăm ventilația de la

versiune, dar lucrurile nu au mers. Cu fiecare mișcare, căștile noastre lovesc tavanul jos. În spatele nostru, Kraus și doi grenadieri îndepărtau pietrele și alte gunoaie care zăceau pe podea. Unul a luat o sticlă goală și, din obișnuință civică, a pus-o pe perete.

După cum am spus, l-am pierdut pe sergent-major. Comanda plutonului nostru a fost preluată de un veteran care a primit gradul de caporal-șef. Dar tot am respectat ordinele unui alt sergent-major gras care a murit două zile mai târziu. Nenorocitul ăsta ne-a verificat cu meticulozitate munca: ne-a pus să terminăm una, apoi alta, și nici măcar nu știa că mai are doar două zile de trăit.

Toată ziua am privit soldații trecând, transpirația curgând din ei într-un pârâu. Și în depărtare, s-au auzit explozii și s-au fulgerat luminile rachetelor.

Atunci a început noul nostru chin. Venind încet la noi înșine, am început să ne dăm seama ce, de fapt, ni s-a întâmplat. Ne-a trecut deodată prin minte că nu mai era un sergent major, nici un Gumper, nici un ceh, nici un rănit, lăsat în voia soartei, lângă noi. Am încercat să ștergem din memorie amintirile tranșeului rusesc, pe care noi înșine l-am tras dintr-o mitralieră, și ale tancurilor care se rostogoleau chiar pe corpuri umane, ale satului revărsat de cadavrele bolșevicilor, ale exploziilor obuzelor de artilerie inamice. pe străzile înguste pline de soldați ai Tineretului Hitlerian – am încercat să uităm de tot ce ne înspăimânta și ne dezgusta. Ne-a cuprins brusc groază, din care pielea de găină curgea pe piele, iar părul s-a ridicat pe cap. Nu mai simțeam lumea exterioară: parcă m-aș fi despărțit în două. Știam că nu o pot suporta - nu pentru că aș fi mai bun decât alții, ci pentru că acest lucru nu ar trebui să se întâmple unui tânăr care duce o viață normală ca și altora.

Trei grenadieri stăteau lângă scări. Veteranul, singur la orificiul prin care soarele pătrundea cu ochiul în cameră, îşi scotoci prin buzunare şi îşi aranja proviziile pe piatra netedă. Hals s-a ghemuit pe bancă și a tăcut, în timp ce Lindbergh și sudeții se uitau în tăcere în găurile perforate în perete, deși gândurile lor erau clar departe de aici. M-am dus la Hals și m-am întins lângă el. Timp de câteva minute ne-am uitat unul la altul, incapabili să rostim cuvinte.

De ce naiba avem nevoie aici? spuse în cele din urmă Hals. Trăsăturile feței lui s-au întărit de la șederea noastră în cazarma din Białystok.

M-am limitat la un gest, lăsând clar că eu însumi nu știam.

„Vreau să dorm, dar nu pot să dorm”, a spus el.

- Da. Este la fel de cald aici ca afară.

– Poate ar trebui să mergem la plimbare?

Am coborât afară și am făcut câțiva pași prin curtea luminată de soare.

„Poate că apa este rece.” Am arătat spre o grădină în fața căreia curgea un pârâu.

„Nu vreau să beau – și nici nu vreau să mănânc”, mi-a răspuns Hals uimit.

Și m-am obișnuit cu lăcomia lui!

- Ești bolnav?

- Nu, e doar plictisitor. Sunt obosit ca naiba și când mă uit la tipii ăia de acolo, devine foarte rău. Dădu din cap spre cele treizeci de cadavre care se descompuneau în grădină.

- Ce să fac. Acum nu le este frică de noi, - am răspuns pe un ton care mă surprinde până astăzi.

„Ai noștri au fost ridicați chiar înainte de a ajunge noi aici”, a continuat Hals. – Pământ proaspăt săpat în sat. Nu știu cât au pus acolo. Câți am împușcat?

Au trecut câteva minute în tăcere.

- Cine știe, poate vom fi înlocuiți în curând.

– Da, spuse Hals. - Aș dori să. Când l-am împușcat pe Ivanov în „casa de pâine”, ne-am purtat ca cei mai răi ticăloși.

Era evident bântuit de aceleași gânduri ca mine.

„Dar acum „casa pâinii” s-a terminat și nu e nimic de făcut în privința asta”, i-am răspuns.

Încă mai simt curele de mitraliere curgându-mi pe brațe, văd cum plumbul mortal zboară cu un fulger din botul unei mitraliere la fiecare împușcătură, forța reculului îmi rănește fața și mâinile și se aud strigăte disperate în vuiet de foc: „Ajutor! Ajutor!" Ceva teribil și dezgustător a prins rădăcini în sufletele noastre, nu vrea să iasă și ne urmărește.

Soarele strălucea puternic, dar habar n-aveam cât e ceasul. Este încă dimineață sau este deja zi? Ce diferență face: am mâncat și am băut când am vrut, am dormit când am putut, dar

s-au ascuns când și-au scos căștile. Este uimitor cum casca te împiedică să gândești...

Era încă ziua când vuietul barajului inamicului a izbucnit în grădini; dar în primul rând trupele noastre care atacau erau cele care sufereau din cauza asta. Ne-am urcat în adăpost, în subsol, și ne-am uitat cu frică la tavan, din care cădea tencuiala cu fiecare gol.

„Ar fi trebuit să-l întărim”, a spus veteranul. „Dacă o bombă explodează în apropiere, vom fi îngropați sub ruine.

Bombardarea a continuat cel puțin două ore. Mai multe obuze au căzut aproape de noi, dar erau clar calculate pentru trupele germane care înaintau. Tunurile noastre au răspuns la tragerea pistoalelor inamice, iar zgomotul obuzelor de artilerie era atât de puternic încât nu s-a auzit aproape nimic altceva. Obuzierele rusești au tras la o distanță de numai treizeci de metri. În plus, obuzele noastre au zburat peste noi, iar probabilitatea ca plafonul să se prăbușească de pe urma lor nu a fost mai mică.

În timpul bombardării, am simțit o tensiune uriașă. Au încercat să facă predicții, dar evenimentele au infirmat predicțiile tocmai făcute. Veteranul a fumat cu neliniște o țigară după alta și ne-a tot cerut să tacăm. Kraus s-a ghemuit într-un colț și a mormăit ceva pe sub răsuflarea, probabil rugându-se.

Seara ne-a vizitat un pluton care participa la contraatac; soldații au instalat un tun antitanc în apropiere. Puțin mai târziu, a apărut un colonel care a inspectat recuzita pe care o pusesem pentru a se asigura că acoperișul nu se va prăbuși deloc.

— Bravo, spuse colonelul. S-a plimbat în jurul plutonului nostru, a oferit fiecăruia câte o țigară și apoi a mers la divizia Grossdeutschland, chiar mai aproape de front.

Se întuneca. Luminile sclipeau pe fundalul copacilor sparți. Bătălia a continuat, iar tensiunea a devenit insuportabilă. A trebuit să punem un paznic afară, pentru ca niciunul din detașamentul nostru să nu poată dormi bine. În zorii zilei, am fost treziți și ni s-a ordonat să părăsim adăpostul nostru stabilit și să ne adîncăm pe teritoriul sovietic. Ofensiva germană a continuat.

Am văzut cu ochii noștri un întreg câmp de soldați morți ai Tineretului Hitler: au murit în timpul artileriei de ieri.

raidul lui Ryan. Cu fiecare pas, ne-am dat seama ce s-ar putea întâmpla cu carnea noastră disprețuitoare.

— Dacă i-ar fi îngropat, nu ar fi trebuit să ne uităm la asta, mormăi Hals.

Toată lumea râdea de parcă glumea.

Zona prin care ne-am plimbat era o pâlnie continuă. Cum ar putea supraviețui cineva aici este pur și simplu uimitor. În spatele terasamentului se afla un spital de campanie: din țipetele și gemetele care veneau din el, s-ar fi putut crede că există un abator. Ceea ce am văzut ne-a șocat. Aproape că am leșinat, iar Lindbergh a izbucnit în lacrimi de frică. Am trecut gardul și ne-am uitat la cer. Ca într-un vis, tinerii soldați au trecut prin fața noastră cu brațele rupte, răni supurate, intestine care ieșeau din burtă, acoperite cu cearșaf.

După ce am trecut de spital, am trecut canalul. Apa ne-a urcat la piept; dar răcoarea ei ne-a adus în fire. Pe malul îndepărtat, gazonul ierbos era acoperit cu cadavre rusești. Negru de ardere, era un tanc rusesc; în spatele lui se vedeau pistolul și cadavrele tancurilor, care au fost aruncate în bucăți. În stânga, bătălia a izbucnit cu o furie și mai mare. Ni s-a părut că unul dintre mitralierii ruși, întins pe câmpul de luptă, gemu. Ne-am apropiat de el. Unul dintre soldați a desfundat un balon și și-a ridicat capul însângerat. Rusul se uita la noi cu ochi mari, înfricoșați. A țipat, iar capul i-a căzut pe roata pistolului. Mitralierul era mort.

Am trecut pe lângă dealurile împădurite care s-au succedat. Aici, la umbra copacilor, trupele, întorcându-se din prima linie, s-au regrupat și s-au odihnit. Mulți soldați au fost bandajați. Bandajele albe ieșeau puternic pe față, cenușii de murdărie și oboseală. În plutonul nostru, a avut loc un apel nominal și toți au fost trimiși la punctele desemnate.

Grenadierii din plutonul nostru au fost trimiși în altă parte, iar în rândurile noastre s-au alăturat doi soldați din unități dezorganizate. Din nefericire, plutonul nostru era condus de sergent-major, despre care s-a discutat deja; acum nu mai avea decât o zi de trăit. După comandă, am ajuns la un platou imens în rezervoare, întinzându-se pe o distanță nesfârșită...

Sărind de pe tancuri, care se opriseră, ne-am trezit printre soldații culcați în picioare, în fundul șanțului. lovituri

205

din artileria de cincizeci de milimetri a inamicului ne-a arătat că pozițiile avansate erau deja aici. Tancurile s-au întors și au dispărut în spatele copacilor la cincizeci de metri în spatele nostru.

Ne-am strecurat prin mulțimea de soldați înghesuiți în șanț. Apariția noastră au perceput-o fără prea mult entuziasm. Artileria inamică a tras în tancurile în mișcare: pe măsură ce se îndepărtau în pădure, zgomotele exploziilor s-au domolit. Prostul sergent-major s-a îngrijorat că tot ce făceau în jur era să împuște și a început să discute situația cu tânărul locotenent. Curând, le-a făcut semn subordonaților săi. Aplecându-se în trei morți, s-au îndreptat spre pădure. Ivans, de care nu s-a ascuns ceea ce se întâmpla, a tras în ei cinci sau șase rafale. Gloanțele șuieră în jurul nostru.

Și din nou eram singuri în șanț: eram nouă, iar chiar în fața noastră erau pozițiile rușilor. Soarele strălucea puternic pe cer.

„Suficient cât să ne răcorim, să trecem la treabă, trebuie să instalăm o mitralieră”, a lătrat sergentul-major cu o voce care era mai potrivită pentru o analiză militară.

După comandă, am început să stârnim solul prăfuit al Ucrainei cu târâi. Nu era timp suficient de vorbit: soarele bătea atât de tare, încât abia avea puterea să lucreze cu mâinile.

„Nici nu vor avea timp să ne împuște”, a spus Hals. „Vom muri de oboseală mai devreme”.

„Doare capul”, am oftat din greu.

Dar sergentul-major nu a vrut să ne dea concesii. Privi îngrijorat în depărtare: cât vedeau ochii, se întindea un deșert pe care nu creștea nici măcar un fir de iarbă.

Imediat ce am dat jos mitraliera, s-a auzit un vuiet de tancuri, care ne-a făcut să ne înfiorăm. În această zi glorioasă, tancurile au venit de nicăieri; s-au îndreptat spre est. În spatele lor, aplecați, ascunși de nori de praf, se aflau soldații germani. Cinci minute mai târziu, rușii au început un bombardament aprig. Totul în jur era acoperit de fum, soarele nu se vedea în spatele fulgerelor de foc. Abia vizibile în spatele unui nor de praf, în depărtare, la vreo optzeci până la o sută de metri depărtare, fulgerele pâlpâiau. Niciodata nu mai vazusem pamantul sa crape asa. Obuzul a declanșat un incendiu în pădure. Eram gata să țipăm de groază, dar gâtul nostru era uscat și

Am reușit să nu scot niciun sunet. Totul a mers dracului. Fragmente de scoici și scântei de foc zburau prin aer. Primul val i-a înghițit pe Kraus și pe noii soldați înainte ca aceștia să aibă timp să-și revină în fire. M-am ascuns în cel mai îndepărtat colț al șanțului și am privit cu ochi nebuni cum se îndrepta tornada spre noi. Mâhnită de frică, am urlat. Capul lui Gal era îngropat în al meu, căștile noastre s-au lovit, de parcă s-ar fi lovit două tigăi. Groaza se contorsiona pe chipul prietenului său.

— Am terminat, abia a grămăit el. Cuvintele i-au fost blocate de bubuitul exploziilor, care ți-au tăiat răsuflarea.

Deodată, cineva a căzut în șanțul nostru, parcă din cer. Apoi un alt cadavru s-a prăbușit. Erau doi recruți din plutonul nostru. Scăpat, unul dintre ei a strigat:

Întreaga noastră companie a murit!

Își scoase capul cu grijă și în același moment au tunat simultan mai multe explozii, din care i-a zburat coiful soldatului și, odată cu ea, o parte a craniului care a căzut direct în mâinile lui Hals. Amândoi am fost mânjiți cu sânge și cu rămășițe de carne umană. Cu toată puterea lui Hals a aruncat creierul însângerat și și-a îngropat fața în noroi. Exploziile au fost atât de puternice încât ni s-a părut că a început un cutremur. Apoi, un fulger puternic a trecut de-a lungul fundului șanțului. De sus, odată cu pământul, a căzut peste noi una dintre mitraliere. Cei care încă mai puteau să-și miște buzele de frică au strigat:

- Am terminat!

- Mamă!

- Nu! Nu!

Vom fi îngropați de vii!

- Pentru ajutor!

Dar niciun cuvânt nu a putut opri uraganul care ne-a lovit...

Încă treizeci de soldați au căzut în șanț. Au început să ne împingă fără ezitare: toată lumea dorea să pătrundă mai adânc. Nu existau șanse de supraviețuire pentru cei care au rămas afară. Întregul pământ era acoperit cu cratere din scoici. Se auzi zgomotul soldaților care alergau să se adăpostească. Dar bombardamentele nu s-au oprit, iar cei care au hotărât deja că au scăpat mureau.

Se auzi un vuiet de avioane de luptă. Am strigat „Ura!” Piloți Luftwaffe. Au trecut câteva secunde și tragerea s-a oprit. Ofițerii supraviețuitori au dat semne de retragere. Din șanț ca iepurii din groapa urmăriți de oud

Uau, soldații au început să se târască afară. Urcam deja înăuntru, dar apoi sergentul urlă (era încă în viață):

- Unde ești? Trebuie să oprim contraofensiva rusă. Pregătește-ți mitraliera de luptă.

În partea de jos a șanțului, care acum era de nerecunoscut, zăceau șase cadavre de soldați din Tineretul Hitler. Cizmele lui Kraus ieșeau din gaura din stânga. Iar grenadierul a adormit complet.

Cu ajutorul unui veteran, a cărui față era plină de sânge, am reușit să punem mitraliera la loc. Terenul din fața noastră s-a schimbat dincolo de recunoaștere: gropi erau vizibile peste tot, ca și cum un excavator puternic ar fi lucrat aici. Peste tot, ochii noștri prezentau aceeași imagine: fum, flăcări, cadavre. În depărtare, printr-o perdea de praf și fum, gheizere înflăcărate se zăreau afară: Messerschmites noștri erau cei care aruncau bombe asupra artileriei ruse; se pare că au dat foc depozitelor de muniție. Exploziile au zguduit aerul cu o forță teribilă și totul în jur a luat foc.

— Nemernici! strigă caporalul. „În sfârșit, au primit ceea ce meritau.

Luptătorii noștri s-au întors spre vest și artileria rusă a deschis din nou focul. Tancurile au devenit ținta sa principală: s-au retras la întâmplare, o treime dintre ele au fost distruse.

Când soldații înnebuniți de frică au izbucnit în șanțul nostru, aproape că mi-au rupt brațul, dar în acel moment nu am simțit nimic. Acum simțeam o durere brutală care nu voia să se retragă. Cu toate acestea, aveam treburi până la gât, așa că nu trebuia să-mi fac prea multe griji pentru sănătatea mea. Bombarderile au continuat în nord și sud. Apoi uraganul ne-a cuprins din nou, semănând durere și groază. Soldații plutonului nostru au respirat cu atâta greutate cum respiră un invalid, care tocmai și-a revenit și și-a dat seama dintr-o dată că nu mai are putere să trăiască. Am rămas fără cuvinte, nu am găsit cuvinte pentru a exprima ceea ce simțeam. În sufletul celor care au trebuit să treacă prin ceea ce am trecut noi, există pentru totdeauna o teamă de bază căreia o persoană nu poate face față. De-a lungul anilor, această frică nu face decât să se intensifice și nu se poate face nimic în privința ei: nici măcar eu, încercând să-mi exprim experiența, nu pot vorbi despre asta.

Buimați, uitați de Dumnezeu în care mulți dintre noi credeam, ne-am întins într-un șanț care acum semăna cu un mormânt.

208

Din când în când cineva se uita afară: se uita să vadă dacă moartea se îndreaptă spre noi dinspre nord, din deșertul nisipos. Ne-am pierdut liniile directoare ale vieții: am uitat că oamenii au fost creați nu numai pentru război, că viața continuă, că pe lângă frică există speranță, alte sentimente umane, că uneori apare prietenia adevărată, că o persoană se poate chiar îndrăgosti ; că în pământ nu se poate doar îngropa morții, ci și crește pâine.

Ne-am pierdut capacitatea de a gândi, ne-am mișcat fără niciun gând în capul nostru. Dintr-un șanț plin de soldați, brațele și picioarele au încetat să se supună: prea multă energie a fost cheltuită pentru a-i împinge pe vecinii vii și morți deoparte. Sergentul-major a tot repetat că trebuie să menținem funcția, dar fiecare nouă breșă ne împingea din ce în ce mai adânc în fundul șanțului.

Nu am avut timp să înțelegem că deja trecuse ziua și venise noaptea. Ne-a readus frica. Lindbergh și-a pierdut complet mințile: a căzut în stupoare și nu a mai dat atenție la nimic. Starea sudețului era puțin mai bună. A început să aibă un tic, vărsături care erau de neoprit. Întregul nostru pluton era nebun. Fiind într-o stare aproape inconștientă, am văzut cum uriașul, pe care în vremurile obișnuite îl cunoșteam sub numele de Hals, s-a îndreptat către mitralieră și a deschis focul în aer. Sergentul-major a lovit pământul cu pumnul strâns de furie, apoi s-a aruncat asupra unuia dintre grenadierii supraviețuitori. Și-a păstrat încă prezența sufletească, dar după acest incident s-a uitat la sergent în transă și a izbucnit în plâns. Mi-am dat seama că eram pe cale să leșin, am stat și am strigat blesteme. Eram complet epuizat de furie, totul se învârtea în cap și am căzut pe marginea șanțului. Gura mi s-a umplut de noroi. Mi s-a făcut rău: știam că vărsăturile nu se vor opri până când stomacul nu va fi curățat. Gândindu-mă încet prin greață, am căutat sprijin cu mâinile. Deodată, ca într-un coșmar, o flacără strălucitoare a izbucnit în întunericul care ne înconjura. Aveam un sentiment ciudat că sunt acasă, totul în jurul meu îmi imagina, iar flacăra care cobora asupra noastră era doar o stea căzătoare.

Tovarășii mei au stat fără să-și schimbe poziția, de parcă ar fi adormit cu ochii deschiși. Până la miezul nopții, bombardamentele se stinseseră. Dar nimeni nici măcar nu s-a mișcat. Eram atât de epuizați încât orice mișcare părea o tortură. Doar un veteran ar putea ajunge la conștiința noastră:

- Băieți, nu e timpul să dormi: tocmai acum Ivanii vor merge la atac.

Sergentul-major îl privi consternat. Se ridică și se sprijini de peretele șanțului. După câteva clipe, capul i s-a lăsat în jos: a căzut într-un somn nervos.

Veteranul a încercat să ne aducă în fire, dar cei șase supraviețuitori l-au ignorat. Nu am fost învinși de focuri de armă, dar somnul i-a învins pe luptători. Dacă în acel moment rușii ar fi intrat în atac, ar fi salvat viața multora dintre soldații lor. Soldații germani însărcinați să împiedice inamicul să înainteze fie dormeau, fie erau uciși. Deși armele de calibru mare încă trăgeau și erau multe fulgere, timp de patru ore am fost complet deconectați de ceea ce se întâmpla.

Sergentul-major a fost primul care s-a trezit. Când am deschis ochii, am văzut că se apleacă asupra sudeților care dormeau lângă noi. În somn, sudeții țipau și, se pare, acest strigăt l-a trezit pe sergent-major. Epuizarea noastră era atât de mare încât orice mișcare era dată cu durere. Cerul a devenit roz: la primele raze de soare, valea moartă a

apărut din nou în ochi. Ne -am uitat cu atenție la vasta întindere care se deschidea în fața noastră. Am scos niște provizii și am încercat să pornim o conversație.

„Bravo, trebuie să ne împrospătăm”, a glumit sergentul-major. „Nu va mai fi așa de liniște.”

„Poate va fi”, a spus cineva. „De unde știi cât de mult poate dura o luptă.

— Nu probabil, a obiectat sergentul-major. - Fuhrer-ul a dat ordin de înaintare spre est: acum nimeni și nimic nu va putea opri trupele noastre. De îndată ce se ivește zorii, ne vom începe ofensiva.

- Este corect? Lindbergh, auzind că partea noastră câștigă, a devenit entuziasmat. Oare trupele noastre îi vor termina pe ruși?

„Dacă mizeria începe din nou”, mi-a șoptit Hals la ureche, „cu siguranță o să înnebunesc”.

„Sau vei muri”, i-am răspuns. „Este puțin probabil să fim atât de norocoși astăzi.

Hals s-a uitat la mine fără să înceteze să căscă. Sergentul-major, Lindbergh și grenadierul au continuat să vorbească, în timp ce Hals și cu mine am schimbat previziuni pesimiste.

210

Doar veteranul a tăcut. Cu ochii înroșiți de insomnie, se uită la steaua dimineții.

„Voi doi”, ne-a adresat sergentul-major lui Hals și mie, „veți monitoriza cu atenție situația, iar restul va dormi câteva ore. Dar mai întâi trebuie să scapi de morți. Arătă spre opt cadavre mutilate care deja puteau.

Am urmărit că plăcile erau îndepărtate din morți. Măcar nu trebuia să îndeplinim îndatoririle de pompe funebre: e mai bine să stăm de gardă. Probabil că cei care au supraviețuit împing mereu morții cu același abuz:

„La naiba... Tipul ăsta cântărește o tonă.”

- Doamne! Ar fi mai bine dacă l-au împușcat, uite ce s-a întâmplat cu el.

În cele din urmă, se aude un sunet metalic: plăcile sunt îndepărtate.

- Bah, da, se îneacă în rahat!

Privim ceea ce se întâmplă cu indiferență. Moartea și-a pierdut savoarea dramatică pentru noi - ne-am obișnuit. În timp ce soldații sunt ocupați cu cadavrele, Hals și cu mine discutăm șansele noastre de a rămâne în viață.

Mă dor brațele și picioarele, dar nimic grav.

- Mă întreb ce e cu Olensheim?

Arată ca un braț rupt.

- Cum e mâna ta?

- Ma doare umarul.

Și în spatele nostru, restul soldaților transpirau în munca lor murdară, schimbând impresii:

— Heinz Feller, născut în 1925, necăsătorit... sărman.

— Lasă-mă să văd ce e cu umărul tău, spuse Hals. „Deodată ești grav rănit!”

— Cu greu... doar o zgârietură. Mi-am desfăcut centura.

Eram pe cale să-mi dezgolesc umărul când s-a auzit un izbucnire în aerul dimineții. O clipă mai târziu, obuzele rusești șuierau în jurul nostru. Ne-am înghesuit din nou îngroziți în fundul șanțului.

„Doamne”, a strigat cineva. - A început din nou!

Hals se apropia de mine, făcându-și drum printre pietrele care cădeau. A spus ceva, dar vocea i-a fost înecată de vuietul golului.

„Nu vom putea rezista”, a spus el. - Trebuie să plecăm de aici.

Foarte aproape a căzut un obuz, din a cărei explozie totul în jur a fost vopsit cu fulgere de flăcări. Eram învăluiți în fum gros, tone întregi de pământ au căzut în șanț. S-au auzit strigăte înspăimântate și apoi vocea sergentului-major:

- Nici un rău făcut?

— Doamne, a mârâit veteranul. - De ce tace artileria noastră?

Lindbergh tremura din nou. Și apoi tragerea s-a oprit. Veteranul se aplecă precaut. Au urmat încă șapte capete. Praful nu s-a așezat încă în câmpie.

„Așa că obuzele s-au terminat”, a rânjit sergentul. „Ei oricum nu s-ar fi oprit.”

Veteranul, ca de obicei, îl privi absent.

- Și am crezut că am rămas fără scoici. Altfel, de ce nu a tras artileria noastră?

„Ne pregătim să avansăm, așa că armele sunt tăcute. Stai, tancurile noastre vor apărea în curând...

Veteranul nu și-a luat ochii de la orizont.

— Nu am nicio îndoială, continuă sergentul răzvrătind, în orice moment trupele germane vor trece la ofensivă.

Dar nu l-am mai ascultat: ochii noștri erau ațintiți asupra veteranului. Pupilele i s-au dilatat și a deschis gura de parcă era pe punctul de a țipa. Sergentul-major a tăcut în cele din urmă. Cu toții ne uitam în aceeași direcție cu veteranul.

În depărtare, o dungă neagră se întindea pe întregul orizont. A alergat ca un val spre mal. Pentru câteva momente nu ne-am putut lua ochii de la poza teribilă. Trupele au mărșăluit în rânduri strânse care păreau nerealiste. Din strigătul veteranului, sufletul nostru a mers pe călcâie:

- Siberieni! Siberienii vin la noi! Da, sunt un milion!

A luat mitraliera și a râs printre dinți. În depărtare, ca un uragan, vuietul a mii de gâtleturi: „Ura!”

„Toată lumea, luați-vă locurile”, a ordonat sergentul-major. Se uită la trupele inamice care se apropiau de parcă vrăjit.

Am luat puști și mitraliere și ne-am sprijinit de terasamentul șanțului. Hals tremura peste tot, iar partenerul său, Lindberg, nu a putut face față centurii mitralierelor.

— Vino la mine, repede, a lătrat Hals. — La mine, sau te împuşc!

Chipul lui Lindbergh tresări: era gata să izbucnească în lacrimi. Veteranul nu mai țipa. A sprijinit mitraliera pe umăr, a bătut trăgaciul și a strâns dinții cu toată puterea. Strigătele soldaților sovietici au devenit mai puternice, zgomotele lor nu s-au domolit multă vreme.

Încremeniți de groază, nici nu ne puteam imagina cât de mare era puterea inamicului. Ca un șoarece înghețat la vederea unui șarpe, eram paralizați de frică. Lindbergh s-a stricat. A plâns și a strigat, apoi s-a aruncat pe fundul șanțului:

Ne vor ucide, ne vor ucide. Vom fi cu toții terminați!

- Scoală-te! mârâi sergentul-major. „Întoarce-te la postul tău, sau te omor eu însumi!”

L-a tras pe Lindbergh în picioare cu forță, dar s-a prăbușit înapoi la pământ cu un suspine.

- Nemernic! strigă Hals. - Ei bine, la naiba cu tine, mori! Pot să mă descurc fără tine.

Strigătele rușilor s-au auzit destul de distinct, cel mai puternic „Ura!” a sunat din nou.

Mamă, m-am gândit. - Mami!"

- Ura! Ura, victorie, - veteranul i-a imitat pe ruși. - Haide!

Masa de soldați era la doar o sută de metri de noi. Apoi am auzit vuietul motoarelor. Trei avioane au apărut pe cerul dimineții.

- Bombardieri! strigă judecătorul. Dar le-am observat fără el.

Ne-am luat ochii de la hoarda rusă. Avioanele, fără să încetinească, au coborât asupra soldaților.

- Messerschmites! strigă sergentul-major. - Wow!

- Ura! am strigat noi. Trăiască Luftwaffe!

Trei avioane au plutit deasupra armatei ruse și au aruncat foc mortal asupra acesteia. Obuzele din cer au servit drept semnal pentru tunurile noastre ascunse în pădure: au deschis și focul asupra inamicului. Mitralierele care au supraviețuit bombardamentelor au zăngănit și ele. Avioanele au zburat chiar deasupra capetelor atacatorilor și au suflat în soldații noștri voința de a câștiga. O centură de mitralieră îmi trecea prin mâini. Unul s-a terminat, iar al doilea l-am alimentat. Foc deschis și tunuri de calibru mare ale Wehrmacht-ului. Au dat o lovitură mortală bolșevicilor, care au trecut la atac, ca pe vremea lui Napoleon.

Dar soldații ruși au continuat să se miște. Dar acum moartea nu ne mai speria. Nu mi-am luat ochii de la botul înroșit al mitralierei, care era ținută de veteran.

- Pregătiți grenade! – ordonă sergentul-major, care a tras din „Luger” de pe umărul stâng.

- Inutil! strigă veteranul și mai tare. Nu avem suficientă muniție. Nu-i putem opri. Feldwebel, dă ordin să te retragi înainte să fie prea târziu.

Ne-am uitat de la sergent-major la veteran. Din ce în ce mai tare erau strigătele rușilor:

-Ura!

Au tras din șold, chiar pe fugă. Gloanțele șuieră în jur.

– Eşti nebun, insistă sergentul-major. - Nu poți pleca de aici. Trupele noastre vor apărea în orice moment. Deci, pentru numele lui Dumnezeu, trage, nu te opri.

Veteranul a încărcat ultimul magazin.

- Tu însuți ești nebun. „Orice minut”... Dă-te naibii! Stai aici! Mori daca vrei!

- Întoarce-te! strigă sergentul-major.

Veteranul a ieșit din șanț și, ghemuit cât mai jos, s-a repezit în pădure cu toată puterea. Fără să se oprească, strigă:

- În spatele meu!

Ne-am luat repede armele.

- Să fugim! strigă judecătorul.

Și tot plutonul a alergat după el. Eram supărați de frică. Cu capul, gâfâind, se repezi spre desișuri. Gloanțele rusești șuierau în jur. În mod ciudat , am fugit toți șapte: sergentul-major, fără să înceteze să strige blesteme, s-a dovedit a fi lângă noi:

- Nemernici! Trage înapoi! Vei pieri! Este mai bine să mori în luptă!

Dar nu ne-am oprit.

- Stand! strigă sergentul-major. Opriți-vă, porci!

L-am ajuns din urmă pe veteran, care s-a oprit să-și tragă răsuflarea lângă un copac învinețit.

- Oh, ticălosule! - sergentul-major nu s-a lăsat. - Ei bine, o să vă raportez!

„Nu-mi pasă”, a râs veteranul în față. - Mai bine un batalion penal decât o baionetă rusească.

214

Am început să alergăm din nou. Au început să urce pe deal. Scoicile au smuls toți copacii.

- Mai repede! a strigat veteranul când a auzit gloanțe rusești șuierând în jur. „Grăbește-te, sergent-major, de ce ești blocat!” a strigat el comandantului nostru. - Vei vedea, de îndată ce vom ajunge la ai noștri, îi vom lăsa pe ruși să adulmece praful de pușcă...

Veteranul nu a avut timp să termine. Sergentul-major a țipat și a încremenit, fluturând comic brațele, apoi s-a rostogolit pe deal și a rămas întins pe pământ.

— Nenorocite, a jurat veteranul. „I-am spus că nu are rost să amân.

Detașamentul nostru, care și-a pierdut comandantul pentru a doua oară, a continuat să treacă prin desișuri, aplecându-se sub greutatea armelor.

„Hai să luăm o pauză”, i-am sugerat. - Cu greu pot să respir.

Hals s-a scufundat la pământ. În spatele nostru am auzit vuiet de arme și fluierul obuzelor germane trase spre inamic.

- Asta nu-l va opri pe Ivan! spuse veteranul. „Nu înțeleg ei! Băieți, nu vă opriți. Acum nu este momentul să te relaxezi.

„Mulțumesc lui Dumnezeu că ai fost cu noi”, i-a mulțumit Hals veteranului. „Acesta ar fi sfârșitul nostru.”

- Asta e sigur. Ei bine, e suficient, odihnit - și pe drum.

Am alergat din nou, deși de oboseală am încetat să mă mai gândesc la nimic. Ni s-au alăturat încă trei infanterişti.

„Ei bine, ne-ai speriat”, a spus unul. „Am decis deja că sunteți bolșevici.

Am ajuns la o mică poiană. Aici a fost un depozit de câmp bombardat, care a fost lovit ieri de un obuz rusesc. Un cadavru înnegrit zăcea printre ramurile unui copac căzut . Deodată am fost înconjurați de o întreagă companie de soldați, gata de atac. Un locotenent înalt făcu un pas înainte.

- Unde este sergentul-major? întrebă el, fără să piardă timpul la ceremonie.

„Mort”, a răspuns veteranul, întinzându-se atent.

- La naiba! De unde ești? Ce companie?

„Plotonul opt, Compania a 5-a: Trupele de interceptare ale diviziei Grossdeutschland, locotenent.

— Plutonul douăzeci și unu, compania a treia, au prezentat trei soldați care tocmai intraseră în rândurile noastre. „Suntem singurii care au rămas în viață.

Ofițerul s-a uitat la noi, dar nu a spus nimic. S-au auzit vuiet de arme și strigătele siberienilor.

- Unde este inamicul? întrebă locotenentul.

„În fața ta, locotenent, peste tot în vale, sunt mii.

- Continuă retragerea. Nu aparținem „Germaniei Mari”. Când întâlnești unul dintre regimentele tale, alătură-te lui.

Nu era nevoie să repeți comanda. Ne-am întors în pădure, iar ofițerul s-a apropiat de soldați și le-a dat ceva ordin. În acest fel am trecut pe lângă multe unități gata să atace. În cele din urmă am ajuns într-un sat în care cu puțin timp înainte fusese amenajat un post de apărare. Aici ne-am oprit: în sat era un detașament din divizia noastră, dar nimeni nu știa de compania a cincea. Mai întâi ofițerul și apoi soldații ne-au bombardat cu o grămadă de întrebări. Dar, pe de altă

parte, au fost lăsați să se odihnească sub acoperiș și chiar au adus o băutură. Munca era în plină desfășurare peste tot: soldații construiau fortificații defensive și erau angajați în camuflaj. Până la prânz, artileria rusă a deschis din nou focul. Ne-am repezit în subsolul deja familiar. Acolo, în ciuda exploziilor din care s-a cutremurat pământul, a cântat și a dansat un om gras, un veteran al Marii Germanii. Cei prezenți nu i-au acordat nici cea mai mică atenție.

- Ai înnebunit, nu-i așa? Hals se opri uluit.

„Era deja furios aici când am ajuns”, a explicat cineva.

Curând am încetat să ne uităm la nebunul gras. Acum juca can-can-ul francez.

— E prea mult, mormăi Hals.

Dar soldatul nebun doar a fluturat cu mâinile.

Spre seară, cinci sau șase tancuri au plecat în întâmpinarea rușilor, urmate de câteva companii de grenadieri. De departe au venit zgomote de luptă, care nu încetaseră nici o oră. Apoi s-au întors grenadierii, urmați de soldați ai unităților dezorganizate. Copacii erau aprinși de flăcări. Gloanțele șuieră în jur . Retragerea i-a târât pe tovarășii lor răniți în spatele lor.

216

Ne-am dat seama că în curând vom fi din nou în prima linie. Luptele s-au apropiat: exploziile au devenit și mai puternice: Din vuietul lor, am fost din nou cuprinsi de groază. Contraatacurile regimentelor, pe lângă locația de care am trecut, s-au sufocat în masa rusească nemărginită, fără să se teamă de pierderi.

Satul nostru s-a transformat într-un punct strategic important: erau foarte multe mitraliere, mortare și chiar tunuri antitanc. Tocmai acestui fapt datoram ceea ce trebuia să suportăm în următoarea zi și jumătate. La o distanță de șaizeci de metri erau ascunse două mitraliere, lângă care stăteau Hals și un veteran. În dreapta noastră, sub acoperirea ruinelor, au pus un mortar gata de luptă. Restul soldaților aveau puști, mitraliere, lansatoare de grenade; toți s-au ascuns în spatele ruinelor a cinci sau șase colibe, în spatele lemnelor de foc sau în spatele gardurilor. Puțin mai departe, în spatele unui zid jos, au fost plasați soldați din unitățile în retragere. Au fost regrupați și forțați să sape noi tranșee. În stânga, în spatele casei care a supraviețuit, era un pluton de mortar, care a fost completat și cu detașamente dezorganizate de infanterişti. Puțin în spate, deasupra drumului care străbătea satul, stătea un tun antitanc de cincizeci de milimetri, protejat de ceea ce părea un buncăr. Botul său era îndreptat spre grădini. În spatele lui, ceva mai jos, lângă tractor, s-au oprit camioane de comunicații radio.

De la adăpostul de la subsol, comenzile curgeau încontinuu. Ofițerii au regrupat în grabă soldații care se retrăgeau, creând din ei forțe speciale. Astfel, a fost extinsă linia de apărare a satului, unde, evident, se afla postul de comandă. Gloanțele întâmplătoare au forțat

unul sau altul detașament să se repezi la pământ. Dar nu a mers la nicio comparație cu ceea ce am avut de trăit ieri: acum ni se părea că suntem în vacanță. Doar în depărtare, la o distanță de doi kilometri, nu a oprit lupta dintre ultimele detașamente ale trupelor germane în retragere și armata rusă.

Veteranul, care ascultase zumzetul venind din față și din spate, dădu din cap.

„Se pare că", a repetat el, „le-au băgat în cap să înființeze o altă linie Siegfried". Oare nebunii ăștia chiar cred că așa îi vor putea opri pe ruși? Tu, preot, - se întoarse către preot, - poate roagă-te Domnului,

a trimite fulgere. Este foarte binevenit: artileria este de puțin folos.

Au fost râsete generale. Râdea și preotul: vedea cu ochii săi cum, fără nici cea mai mică remuşcare, se sfâșie unul pe altul în bucăți din făpturile lui Dumnezeu, iar acum nu mai era atât de sigur că predică.

Sergentul se uită în adăpost:

- Ce este această colecție?

„Echipă de interceptare opt, Compania a cincea, sergent major", a spus veteranul, referindu-se la cei șase soldați. Restul au cerut o vizită.

— În regulă, a cedat sergentul-major. - Stai unde ești. Cei din afară și-au dat drumul la pozițiile lor. Avem o mulțime de tranșee goale.

Străinii, mormăind, au început să se ridice.

— Sergent major, i se adresa veteranul. „Lăsați-ne o rezervă pentru a îmbunătăți dacă unul dintre ai noștri este ucis: trebuie să ne menținem.

- Așa să fie.

Sergentul-major nu avusese încă timp să ia o decizie, când în fața lui apăru un nebun gras:

- Lângă Moscova, am servit ca mitralier, domnule sergent major.

„Genial: atunci tu și tipul acela rămâneți aici. Restul mă urmează.

Așa că în detașamentul nostru se afla un om gras, pe care noi îl numim „Cancanul francez", și un soldat slăbănog, cu aspect trist.

„Vă rugăm să acceptați scuzele mele", ni s-a adresat Kankan. — Sper că nu ești prea supărat că m-am forțat asupra ta. Ideea este că nu este atât de ușor să sape un șanț în care să pot încăpea.

Kankan nu a închis nicio secundă gura. A spus primul lucru care i-a venit în cap. Numai pauzele l-au redus la tăcere, dar de îndată ce pericolul a fost lăsat în urmă, a început din nou să strălucească de elocvență.

„Poți fi calm: este suficient spațiu pentru tine în pământ", a spus veteranul fără să zâmbească. - Câteva noduri pe burtă, umflate de bere - și te-ai săturat.

„Nu îmi place prea mult bere", a spus nedumerit French Cancan.

îl întrerupse Hals. *

218

„E ca naiba afară", a spus el. „Uite, două dintre tancurile noastre se întorc.

— Al nostru, ține-ți buzunarul mai lat, chicoti veteranul. - Acesta este un T-34. Sper că băieții de la brigada antitanc le-au observat.

Ne-am uitat la monștrii care se mișcau direct spre noi.

„Rămâne să ne încredem în Dumnezeu", a spus Hals. „Suntem neputincioși aici cu mitralierele noastre.

Dar tot a deschis focul cu o mitralieră grea. O grindină de pietre părea să plouă pe rezervoare. Pe turelele tunurilor au apărut fulgerări, dar nu au fost vizibile alte daune. Tunurile tancurilor se învârteau ca niște trunchiuri. Explozia ne-a aruncat la podea. Un obuz rusesc a fluierat peste noi. A explodat undeva în afara satului. Tancurile au încetinit. Unul dintre ei a început să se întoarcă. Mortarul nostru a început să tragă continuu spre tancuri. S-au dat înapoi. Un alt obuz rus a lovit peretele din stânga clădirii. Subsolul tremura.

Au urmat alte câteva explozii, dar nu am mai îndrăznit să ne aplecăm. Apoi s-a auzit un strigăt de victorie și am văzut cum unul dintre tancuri a fost lovit de un tun antitanc. Tancul sa retras încet, scriind zig-zaguri cu o omidă. S-a prăbușit într-un alt tanc, care s-a clătinat de la impact și a expus flancul mortarului nostru. Câteva minute mai târziu, învăluit într-un nor gros de fum, a plecat, iar un alt tanc s-a retras cu el. Fum negru s-a umplut de la prima. Era clar că nu va putea ajunge departe. Am auzit strigătele triumfale ale germanilor.

- Am văzut! exclamă veteranul. - Iată cum îl poți pune pe Ivan la fugă.

Noi toți, cu excepția tipului slab, cu părul negru, am râs.

- De ce ești atât de posomorât? l-a întrebat Hals.

„Sunt bolnav", a răspuns el.

— Adică speriat de moarte, spuse sudeții. Dar tuturor ne este frică.

„Sigur că mi-e frică, dar, în plus, sunt încă bolnav. În timpul unei mișcări intestinale, sânger.

„Deci trebuie să mergi la spital”, a spus veteranul.

- Am încercat să ajung acolo, dar maiorul nu mă crede. Nu vede ce e în neregulă cu mine.

219

- Da. Acum, dacă ți-ar fi smuls brațul sau ți-ar fi străpuns craniul, ar fi mai ușor.

— Încearcă să dormi, spuse veteranul. Atâta timp cât ne descurcăm fără tine.

O bucătărie de câmp a ajuns în sat. Cei care au avut curajul să iasă afară s-au umplut cu o oală. Simplul fapt că suntem hrăniți ne-a redat încrederea: la urma urmei, nu suntem complet separați de lume. Dar odată cu lăsarea nopții, frica noastră a revenit.

Bătălia a reluat cu o vigoare reînnoită. Presat de forțele rusești, rămășițele armatei germane s-au retras. Rușii au reușit să apară chiar înainte ca ultimul dintre infanteriştii noștri să se retragă. Peste tot, pe fundalul grădinilor, se vedeau grupuri de înaintare. Au fugit țipând spre noi, dar vocile lor erau înecate în vuietul armelor. Masacrul a început.

Aerul din subsol era umplut cu fumul a două mitraliere. A devenit complet imposibil să respiri. De la tragerea cu tunurile antitanc, încălzite la limită, în tavan au apărut tot mai multe crăpături. Tencuiala ne-a plouat pe cap.

— O să tragem pe rând, îi strigă veteranul lui Hals. „În caz contrar, mitralierele se vor topi.

Fața lui Lindbergh a devenit mai cenușie decât un pardesiu. Și-a astupat urechile cu murdărie ca să nu audă nimic. Printre degetele mele rănite era deja a cincea centură de mitraliere. Mitraliera a strălucit, dar veteranul a continuat să tragă.

Mitralieră lui Hals a fost aruncată în aer de o grenadă. Veteranul a continuat să tragă, semănând moartea în rândurile rușilor, care au înaintat într-un defileu înspăimântător. În ciuda încercărilor disperate ale inamicului de a face o descoperire, mii de soldați ruși au murit sub focul mortierelor și mitralierelor germane. Ce s-a întâmplat în afara câmpului nostru vizual, habar n-aveam. Chiar în fața noastră, inamicul suferea pierderi teribile.

Printr-o crăpătură a peretelui, mai multe fragmente de schije au zburat spre noi. Printr-un miracol, toată lumea a supraviețuit.

Apoi s-a auzit un vuiet puternic. Soldații inamici s-au repezit la pământ. Sute de fulgere i-au luminat pe cei vii și pe cei morți în întuneric. Și apoi s-a auzit un strigăt:

Artileria noastră!

— Slavă Domnului, spuse veteranul. „Mi-am pierdut deja orice speranță. Ei bine, oameni buni, am reușit de data asta. Ivans nu va trece.

220

Părți ale Wehrmacht-ului s-au regrupat și au dezlănțuit focuri de moarte asupra inamicului. Speranța s-a arătat pe fețele noastre.

- Acesta este drumul nostru! strigă Cancan. „Uite ce se întâmplă cu rușii. Deci au nevoie. Bravo!

Pământul a zburat în fața noastră. Lindbergh, nebun de bucurie, a strigat din răsputeri: „Sieg heil!” La fel ca noi cu o zi înainte, rușii nu au putut rezista focului de armă.

Armele și-au mutat focul spre pozițiile îndepărtate ale Rusiei. S-au auzit strigăte de moarte peste tot. Am decis că satul a fost salvat.

„Hai să bem”, a sugerat veteranul, „avem ceva de sărbătorit”. Nu am mai văzut un asemenea masacru de când am venit în Rusia. Acum hai să respirăm mai ușor. Tu, se uită el la Lindbergh. A ieșit fără tragere de inimă din colțul său. —- În loc să fii obraznic, du-te și adu-ne ceva de băut.

Era clar că Lindbergh își pierduse complet mințile. A râs, apoi a plâns.

- Înainte. Lindbergh s-a săturat de Galsa. — Fugi, adu-ne de băut. L-a lovit cu piciorul în fund.

Lindbergh, strângându-l de cap, își veni în fire.

— Dar unde pot găsi o băutură? el a intrebat.

- E treaba ta. Operatorii radio au mereu ceva ascuns. Sau altundeva. Doar nu încerca să te întorci cu mâinile goale.

Afară, soldații noștri sărbătoreau și retragerea armatei Ivanov de mii. Și ne-am distrat la subsol. Cancanul a început să danseze din nou, iar noi am urmat exemplul.

„Și am decis deja că am terminat. Slavă Domnului, trăgătorii ne-au salvat.

„Mulțumesc lui Dumnezeu, asta e sigur”, a râs grenadierul, care era cu noi de trei zile.

Din ochii noștri înroșiți, lacrimi de bucurie și ușurare curgeau pe fețele noastre înnegrite de funingine. Acum toți l-am crezut pe veteran. Ne-a salvat în acea dimineață. Acum sărbătorește, așa că îi putem urma exemplul. Știe la ce să se aștepte de la ruși, prin câte lupte a trebuit să treacă! Dar de data aceasta veteranul a greșit. Rândurile rușilor erau din ce în ce mai dense. Acestea nu mai erau

aceleași divizii pe care le-am expulzat cu ușurință din Polonia și pe care le-am parcurs mii de kilometri de-a lungul

221

Rusia. Afară, departe de subsol, de satul și de tranșeele care îl înconjoară, de miile de morți și pădurile în flăcări, călcând în picioare germanii morți și ai lor, o nouă armată rusă a intrat în luptă. Acum era mai puternic ca niciodată. La dispoziția soldaților ruși erau sute, mii de arme. În curând râsul nostru va înceta; va fi înlocuit de strigătele de triumf ale ruşilor.

Cinci perechi de ochi înspăimântați priveau grădina, luminată de mii de lumini. Trupele sovietice încearcă de trei zile să treacă prin apărarea germană, iar de trei zile respingem cu disperare ofensiva rusă. În intervalele dintre atacuri, rușii au tras în infanterie și artilerie din cele mai puternice tunuri. Artileria noastră, cât a putut mai bine, a tras în inamic. Au trecut deja cinci ore de când râsul nostru a încetat: detașamentele lui Stalin s-au prăbușit inexorabil în pozițiile noastre. Cei care, ca și noi, au avut norocul să găsească un adăpost bun, au împușcat rămășițele de muniție în dezordine. S-au format găuri în tavan, prin ele, ca printr-un coș de fum, ieșea fum. La mitralieră, Hals a fost înlocuit de un tip slab care suferea de dizenterie. Un glonț sau o bucată de șrapnel l-a lovit pe Hals. S-a întins lângă trei muribundi care fuseseră aduși la adăpostul nostru pentru a-i lăsa să moară în pace. Mitralieră lui Gals a tras ultimele focuri și a tăcut: doar veteranul, care cu greu se ținea în picioare, a rămas să tragă. El a fost asistat de Kankan, de Sudeți și de mine.

Când rachetele rusești Katyusha au acoperit șanțul de mortar, am fost copleșiți de disperare. Ultimul mortar a fost îndepărtat, iar tunurile antitanc tăceau de mult. Doar câteva mitraliere și soldați de infanterie au împiedicat mulțimea care țipă să pună stăpânire pe sat. În orice moment am putea fi înconjurați și zdrobiți.

„Se pare că este timpul să mori”, a spus veteranul. - E prost, dar ce să faci.

Din când în când, între fulgere, se auzea zgomotul mitralierelor, care continuau eroica rezistență.

Rușii nu s-au retras. De îndată ce a răsărit zorii, au lansat tancurile. Cei care încă apărau au murit. Obuzul ne-a distrus adăpostul. Ne-am aruncat pe jos. Strigătele noastre s-au contopit cu gemetele mitralierilor și cu vuietul tancurilor rusești care călcau în pământ rămășițele a doi mitralieri.

222

Timp de un minut întreg, Hals nu și-a putut lua ochii de la priveliștea care i se prezenta. El a fost singurul care a văzut ce s-a întâmplat. Mai târziu, ne-a povestit că tancurile zdrobeau de mult pământul, amestecând pământ și rămășițe umane. Tancurile au strigat:

— Haina Hitler!

Am reușit să ne retragem cu aproximativ zece minute înainte ca trupele ruse să se apropie. Fără îndoială: armata ne-a lăsat în mila destinului. Doar Dumnezeu știe cum ne-am făcut drum prin munții morților, izbucniri, haos. Capul i se rupea de vuietul scoicilor, doar gândul la tăcere părea de neimaginat. Hals m-a urmat. Mâinile îi erau pătate de sânge care curgea din rana de pe gât. Lindbergh a tăcut. A mers înainte. Veteranul s-a mutat în urmă; a certat războiul, artileriştii noştri şi ruşii cu ultimele cuvinte. Un om gras mergea cot la cot cu mine; tot mormăia ceva pe sub răsuflarea lui. Zgomotul bătăliei s-a intensificat, iar soarele a răsărit și mai sus. Am început să alergăm. z

Sayer, am terminat! mi-a strigat Hals, gâfâind. - E inutil să alergi.

Capul îi bătea din cauza vuietului obuzelor. Deodată Kankan țipă sfâșietor. Mi-am întors capul și l-am privit cu ochi nevăzători. Mi s-a părut că dorm: m-am uitat la el fără să am nici cea mai mică senzație și continuând abia să-mi mișc picioarele.

„Nu mă lăsa să cad”, a rugat Kankan.

Își ținea stomacul în mâini de parcă ținea ceva. Duhoarea era groaznică, ca organele de la un abator.

- Stai! am strigat, neștiind ce.

Kankan a țipat din nou și s-a dublat.

— Hai, ziseră sudeţii cu voce tare. Suntem neputincioși să-l ajutăm.

Am continuat să fugim, dar cel mai probabil semănam cu un fel de nebuni. Din spate venea zgomotul unui motor. Ne-am întors, așteptând un nou pericol. Ceva întunecat se apropia de noi. Farurile nu erau aprinse. Cu ultimele puteri, am luat-o pe călcâie. Vehiculul semi-șenilat, care ne-a ajuns din urmă, a fost luminat de fulgere de explozii.

„Intrați, băieți”, ne-au oferit ajutor fratern.

Ne-am împiedicat spre camion. S-a dovedit că el a fost cel care stătea în fața adăpostului nostru din sat. Trem

soldații au reușit s-o termină. Ne-am cocoțat pe o platformă îngustă, o parte din care era ocupată de un pistol greu scos din poziție. Motorul a strănutat și ne-am rostogolit peste câmp. Odinioară erau multe arme aici. Acum au rămas doar cutii goale de muniție. Soldații au fluturat cu mâinile spre noi.

- Salveaza-te! șoferul nostru i-a strigat. Ivan este deja acolo.

Unul dintre tractoarele de artilerie trebuie să ne fi orbit șoferul. Într-un fel sau altul, am intrat într-o pâlnie adâncă. Toți cei din mașină au fost aruncați afară. M-am întins la roata din față a camionului și am gemut de durerea din umăr.

- Ce naiba! cineva a înjurat. - Ce-ai făcut!

- Da, te-ai dus! mârâi şoferul. „Cred că mi-am rupt genunchiul.

M-am ridicat în picioare. Mâna stângă era amorțită.

„Fața ta este plină de sânge”, a spus sudeții, privindu-mă.

Dar mă doare doar umărul.

Pe pământ zăcea trupul prostrat al lui Hals. Era deja rănit, iar apoi a fost și aruncat la distanță mare. Poate a leșinat, sau poate a murit.

L-am scuturat, i-am spus numele. Mâna i-a urcat la gât. Slavă Domnului, viu! O încercare de a scoate mașina din groapă nu a avut succes. Roțile se învârteau fără putere la ralanti. A trebuit să mergem până la următoarea poziție de artilerie, unde soldații își adunau gunoiul. Împreună cu el ne-au urcat în mașină. Am pornit din nou la drum.

Orizontul era roșu în depărtare.

Ai ieșit din acest iad? unul dintre tunieri se întoarse către veteran. Nu a răspuns: a fost cuprins de un somn adânc, în care durerea nu se simțea atât de mult. Au trecut câteva minute și aproape toți însoțitorii noștri au adormit, în ciuda tremurului. Doar eu și Hals abia am ațipit. Durerea teribilă din umăr m-a făcut să nu mă pot mișca. O siluetă s-a aplecat asupra mea. Fața mea era plină de sânge: fragmente de parbriz mă răniseră peste tot, astfel încât părea că sângele curge dintr-o rană adâncă.

„Băiatul a terminat”, a spus figura.

- Spune mai mult! Am strigat.

Puțin mai târziu ni s-a acordat primul ajutor. La fiecare împingere, durerea din umăr devenea insuportabilă. Totul din stomacul meu s-a răsturnat. Am fost bolnav. Doi soldați m-au condus în casă. Aici, pe podea, sunt răniții. Hals a șochetat împreună cu mine. Gâtul îi era însângerat. Şchiopătând într-un picior, a apărut şoferul.

- Ești chiar prost? întrebă Hals. – Syer, nu o să mori, nu?

Cuvintele lui au fost înecate de gemetele răniților.

„Vreau să merg acasă”, am spus, ținându-mi vărsăturile.

– Și eu, răspunse Hals. S-a răsturnat pe spate și a adormit.

Puțin mai târziu am fost treziți de infirmieri care veniseră să trimită morții de răniți. Degetele reci mi-au deschis pleoapele. Cineva și-a băgat degetele în ochi.

– Taci, băiete, spuse infirmierul. - Unde te doare?

- Umăr. Nu pot să-mi mișc mâna.

Comisarul a desfăcut curelele. am urlat de durere.

— Nu sunt răni vizibile, domnule maior, i-a spus el bărbatului înalt în șapcă.

- Dar capul?

„Este în regulă”, a răspuns asistenta. „Fața lui este plină de sânge, asta-i tot. Are ceva pe umăr.

Instruitorul mi-a mișcat mâna, iar eu am strigat de durere. Maiorul dădu din cap. Președintele mi-a atașat un bilet, apoi a făcut același lucru cu Hals și șoferul. L-a dus la spital, plin. Hals și cu mine am rămas întinși pe podea. Până la prânz, au mai sosit doi infirmieri. Au avut grijă de cei pe care i-au lăsat să aștepte. Cu ajutorul lor, m-am ridicat.

— Nimic, am spus. - Pot pleca. Doare umărul.

Infirmierii i-au adunat pe toți cei care își puteau mișca picioarele și i-au trimis la spital.

- Toată lumea se dezbracă! - De îndată ce am deschis ușa, sergentul a lătrat.

Dezbrăcându-mă, de o durere cumplită, aproape că am leșinat. Doi soldați m-au ajutat. În cele din urmă, de pe umărul meu, pe care deja începuse edemul, au reușit să scoată uniforma. Am fost înjunghiat în coapsă. Apoi infirmierii ne-au spălat rănile și ne-au aplicat o bandă. În spatele ușii închise, era cusută cicatricea unui soldat: rana i se întindea pe tot spatele. După fiecare

se auzi un ţipăt la atingerea instrumentelor. Au venit doi infirmieri și m-au prins de umăr. Am țipat de durere și am înjurat, dar nici măcar nu s-au întors în direcția mea. S-a auzit o criză, tot corpul, din cap până în picioare, străpuns de durere. Medicii mi-au corectat dislocarea și au mers mai departe.

Afară l-am întâlnit pe Hals. I s-a dat un bandaj de tifon. Întregul gât era înfășurat în bandaje. Un fragment de metal l-a lovit la opt centimetri sub prima rană pe care a primit-o lângă Harkov.

„Data viitoare, îl va lovi chiar în cap”, a spus Hals.

Puțin mai încolo am găsit un veteran, un sudeți, Lindbergh și un grenadier. Au dormit întinși pe iarbă. Ne-am întins unul lângă altul și curând am adormit și noi...

Astfel s-a încheiat bătălia pentru Belgorod. Trupele germane au pierdut pământurile pe care le capturaseră cu zece zile mai devreme cu pierderi enorme și au renunțat la multe alte teritorii. O treime dintre soldați au murit pe câmpul de luptă. Printre ei s-au numărat mulți soldați ai Tineretului Hitler.

Ce s-a întâmplat cu tânărul chipeș cu chipul Madonei, cu prietenul său, care avea o privire limpede, și cu elevul elocvent? Poate că au pierit pe pământ rusesc, ca un acordeonist care a cântat că vrea să se întoarcă în valea verde liniștită doar ca să moară.

Nu există pietre funerare peste rămășițele germanilor care au murit în Rusia. Într-o zi, un țăran va ară rămășițele, le va acoperi cu îngrășământ și va semăna pământ arabil cu floarea soarelui.

Partea a treia

RETRAGERE

Campanie de toamnă, 1943

Capitolul 7

PE FRONT, 1943

Ca urmare a transferului final al Harkovului sub controlul trupelor sovietice, o lovitură puternică a fost dată fronturilor de Sud și Central. Prin golurile formate au acţionat tancurile inamice, punându-ne în pericol apărarea. A început o retragere generală. Rușii au reușit să încercuiască divizii întregi. După ce unitatea noastră a fost aprovizionată cu noi arme și vehicule de luptă, am fost adesea obișnuiți să respingem atacurile inamicului, blocați în spatele liniei de apărare. Am făcut isprăvi, care au fost apoi raportate în rapoartele comandamentului. De îndată ce au apărut luptătorii din „Grossdeutschland”, inamicul a luat fugă. Cel puțin, asta a rezultat din rapoartele oficiale. Faptul că ne este greu - totuși, suntem înconjurați, trupele își lasă armele și muniția și aleargă prin mlaștini - desigur, nu s-a raportat nimic despre asta. Nu existau relatări despre cum a fost capturat un întreg pluton condus de un adjutant: nu au avut timp să-l elibereze. Sau că suntem complet descurajați. Până la urmă, a trebuit să mai petrecem o iarnă în război, ceea ce înseamnă că pe râurile acoperite de gheață vor apărea poduri noi făcute din cadavre (văzusem deja asta pe Nipru). Regimente întregi vor fi lăsate să se descurce singure din nou. Din nou scoici vor întoarce pământul și ne vom sufoca de frică undeva, să zicem, lângă Cernigov. Vor fi din nou vezicule pe mâini și cu toții ne vom resemna cu gândul unei morți inevitabile.

Au trecut mulți ani de atunci. Generalii au reușit să scrie o grămadă de memorii. În ei, s-au oprit asupra soartei tragice a soldaților germani. Le-a luat doar câteva cuvinte pentru a raporta câți oameni au fost răciți sau au murit de boală. Dar despre ceea ce trăiesc cei care rămân în viață, cei care, deși sunt printre tovarăși, dar înțeleg că nimănui nu-i pasă de suferința lui, nu au scris un singur rând despre

asta. Cel putin eu nu am citit asa ceva. Nu am întâlnit niciodată o mențiune despre un simplu soldat - acela pe care șeful smulge răul, care este gata să fie sfâșiat de inamic (inamicul se presupune că cel puțin oficial este urât), soldatul în fața căruia trece o serie nesfârșită de morți. Și apoi în momentul victoriei vine cea mai importantă dezamăgire: soldatul își dă seama că nici măcar ea nu își va întoarce libertatea. Rămân doar crimele săvârșite în război, și disprețul pentru tot ce s-a făcut în anii păcii.

„Numai atunci intri în luptă”, a remarcat odată comandantul nostru, căpitanul Wesreidau. - Tu, după ce ai înnebunit, te aperi cu disperare chiar și atunci când i se ordonă să avansezi. Așa că nu-ți fie frică de nimic. La urma urmei, viața este război, iar războiul este viață. Libertatea este un basm pentru simpli.

În momentele de descurajare, căpitanul Wesreidau ne venea mereu în ajutor. Nu s-a lăudat niciodată cu titlul său. Dimpotrivă, a subliniat mereu că este unul dintre noi. Căpitanul a stat ore întregi de gardă cu noi și uneori intra în pirog și începea o conversație. În astfel de momente, am uitat de ce se întâmpla în jur. Și acum în fața mea, parcă în realitate, se ridică fața lui slăbită. Aici stă printre soldați. Lampa îi aruncă reflexii neuniforme pe față.

Lui Wesreidau îi plăcea să repete:

Germania este o țară grozavă. Prin urmare, problemele dinaintea lui sunt colosale. De ce suntem mai răi decât inamicul? Trebuie să respectăm ordinul, chiar dacă nu suntem de acord cu el: la urma urmei, țara noastră, tovarășii noștri, familiile noastre sunt în spatele nostru. Împotriva noastră este jumătate din lume. Da, chiar tu înțelegi. Am călătorit în toată lumea. Am vizitat chiar și Africa de Sud și Noua Zeelandă. A luptat în Spania, apoi în Polonia, apoi în Franța. Acum lupt în Rusia. Peste tot am văzut același lucru. Tatăl meu m-a învățat și el flexibilitate și, deși am avut multe probleme, l-am urmat

sfatul lui. Adesea, în loc să-mi scot sabia, doar zâmbeam și îmi spuneam că este vina mea.

Prima dată când am dat peste un război - a fost în Spania - am decis să pun mâna pe mine: eram atât de săturat de ceea ce făceam acolo. Dar am văzut cum s-au comportat spaniolii. La urma urmei, ei credeau și că luptă pentru o cauză dreaptă și nu ezitau să ucidă. Am văzut cum, revenind de frică, francezii au luat armele: au început să lupte, deși a fost inutil. Dar eram gata să le dăm o mână de ajutor. Oamenilor, în general, nu le place schimbarea. Se tem de ei, îi urăsc și vor lupta pentru ceea ce au protestat, atâta timp cât totul rămâne la fel. Un filosof care și-a petrecut toată viața în spatele unui birou poate conduce o întreagă turmă: nu trebuie decât să proclamăm că toți oamenii sunt egali. Pentru un prost îi este clar că există mai multe diferențe între oameni decât între un cocoș și un vițel, dar încearcă să demonstrezi asta. Fiecare, vezi tu, are propriile sale convingeri, toată lumea este gata să lupte pentru libertate! Încep să ne amenințe, iar existența pașnică se încheie. Așa că cel mai bine este să dai

turmei umane pâine și circ: oamenii le prețuiesc mult mai mult decât orice fel de libertate.

Este exact ceea ce se întâmplă acum cu adversarul nostru. Noi, germanii, nu suntem astfel de saltele ca ei. Măcar ne putem privi pe noi înșine din exterior. Bineînțeles, suntem departe de a fi perfecți, dar în noi nu există o îngustă minte. Suntem gata să experimentăm. Suntem pentru unitatea națiunii germane. Desigur, o astfel de idee nu este ușor de acceptat, dar majoritatea germanilor o susțin și sunt gata să acționeze împreună în numele unui mare obiectiv. De aici începe riscul principal. Încercăm să distrugem lumea veche și să reînvie vechile virtuți care au fost îngropate sub cel mai greu strat de păcate comise de strămoșii noștri. Acesta este un lucru nerecunoscător . Toată lumea râde de noi. Dacă mâine pierdem, atunci nu este nevoie să ne bazăm pe milă. Vom fi acuzați că suntem ucigași, de parcă soldații nu s-ar fi implicat în orice moment în ceea ce au ucis. Idealurile în care credem vor fi ridiculizate. Nimeni și nimic nu va fi cruțat. Mormintele noastre vor fi distruse. Vor lăsa monumente doar celor care, în adâncul sufletului, au fost de partea inamicului – gândește-te, ce eroism! Și faptele pe care le facem în fiecare zi, temerile și speranțele noastre, amintirea camarazilor vii și morți - toate acestea vor fi uitate și

posteritatea nu va cunoaşte niciodată adevărul. Vor crede că suntem proști și și-am sacrificat viața pentru cea mai stupidă cauză. Nu mai ai o cale de ieșire. Lasă dușmanii să învingă mâine, lasă să se termine războiul și să vină viața pașnică. Dar nu te vei odihni. Nu vei fi iertat că ești în viață. Vei fi privit cu dispreț. Sau, în cel mai bun caz, de parcă ai fi un mamut fosilizat. Printre altele, vă veți simți întotdeauna ca niște străini. Îți dorești o asemenea soartă?

Să-mi vorbească pe cei care s-au săturat de luptă și care rămân în rândurile noastre doar de frică. Nu-mi voi face timp să te descurajez. Dar încă o dată spun: cei care vor să plece, să plece. La ce folosesc astfel de soldați? Crede-mă, știu exact cum te simți. Eu, ca tine, trebuie să suport gerul, frica, trebuie să trag în inamic. Până la urmă, sunt ofițer, ceea ce înseamnă că se așteaptă mai mult de la mine decât de la tine. Nu vreau să mor, chiar dacă trebuie să-mi petrec restul vieții în război. Vreau ca compania mea să gândească și să acționeze ca un singur om. În timpul bătăliei, nu voi tolera îndoielile și dispozițiile defetiste. La urma urmei, luptăm nu numai pentru victorie, ci și pentru viață. Dușmanul vrea să ne șteargă de pe fața pământului și nu-i pasă de idealurile noastre. Nu trebuie să te îndoiești de mine. Știi: nu te voi expune gloanțelor.

Sunt gata să dau foc o sută de sate, dacă este nevoie, pentru a hrăni un singur soldat. Aici, în stepa sălbatică, ne vom simți cu adevărat unitatea. Totul în jurul nostru este plin de ură. Ne mai rămâne un singur lucru: să ne opunem dușmanului indisciplinat cu solidaritatea și curajul nostru. Toată lumea trebuie să gândească și să se comporte ca toți ceilalți. Dacă reușim, atunci și atunci când murim, vom rămâne învingători.

Conversațiile cu căpitanul Wesreidau s-au scufundat adânc în sufletele noastre. Vorbea atât de sincer încât putea convinge pe oricine. Cât de

diferite au fost cuvintele lui, venite dintr-o inimă curată, de discursurile pompoase despre nevoia de sacrificiu de sine! Nu se temea de întrebări și găsea întotdeauna răspunsul. Folosind un minut liber, a venit la noi. Pur și simplu l-am adorat: în fața lui am găsit un adevărat comandant și un adevărat prieten pe care să ne putem baza. El a fost o furtună pentru inamic și un tată pentru soldați. În timpul luptei sau redistribuirii, vehiculul său de teren a fost invariabil condus.

Veteranul, care avea o bună înțelegere a oamenilor, imediat după luptele de lângă Belgorod, în timp ce ne lingam rănile în spate, a atras atenția asupra lui.

— L-am văzut pe căpitan, spuse el. Nu pare a fi prost.

Înainte să ne retragem peste Nipru la începutul toamnei, a trebuit să mai suportăm două bătălii. Înainte de începerea bătăliei, mulți au trebuit să obțină arme noi. Cei care veneau cu mâna goală au fost nevoiți să-și facă scuze.

Lindbergh, Sudets și Hals au fost norocoși: au fost recunoscuți oficial ca răniți și nu au fost obligați să vină cu arme. Bineînțeles, chiar și prostului îi era clar că în timpul retragerii soldatul nu avea timp de arme. Dar s-a presupus că soldații germani nu ar trebui să se despartă de armele lor: au fost obligați să moară cu o pușcă în mână. Adevărat, eu, fără să-mi dau seama, am târât o pușcă cu mine ca o baghetă oarbă. Veteranul a adus o mitralieră. Dar mi-am pierdut casca, și mi-am pierdut și sacul de dormit și masca de gaz (nu a trebuit să o folosim niciodată); curelele de mitraliere au fost lăsate undeva pe drum.

Ne-am întâlnit cu Lensen. A supraviețuit, dar și-a pierdut echipamentul. Simplul gând că o asemenea neglijență l-ar putea costa rangul i-a făcut părul să se ridice.

Veteranul, care deținea și gradul de caporal șef, a spus în glumă:

— Data viitoare va trebui să faci isprava. Vei fi promovat postum.

Lensen era fără el însuși, iar noi râdeam cu putere. Moonshine, descoperit în subsolul unei case abandonate, a apărut curând pe masă, iar gândurile noastre au luat o altă direcție.

Datorită lui Wesreidau am reușit să evităm un tribunal militar. Ne era frică de nave nu mai puțin de obuzele sovietice.

Deci, departe de pozițiile de luptă, am petrecut trei săptămâni. Vremea a fost grozavă. M-am bucurat de odihnă și nu am făcut altceva decât să-i scriu Paulei. Adevărat, nu am îndrăznit să-i spun despre ororile bătăliei de la Belgorod. Hals a cunoscut o rusoaica. Cu toate acestea, s-a dovedit că nu a fost singurul căruia îi face plăcere să comunice cu ea. Într-o seară, venind la ea, a dat peste preotul nostru. Acea

a suferit la Belgorod nu mai puțin decât al nostru și acum, drept compensație, a căzut în nelegiuiri trupești. Înainte de asta, el s-a comportat exemplar și, prin urmare, a sperat că păcatele actuale îi vor fi iertate. Acum, de îndată ce a deschis gura să cânte un psalm, se auzea un râs prietenesc. S-a înroșit și a râs cu noi.

Așa a mers. Dar apoi, într-o zi de la sfârșitul lunii septembrie, vuietul de arme, care venea de departe, ne-a reamintit că nu am venit în Rusia să ne distrăm. S-a dovedit că rușii au spart linia frontului, pe care trupele germane au reușit să o restabilească la vest de Belgorod. Ne-am trezit din nou în gura vulcanului.

Generalii noștri, care credeau că trupele ar trebui, dacă nu să meargă la atac, atunci măcar să țină frontul, și-au dat seama cu întârziere că exterminarea soldaților noștri a reținut doar puțin loviturile armatei ruse, care înainta de-a lungul întregului Front Central. .

Acum, ceea ce trebuia făcut în loc de o nouă călătorie spre est pare atât de simplu. Dar la acel moment a durat mult până să se dea ordinul de retragere pe malul de vest al Niprului. Linia Niprului însemna că Kievul se afla pe Frontul Central, Cerkasi în sud și Cernigov la nord, pe Desna. Distanța era de câteva sute de kilometri. Eram urmăriți în permanență de inamic, care acționa din ce în ce mai agil și ne putea acapara pozițiile în orice moment.

Înainte de Belgorod, se putea face altceva. Acum situația s-a schimbat. Ar trebui să plătim un preț uriaș în sânge și sudoare, pentru a duce lupte din ariergarda. Retragerea întârziată a costat Wehrmacht-ului mult mai multe vieți decât le luase ofensiva. Am murit cu mii în toamna aceea în stepa ucraineană și câți eroi au murit în luptă fără a primi recunoaștere! Până și cei încăpățânați au înțeles că oricâte sute de ruși ai ucide, cu ce curaj te lupți. La urma urmei, a doua zi vor mai fi tot atâtea, apoi din ce în ce mai multe. Chiar și orbii au văzut că rușii erau mânați de eroismul disperat și nici chiar moartea a milioane de compatrioți nu i-a oprit.

Era clar că în asemenea împrejurări câștigă cel care are superioritatea în cifre. De aceea noi

disperat. Și putem fi învinovățiți pentru asta? Știam că vom muri cu siguranță. Da, moartea noastră va permite transferul de trupe, va servi unui scop bun. Dar nu am vrut să murim și am început să-i ucidem pe toți fără discernământ, ca pentru a ne răzbuna pentru ceea ce ne avea în față. Murind, ne-am dat seama că nu ne putem răzbuna. Și dacă supraviețuiau, se transformau în nebuni și nu mai puteau trăi în timp de pace.

Am încercat să scăpăm din realitate, dar ordinele clare au fost pentru noi injecții slabe de morfină.

„Pe Nipru”, ne-au spus ei, „totul va fi mai ușor. Ivans nu va sparge ooorona. M să-i păstrezi dacă vrei să contraofensive rusă: pășind spre est.

Indiferent de cât de panicat sau disperat am fost, o comandă este o comandă. Inamicul a fost uimit de curajul cu care au luptat soldații germani obișnuiți. Ne-am retras la Nipru, fiecare

caca. Fă totul pentru a obține întăriri. O prăbușire așteaptă pe Nipru și vom relua pe...

odată retras o sută de metri și a întârziat inamicul cât mai mult posibil. Iar de jur împrejur tovarășii noștri mureau. Luptele au continuat câteva zile pe front pe sute de kilometri.

Cei care au reușit să scape și să ajungă la râu au fost întâmpinați de o masă de oameni care așteptau trecerea. Armate întregi stăteau la podurile restaurate de sapatorii noștri. Soldații au încercat să treacă râul cu orice navă. Rușii ne-au urmat, au luptat de-a lungul întregului perimetru al apărării și el

era în scădere constantă.

Am fost parțial protejați de avioanele Luftwaffe, dar în curând

iar avioanele noastre nu au putut rezista superiorității numerice a „Mig-urilor" și „Yakov-urilor". Cei care au reușit să evite focul tunurilor antiaeriene inamice au intrat în bătălii cu luptători inamici, dintre care erau din ce în ce mai mulți.

Cei care nu puteau trece Niprul au luptat. Șansele lor de supraviețuire erau de o sută la unu. Am săvârșit fapte eroice care au demonstrat încă o dată de ce sunt capabili soldații germani. Vremea a fost bună și de mai multe ori am fost norocoși. Cu toate acestea, există victorii care nu pot fi celebrate. Până la urmă, nu se poate vorbi de victoria unei armate care luptă pentru supraviețuire.

Și totuși au fost victorii. Adevărat, ne-au costat mai mult decât bătăliile pe care le-am purtat ca cuceritori. Pe malurile râului, ne-am luptat nu pentru a lua un oraș sau o regiune, ci pentru a evita dezastrul. Acest lucru era cunoscut și simțit

fum. Au fost ore și zile în care domnea calmul, dar neliniștea și așteptarea ne apăsau atât de tare încât ne-am repezit în luptă, tocmai pentru a învinge monstrul roșu care voia să ne devoreze. Am reușit să evităm dezastrul complet: Grupul de Armate Centrul a făcut o descoperire, iar regimentele care au continuat să lupte au primit ordin să se retragă. În timpul nopții am distrus totul, lăsând doar arme ușoare. Cei care luptau pe țărm urmau să fie transportați cu nave prevăzute pentru transferul rămășițelor trupelor noastre spre vest.

Dar luptând lângă râu, cufundați în ceață, soldații nu și-au așteptat prietenii. În schimb, au fost doborâți de mitraliere Ivanov. Rușii au fost înaintea noastră, au băut bărcile, au ucis marinarii. Soldații s-au repezit în râu și au încercat să înoate pe malul celălalt, lăsându-și armele.Rușii au tras în capetele care ieșeau din apă, ca la ținte dintr-un poligon. Unii dintre soldați ar fi reușit să înoate până la țărm.

Unii dintre soldați au reușit să urce la bordul navelor care au urcat mai târziu, asupra cărora s-a tras atât de pe țărm, cât și din cer. Unele dintre nave erau înconjurate de bărci inamice. Soldații din ele au luptat până la capăt. Majoritatea au murit. Rușii nu au luat prizonieri.

Am sperat că pe malul de vest al Niprului vom fi în siguranță și vom crea un nou front. Am construit fortificații și ne-am pregătit să stăm acolo mult timp. De data aceasta, Ivanii nu vor pătrunde. A început să ningă, am început să construim pisoane, să ne reorganizăm și să așteptăm. Dar vestea s-a răspândit printre soldați cu viteza unei rachete rusești. Ofițerii au făcut tot posibilul să ascundă ceea ce se întâmpla. Dar realitatea era prea puternică. Ea a spart barierele secretului și, odată cu ele, visele noastre fragile.

Din Cerkasi în est și din Nipru în vest, Armata Roșie înainta spre noi. În nord, rușii au trecut Desna. Un număr imens de soldați au murit la confluența Desnei și Niprului. A venit iarna. Zăpada ne-a făcut să disperăm. Eram epuizați și nu aveam cum să ne bazăm pe un răgaz. Cât mai poți să te retragi? Unde? La Pripyat? A deranja?

— Pentru Oder, rânji veteranul.

Dar este posibil?

Din aceste rânduri puteți înțelege în ce poziție ne aflăm. Nu încerc să refac cronologia și geografia războiului ruso-german. Este important pentru mine să dau o idee despre dificultățile pe care le-am întâmpinat. eu niciodata

234

Nu știam unde se mișcă trupele noastre, unde se află centrul ostilităților și nu aș fi în stare să contur frontul în fiecare perioadă a războiului. Este cazul fostului sediu. Pot descrie doar evenimente individuale, dar în detaliu. Până și mirosul trezește în mine amintiri tragice, iar eu mă cufund în ele, uitând de prezent.

Am învățat în propria piele semnificația cuvântului „curaj” — zilele și nopțile de resemnare și deznădejde, teama că te lupți, deși creierul tău a încetat deja să funcționeze. Pământ înghețat, culcat pe care te simți răcit până la oase. Strigătul unui soldat necunoscut într-un șanț din apropiere. Începi să te rogi tuturor sfinților, chiar dacă nu crezi în Dumnezeu.

Este sarcina mea să descriu asta, chiar dacă trebuie să mă cufund înapoi în amintiri de coșmar. Până la urmă, tocmai acesta este scopul pe care mi l-am propus: să reînvie gemetele care vin de la abator.

Oamenilor le place să învețe despre război fără să se confrunte cu cel mai mic inconvenient. Au citit despre Verdun sau Stalingrad, stând într-un fotoliu confortabil cu picioarele întinse spre șemineu și pregătindu-se să revină la activitățile obișnuite a doua zi. De fapt, ești norocos dacă aceste evenimente nu trebuie descrise într-o scrisoare către rudele tale, stând într-un șanț murdar. Trebuie să

citiți despre război atunci când aveți probleme. Și amintiți-vă că nicio grijă în timp de pace nu merită părul gri. Doar un idiot și-ar face griji pentru un salariu. Războiul trebuie citit în timpul insomniei, când ești al naibii de obosit, sau în zori, așa cum scriu despre el acum, după o criză de astm.

Cei care, după ce au citit despre Verdun sau Stalingrad, își împărtășesc teoriile cu prietenii la o ceașcă de cafea, nu au înțeles nimic. Cei care citesc despre lupte cu un zâmbet tăcut se consideră norocoși. La urma urmei, erau în viață.

Continui povestea despre viața noastră, despre cum am început să ne revenim, deși vuietul armelor se auzea deja în depărtare.

— Un lucru puțin bun, mormăiră sudeții.

În ultimele 24 de ore, transporturile de personal ne-au livrat întăriri.

Fiecare colibă din sat a devenit un sediu temporar pentru ofițerii care decid ce se va întâmpla cu cei pe care îi conduc în luptă. Soldații înșiși așteptau cu răbdare, ghemuiți lângă armele lor,

care era de zece ori mai mult decât casele. Am fost dat afară din apartamentele noastre. Am așteptat sub crengile copacilor de la marginea satului. Întreaga noastră companie s-a adunat acolo, aliniate în ordine de luptă. Armele au fost încărcate în vehicule civile. Vântul a suflat peste stepa uscată, nori de praf se ridicau la orizont.

„Tocmai am fost dați afară”, i-a spus veteranul unui bețiv pe nume Wortenberg. „Dar nu le-am lăsat nimic, doar sticle goale. - Le-a făcut cu mâna noilor veniți, care ne-au scos din colibe.

— Am împachetat lumina de lună rămasă sub scaunul camionului.

— Mă bucur pentru tine, Wortenberg, lătră subțirele sergent-major. — Da, strălucirea lunii este pentru noi, pentru unitățile de elită. Și lăsați restul să soarbă apă din cadă.

Mi-am făcut un nou prieten, de vârsta mea, care vorbea bine franceza. Golen Grauer, așa se numea, a studiat în Franța în 1941. La vârsta de șaisprezece ani, a fost copleșit de dorința de a deveni militar. S-a oferit voluntar pentru armată. A fost luat, promițându-i că îi va oferi posibilitatea de a-și continua studiile în viitor. Grauer a mărșăluit, făcând un pas și a cântat: „Cu oamenii mei sunt peste tot și peste tot”. Apoi a trecut prin război în Polonia și în zone vaste din Rusia, a vizitat Belgorod. Acum stă și se gândește la pace și război.

La fel ca mine, a visat să devină un aviator celebru, zburând cu Junkers-87. Ca și al meu, tot ce a mai rămas din acest vis au fost păsări uriașe, ale căror strigăte veneau din cer. În viața obișnuită, aveam puține în comun, dar un vis eșuat ne-a înseninat relația.

Zilele astea abia l-am văzut pe Hals. A fost mistuit de fata care l-a ajutat să uite războiul. Hals mi-a împărtășit ceea ce l-a îngrijorat:

„Dacă căpitanul Wesreidau nu te lasă să o iei pe Amy cu tine, roșii o vor ucide. Acest lucru nu poate fi permis.

„Te înțeleg, dar ce se poate face aici”, i-am răspuns.

Naivitatea noastră i-a lovit pe Wortenberg și pe veteran. Au ras.

„Dacă toată lumea din companie ia fetele cu care se culcă, nu vor fi suficiente mașini pentru întreaga divizie.

„Nu înțelegi, nu despre asta e vorba!”

236

-Usca-ti lacrimile! Va fi timp să faci același lucru în altă parte.

„Ești doar cu pielea groasă.

Multe glume au căzut pe acest subiect, dar Hals nu le-a considerat pline de spirit.

— Ești îndrăgostit de ea, Hals.

Am înțeles bine ce înseamnă cuvântul „dragoste”.

Grauer a avut aceeași experiență în relațiile amoroase ca și mine.

Gals s-a linistit putin.

- Hai să mergem la o plimbare. Ne-a prins de umeri. „Pot măcar să vorbesc cu voi doi ca niște ființe umane.

Ne-am îndepărtat și el a dezvăluit ce-l tulbură. Hals s-a îndrăgostit cu capul peste cap, atât de mult încât nu a mai putut să se îndrăgostească de nimeni altcineva. Pe aceasta din urmă a insistat în mod special. Oricât m-am asigurat înainte că nu voi spune nimănui despre Paula, le-am spus imediat totul lui Hals și Grauer.

„De aceea ai avut o astfel de față la sfârșitul vacanței”, a spus Hals.
- De ce nu ai spus? as intelege.

Am discutat mult timp despre dificultățile noastre amoroase. Hals a spus că am fost norocos.

— Măcar o vei vedea din nou, spuse el.

Cu ochii înnoriți de dragoste, am privit amurgul adâncindu-se și stelele apărând pe cer.

În zori, compania a pornit spre vest. În timpul zilei, am urmărit o luptă de câini, iar eu și Grauer ne-am amintit cum am vrut să ne alăturăm Luftwaffe. „Messerschmites-109” a ieșit învingător. Șapte sau opt iac s-au prăbușit la pământ ca niște artificii.

Până la prânz am ajuns la baza importantă din punct de vedere strategic. Aici au fost regrupate treizeci de companii, printre ele și a noastră. Rezultatul a fost un complex mare motorizat.

Pentru prima dată, ni s-au oferit îmbrăcăminte pe două fețe: albă pe o parte și camuflaj pe cealaltă. Am fost examinați de medici, ceea ce nu ne așteptam. În plus, au dat o provizie de mâncare. Detașamentul nostru „autonom” era comandat de un colonel de tancuri.

Aprovizionarea cu trupe blindate ne-a surprins plăcut.

Șoferii și mecanicii au inspectat mașinile pentru ultima oară și s-au pregătit să pornească. Motoarele urlă. torcată

237

tancuri. Din exterior, ați putea crede că cursele auto sunt pe cale să înceapă. Două ore mai târziu, a venit ordinul de marș.

Hals, Grauer și alți prieteni vechi și cu mine ne-am urcat într-un camion nou-nouț. Avea roți în față și șenile în spate. Am ajuns în pădurea de la marginea aerodromului. Totul mergea grozav. Ne-a împiedicat doar praful care se ridica de pe drum. Filtrele instalate pe mașinile noi, uneori atât de mari încât capota nu putea fi închisă, nu au ajutat cu nimic.

Ne-am oprit pentru o oprire la umbră. Au scuturat forma, gri de praf. Deși călătorisem destul de mult, praful mâncase peste tot și, mai ales, era în gură.

— Țara blestemata! mormăi cineva. „Chiar și toamna este imposibil să locuiești aici.

Ni s-a alăturat un alt regiment de aceeași mărime. Am campat de-a lungul unui tufiș mare. Wesreidau a discutat cu alți ofițeri de la camioneta operatorului radio. Era acoperită cu plasă de camuflaj, astfel încât era imposibil să distingem mașina de frunziș: bucăți de pânză fluturau în vânt destul de natural.

Am devenit o parte puternică, bine organizată. În cele două regimente ale noastre au fost adunați șase până la șapte mii de soldați, aproximativ o sută de tancuri, tot atâtea instalații de mitraliere și mai multe ateliere mobile. În plus, aveam la dispoziție trei companii de motocicliști care trebuiau să efectueze recunoașteri înainte de bătălie.

În această perioadă, armamentul principal a fost concentrat în unități motorizate, care, la rândul lor, susțineau unități de infanterie slab echipate. Cu toate acestea, poziția noastră în noua unitate ne-a ridicat moralul, care a scăzut brusc după luptele de lângă Belgorod. Soldații și-au recăpătat încrederea. Un singur Hals a suferit: a trebuit să o părăsească pe Amy, lăsând-o la o soartă îngrozitoare. Era de neconsolat.

- În timpul războiului, soldații trebuie castrați. Atunci tipi ca Hals nu vor căuta probleme pe fundul lor”, a mormăit Wortenberg.

Ai văzut vreodată eunuci luptă?

„Dar moșii”, a spus capelanul, „sunt la fel de puternici ca caii obișnuiți.

Dar noi l-am cunoscut prea bine pe sfântul nostru părinte. El nu era mai capabil de așa ceva decât noi.

238

Odată cu apariția întunericului, coloana noastră blindată a pornit. Am înțeles acum ce impresie făcuseră coloanele lungi de tancuri ale trupelor germane la începutul războiului, în timpul invaziei. Cu un vuiet, tancurile au luat viteza si au depasit camioanele.

Conduceam, iar între timp se întuneca. vuietul mașinilor se aude de departe. Soldații, ca întotdeauna, nu știau unde sunt conduși. Dar pentru noi, campania a devenit un semn că lucrurile merg în bine. Ne simțeam puterea și eram cu adevărat puternici. Nici nu ne puteam imagina ce retragere se petrecea pe Frontul Central, de la Smolensk la Harkov.

Viteza mișcării noastre a fost determinată de viteza camioanelor. Cu toate acestea, imaginea de ansamblu a fost destul de diferită. Multe regimente s-au retras pe jos, făcându-și drum prin forțele inamice superioare. Trupele și-au pierdut chiar și caii, cu ajutorul cărora în urmă cu un an trasesem vehicule grele prin zăpadă: iarna mureau aproape toți caii. Nu era suficient combustibil. Camioane care se aflau în stare excelentă erau arse, dacă nu ajungeau la inamic, iar infanteriei trebuia să calce cu cizme prăbușite.

Rușii știau perfect ce se întâmplă cu noi și nu prevăzuseră nici un efort pentru a slăbi cât mai mult puterea armatei.

Toate resursele au fost puse la dispoziția unităților care au suferit o reorganizare completă. Aceste unități au fost trimise în locuri în care situația era deosebit de disperată. Așa a fost exact cazul unității noastre și am decis că stepa este din nou a noastră. Principala dificultate a fost imposibilitatea unui suport spate cu drepturi depline.

În zori, armata blindată s-a oprit. Atât oamenii, cât și mașinile erau acoperite de noroi. Am ajuns la o pădure imensă care se întindea mult spre est, cât vedea cu ochii. Ni s-au dat două ore de odihnă, de care nu am omis să profităm, dar ne-am trezit de îndată ce am avut timp să adormim. Vremea a fost buna. O adiere blândă și răcoroasă sufla. Totul părea atât de calm. Am sărit înapoi în camioane.

Până la prânz, motocicliștii noștri de recunoaștere s-au întors. Au fost comenzi scurte, iar curând detașamentul s-a întors spre sat. De acolo se auzi ciripitul mitralierelor. Și cincisprezece „tigri” au început să bombardeze satul.

S-a dat ordin de pregătire pentru luptă. Ne-am aruncat la pământ, regretând că a trebuit să tulburăm liniștea unei zile atât de frumoase. Dar nu era nimic de făcut. Tancurile au mărșăluit prin sat,

și în curând totul a luat foc. Artileria rusă a deschis focul, a cărui prezență nici nu am bănuit-o. Au fost trimise mai multe detașamente pentru a-i termina pe artileriști. Douăzeci de minute mai târziu s-au întors, conducând o coloană de două până la trei sute de prizonieri de război ruși. Tancurile au trecut prin satul ars, trăgând în ceea ce nu fusese încă distrus.

Întreaga operațiune nu a durat mai mult de patruzeci și cinci de minute. Era un semnal. Ne-am întors la loc și am pornit din nou pe drum. Spre seară au ocupat două poziții avansate sovietice. Rușii nu se așteptau la apariția noastră și s-au predat aproape fără luptă.

În a doua zi de călătorie, am ajuns în Konotop. Regimentele noastre au mers spre sud-vest, spre puternica armată rusă. În oraș am alimentat. Ofițerii comisariatului au fost îngroziți: până la urmă am luat benzina pe care o pregătiseră pentru zborul lor. Nu trecuseră nici douăzeci de minute până ne ciocnim cu detașamentele de avans ale rușilor, care ne atacaseră pe neașteptate. Tancurile au intrat în luptă, dar în curând a fost dat ordin de retragere.

Ne-am petrecut restul zilei pe drum. Am ajuns la locul unde, conform planului, trebuia să primim provizii noi. Am ajuns la depozit cu câteva minute înainte ca sapatorii să-l arunce în aer. Bowlers, băuturi, diverse alimente trebuiau să zboare în aer. Ne-am umplut buzunarele și mașinile cu tot ce puteam pune mâna. Dar nu prea s-ar putea salva. Aceste stocuri ar fi suficiente pentru a alimenta o întreagă divizie timp de câteva zile. Dar undeva este atât de mult nevoie de aceste produse!

Ochii lui Gals s-au umplut de lacrimi. Și-a umplut stomacul plin. Da, și cu toții ne-am uitat cu regret la distrugerea depozitului, fără a înceta să fumăm trabucuri: măcar le-am luat. Ne-am odihnit și am pornit din nou pe drum. Între timp, Armata Roșie a ocupat Konotop. Trupele germane s-au retras.

Compania noastră s-a prăbușit în flancul stâng al trupelor rusești care înaintau. Tancurile au reușit să străpungă zona de rezervă a inamicului. Inamicul a fugit, împiedicându-ne să deschidem focul cu armele. Totuși, în seara aceea rușii s-au întors și și-au concentrat eforturile asupra noastră. Tancurile germane au incendiat șase ruși. Armele au început în cele din urmă să tragă. Pentru prima dată am văzut lansatoare de rachete germane în acțiune.

Al nostru și alte două companii aflate sub comanda căpitanului Wesreidau au apărat flancul stâng al formațiunii blindate.

Unii s-au urcat pe blindajul tancurilor, restul au rămas în spatele vehiculelor care se mișcau cu viteză de mers.

În mod ciudat, atunci când soldații cred că au inițiativa, sunt gata să înfrunte un inamic mult superior. În ultimele două zile, nimeni nu a reușit să ne oprească tancurile. Am decis că putem face totul. Trei companii, în detașamente de treizeci de oameni, și-au croit drum printre tufișuri în noaptea rece. În depărtare se auzea bubuitul motoarelor. Ne-a insuflat încredere, iar rușii care mergeau spre noi ar fi trebuit să se sperie. Au fost și împușcături.

Așa că am mers trei kilometri. Deodată, totul în jur a izbucnit Q și toți cei opt sute de oameni, ca unul singur, s-au repezit la pământ. Căștile de oțel reflectau blițuri precum și o oglindă. Tancurile s-au adăpostit imediat în spatele tufișurilor, iar butoaiele lor s-au întors în căutarea inamicului. Ne-am adunat curaj și ne-am pregătit pentru bombardarea lansatoarelor de grenade rusești.

Cerul s-a luminat cu două sclipiri violete: un semnal de atac. După puțină ezitare, ne-am târât înainte. Unii chiar s-au ridicat în picioare. Majoritatea rachetelor rusești erau putrede, iar noi am profitat de pauză pentru a arunca.

Am ajuns la o râpă, pe marginea căreia creștea un tufiș jos. Încă doi soldați au venit la mine. Respirația lor zdrențuită ne-a trădat tensiunea nervoasă. Îți faci drum noaptea prin pădure și te aștepți: ești pe cale să lovești un tufiș, se va izbucni un incendiu și te va lovi un fragment. Era absolut imposibil să mergi în liniște, iar pentru un lunetist rus, o mare oportunitate se putea prezenta în orice moment.

Dar a fost liniște. Inamicul, care era foarte aproape, a decis să se adăpostească și să ne țină sub stres mai mult timp. Am continuat încet și cu grijă ofensiva. Tâmplele îmi băteau cu putere, eu însumi m-am încordat, pregătindu-mă să decolare în orice secundă.

La douăzeci-treizeci de metri la stânga, s-a auzit zgomotul de voci și ne-am repezit în iarba înaltă, luându-ne la revedere de la viață. Am sprijinit patul puștii de umărul meu și, închizând ochii, m-am pregătit să trag.

Cu toate acestea, nu s-a întâmplat nimic. În stânga, de unde venea sunetul, doi ruși s-au predat soldaților noștri. Nu am inteles nimic. Ce se întâmplă în capul lor: până la urmă li s-a ordonat să ne rețină! Rămâne de speculat. Pot fi,

au decis că au fost tăiați de forțele principale și s-au speriat. Într-o perioadă în care spiritul răzbunării era atât de puternic, rușii se temeau de noi nu mai puțin decât ne temeam noi de ei. Chiar am crezut la început că suntem duși într-o capcană.

A trecut o oră până reușim să ne regrupăm. În acest moment, tancurile noastre au intrat în luptă. Și ne-am îndepărtat în liniște, ne-am urcat în mașini și am plecat din nou. Cercetașii pe motociclete au escortat vehicule grele. În față, la trei kilometri distanță, tancurile au împins inamicul înapoi aproape fără rezistență. Atunci a venit zorii și

primele raze de lumină au căzut pe coloana noastră, întinzându-se pe cinci sute de metri.

Unitățile avansate au bombardat toată noaptea. În față, dincolo de ceață, era un oraș al cărui nume nu-mi mai amintesc. Unitățile motorizate din „Grossdeutschland” au luptat acolo lupte de stradă. Curând am intrat în oraș. Obloanele erau bine închise. Am condus încet pe străzi. De ambele părți erau soldați cu puști în mână, pregătiți pentru orice eventualitate. Am ajuns în piață. Aici erau parcate mai multe mașini, două dintre ele ambulanțe. Sub pază, până la treizeci de rezidenți ruși s-au înghesuit. Totul în jur era în flăcări. Ne-am oprit pentru câteva minute. Nu era trotuar. Casele erau cam la fel. Ca orice suburbie a nenumăratelor orașe rusești, totul arăta ca o uriașă curte. Satele, pierdute în stepa sălbatică, cu colibe întoarse spre nord, păreau mult mai frumoase. Suburbiile orașelor au produs o impresie tristă.

Ne-am oprit să ne spălăm și să ne aprovizionăm cu apă. Unii își atârnau hainele de crengile copacilor, alții își turnau apă din jgheaburi, în ciuda vremii reci și a vântului contrar. Mai presus de toate, ne era sete. Baloanele de apă sunt mici și am luat o provizie, turnând-o în orice fel de mâncare care ne-a venit la îndemână.

În urma veteranului, am urcat peste gard, în spatele căruia era o grădină. De ramurile unui copac din apropiere atârnau pere necoapte, pe care le mâncam cu plăcere. Din senin a apărut un rus. În mâinile lui era un coș cu pere. Cu un zâmbet forțat, îi spuse ceva veteranului fără să-și ia ochii de la toc.

— Haide, spuse veteranul în rusă, întinzându-și mâna. A predat coșul, iar veteranul a luat o para din el. După ce a gustat, l-a scuipat, a luat altul, care a suferit la fel

soarta. Acest lucru s-a întâmplat de cinci sau șase ori. Atunci veteranul a început să strige la rus. S-a dat înapoi.

— Sunt putrezi, mârâia veteranul, întorcându-se la noi.

În speranța de a salva grădina, rusul ne-a dat fructele pe care le-a lăsat porcilor. Imediat ce ne-am dat seama de asta, am scuturat energic copacul. A plecat rusul.

Armele au bubuit spre nord-vest. Unitățile noastre avansate au intrat în luptă cu inamicul. Continuând călătoria, o jumătate de oră mai târziu am coborât din nou din camioane. Fluierul sergentului îndemna să se pregătească de luptă. Deja fierbea la doi kilometri depărtare, într-un mic sat de lângă fabrică.

Wesreidau a explicat pe scurt sarcina noastră: să neutralizăm marile unități inamice care dețin satul. Două companii au fost trimise pentru a finaliza sarcina. Restul au continuat să se miște.

Ne-am îndreptat spre sat, unde erau deja trase lansatoare de rachete și tunuri antitanc. Rușii care ne priveau din tranșee au tras imediat cu

obuze în noi. Dacă ar fi țintit mai bine, toți am fi terminat. Din fericire, acest lucru nu s-a întâmplat: ne-am grăbit să ne adăpostim. Cele două companii ale noastre s-au despărțit și au înconjurat parțial tranșeele rusești. Am așteptat apoi zece minute ca căpitanul să discute despre operațiunea viitoare cu subalternii săi.

Ofițerii s-au întors la noi și ne-au numit funcțiile de ocupat. În timp ce ei explicau, ne-am uitat în jur, căutând orice loc în care inamicul s-ar putea ascunde. Dar totul era liniștit, iar sarcina dinaintea noastră părea copilărească.

Nimic mișcat. S-a auzit doar zgomotul unităților blindate care se îndepărtau de-a lungul drumului. Rușii au fost liniștiți. Mulți chiar au crezut că au fost deja terminați.

Era un ordin: „Înainte!” De la adăpost, ghemuiți, au venit soldații. S-au auzit râsete. Ce-a fost asta? Joc sau bravada?

Soldații au ajuns la primele colibe. Încă liniștit, nu se vede nimeni. M-am alăturat plutonului meu. Hals era și el acolo. Am schimbat priviri cu el care spuneau mult mai mult decât conversații lungi.

Totul va fi diferit acum, ne-am gândit. Luptele pe Don și retragerea din Belgorod sunt de domeniul trecutului. Nu se va mai întâmpla. Știam, desigur, că războiul era încă

nu sa încheiat, dar în ultima săptămână inamicul s-a retras tot timpul.

Soldații și-au făcut drum printre ruine, inclusiv cinci sau șase tancuri. Unul dintre ei a aruncat o grenadă prin fereastra deschisă. O secundă mai târziu a fost o explozie în aer, apoi un geamăt, pe care l-am auzit deja mult. O rusoaica in alb a sarit pe geam, s-a ridicat si a alergat tipand spre noi. Unul dintre soldați și-a ridicat pistolul și ni s-a părut că a tras. Dar femeia a continuat să alerge.

Nimeni nu a spus un cuvânt. Pentru o secundă, războiul s-a oprit. Grenadierii au dat jos ușa și s-au repezit în casă. Au mai ieșit trei civili: doi bărbați și un copil. Rușii nu i-au scos pe civili din sat. Va trebui să ținem cont că aici au mai rămas civili. Wesreydau a înțeles asta. Câteva cuvinte în rusă s-au auzit de la difuzorul montat pe vehiculul semi-şenil.

Probabil, rușilor li s-a oferit ocazia să depună armele. Dar mașina parcursese doar o sută de metri când s-a produs tragedia. Deodată, mașina a explodat în aer, iar în aer s-au auzit câteva explozii asurzitoare. Cele mai apropiate colibe s-au împrăștiat.

Satul a dispărut din ochii noștri sub nori de praf și fum. Două siluete carbonizate au sărit din mașina în flăcări.

- Ai grijă, mine! a strigat cineva.

Dar glasul i-a fost înecat de vuietul obuzelor. Gheizere de foc s-au ridicat în față. Acoperișurile au zburat de pe case.

Rușii au reacționat imediat la bombardamente. Au deschis focul cu două baterii de obuziere grele. Un obuz care a explodat la o sută cincizeci de metri de noi a zguduit pământul. În ciuda faptului că în jur erau o mulțime de mine, a fost dat semnalul de atac. Am ieșit din ascunzătoare și ne-am repezit spre cel mai apropiat deal. Tunurile antiaeriene au tras în față. Rușii trăgeau de jur împrejur cu mitraliere cu mai multe țevi montate pe camioane.

Acum cincisprezece minute, totul părea atât de simplu. Acum situația s-a schimbat radical. Încrederea noastră nu a existat. Cinci dintre noi ne-am ascuns în ruine printre cărămizi. Cu fiecare explozie, am săpat mai adânc în noroi. Din direcția unui alt morman de cărămizi, am auzit strigătul unui sergent-major. El a ordonat să deschidă focul asupra a tot ceea ce vedem. Cu toate acestea, nici cei mai curajoși dintre noi nu au ridicat capul.

Doar tunurile antiaeriene și cu reacție nu au întrerupt bombardarea inamicului. Dar deocamdată avea un avantaj.

La treizeci de metri de noi, cinci soldați au fost uciși, așezați în spatele unui mic șopron. Ultimii doi supraviețuitori nu știau unde să fugă și își așteptau cu disperare soarta. Până la urmă, s-au aruncat la pământ printre cadavrele camarazilor lor. Sângele curgea. Praful cenușiu l-a absorbit ca pe un blotter.

În stânga, mai multe șoproane au luat foc deodată. Fumul se ridica sus spre cer. Focul a crescut într-un ritm uluitor. Chiar și noi s-a fierbinte.

De acolo, în grabă, cineva a fugit. Colibele care erau în apropiere au luat foc. Rușii, atât civili, cât și soldați, s-au grăbit să fugă din casele în flăcări. I-am doborât ca pe iepuri.

Proiectilul nostru trebuie să fi lovit depozitul de combustibil. Rușii au plătit scump pentru concentrarea atât de mulți oameni în jurul lui. Inamicul a început să fugă. Ne-a rămas să ne ocupăm de cei care au reușit să scape. Din când în când silueta unui rus apărea înaintea vederii puștii mele. Apăsând pe trăgaci, un nor de fum - și deja caut o nouă victimă. Voi fi iertat? Sunt eu de vina? Aici în fața mea este un tânăr rănit. Pentru câteva secunde a încremenit în fața mea, apoi a început să fugă. Dar era prea tarziu. Fața i s-a făcut gri. L-a prins de piept cu ambele mâini și a căzut cu fața în jos la pământ. Voi merita iertarea? Pot să-l uit?

Frica, devenind curaj nestăpânit, îi face pe tineri nevinovați să comită adevărate crime. Pentru noi, ca și pentru ruși, tot ce se mișca s-a transformat într-un pericol. Ne-a cuprins dorința de a ucide, care a costat viețile soldaților noștri, care s-au grăbit să urmărească inamicul.

Armele noastre de calibru mare au tras la marginea satului, unde se afla artileria rusă. Luam colibele inca nearse una dupa alta, alergam cu toata puterea peste pamantul, care putea fi minat. Dar nimic nu ne-a

oprit. Hals a izbucnit în grajd și a împușcat doi ruși care încercau cu disperare să-și reînvie mitraliera. Nimic nu a oprit companiile a 8-a și a 13-a ale infanteriei germane, care s-au acoperit de glorie. Rapoartele au relatat ulterior: „În această dimineață, după lupte încăpățânate, trupele noastre au luat cutare și cutare oraș”.

245

Înaintarea noastră diabolică a continuat, în ciuda strigătelor caporalului Wortenberg, care se strângea de stomac, din care curgea sânge.

În timp ce ne îndreptam spre fabrică, mai mulți dintre băieții noștri au murit. În acest moment, bombardarea armelor germane s-a oprit: exista pericolul de a le lovi pe ale noastre. Rușii nu au vrut să renunțe la un centimetru de pământ și au luptat cu disperare pentru zona din jurul fabricii.

Nu-mi amintesc exact ce s-a întâmplat. Plutonul meu s-a alăturat băieților veteranului, care s-au așezat să se odihnească într-o pivniță de ciment. Am scurs baloanele, dar nu ne-am potolit setea. Toate acoperite de noroi. Operatorul radio s-a așezat lângă el. L-a sunat pe comandantul companiei, căpitanul Wesreidau. Lupta s-a mai linistit putin. Trupele germane se regrupau, pregătindu-se pentru o ofensivă decisivă. Plutonul veteranului avea la dispoziție un tun antiaerian și două mitraliere. Plutonul nostru are mitraliere și puști. Sergentul ne-a poziționat de-a lungul tancului și ne-a indicat pozițiile în care ar trebui să mergem în timpul atacului. Cel mai greu a fost să supraviețuiești minutelor de așteptare.

Deodată au apărut rușii. Și-au făcut drum prin schele. Unul dintre ei purta un steag alb în mână. Erau cel puţin şaizeci; nu soldați, ci cel mai probabil muncitori din fabrici sau partizani. Ne-au abordat și au început negocierile.

Veteranul vorbea fluent rusă și a vorbit despre ceva cu prizonierii. Apoi soldații i-au luat deoparte. Era un calm ciudat, când părea că cuvintele prietenoase schimbate între adversari puteau opri violența. Ne așezăm și vom bea ceva.

Dar nu ne-am gândit la asta, nu am înțeles cât de greu a fost să facem pasul pe care acești oameni au decis să-l facă. Nici cei care s-au străduit să supraviețuiască și au înțeles cât de greu era pentru adversarii noștri nu și-au luat ochii de la fabrică: în curând va trebui să o atacăm. Animalele au un instinct de supraviețuire mult mai puternic decât oamenii. Ei fug de foc. Iar noi, aleşii, regii naturii, mergem cu încăpăţânare înainte, ca o molie care se străduieşte după o lumânare. Asta se numește curaj, care îmi lipsește atât de mult. Frica i-a strâns gâtul. Mă simțeam ca o oaie în pragul unui abator.

Nu cred că sunt singurul care s-a simțit așa. Un soldat cu fața înnegrită, care stătea în apropiere, mormăi:

246

- Ar fi renunțat, nu?

Dar ce a contat cum ne simțeam? A sunat telefonul. S-a dat un ordin:

— Pluton, înainte! Calculați primul, al doilea!

Primul, al doilea... Mai întâi, al doilea... Am devenit „primul” și, prin urmare, puteam să stau într-un adăpost de ciment, care pentru mine în acel moment era mai bun decât orice palat: afară năvălea moartea. Mi-am înăbușit un zâmbet: ce se întâmplă dacă sergentul major observă și mă trimite la luptă. Din punct de vedere mental, i-am mulțumit lui Dumnezeu, lui Allah, lui Buddha, cerului, pământului, apei, focului, copacilor - tot ce mi-a venit în minte. La urma urmei, stau la subsol, care va deveni acoperirea mea.

Soldatul de lângă el a primit numărul doi. S-a uitat disperat la mine, dar m-am încăpățânat să mă uit pe lângă el, ca să nu-mi observe bucuria. M-am uitat la fabrică, de parcă eu aș fi fost cea care ar trebui să facă acest sul, de parcă aș fi venit cu al doilea număr. Dar vecinul meu va merge să verifice fabrica. Sergentul-major a dat un semn, iar vecinul, împreună cu ceilalți, au părăsit adăpostul.

Imediat, mitralierele rusești au ciripit. Înainte de a dispărea în fundul adăpostului, am văzut cum gloanțele doboara fântâni de praf de-a lungul cărării soldaților care fugeau. Exploziile de arme și grenade au înecat țipetele răniților.

- Atentie! Numărul doi - mergeți înainte!

Veteranul se repezi înainte, fără să se despartă de mitraliera.

Și acum e rândul meu! Pământul se ridica de jur împrejur și din anumite motive am început să mă gândesc la numere. De obicei oamenii încep să numere de la unu. De ce au mers „al doilea” de data aceasta? Dar întrebarea a rămas în aer. Nu am avut timp să mă gândesc la un răspuns când a venit comanda:

- Numărul unu! Haide, hai să mergem!

După o clipă de ezitare, am sărit din adăpost ca un diavol dintr-o cutie. Peste tot era întuneric. Praful învolburat a învăluit totul într-o ceață, în care au izbucnit doar explozii de obuze. Am alergat la fundația șopronului. Acolo zăcea un soldat german mort. Ochii îi erau ațintiți asupra clapei deschise a mitralierei.

Ciudat. Cât de des mor oameni așa neobservați. Acum doi ani, când am văzut o femeie alergată de un butoi de lapte, aproape că am leșinat. După ce am petrecut aproape doi ani în Rusia, am încetat să mai observ moartea. Tragicul a început să pară mic și neînsemnat.

La douăzeci și cinci de metri distanță, mai multe camioane au explodat unul după altul. Patru sau cinci soldați care fugeau au murit. ruși sau germani? Cine le va înțelege.

Am ajuns cu doi camarazi într-un adăpost deschis construit din scânduri murdare. Rușii l-au construit pentru a monta o mitralieră. Ne-am așezat aproape pe cadavrele a patru Ivan, uciși de o explozie de grenadă.

- Loviți-i dintr-o lovitură! se lăuda cu un tânăr soldat din „Grossdeutschland".

Focul antiaerien ne-a obligat să ne acoperim cu cadavre. Un obuz a lovit marginea pirogului. Pământul și scândurile ne-au căzut pe cap. A lovit un soldat, care s-a înghesuit într-o minge între mine și rusul mort. S-a tresărit și am început să fug. Un alt obuz a lovit pigola, iar explozia m-a aruncat de peretele opus. Am hotărât că mi-au fost rupte picioarele și, de teamă să mă mișc, am chemat îngrozitor după ajutor. Pantalonii erau rupti, dar nu părea să fie răni pe pielea dedesubt.

M-am adăpostit din nou între cadavrele rușilor și am căzut peste soldatul rănit. Ne-am întins unul lângă celălalt, capetele ni se atingeau și fragmentele cădeau de jur împrejur.

„Îmi arde tot spatele", gemu el. „Spune-le să aducă o targă.

M-am uitat la el și am strigat:

- Asistent medical!

Dar două mitraliere care trăgeau în apropiere mi-au înecat strigătele. Omul mare din „Grossdeutschland" ne-a îndemnat să atacăm:

- Sa mergem băieți! Cineva a ajuns deja la rezervorul de apă!

M-am uitat la bărbatul rănit. M-a apucat de mânecă și s-a uitat implorând în ochii lui. Nu știam cum să-i explic că nu puteam face nimic. Omul mare a sărit din adăpost. M-am îndepărtat brusc și am întors capul. Rănitul încă mă striga, dar eu deja sărisem din pipă și alergasem cât am putut de repede după soldat. Era cu cincisprezece metri în fața mea.

M-am trezit cu militarii plutonului de pompieri, care montau febril două tunuri antiaeriene. I-am ajutat cât am putut. Un infanterist cu fața însângerată a spus că rușii s-au refugiat în turnul central.

Veteranul pe care tocmai l-am observat a urlat:

- Ei bine, acum sunt kaput!

248

Un fulger strălucitor i-a luminat fața, acoperită cu un strat de murdărie. Turnul era învăluit de fum.

Rușii nu au putut rezista bombardamentelor. Companiile noastre au terminat cu ultimele buzunare de rezistență. Acum se auzeau doar focuri izolate.

Ne-am repezit la ruinele fabricii. A fost o victorie, dar nu a adus prea multă bucurie. Neputând să ne revenim, am rătăcit printre ruine. Infanteristul ridică fără ezitare un semn pe care era scris ceva în chirilic. Poate un indicator, poate cuvântul „toaletă”.

Orașul a trecut în mâinile noastre. Am capturat trei sute de răniți și cel puțin două sute de soldați inamici și-au pierdut viața. La marginea orașului, căpitanul Wesreidau și-a aliniat companiile și a ordonat un apel nominal. Ne-au fost dor de şaizeci de oameni. Ochiul lui Golen Grauer a fost scos. După ce am adunat cincisprezece răniți, am așteptat sosirea infirmierelor. Nu a fost ușor să găsești apă. A trebuit să cobor gălețile într-o fântână din ruinele unei colibe. Apa era acoperită cu funingine. Răniții gemeau de durere. Mulți delirau.

Șaptezeci și cinci de ruși au fost și ei răniți. Ce era de făcut cu ei? În principiu, ar fi trebuit să-i ajutăm. Dar ordinele ne impuneau să ne reincorporăm urgent în divizie de îndată ce am terminat operațiunea. Așa că i-am abandonat pe răniții ruși și i-am încărcat pe ai noștri pe trăsuri și tractoare, care nu semănau deloc cu ambulanțele.

A fost și o problemă cu prizonierii. Erau cincizeci. Mașinile noastre erau deja pline până la debordare.

Teoretic, răniții și prizonierii ar trebui să fie transportați cu mașini cu muniție și combustibil, pe măsură ce sunt eliberați de încărcătură. Dar divizia avea deja cel puțin o mie de prizonieri. Ce să faci cu ei? Nemții și rușii s-au cățărat pe tot ce era în stare să se miște.

Am aruncat o ultimă privire asupra orașului. Din el se ridica un fum gros. Norii s-au îngroșat pe cer. În curând va ploua pe mormintele a patruzeci de soldați germani sacrificați pentru a suprima centrul rezistenței inamice, pe care nici nu am început să-l ținem. Ne pregăteam pentru o altă operație. Nu pentru că am fost mânați de dorința de cucerire. A fost nevoie doar de acoperirea masei trupelor în retragere, care s-au retras pe malul vestic al Niprului.

Nimeni nu a zâmbit. Știam că victoria noastră nu va afecta în niciun fel rezultatul războiului. Sperau doar că ea

există măcar o valoare strategică. Și bătăliile în sine au adus un singur lucru - frică incredibilă și răni incurabile.

Un tânăr soldat cu părul blond, așezat lângă șoferul mașinii, care era înghesuită de vreo treizeci de oameni, a început să cânte la armonică. În urechile noastre răsuna o melodie frumoasă, care aproape că își pierduse capacitatea de a auzi: „Suntem cu tine, Lilly Marlene, suntem cu tine, Lilly Marlene...” O melodie lentă, plină de dor. Hals a ascultat. Avea gura întredeschisă, dar tăcea și privea doar în gol.

Capitolul 8

RĂSPUNSĂ LINIA DE APĂRARE SUB KONOTOPO

Am condus o oră, adică am parcurs cincizeci de kilometri. În sfârșit s-a întunecat. Toată lumea visa să se oprească și să fie curățată de murdăria care ne acoperea din cap până în picioare. Toți eram obosiți și am vrut să dormim. Desigur, nimeni nu ar refuza un pat confortabil într-o cazarmă caldă, dar orice loc unde ne-am putea întinde și să nu ne gândim la nimic ni se potrivea. Știam că de îndată ce ne oprim, ne vom arunca cu toții pe iarbă și ne vom adormi imediat.

Cerul s-a întunecat de nori. A început o furtună, a început să plouă. Odinioară blestem ploaia, dar acum ne bucuram de ea: ne spăla murdăria de pe fețe. Curând s-au revărsat peste noi râuri întregi de apă: Providența a făcut un dar atât prietenilor, cât și dușmanilor. Uniforme, ale noastre, gri-verde, și rusești, maro deschis, lipite de cadavre. Am râs unul de altul ca niște jucători de la două echipe care se întâlnesc sub duș după un meci. Au încetat chiar să mai simtă ură și dorința de a se răzbuna. Oboseala a predominat.

A trebuit să construiesc un adăpost. Ne-am acoperit umerii și capul cu haine de ploaie. Aproape nimeni nu înțelegea rusă, dar am râs și am făcut schimb de țigări: tutun de Hanovra pentru șapcă din stepa tătară. Am râs și am râs chiar așa, dar în același timp am experimentat cea mai incredibilă bucurie disponibilă oamenilor. Schimbul de tutun, fumul care se ondula de sub haine de ploaie, care ne făcea să tușim, să râdem fără reținere - toate acestea au devenit o mică insulă de bucurie într-o mare de tragedii. Am uitat de vrăjmășia care ne-a despărțit, am recâștigat capacitatea de a ne bucura de viață.

250

Deodată, mi-a trecut prin minte un gând groaznic. Chiar va trebui să ne tragem sateliții ruși mâine? Dar asta e imposibil. Nu se poate ca asta să continue.

Am fost depășiți de un regiment motorizat, care a oprit și el în mijlocul văii. Picăturile de ploaie străluceau pe motociclete acoperite cu frunze de copac.

Wesreidau s-a dus la comandantul regimentului. Motocicliștii purtau jachete lungi de vânt pentru a-i proteja de ploaie. Cu toate acestea, toate bunurile lor necesare pentru tabără se aflau în camioanele convoiului de alimente. Deci nu trebuiau să doarmă.

Doi soldați serveau mâncare: câte un cârnați putred pentru fiecare soldat și felii de pâine - trebuiau împărțite în opt. Prizonierii nu trebuiau să mănânce: teoretic, ar trebui să fie hrăniți de divizie. Am vrut să ne dăm deoparte și să ne ocupăm de mâncare acolo, dar a trebuit să stăm cu toții împreună. Mâncarea era imposibil de ascuns. Rușii nu și-au luat ochii de la pâine. În cele din urmă, l-am deschis și l-am dat acestor oameni care au încercat să ne omoare acum câteva ore.

După ce am înghițit ultimele firimituri de pâine, am rămas înfometați. Tuturor le era sete, dar baloanele fuseseră deja scurse imediat după luptă. Avem permisiunea să mergem la întindere, dar nimic mai mult. În apropiere nu erau butoaie de apă: zona din jur era nelocuită. A trebuit să adun apă din frunzele copacilor. După ce am băut, am pornit la drum cu un regiment de motociclete.

Ploaia s-a oprit în sfârșit, dar din când în când fulgerele fulgerau și tunetele bubuiau. Au fost și alte focare, dar nu au avut nimic de-a face cu furtuna. Erau arme care trăgeau în Konotop. Era o luptă uriașă.

Speram să vedem un acoperiș deasupra capetelor noastre pentru o noapte. În schimb, a trebuit să suportăm o altă bătălie. Chipul băiatului blond care cântase recent la armonică îmbătrânise douăzeci de ani.

Am ajuns în oraș, întuneric, pustiu. Din când în când rachetele se aprinseră. În aer s-a auzit un vuiet de explozii, din care a zburat sticlă.

A început să plouă din nou, dar nu mult. S-a dat ordin să coboare din camioane. Îngrămădiți, ne-am dus după comandanți, iar șoferii de camion și-au lăsat mașinile pornite

251

strada din apropiere. Ochii căzuți. Ca un robot, l-am urmat pe soldatul care mergea în fața mea și nici nu mi-am dat seama că sunt condus din nou în luptă.

Ce s-a întâmplat în acea noapte în Konotop? Îmi amintesc de explozii, incendii, case prăbușite și străzi întunecate. Pârâie de apă și cizme grele pe care cu greu le puteam târî. Picioare umflate. Bate în tâmple. O oboseală teribilă care m-a împins la pământ. Severitatea rucsacului și a bandolierei. Și o lume ostilă...

Dimineața era gri, ca dimineața unui bărbat condamnat la moarte. Am fost zdrobit de un vis și am uitat de realitatea de coșmar. Ne-am întins pe palier, al cărui acoperiș ne-a ferit de ploaie. Adevărat, uneori rafale de vânt ne aduceau picături de ploaie. A dormit câteva ore. Apoi ne-am trezit. Fețele tuturor sunt albe și desenate. Părinții noștri probabil nu ne-ar fi recunoscut imediat. Capul îi bătea de durere. Am stat întins și m-am gândit ce ne va aduce o nouă zi.

În fața ochilor mei stătea o clădire decojită de câteva etaje, apoi câteva cocioabe mizerabile care serveau drept refugiu pisicilor fără stăpân și soldaților care căutau un loc de cazare. La capătul îndepărtat, strada era blocată cu pietre. Rușii au bombardat orașul cu o noapte înainte.

Am încercat să văd altceva, dar apoi un veteran a venit cu două oale cu supă fierbinte. Doar Dumnezeu știe unde l-a găsit. Uniforma lui gri murdară se potrivea cu culoarea fundalului din jur, iar chipul lui slăbit sub o cască grea se potrivea perfect situației. Am ridicat capul: cerul era acoperit de nori gri.

„Cine vrea să mănânce, este mai bine să se trezească”, a spus veteranul, dând jos bowlierii.

L-am împins pe Hals. A sărit în sus, dar, dându-și seama că nu era bombardamentul, s-a adunat și, mormăind ceva, s-a îndreptat, frecându-și trupul înțepenit.

„Doamne, m-am săturat de toate”, a spus el. „Unde suntem și de ce naiba avem nevoie aici?”

„Du-te să mănânci”, a spus veteranul.

Am devorat în tăcere supa, care deja începuse să se răcească. Unii au preferat să doarmă. Dar apoi a venit ordinul: să plecăm la drum. Am trecut prin zona ruinată din Konotop. Eram atât de obosiți încât doar exploziile de obuze sau vuietul aeronavei ne-au obligat să ne aruncăm la pământ. Și apoi ne-am ridicat și am țesut din nou.

252

M-am simțit rău. Îmi bătea capul, mă durea spatele, tremuram de parcă aș fi avut febră. Dar ce pot face... Dacă devine foarte rău, voi încerca să cer un spital. Dar pentru a face acest lucru, este necesar doar să leșini.

Am ajuns într-o zonă care a suferit cel mai mult. În ruine stătea un „tigru” uriaș. Explozia unei mine i-a deteriorat omida dreaptă, dar acest lucru nu l-a împiedicat să trimită obuze către inamic.

Ar putea fi ruși în ruine. Ne-am croit cu prudență drum printre ruine și în cele din urmă ni s-a ordonat să ne oprim. Copleșiți de efort, Hals și cu mine am târât pietre grele pe fundul șanțului pentru a nu sta în apă. S-au privit unul la altul și au tăcut. Totul a fost spus așa. Evenimentele s-au desfășurat atât de repede încât s-ar putea să înnebunești numai din asta.

— Ei bine, ești prost, spuse în cele din urmă Hals.

- Sunt bolnav.

„Suntem cu toții bolnavi”, a răspuns Hals, fără a-și lua ochii de la ruine. Pentru o secundă, ochii ni s-au întâlnit, iar pe chipul lui am citit cea mai profundă disperare.

Ce se va întâmpla cu noi? Acest gând m-a bântuit. Nu poate continua așa! De un an trăim ca țigani. Da, este o comparație slabă. Chiar și cei mai săraci țigani trăiesc mai bine. A trecut un an întreg și câți prieteni am pierdut. Amintirile tremurau: Don, a treia autostradă internațională, Ucheni, batalioane de soldați, Ernst, Tempelhof, Berlin, Magdeburg, ororile de la Belgorod, retragerea și sângerarea Wortenberg.

Cum de soarta m-a lăsat să trăiesc? Atât de multe morți au trecut prin fața ochilor mei, încât nici măcar nu știam dacă era real sau dacă l-am visat. Prin ce minune au scăpat Hals, Lensen, veteranul și alți tipi din plutonul nostru? La urma urmei, suntem incredibil de norocoși, suntem cu toții în viață. Dar orice noroc se va epuiza vreodată. Mâine îl vor îngropa pe veteran, sau poate pe Hals, sau poate pe mine. M-am uitat în jur. Da Da. În curând îmi va veni rândul. Voi muri și nimeni nu va observa. Suntem deja obișnuiți cu toate. Voi fi deplâns până când glonțul îl va lovi pe următorul soldat: tragediile care urmează una după alta se șterg rapid din memorie. Groaza m-a cuprins. Mâinile

tremurau. Mi-am amintit cât de groaznic arată morții. Am văzut destui soldați

253

căzând cu fața în jos în noroi; deci stau jos. Și părinții?.. Trebuie să-i văd. Și Paula? Erau lacrimi în ochi.

Hals s-a uitat la mine, indiferent la suferință, la moarte, la orice. Nu se poate face nimic în privința asta: oamenii țipă de frică, geamătul pe moarte, râurile de sânge curg, dar războiul continuă și ea nu îi pasă nimic. Nu putem decât să sperăm. Dar pentru ce? Faptul că ne vor împușca și ne vom întinde și noi cu fața în jos în noroi? Dar nu trebuie decât să ordonăm - și bătăliile se vor opri. La urma urmei, oamenii sunt doar oameni...

Așa că am plâns și am vorbit singur. Hals nu mi-a dat atenție.

— Hals, am spus. - Trebuie să plecăm de aici. Mi-e frică.

S-a uitat mai întâi la mine, apoi la orizont.

- Unde să mai mergi? Dormi. Ești bolnav.

Ura a izbucnit în mine. Dar Hals este doar o parte din indiferența care domnește în jur.

O împușcătură de tanc a sunat în apropiere. Rușii au răspuns cu o jumătate de duzină de obuze. Aproape că nu au mai rămas clădiri în oraș. Masa de răniți și uciși. Ce se întâmplă dacă un veteran moare? Totul a devenit brusc insuportabil. Mi-am pus mâinile pe cap și l-am strâns de parcă aș fi încercat să zdrobesc disperarea care mă cuprinse.

În cele din urmă, Hals s-a trezit și el - s-a uitat la mine cu iritare:

— Dormi, pentru numele lui Dumnezeu. Deci nu mai mult.

— Nu-ți pasă dacă dorm sau mor? Nu-ți pasă. Nimanui nu-i pasa. Nimănui nu-i pasă de nimic. Chiar dacă te împușcă.

- Dreapta. Ei bine, ce?

- Ce? Trebuie să faci ceva și nu doar să stai acolo.

Hals se pare că simțea la fel ca mine, dar indiferența și apatia l-au învins peste iritație.

- Îți spun, du-te la culcare. Ești bolnav.

- Nu! „Acum țipam. „Este mai bine dacă mă omoară și totul se va sfârși în sfârșit.”

Am sărit în sus și am ieșit din adăpost. Dar înainte să pot face doi pași, Hals m-a prins de centură și m-a târât înapoi.

- Dă-i drumul, Hals! Am tipat. - Esti surd? Dă drumul!

— Taci, pentru numele lui Dumnezeu! Și liniștește-te!

Strânse din dinți și-și înfășura gâtul meu cu brațele mari.

„Știi la fel de bine ca mine că vom fi împușcați, unul câte unul. Lasă-mă. Care este afacerea ta? Nu este totul la fel?

- Deloc. Din când în când trebuie să văd fața ta, fața unui veteran sau acel ticălos Lindbergh. Auzi? Dacă continui să te plângi, o să te lovesc în cap să te calmez.

„Dar dacă rusul mă împușcă, voi muri oricum și nu poți face nimic în privința asta.

- Bine! Voi plânge pentru tine așa cum am plâns când a murit fratele meu mai mic Louis. Dar vei fi împușcat doar când te lovești de un glonț.

m-am cutremurat. Lacrimile îi curgeau pe față. Am vrut să-mi sărut prietenul pe obrajii lui murdari. Hals și-a slăbit strânsoarea și în cele din urmă m-a eliberat. Am zâmbit amândoi.

La sfârșitul aceleiași zile, a treia încercare a ofensivei noastre a eșuat. Până atunci, ruinele erau aproape egale, numai țevi ieșeau afară.

Întunericul era luminat de fulgerări de scoici. A început o altă noapte groaznică: un șanț întunecat, apă rece sub pietre, oboseală de care cineva vrea să moară. O noapte în care nu se întâmplă nimic important. Și poate că va veni și sfârșitul.

În orice caz, nu am putut dormi din cauza bombardamentelor și a exploziilor. Flăcările au decolat în aer. Mii de amintiri din tinerețea mea, atât de aproape și atât de departe, mi-au trecut prin cap. Jucării moi ca mama... Paula...

Nu am mai spus niciun cuvânt în noaptea aceea. Dar știam: de dragul unui prieten, trebuie să supraviețuiești.

Febra m-a cuprins cu mult înainte de zori. Hals m-a înfășurat într-o mantie pe care nu am mai vrut să o desfac.

- Mânca. Mi-a întins un borcan pe jumătate gol. - Încerca. Simte-te mai bine.

M-am uitat cu disperare la gemul amestecat cu praful din rucsac.

- Ce este asta?

- Mânca. Gustos. Vei vedea.

M-am supus, am luat dulceața cu două degete, dar înainte să am timp să înghit chiar și jumătate, mi-a venit vărsăturile la gură. Am vomitat, iar ascunzătoarea noastră a devenit și mai murdară.

— La naiba, spuse Hals. Ești mai bolnav decât credeam. Incearca sa dormi.

Tremurând de febră, m-am scufundat în nămol și am încercat să mă simt suficient de confortabil pentru a dormi. Conștiința mi-a revenit abia după câteva ore.

În acea dimineață au fost trimise întăriri. Hals m-a dus într-un alt șanț. Acolo era un pat. Doi soldați m-au întins pe el. Încă două zăceau pe scânduri aruncate peste pietre.

Nici febra nu mi-a permis să scap de război. Am ascultat vuietul și am tremurat de fiori, deși eram bine înfășurată. Apoi cineva m-a trezit și m-a pus să înghit o pastilă.

Cât timp a trecut, nu știam. S-a luptat cu febra cât a putut de bine, iar la vremea aceea rușii și nemții luptau la marginea orașului. Împingând inamicul înapoi la est de Konotop, ne-am retras, dar inamicul deja ne aștepta, întrerupând comunicarea cu spatele. Încercările de a pătrunde spre vest s-au încheiat cu eșec. Ne-am trezit într-un inel care se micșora în jurul nostru dinspre nord, vest și sud.

Poziția noastră a devenit fără speranță. Ofițerii au încercat în toate felurile să ascundă faptul că eram înconjurați.

A doua zi mi s-a ordonat sa ma dau jos din pat si sa merg la subsol unde era mai sigur. Cincizeci de bolnavi și răniți s-au adunat deja aici. Arătam groaznic. Președintele mi-a pus un termometru în gură: temperatura era vreo patruzeci. Mi s-a spus să stau în colț și să aștept ca dimineața să fie îngrijită.

Orașul a fost supus bombardamentelor grele atât de la sol, cât și din aer. Ingrijitorii au fost doborâți din picioare: noi răniți soseau la nesfârșit. Tovarășii s-au întors la linia de apărare. Până la prânz, infirmierii mi-au dat de băut chinină și m-au forțat să las loc unui soldat care sângera.

Viziune dubla. Am urcat scările și am ieșit din subsol. Soarele m-a orbit. Peste tot erau nori de fum. Răniții ușor vorbeau. M-au informat că suntem înconjurați.

Vestea cumplită a fost mai rea decât bombardamentul. Toată lumea a început să-și facă griji pentru sine, iar ofițerii au fost nevoiți să ia măsurile cele mai crunte pentru a evita un zbor rușinos.

Încercuirea... situația este fără speranță... rușii sub oraș... suntem prinși... Am sperat că Luftwaffe se va grăbi să ajute... Dar în loc de aeronava noastră am auzit vuietul lui „Iakov. „ și „Ilov”. Bombele rusești au distrus ceea ce a mai rămas din oraș.

Nimeni nu știa exact ce se întâmplă. Îmi amintesc apelul nominal. Sergenții i-au adunat pe toți. Singura modalitate de a evita o formație de luptă a fost pierderea unui picior. Restul, inclusiv eu, a trebuit să lupte. Am fost trimiși în zona de război cu câțiva soldați bandajați.

Pe piata, inconjurata de case fara acoperis, a fost adunat un nou regiment. Dintre cei cinci sau șase ofițeri, l-am recunoscut imediat pe căpitanul Wesreidau. Destul de aproape, în nord-vest, s-a auzit vuietul armelor lui Stalin. Ne-au înecat vocile și au provocat o panică imposibil de controlat. Gura mea era amară, iar trupul meu slăbit abia se putea în picioare.

a vorbit Wesreidau. A trebuit să ridice vocea: armele au bubuit atât de tare. Probabil, ar fi preferat să explice totul mai detaliat, dar nu mai era timp, în plus, cele trei companii ale noastre puteau fi atacate de aeronave rusești. Dar Wesreidau a spus principalul lucru:

— Tovarăși! Suntem înconjurați... Întreaga divizie... este înconjurată.

Asta stiam noi. Dar, după ce au auzit vestea de pe buzele autorităților, au fost îngroziți. Dacă ofițerii au recunoscut situația ca fiind periculoasă! .. S-a auzit urletul „Katyushas” rusești. El a confirmat cuvintele lui Wesreidau.

„Ne-a mai rămas o singură speranță”, a continuat ofițerul, „concentrarea trupelor la un punct din est și o descoperire rapidă. Vom acționa cu puterea tuturor părților. Succesul operației depinde de curajul fiecăruia. Regimente de infanterie puternice situate de cealaltă parte a inelului rusesc vor intra în luptă. Știu că, dacă fiecare își face datoria, vom putea trece prin încercuire. Nu am nicio îndoială cu privire la curajul soldaților germani.

Wesreidau salută și ordonă să se pregătească.

Companiile au ajuns în punctele din care urma să fie lansată ofensiva decisivă. Printre noi erau mulți răniți care preferau să aibă un pat cald decât bătălii fierbinți. Au fost și pacienți ca mine. Restul sunt al naibii de obosiți. Pe ei i-a chemat Wesreidau să-i arate soțului ei

stvo. Curajoșii soldați germani erau ca niște bătrâni care erau duși la abator.

Dar nu aveam de ales: fie să atacăm, fie să murim. Captivitatea la acea vreme era exclusă. După ce am experimentat o lovitură grea, am simțit cât de puternic sunt conectați unul cu celălalt. Au apărut ultimele țigări și bucăți de ciocolată care se consumau de obicei în secret.

Mediul m-a întristat. Totul din stomacul meu s-a răsturnat, am înghețat. Am căutat o față cunoscută, dar în jur erau doar străini. Prietenii mei trebuie să fi fost repartizați într-un alt pluton. Pentru mine au devenit frați, iar fără ei m-am simțit pierdut. Am început să

visez la un pat moale cu lenjerie de mătase, imitându-l pe veteran: îi plăcea să vorbească și despre un asemenea lux, pe care în general nu-l cunoștea, nu avusese niciodată noroc. Dar putea visa. Uneori, întins pe pământul dur, zâmbea, iar în zâmbetul lui se vedea o asemenea complezență, încât deveni limpede: veteranul s-a desprins de realitate, visul i-a luat locul. Încă nu am reușit să mă antrenez așa și niciun vis nu a înecat vuietul ciocanelor care îmi bătea în tâmple.

Înainte, spre vest, fumul se ridica atât de sus, încât bloca cerul. Orizontul este luminat de foc.

Trupele care se retrăgeau au lăsat răniții în grija noastră, dar nu aveam idee ce să facem cu ei. Medicii, care erau deja în lipsă, au făcut bagajele și au plecat sau erau pe cale să plece. Răniții au fost aruncați chiar în stradă. Au trebuit să oprească ei înșiși sângele care curgea din rănile lor. Am făcut tot posibilul, dar cum i-am putea ajuta. Un caporal gras se apropie:

„Tocmai au părăsit un tip cu un genunchi rupt. A țipat atât de tare încât nu am putut să suport. Dă-mi pe cineva să te ajute.

Până acum, zona noastră nu a fost încă bombardată. A fost o luptă chiar în fața noastră. Bătălii au avut loc și în nord-vest și sud-vest. Artileria rusă a lovit zona din nord. Dar când soldații gâfâind au ajuns la noi, rușii au început să tragă în pozițiile noastre. Nou-veniții s-au împrăștiat în toate direcțiile, căutând adăpost.

Strigăte de ajutor și gemete au înecat golurile. Toți cei care puteau alerga au fugit, căutând orice adăpost: două mii de soldați, care s-au concentrat pe piață, au trecut prin

arborele. Răniții au rămas întinși abandonați pe stradă, în noroi. S-au auzit gemetele tot mai multor noi soldați care au fost aruncați la pământ. Pământul tremura, ca lângă Belgorod. Mâinile murdare ale bolnavilor și răniților, resemnate cu moartea, au început să zgârie pământul și chiar și pe fețele încrețite ale veteranilor care deja văzuseră multe în viața lor s-a văzut panica. Foarte aproape, lângă un morman de cărămizi, un obuz a lovit o mulțime înghesuită de soldați. Carne, oase și cărămidă s-au amestecat în fluxuri de sânge.

Norocul încă m-a însoțit. Alți trei soldați și cu mine ne-am repezit pe sub scări într-o casă rămasă fără pereți și acoperiș. Subsolul era plin de căpriori sparte și ardezie spartă. Dar căștile ne-au salvat capetele. Pentru o clipă, zgomotul încetă. Am auzit gemetele răniților, ne-am uitat afară și am înghețat de groază.

„Dumnezeu să ne binecuvânteze”, a strigat cineva. „Sunt râuri de sânge.

„Trebuie să plecăm de aici”, a venit un alt strigăt, aproape nebun, al unui soldat care a fugit în stradă.

Ne-am repezit după el. În aer se auzeau țipete. Cei care au reușit să supraviețuiască s-au îndreptat spre vest. La urma urmei, există un front, există o descoperire prin care, poate, va fi posibil să scapi. A

ajutat pe toți cei care mai puteau sta în picioare. Răniții s-au agățat de cei care treceau pe lângă ei. În fața mea, doi soldați târau un rănit, probabil un prieten, care urma să moară prin noroi. Cât vor mai dura? Când va fi abandonat?

Nu știu cât timp a trecut. Rușii trăgeau în noi cu tunuri de 50 mm. Au tras cu precizie din toate părțile. Am încercat să nu abandonăm răniții.

În dezordine totală, s-au apropiat de calea ferată, pe care zăceau o locomotivă cu abur stricată și mai multe cadavre rusești. Cărările duceau la un fel de șanț. Am alergat de-a lungul ei, trecând pe lângă al doilea tren distrus. Aici erau tancurile noastre. Au fost înconjurați de ofițeri, soldați și tancuri. Printre ei s-a numărat și Wesreidau. Ne-au dat câteva minute să ne odihnim. vuietul venit dinspre sud-vest a devenit și mai puternic. Capul se învârtea.

Wesreidau cu doi asistenți a trecut prin rânduri:

- Scoală-te! Redirecţiona! Trebuie să te miști! Divizia a reușit să facă o descoperire. Dacă nu te grăbești, vei fi prins în capcană. Așa că ridică-te, ce mai aștepți! Suntem ultimii aici.

Soldații care mureau de oboseală s-au ridicat în picioare. Sergenții au ordonat să părăsească răniții care fuseseră scoși din oraș.

Lasă-i pe cei care nu pot merge. Acum avem nevoie doar de cei vii!

Oricât ne-au implorat răniții ajutor, a trebuit să-i abandonăm, lăsându-i cu o soartă cumplită. Paralizați de frică, oamenii se ridicau în picioare și, învingând durerea, mergeau unul lângă altul. Nu am cuvinte suficiente pentru a descrie determinarea și eroismul soldaților noștri. Depășindu-se pe ei înșiși, lașii au devenit eroi. Dar mulți au reușit să parcurgă doar jumătate de distanță.

Ne-am croit drum prin baraj, pierzând sute de soldați, mișcându-ne timp de aproape nouă ore, dintr-un șanț în altul, de-a lungul drumului Konotop-Kyiv, trecând pe lângă tancuri arse și mii de cadavre.

Poate că unii dintre cei care citesc aceste rânduri își amintesc rapoartele oficiale. În vara lui 1943, s-a anunțat că trupele germane, încercuite lângă Konotop, au reușit să străpungă linia de apărare a inamicului. Dar nimeni nu a spus cât a costat. Cu toate acestea, ziua eliberării a venit pentru noi.

Capitolul 9

LA FERDING PRIN DNEPR

Vântul bătea de la orizont. Uneori, un fascicul de lumină lumina apa care curgea printre stepe. Ploaia nu s-a oprit de două zile. Și totuși am sperat că va turna la fel de mult. Dacă continuăm să facem cincizeci de kilometri pe zi, atunci în câteva zile vom ajunge la Nipru.

Avioanele nu zburau pe o vreme atât de dezgustătoare. O zi fără iac a însemnat salvarea pentru câteva sute de oameni. În această parte a Rusiei, Wehrmacht-ul a pierdut cea mai importantă sursă de putere - mobilitatea. Oamenii Grupului de Armate Centru au mers greu cu cel mult cinci kilometri pe oră. Mobilitatea care ne dăduse un avantaj față de uriașele dar lente formațiuni sovietice era acum o amintire. Mai mult, armele Armatei Roșii au devenit din ce în ce mai moderne. Ne-am trezit față în față cu rafturi motorizate extrem de mobile cu piese proaspete. În plus, rușii, care fuseseră eliberați lângă Konotop, ar putea acum să ne urmărească,

în timp ce ne retrăgeam încet. Aviația germană, ocupată în sud, a dat partea noastră de cer iacilor. Nu au ratat să profite de ocazie și ne-au atacat, profitând de avantajul lor numeric. De aceea, în ciuda hainelor grele înmuiate cu apă, a cizmelor uzate, a febrei, a incapacității de a dormi, am mulțumit sorții pentru ploaie.

Dimineața au apărut cinci avioane bolșevice, pentru care vremea nu a fost o piedică. Soldații noștri au reacționat, așa cum ar trebui oricine vrea să-și salveze viața, au început să caute adăpost într-o vale plată. Dar, asemenea animalelor împinse într-o capcană, am înțeles că nu există nicio ieșire. Companiile din linia imediată de foc au încărcat înclinată conform instrucțiunilor. Mai multe persoane au fost sfâșiate, dar totuși un avion a fost doborât. Totuși, nu am avut noroc: acest avion a căzut chiar pe convoiul nostru, lovind un camion cu răniții și formând o pâlnie lată de douăzeci de metri. Nimeni nu a țipat. Majoritatea nici măcar nu s-au uitat în acea direcție. Ne-am luat bagajele și ne-am continuat drumul.

Am văzut prea multe. Pentru mine, de exemplu, viața și-a pierdut orice sens. Bineînțeles că există prietenie. La urma urmei, există Hals și Paula. Și în spatele lor este o pâlnie cu măruntaie, sânge, un miros dezgustător. Poți muri într-o secundă, iar intestinele altora rămân în memorie pentru mult timp.

Am mers fără să ne oprim. Dar Niprul încă nu se vede nicăieri. Ne așteptam să ajungem la râu în cinci zile, dar a șasea era deja în curs. Pe acest noroi se putea trece nu mai mult de treizeci de kilometri. Niciodată nu am mai văzut spații atât de vaste și goale. Camioanele pline cu benzină ne-au depășit de mult. Aceleași mașini, pentru care nu era suficientă benzină, au fost trase de cai abia vii dintre cei pe care încă nu avusesem timp să-i devorăm. Din când în când cineva a coborât din mașină tras de doi zgomote și a continuat pe jos. Ni s-a ordonat să nu părăsim echipamentul sub nicio formă. Au promis că vor aduce combustibil. Doar că nu știu cum. Poate pe calea aerului. Apoi putem umple mașinile.

Într-adevăr, într-o dimineață, avioanele ne-au livrat marfă. Două Junker-524 au aruncat opt mănunchiuri masive de frânghii. Ar putea lega mașini de

tancuri. Dar tancurile au fost distruse acum o săptămână lângă Konotop.

Doi cai ne-au tras camioneta, pe care mi-am depus toate armele. Acești cai au fost luați acum un an de la munca câmpului. Una dintre ele era acoperită de ulcere, ochii îi străluceau febril.

Două zile mai târziu, la Nipru, calul galant și-a primit răsplata. Sergentul-major de cavalerie l-a împușcat, împreună cu alți zece. Era imposibil să părăsești ceea ce puteau folosi rușii. Așa că am început să folosim tactica „pământului ars”.

Raportul dintre sănătoși și bolnavi a devenit amenințător. Comandanții noștri nu s-au săturat să repete: „O minte sănătoasă într-un corp sănătos”. Dar în condițiile retragerii a fost greu de spus ce a suferit mai devreme - spiritul sau trupul. Mai mult de jumătate dintre soldați le au pe ambele.

Din fericire, vremea a continuat să fie dezgustătoare. Bolnavii, mai ales cei cu febră, le-a fost greu. Nu era suficientă mâncare, apă, rănile erau acoperite cu noroi, pe ele atârnau cârpe. Dar vântul, ploaia și norii grei sunt mai bune decât cerul senin și avioanele. Noi, fără să dăm atenție la nimic, ne-am continuat drumul încet.

De două-trei ori pe zi treceau pe lângă noi detașamente de gardă. Trebuiau să întârzie inamicul, care, totuși, nu ne-a urmărit activ.

Știam că ne putem lua rămas bun de la coperta pentru totdeauna. Corpurile blindate rusești s-au ocupat de regimente întregi. Retragerea ne-a costat scump. Iar pe malul estic al Niprului a luat cele mai multe vieți: erau atât de mulți oameni și echipamente, iar nisipul era atât de uniform încât orice proiectil trimis de ruși producea pagube maxime. Cei care aveau o minte sănătoasă într-un corp sănătos ar fi putut să-și fi dat seama cum să evite ce e mai rău, dar noi nu le-am avut.

Ochii, obișnuiți să vadă totul, încă s-au deschis surprinși.

Fiecare soldat care a ajuns la granița zonei de siguranță - malurile Niprului, s-a trezit într-o stare de panică incredibilă. Și a aflat imediat că este necesar să-i împingă pe restul soldaților, ba chiar să-i scufunde, pentru a încăpea pe corăbii, care de multe ori se scufundau, fără să fi avut timp să ajungă pe malul opus.

262

În a opta zi de călătorie, după ce am depășit un deal imens, am ajuns în sfârșit pe malul râului, sau mai bine zis, la un număr imens de soldați de infanterie care stăteau pe mal. Peste tot erau înjurături și ceartă. Mai era și sunetul motoarelor, care ne-a ridicat moralul: din moment ce motoarele pornesc, înseamnă că pe undeva e benzină. Știam că transportul este indispensabil într-o țară atât de vastă, dar nici cu el nu se putea ajunge prea departe din cauza drumurilor groaznice. Dar de când se aud motoare, înseamnă că măcar a început un fel de reorganizare. În mulțime se vedeau o mulțime de mașini pe care soldații, în ciuda oricăror dificultăți, au reușit să le tragă până la râu.

Dar nu era zgomotul motoarelor camioanelor, ci al bărcilor cu motor. Cu toate acestea, clar nu au fost suficiente. Bărcile transportau atât oameni, cât și mașini. Echipamentul a fost preferat. Nu era ușor să încărcați mașini, tunuri și tancuri ușoare pe nave concepute pentru a transporta cărucioare cu fân. Din fericire, au fost mai mult decât destui oameni care înlocuiau macaralele portuare: chiar și în locul unde am ajuns noi, erau cel puțin o mie. Soldații stăteau până la gât în apă, ținând scândurile de pe care se făcea încărcarea până când apa ajungea la bărbie. Au trebuit să lupte împotriva timpului.

La numai două zile de la sosirea noastră, când toate echipamentele posibile au fost transportate pe malul celălalt al râului, a început traversarea a cinci divizii. Aveam la dispoziție zece corăbii, fiecare din care nu putea ține mai mult de douăzeci de oameni și patru șlepuri. Au fost trase de două bărci mici echipate cu un motor portabil. În plus, mai erau două pontoane ciudate, fiecare dintre ele putea ține o sută cincizeci de oameni.

În acest loc, la sud de Kiev, lățimea Niprului ajunge la opt sute de metri. Dacă am fi ales o zonă la nord de Kiev pentru traversare, am fi ajuns într-o zonă dens populată unde cu siguranță s-ar fi găsit bărci. Da, iar râul de acolo se îngustează la o sută de metri. Și la Kiev erau poduri.

Până în seara celei de-a treia zile după sosirea noastră, zece mii de oameni se adunaseră deja pe malul de vest al Niprului. Bolnavii și răniții erau trimiși primii. Adesea cei care erau răniți ușor cedau locul celor care nu mai puteau merge. În ciuda ploii și a dietei monotone cu carne de cal,

de multe ori umede, am profitat de întârzierea forțată pentru a ne odihni.

În a treia sau a patra zi totul s-a transformat din nou în iad. Imediat ce s-a terminat ploaia, am auzit vuiet de război, la început abia auzit, greu de distins, apoi limpede. Tancurile se îndreptau spre noi prin noroi.

Un zgomot a fost suficient pentru a provoca groază în rândul celor optzeci și cinci de mii de soldați prinși în capcană. Toți au ridicat capul și au ascultat cu atenție.

Ne-am uitat în întuneric și am încercat să vedem ceea ce nu se vede. Apoi s-au auzit strigăte peste tot:

— Tancuri!

Ne-am luat bagajele și am fugit la râu. Dintr-o dată, bărcile nu au mers încă prea departe și vom avea timp să ne așezăm.

Strigăte de groază răsunară peste râu. Mulți și-au aruncat lucrurile și s-au aruncat în apă, sperând să înoate până la malul opus. Au fost strigăte de ajutor. Nebunia s-a răspândit ca focul.

Eram aproape inconștient de epuizare. Cu cinci sau șase soldați ne-am așezat pe o grămadă de saci aruncați pe iarba umedă și am privit mulțimea urlată trecând în fugă pe lângă noi.

Ofițerii, care și-au păstrat măcar puțină stăpânire de sine, cu ajutorul soldaților, care încă înțelegeau ce se întâmplă, au încercat să raționeze cu mulțimea, de parcă ciobanii erau o turmă nebună. Au reușit să organizeze mai multe detașamente. Le-au așezat pe versanții dealului. Soldații trebuiau să oprească tancurile sovietice. Soldații s-au întins într-un lanț de-a lungul malului râului pentru a salva cât mai multe vieți. O oră și jumătate mai târziu au apărut T-34. Erau puțini dintre ei. Se îndreptau spre Kiev, unde aveau loc lupte intense.

Am rămas acolo când eram când s-a răspândit vestea că cauciucurile fuseseră transformate într-o plută și, poate, câțiva soldați ar putea înota spre malul de vest. Am alergat câteva sute de metri și am văzut cel puțin o sută de soldați lângă apă. Mai multe persoane au scos cauciucuri din mașini și au construit o plută din ele. Nu am fost priviți cu amabilitate. În cele din urmă, un tip mare a spus:

„Vedeți, jumătate din ea nu se potrivește pe chestia asta. Treci mai departe, poate vei găsi ceva acolo.

Același le-a spus celor care au venit mai devreme, dar majoritatea au rămas, sperând să se urce pe plută,

dacă este necesar, cu forța. Dar nu este pentru mine. Și oricum, această plută se va scufunda. Am urcat râul în compania a doi tunieri care căzuseră în spatele unităților lor.

Ne-am croit drum prin ceata deasa. Soldații înspăimântați stăteau peste tot pe mal. Ceața a devenit din ce în ce mai deasă și, în cele din urmă, s-a făcut complet întuneric. Nu mai înțelegem încotro mergem. Din când în când cineva verifica unde era râul și striga în întuneric:

- Apa este acolo.

Și așa am mers fără să ne gândim la nimic. Și dacă am fi mers și mai departe, am fi ajuns lângă Kiev, unde s-au desfășurat bătălii sângeroase. Dar ne-am pierdut capacitatea de a gândi logic. Frica de tancuri forțate să meargă înainte, doar pentru a fi salvate. Nu contează unde, atâta timp cât scapi.

Din când în când se auzea fulgerări în întuneric, se auzea bubuitul pistoalelor. Un pluton a trecut pe acolo. Nu erau oameni de văzut, dar s-au auzit voci.

- Ai grijă, vin Ivanii!

M-am uitat întrebător la artileristul, care mergea lângă mine de o jumătate de oră, dar el privea doar înainte, ca un animal vânat. Ne-am pierdut capacitatea de a înțelege ce se întâmplă. Se credea că rușii erau în dreapta, în spatele dealurilor. Și împușcătura a venit din stânga, din malul râului.

Acum nu mai rămâne decât să găsești o acoperire. În cele din urmă, s-au înghesuit pe fundul unui iaz uscat și au încercat să înțeleagă situația.

Unul dintre tovarășii mei a spus că rușii călătoreau cu bărci în detașamente mici și îi împușcau pe germani. Judecând după fulgerări, care erau vizibile la o distanță de câteva sute de metri, chiar erau o mulțime de bărci.

Obuzele veneau dinspre vest. Au izbucnit spre est, dincolo de dealuri. Asta ne-a liniştit. Artileristul a spus cu bună știință:

„Acestea sunt cu siguranță cojile noastre. Întotdeauna le recunosc sunetul.

„Nici nu credeam că ne vor veni în ajutor”, a spus un alt soldat care tocmai ni se alăturase.

Bombardele a durat doar zece minute și cu greu ar fi adus rezultate: până la urmă au tras la întâmplare. Ceața a devenit atât de densă încât fulgerele pistoalelor de 77 mm erau aproape invizibile: părea că ne uităm printr-o țesătură translucidă. Aerul devenea tot mai rece.

„Doamne, e frig!”

Apa, care ne-a ajuns până la mijlocul cizmelor, aproape a înghețat. Cizmele erau foarte îmbibate cu apă, iar picioarele erau complet amorțite.

— Nu se mai poate, spuse trăsnirul. „Trebuie să plecăm de aici, altfel nu vom rezista mult.” Și de ce să ne fie frică de propriile noastre arme?

Fiecare cizmă cântărea cel puțin o tonă.

Din oboseală, care nu ne-a părăsit nici măcar un minut, frica s-a intensificat. Am învățat, ca pisicile, să vedem în întuneric. Dar nici cel mai ascuțit ochi nu putea pătrunde în ceață, care semăna cu o supă groasă de mazăre. Aveam nasul înfundat, astfel încât să pot respira doar pe gură. Mi-am strâns buzele strâns, astfel încât să pătrundă doar porțiunea de aer necesară pentru a menține viața. Am ieșit din râpă și am mers ca într-un amestec de apă și sulf. Totul din interior a ars.

Mi-am adus aminte de sfaturile pe care mi le-a dat veteranul, dar nu mi-a venit nimic în minte. Apoi am început să mă gândesc la un lucru bun care mi s-a întâmplat cu ceva timp în urmă. Dar chiar și asta s-a dovedit imposibil. Mi s-au urcat în cap tot felul de gunoaie.Spatele soldaților semăna cu spatele unei mame ocupate cu ceva într-o seară lungă de iarnă, sau cu spatele unui frate, sau al altcuiva pe care îl cunoșteam înainte de război. Am văzut Rusia și amintirile tinereții mele nu au putut să o înece. Războiul pentru tot restul vieții noastre va lăsa o amprentă asupra noastră tuturor. Vom uita de femei, bani, fericire, dar nu vom putea uita războiul. Nici măcar bucuria viitoare,

cum ar fi așteptarea victoriei, nu o va putea îneca. În râsul celor care au fost nevoiți să treacă prin război, există ceva nefiresc, un fel de disperare. Este inutil să le spunem că trebuie să învețe din experiență. Le-a fost greu și ceva s-a rupt înăuntrul lor. Pentru ei, râsul nu este mai bun decât lacrimile.

Voiam să-i dau un pocnet bun soldatului din fața mea. Lasă-l să cadă, atunci va fi la același nivel cu războiul. Dar spatele soldatului va rămâne pe dreapta. Și alte mii din aceleași spate, care se văd prin ceața caustică. Există o mulțime de ai noștri în Rusia și este nevoie de mai mult de o bătălie înainte ca toată lumea să cadă.

Bubuitul armelor deveni mai puternic, ca zgomotul unui tren care se apropie. S-a auzit și trosnetul unei mitraliere. Cu toate acestea, încă nu s-a văzut nimic. Auzeau și țipete, înecate de vuietul pistoalelor și al tancurilor. Am înghețat pe loc. Fum ușor curba din fiecare gură. Pe fata

Tovarăși, am încercat să citesc măcar niște explicații despre ceea ce se întâmplă, dar am văzut doar frică. Același lucru, probabil, este scris pe fața mea: amintirile nu au ajutat cu nimic. Știind că ne așteaptă doar necazuri, am început imediat să căutăm refugiu. Nimic decât malul înalt al râului. M-am scufundat în apă până la coapse. După aerul înghețat, apa părea chiar caldă.

Am încetat imediat să-mi mai amintesc nimic și m-am uitat la peretele negru, care acoperea ceea ce se întâmpla de la noi ca o cortină de teatru. vuietul tancurilor a devenit mai puternic. A zguduit suprafața apei. A fost singurul lucru pe care am putut să-l prind.

Când pericolul vine în sfârșit după ore de așteptare, ești ușurat. Știi că lupta este începută. Dacă inamicul este prea puternic, totul se va termina în curând. Dar cel mai rău lucru este necunoscutul, atunci situația devine insuportabilă. Nici măcar plânsul nu ajută. După ce ai petrecut câteva ore sau chiar zile în frică, ca lângă Belgorod, te cufundi într-o adevărată nebunie. Lacrimile sunt doar începutul. Te simți rău și ești inconștient, de parcă moartea și-ar fi câștigat deja lupta.

Până acum am reușit să rămân calm. Deși râul nu ne-a permis să scăpăm, a rămas totuși singura speranță de mântuire. Sunt deja până în genunchi în apă. Ceața mi-a ascuns-o. M-am gândit: dacă cele mai rele așteptări se împlinesc, pot încerca să evadez chiar și în apă. M-am convins că o pot face.

Apoi a apărut o lumină, s-au auzit explozii de grenade. Cinci sau șase soldați gâfâind s-au aruncat în apă.

„Toți acei tunnari idioți sunt de vină. Ivan a fost ademenit aici.

Nu s-au auzit motoare. Au fost înecați de țipete atât de trase încât sângele mi-a înghețat în vene.

— Doamne Doamne! cineva a spus.

împușcături și explozii se auzeau din ce în ce mai aproape. După fiecare dintre ei s-a auzit un țipăt. Oamenii au apărut de undeva din ceață și au dispărut în masa întunecată de apă. Splash ne-a spus că încercau să înoate. Eram înghețați de frică. O coloană de tancuri a trecut la un metru de noi. A zguduit pământul și apa. Ceața a tăiat lumina reflectoarelor. Nu am văzut unde se îndreaptă, dar știam că erau pe cale să ajungă la noi. În aceste momente de frică disperată, ne-am ghemuit ca niște copii

unul altuia. M-am scufundat în apă și, când am ieșit la suprafață, nu am mai văzut decât iarbă înaltă și malul râului. Foc de mitralieră și foșnetul șinelor tancurilor au răsunat foarte aproape. Unul dintre acești monștri blindați a aplatizat malul, transformând mulțimea paralizată într-o mizerie sângeroasă. Două reflectoare căutau noi victime.

A venit zorii. Am stat mult timp în apă și nu ne-am mișcat, în ciuda faptului că am fost literalmente îngropați în noroi și nămol.

Artileria germană a tras de cealaltă parte a râului. Acest lucru a forțat tancurile rusești să vireze la dreapta spre noi, condamnând mulți soldați germani la moarte.

Strigătele de ajutor ne-au forțat să ieșim din adăpost. Ne-am dus să vedem cum îi putem ajuta pe muribunzi. Totuși, pe țărm se întâmplau lucruri pe care era imposibil de imaginat. Moribuitorii trebuiau împușcați pentru a pune capăt suferinței lor, deși astfel de crime erau strict interzise. În zori, ceața s-a limpezit. Soarele strălucea puternic. O nouă zi a răsărit și odată cu ea o altă zi de suferință.

Am organizat rapid petreceri funerare. S-au apucat de treabă, strâmbându-se de dezgust. Cei care au reușit să evite această datorie au încercat să doarmă sau să se încălzească. Hainele mele sunt aproape uscate, dar întărite. Încă nu mi-am revenit din boală și nici măcar nu mă gândisem să mă dezbrac pentru a mă scalda în râu. Ca într-un vis, m-am uitat la uniforma mea gri-verde. Ea a căpătat o nuanță galbenă. De îndată ce am adormit, m-au trezit imediat țipete.

Am deschis ochii și m-am uitat la cerul vast, albastru pal. Au fost sunete familiare. Avioane. M-am sprijinit de cot. Soldații adormiți pe jumătate adormiți și-au ridicat capul și au privit cerul.

S-a auzit un vuiet de mitralieră puternică lângă mine. Cu greu ne-am scuturat de amorțeală. Patru avioane rusești se învârteau la o mie de metri deasupra noastră.

Vrei să mori fără luptă? ne strigă un locotenent în zdrenţe. Măcar încearcă să te aperi.

Ne-am apucat puștile și, îngenuncheați pe pământ, am așteptat inamicul. Dar iacii au zburat fără să tragă niciun foc. Evident că nu se puteau teme de noi. Așa că au rămas fără combustibil. Am răsuflat uşuraţi. Toți voiau să se întindă din nou pe pământ și să continue visul.

Deodată, o mitralieră de calibru mare s-a întors în jurul axei sale și a început să tragă. Avioanele rusești s-au întors și au dat

rafale scurte de la toate mitralierele lor. Locotenentul strigă cu putere, încercând să blocheze vuietul motoarelor:

- Trageți, nenorociților!

Avioanele au survolat. L-am văzut pe locotenent căzând la pământ, ridicându-se din nou și, strângându-și stomacul cu o mână, a tras revolverul în aer cu cealaltă. Fața i s-a contorsionat de durere, a căzut în genunchi. Dintre toți cei care zăceau în apropiere, el a fost singurul rănit. Avioanele au dat lovitura principală plutelor supraîncărcate, care abia se mișcau și erau o țintă convenabilă.

- Ajutor! a strigat tipul slab.

El și un prieten au mers să vadă cum poate fi alinată suferința locotenentului.

„S-a comportat ca un adevărat erou”, a răspuns unul dintre sergenți. „Doar unul a făcut-o. Ar trebui să ne fie rușine.

Tipul l-a dus pe muribund la marginea râului. Am mers pe lângă.

— Ce ruşine e în asta, spuse el, oftând din greu.

Nu am fost lăsați la mila destinului. Tunurile antiaeriene au început să lucreze de pe coasta de vest. Iar plutele au reluat navigația periculoasă. Se pare că erau plini de morți și răniți.

Avioanele au coborât, au zburat până la plute și au deschis focul, apoi au zburat. Apoi ne-am luat capul de pe pământ. Cei care au rămas în viață pe plute au sărit în apă și au încercat să înoate. Avioanele au zburat pentru a patra oară. De data aceasta au fost întâmpinați de focul tuturor pistoalelor și mitralierelor noastre — iar vulturii au fost alungați. Unul dintre avioanele rusești a fost doborât. Pilotul a încercat să urce. Din spate a apărut fum, apoi avionul a coborât brusc spre apă. Pilotul a încercat să sară afară cu o parașută, dar aceasta nu s-a deschis. Atât pilotul, cât și avionul au intrat sub apă. Strigătele noastre de bucurie au înecat gemetele răniților.

Avioanele s-au întors până la prânz. Acum erau cel puțin o duzină.

Între raiduri am reușit să săpăm tranșee. Acum eram cumva protejați. Dar nu au putut alunga aeronava. Rușii au atacat din nou și din nou plutele supraîncărcate, chiar și pe cele care aproape ajunseseră pe malul vestic. Ne-am uitat la bombele zburătoare cu o furie neputincioasă. Plutele cu toată lumea la bord au fost aruncate în bucăți. Flota noastră a fost lichidată, iar atacurile tocmai începuseră.

„Ilys” a câștigat altitudine. Soldatul de lângă mine tot striga:

— Nemernici! Nenorociți! Nu putem ieși de aici! Ne vor ucide pe toți.

Și atunci s-a întâmplat un miracol. Se auziră strigăte de bucurie:

- Victorie! Victorie! Luftwaffe!

Nouă Messerschmits-109-F au apărut pe cer. S-au îndreptat spre avioanele rusești care se aliniau pentru a ataca. Piloții ruși știau că Messerschmites le erau superiori și se împrăștiau în toate direcțiile. Au răsunat explozii de mitralieră: doi iliușini au fost doborâți.

Soldatul, care cu câteva minute în urmă fusese complet disperat, acum striga de bucurie. Piloții noștri au început să urmărească Ilya. Au fugit, zburând jos deasupra solului. Au dispărut în spatele dealurilor și nu au mai fost văzuți niciodată. Trebuia să avem grijă de răniți.

A doua zi, din fericire pentru noi, a început să plouă. Traficul a continuat toată noaptea. S-a putut transfera numărul maxim de soldați. Dar și mai mulți au rămas pe malul estic. Nu am mai numărat câte zile am petrecut aici, dar totuși am început să ne punem cumva ordine. Cei care aparțineau acelorași părți s-au găsit. Pe dealuri, ofițerii au postat santinelele înarmate care trebuiau să avertizeze despre un atac. Știam că rușii sunt apropiați și ne întrebam de ce nu ne atacaseră încă. Poate că toate forțele lor au fost absorbite în bătălia pentru Kiev.

M-am alăturat unui grup mare de soldați din Grossdeutschland și unui regiment de infanterie care ne-a venit în ajutor când am spart la Konotop. Ofițerii din apropiere, printre care m-am bucurat să-l văd pe căpitanul Wesreidau, au spus că noi, soldații diviziei de elită, ar trebui să fim primii care mergem spre vest și ne urcăm pe următorul ponton. Desigur, am fost încântați: toată lumea dorea să ajungă rapid pe coasta de vest. Unul dintre soldați s-a oferit să lege stufurile cu curele și să se deplaseze pe el, ca pe plute. Poate că am fi putut face asta, dar atunci ar fi trebuit să ne abandonăm armele și am fi considerați dezertori.

Ofițerii au interzis construirea unor astfel de plute, temându-se de ce e mai rău, dar nu au putut face față celor care și-au pierdut capul de frică. Mulți au mers pe drumul lor. Cineva

înecat, cineva a fost lovit de gloanțe, iar cei care au înotat pe partea cealaltă au intrat sub tribunal.

Am încetat complet să mă mai gândesc, fără să înțeleg în ce poziție ne aflăm. Am decis să-mi găsesc prieteni vechi printre soldații unității mele. Deodată mă voi împiedica de Hals, Lensen sau de un veteran.

Dar căutarea nu a avut succes. Nimeni nu mi-a putut spune ceva cert despre prietenii mei. Am recunoscut mai mulți soldați din compania noastră, dar ei nu știau nimic. Întrebările mele doar i-au enervat.

Aveau un singur lucru în minte: trebuie să învingă prin orice mijloace râul.

Există o singură persoană care probabil știe mai multe decât restul - căpitanul Wesreidau. Dar l-am respectat atât de mult încât nu am îndrăznit să vorbesc cu el și am încercat doar să rămân aproape de el. Într-o zi căpitanul m-a observat. M-am uitat confuză la silueta lui înaltă, la haina lungă de piele care strălucea din picăturile de ploaie și m-am pregătit să stau atent. Dar căpitanul le-a făcut semn să rămână acolo unde erau.

În ce regiment ești, tinere? - el a intrebat.

Am dat numerele regimentului și ale companiei în care căzusem în timp ce mă retrăgeam din Konotop. A decis că sunt ceh. A trebuit să-i spun biografia mea.

— Hm, spuse el. „Aceste companii au fost ultimele. Eu însumi le-am condus pe câteva dintre ele.

„Știu, căpitane. - Sunt acoperit de vopsea. - Te-am văzut.

„Așa este”, a spus Wesreidau. Deci avem ceva de reținut.

„Da, domnule căpitan.

Întinse mâna după o țigară, dar pachetul era gol. Avea de gând să-mi ofere și mie o țigară?

— Mâine vom trece Niprul. Probabil vei avea o mică vacanță.

Cuvântul „vacanță” mi-a sunat neașteptat.

- Concediu de odihna!

- Cred ca da.

Amintirile mi-au revenit din nou, să reînvie, de care deja disperasem. Este posibil! Cu siguranţă! Cum aș putea să mă îndoiesc? Am început să-mi amintesc din nou de Paula. Deoarece avansam constant, corespondența nu ne-a fost livrată

lyali. Eram foarte îngrijorat de lipsa de știri. Și când a început acest iad, cuvintele de dragoste și tandrețe și-au pierdut orice semnificație. Adesea m-am gândit că dacă aș reuși să supraviețuiesc războiului, atunci viața însăși ar fi complet diferită. Cum poți fi supărat din cauza dezamăgirii amoroase dacă ai reușit să scapi din ghearele morții? Nu m-am împăcat cu moartea în niciun fel și în cele mai groaznice momente eram gata să dau orice - noroc, dragoste, chiar și un braț sau un picior - pentru ocazia de a rămâne în viață.

Mi-am dat seama că căpitanul Wesreidau era pe cale să plece și l-am întrebat dacă știe ceva despre prietenii mei. Și-a amintit doar de veteran, numindu-l pe numele său complet:

- O companie a lui August Wiener a ajutat bateria obuzierelor la începutul ofensivei. Primele detașamente le-au fost greu. În orice caz, cei care au luptat acolo au fost probabil trimiși la Kiev. Acolo a trebuit să ne regrupăm.

L-am ascultat în tăcere. A dat din cap și a plecat.

Maine trebuie sa trecem Niprul...

Bucuria vacanței viitoare și teama că îmi pierdusem cei mai apropiați prieteni s-au amestecat în capul meu. Poate că am trecut deja peste cadavrele lor pe drumul Konotop - Kiev? Va trebui să renunț la prietenii care înseamnă atât de mult pentru mine? Este cu adevărat necesar fără regret (la urma urmei, regretul în luptă este un lux inaccesibil) să ștergem din memorie numele lui Hals, Lensen și lașul Lindbergh?

Lasă-mi prietenii să dispară pentru totdeauna. Dar îmi amintesc de sfatul dat de veteran. În momentele de disperare, îmi voi aminti toate lucrurile bune.

M-am întins pe pământ, ignorând ploaia, iar apa care curgea pe față mi-a înlocuit lacrimile. A plouat multă vreme, toată noaptea și a doua zi, până seara. Pământul s-a transformat într-o mlaștină. De la atingerea ei, ne-am udat nu mai puțin decât de ploaie. Am fost înmuiați, mulți s-au dezbrăcat și au așteptat feribotul în această formă. De cele mai multe ori am stat cu hainele de ploaie impermeabile aruncate peste umeri și am privit feriboturile care vin și se întorc.

În ciuda vremii dezgustătoare, la prânz a apărut o nouă escadrilă de „Ilov”. Blestemând totul în lume, ne-am aruncat din nou în noroiul vâscos. Avioanele au zburat peste noi de trei ori. Au bombardat și au aruncat gloanțe asupra noastră. Lista celor uciși și răniți a crescut și mai mult.

272

Când soarele apunea, la ora șase seara, purtătorii ne-au luat plutonul. Ni s-a ordonat să luăm lucruri și să mergem în formație în cele trei puncte în care s-a făcut aterizarea.

Cu arme și rucsacuri, plutonul a mers acolo unde era indicat, aproape înecându-se în noroi.

După ce ne-am plimbat prin apa noroioasă cu cizme ude, am ajuns la loc.

Toată lumea și-a așteptat cu răbdare rândul, îndurând ploaia torenţială fără să se plângă.

Pe fețele noastre erau zâmbete. În cele din urmă, vom trece râul, iar acest coșmar se va încheia. Ne vom usca, vom dormi, poate chiar în condiții confortabile și vom uita de frică. Am încercat să ne gândim la plăcut, deși toată lumea era îngrijorată de gândul: cum va merge traversarea? Se vor scufunda plutele supraîncărcate? Și dacă apar

avioane rusești? Ne-am amintit perfect de filmarea pe care o văzusem cu o zi înainte.

A venit întunericul. Rușii zburau rar noaptea, așa că la această oră s-ar putea cel puțin să putem scăpa de ei.

E rândul meu. Printre o sută de soldați, m-am urcat pe pluta, a cărei pardoseală căzuse în complet paragină din cauza miilor de cizme încălțate. M-am uitat la apa cu frică: îl acoperea deja cu câțiva centimetri.

— Ei bine, este suficient, căpitane, mârâi sergentul major, care avea cel puțin patruzeci de ani. - Vrei să ne îneci?

— Trebuie să luăm cât mai mulți soldați, domnule Feldwebel. Sapatorul a râs. Acesta este ordinul, iar ordinul trebuie respectat. Hai, încă zece oameni.

Eram aproape scufundați când sapătorii au dat drumul frânghiilor și, cu ușurința caprelor tinere, au sărit la bord.

Pluta a mers pe apă. Sapiii își munceau vâslele atât de încet, încât nu simțeam nicio mișcare. Se părea că merită mutat — și ne vom scufunda. Malul blestemat, învăluit în ceață, a dispărut treptat din vedere. Stăteam în mijlocul feribotului, prins între doi soldați pe care nu-i cunoșteam: un tânăr locotenent dintr-un regiment de infanterie care ne venise în ajutor lângă Konotop, celălalt de la compania mea. A adormit în picioare, fiind complet indiferent la tot ce s-a întâmplat. Ceilalți se uitau la nesfârșit la cerul ploios. O barcă cu un motor exterior ne-a ajuns din urmă. Era la fel de aglomerat ca pluta noastră.

Cât a durat traversarea? Probabil un sfert de oră. Dar părea că nu se va termina niciodată. Apa a trecut prin apropiere încet, uniform, iar din stropirea ei măsurată nu ne-am simțit mai bine. Cineva a început să numere: poate secunde, sau poate încercând să doarmă.

Sapitorii au anunțat că ne apropiem de coasta de vest. Suferința noastră se apropie de sfârșit. Cei care stăteau în față au văzut deja țărmul învăluit în ceață. Sângele curge mai repede în vene. Vom fi în siguranță în curând. Grăbește-te, cât timp totul este încă calm pe cer.

Un feribot gol se îndrepta spre coasta de est. I-am aruncat o privire întunecată. Amintirea m-a făcut să tremur.

Ne era frică să ne mișcăm, ca să nu ne scufundăm. În alte împrejurări, ar fi sărit de bucurie și ar fi început să strige. Dar acum... Am așteptat atât de multe zile, am îndurat atât de mult. În sfârșit suntem salvați...

Au mai rămas zece metri... Cinci... Feribotul se apropia de promenadă. Sapiii au avertizat: ieși încet și cu grijă.

Simțindu-ne în al șaptelea cer de fericire, am pus în cele din urmă piciorul pe pământ solid - sau mai bine zis, în același nămol ca și pe

țărmul estic. Dar ce facem acum! Suntem pe partea cealaltă! Cisiordania este securitate, o graniță care ne desparte ferm de ruși. Așteptăm acest moment atât de mult încât am uitat chiar de război.

Rapoartele indicau oficial: trupele germane vor ține Niprul. Inamicul nu va trece prin această graniță. Și în primăvară îi vom împinge pe ruși peste Volga. În timpul retragerii noastre teribile și a așteptării nesfârșite, toți am crezut asta. Intrând pe malul vestic, au hotărât că toată suferința a luat sfârșit. Va începe reorganizarea, ni se vor da haine curate, ni se vor da concediu. Și în general vom câștiga!

Desigur, coasta de vest este încă Rusia. Dar deja am trecut aici cu bătălii ca învingători! Cisiordania a devenit casa noastră.

Partea a patra MERGI LA VEST!

Campania de iarnă-primăvară din 1943/44

Capitolul 10

"DUMNEZEU ESTE CU NOI!"

Ofițerii și soldații care trebuiau să ne escorteze nu ne-au făcut o impresie plăcută, iar jandarmii militari, ale căror insigne sclipeau în ceață, au fost cu totul dezgustători. Toate organizațiile au poliție, poate că sunt niște oameni buni printre poliție. Dar am vrea să uităm pentru totdeauna poliția de lângă Romny.

Așa că am mers. Eram însoțiți de câțiva jandarmi într-o motocicletă murdară. Nu s-au deranjat prea mult și ne-au împins în trei, dar ne-au lăsat să mergem așa cum eram. Această abatere de la obiceiuri ne-a fost plăcută. Poate că jandarmii știau ce trebuie să îndurăm și au decis să ne dea un răsfăț. Am reușit să ieșim. Și acum totul va fi probabil în regulă.

Motocicleta ne-a obligat să ne grăbim cu viteză maximă. Am mers prin noroiul noroios vreo trei kilometri și în cele din urmă ne-am trezit în fața unei tabere mari, unde ne așteptau cei care veniseră mai devreme aici. S-a întunecat. Ploua. Sârmă ghimpată acoperită cu umezeală. Doi soldați cu mitraliere ne-au condus în teritoriu. Aici ne-am oprit. Motocicletele au dispărut. Ne-am înghesuit pe o platformă mică în spatele firului și nu știam ce să credem.

Am încercat să ne convingem că acesta este ordinul în armată. Recepția rece se datorează înfrângerii noastre de lângă Konotop. Ne fac să așteptăm să fim cazați în barăci curate și confortabile, sau ne pregătesc permisele.

Gândindu-ne așa, am uitat de noroi, ploaie și sârmă ghimpată.

Așa că am stat două ore. Ni s-a alăturat un alt pluton. Ploaia s-a intensificat. Apa curgea cu noi în pâraie. În apropiere stăteau magazii cu acoperișuri bune și ferestre din sticlă. Acolo au fost trimise grupuri de douăzeci de persoane. Ne așteptam rândul. În cele din urmă,

toată suferința noastră va ajunge la capăt. Cei care au ajuns în cazarmă nu s-au mai întors. Probabil că deja dorm și visează.

O oră mai târziu era rândul nostru. Douăzeci de soldați, conduși de doi sergenți și un locotenent, au intrat în clădire. Aici era un generator autonom. Era lumină peste tot. Chiar ne-am simțit inconfortabil pentru că ne-am împiedicat aici toți în noroi. În fața noastră, la o masă lungă, stăteau militari de diferite grade și jandarmi. Caporalul-șef a venit și a lătrat ca pe vremuri în Chemnitz:

„Pregătiți-vă pentru inspecție, pregătiți documente și arme!”

Din această primire, am devenit complet neliniștiți.

— Arată-mi documentele tale, mârâi din nou jandarmul.

Îl interoga pe locotenentul care stătea chiar în fața mea.

Unde este plutonul tău, locotenente?

„Distrus, domnule jandarme. Unii au dispărut, alții au murit. Ne-a fost greu.

Jandarmul nu a dat atenție cuvintelor sale, continuând să răsfoiască documentele:

Ți-ai părăsit plutonul?

Locotenentul tăcu o clipă. Urmă o tăcere dureroasă.

Ce este asta, o curte marțială? întrebă el cu voce tare.

— Sunt aici să pun întrebări, locotenente. Unde este partea ta?

Locotenentul și, într-adevăr, noi toți, aveam senzația că suntem într-o capcană. Puțini dintre noi ar putea da un răspuns exact la această întrebare. Locotenentul s-a lansat în explicații, dar totul a fost în zadar. Jandarmii nu au vrut să înțeleagă nimic și au cerut doar răspuns la întrebările care se aflau în chestionar.

În plus, locotenentul nu avea binoclul pe care trebuia să-l aibă. Jandarmul a rămas pur și simplu uimit. Faptul că în fața lui stătea un om supraviețuitor în mod miraculos, care slăbise zece kilograme, nu l-a surprins. Dar Zeiss a emis tuturor ofițerilor, precum și cazul pentru hartă și

276

lista plutonului de care era responsabil locotenentul. Au lipsit prea multe. Armata nu împrăștie arme. Un soldat german ar prefera să moară decât să arunce proprietățile armatei în jur.

Locotenentul a fost repartizat în batalionul penal, iar trei dungi au fost îndepărtate de la butoniere. Încă este norocos. Era jalnic să mă uit la el. A fost luat deoparte de doi soldați.

E rândul meu. Am înghețat de frică. A scos documente din buzunarul interior. Jandarmul s-a uitat prin ele, aruncându-mi o privire de reproș. Dar aspectul meu jalnic l-a înmuiat oarecum. În tăcere, a continuat să se uite la hârtii.

Din fericire, m-am conectat cu unitatea mea, așa că am evitat să fiu nevoit să semnez acte. Capul se învârtea, picioarele deveneau ca vata. Jandarmul a citit o listă cu obiectele pe care soldații trebuie să le aibă. Am postat tot ce aveam la dispoziție. S-a dovedit că îmi lipseau patru obiecte, inclusiv nenorocita de masca de gaz. Am aruncat-o intenționat.

Hârtiile mele treceau din mână în mână: jandarmii le studiau și le ștampilau. În panică, am făcut un pas idiot. Pentru a le spune locația, am scos din bandolieră nouă cartușe nefolosite. Ochii jandarmului s-au luminat. Arăta ca un alpinist care cucerise vârful.

- Te-ai retras?

„Așa este, domnule subofițer.

„De ce nu au împușcat înapoi?” se răsti el.

„Așa este, domnule subofițer.

Ce vrei să spui „atât de exact”?

„Ni s-a ordonat să ne retragem, domnule.

- La naiba! lătră el. Ce fel de soldați sunt aceștia? Ei scapă fără să tragă un singur foc.

Hârtiile au mers din nou mână în mână. Jandarmul care m-a interogat le-a răsfoit, deplasându-și ochii de la paginile murdare la fața mea.

I-am urmărit mișcarea buzelor. Poate că mă va trimite la un batalion penal, iar apoi mă așteaptă prima linie, curățând câmpurile, o tabără în care cuvântul „libertate” își pierde orice sens și interzicerea corespondenței.

Cu greu mi-am putut retine lacrimile. În cele din urmă, jandarmul mi-a dat înapoi hârtiile și carnetul de soldat și, prin urmare, libertatea mea. Amenda

Batalionul Noah a trecut pe lângă mine. Luându-mi ghiozdanul, am plâns. Lacrimile au apărut și de la soldatul care stătea în apropiere.

Mulțimea s-a uitat la mine cu uimire. Simțindu-mă ca o totală neființă, am ieșit în stradă pe ușa de vizavi și m-am alăturat camarazilor mei. Stăteau în ploaie la celălalt capăt al taberei și nu s-au bătut deloc în paturile moi la care visam. Apa care curgea pe spate și pe umeri ne-a confirmat prăbușirea visului nostru.

În ciuda palmei primite de la patria noastră recunoscătoare, am fost totuși norocoși.

Trei zile mai târziu am aflat că chiar a doua zi după ce am trecut pe partea cealaltă, rușii au lansat un atac. Poate că motivul a fost eșecul operațiunii de capturare a Kievului, unde micuța armată germană a luptat cu disperare. Ca răzbunare, rușii au decis să elibereze teritoriile ocupate de Wehrmacht. O zi mai târziu, cei șase până la șapte mii de soldați rămași pe țărmul estic erau deja condamnați.

Observatorii, care se aflau în tranșeele de pe malul vestic, au văzut cum hoardele de infanterie rusă se îndreptau spre râu. A început panica. Mulți au sărit în apă. Obuzele au izbucnit de jur împrejur; ne-au distrus mitralierele și tunurile ușoare antiaeriene. Rușii, mânați de dorința de a obține victoria cu orice preț, au mers înainte, indiferent de pierderi. Panica s-a transformat în nebunie. Mulțimea s-a repezit la ultimul feribot care pleca. Cei care au reușit să păstreze calmul, i-au îndemnat să nu dispere. A trebuit chiar să folosesc o armă. Pluta s-a dezamorsat și a mers câțiva metri, abia ținându-se sub greutatea masei de oameni. Cei care încercau să se apuce de plută așteptau lovitura cizmelor grele. Și pe dig, soldații s-au luptat pentru fiecare ambarcațiune plutitoare. Mulți s-au sinucis. Pluta a mai mers câțiva metri și a început să se scufunde. Strigăte de groază se amestecau cu vuietul luptei. În apă erau două mii de soldați speriați de moarte. Unii s-au agățat de alții și și-au înecat camarazii.

În acel moment, trupele rusești au început să coboare din vârful dealului, zdrobindu-ne apărările. Intoxicati de succes, au coborat la apa si au inceput sa-i traga pe nemti ca pe tinte intr-o galerie de tragere. Unii soldați au încercat să tragă înapoi, dar erau atât de puțini încât rușii nu le-au dat atenție. Restul au fugit, au țipat, s-au aruncat în apă,

decedat. Rușii au luminat întunericul cu rachete și au tras în oricine plutea pe apă.

O oră mai târziu, trupele ruse au capturat complet coasta. O treime din rămășițele trupelor germane au fost capturate, în rest, războiul s-a încheiat pentru totdeauna. Măcar jandarmii nu-i vor bate joc de ei.

Am ieșit în evidență în ploaie o vreme. Au apărut trei camioane și a început încărcarea. Până la cincizeci de soldați cu uniforme complete înghesuiți în fiecare. Noaptea era liniştită. Nu mi-am putut da seama unde mergem.

O oră mai târziu eram la clădiri, abia vizibile în întuneric. Întreaga zonă din fața lor era plină de mașini. Trupele erau peste tot: infanterişti, motociclişti, ofiţeri, jandarmi militari. Camioanele s-au oprit și am început să coborâm. Îmi era îngrozitor de foame și dormeam.

Totuși, a trebuit să așteptăm. Ploaia nu s-a oprit. Mă întreb dacă plouă peste tot? Plouă în Franța? Mi-am amintit de casa mea. Unde este el acum? Toate acestea sunt în trecut. Lumea mea actuală a devenit o Rusie uriașă care ne-a înghițit pe toți.

În cele din urmă, un ofițer a venit la noi. Comandantul i-a întins documentele, iar el a privit prin ele la lumina unei lanterne. Apoi a ordonat să adune lucruri și să-l urmeze. În cele din urmă, am fost sub acoperiș și ne-am uitat bucuroși la tavan, de parcă ne-am afla în Capela Sixtină.

„Mai târziu vei fi repartizat în unitățile tale”, a spus sergentul-major. Era la fel de sătul de toate ca și noi. - Odihnește-te deocamdată.

Nu a trebuit să-și repete sfatul de două ori. Cu ajutorul lanternelor am examinat coliba. Am găsit mai multe bănci și patru sau cinci mese mari. Toată lumea s-a așezat oriunde. Cel mai apropiat picior, burtă sau cizmă a servit drept pernă. Nu ne-a păsat de facilități. Cel mai important lucru este că aici este uscat. Cineva a sforăit imediat. Nu am fost primiți foarte amabil, dar am sperat că totul va merge bine de acum înainte. Ne-am gândit că vom lua cu siguranță o vacanță. Rămâne doar să aștepți.

Dar soldații nu au luxul de a visa. Din lipsă de somn, un ciocan de fier bătea în tâmple și în curând toată lumea a fost cuprinsă de un somn adânc.

279

Așa că am dormit, probabil pentru mult timp. Ne-a trezit un fluier lung, semnalul de trezire. Soarele strălucea deja. Ne-am ridicat, murdari și destul de ciufuliți.

Führer-ul ar fi trebuit să ne vadă! Da, l-as trimite acasa. Sau să fie împușcat.

Ofițerul care ne-a trezit se uita la noi veniți cu curiozitate. Nu-și putea imagina soldații germani într-o asemenea stare. A început să explice ceva, dar nu l-am ascultat. Încă nu mă trezisem cum trebuie și înțelesesem doar că rostește niște cuvinte. Dar un lucru era clar: trebuie să ne pregătim pentru plecare. Ne întoarcem la unitățile noastre.

Într-una dintre cabane era dotată o cabină de duș, dar a devenit clar că nu vom avea timp să ajungem acolo. În schimb, ni s-au dat bidoane cu apă caldă. Dar eram atât de obosiți încât nu am vrut să ne spălăm. Pe vremuri, chiar și un mic loc pe o tunică ne-a îngrozit. Acum, tot ce a fost în trecut. Igiena a încetat să ne entuziasmeze. Au fost lucruri mai importante. În plus, frigul a fost groaznic și nu am vrut să luăm nimic de pe noi înșine, chiar și pânza de pânză atârnată de umeri.

Tremuram de frig. Mă voi îmbolnăvi din nou? Am ieșit afară și ne-am aliniat în fața bucătăriei de câmp. Din afară, totul arăta ca un fel de grămadă de oameni fără adăpost.

Vântul ducea din râu o ceață umedă.

Bucătarii au aruncat porții mari de supă fierbinte în oalele noastre nespălate. Am așteptat cafeaua de orz, cu care ne obișnuisem. Dar este

clar că acele vremuri au trecut de mult. Măcar ne-au dat supă în semn de recunoștință. Din amestecul care arde a devenit mult mai bun.

Căpitanul a trecut. Ne-a aruncat o privire fixă. Locotenentul care a acționat ca comandantul grupului a mers spre el.

— Locotenent, spuse căpitanul, soldaților tăi au avut ocazia să se spele. Nu cred că trebuie neglijat.

- Da, căpitane.

Locotenentul ne-a ordonat să mergem la dușuri, la cisterne, care se aflau sub bolțile uneia dintre colibe. Ne-am uitat cu invidie la norocoșii care se apropiau de apă. Erau cel puțin trei sute de soldați care așteptau la coadă.

280

Cei care se aflau în față au reușit să-și scoată o parte din haine. Căutau păduchi care se așezaseră la nivelul centurii când s-a dat ordinul de plecare imediată. chiar m-am bucurat. Să te dezbraci într-o asemenea răceală - ei bine, nu! Mai bine să-mi las păduchii să se lase între hanoracul gri și stomac, în care mormăie de foame. M-am îmbolnăvit din nou, cu siguranță! Tremuram ca și cum aș fi avut febră, picioarele îmi erau înțepenite.

Ne-am urcat în mașini. Ca întotdeauna, toată lumea era plină la capacitate maximă. Dar nimeni nu s-a plâns. Orice este mai bun decât mersul pe jos. Totuși, aș prefera să rămân în tabără.

Camioanele au pornit pe șosea, care devenise mlaștină din cauza ploilor. De sub roți, ca apa într-o fântână de oraș, stropiră jeturi de nămol.

Mi-am amintit de retragerea din Don. Întreaga Rusia este într-adevăr o mlaștină gigantică?

Ne-am târât spre nord, unde se întindeau păduri dese. Vântul aducea explozii ocazionale. Trebuie să fi fost niște lupte pe undeva. Cerul era acoperit cu nori întunecați. Va ploua din nou în curând.

Am sărit între doi colegi de călătorie, am sărit peste fiecare denivelare. Am devenit din ce în ce mai rău. Buzele și fața arsă. Din când în când prostia se răsturna. La început, am decis că acestea sunt consecințele a ceea ce am trăit: până la urmă, nu mi-am revenit niciodată din boala care mi sa întâmplat lângă Konotop. Acum, poate, semănam cu un cadavru viu. Intestinele erau cu siguranță legate în noduri. Nimănui nu-i pasă de mine, desigur. Da, nu sunt singurul cu stomacul agitat.

Durerea a devenit atât de puternică încât, în ciuda sarcinii, m-am dublat.

Un soldat cu barbă care stătea lângă mine a observat starea mea și a spus:

- Stai, băiete! Vom fi acolo în curând.

El nu știa mai multe despre unde mergem decât mine.

– Am dureri de stomac.

Înțeleg, dar trebuie să ai răbdare.

Deodată mi-am dat seama ce era în neregulă cu mine. Diaree! Dar convoiul militar nu se va opri din cauza mea. Wow situatie! Ajungem la locul, și ce, alergăm imediat în tufișuri? Poate că îl vor împușca ca pe un dezertor.

Dar nu m-am putut abține mai mult. Am încercat să mă gândesc la altceva - în zadar. Eram acoperit de sudoare. În cele din urmă, interiorul meu s-a deschis.

281

– Întoarce-te, amice, am şuierat eu, tresărind. - Am diaree. - Nu mai pot...

Camionul a bubuit tare. Nimeni nu părea să mă audă. Am început să-i împing pe cei din jurul meu cu umerii și am încercat să-mi trag pantalonii în jos.

- Care-i graba? a întrebat vecinul, pe care l-am alungat. – O să fii bine când ajungem acolo.

„Dar sunt bolnav, la naiba.

Mormăi ceva pe sub răsuflare și-și mișcă piciorul, deși era imposibil să-l atașeze altundeva. Nimănui nu i-a păsat de ce mi s-a întâmplat. M-am luptat disperat cu pardesiul, cu pantalonii, dar era imposibil nici măcar să mă întorc, în plus, eram în plin echipament de luptă. Mi-am dat seama că sunt neputincioasă și am renunțat. Noroiul îmi curgea pe picioare. Stomacul mi s-a agitat din nou de durere. Am intrat în prosternare. Eram în flăcări. Dizenteria cronică m-a bântuit de atunci.

Călătoria noastră a continuat mult timp și am mai avut două crize de diaree. Deși nu m-am murdarit mult, aș schimba cu plăcere zece ani din viața mea cu ocazia de a mă spăla și de a mă arunca într-un pat cald. Tremuram de frig, apoi am fost aruncat în căldură, iar stomacul mă durea tot mai mult.

A trecut o eternitate. În sfârșit am ajuns în noua tabără și am coborât din camion. A început apelul nominal. În stare de semiconștiență, am încercat să rămân pe picioare, deși un leșin m-ar fi adus rapid la spital. Fiecare dintre tovarăși era ocupat cu el însuși, dar înfățișarea mea teribilă a atras atenția ofițerului. Rutina obișnuită de apel nominal a fost întreruptă.

- Ce ți s-a întâmplat? întrebă ofițerul.

„M-am îmbolnăvit... eu... eu...” abia îmi puteam mișca limba. În loc de un ofițer, în fața ochilor mei era doar o siluetă încețoșată.

- Ce te doare?

– Burtă... Am febră... Permiteți-mi să mă scald, domnule...

„Du-l urgent la spital”, se întoarse ofițerul către sergent-major.

A făcut un pas înainte și m-a luat de mână.

Incearca cineva sa ma ajute! Doar incredibil!

282

- Am diaree. Trebuie să mă spăl, am reușit eu când plecam.

„Spitalul are tot ce ai nevoie.

Erau vreo treizeci de oameni la coadă în fața spitalului. Am gemut încet de durerea din intestine. În curând intestinele vor arunca o altă porțiune. Am ieșit din coadă, încercând să nu mă clătin și, urmând indicatoarele, m-am îndreptat spre toaletă. După ce a terminat cu cazul, nu și-a pus imediat pantalonii. Oricât de murdar era, încă a observat sânge în excremente. M-am întors și am stat la coadă încă o jumătate de oră.

In sfarsit mi-a venit. Mi-am scos cârpele.

„Doamne, ce puturos”, a exclamat comandantul. Părea la fel de amenințător ca și afișul de pe poarta lagărului: „Un păduche este moartea!”

M-am uitat în jur la masa lungă unde doctorii stăteau ca judecătorii. Este inutil să negi. Tot ce trebuia să fac a fost să-mi recunosc vinovăția.

„Dizenterie bacilară”, a mormăit unul dintre medici, șocat la vederea scaunului lichid care curgea pe picioarele mele.

„Du-te să faci un duș, porcușule”, a spus altul. – Vom avea grijă de tine când termini.

"Asta e tot ce vreau.

– Aici, spuse primul ordonator. Era clar bucuros că a scăpat de mine.

Mi-am aruncat paltonul peste umerii mei osoși și am mers la duș. Din fericire, era doar un tip ciudat care freca podeaua.

- Există apă caldă? am întrebat, fără să sper într-o minune.

– Ai nevoie de apă caldă? Vorbea cu o voce blândă și prietenoasă.

- Ce este acolo?

- Mânca. Pentru spălare au fost pregătite două rezervoare pentru a șaisprezecea companie. Îl aduc acum. La dus, doar frig.

În ciuda atacului de febră, mi-am dat seama: un alt ticălos. Vrea să mă servească în schimbul țigărilor sau așa ceva.

„Nu am țigări”, am spus.

- Nu contează. Eu nu fumez”, a răspuns soldatul pe un ton prietenos.

Am încremenit în loc de surprindere.

283

- Asta este! Deci pot conta pe apa fierbinte?

Soldatul dădu din cap.

— Intră, făcu un semn în cabina de duș. „Veți fi mai confortabil acolo.

Două minute mai târziu s-a întors cu două ulcioare cu apă clocotită.

- Direct din față? - el a intrebat.

M-am uitat la el. De ce are nevoie? Zâmbetul stupid nu i-a părăsit niciodată fața.

- Din faţă. Și dacă vrei să știi, m-am săturat. M-am îmbolnăvit...

- Frontul este groaznic... Feldwebel Gulf spune, - în curând mă va trimite în prima linie ca să pot primi un glonț acolo.

Sub duș, am experimentat o ușurare incredibilă. Se uită surprins la soldat.

- Sunt destule. Le place să trimită pe alții la moarte. Înainte de asta, ce făceai?

„Am fost sunat acum trei luni. Am lucrat pentru Herr Feschter. Apoi a ajuns în Polonia și s-a înscris în „Germania Mare”.

O poveste cunoscută, m-am gândit.

— Și cine este acest Herr Feshter?

- Maestru. Este strict, dar o persoană bună. Lucrez pentru el încă din copilărie.

Părinții tăi te-au trimis la muncă în copilărie?

- Nu am părinți. Herr Feshter m-a luat direct de la orfelinat. Are mult de lucru la fermă.

M-am uitat la el. Ei bine, sunt și cei mai puțin norocoși. A continuat să zâmbească. M-am prins de stomac.

- Cum te numești?

— Proaspăt. Helmut Frosch.

Mulțumesc, Fresh. Acum trebuie să mă întorc la spital.

Eram pe punctul de a pleca când am observat o siluetă îndesat în prag care ne privea. Înainte să pot spune un cuvânt, străinul a lătrat:

— Proaspăt!

Fresh făcu o întoarcere bruscă și se repezi spre cârpa umedă rămasă pe podea. M-am dat înapoi încet pentru a scăpa neobservată. Dar sergentul-major s-a concentrat asupra lui Frösch:

284

— Proaspăt! De ce iei o pauză de la serviciu?

„Tocmai l-am întrebat despre război, atâta tot.

— Nu ai voie să vorbești în corpul de gardă, Fresh. Ai dreptul de a răspunde doar la întrebările mele.

Fresh era pe cale să spună ceva, dar apoi se auzi o bubuitură puternică. M-am intors. Sergentul-major tocmai îl pălmuise pe Frösch. Am decis să plec de aici cât mai curând posibil. Și blesteme au plouat pe capul noii mele cunoștințe.

- Bastard! am spus printre dinți.

La spital, am fost examinat fără prea mult entuziasm de un terapeut. Mi-am dat seama imediat că comunicarea cu ragamuffins murdari ca mine era o muncă grea pentru el. M-a simțit și în cele din urmă și-a băgat degetul în gură pentru a-mi verifica starea dinților. Am scris ceva pe un card atașat actelor mele și m-au trimis mai departe, la masa chirurgului. Cinci sau șase infirmieri mi-au verificat documentele acolo. Mi-au cerut să-mi scot hainele, pe care le-am aruncat peste umeri. Un om nepoliticos mi-a făcut o injecție și am fost trimis în clădirea spitalului, unde erau paturi pentru bolnavi. S-au uitat din nou prin documentele mele, iar apoi s-a întâmplat un adevărat miracol: mi-au dat un pat - un bloc de lemn acoperit cu o pânză cenușie. Nu erau pături sau cearșafuri. Dar apoi am ajuns pe un pat adevărat, într-o cameră uscată și sub acoperiș.

M-am aruncat pe pat. Capul îi bătea cu febră. Eram atât de obișnuită să dorm pe pământ încât nu mă puteam adapta niciodată cu o saltea moale și curată. În cameră mai erau câteva paturi ca ale mele. Soldații zăceau acolo gemând, dar nu le-am acordat mai multă atenție decât o acordă un oaspete mobilierului unui hotel dacă nu le place. Mi-am dat jos o parte din haine și în loc de o pătură m-am acoperit cu un pardesiu și un cearșaf. Așa că am stat lung și am încercat să nu mă gândesc la durerea de stomac.

A trecut ceva timp. Au apărut două asistente. Fără să spună un cuvânt, mi-au scos pătura.

„Întoarce-te, amice, și dă-ne fundul tău”. Hai să-ți curățăm intestinele.

Înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, mi-au făcut o clismă și s-au dus la următorul pacient. Câțiva litri de apă mi s-au vărsat în intestine.

Nu știu multe despre medicină, dar mereu m-am întrebat cum poți să faci o clismă cuiva care are diaree.

Oricum, dupa ce aceasta operatie s-a mai repetat de doua ori, suferinta mi-a crescut si mai mult. Tot ce am făcut a fost să merg la toaletă, care era la oarecare distanță de spital. A trebuit să ne croim drum sub rafalele înghețate ale vântului. Deci, poate că m-ar fi ajutat să stau în pat, dar astfel de plimbări au negat toate beneficiile.

Două zile mai târziu am fost declarat vindecat și trimis înapoi la companie, deși abia îmi târam picioarele. Firma mea era foarte aproape, la vreo zece kilometri de sediul diviziei, într-un sat minuscul, din care plecaseră jumătate din locuitori. M-am bucurat teribil să-mi revăd prietenii - și toată lumea era acolo, inclusiv Ohlensheim. Dar starea mea nu era mai bună decât când am ajuns la spital.

Prietenii mei cei mai apropiați, Hals, Lensen și veteranul, se agitau în jurul meu, încercând să mă ajute cumva. Au insistat în special să-mi torn cât mai multă vodcă pe gât. Acesta, au spus ei, a fost singurul remediu pentru boală. Am vizitat toaleta tot mai des. Vederea excrementelor mele sângeroase l-a făcut pe veteranul care mă însoțea să-și facă griji în cazul în care aș leșina. La insistențele prietenilor, am încercat de două ori să intru în spital, dar erau mulți răniți din apropierea Kievului, iar actele mele mărturiseau că mi-am revenit.

M-am îmbolnăvit foarte tare. Nu m-am ridicat din pat. Prietenii m-au păzit de mai multe ori și au îndeplinit alte sarcini. Totul mergea bine în companie, pe care încă o comanda Wesreidau. Dar am rămas în zona operațiunilor militare, ceea ce înseamnă că în orice moment putem merge pe poziții. Wesreidau a înțeles că nu voi putea rezista în condiții de luptă.

Într-o seară, la o săptămână după ce am fost externată din spital, am devenit delir. Habar n-aveam că pe cer are loc o bătălie sângeroasă.

„Pe de altă parte, chiar ai avut noroc”, a glumit Hals.

S-a aventurat să vorbească despre mine cu Wesreidau. El i-a explicat:

„Băiete, ne retragem trupele în curând. Suntem transferați în zona de ocupație, la o sută de kilometri spre vest. Bineînțeles, avem și mult de lucru acolo, dar

fata de ora actuala va fi sarbatori. Cere-i unui prieten să țină încă o zi. Și spuneți tuturor că plecăm. În curând ne vom simți cu toții mai bine.

Hals a pocnit pe călcâie și a zburat din sediu ca un uragan. S-a uitat în fiecare colibă pe care a întâlnit-o și a răspândit vești bune. Când a ajuns la noi, m-a scos din inconștiență.

Sayer, ești salvat! el a strigat. - Plecăm în curând. Asteptam o vacanta adevarata.

Se întoarse către soldații care locuiau în colibă cu noi:

„Trebuie să-i dăm mai multă chinină. Tipul trebuie să reziste încă o zi.

Oricât de slab eram, mi s-a transmis starea veselă a lui Hals.

- Ești salvat! repetă el. „Înțelegi că cu o asemenea febră, cu siguranță vei fi trimis la spital, iar apoi îți vor da concediu. Ei bine, noroc!

Fiecare mișcare mă doare stomacul. În ciuda acestui fapt, am început să adun lucruri. Toți cei din jur făceau la fel. Mai aproape pune un teanc de scrisori. Poștașii diviziei mi-au dat o grămadă de corespondență. Au fost cel puțin o duzină de scrisori de la Paula, care mi-au ușurat mult suferința. Vestea au venit de la părinți: mi-au reproșat tăcerea lungă. Chiar și doamna Neubach a scris. Puterindu-mă, am răspuns tuturor, deși din cauza febrei, probabil că am scris incoerent.

În cele din urmă, pornim la drum. Mi-au dat un loc în camionul autosindicatului și am ajuns la Vinnița pe drumurile epocii carolingiene. Mașinile aproape s-au înecat în gropi pline cu apă de ploaie. Chiar mi s-a părut că mergem cu mașina prin faimoasele mlaștini Pripyat. Erau într-adevăr în apropiere. Au condus pe scânduri care pluteau în noroi. În mod surprinzător, aceste promenade, în ciuda faptului că nu poți merge repede pe ele, ne-au ajutat foarte mult pe vreme ploioasă. Am parcurs o sută cincizeci de kilometri în nouă ore. Vremea a fost groaznică: frig, ninsori urmate de ploaie. Dar nu eram îngrijorați de aviația sovietică, care a devenit mai activă în acel moment.

La sosire, eu și alți șase soldați ai companiei noastre am fost trimiși la spital. La acea vreme, diareea era o boală comună. Specialiştii au început să mă aducă

287

în ordine. Prietenii erau la douăzeci și cinci de kilometri distanță. Știam că de îndată ce mă voi recupera, mă voi alătura lor.

Medicii mi-au explicat că tratamentul va fi amânat, întrucât „flora intestinală” a suferit foarte mult.

A durat cel puțin două săptămâni până am putut să mănânc normal. În fiecare zi îmi încadram fundul în ordine. A făcut tot atâtea găuri în

ea ca într-o pernă. Temperatura a fost luată de două ori pe zi. Dar termometrul arăta cu încăpățânare 38 de grade. Febra nu a dispărut.

Iarna a început. M-am bucurat să privesc zăpada de la fereastra secției calde. Știam că prietenii mei sunt în afara pericolului. Habar nu aveam că situația de pe fronturi s-a deteriorat brusc.

Ziarele au publicat doar fotografii cu artilerişti strălucitori, care erau dislocaţi în noi poziţii sau stabiliţi în cartierele de iarnă. Iar articolele erau pline de cuvinte fără sens. Hals m-a vizitat de două ori. A adus poșta: a reușit să obțină un post de asistent poștaș, iar Hals a plecat ușor să mă viziteze. Era fericit de toate și a aruncat cu bulgări de zăpadă în mine și a început să râdă în hohote. El nu știa mai mult decât mine care era cu adevărat poziția noastră. Nu ne-am fi putut imagina că va începe în curând o retragere teribilă, care ar aduce multe alte vieți.

Eram de trei săptămâni în spital când mi-au spus vestea: eram externată. Președintele a spus că ordinul pentru concediul meu a fost deja semnat.

„Din anumite motive, cred", a spus el, „că acasă vă veți recupera mai repede decât aici.

I-am răspuns doar că și eu cred așa, deși eram gata să mă arunc pe gâtul lui.În consecință, mi s-a dat un permis de zece zile (vacanta a fost mai scurtă decât prima), care a intrat în vigoare imediat ce a fost pus sigiliu. M-am gândit imediat la Berlin și la Paula. Voi obține permisiunea ei să meargă cu mine în Franța. Și dacă nu merge, voi sta cu ea la Berlin.

Deși puterea nu mi-a revenit pe deplin, aproape că am sărit de bucurie. Cu o viteză incredibilă, mi-am împachetat lucrurile și am plecat de la spital cu un zâmbet larg. Le-am scris prietenilor mei o notă în care le-am cerut iertare pentru că nu au trecut pe aici înainte de a pleca. Știam că nu vor fi supărați.

288

Cizmele lustruite până la strălucire au lăsat amprente în zăpadă. Am mers la gară. Am fost atât de copleșită de bucurie încât am vorbit chiar și cu un rus pe care l-am întâlnit pe drum. Tunica și uniforma au fost spălate și călcate. M-am simțit ca o persoană nouă și am uitat de suferința mea anterioară. Față de Germania și față de Führer personal, am simțit o mare recunoștință: m-au făcut să apreciez un pat curat, un acoperiș deasupra capului și prietenii cărora le pasă la tine într-un mod nou.

Fericirea a venit peste mine. Chiar mă simțeam rușinat de frica și disperarea mea. Mi-am amintit de trecut, când încă locuiam în Franța, și de vremurile în care viața mi se părea o tortură.

Acum, nimic nu mă întristează! Doar dacă Paula spune că nu este interesată de mine.

Sunt vindecat de fricile mele. Când lupta a devenit deosebit de periculoasă, i-am cerut iertare Atotputernicului pentru că aveam gânduri sălbatice în cap, dar eram gata să plătesc și pentru asta, doar ca să rămân în viață.

Războiul m-a transformat într-un animal insensibil. Mai aveam trei luni până la optsprezece. Și am simțit că aș avea treizeci și cinci de ani.

Multe dintre bucuriile vieții mi-au revenit. Dar nu era nimic mai important decât dorința de a rămâne în viață cu orice preț. Mă gândesc cu groază: cât de monoton curge viața în timp de pace. În vremuri de război, toată lumea luptă pentru pace. Dar pe timp de pace nu-ți poți dori ca un război să înceapă!

Gara era situată la marginea unei fundături. În fața gazonului, care a înlocuit peronul, se aflau trei șine late rusești, care se încrucișau în două după gară. A treia pistă s-a oprit după cinci sute de metri, nu este clar de ce. Zăpada îneca orice sunet. Vagoane sparte și cutii goale zăceau peste tot. În apropierea clădirii gării principale, s-a acumulat un întreg munte de cutii cu inscripția „WH”. Mai mulți feroviari ruși stăteau lângă soba aprinsă. Nu era niciun semn că un tren mergea în nicio direcție. Doar vechea locomotivă cu abur a stației, care a servit de cel puțin o sută de ani, fumega în depărtare. Nu-mi amintesc cum se numea acest loc. Poate că nu a existat deloc nume, sau poate semnul a fost îndepărtat și aruncat, pentru ca noi, europenii, să nu ne împiedicăm de aceste litere, pe care încă nu le putem desluși. Vine πο-

plimbarea părea un eveniment la fel de îndepărtat ca și începutul primăverii.

Certificatul de concediu, aflat în buzunar, m-a încălzit mai bine decât orice sobă. Dar eram singur în această țară vastă. Fără să mă gândesc de două ori, m-am dus la clădirea gării. Feroviarul rus se plimba leneș pe lângă uşă. Știam că nu vom găsi o limbă comună cu el, chiar dacă vorbește germană. Dar cineva trebuie să mă observe și să-mi spună când va fi trenul! Mi-am lipit nasul de sticlă și am observat patru lucrători feroviari în cameră și un soldat cu părul cărunt care stătea lângă ei. Nu-mi venea să cred ochilor: un soldat al Reichului moțea lângă cetățenii Rusiei ocupate.

Am deschis ușa și am intrat în cameră. Aerul fierbinte i-a ars obrajii. A pocnit călcâiele din toată puterea lui, iar sunetul a răsunat în cameră ca o împușcătură.

Rușii au deschis ochii și s-au ridicat încet. Compatriotul meu a mișcat doar piciorul. Avea cel puțin cincizeci de ani.

Ce pot face, amice? a întrebat soldatul. Acesta este tonul în care comerciantul vorbește cu un client bogat. '

Am continuat să stau în picioare, neputând să-mi revin din ceea ce am văzut.

„Aș vrea să știu”, am spus, dându-mă drept un german adevărat, „când va pleca trenul către patria mea?” Mă duc acasă în vacanță.

Soldatul a zâmbit și s-a ridicat încet. Ținându-se de masă de parcă ar fi avut reumatism, s-a apropiat de mine.

Deci pleci in vacanta? Abia putea să-și stăpânească râsul. „Ați ales un moment bun pentru a vă odihni!”

- Când va sosi trenul?

Am încercat să îndrept conversația în direcția corectă.

Ai un accent ciudat. Unde te-ai nascut?

M-am simțit că roșesc.

Am rude în Franța. „Eram gata să-l prind de gât. „Tatăl meu... ei bine, am crescut în Franța. Dar de doi ani slujesc în armata germană.

- Ești francez?

- Nu. Mama mea este germană.

- În astfel de cazuri, ei îl consideră pe tată. Aruncă o privire, - se întoarse către feroviari, care în general

290

nu intelegea ce se intampla. „Ei au luat chiar și copiii francezi.

- La ce oră va sosi trenul?

Nu trebuie să vă faceți griji pentru trenuri. Aici vin ei pe cât posibil.

- Ce zici de asta?

- Nu există program. Si ce doresti? Nu ești pe căile ferate germane.

- Dar...

– Desigur, trenurile trec din când în când pe lângă gară. Dar când exact, cine știe. - A zâmbit: - Stai cu noi. Ai destul timp.

- Nu. Nu am timp deloc. Trebuie să plec de aici cât mai curând posibil. Nu am de gând să mă încurc pe aici.

- Cum doriți. Poți să mergi pe stradă și să te răcești. Puteți merge la Vinnitsa. De acolo, trenurile circulă mai des. Doar eu te avertizez: va trebui să mergi şaizeci de kilometri printr-o pădure deasă, unde sunt o mulţime de prieteni ai acestor băieţi. Dădu din cap către lucrătorii de

la căi ferate. - Și nu sunt prieteni cu Adolf și vă pot pune capăt vacanței înainte de termen.

Se uită la ruși și zâmbi. Au zâmbit înapoi, deși nu au înțeles despre ce vorbeau.

- Despre cine vorbești? M-am întrebat.

- Despre partizani, despre cine altcineva!

– Vrei să spui că acești nenorociți sunt încă aici? Acum era rândul lui să fie surprins.

– Unde se duc? Sunt destule în România, și în Ungaria și în Polonia. Da, probabil în Germania.

Parcă am fost lovit în cap.

- Stai jos, băiete. Nu ar trebui să urci pe furie. E o prostie să te expui la gloanțe pentru câteva ore. Am reușit să iau o cafea adevărată. E aici în bucătărie, puternic și fierbinte. Am un prieten la comisariat, un tip grozav. Și el s-a săturat de toate.

S-a întors cu o cafea mare de armată.

„Tot ce facem aici este să suflem cafea.

S-a uitat la ruși. Ei au continuat să zâmbească.

M-am simțit puțin neliniştit.

- Ce faci aici?

- Ce fac! repetă el iritat. Păzesc grămada asta. Arătă spre lăzile de afară. –

Și oamenii ăștia săraci. Pentru cine mă iau? Am şaizeci de ani şi vor să mă prefac că sunt o santinelă. Timp de treizeci de ani am lucrat la căile ferate din Prusia și Germania. Și așa mi-au mulțumit! Specializarea este ceea ce avem nevoie. Oferă fiecăruia locul lor. Organizați totul corect. Sieg heil! M-am săturat de toate astea.

Până la sfârșitul acestei tirade, deja țipa și cu toată puterea a aruncat cupa pe farfurie. Scena amintea de un bistro parizian. Am simțit că lumea se întoarce cu susul în jos.

– Cafeaua este proprietatea armatei. Și ai luat-o fără permisiune”, nu am vrut să renunț.

Soldatul s-a uitat la mine si a pus incet jos cana pe care tocmai o umpluse cu lichidul aburind. Apoi mi-a dat-o.

- Stai. Încerca.

A fost liniște pentru câteva secunde. Apoi soldatul a vorbit din nou, de data aceasta calm și serios:

„Ascultă-mă, băiete. Am cincizeci și șapte. Din 14 până în 18 a luptat, a fost cavaler. A petrecut doi ani în captivitate în Olanda. Au trecut trei ani și jumătate de când am fost recrutat din nou în armată. Pe fronturile pe care patria noastră adorată a decis să le apere, am trei fii care se luptă. Sunt deja un bătrân. Pe vremuri, poate că mi- a păsat de politică, dar acum această ceașcă de cafea este mai importantă pentru mine decât ea. Așa că bea o băutură caldă și încearcă să uiți puțin unde ești.

M-am uitat în tăcere la el.

- Nu sunt un fel de sergent major, nu sunt ofițer și nu sunt Fuhrer. Doar un bătrân feroviar care a trebuit să-și schimbe uniforma. Stai jos, relaxează-te.

„Ceea ce ai spus este pur și simplu scandalos. În fiecare zi, soldați mor pentru țara noastră pe front și...

- Dacă patria noastră are nevoie de ceva de la mine, sunt gata să-mi amân pensionarea pentru încă câțiva ani.

- Dar dar...

Mi-am luat respirația. Deși am suferit foarte mult din cauza războiului, nu mi-am putut imagina altă viață pentru mine. Mi se părea că bătrânul soldat se zvâcnește, dar nu mi-am putut exprima gândul. Poate că eram prea tânăr și nu înțelegeam nimic.

292

Nu sunt de acord cu niciunul dintre cuvintele tale! am strigat, pe lângă mine de furie. Dacă toată lumea ar crede ca tine, totul și-ar pierde sensul. Pentru tine, așa, nu există niciun scop în viață!

Pușca lui zăcea în colțul camerei.

„Dacă prietenii tăi iau armele?” Am dat din cap mai întâi spre ea, apoi către ruși. - Nu ți-a trecut prin cap?

Am crezut că mă va da afară. Dar nu a reacționat deloc. Poate frică?

— Când terminăm, voi aduce ibricul de cafea, spuse el zâmbind. - Mai turnați puțin?

Am luat cupa, mulțumit # că mi-am pus tovarășul de arme pe drumul cel bun.

A trebuit să aștept aici aproape nouă ore. Mi-am pierdut ultima speranță. Dar apoi a apărut un tren și am plecat.

Capitolul 11

ANULAREA VACANȚEI

partizani

Însoțitorii mei în trenul de la Vinnița la Lvov și Lublin erau soldați care fuseseră în bătălii lângă Cerkași și Kremenciug. Mi-au povestit despre luptele cumplite care au avut loc în apropierea acestor orașe, acum ocupate de ruși. Peste tot superioritatea numerică a inamicului ne-a zdrobit pozițiile, pe care le-am apărat cu o hotărâre disperată, care nu a întârziat să se reflecte în numărul morților și răniților. Toți cei care se aflau în tren erau și ei în vacanță, dar, deși acest lucru i-a făcut pe plac, luptele care tocmai avuseseră loc le-au lăsat o amprentă dură pe chipul lor.

În zori, trenul a ajuns în gara din Lublin. Era zăpadă peste tot. Înghețul din Polonia a fost și mai puternic decât în Rusia. Deși eram obișnuiți să dormim fără acoperiș deasupra capului, nimănui din tren nu a făcut să clipească din ochi. Dimineața ne-am trezit cu gulerele ridicate și cu fețele cenușii. În ciuda orei devreme, platforma era aglomerată de soldați. Mergeau înainte și înapoi să se încălzească. Din uniformele și armele lor, a devenit clar că erau trimiși pe front. Printre soldați, judecând după fețele tinerețe roz, erau mulți recruți. Militar

jandarmii stăteau la fiecare zece metri și așteptau sosirea trenurilor. Mi-am supraestimat puterea. Ascultând ordinul, a coborât pe peron și s-a simțit imediat slăbit. Picioarele îmi erau îndoite sub mine.

Ne-am aliniat paralel cu trenul și am intrat în sala mare a gării. În acest moment, locomotiva a dus trenul gol la o margine.

Fiecare ni s-a dat câte o ceașcă de cafea de orz și niște dulceață. În timp ce beam, ofițerii s-au cocoțat pe o estradă dotată cu difuzoare. Jandarmii stăteau dedesubt.

Amplificatorul a sunat și a șuierat. Se auzi o voce răgușită. Am auzit cuvintele care au sunat ca o palmă în față:

Vacanta este anulata...

Am crezut că l-am înțeles greșit. Dar a continuat să vorbească:

„... Necesitate urgentă... Datoria... Fă tot posibilul... Victorie...”

Și ne-am dat seama că nu dormim. În rândurile noastre se auzi un murmur. Mulți nu și-au ascuns indignarea. Dar marșul venea deja de la difuzoare. Speranțele și planurile a câteva mii de oameni au mers în iad. Muzica a bubuit. Dulceața pe care tocmai o înghițisem părea fără gust, iar cafeaua dezgustătoare. Încă nu apucasem să ne compătimească, iar jandarmii ne conduseseră deja la tren, gata să plecăm spre est.

Trei vagoane erau ocupate cu provizii. Ni s-a ordonat să ne aliniem în spatele lor. Nu am încercat să ne ascundem dezamăgirea și dorința de a scăpa, așa că jandarmii nu ne-au lăsat nici măcar un pas. Ni s-au dat pălării de blană, ca cele care se etalau pe capul soldaților ruși, din

lână de oaie răsturnată, mănuși de bumbac cu căptușeală de lână și galoșuri uriașe. În plus, toată lumea a primit mai multe conserve de conserve. S-au pus capăt îndoielilor: suntem trimiși să petrecem încă o iarnă în Rusia. Mulți erau gata să izbucnească în lacrimi.

Trenul era plin la capacitate maximă. A fost călărit de băieți foarte tineri care nu intraseră încă niciodată în luptă, veterani care se întorceau din vacanță, nu se simțeau mai fericiți decât noi și cei care trebuiau să renunțe la ideea vacanței.

Am mers mult timp cu trenul și abia treptat ne-am dat seama ce ni s-a întâmplat. Mi-am amintit ce sentimente m-au cuprins

eu în Magdeburg când am aflat că nu mă vor lăsa să ajung acasă. Și de data asta nici nu am reușit să vizitez Berlinul și să o văd pe Paula. M-am gândit la ce s-a întâmplat, iar inima mea a devenit din ce în ce mai întunecată. Adevărat, mai aveam o mică speranță să ajung la regiment și să iau o bucată de hârtie pe care o convalesc. A fost necesar să explici asta jandarmului! Ce rost are: e inutil să vorbești cu ei! Trebuie să ne întoarcem la compania noastră, iar acolo Wesreidau va aranja totul.

Trenurile care mergeau în față s-au deplasat, ca întotdeauna, cu viteză maximă. Nu ca trenurile dinspre vest, care au oprit multă vreme fără niciun motiv aparent. Echipa noastră nu face excepție. Dar o urgență ne-a întrerupt călătoria.

Locomotiva s-a repezit cu viteza maximă spre Vinnitsa. Săgețile au fulgerat cu numele orașelor la care acum nu se putea ajunge: Konotop, Kursk, Harkov...

Trecuse un sfert de oră de la plecare, când trenul a frânat brusc și atât de brusc încât aproape că a deraiat. Am fost aruncați la podea. Au fost blesteme. Soldații în paltoane lungi alergau de-a lungul căii ferate și răspundeau la întrebări:

„Ești norocos că te-am oprit.

La cinci sute de metri spre est, pista, care trecea prin mijlocul pădurii, a fost blocată de mașini răsturnate. Am ieșit să aflăm ce s-a întâmplat și am auzit voci înfundate:

„Partizani... drumul este minat... trenul este încărcat cu explozibili... o sută cincizeci de soldați au murit... răzbunare... detașamente... persecuție”.

Cei dintre militarii care nu au fost răniți au început să demonteze blocajul. I-am ajutat pe răniți. Se pare că partizanii, după ce au distrus poteca, au deschis focul și asupra celor care au încercat să iasă din mașinile care ardeau. Ofițerii au fluierat în timp ce adunau oamenii. Cel puțin trei mii de soldați s-au târât din echipa noastră. Am fost împărțiți în trei echipe. Cel mai mare a mers să urmărească inamicul. Am intrat si eu in acest grup. Al doilea a fost trimis să

ajute răniții, iar al treilea a fost lăsat pe loc pentru a proteja trenul. Lucrurile mele au fost lăsate în vagoane.

La fluier am intrat în pădure, făcându-ne drum prin zăpadă adâncă.

Plimbarea prin zăpadă nu este atât de ușoară pe cât pare. În zece minute sunteți cu toții acoperiți de sudoare. După douăzeci -

295

își trage răsuflarea. O oră mai târziu, plămânii nu mai funcționează, iar ochii încep să se dubleze. Gerul era mic, iar de la „exerciții de gimnastică” toți eram acoperiți de sudoare. Ofițerii s-au săturat să se grăbească cu viteză maximă. Au ordonat să treacă la pasul obișnuit.

După o oră și jumătate am ajuns într-un sat mare. Colibele erau acoperite cu acoperișuri de paie; în apropiere stăteau hambare țesute din crengi.

Când am ajuns noi, satul era plin de soldați germani. Piața principală era aglomerată de locuitori - bărbați, femei, copii. Gesticulau și discutau ceva cu voce tare. Erau soldați în jur. Mulți aveau armele pregătite. În mijlocul pieței, un alt detașament îi împingea deoparte pe câțiva dintre țărani. În dreapta, în casa în care, se pare, locuia șeful satului, stătea un al treilea detașament, care și-a îndreptat armele spre ruși, care zăceau pe burtă chiar în zăpadă. La început chiar am crezut că sunt morți.

„Partizani”, mi-a explicat un soldat care stătea lângă mine. - I-am prins aici.

Sunt cu adevărat vinovați sau au fost doar bănuiți? Interogatoriul a durat cel puțin o oră. Rușii, întinși pe pământul înghețat, probabil că au toate măruntaiele înghețate. Dar la fel fac și mitralierii noștri.

Un pluton SS a fost inclus în detașamentul care urmărea partizanii. Probabil că atenția lor a fost atrasă de peticele „Grossdeutschland”. SS-ul a preferat să aibă de-a face cu soldații diviziilor de elită. Fără să explicăm nimic, am fost încărcați în camioane SS. Nu am știut niciodată ce s-a întâmplat cu cei care zăceau pe pământ. Timp de aproximativ douăzeci de minute am condus prin teren muntos, apoi am fost lăsați. Un căpitan SS, îmbrăcat într-o haină lungă de piele, a ținut un scurt discurs:

„Du-te la dreapta, în pădure, luând toate măsurile de precauție. Nu poți vedea de aici, dar există o fabrică la aproximativ o milă spre vest. Informatorii ruși care ne însoțesc spun că acolo există un centru partizan. Trebuie să atacăm brusc partizanii și să-i ucidem.

Căpitanul a numit comandanții detașamentului. Ne-am pornit. Da, sunt din ce în ce mai bine! Ar fi mai bine să rămână în spitalul din Vinnitsa.

A trecut puțin timp și în fața noastră au apărut acoperișurile metalice ale fabricii, despre care a vorbit căpitanul. Dar

296

Înainte să avem timp să le vedem cum trebuie, a sunat o explozie de mitralieră.

— Înțeleg, nenorociților! Renunță, nu vei regreta! strigă SS-ul.

Au mai răsunat câteva împușcături, apoi s-au auzit clicuri ale mitralierelor rusești. Eu și soldatul ne-am repezit sub un copac. Ramurile ei, sub greutatea zăpezii, aproape că atingeau pământul. Fluierele ne-au îndemnat să începem ofensiva, dar am decis să aștept pe loc. Este o prostie să te urci sub gloanțele unui pumn de partizani. Tipul care stătea întins lângă mine mi-a șoptit:

- Ia-o, nenorociţi! De data asta nu vor pleca! Le vom arăta cum să arunce în aer trenuri!

După o luptă de cinci minute, SS-ul a mai capturat zece ruși. Unii dintre ei au fost curajoși și au cântat cântece, dar mai ales au cerut milă. Treizeci de oameni SS i-au condus la camion, bătându-i cu paturile de armă și punând întrebări. Am crezut că totul s-a terminat deja, dar apoi fluierul căpitanului a sunat din nou.

„Acești ticăloși", arătă el către ruși, „spun că nu este nimeni aici în afară de ei. S-au hotărât că ar putea să ne depășească, să-și protejeze prietenii ascunși în clădire. Îți ordon să pieptene totul. Arătă spre clădirile fabricii: — Trebuie să le luăm pe toate împreună cu armele.

Nu era nevoie să ne certăm, desigur. Cu gurile uscate, ne-am mutat în clădirile fabricii, care ar putea foarte bine să ascundă lunetişti. Faptul că grupul nostru era mare nu însemna nimic. Să-i învingem pe partizani, dar fiecare glonț tras de ei va lovi undeva. Chiar dacă numai eu sunt rănit într-o armată de învingători de un milion de puternice, n-o să-mi pasă nimic de victorie. De obicei, sunt mândri de numărul mic al celor uciși, dar pentru cei care au murit, acest lucru nu le ușurează. Numai Adolf Hitler a spus ceva demn despre asta: „Chiar și armata victorioasă trebuie să numere victimele".

Ce s-ar putea produce într-o fabrică dintr-o astfel de sălbăticie? Poate e o fabrică de cherestea? În prima clădire era o fabrică de cherestea mare, apoi mai erau câteva. Am văzut și un excavator cu găleți murdare. Nimeni în primele două clădiri. Poate că partizanii nu mințeau. Dar ni s-a ordonat să inspectăm totul. Detașamentul a înconjurat clădirile fabricii, apoi a început să comprime inelul, îndreptându-se spre centru. Am trecut pe lângă mai multe șoproane uriașe care păreau să fie pe cale

297

cădea jos. Stăteau nevopsite, cu părțile de fier mâncate de rugină, ca o ancoră veche într-un port.

Vântul era din ce în ce mai puternic. Hambarele scârțâiau. Și de jur împrejur era liniște, întreruptă doar de sunetul metalic al obiectelor răsturnate de SS.

Opt persoane au intrat în clădire, în care ceva a declanșat. Nu erau ferestre, ceea ce înseamnă că era întuneric. Fiecare rafală de vânt agita plăcile și scândurile libere. În teorie, toată lumea a înțeles că fiecare minut poate fi ultimul, dar în practică, nimeni nu și-a luat măsuri de precauție. Se pare că SS-ul a încolțit câțiva ruși afară. Am auzit împușcături, țipete și zgomot de picioare. Deodată, întunericul a fost sfâșiat de grenade aruncate de la ultimul etaj sau din dulap. Imediat, rănitul gemu. O secundă mai târziu, doi au căzut pe podeaua prăfuită, iar doi s-au îndreptat spre ușa deschisă. Restul au început să caute acoperire, dar în întuneric nu a fost ușor. Au mai răsunat câteva focuri. În dreapta mea, încă doi soldați au țipat. Abia am ținut pușca: glonțul a străpuns patul și doar ca prin minune nu m-a lovit. Acei soldați care se îndreptau spre ușă au fost răniți a doua oară. Soldații au alergat spre noi de afară, dar nu au îndrăznit să intre: s-au oprit în prag și au tras mai multe focuri care ne-ar fi lovit mai degrabă decât pe partizani. Am țipat cu toată puterea. Deodată, vreun idiot va veni cu ideea de a arunca o grenadă. Atunci sfârșitul nu este doar pentru ruși, ci și pentru noi. Rușii au tras la întâmplare în țintele în mișcare. Gloanțele au străpuns pereții subțiri. Pentru cei care au rămas afară, nu au fost mai puțin periculoși decât pentru noi. Aproape că am murit de frică.

Sunt lăsat aici singur? Am devenit și mai speriat decât lângă Belgorod. Mi-am strâns buzele până au sângerat ca să nu țip. Afară, oamenii noștri nu s-au retras: vor reuși ca șopronul să zboare în aer. Înăuntru, rușii s-au ascuns ca păianjenii care așteaptă prada.

De unde zăceam nu se vedea nimic. Deodată, în spate, undeva între o grămadă și o grindă, se auzi o zgârietură. Am înghețat, ascunzându-mă în spatele unei țevi puternice și totul s-a transformat într-un zvon. Evident, cineva se scarpină: acum mai liniștit, apoi mai tare. Mi-am ținut respirația la limită și chiar am încercat să-mi opresc bătăile inimii. Gânduri groaznice mi-au trecut prin cap. M-am închipuit prizonier al partizanilor, un ostatic cu care vor

urmează să iasă din încercuire. Panica m-a cuprins cum nu am mai experimentat până acum. A fost înlocuită de o dorință pasională de a supraviețui cu orice preț. Tremurând de frică și furie, am experimentat o singurătate și o disperare teribilă, dar am decis să lupt până la capăt. Deodată, un bărbat a apărut la cinci metri distanță. Altul a apărut în spatele lui. S-a târât spre sacii grămezi. Amândoi erau în umbră, dar le-am putut distinge hainele civile. Prima purta o pălărie mare. Silueta lui este întipărită pentru totdeauna în memoria mea. Pentru o clipă a înghețat și a început să privească în întuneric. Apoi s-a îndepărtat de câțiva pași de mine.

Am ridicat încet și în liniște pistolul și am îndreptat botul spre ea. Mi-a mai rămas un singur glonț, iar oblonul nu a trebuit să fie deschis. Faceți cel mai mic zgomot și am terminat. Din fericire, afară s-a auzit zgomot, care a distras atenția partizanului. Am țintit. Degetul era pe trăgaci. Pentru o clipă am ezitat. Este greu să împuști o persoană cu sânge rece așa, decât dacă, desigur, nu ești complet lipsit de inimă sau nu ți-ai pierdut capul de frică. Și s-a îndreptat

încet spre mine. Însoțitorul lui nu era vizibil. Probabil că a mers la o distanță de douăzeci de metri de noi.

Am auzit respirația unui bărbat apropiindu-se de mine. Poate că i s-a părut că vede pe cineva ascuns în umbră, poate că a prins licărirea unei puști. Timp de o zecime de secundă, a ezitat. Apoi am tras, iar el a căzut în noroi. Al doilea rus a fugit, lăsându-și tovarășul întins la picioarele mele. Și apoi panica m-a cuprins. M-am simțit ca și cum cădeam într-un abis. Am fost sfâşiat de o dorinţă conflictuală: voiam să fug, dar de frică tot corpul meu părea paralizat. M-am uitat la cadavrul care zăcea cu fața în jos în fața mea. Nu-mi venea să cred că eu l-am ucis. Am așteptat să apară sânge pe pământ. Restul părea neimportant. Am fost doar șocată.

Deodată o parte din zid s-a prăbușit. La lumina zilei, ceea ce se întâmplase nu mai părea atât de tragic. La vederea soldaților germani care intrau în șopron, am ieșit din letargie. Și chiar a distins printre ei pe căpitanul SS. Stătea cu fața la mine la vreo douăzeci de metri distanță.

- E cineva în viață? el a strigat. Am ridicat mâna și el m-a văzut. Nu am uitat că un alt rus se ascundea undeva în hangar, așa că nu am vrut să atrag atenția asupra mea.

299

manie. De undeva a venit strigătul unui al doilea soldat german, speriat nu mai puțin decât mine:

- Aici, prieteni. Am o persoană rănită aici.

- Nu misca! răspunse căpitanul. „Până când vom curăța magazia de ruși.

A observat un cadavru întins la picioarele mele. Se auzi un zgomot de motor, deveni din ce în ce mai tare. Din adăpost, am văzut un transportor blindat de personal târându-se prin zăpadă. Într-o secundă, a făcut o gaură în perete. De carenă atârna o mitralieră. Hangarul era iluminat de un fascicul puternic al reflectorului. Soldații care călăreau pe armură și-au ridicat puștile. O rază de lumină m-a atins pentru o secundă și un fior mi-a străbătut șira spinării. Mi-am imaginat chipurile rușilor: cât de speriați trebuie să fie! Prin prag se vedeau rămășițele detașamentului nostru.

Căpitanul a strigat:

"Predați-vă înainte să vă ucidem pe toți!"

Nu a fost nici un raspuns. Apoi au venit țipete de pe căpriorii slab luminați. O mitralieră puternică a vorbit. Se părea că fiecare lovitură ar face bucăți hangarul. Gloanțele explozive au lăsat găuri în acoperiș prin care pătrundea lumina. Soldații germani adunați afară au tras în căpriori, în spatele cărora se ascundeau cel puțin cincisprezece partizani. M-am ghemuit pe podea si mi-am pus mainile peste urechi ca sa nu surd. O mitralieră rusă a tras deasupra capului. Cineva a țipat astfel încât sângele a înghețat în vene și trupul cuiva a căzut pe podea. Mitraliera a reușit să demoleze restul acoperișului. Lumina a

izbucnit în hangar. Acum, cu siguranță, partizanii nu vor pleca. Un alt rus a căzut la podea, restul au încercat să fugă, dar în cele din urmă au murit cu toții. Așa am răzbunat moartea soldaților germani din tren. Hambarul era plin de soldați germani. Am reușit să ies din adăpostul acoperit de noroi. Bucăți de lemn erau înfipte între centură și pardesiu.

Ne-am întors în sat, urlând un cântec:

Acesta este pământul meu, acesta este casa mea!

Am câștigat și nimeni nu ne-a putut judeca.

SS-urile au încărcat prizonierii în vehiculele lor și au condus de-a lungul drumului pe care îl făcusem pentru a ajunge aici. Ni s-a ordonat să urmăm în trei. Până am ajuns în sat, mulțimea care ne-a văzut mergând spre fabrică se împrăștiase deja.

300

SS le-a dat fiecăruia un certificat în care se explică circumstanțele în care am întârziat sosirea. Ni s-a ordonat să ne întoarcem la tren. Nu am regretat că am plecat.

Ultima scenă pe care am văzut-o nu a fost plăcută. Echipa, îmbrăcată pentru execuție, s-a pus pe treabă. Au răsunat patru focuri și patru partizani au fost terminați. Au căzut în zăpadă. Am tăcut. Ofițerul ne-a explicat. Ca urmare a sabotajului, cel puțin o sută dintre soldații noștri au murit. Partizanii sunt de vină pentru tot ce s-a întâmplat. În plus, cum poți compara un partizan și un bărbat în uniformă germană? Într-un fel sau altul, ar trebui să fie împușcați fără proces. Acestea sunt legile războiului.

Ne-am petrecut noaptea în tren, care a stat pe loc. Cu mare dificultate am reusit sa adorm. De îndată ce am închis ochii, un coșmar a căzut peste mine. O piatră uriașă a apărut în fața mea și sânge întunecat curgea de jos. S-a pus pe picioarele mele și le-a ars.

A doua zi gerul s-a intensificat. Ne-am urcat într-un alt tren care a venit să ne ia și am ascultat zgomotul monoton al roților. Păduri acoperite de zăpadă treceau pe lângă. Numai ocazional imaginea monotonă era ruptă de pinii singuratici care stăteau pe dealuri. Spații nemărginite, în care niciun picior de om nu a pus piciorul, parcă create pentru uriași, ne-au insuflat din nou incertitudine. Poate cineva să supună această țară?

Seara am ajuns la Vinnitsa. Mișcarea a fost neregulată din cauza începutului raidului aerian. Gara era plină de soldați îmbrăcați în paltoane lungi de iarnă. O parte a diviziei „Grossdeutschland” avea sediul la acel moment în Vinnitsa, așa că jandarmii m-au trimis direct la postul de comandă. Organizația care domnea în divizie m-a surprins plăcut. De îndată ce mi-am dat numele și numărul companiei, mi s-a arătat imediat locația unității. Am fost îngrozit să aud că ne-am întors în prima linie și, împreună cu alte douăzeci de companii, am ocupat o zonă la cinci sute de kilometri de Vinnița. Mi s-a dat numărul de raion și sector. Și mă gândeam cum să-mi întâlnesc prietenii și să

le povestesc despre anularea vacanței și cum ne vom da seama cum să o restabilim. În schimb, ne vom întâlni în șanțul înghețat. Parcă am fost lovit de o bufnitură. Pierdut

Pe baza a ceea ce am auzit, am stat în fața sergentului de stat major care mi-a găsit numele în liste. Nu mi-ar fi acordat atenție dacă comportamentul meu nu l-ar fi făcut să vorbească:

- Ce altceva? Ești bolnav?

Șocul a fost atât de mare încât i-am spus adevărul:

- Am plecat în vacanță, în remediere, domnule Stabsfeldwebel. Și la Lublin am aflat că a fost anulat.

„Țara noastră trece greu”, a răspuns el după o pauză. „Nu ești singurul care și-a pierdut o odihnă binemeritată. În aceeași poziție au fost cei care au fost aici înaintea ta și vor fi cei care vor veni mai târziu.

Am vrut să adaug că oficial concediul mi se cuvenea, dar sergentul-major a dat peste un certificat eliberat de căpitanul SS.

– Văd că te-ai remarcat în lupta cu partizanii, spuse el. - Felicitări. Voi include certificatul în dosarul dumneavoastră, iar comandantul companiei vă va oferi fără îndoială o promovare.

Oricât de trist eram, tot zâmbeam.

– Mă bucur foarte mult, domnule Stabsfeldwebel, m-am strâns din mine, jumătate sincer, jumătate oficial.

- Și mă bucur pentru tine. Mi-a întins mâna.

M-am trezit în compania a treizeci de soldați care au suferit aceeași soartă. Totuși, am petrecut noaptea într-o clădire caldă și confortabilă, care fusese transformată în cazarmă. Nu erau suficiente paturi pentru toată lumea, dar fiecare cameră era încălzită și podeaua era caldă. În ciuda presimtirilor alarmante, am dormit bine.

Am învățat de mult să adormim la o oportunitate convenabilă, când a trebuit să așteptăm: asta ne-a permis să scăpăm de gândurile grele și să intrăm într-o stare inconștientă. De ce să te gândești când sufletul și așa zgârie pisici. Somnul a ajutat și el: am încetat să ne mai gândim la prezent, iar puterea ne-a fost restabilită. Păcat că nu poți dormi suficient în avans, în cazul în care somnul nu este posibil.

Ne-am petrecut restul serii si a doua zi in vis, intrerupt doar de mancare. Un ofițer ne-a scos din somn. Seara, ne-a ordonat să luăm camioane pentru a merge la posturi. Tremurând, de parcă am fi căzut sub un duș de apă rece, am ieșit în stradă. Apelul nominal a trecut și ne-am luat locul în camioane.

Încă nu venise zorile și ajunsesem deja în satul construit de sapători. Ni s-a ordonat să coborâm din camioane. Fiecare a primit o porție de cafea de orz, care a fost încălzită constant în trei cuburi. Era îngrozitor de frig. Amintiri din iarna precedentă au prins viață în memoria noastră: cum ne-am trezit din frig, cum era imposibil să ne spălăm, păduchii, pe scurt, despre ce fel de tortură a fost. Totul în jur amintea de război. Pâlniile spuneau că atacurile de artilerie au loc în mod constant. Deci sectorul nu este sub controlul nostru.

Cincizeci de oameni urmau să se alăture plutoanelor lor, care erau despărțite unul de celălalt pe cincizeci sau șaizeci de kilometri. Am fost împărțiți în patru grupe, fiecăruia li s-a dat corespondența și rechizitele solicitate de companii, li s-a arătat unde să mergem, iar ofițerul a anunțat cu bucurie că trebuie să parcurgem o distanță de cel puțin patruzeci de kilometri.

Ne-am pornit în călătoria prin văile acoperite de zăpadă. Chiar și la un kilometru de punctul de adunare au început fortificații puternice: tunuri antitanc, câmpuri de mine, poziții pentru mitraliere. Și în jur - o țară fără margini, de la care nu se putea aștepta decât necazuri. Trecand de ultima linie de fortificatii, ne-am dat seama ca ne aflam pe un teren care apartine celui care merge pe el. Aceasta înseamnă că fiecare zi poate schimba mâinile. Nimeni nu știa unde merge linia frontului în acest sector. Se puteau aștepta la ambuscade peste tot. În fiecare minut se așteptau la o coliziune cu inamicul.

Un soldat din plutonul nostru mergea cu mine. Era un recrut, doar un băiat, înalt și slăbănog. Ochii lui, ca ai gazelei, priveau constant spații nesfârșite și nu puteau percepe ce vedeau. A văzut doar priveliști minuscule ale Renaniei și nici măcar nu și-a putut imagina că există orizonturi care s-ar putea întinde până la infinit. La fel m-am simțit acum aproximativ un an.

După zece zile de ninsori, a început vremea însorită și geroasă. Rafalele de vânt au expus fâșii de pământ și am mers de-a lungul lor, dacă era posibil.

Cinci sau șase avioane au zburat spre sud. Am înghețat, încercând să stabilim ale cui erau. Dar avioanele au dispărut în depărtare și nici nu am avut timp să înțelegem dacă erau iac sau Messerschmites-109.

303

Până la prânz, încă nu știam cu adevărat dacă mergem pe drumul cel bun. Ofițerul însărcinat să ne ducă la loc a spus că suntem pe drumul cel bun, dar din expresia lui am văzut că era îngrijorat. Această tundra nu este de glumă. Te poți preface că ești un urmăritor în pădurile din Fontainebleau, dar aici te simți mic și pierdut. Natura se comportă cu o indiferență atât de ostilă încât pur și simplu vrei să te încrezi în Dumnezeu.

Așa că am rătăcit mult timp. În cele din urmă, au dat peste stâlpi de telegraf, abia ținându-se de pământ. Mergeau de-a lungul unui drum pe care, evident, mergeau: era plin de gropi proaspete.

Sergentul-major a hotărât să mergem spre sud: astfel ne vom găsi unitățile mai repede. Gândul lui părea ciudat: la urma urmei, atunci vom merge perpendicular pe poteca pe care tocmai am mers. Dar nu ne-am băgat într-o ceartă. Ce rost are să ne certăm despre ceva care oricum nu contează. În plus, perspectiva de a petrece noaptea sub cerul liber nu ne-a plăcut deloc. Va trebui să vă amintiți din nou de vechiul, să vă adunați cu toată puterea pentru a supraviețui. Ideea unei vacanțe mi-a trecut din nou prin minte, dar am dat-o deoparte, iar împrejurimile au căpătat din nou culoarea formei noastre.

Tânăra recrută a rămas fără cuvinte. S-a uitat la stepa acoperită de zăpadă, la chipurile veteranilor experimentați care i se păreau și, având încredere în noi, așa cum se încrede un păstor în stele, a urmărit cu respect în urma noastră.

Deodată, la un kilometru de noi, am văzut ceva uriaș. O botniță ieșită dintr-un puț de zăpadă. Ne-am dat seama că era un tanc camuflat. Desigur, ale noastre, altfel am fi fost pe lumea cealaltă demult. „Panther” a fost scufundat în zăpada de pe turn. Și în apropiere se vedeau două-trei pirogă. Pe tanc a apărut o cisternă, îmbrăcată într-o jachetă fără mâneci din lână de oaie. S-a prezentat și a ieșit să ne cunoască. Ne-am prezentat și noi. Așa era atunci. A spus că rezervorul s-a stricat și li s-a ordonat să-l îngroape. Acest lucru s-a dovedit a fi greu de realizat. Erau opt tancuri în total. Despărțiți de voința sorții de unitatea lor de tancuri, au rămas blocați singuri în aceste spații nemărginite timp de trei săptămâni. Odată au apărut / rușii, dar două mitraliere i-au forțat să se retragă. După aceea, locul unde se afla rezervorul a fost desemnat ca punct oficial de observare.

Acestea urmau să fie înlocuite două săptămâni mai târziu. Erau aici de trei săptămâni și spuneau că aproape că dormeau noaptea.

- Unde este linia frontului? a întrebat sergentul nostru.

„Da, peste tot”, a răspuns cisternul. „În mare parte piese în mișcare. Seara, cărucioarele trec peste drum. Le este frică să aprindă farurile. De fiecare dată suntem speriați de moarte. Postul nostru de radio a fost bombardat, așa că suntem complet separați de lume. Deci nu va dura mult să înnebunești.

„Trebuie să ne întoarcem în unitățile noastre”, a explicat ofițerul. Suntem încă departe?

„Linia frontului este la zece până la cincisprezece kilometri de aici. Dar este greu de spus cu siguranță: situația se schimbă în fiecare zi.

Ne-am oprit în confuzie.

— Să mergem, spuse în cele din urmă ghidul nostru. Trebuie să găsim ceva.

Tancurile ne-au uitat cu regret la părăsirea postului lor. Întunericul a venit mai devreme decât am crezut. A coborât o ceață grea. În cele din urmă am ajuns în cea mai apropiată poziție din față. Mașini

abandonate au apărut în întuneric. Santinela, înverzită de frică, strigă cu o voce tremurândă:

- Cine merge?

Sergentul nostru-major a murmurat ceva de neinteligibil ca răspuns din frică. Doar vigilența insuficientă a santinelelor poate explica că am supraviețuit. Soldatul înghețat ne-a condus la comandantul companiei.

„Rușii vin aici din toate direcțiile”, a explicat el pe parcurs. „Nu știm ce să facem. Daca fata nu se stabilizeaza, va ajunge si aici. În orice caz, raftul pe care îl cauți nu este aici.

Am dat peste comandantul companiei, căpitan după grad. A ieșit din șanțul luminat de lumânări. Căpitanul părea bătrân și bolnav. Și-a aruncat degajat un pardesiu pe umeri și o eșarfă groasă și ușoară i-a fost legată de gât. În loc de cască, avea o șapcă pe cap. Din obișnuință, am luat sub vizor.

Ofițerul a desfășurat harta, încercând să ne dea indicații. Dar a fost și mai greu să găsești ceva pe această hartă decât pe pământ. La lumina unei lanterne, căpitanul a conturat direcția și a decis să ne trimită spre nord-est. Judecând după locație

alte regimente, ale noastre trebuiau să fie undeva acolo. Cât de diferit era de ordinea care domnea în Vinnitsa!

Oricât de obosiți am fost - până la urmă, am pornit la drum în zori, a trebuit să ne croim din nou drum prin zăpadă și ceață. Trei sferturi de oră mai târziu am dat de un șanț, pierdut în această sălbăticie înzăpezită. Soldații și-au făcut loc și ne-au dat un loc. Nu am avut altă opțiune decât să rămânem aici. Altfel, sigur am fi pierduti. Mișcarea într-o ceață caustică a fost dată cu mare dificultate. Frigul de la începutul iernii era cel mai greu de suportat: corpul nostru își pierduse obiceiul. Și totuși am reușit să dormim. Afară, în tranșee, santinelele băteau din picioare. Ceața acoperea totul, iar santinelele nu vedeau decât parapeți.

Noaptea, aproape că am înghețat, în ciuda draperiilor și a încălzitoarelor de lămpi. Temperatura a scăzut la minus douăzeci și cinci. Ceața a umplut șanțul.

Soldații își petreceau timpul cât puteau mai bine. Cineva, scuipând pe frig, a preferat să doarmă, cineva a jucat skat, cineva, strângând un pix cu degetele amorțite, a scris acasă. A trebuit să economisesc la lumânări. Sub ele erau așezate vase, unde se colecta ceara topită. Astfel, a fost posibilă prelungirea duratei de viață a lumânării de patru până la cinci ori. Îmi amintesc încă de piroganele îngropate sub zăpadă, ca pe o legendă pe care am auzit-o în copilărie.

Am ieșit din șanț, clănțănind dinții de frig, și ne-am reluat căutările. A fost liniște deplină. Totul în jur era paralizat de frig - un inamic nu mai puțin periculos decât Armata Roșie. Am mers îndelung de-a lungul sârmei, de care atârnau țurțuri.

Până la sfârșitul dimineții, o parte a detașamentului nostru și-a găsit în sfârșit regimentele. Ofițerii lor ne-au dat locația exactă a celorlalte două unități. Eram șaisprezece dintre noi. Fiecare ne-am căutat propriile companii, deoarece recrutul era trecut într-un pluton complet diferit. Și vremea nu a fost cea mai bună. A trebuit să procedăm prin încercare și eroare, ceea ce înseamnă că fiecare dintre noi a făcut un mare ocol înainte de a ajunge la locul respectiv.

Eram plini de furie. Da ce este! De ce nu ni s-au dat instrucțiuni clare? Soldații germani, obișnuiți cu acuratețea perfectă, nu puteau înțelege cum era permisă o astfel de mizerie. În Polonia, Franța, țările mici, lucrează

306

Wehrmacht-ul a fost organizat pur și simplu superb. Dar în Rusia nemărginită, unde linia frontului era de treizeci de mii de kilometri, eficiența a ajuns la nimic. Situația a fost îngreunată de lipsa transportului în această iarnă cumplită. Și a trebuit să trecem prin alta, deși atunci nu știam despre asta.

Înainte de lăsarea întunericului, cei paisprezece soldați ai grupului nostru și-au găsit în sfârșit unitățile. Tânăra recrută și cu mine am rămas singuri pe drumul înghețat, de-a lungul căruia ne legăteam înainte și înapoi. Am trecut printr-un sat aproape părăsit, unde au rămas doar câțiva soldați, îmbrăcați în orice. Ne-au privit în tăcere. Ne-am grăbit să plecăm.

Deci, ar trebui să ne mutăm spre nord-est. Deși nu era încă destul de întuneric, am încercat să ne stabilim locația după semnele păstrate. Ne-am ținut în dreapta terasamentelor și șanțurilor. Dar în ceața care se îngroșa, toate încercările noastre au fost în zadar.

În ciuda faptului că sunt tânăr, a trebuit să vin cu ceva. Însoțitorul mă aștepta să iau inițiativa. M-am oferit să sape un șanț pentru noapte. Acest lucru l-a îngrozit pe recrut. Voia să meargă orice ar fi.

— Ne vom găsi regimentul în curând, spuse el.

— Da tu asta! Nu te poți plimba pe aici noaptea. Ne vom pierde complet și vom cădea în fălcile lupilor.

- Lupii?

- Desigur. Dar în Rusia sunt multe lucruri mai rele.

„Dar și lupii ne pot ataca chiar aici.

- Încă ar fi! Bineînțeles că vor ataca dacă stăm în picioare. Și când vom ajunge în șanț, ne vor lăsa în pace. Dacă se urcă, îi împușcăm, asta-i tot.

„Putem să-i împușcăm oricum. Și până mâine dimineață nici nu ne vom aminti unde mergeam.

- Suntem pe drumuri! Va veni dimineața, să mergem mai departe. Vă spun: este mai bine să sapi un șanț. Știu deja despre ce vorbesc.

In sfarsit am reusit sa-l conving. De îndată ce am început să ciugulim pământul pietrificat, s-a auzit zgomotul unui motor.

- Camion! se bucura noul venit.

- Camion? Eşti nebun? Nu auzi zgomotând omizile?

S-a uitat la mine.

307

— Tanc? Acesta este rezervorul nostru, nu?

- De unde sa stiu?

Dar suntem în spatele primei linie, nu?

"Doamne, desigur... sper..."

Mereu m-au enervat oamenii cărora le plac explicațiile lungi când trebuie să acționeze instantaneu.

— Deci, ce să facem?

„Dă-te din drum și măcar adăpostește-te în spatele unui năpăd!”

Am plecat deja. Mârâitul căpătă un ton amenințător. Tancul aproape ne-a ajuns din urmă, iar vizibilitatea era zero. A trecut o veșnicie, până când în sfârșit a apărut o siluetă în întuneric. vuietul era asurzitor. M-am uitat în întuneric, dar fără rezultat. În cele din urmă, m-am hotărât și, după ce am ieșit din ascunzătoare, m-am dus la tanc, lăsând satelitul să decidă ce să fac. Într-o secundă, recrutul era deja acolo. Era o întrebare în ochii lui.

„Tigru, tancul nostru”, i-am explicat. Trebuie să încercăm să-l ajungem din urmă.

- Hai să urmăm! Da?

Da, doar fii atent. Și atunci, Doamne ferește, ne vor lua de ruși.

„Dar dacă ajungem din urmă, ne vor blinda?”

- Desigur.

Cu un țipăt sfâșietor, am fugit cu toată puterea spre rezervor. Dar zgomotul motorului ne-a înecat strigătele, iar rezervorul a trecut.

„Ia-ți lucrurile”, am strigat-o pe recrut. - Fugi înainte! Trebuie să-i oprim.

Ne-am repezit după tanc, dar oricât de încet mergea, era imposibil să ținem pasul cu el. Eram deja fără suflare. Mi-am dat seama că în acest

fel nu vom ajunge din urmă cu el și nu mai era decât o singură cale de ieșire. A luat o pușcă și a tras în ceață, în care tancul aproape a dispărut. Deci, în general, nu ar trebui să funcționeze. Tancurile ne pot lua drept un inamic și ne pot împușca cu mitraliere.

Tancul s-a oprit. Echipajul a auzit încă împușcătura. Am țipat cu toată puterea.

Hei tancuri. Suntem ai noștri!

- Ce vrei?

Motorul era la ralanti, zgomotul era mai mic. Ne-am repezit înainte. Acum rezervorul era foarte aproape. Soldatul trebuie să fi ținut degetul pe trăgaci.

- Sunteți doar doi? a exclamat când ne-a văzut. "Ce dracu faci aici?"

308

Încercăm să ne găsim regimentul. Ne-am pierdut.

„Nimic surprinzător. Si noi.

Am fost ușurați să vedem dungile albe și negre de pe casca lui. Așa că aparține și „Germaniei Mari". Am explicat în ce poziție ne aflăm, iar tancurile ne-au dus în rezervor.

Sunteți amândoi din Germania Mare?

-Da.

În turn erau doi soldați. Alți doi s-au așezat în față. Interiorul rezervorului a fost vopsit în portocaliu. O lampă de metal atârnată de tavan arunca o lumină galbenă de jur împrejur. vuietul motorului făcea imposibil să vorbești. Dar aerul era cald. Mirosea a ulei ars.

În ciuda dimensiunilor lor uriașe, cutiile de scoici ocupau atât de mult spațiu încât abia ne-am strâns înăuntru. Comandantul mașinii a ascultat cu atenție și s-a uitat în împrejurimile lui. Din când în când se apleca din mașină. Purta o clapă rusească.

Tancurile au spus că își caută și regimentul. Din cauza defecțiunii motorului, au întârziat două zile. Acum încercau să se orienteze după bateriile și companiile pe lângă care treceau, ceea ce era destul de periculos: până la urmă, un tanc singuratic era la fel cu o fiară oarbă. Nu aveau post de radio, iar plutonierul lor probabil a crezut că sunt dispăruți.

Cisternele ne-au mai spus că toate rezervoarele noi sunt acoperite cu pastă antimine și echipate cu stingătoare externe. Cel mai mare pericol pentru ei sunt puștile antitanc, pe care rușii au început să le folosească, făcând cunoștință cu faustpatronul nostru.

Nici un singur tanc rusesc, au spus tancurile, nu se poate compara cu „Tigrul” nostru. În primăvară, la granița cu România, s-au arătat în acțiune. „T-37” și „KV-85” împotriva „tigrilor” nu vor supraviețui.

O oră mai târziu, rezervorul s-a oprit.

- Indicator! strigă liderul echipajului. „Este o tabără în apropiere, undeva.

A nins, acoperind totul în jur. Un semn ieșit în întuneric. Cisternul a spulberat zăpada de pe el și a citit direcția. Firma în care a fost trimis recrutul era situată la est, lângă alte trei-patru.

309

Diviziile rămase ale regimentului erau în nord-est. Acolo mergea rezervorul.

Tânărul soldat, care se afla pentru prima dată pe front, a trebuit să-și ia rămas-bun și să plece singur în întuneric. Îmi amintesc încă expresia speriată de pe chipul lui albit.

Douăzeci de minute mai târziu am ajuns la unitatea mea. Tancurile au decis să petreacă noaptea aici. Am ieșit din rezervor și m-am dus la cabane să întreb unde să merg mai departe. În coliba comandantului, un ofițer stătea la o masă făcută din scânduri așezate pe cutii. Camera era luminată de trei lumânări. Nu era nici un încălzitor și și-a aruncat o pătură peste pardesiu. Ofițerul a explicat în termeni generali unde se găsește compania.

Am început să-mi croiesc drum prin nesfârșitele pirogări, tranșee, tranșee. Semănau cu cele pe care le-am văzut prima dată în față, dar au fost săpate cu nepăsare. Sapierii au făcut tot posibilul, dar infanteriştii au trebuit să facă din nou treaba principală cu lopeţile. Iarna adevărată a început. Pământul era înghețat. Acum se va înrăutăți doar.

Am pus întrebări nesfârșite. În cele din urmă, soldatul de legătură m-a dus la piroga ofițerilor. Înainte de a mă lăsa să trec, santinela m-a privit în sus și în jos: de ce un simplu soldat este escortat brusc ca un ofițer.

Wesreydau nu a dormit. Gulerul îi acoperea cea mai mare parte a feței. Nu avea nicio pălărie pe cap. Se pare că studia o hartă. Şanţul era luminat de două încălzitoare, dar căldura de la acestea nu era suficientă. La capătul pirogului zăcea un soldat adormit chiar pe podea. Locotenentul dormea și el, așezat pe un sac, cu capul în mâini.

Căpitanul Wesreidau și-a ridicat capul și s-a uitat la mine. Eram pe cale să mă prezint când a sunat telefonul.

Când Wesreidau a închis, în cele din urmă am scapat:

- Caporalul Sayer, căpitane...

— S-a întors din vacanță, băiete?

„Cum pot să spun asta, căpitane?” Vacanta anulata.

- Așa. Dar te-ai recuperat? Cum te simti?

Am vrut să-i spun despre dezamăgirea mea, că vreau să mă odihnesc, chiar dacă doar pentru câteva zile. Dar cuvintele mi-au rămas în gât. Am simțit afecțiune pentru prietenii care sunt foarte apropiați. Eram supărat pe mine, dar nu puteam face nimic în privința acestui sentiment profund.

— E în regulă, Herr Hauptmann. Voi aștepta până la următoarea mea vacanță.

310

Wesreydau se ridică. Nu i-am văzut fața, dar am crezut că zâmbește. Și-a pus mâna pe umărul meu.

- Te voi duce la prietenii tăi. Știu că lângă ei nu este nevoie nici de pat cald, nici de mâncare.

Am fost socat. Căpitanul a ieșit primul, iar eu am alergat după el.

„Îmi place să am prieteni care se luptă cot la cot”, a explicat el. — Wiener, Hals, Lensen și Lindberg acoperă postul. Vor fi fericiți când te vor vedea!

În timp ce figura înaltă a lui Wesreidau apăru în ceață, soldații somnoroși săriră în picioare. Sergenții au raportat situația.

Am ajuns la un șanț adânc. Trei saci zaceau acolo, doi soldați sprijiniți de parapet. Am recunoscut imediat vocea veteranului:

— Bine ai venit la noi, căpitane. Astăzi, putem vorbi calm.

Cât de familiară mi s-a părut vocea lui.

Wesreidau a spus:

Iată-l pe Sayer. Doar vino inapoi.

— Sayer! Da, nu se poate! Credeam că s-a mutat la Berlin.

— Doar plictisit, i-am explicat.

„Bravo”, a răspuns veteranul. - Ai făcut ceea ce trebuie. Aici avem focuri de artificii în fiecare seară, iar la Berlin este complet întuneric. Îmi amintesc ultima dată când am fost acolo, acum un an și jumătate.

Hals trezit a strigat:

- Ce e acel zgomot?

— Trezește-te, strigă Viner. „Aici căpitanul l-a adus pe vechiul nostru prieten Sayer.

Hals sări în picioare.

— Sayer! el a spus. - A ieșit din minți? Ar fi trebuit să revină!

Wesreidau a considerat necesar să intervină:

- Dacă eu personal nu știam cât de curajos te comporți în luptă, atunci ar trebui să te înscriu într-un batalion penal, caporal Hals. '

Somnolența a dispărut din Hals.

„Îmi pare rău, căpitane. Doar că nu m-am trezit.

„Visele tale sunt sumbre, caporale Hals.

31 1

Veteranul a răspuns:

Don ieri. Donets ieri. Nipru în această dimineață. Recunoaște, căpitane, nici măcar unei turme de elefanți nu îi va plăcea asta.

„Știu”, a răspuns Wesreidau. - De când am venit în Rusia, nu am văzut nimic bun aici. Dar dacă ne pierdem încrederea în victorie, va deveni foarte rău.

„În timp ce pierdem pământ și oameni, domnule căpitan, și mult mai repede decât certitudinea victoriei.

- Rușii nu vor putea trece Pripyat, pur și simplu din cauza poziției geografice. Crede-ma.

„Și dacă o fac, atunci unde mergem?” Lindbergh a pus o întrebare stupidă.

— Pentru Oder, spuse veteranul.

Frisoane le-au coborât pe spinare.

— Doamne ferește, spuse căpitanul pe un ton subțire. „Aș prefera să mor decât să nu văd asta.

Poate că Wesreidau a crezut în Dumnezeu. În orice caz, el și-a ascultat rugăciunile.

Capitolul 12

TANQUE ALE ARMATEI ROSII

Al doilea front pe Nipru

Au trecut zece zile de la întoarcerea mea. Am sărbătorit sosirea mea în glorie. În coliba fără ferestre, în care se odihneau, au aranjat un

adevărat festin. Adevărat, nu exista vodcă sau biscuiți. Dar în război ca și în război.

Surplusul de mâncare găsit în colibă a fost lăsat doar pentru mine și prietenii mei. Lăsați măcar alți soldați să moară de foame. Ne încălzeam picioarele în lighene mari cu apă caldă, sau căutam păduchi, sau organizam „curse de niște”. Dar distracția goală a obosit curând. Obosit să ascult aceleași povești de o mie de ori. Curând am fost copleșiți de indiferența atât de caracteristică soldaților de pe front. Nimic nu ne-a surprins: am văzut deja totul.

Zece zile am rătăcit între șanț și coliba în care ne-am odihnit. La fiecare douăsprezece ore mergeau douăzeci de kilometri, separând avanpostul de ruinele satului. În timpul zilei ne-am uitat în jurul spațiului gol, scuze

312

rătăcind în fața șanțului. Noaptea, la o distanță de trei-patru metri, din cauza ceții, nu se vedea nimic. Încă nu i-am întâlnit cu adevărat pe ruși, ofensiva lor nu a căpătat încă puterea deplină.

Din când în când, au apărut tancuri sovietice. Am deschis focurile. Cumva au tras în bateriile noastre înghețate. Când era liniște, omorâm timpul, uitându-ne la zăpada care s-a lipit de cizmele noastre, care, în cele douăsprezece ore de gardă, devenea tare ca piatra, iar apoi, când ne-am întors la colibă, s-a înmuiat din nou. Era strict interzis să facem foc: fumul putea să dezvăluie locația poziției noastre.

Wesreidau ne-a vizitat des. Cred că a tratat detașamentul nostru cu o căldură deosebită. I-a vorbit veteranului pe picior de egalitate, ca om la om. Iar noi, tinerii, le-am ascultat conversațiile, ca băieții adulților, dar nu am învățat nimic pozitiv. Trupele noastre epuizate au părăsit Kievul, care a rămas centrul bătăliei. Am încercat să păstrăm Niprul, dar acest lucru a fost de puțin folos. Ambele bănci erau acum în mâinile rușilor. La Nedrigailov, victoria a fost și ea imposibilă. Soldații noștri aveau de ales: fie captivitate, fie moarte.

Din fericire, a trebuit să acoperim doar aripa de sud a frontului. Eram într-o zonă în care nu erau mai mulți munți decât o masă de biliard. Este dificil să creezi o apărare puternică aici. În a douăsprezecea zi după întoarcerea mea, avioanele rusești ne-au atacat. Mulți soldați au murit. Și în seara aceleiași zile au apărut la orizont unități germane expulzate din Cerkași. Șapte sau opt regimente în zdrențe, flămânde, împovărate de răniți, au căzut peste noi ca lăcustele și au început să ne distrugă magazinele. Era ușor de citit de pe fețele lor ce fel de bătălie trebuiau să îndure. Soldații au reușit să se retragă din Herson și malul de vest al Niprului. Chiar atunci, ca intenționat, iarna a început să arate de ce este capabilă: termometrul a scăzut la minus douăzeci.

Într-una din serile geroase, inamicul a ajuns în pozițiile noastre. Am auzit din timp zgomotul tancurilor. Ca o turmă mânată, stând în tranșee, înfășurați în pături și zdrențe, soldații ascultau sunetele tulburătoare și priveau în gol cu ochii înghețați care lăcrimau de frig. Deși nimeni nu a văzut nimic, apoi unul, apoi celălalt a spus:

313

- Aici sunt ei!

Mii de gânduri, mii de amintiri au trecut prin minte: o patrie îndepărtată, familie, prieteni, iubire disperată. Am trecut peste opțiunile pentru rezultatul bătăliei: capitulare, captivitate, evadare... Evadare... Sau poate e mai bine să mori și să punem capăt tuturor odată pentru totdeauna? Dar cineva își apuca deja armele și își imagina cât de eroic își va apăra pozițiile, îi va împinge pe ruși și va rezista până la moarte. Dar majoritatea s-au resemnat cu moartea. Cu toate acestea, tocmai această smerenie a dus la fapte eroice. Lașii sau pacifistii care s-au opus lui Hitler de la bun început și-au salvat adesea viețile și viețile altora, în ciuda fricii disperate justificate de situația îngrozitoare.

În fața uraganului rusesc, am fugit. Dar nu am avut de ales. Am devenit eroi fără glorie. Cu greu a învins puterea superioară a inamicului. Am încetat să luptăm pentru Hitler, pentru Național Socialism, pentru Al Treilea Reich... și chiar pentru cei dragi, mame, familii bombardate. Ne-am luptat de frică. El ne-a dat putere. Gândul morții a stârnit în noi o furie neputincioasă. Poate că lupta pentru asta este o rușine. Dar astfel de motive sunt mult mai puternice decât orice ideologie.

Da, ne-am luptat pentru noi ca să nu murim în tranșeele pline de noroi și zăpadă. Noi, ca șobolanii, eram gata să ne agățăm de inamic, chiar dacă el era chiar de o mie de ori superior nouă. Frica a transformat poziția noastră într-o fortăreață luptatoare cu disperare, iar rușilor le-a fost greu să pătrundă.

Ne-am întins în pământul înghețat și am ascultat zgomotul din spatele tranșeelor noastre.

Sacul de cartofi – Hals – s-a agitat și s-a apropiat de mine.

Auzi? şopti el. Au rezervoare.

În afară de zgomotul tancurilor, la început nu am auzit nimic. Apoi s-au auzit cântece: au fost înăsprite de ruși. Acum erau plini de entuziasm, ca toți soldații armatei care înainta.

- Acum un an și jumătate am fost la Moscova. Apoi am urlăit și cântece, - a spus veteranul.

Sunetele care ajungeau la noi au devenit mai puternice, apoi mai liniștite, dar nu s-au oprit. Soldații care se odihneau în colibă s-au întors în primele linii. Acum toată lumea este pe linia de luptă. Până și soldații serviciilor auxiliare au fost nevoiți să apere satul. Linia frontului era superficială, dar

314

foarte intins. Una dintre diviziile noastre a ținut o sută de kilometri; rafturile erau apropiate unul de altul. Eram mulți, dar de treizeci de ori mai mulți dintre ei.

Pe nări, buze, gulere s-au format țurțuri de la respirație. Mâinile și picioarele majorității soldaților erau degerate. De obicei, seara mergeam din colț în colț de-a lungul șanțului pentru a ne încălzi. Dar astăzi a fost doar periculos. Toată lumea a înghețat pe loc. Pământul și noi înșine eram acoperiți cu cruste de gheață. Din când în când era necesar să se încălzească arma. Din atingerea metalului înghețat, am primit ca un șoc electric.

Trupele ruse situate la est au tăcut. Tot ce se auzea era vuietul motoarelor.

Din când în când auzeam necheatul pe moarte al unui cal. Ne doream cu disperare să dormim. Timp de cinci, zece minute au căzut într-un somn fără să închidă ochii. Apoi au revenit la realitate. Așteptam zorii. În acest moment, oamenii și animalele mor adesea din cauza înghețului.

Rușii nu se grăbeau. A trecut o zi întreagă de când am auzit primele sunete, dar nu s-a întâmplat nimic. Contraatacul lor ar duce cel mai probabil la victorie. Ni s-a ordonat să nu ne retragem. Fiecare avea dreptul la patru ore de serviciu pe prima linie și patru ore de odihnă. Astfel, a fost posibil să se păstreze numărul minim de soldați în poziții. Mulți au adormit la arme, dar s-au trezit brusc, împinși de tovarăși. Am pierdut bolnavii și răniții. Au mers la spital pe jos sau călare. Dar întăririle nu au venit.

— Ca o capcană, spuse veteranul.

La amurg l-am găsit pe Lindbergh. Era fără pantaloni. Nu a mers departe la o latrină și a înghețat ca să nu poată merge. Când l-am văzut, plângea ca un copil. Nu ar fi rezistat mai mult.

Până în dimineața următoare, rușii nu trecuseră la atac. Eram din ce în ce mai nervoși.

Un avion a zburat, a aruncat patru saci de corespondență. Am primit patru scrisori: două de la părinți și două de la Paula. Toată lumea este mult prea târziu. Scrisorile din Franța au ajuns în general cu o întârziere de o lună. Am citit cu nerăbdare rândurile scrisorii Paulei. Ea nu a spus nimic bun. A fost trimisă la o fabrică situată la șaizeci de kilometri de Berlin. A trăi în capitală a devenit imposibil.

Scrisoarea părinților doar m-a iritat. Tatăl, ca întotdeauna, s-a limitat la două rânduri. Iar tonul jalnic al mamei m-a enervat. I-am spus lui Wiener despre asta, la care el a răspuns:

- Iar francezii sunt capabili doar să se plângă.

Din scrisoarea mamei mi-am dat seama că pur și simplu habar nu are ce se întâmplă cu mine. Biata fata mi-a cerut sa am grija de mine, sa nu dau de necazuri, sa urmez toate ordinele si sa nu imi asum riscuri inutile. Nici nu stiam ce sa cred dupa ce am citit astfel de sfaturi. Mi-am smuls ochii de la scrisoare și am mutat-o către năvalele albe, din care emana pericolul.

Scrisorile citite nu i-au inspirat pe soldați. Mai întâi unul, apoi celălalt a aflat despre moartea unei rude apropiate sau a unui prieten în timpul bombardamentului.

„Această poștă nu este altceva decât o pacoste”, a spus tipul slăbănog. Se uită la prietenul său, care plângea ca un copil.

Un viscol a început după-amiaza. Am trimis mai multe echipe să investigheze. Comandanții s-au săturat să aștepte. Au decis să provoace inamicul. Am auzit mai multe împușcături, apoi cercetașii s-au întors. Ei au raportat că au văzut o mulțime de echipamente diferite cu rușii.

Înainte de căderea nopții, eu și tovarășii mei am fost treziți. Cu inimile bătând, am luat primele linii. Se pare că tancurile se pregăteau să ne atace prin furtuna de zăpadă. Din omizi, pământul înghețat tremura sub picioare.

Soldații care stăteau lângă tunurile antitanc nu și-au luat ochii de la lunerile telescopice, care trebuiau șters în permanență. Au fost săpate mai multe tranșee antitanc, dar au fost prea puține. Știam că dacă treceau tancurile, eram terminați. Toată lumea a pregătit grenade antitanc.

Olensheim, Ballere, Freivich și alții pregăteau o mitralieră grea pentru tragere. Căderea de zăpadă mi-a orbit ochii. Un pistol autopropulsat a deschis focul spre nord.

Vuietul tancurilor era neobișnuit de puternic, dar ele înșiși nu erau încă vizibile. Bătălia a început deja în nord. În ciuda faptului că a început o furtună de zăpadă și a început să se întunece, fulgere au luminat constant cerul. Scurtele rafale de tunuri antitanc au produs un ecou neobișnuit înăbușit.

Acum sunt tancuri. Mergeau cu viteză maximă. Am numărat cinci mașini. Au mers paralel cu linia noastră de apărare. Brigada antitanc trăgea deja. Wiener lăsă calm botul mitralierei pe umăr. Boturile tunurilor tancurilor erau îndreptate spre noi. Cinci obuze au lăsat urme pe T-34, dar tancul nu a suferit avarii serioase și a mers direct spre noi. Se afla deja la zece metri când un obuz antitanc a lovit turela. S-a revărsat un fum gros și negru și a început să se răspândească de-a lungul pământului. Trapele deschise. Am auzit țipete și gemete. Curând, au fost înecați de o explozie puternică. Tancul a fost aruncat în bucăți. Rămășițele corpurilor umane împrăștiate în toate direcțiile. Dar nu am strigat „Ura!”. Din poziţia noastră se auzea doar lătratul unei mitraliere.

Obuzul a lovit și cel de-al doilea rezervor și din acesta a ieșit și fum. Banda mi-a trecut prin degete. Am împușcat echipajul tancului oprit fără milă.

Acum puteam să respir ușor. În jurul nostru ardeau focuri. Tancurile rusești au continuat să avanseze. Unul dintre ei s-a apropiat de pozițiile noastre și aproape a ajuns la noi. Ni s-a ridicat părul pe

cap. Tunul antitanc a funcționat la viteză maximă. În trei secunde, soldații au întors pistolul și imediat a răsunat un foc. Motorul rezervorului s-a oprit, în dreapta au apărut două fulgerări strălucitoare și s-a auzit o explozie puternică. Un alt tanc a deschis focul asupra rândurilor noastre. Nori de pământ înghețat zburau în aer.

Aproape habar nu aveam ce se întâmplă. Un alt tanc a luat foc în dreapta noastră.

- Faustpatron - glorie! a strigat cineva.

Armele noastre au tras într-un tanc care ne pătrunsese în spate. Are un motor stricat. Apoi a avut loc o explozie și partea stângă s-a prăbușit. Dar privirea noastră era nituită asupra T-34, ale cărui omizi i-au zdrobit pe toți cei care cădeau sub ele. Unul dintre vehiculele noastre blindate de transport de trupe, înarmat cu o mitralieră antitanc, a deschis focul. Și calculul tunului antitanc a avut probleme. Freivich a fost rănit, probabil de moarte* Am deschis focul cu mitralierele asupra tancului, care, fără să încetinească, s-au repezit spre pozițiile noastre. Două obuze au explodat în apropierea transportorului de trupe blindat. Al treilea a explodat chiar în fața noastră. Tancul inamic care i-a tras, fugind de urmărire, a dispărut într-o furtună de zăpadă.

Ofensiva rusă, întreprinsă de forțele forțelor blindate, s-a blocat. Bătălia nu a durat mai mult de o jumătate de oră. Rușii au vrut clar să ne testeze. Unele dintre tancuri au fost distruse sau eliminate. Rușii au fost învinși, dar asta nu a însemnat nimic pentru uriașa lor armată. Pentru noi, în ciuda pagubelor mai mici suferite, pierderea a patru tunuri antitanc a devenit o problemă serioasă.

Pentru o clipă, tensiunea s-a atenuat. Telefoanele au sunat în tranșee: autoritățile au cerut un raport. Veteranul s-a sprijinit de peretele șanțului și și-a aprins o țigară, deși acest lucru era interzis. Hals a venit la noi în șanț.

— Se spune că pirogul Vesreydau a zdrobit T-34, spuse el, respirând.

Ne-am uitat la el, așteptând alte vești.

— Rămâi aici, spuse în cele din urmă veteranul. „Mă duc să văd ce se întâmplă.

- Cu grija! Nu fuma! a avertizat Hals.

- Mulțumesc.

Veteranul și-a stins mucul de țigară și l-a îndesat în manșeta mânecii. O jumătate de oră mai târziu s-a întors.

„A trebuit să sap zece minute înainte să scoată Wesreydau. Dar el și alți doi ofițeri sunt în regulă. A primit doar câteva zgârieturi. Un soldat de legătură a fost ucis. Se pare că a intrat în panică și a încercat să intre. I-am găsit cadavrul în ruine.

Am fost încântați: comandantul nostru este intact. La urma urmei, supraviețuirea noastră depindea dacă el era în viață. Am simțit o mare afecțiune pentru el.

În dimineața următoare, zăpada încetase. Pe câmpie se vedeau scheletele tancurilor, neacoperite complet cu zăpadă. Erau cel puțin douăzeci de ei în imediata apropiere a poziției noastre. În urma incendiului, unele dintre mașini au căpătat o nuanță roșiatică.

Aparent, rușii ne-au atacat pozițiile în patru locuri, de-a lungul unui front de douăzeci și cinci de kilometri. Una dintre lovituri a căzut asupra poziției noastre, care era deținută de șase companii. Restul bătăliilor au avut loc la nord.

La opt ne-am întors în prima linie. Sub cerul palid și greu, totul a înghețat. Nu s-a auzit niciun sunet. Nu am văzut niciodată un asemenea cer ca în Rusia iarna. Lumina împrăștiată care curgea de sus dădea împrejurimilor o reflexie ireala. Paltoanele noastre s-au remarcat pe zăpada albă.

Mulți își îmbracă toate hainele de iarnă: un pardesiu, o vestă, o haină. Se mișcau încet și stângaci. Hainele de iarnă nu erau concepute pentru noi și erau adesea rupte. Din exterior, am putea fi confundați cu un set de perne murdare.

Ne-am simțit mult mai puțin stresați. Rămășițele tancurilor rusești ne dădeau un sentiment de superioritate, deși știam că inamicul nu făcuse un atac serios. Și totuși am reușit să rezistam împotriva vehiculelor de luptă inamice periculoase. Faptul că tancurilor li s-a ordonat să nu meargă departe a venit doar la veterani. Tinerii au vrut să creadă că noi i-am oprit. Căpitanul a desfundat personal câteva sticle de vin destinate răniților. Seara am avut o petrecere de băutură în colibe. În coliba noastră am glorificat echipajul antitanc.

În lumina neuniformă a șapte sau opt lumânări, am băut pentru sănătatea caporalului Lensen, Kellermann și Dunde. Grenadierii Smellens și Prinz au clintit pahare cu însuși căpitanul Wesreidau, al cărui braț stâng era bandajat și sângele încă curgea de pe față. Pe o targă erau doi răniți. Le-am aprovizionat cu tutun.

Hals a vorbit cu entuziasm despre cursul bătăliei. Cu mâna stângă, în care era prins paharul, gesticula, iar cu mâna dreaptă se scărpina sub axile. Lindbergh, ca întotdeauna când eram norocoși, era plin de spirit. Îi era mai frică decât ceilalți și deja se vedea pe fața lui ridata timpurie.

Unii dormeau deja, ignorând zgomotul. Cei care nu voiau să doarmă în curând s-au îmbătat prea tare. Ca de obicei, s-au auzit cântece de marș. Pur și simplu nu-i cunoșteam pe ceilalți. În semiîntunericul colibei întreaga scenă părea ireală.

Veteranul a cântat un cântec rusesc. Nu l-am inteles. Nu știam ce fel de cântec este: revoluționar sau ucrainean. Ucraina a fost prietenoasă cu noi. Totuși, acum nu mai conta: zilele Ucrainei sunt numărate.

Fiecare a cântat ce a vrut. Se auzi un zgomot groaznic. Hals s-a lipit de mine, cerându-mi să cânt ceva în franceză. Chiar dacă eram bolnav, m-am supus. A interpretat „Sambre and Maas" și încă câteva versuri.

Drunk Hals a râs și a strigat:

- Francezii se grăbesc în ajutor: „Ura, victorie!"

După aceea a urmat o scenă dezgustătoare. Lensen se ridică, încercând să-și mențină echilibrul.

319

Cine vorbește despre francezi aici? La ce te poți aștepta de la aceste femei?

Se întoarse către Hals. A început să danseze și acum l-a prins pe Lensen de braț, încercând să-l tragă cu el.

– Mai bine taci, idiotule! se răsti Lensen. „Du-te să bagi capul în zăpadă în loc să țipi!"

Hals, care era cu un cap mai înalt decât Lensen, a continuat să danseze. Apoi Lensen l-a lovit pe Hals și l-a lătrat, profitând de un mic avantaj la rang:

- Caporale, calm!

„Da, ce te-ai imaginat că ești?" Și mă taci? Hals se opri din dans și se uită furios la Lensen.

- Atentie! el a strigat. – Sau vei regreta acum!

– Ai uitat de Sayer. Hals a arătat spre mine. Este pe jumătate francez. A trăit toată viața în Franța. În general, francezii sunt de partea noastră.

Hals, evident, a citit aceleași rapoarte ca mine.

- Prostule. De ce crezi asta?

„Dar este adevărat", a spus altcineva. - Eu însumi am citit în „Frontul Ost".

Nu știam la cine să mă uit.

– Haide, idiotule! Ce se întâmplă dacă acești ciupiți ne vin în ajutor? Ce rost au ei? Oricine crede altfel nu este mai bun. Da, iar cei cu părul negru din sud sunt capabili să cânte doar melodiile lor de dragoste la chitară.

Lensen se referea la dușmănia veșnică dintre Germania de Sud și Prusia.

„Lensen”, am spus, „ai uitat: mama mea a crescut la periferia Berlinului.

„Aici trebuie să faci o alegere. Fie ești neamț, ca noi toți, fie o piscină pentru copii.

Eram pe cale să spun că nu prea am de unde alege, dar Lensen m-a oprit să continui.

„La urma urmei, în Polonia, chiar și în Chemnitz, ți s-a cerut să faci o alegere. Îmi amintesc de mine.

Dar el și-a făcut alegerea! urlă Hals. - E în aceeași barcă, în același loc unde tu, eu și noi toți.

„Ei bine, atunci nu e nevoie să spui că este francez.

Nu exista nicio îndoială cu privire la curajul lui Lensen. Pentru distrugerea celui de-al șaptelea tanc, i s-a acordat Crucea de Fier.

Am fost brusc copleșit de un sentiment de neputință. Mi se părea că nu voi realiza niciodată ceea ce Len-sen a reușit să realizeze. Războiul, ca de obicei, m-a paralizat. Poate că sângele moale francez care îmi curge în vene este de vină pentru asta, și care lui Lensen nu-i place atât de mult. De ce sunt mai bun decât Lindbergh? De asemenea, nu este un german adevărat: s-a născut undeva în sud, lângă Lacul Constance. Un reprezentant tipic al „cu părul negru”, din cauza căruia Lensen tocmai se supărase.

Toți erau din nou beți. Dar am stat deoparte și am început să mă gândesc. Cât de mândru eram de serviciul meu, cât de bucuros eram că nu eram mai rău decât tovarășii pe care îi iubesc atât de mult, cât de disperat m-am luptat cu toate adversitățile. Dezvăluirile neașteptate ale lui Lensen pun totul sub semnul întrebării. Întotdeauna am crezut că nu mă place. Dar în Polonia, el m-a salvat și am crezut că originea mea nu este principalul lucru pentru el. Acum știu adevărul. Oricât m-aș strădui, camarazii mei, cu care am suferit atât de mult împreună, mă resping. Mă consideră nedemn să port arme germane? Mi-am blestemat părinții care m-au adus pe lume jumătate german, jumătate francez.

Răul, tristețea, un sentiment de singurătate m-au cuprins. Știam că mă pot baza pe Hals, Wiener, poate pe altcineva. Dar chiar și ei erau departe de mine, erau apropiați de frații lor de sânge. Și nu voi putea cânta cu liniște melodiile germane care îmi plac atât de mult. Și într-o zi voi muri și moartea mea nu va fi mai bună decât moartea unui sclav negru lângă proprietar.

Aceste gânduri erau insuportabile. Suferința provocată de alcool s-a intensificat și mai mult. Am ieșit afară pentru o gură de aer curat. M-am simțit rău. O mahmureală m-a împiedicat să mă gândesc și, întorcându-mă la colibă, m-am întins pe saci, scărpinându-mă de păduchi.

A doua zi dimineața, frontul rus a început din nou să se agite. La început, am fost împușcați de mai multe ori cu arme. De câteva zile rușii ne ținuseră încordați. Nu exista nicio îndoială că pregăteau o ofensivă puternică, ca întotdeauna acţionând încet. În timpul zilei am primit întăriri - un pluton de artilerie. A trebuit să sap noi tranșee, ceea ce a făcut durerea din mâini insuportabilă.

În timpul zilei am tras în inamic cu tunuri de calibru mare. Cu toate acestea, inamicul a rămas suspect de calm. De îndată ce s-a lăsat întuneric, plutoanele încărcate cu muniție au părăsit tranșeele și au început să avanseze pe pământul înzăpezit. Am făcut o ieșire. Noaptea se auzeau ciripitul mitralierelor, exploziile de grenade, țipetele rușilor care nu se așteptau la un atac surpriză și vuietul obuzelor.

Fără să-i lăsăm pe ruși să-și vină în fire, noi, mândri de noi, ne-am întors înapoi în tranșee.

Drept urmare, am reușit să-i provocăm pe ruși. În zori au trecut la ofensivă.

Ca lângă Belgorod, flăcările străluceau peste tot la orizont. Ne-am repezit în tranșee, dar mulți au murit sub foc, fără să ajungă niciodată la acoperire. Ne-am cufundat din nou în toate ororile războiului. Este imposibil să te obișnuiești cu felul în care camarazii geme în chinurile morții, indiferent cât de mult vezi asta. Și deși credeam că pot muri de o moarte demnă de un soldat Wehrmacht, m-am transformat într-un animal vânat, nebun de frică.

Nu mai contam pe Luftwaffe. Cu toate acestea, în mod neașteptat pentru noi, avioanele au apărut pe cer, întârziind ofensiva rusă. A doua zi, inamicul a răspuns în natură. Rușii au încercat în toate felurile să ne distrugă artileria. Drept urmare, artileria a fost retrasă din poziții pe timp de noapte și am rămas singuri cu inamicul să facem isprăvi.

Încă patru zile teribile ne-am ținut tranșeele, în ciuda faptului că rușii au lansat în mod repetat atacuri de infanterie susținute de trupe blindate. Când a fost posibil, am îngropat morții acolo unde au căzut. Optzeci și trei de nume au fost tăiate de pe lista companiei. Olensheim, care se vindecase de o rană gravă lângă Belgorod, a primit un glonț aici, pe malul vestic al Niprului.

Rușii s-au regrupat și au lansat o nouă ofensivă puternică. Se pare că o amânau pentru că terminau ultimele pregătiri. Artileria inamică, care a devenit mai activă în fiecare oră, a aruncat foc de moarte asupra noastră. Veteranul a fost rănit și aștepta alături de alți răniți, dintre care cel puțin o sută, să fie evacuați la spital. Locul lui Wiener a fost luat de un sergent-major. Am continuat să alimentez cu cartușe pentru mitralieră, dar în mod clar nu a fost un soldat atât de priceput precum Wiener cel care a tras din ea.

Noaptea următoare a fost pur și simplu groaznică. Doar fragmente din ceea ce s-a întâmplat au supraviețuit în memoria mea. Noaptea s-a lăsat la cinci. În Rusia, este singura cale: vara aproape că nu există noapte, iar iarna aproape că nu există zi.

Tocmai am rezistat la două sau trei atacuri majore. Strigăte disperate din stânga ne-au spus că mulți soldați mureau acolo. După ce am golit cinci reviste, am încercat să mă țin de cald apucând cu mâna botul cald al unei mitraliere. A șasea casetă a fost ultima. Acum trebuie să așteptăm livrarea de noi muniții. Întunericul a fost tăiat la nesfârșit de fulgerările a mii de obuze rusești. Transeele nu erau prea adânci, iar unele poziții nu ajungeau deloc*. A trebuit să ajungem acolo într-un mod plastunsky, târându-ne câteva sute de metri prin zăpadă amestecată cu bulgări de pământ înghețat.

Din când în când soldații ajungeau la noi, sărind dintr-o pâlnie în alta. Au adus obuze pentru un tun antiaerian de 50 mm, dar într-o zi toate au fost acoperite de un obuz. Nu am auzit niciodată țipete. Câteva minute mai târziu, sergentul m-a trimis la locul exploziei să aduc cel puțin câteva curele de mitraliere. Înainte să pot ajunge la loc, s-au auzit strigăte de „Ura!” rușii. Și apoi grenade și obuze antiaeriene au plouat peste noi. M-am aruncat la pământ. Lângă mine zăceau cadavrele camarazilor uciși cu câteva minute în urmă. Iar muniția după care am fost trimis nu a fost văzută nicăieri.

Se auzi vuietul unui tanc. În jurul meu, sclipiri strălucitoare și explozii roz și galbene străbat întunericul. Eu, după cum spuneau instrucțiunile, am deschis gura mai larg ca să nu-mi trag respirația și să-mi sparg timpanele. Pământul tremura atât de tare încât am încetat să mă mai gândesc unde este vârful, unde este fundul. Mi s-a părut că printre zgomotul general am auzit bubuitul unei mitraliere din care am tras cu Wiener. Mi-a trecut prin cap că înnebunesc. Nu exista ieșire. A rămas să se agațe de pământ, coborând capul și să aștepte apropierea morții.

În stânga se afla un tun antiaerian inversat, dar fără muniție și echipaj. Se auzi din nou bubuitul terifiant al tancului. Lumina reflectoarelor a străbătut întunericul. Tancul a spart linia noastră de apărare și a trecut la douăzeci de metri de locul unde zăceam eu. Deodată a luat foc. Aproape că m-am copt în aer cald. Într-o stare semi-conștientă

Nii auzi zgomot de picioare și blesteme care clar nu suna german sau francez.

Trei sau patru perechi de cizme călcau în spatele lor. Totul s-a întâmplat atât de repede încât nici nu știam dacă l-am văzut sau dacă mi-am imaginat. Mitraliera nu s-a oprit și apoi s-au auzit țipete. Obuzele explodau în rezervor, împrăștiind fragmente de oțel în jurul meu.

Apoi a urmat o pauză care a durat patruzeci și cinci de minute. Abia pe picioare, m-am ridicat și am făcut câțiva pași spre poziția din care am plecat acum douăzeci de minute. Dar din ea nu a mai rămas nimic: doar

fum și trupuri nemișcate. M-am întors și m-am dus în spate. S-a împiedicat de un cadavru, și-a dat seama că și-a pierdut pușca, a apucat o alta de la un soldat mort și s-a repezit să fugă.

Am auzit câteva împușcături și am urcat rapid în șanț, unde trei soldați stăteau deja în aproximativ aceeași stare ca mine. Se uitau în întuneric cu ochii înghețați . Târându-mă până la fundul șanțului, am încercat să-mi pun gândurile în ordine. Mii de fulgere ascuțite ca săgeți încă mai stăteau în fața ochilor mei.

Nu știam ce să fac în continuare și am ascultat doar strigătele soldaților care se aflau în șanț. În sud, pământul a ars, iar cerul a crăpat cu un vuiet.

Rușii au spart frontul pe Nipru. O moarte cumplită aștepta câteva mii de soldați germani și români. Aproximativ douăzeci de regimente nu s-au putut retrage la timp și și-au depus armele. Singura lor recompensă a fost captivitatea.

Dar în rest, războiul a continuat. Am hotărât să ies din șanțul în care mă cățărasem. Aplecându-se, a alergat cât a putut de repede spre alte poziții, unde soldații își bandajau tovarășul. Cineva m-a salutat:

— Sayer! Si de unde ai venit?

Era un vuiet în capul meu.

„Nu știu... nu știu nimic...” am mormăit. - Toți au murit acolo... am fugit...

În spatele nostru se auzi zgomotul unui motor. Tractorul a tras în poziție un pistol antitan greu. Oboseala a acţionat ca un drog asupra noastră. Am privit în gol cum inelul inamicului se strângea în jurul nostru. Apoi, cu strigăte disperate, rugându-se lui Dumnezeu să facă o minune, s-au repezit la fundul șanțului și s-au lipit de pământ. Exploziile, care s-au auzit de fiecare dată mai aproape, au atins o putere extraordinară. Zăpada a căzut peste noi și

pământ înghețat. Până la urmă, a explodat în șanțul nostru. Nici nu am înțeles ce s-a întâmplat. Am fost aruncați pe peretele opus. Pământul s-a prăbușit.

În acel moment, simțind apropierea morții, am trăit o groază sălbatică și mi-am dat seama că îmi pierd mințile. Am fost zdrobit de pământ.

Încă nu-mi amintesc ce s-a întâmplat fără să tremur.

Este dificil să descrii într-un limbaj normal sentimentele care apar atunci când ești îngropat de viu. Noroiul mi-a acoperit fața, mi-a intrat în gât. Parcă m-ar fi cuprins ceva: cu cât mă împotriveam mai mult, cu atât mă țineau mai strâns. Ceva apăsat pe umărul lui. Cu o mișcare ascuțită, mi-am eliberat capul, scăpând de murdărie și de cască, a cărei cureaua mi-a tăiat gâtul.

Gânduri disperate îmi treceau prin cap. Este imposibil să-ți imaginezi așa ceva într-un vis teribil. În acel moment mi-am dat seama pe deplin de semnificația țipetelor pe care le auzisem de atâtea ori pe câmpul de luptă. Am înțeles sensul cântecelor de marș care l-au glorificat pe soldatul care moare în moartea unui erou. Gânduri întunecate vin peste el deodată.

Am mers umăr la umăr ca frații

Și acum e în noroi.

Inima mea este sfâșiată de durere Inima mea este sfâșiată de durere...

Mi-am dat din nou seama cât de greu este să vezi moartea unui tovarăș. Aproape la fel de greu ca să mori singur.

În timpul nopții, rușii au făcut nouă încercări nereușite de a sparge liniile noastre. Dacă ar fi încercat încă una sau două ori, atacul lor ar fi avut succes. Timp de douăzeci de minute, ieșind cu greu din dărâmături, am privit cum un baraj de foc ne distrugea spatele, rămășițele satului și numai șapte sute de oameni din regimentul nostru, numărul cărora la începutul bătăliei era de două mii. opt sute de oameni. În apropiere, doi soldați zăceau într-o baltă de sânge. Muribundul a fost îngropat sub un metru întreg de pământ. Nu putea decât să spere la un miracol. Un alt soldat rănit gemu de durere. Era acoperit de pământ aproape la fel ca mine. L-am eliberat cât mai repede posibil și l-am ajutat să se retragă în spate. Pe drum am observat pușca și am luat-o din nou.

Restul nopții a avut de-a face cu multe probleme. Toate șansele erau împotriva noastră și a existat un singur pariu - viața.

În zori, la primele raze ale unei zile de iarnă, frontul s-a liniștit. Rămășițele regimentului nostru s-au adunat. Peste câmpia acoperită de zăpadă, presărată cu cratere de scoici și cadavre, fumul de oțel se ondula. Cei dintre răniți care încă nu înghețaseră până la moarte au gemut. Gemetele lor semănau cu urletul vântului care mergea pe acoperișul colibei, care se află într-un sat pierdut în mijlocul stepei. Au fost organizate detașamente pentru a ajuta asistentele.

Ca de obicei, rușii ne-au dat ocazia să-i salvăm pe răniți. Soldații inamici au fost în mare parte lăsați pe loc. În legătură cu retragerea, în armata noastră a domnit dezordine. Aproape că nu a existat nicio oportunitate de a avea grijă de miile de răniți, al căror număr era în continuă creștere. Iar rusul-то, cu atât mai mult, nu avea ce să spere pentru noi.

În timp ce medicii îi îngrijeau pe răniți, o duzină de soldați s-au adunat într-o pirogă din spatele colibelor ruinate unde dormim. Căpitanul Wesreidau, care tocmai sosise, era unul dintre ei. În ciuda premoniției dezastrului, ne-am bucurat să ne întâlnim cu prietenii. Hals, Lensen, Lindberg - toți au supraviețuit. Îl ajutam pe caporal să-și panseze mâna grav arsă când Wesreidau și-a anunțat retragerea. Ne-a trimis să-i ajutăm pe ofițeri să numere compania și să se regrupeze. În

zori trebuia să pornim. M-am dus cu Lensen să caut rămășițele plutonului său.

Rușii suferiseră și ei, iar acum își lingeau rănile, pregătindu-se pentru o nouă ofensivă pentru a zdrobi rămășițele frontului nostru. Dar până acum, nimic nu prefigura pericolul în această zi înnorată de decembrie.

Lensen nu putea înțelege ce sa întâmplat cu mine. A fost surprins doar că am supraviețuit. I-am explicat că eu însumi nu am înțeles nimic, dar nu era interesat de părerea mea. A venit cu propria sa versiune a ceea ce s-a întâmplat. Hainele calde de iarnă au dispărut. Tot ce îmi mai rămânea era pardesiul meu. În timpul zborului, am luat o pușcă. S-a dovedit că era rusoaică. Pentru Lensen, totul a căzut la locul lor. Rușii au atacat poziția în care mă aflam, dar pur și simplu nu m-au observat sau au crezut că sunt mort. A început lupta corp la corp. Am reușit să-i smulg rusului o armă și, trăgând înapoi, să trec la a mea.

„Pur și simplu nu poți trece peste asta”, a insistat Lensen. „Nimic, îți vei aminti mai târziu. Alta explicatie nu vad.

Versiunea lui Lensen, desigur, mi s-a potrivit perfect. Eu însumi îmi amintesc doar fulgerările și vuietul, care m-au asurzit și orbit complet. Am încetat să mai disting unde este vestul, unde este estul, unde este vârful, unde este partea de jos. Poate că Lensen încerca să-și repare azi noapte.

La amurg, care a venit la scurt timp după prânz, armata germană a părăsit al doilea front de pe Nipru. Principalele forțe ale armatei ruse înaintau împotriva trupelor germane și române concentrate la sud. Unitățile noastre au putut să se retragă din pozițiile lor. Tot ceea ce nu putea fi luat cu ei trebuia abandonat. Au pornit regimentele „Grossdeutschland”, dintre care jumătate pe jos. Ne-am rugat pentru un lucru, ca cerurile să rețină măcar pentru scurt timp ploaia de moarte, pe care inamicul va începe cu siguranță să o reverse asupra noastră.

Capitolul 13

RETRAGERE

Partizani. — Crăciunul în 1943. - Ține-l pe Bobruisk

Rugăciunile noastre au fost ascultate. Am mers cincizeci de kilometri fără incidente. Am fost neplăcut surprinși că nu am găsit niciodată poziții de rezervă. Erau doar posturi de recunoaștere. Rușii își puteau continua ofensiva fără să tragă nici măcar un foc. Le-am spus cercetașilor să plece cu noi. Au încercat să se certe, pentru că încă nu au fost lupte.

În a doua zi a celei de-a treia retrageri, partea cea mai mobilă a batalionului s-a oprit. Trebuia să servească drept acoperire pe drumul către restul unităților spre vest. Două mii de soldați, inclusiv eu, s-au oprit într-un sat nemarcat pe hărțile cartierului general. Când am ajuns noi, locuitorii intraseră adânc în pădure. Aveam la dispoziție

vehicule blindate și patru tancuri mici. În Polonia, au făcut o treabă bună, dar în comparație cu T-34 păreau o jucărie. Puterea lor de foc era reprezentată de o mitralieră cu două țevi și un lansator de grenade. Am folosit tancuri în loc de tractoare: am târât pe ele douăsprezece sănii cu arme și provizii. Au fost instalate mitraliere antitanc

lenjerie de pat pe vehicule semi-senile; ne-au ajutat și să scoatem camioanele din zăpadă. Zăpada a căzut în spițele uriașelor motociclete Zundapp, iar acestea nu au putut continua să se miște. Coloana noastră a fost completată de trei tunuri antitanc. Cu astfel de arme, am putea lupta împotriva partizanilor. Și a trebuit să se folosească o mitralieră, tunuri antiaeriene și grenade pentru a reține diviziile ruse, care includeau mai multe unități blindate, cel puțin pentru o zi. Chiar dacă am câștiga bătălia, tot ar trebui să ne retragem mai departe.

Lungimea frontului în sectorul nostru nu era mai mare de o sută de kilometri. Iar în jurul perimetrului său au fost amplasate rafturi ca ale noastre. Iar forțele principale ale armatei s-au retras spre vest într-un marș forțat.

Rușii, care au făcut o descoperire spre sud, au neglijat sectorul nostru. Nu avea rost să pierzi soldați în timp ce urmăream un inamic care oricum se retragea. Armata rusă ne-a lăsat pe seama partizanilor. Numărul lor creștea constant. Era greu de imaginat de ce erau atât de mulți într-o țară care părea să fie sub controlul nostru.

Din ordinul lui Stalin, partizanii, atacându-ne pe neașteptate, au îngreunat retragerea. Au folosit obuze cu acțiune întârziată, au minat cadavrele soldaților noștri, au atacat trenuri cu provizii, au izolat detașamente și puncte de adunare; prizonierii au fost tratați fără milă. Dar au evitat bătăliile cu unități pregătite pentru luptă. Partizanii au meritat pe deplin numele pe care le-au dat germanii - teroriști. Prin acțiunile lor, au obținut ceea ce era dincolo de puterea armatei regulate.

Wehrmacht-ul s-a plecat treptat în fața puterii inamicului de multe ori superioară acesteia. Rezistența partizanilor a înrăutățit situația din față, iar spatele nu a mai răspuns apelurilor noastre. Ucraina ne-a tratat cu simpatie, dar și aici au început să funcționeze detașamente de partizani formate la ordinele Moscovei. Populația Ucrainei s-a confruntat cu o alegere: pe cine să sprijine? Partizanii au reprimat tinerii ucraineni, care până de curând ne tratau cu înțelegere sau îi înrolau în unitățile lor. Războiul invizibil fără condescendență și milă a prevalat.

Războaiele subversive nu au chip. Ca și în revoluții, există victime nevinovate, ostatici și autori.

actiuni prost concepute. Oamenii încep să ucidă ca să se răzbune pentru ceea ce s-a întâmplat sau s-ar putea întâmpla. A adăugat doar combustibil la focul uriaș.

În numele libertății marxiste, ucrainenii au fost nevoiți să-și schimbe atitudinea față de noi. Au devenit cei mai mari dușmani ai Germaniei. Războiul a căpătat un caracter total și a fost folosită metoda „pământului ars”. Nu mai cruțăm orașele și satele: până la urmă, noi înșine ne-am transformat în persecutați. Și nimeni nu a avut milă de noi.

În apogeul acestui război deja intolerabil, regimentul nostru și-a îndeplinit teribilul serviciu.

Tăcerea atârna peste drifturi. Doar ocazional era rupt de urletul unui lup taiga. Zece oameni țineau constant de pază: se uitau în depărtare de la colibă, care mai puțin de toate semăna cu o cetate fortificată, sau de la turnurile tancurilor acoperite cu zăpadă și gheață. Uneori îndrăzneau să exploreze pădurea, deși le era frică să meargă departe.

Partizanii au distrus sobele din colibe. Au crezut că vom muri de frig în acest fel. Unele colibe nici măcar nu aveau acoperiș: fie a ars, fie a fost îndepărtat. Poate că partizanii pur și simplu nu au avut suficient timp să distrugă complet satele înainte de a ajunge noi. Dar mai erau prea puține colibe pentru noi. A trebuit să rătăcesc în căutarea unui acoperiș deasupra capului meu. Am ars tot ce ne venea la îndemână, dar exista pericolul ca coliba în sine să ia foc. Nimeni altcineva nu a vrut să irosească energie strângând tufiș în păduri. Soldații, blestemând fumul care nu putea ieși decât prin ușile deschise, s-au adunat într-o grămadă și au încercat să doarmă în picioare, deși tremurau de tuse.

Dar asta era doar în acele colibe în care a rămas acoperișul. Acolo unde nu era fum, nu erau probleme cu fumul, dar era absolut imposibil să se încălzească în ele. Cei care erau mai aproape de vatră riscau să fie arși de vii și trebuiau să se îndepărteze, în timp ce alții, așezați la doar cinci metri, simțeau doar aer cald. Temperatura nu a crescut peste minus douăzeci.

La fiecare două ore, un nou detașament mergea în tranșee, iar santinelele, albe de ger, se întorceau înapoi. Iarna a decolat serios. În plus, am suferit de murdărie. Intenția de a urina trebuia anunțată tuturor celor prezenți. Apoi, restul țineau mâinile înghețate sub urină. A vindecat adesea tăieturile.

329

Dimineața devreme, înainte de a se termina noaptea polară, am început să păzesc. Cerul era la fel de negru ca deasupra Tempelhof în ziua bombardamentului. Până la sfârșitul schimbului, a devenit o culoare roz neobișnuită. La ora trei a sosit tura.

Mi s-au usturat ochii, nasul era complet degerat - a trebuit sa-l acopar cu ceva. Noi, ca gangsterii din Chicago, ne-am pus măști pe față: ne-am întors gulerele și ne-am legat capul cu eșarfe. O oră mai târziu, strălucirea roz s-a schimbat în violet și apoi în gri. Zăpada a

devenit și ea gri, apoi s-a întunecat - și așa mai departe până a doua zi dimineață. Odată cu apariția întunericului, termometrul a scăzut brusc, adesea la treizeci și patruzeci de grade. Toate echipamentele noastre au căzut în paragină: benzina a înghețat, uleiul de mașină s-a transformat mai întâi într-o pastă și apoi într-o masă lipicioasă. Din pădure se auzeau sunete ciudate: copacii trosneau sub greutatea zăpezii. Și când temperatura a scăzut la minus cincizeci, piatra a început să crape. Au venit vremuri groaznice.

Iarna în timpul războiului... Am uitat deja ce înseamnă asta. Și acum se sprijinea de noi ca o presă uriașă, gata să zdrobească totul sub ea. Am ars tot ce ar putea arde. Locotenentul a trebuit să ne apere sania de patruzeci de infanterişti.

- Sania va intra în cuptor! strigau ei.

„Întoarce-te”, a strigat locotenentul. - Pădurea este plină de copaci.

Infanteriștii îl priveau cu o privire neînțelegătoare: la ce folosește sania dacă toți mor înghețați?

Un detașament s-a dus în pădure pentru a obține tufiș. Ei, ca niște fantome, s-au întors cu brațe și i-au aruncat în focuri, care au început să se stingă. Focul nu a putut fi lăsat să se stingă. Ne-am rugat Domnului ca rușii să nu meargă la atac: până la urmă nu am luat nicio măsură de apărare.

Cel mai rău lucru este, desigur, paznicul. Dacă stai pe loc, riști să mori înghețat. La ora nouă a venit din nou rândul meu. Noi - cincisprezece soldați - am stat de pază în ruinele colibei. În prima jumătate de oră, s-au plesnit unul pe altul pe umeri pentru a împrăștia sângele. Iar a doua jumătate de oră a fost o adevărată tortură. Doi au leșinat. Ne-am scos mâinile înțepenite din mânecile pardesiului și am încercat stângaci să le aducem în fire. Mănușile, cusute din piele și lână, erau acoperite cu găuri și nu mai erau puse

330

care nu sunt potrivite. Durerea de la mâini s-a răspândit în tot corpul. Patru soldați au purtat oamenii inconștienți mai aproape de focul care strălucea în întuneric. Dacă ar apărea rușii, ne-ar putea lua cu mâinile goale. Unii dintre noi pur și simplu au înnebunit, alergând plângând ca niște bebeluși. În ciuda ordinului, am părăsit postul și am fugit la cea mai apropiată colibă. Strângându-se prin mulțimea densă de soldați, s-a oprit chiar lângă foc și, strâmbându-se de durere, a căzut în genunchi, apoi și-a întins cizmele chiar în cărbuni. Au crăpat imediat. Am strigat de durere din cauza contrastului dintre caldura si frig. Dar nu am fost singurul, alții au gemut și mai tare.

În cele din urmă s-a dat ordin de a merge mai departe. Arma înghețată se simțea la fel de fragilă ca sticla. Nimeni nu s-a acoperit de glorie luptând împotriva rușilor. Am mai purtat o bătălie - o luptă împotriva înghețului, oboselii, murdăriei și păduchilor. Această luptă a devenit parte din viața de zi cu zi.

Înghețul a luat trei vieți. De trei ori unitățile ultimului gardian s-au întors cu trupurile nemișcate. Inflamația plămânilor, degerăturile generale, slăbiciunea fizică nu au permis să reziste înghețului. Trei au fost aduse la căldură prea târziu. Cinci au fost readuși la viață, turnând alcool în ei.

Am acoperit cadavrele înțepenite cu zăpadă, înfigând un băț cu o cască în mormânt. Nu era timp să vă faceți griji. Cei care, spre propria lor surpriză, se aflau încă printre cei vii, încercau cu degetele amorțite să pornească motoarele care erau înghețate. Situația s-a dovedit a fi disperată. Motoarele nu au pornit.

Feldwebel Shperlovsky a apăsat pedalele tsundappa cu toată puterea, dar el, în ciuda faptului că optzeci de kilograme de greutate au căzut peste el, nu a cedat, iar apoi pedala s-a rupt cu un scrap. Nici măcar metalul nu a rezistat frigului. Am aprins un foc sub rezervoare pentru a le încălzi înainte de a încerca să le pornim. Pentru soldații de infanterie epuizați, agitația cu mașinile era o adevărată tortură. Vesreydau și și-a pierdut răbdarea. Și-a legat cizmele cu pânză de sac, găsită în timpul retragerii.

„Ar fi trebuit să ții motorul la ralanti toată noaptea!” el a exclamat. — Este atât de simplu. Nepăsarea ne va distruge.

L-am ascultat, dar nimic nu s-a reflectat pe fețele noastre. Pentru mulți, moartea a fost o ușurare a durerii.

331

O jumătate de oră mai târziu, s-a auzit strănutul motorului. Cineva a reușit să pornească un vehicul semișenil. Șoferul a lăsat motorul să se încălzească, apoi a început să încălzească cutia de viteze. După două ore de chin, coloana noastră a pornit pe drum, primind ordin de menținere a vitezei minime. Până s-au încălzit mașinile, a trebuit să le urmăresc pe jos.

La prânz, mai multe mașini au oprit. A trebuit să ne oprim și noi. Radiatoarele au suferit din cauza faptului că în ele a fost turnat alcool pur. A trebuit să le repar folosind piese de schimb, dacă, bineînțeles, le puteam găsi. Cel mai adesea am petic găuri cu orice. În timp ce unii lucrau, alții deschideau conserve. Carnea putea fi tocata cu un topor, piureul arata ca cimentul, vinul transformat intr-o caramida.

Oprirea forțată ne-a costat o oră în plus. Conform instrucțiunilor primite prin radio, am mai avut la dispoziție încă o oră pentru a ne conecta cu principalele divizii ale trupelor noastre.

Am trecut prin teritoriul a două posturi de apărare: două tranșee rotunde și trei sau patru colibe înrădăcinate în pământ. Nimeni nu a ieșit să ne întâmpine. Totul părea abandonat aici. Probabil că soldații dorm încălziți de foc. Am trimis un mic detașament să investigheze. Cinci minute mai târziu, unul dintre soldați, fără suflare, se întoarse la coloană:

- Căpitane, necaz! Nu există nimeni în viață... Un fel de groază! Toți morți.

Privind mai atent, am văzut că ușile colibelor erau sparte, iar una dintre ele avea patru sau cinci cadavre.

— Partizani! a strigat cineva. — Tocmai am terminat cu toată lumea!

— Recent, au fost lupte aici, căpitane. Bandiții probabil încă nu și-au scăpat armele.

Un alt pluton s-a îndreptat spre a doua pirogă. A fost o explozie lungă. Un gheizer de pământ și bușteni a țâșnit peste fortificație. Wesreidau a înjurat zgomotos și a alergat spre șanț, din care se învârtea fum. Ne-am repezit după el. Trei soldați au fost sfâșiați. Două erau de nerecunoscut, al treilea încă respira, sângele curgea din corpul lui. Împreună cu ei zăceau cadavrele a patru soldați germani care fuseseră uciși chiar înainte de sosirea noastră.

- Ai grijă, mine! strigă Wesreidau.

332

Cuvintele lui au fost transmise de la unul la altul. Soldații s-au oprit la a doua pirogă, dar nu au îndrăznit să intre.

Șase cadavre mutilate, aproape complet goale, zăceau într-o mare de sânge. Unii au fost hărțuiți, astfel încât a fost imposibil de urmărit. Soldații care au trecut prin bătălia de lângă Moscova, Kursk, Bryansk și Belgorod, după ce au văzut lucruri diferite, și-au acoperit fața cu mâinile și au plecat. Nu am văzut niciodată o asemenea groază.

Luând toate măsurile de precauție, am târât cadavrele departe. Două au fost plantate cu mine. Le-am acoperit cu bușteni: nu aveam timp și energie pentru a săpa morminte.

Cu toții am considerat acțiunile partizanilor complet lipsite de sens. Wesreidau a organizat o ceremonie de rămas bun pentru cei optsprezece uciși. Ne-am scos pălăriile și căștile și am stat cu capul gol în zăpadă.

"Am avut un prieten..."

Cântecul funerar a răsunat printre gerul rusesc cu o mie de voci. Nu erau steaguri, nici muzică - doar o stupoare teribilă.

Spiritul de răzbunare din spatele acțiunilor partizanilor a distrus ultima înțelegere reciprocă dintre soldații celor două armate, care a rămas încă între noi. Acțiuni perfide pe care nu le-am putut înțelege.

Coloana porni din nou. Trecând pe lângă pirogul central, am văzut un afiș ieșit din pământ, pe care erau desenate cu cărbune cuvintele „Răzbunare”.

Am condus cel puțin o oră. Zăpada a înecat zgomotul motoarelor noastre, dar sunetele îndepărtate se auzeau bine. Deodată, am auzit ciripitul

unei mitraliere. Wesreidau și alți doi ofițeri care erau cu el au ordonat să se oprească. Am auzit distinct zgomotul focului de armă. La kilometri zece spre vest, se desfășura o bătălie. Ni s-a ordonat să accelerăm ritmul de mișcare. Tancurile au decis să meargă înainte, dar ofițerii nu le-au permis să părăsească coloana. Trebuie să rămânem împreună. Stăteam în a treia sanie trasă de rezervor. În spatele nostru era o motocicletă cu transmisia spartă.

vuietul armelor s-a intensificat. Pe neașteptate, Vesreidau a oprit coloana și a ieșit în zonă să verifice harta. Tancurile au fost decuplate de sanie și s-au deplasat spre câmpul de luptă. I-am urmat cât am putut de repede. Wesreidau a mers în față cu o motocicletă BMW, un vehicul de teren cu un tun antiaerian de 80 mm a depășit zăpadele din spate.

Cu suflare fără aer, am alergat pe urmele tractoarelor. Erau cu mult înaintea noastră, iar cei care îi călăreau au intrat în luptă cu inamicul cu zece minute înainte de apariția noastră. Am auzit explozii automate, care păreau mai puternice decât de obicei în aerul geros.

O motocicletă a oprit la noi.

— Răspândește-te prin pădure, ordonă căpitanul.

Am ajutat bicicleta să iasă din bancul de zăpadă în care era blocat și apoi am alergat pe lângă copaci. Zăpada necălcată a trosnit sub picioarele noastre. Tancurile nu se mai vedeau.

Douăzeci de minute mai târziu am ocupat cel mai apropiat șanț. I s-a ordonat să păzească drumul: de obicei treceau multe trupe de-a lungul lui.

Acest post, așa cum era de așteptat, a fost atacat mai devreme de partizani, poate același detașament care s-a ocupat de acei soldați. Dar din fericire, în acest caz, fundașii au reușit să reacționeze la timp. Din cei douăzeci și doi de soldați care dețineau postul, șase au fost răniți și doi au fost uciși. Douăzeci de partizani morți zăceau pe zăpadă.

Partizanii răniți au încercat să evadeze în păduri. Dar toți au fost reținuți și împușcați. Doar doi au fost luați prizonieri. Și-au dat ochii peste cap ca niște lupi vânați și au răspuns la aceleași întrebări:

„Noi... nu suntem... comuniști.

Pentru cine ne iau? Sau chiar nu știu nimic? Cu toate acestea, acest lucru este posibil. Păreau ca niște animale duse la sacrificare. Era imposibil să vorbesc cu ei. Soldații noștri s-au pregătit pentru răzbunare.

Wesreidau se uită de la partizani la noi. I-a interogat din nou, dar a fost de puțin folos. În cele din urmă, răbdarea i-a încetat. Își flutură mâna disprețuitor. Ai noștri au prins prizonierii și i-au

împuns înaintea lor. Gherilele și-au pierdut capul de la vederea armei și s-au grăbit să fugă până au fost așezați la pământ prin împușcături.

Postarea a fost salvată în mod miraculos. Potrivit poveștii soldaților care se aflau acolo, aceștia au fost atacați de cel puțin două sute de partizani. Bătălia a durat două ore. Acum apărătorii postului au primit ordin de evacuare.

Ziua oricum nu a fost cea mai bună, iar la sfârșitul ei, la zece minute după plecarea noastră, s-a produs un alt incident. Motocicleta din capul coloanei

stând la treizeci sau patruzeci de metri în fața rezervorului, s-a întors la șosea, făcându-și cu greu drum prin zăpadă. Tancul l-a urmat. Deodată a avut loc o explozie. Din ramuri au căzut țurțuri cu un sunet sticlos. Tancul a fost scos de pe drum. Explozia a zdrobit mașina. Au apărut flăcări. Cei de pe sanie au reacţionat imediat. Unul dintre ofițeri a sărit pe carena tancului pentru a salva tancurile, care erau grav rănite. Ceilalți alergau spre el. Și infanteriei stăteau de ambele părți ale drumului, pregătindu-se să respingă un atac surpriză. Tancul era învăluit de fum negru. Eram neputincioși să ajutăm echipajul. Au turnat apă peste rezervoare de la stingătoare, dar focul din interior a izbucnit din ce în ce mai mult. Am târât repede sania: o cantitate uriașă de combustibil arzând a ieșit din rezervorul de benzină al rezervorului, revărsându-se peste zăpadă. Cu furie neputincioasă, ofițerii și soldații au privit cum trei soldați erau arși de vii. Mirosul de carne arsă se amesteca cu mirosul de benzină și ulei. Două persoane care stăteau pe o motocicletă au condus prin același loc în câteva secunde. Aparent, cauciucurile lor doar ca prin minune nu au atins detonatorul. Și ei s-au uitat la rezervor și transpirația rece le curgea pe spate. Coloana a aruncat un rezervor care ardea, din care obuzele au început să explodeze. Derapajele grele și unele echipamente au fost arse. Cei care le călăreau trebuiau să găsească locuri în camioane. Coloana a făcut un ocol pentru a evita focul de mitralieră. Și două tancuri au murit fără să aibă măcar ocazia să se apere. Timp de trei ani au fost pe fronturi și au meritat amintirea veșnică.

Am lăsat acest pământ trupelor sovietice, care ne-au urmat pe călcâie. Astfel s-a încheiat ultima cruciadă europeană.

Chiar și în fața pericolului, ne-am tot gândit la gerul insuportabil. Curând a avut loc o legătură a unității noastre cu principalele forțe ale diviziei. Acest lucru s-a întâmplat în orașul Bobruisk, care avea o mare importanță strategică. Sapierii au minat zona dintre sârmă și tranșee. La Bobruisk au ajuns și alte regimente de infanterie, precum și un pluton blindat de „tigri”. Prezența „tigrilor” a dat speranță tuturor. Arătau ca cetăți de oțel. Nici un singur tanc sovietic nu putea concura cu ei.

La Bobruisk au fost chemați și mai mulți funcționari publici ai Wehrmacht-ului. În mod destul de neașteptat pentru ei înșiși, ei au fost în centrul bătăliei. Anterior, pentru ei, Rusia era ca

un oras bine dotat in care sa te ascunzi de frig si sa mananci din belsug, daca, bineinteles, tii legatura cu detasamentele alimentare. Și petreceți serile cu femei ucrainene fermecătoare, dintre care sunt multe. Se pregăteau deja să plece în grabă într-un loc mai liniștit alături de superiorii lor. Noi, în schimb, avem onoarea să apărăm cuiburile de dragoste ale birocraților. Dar ne-am moderat furia, fiindcă eram prea obosiți și flămânzi, și ne-am urcat repede în colibe calde. Aici ne așteptau mâncare și băutură și ni s-a oferit ocazia să ne spălăm. În colibe nu erau lămpi sau lumânări, dar aceste colțuri cerești erau frumos luminate de lumina sobei, în care aruncam orice.

La câteva ore după sosirea noastră, am topit câteva tone de zăpadă și, dezbrăcându-ne, am început să răzuim murdăria de pe noi înșine. Pantaloni, lenjerie, cămăși spălate. Nu se știe când se va prezenta din nou această oportunitate. Ea nu poate fi ratată. Cineva a reușit să găsească o cutie de săpun de toaletă. L-am aruncat în cele mai mari jgheaburi.

La randul lor, cronometrand cronometrul, s-au stropit in apa spumoasa. Câte două minute fiecare și nici o secundă mai mult! Apa stropi din jgheab pe podeaua colibei, unde se adunaseră treizeci de soldați murdari. S-a turnat apă nouă în jgheaburi. În întuneric, nu am observat cât de gri este spuma care ne dădea atâta încântare.

După ce am terminat de spălat, am răsturnat apa din jgheab într-o gaură făcută în colibă. Nu se punea problema să ieși afară: termometrul arăta minus cincisprezece și toată lumea era dezbrăcată. După ce am turnat apa, am spart jgheaburile și le-am pus pe combustibil. Hals a început să mestece un săpun. Râzând, a explicat că răzuiește murdăria din interior: sunt la fel de murdare și sunt la fel de mulți păduchi în ei.

„Lasă un regiment de ruși să apară acum. Mă simt revigorat”, a spus el.

Deodată ușa s-a deschis. Cabana a suflat imediat rece. I-am certat pe nou-veniți. Dar mâinile soldaților care stăteau în prag izbucneau de delicatese. Doar hrana zeilor! Soldații și-au îngrămădit bagajele pe un munte de paltoane ude. O grămadă de cârnați piperați, pâini de secară, borcane cu sardine norvegiene, șuncă. Opt sau zece sticle - schnaps, coniac, vin renan. trabucuri...

Soldații au continuat să-și golească buzunarele pardesiului. Strigătele noastre uluite au zguduit pereții.

- De unde l-ai luat? a întrebat cineva.

„Acești birocrați blestemati s-au ascuns. Bucătarul nostru nu a visat niciodată la așa ceva. Eram gata să fugim cu chestiile astea când am ajuns. Cât de supărați erau! Au spus că vor raporta că le-am furat proprietatea. Pe cine încearcă să păcălească? Le voi spune unde să pună raportul!

Toată lumea a început să mănânce delicatese. Ochii fetelor le-au ieșit din pupilele.

— Nu-mi mânca partea mea, spuse el, trăgându-și hainele ude. „Trebuie să văd și eu. O să aduc mai multe. Ei cred că ne vom expune pieptul la gloanțe și atunci vor începe să mănânce până la sațietate! Nu va funcționa!

Hals s-a înfășurat într-o jachetă căptușită și a ieșit în frig. Solma a mers cu el, un soldat tânăr, jumătate maghiar, jumătate german. A intrat în armată în aproximativ aceleași circumstanțe ca și mine. În acest moment, pastorul Pfergam, cu ajutorul caporalului Lensen și Goth, al doilea număr, a împărțit mâncarea. A trebuit să tai slănina cu târnăcopii: baionetele erau prea tocite. Pfergam și-a lăsat religia pe malul de est al Niprului și acum a blestemat ca un păgân.

- Gândește-te! Câtă curaj am stricat cu chestia asta și aici nu se poate descurca cu slănină proastă!

„Împrumută dinamita de la explozibili, dar grăbește-te!"

Toată lumea a primit-o la fel. Spiritul camaradeșesc al Wehrmacht-ului nu a murit. În circumstanțe normale, am fi fericiți să nu avem încredere unul în celălalt, dar acum toată lumea se simțea răspunzătoare pentru toată lumea. Birocrația care domnea în atmosfera calmă a lui Bobruisk nu ne-a înfuriat mai degrabă, ci mai degrabă ne-a surprins. Am crezut că este corect să le furăm delicatesele. Încă ne străduiam pentru ordine, despre care se vorbea atât de multe în învățăturile național-socialismului, și nu i-am considerat oameni pe cei care ascundeau mâncarea în timp ce soldații mureau în luptă.

Pfergam a dezvăluit subiectul fără să se oprească din mestecat.

Soldații trăiesc în prezent: până la urmă, suntem vânați în mod constant. Și să vorbești prea mult este o pierdere de timp. Dacă există ceva de băut și de mâncat, de ce să nu profitați de această ocazie, de ce să nu iubiți și să nu faceți serenade în părul fetei sau în ochii ei. Timpul nu rezista. Orice minut ar putea fi ultimul.

337

Am pus porții din Hals și Solma în căști. Golind sticlele, au cântat cântece. Prietenii noștri, în care s-a trezit lăcomia, nu s-au mai întors. Au fost prinși smulgând o sticlă de coniac din mâinile unui funcționar și au fost lăsați șase zile într-o celulă de pedeapsă. Mai târziu, Hals nu și-a putut aminti trucul său fără să înjure.

Noapte bună... Noapte tăcută... Noapte de Crăciun!

Vântul bate prin labirinturile de tranșee la nord de Bobruisk. Companiile ocupă poziții pregătite de trupele care au mers în vest până la granița cu Basarabia în urmă cu două zile. Luptele vor începe cu siguranță în curând. Prăbușirea Frontului de Sud ne-a forțat să ne retragem și să ne regrupăm. Trupele sovietice se apropiau fără încetare de noi. În sector soseau tot mai multe întăriri. Aveam presimțirea că lupta va fi acerbă.

Zona înconjurătoare era deluroasă și împădurită. Tancurile și artileria mobilă au înghețat în tufișuri. Am golit fiecare depozit de aprovizionare. Comandantul a aranjat o băutură de trei zile ca compensație pentru masacrul care urma.

Este Crăciunul 1943. În ciuda situației mizerabile, noi, ca și copiii care au fost de mult lipsiți de bucurie, am fost cuprinsi de sentimente nostalgice. Amintiri vechi s-au agitat sub căștile de oțel. Unii au început să vorbească despre lume, alții despre copilărie, care era încă în trecutul recent. Au încercat să vorbească cu o voce fermă, dar vocile le tremurau trădător. Wesreidau a umblat prin tranșee, a vorbit cu soldații și el însuși nu a putut scăpa de amintiri. Cu siguranță a avut copii cu care și-ar dori să petreacă timp. Uneori tăcea, privind în sus la cerul întunecat. Iciclurile înghețară pe pardesiul lui lung, ca decorațiunile pe un pom de Crăciun.

În acele patru zile, singura noastră problemă a fost frigul. Plutoanele de pe linie se înlocuiau constant, iar nopțile, care erau deosebit de grele, erau împărțite în două. Dar în fiecare zi tot mai mulți soldați mergeau la spital cu pneumonie. Da, și am fost adus de două ori în colibă și readus la conștiință. Pe fețe au apărut crăpături dureroase, în special în colțurile buzelor. Din fericire, era destulă mâncare. Bucătarii au fost instruiți să includă în alimente ca

cât mai multă grăsime. Proviziile soseau regulat, iar bucătarul nostru, Grandsk, pregătea ciorbe grase pline cu unt.

În ciuda inconvenientelor, aceste măsuri au dat roade. Bucătarii au aflat secretele gătitului de la ruși. În plus, ne-am spălat în baie, trecând de la aburi fierbinți la un duș rece. Inimile noastre aproape au încetat să bată, dar un astfel de contrast a avut un efect benefic.

„Profita din plin de asta”, obișnuia să spună Grandsk. - Mâncați-vă săturați și fiți fericiți. Într-adevăr, în Germania, chiar și copiii mor de foame.

Din păcate, Grandsk nu a greșit. După cum a scris Paula într-o scrisoare care mi-a ajuns în doar șase zile, rațiile de alimente în Germania au fost sever restricționate. Pe zi ce trece ne apropiam din ce în ce mai mult de graniță, distanța până la casă se scurta.

Într-o dimineață, la un semnal de la sergent-major, abia am avut timp să ne frecăm la ochi și am sărit din coliba încălzită. La o distanță de doi kilometri de Bobruisk a fost găsită o formație de tancuri sovietice. Am fost loviti ca un secure de măcelar. Fiecare și-a luat poziția.

Spre vest, Rips scuturau aerul. Tancurile rusești au intrat în câmpul minat, semănând cu tauri furioși. Acum e rândul lor să ia în aer. Observatorii s-au uitat prin binoclu. Tancurile au încercat să părăsească drumul în care veniseră. Artileria noastră a tăcut, lăsând problema minelor.

Dar trei tancuri au mai putut trece prin câmpul minat și s-au îndreptat spre oraș. Au rezistat cu fermitate focului tunurilor noastre antitanc, fără măcar să încetinească, dar când au fost lovite de tunuri de 88 mm de „tigri” camuflati, toate cele trei tancuri au fost lovite. Primul s-a răsturnat, al doilea a înghețat pe loc, iar al treilea s-a întors, deschizând partea laterală a tunurilor noastre antitanc, care i-au demolat toate tunurile. Cu toate acestea, a reușit totuși să se întoarcă. Am înghețat urmărind acest duel. Acum mergea direct în câmpul minat. Omizile au fost smulse de explozie, iar fum negru a scăpat din adâncurile sale. Doi tancuri au sărit afară. Nu am tras. Ambii ruși țineau pistoalele în mână, gata să lupte până la capăt. Dar, neauzind împușcăturile, s-au dus la liniile noastre, au coborât armele și și-au ridicat mâinile. Într-o secundă au trecut linia frontului. Infanteristul care îi numea eroi zâmbiră, iar rușii

a zâmbit înapoi. Dinții lor albi semănau cu dinții unui negro: fețele lor erau atât de înnegrite de fum. Ai noștri i-au dus la colibă și le-au dat rachiu. Comportamentul lor era atât de diferit de partizani, încât nu simțeam nici cea mai mică ură față de ei. Lensen i-a urmărit și a spus:

„Dacă Wiener ar fi aici, ar ridica un toast pentru ei.

A doua zi am trimis sapatori să mine din nou câmpul. A trebuit să mă bazez pe mine: nu erau suficiente resurse umane. Întăririle au sosit a doua zi. La noi au fost trimise două regimente româneşti şi un batalion maghiar. Sprijinul urma să fie oferit și de o escadrilă de avioane cu sediul lângă Vinnitsa.

„Se desfășoară un mare spectacol”, a spus Pfergum. - Nu-mi plac toate astea.

Caporalul-șef Lensen a susținut opinia opusă: era mulțumit de întăriri. El credea că roșii ar trebui opriți aici. Nu i-a trecut niciodată prin cap că Prusia era pe cale să fie în mâinile inamicului. Dar niciunul dintre noi la acea vreme nu-și putea imagina așa ceva.

Într-o noapte, rușii au trimis asiatici împotriva pozițiilor noastre. Trebuiau să dezamorseze câmpul minat. Rușii contau foarte mult pe tancuri și, din moment ce nu cruțau oamenii, își trimiteau adesea soldații să îndeplinească astfel de sarcini.

Această acțiune a rușilor, desigur, a eșuat. Câmpul minat a explodat sub mulțimea care țipă, iar cei care au supraviețuit, i-am împușcat. Cadavrele s-au înțepenit repede într-un asemenea frig, încât duhoarea nu s-a răspândit departe.

Rușii nici nu au încercat să folosească artileria pentru a-i ajuta pe asiatici. Aceasta înseamnă că am evaluat corect situația. Dar acum nu mai era posibil să se pună mine, deoarece rușii au tras în orice țintă în mișcare. Am reușit să îngropam doar câteva mine, dar, din păcate, pierderile noastre au fost și mari. Da, și mai ales speranța pentru mine nu era necesară.

Și în seara următoare, când gerul a devenit incredibil de puternic, rușii au trecut din nou la atac. Eram în poziție. Temperatura a scăzut la minus patruzeci. De frig, mulți au căzut, neavând timp nici să țipe. Era pur și simplu imposibil să supraviețuiești într-un astfel de mediu.

Dar rușii atacatori nu au suferit mai puțin. Înghețul nici nu i-a lăsat să deschidă gura să strige „Ura!”.

340

Ambele părți erau gata să părăsească câmpul de luptă.

Metalul s-a rupt cu o ușurință uimitoare. Tancurile sovietice au avansat de-a lungul frontului, dar au intrat în mine la treizeci de metri de linia frontului. Au fost distruși și de „tigrii”, care au deschis focul din poziții permanente. Rușii înghețați s-au retras în dezordine sub foc continuu. Ofițerii lor, care credeau că din cauza gerului nu ne vom putea apăra, erau gata să facă orice sacrificiu pentru atac.

Am reușit să-mi salvez mâinile de frig. Le-am îndesat chiar în mănușile mele în cutiile goale de muniție. Cei care au fost forțați să lucreze cu mâinile - de exemplu, artileriştii - au mers mai devreme sau mai târziu la medic cu degerături severe. Mulți aveau membre amputate.

Acest îngheț a stat trei săptămâni. Rușii s-au limitat la muzică și discursuri în care au cerut capitulare.

Până la sfârșitul lunii ianuarie, frigul s-a domolit puțin, putea fi deja îndurat. Uneori, termometrul se ridica la doar minus cincisprezece. Dar noaptea era încă un ger mortal, totuși, făcând schimburi dese, am reușit să înduram. Știam că rușii își vor relua în curând ofensiva.

Într-o noapte, sau mai bine zis dimineața, la ora patru sau cinci, fluierele ne-au chemat din nou la posturi.

O armată de tancuri T-34 se apropia de noi cu un vuiet. Ofensiva lor a fost precedată de pregătirea artileriei, care a cauzat pagube semnificative lui Bobruisk și a provocat o evacuare în masă a populației civile. Am reușit să pornim motoarele tancurilor noastre - cincisprezece „Tigri”, zece „Pantere” și o duzină „Mark-2” și „Mark-3”: am încălzit motoarele toată ziua cu o zi înainte. La începutul ofensivei, două tancuri Mark-2 au fost distruse de artileria rusă.

Din nou a existat pericolul unei descoperiri.

Ne-am întins în tranșee și am așteptat înaintarea Infanteriei Roșii. Mitralierele și tunurile antitanc tăceau deocamdată.

Motoarele „tigrilor” camuflati mergeau la ralanti. Când un tanc rusesc a intrat în câmpul de foc, „Tigrul” i-a dat foc. Rușii s-au îndreptat încet spre noi, încrezători în ei înșiși, și au tras la întâmplare. Poate că ar fi reușit să ne demoralizeze dacă am fi văzut câmpul de luptă. Dar a dispărut în fum. Primul val de forțe blindate sovietice s-a înecat la cinci sute de metri de pozițiile noastre:

nu puteau rezista bombardării „tigrilor”, „panterelor” și tunurilor antitanc.

„Tigrul” era o adevărată fortăreață. Focul inamicului nu i-a provocat nici cel mai mic rău. Grosimea armurii lui din față a ajuns la cincisprezece centimetri. Singurul dezavantaj al acestui tanc a fost mobilitatea sa redusă.

Primul val a fost urmat de un al doilea, mai dens. Acum infanteriei venea spre noi.

Am așteptat cu gurile uscate, cu paturile puștilor pe umeri și cu grenade în mână. Inimile băteau tare.

Deodată, s-a întâmplat un miracol. Treizeci dintre avioanele noastre au apărut pe cer. După cum a promis, escadrila din Vinnitsa a pornit la atac. Nu le-a fost greu să-i prindă pe atacatori la pământ. Nicio bombă nu a fost irosită.

Din tranșee a venit strigătul: „Trăiască victoria, trăiește Luftwaffe!” Am strigat la fel de tare de parcă piloții ne-ar fi auzit. Am deschis focul cu toate armele, dar rușii, în ciuda pierderilor uriașe, nu s-au retras. Am mers la inamic și la tancurile germane.

Aerul era umplut de vuiet de omizi și fum acre, miros de praf de pușcă și benzină arsă. Strigătele noastre se amestecau cu cele ale rușilor, care tremurau în fața unei rezistențe neașteptate.

Am văzut cât de maiestuos s-au mișcat „tigrii” noștri, cum au tras în tancurile inamice. Un nou avion de atac Luftwaffe. De data aceasta au folosit rachete și tunuri de 20 mm.

Artileria rusă nu a încetat să ne bombardeze pozițiile. Au murit mai multe persoane, dar noi nu am acordat nicio importanță acestui lucru, mai ales că armele au tăcut curând.

Destrama rușilor a fost completată de o a doua escadrilă de avioane germane, un lux la care nici nu puteam visa. Ne-am aruncat unul în brațele celuilalt. Eram plini de bucurie. Încă ar fi! Un an întreg ne-am retras în fața forțelor superioare ale inamicului.

Lensen țipă de parcă ar fi fost stăpânit de diavol:

- Ți-am spus: totul se va rezolva! Am spus că vom supraviețui.

Exploitările noastre au fost raportate în rapoartele de comandă. S-a ținut frontul de la granița cu România. După câteva luni de atacuri continue, în ciuda înghețului,

Trupele germano-române au respins ofensiva rusă și au distrus tone de arme inamice.

Dovada clară a realizărilor noastre era masa de metal răsucit și cadavrele care se aflau în fața ochilor noștri. În decurs de o lună, Armata Roșie a avansat de șaisprezece ori pe întreaga linie a frontului de 400 de kilometri. Având în vedere că practic nu au existat ostilități timp de trei săptămâni, toate aceste atacuri au avut loc într-o săptămână. În cinci ocazii rușii au fost înfrânți și într-o singură zonă aproape că au reușit. În sud, au reușit să facă o descoperire, dar au fost înconjurați și fie uciși, fie luați prizonieri.

În sectorul nostru, nimeni nu s-a retras un singur pas. Eram plini de mândrie. Am arătat din nou că, cu arme bune și pregătire atentă, putem ține forțele superioare ale unui inamic care nu și-a gândit niciodată operațiunile militare în mod corespunzător.

Adesea, în vremuri dificile, Wiener ne-a amintit de eșecurile rușilor. La vederea unui tanc inamic care arde, un zâmbet i-a apărut pe față.

„Ce prost”, spunea el. - Atât de prost. Numai prin cifre vor putea ei să ne învingă.

Soldații din „Grossdeutschland” au primit treizeci de cruci de fier. Același număr a fost acordat și petrolierelor care au meritat pe deplin aceste premii.

Capitolul 14

DIN NOU IN POLONIA

Dar succesul nostru nu a durat mult.

De mai multe ori divizia a fost nevoită să fugă și a suferit pierderi grele. Adesea golurile erau umplute cu piese luate de la noi. Și nu era nimic de făcut în privința asta.

Plutonul nostru s-a bucurat de o perioadă mult așteptată de relativ calm. Viața în general ar părea un paradis dacă nu ar fi nevoia de a trăi în cazarmă. Am fost forțați să exersăm pasul ca niște începători. Aproape ne-am supărat.

Plutonul a ocupat poziții situate la trei sute de kilometri de linia frontului. Tabăra era întinsă pe malul Nistrului, la vreo cincizeci de kilometri de Lvov. Râul este îngust în acest punct. Când am ajuns, gheața tocmai se sparse. peste tot

slouri de gheață pluteau pe apă. Dar în unele locuri gheața încă mai stătea și sub ea râul urlă gata să izbucnească.

Priveliștea era frumoasă: cerul albastru pal, munții acoperiți de zăpadă la orizont. Timp de două luni întregi ne-am bucurat de trecerea de la iarna întunecată ucraineană la clima blândă din Galiția de Est.

Ninsorile au fost semnificative, dar gerul a fost blând, iar barăcile noastre erau încălzite. Erau curați. Adevărat, din cauza economiei de combustibil, temperatura nu a crescut peste zece grade.

Eram într-o tabără mare organizată cu energie prusacă. Era format din o sută cincizeci de clădiri din lemn, așezate într-o ordine strictă. Fiecare a fost etichetat cu un număr. În apropiere, în pădurile acoperite de zăpadă, se vedea o clădire din cărămidă care se învecina odinioară cu satul din apropiere. Acum comanda noastră era localizată aici. Nimănui nu i-a trecut prin minte că Germania și-a epuizat resursele. După haosul care domnea pe front, organizarea și nevoia de a da socoteală pentru fiecare pas ne-au făcut să ne simțim ca niște animale sălbatice duse în cușcă.

Tabăra era situată lângă un câmp mare. Pe el, recruții au învățat să manipuleze armele. Au stăpânit o artă care face o impresie atât de mare în parade și este atât de inutilă în luptă.

Dar recruților le-a plăcut. Hals și cu mine ne-am simțit de parcă ne-am întors acum un an și jumătate, în Polonia. Părea că au trecut zece ani de atunci. Oboseala noastră nu s-a ascuns de atenția noilor veniți. Au început să-și arate entuziasmul pentru a arăta că acum era rândul lor să ne arate cum să luptăm.

Nimic. Câteva nopți în noroi, răni și spitale de campanie le vor diminua priceperea. Noi înșine am trecut prin asta. Ei învață curând că războiul nu este întotdeauna la fel de interesant precum explodarea grenadelor de antrenament în timpul antrenamentului.

Fuhrer-ul a reunit ultimele resurse. A trebuit să trimitem polițiști pe front. Acești recruți în vârstă au avut dificultăți. Vederea unui polițist târându-se pe pământ pe burtă ne-a făcut atâta plăcere, încât aproape că am uitat de adversitate. Polițiștii nu au putut face nimic.

a preda subordonații și a transferat această sarcină Wehrmacht-ului. Și au jucat bine. Recruții tineri au avut o perioadă grea: deseori cădeau în mâinile celor cărora le făcea plăcere să-și sublinieze superioritatea.

Da, iar viața noastră nu a fost atât de lipsită de nori. Înainte să ajungem în cazarmă, a trebuit să facem o călătorie istovitoare. Cincizeci de kilometri mers pe jos de-a lungul drumurilor rusești înghețate, încărcat în camioane și ajuns la Mogilev. Aici ne-am urcat în trenuri (două trenuri ne erau destinate, ambele într-o stare dezgustătoare) și am făcut restul drumului cu mașini până la granița cu Basarabia, apoi până la Lvov, iar de acolo ne-am urcat cu camioane până în tabără.

Ni s-au dat două zile de odihnă. În acest timp, uniformele și armele ar fi trebuit să fie puse în ordine. La prima verificare, ofițerii au fost nemulțumiți de starea uniformei noastre - și totuși am frecat-o cu perii și am scăpat-o. Dar tunicile și-au pierdut culoarea inițială. Verde gri s-a transformat în galben verzui. Peste tot erau vizibile găuri și pete arse roșiatice. Cizmele uzate nu mai scânteiau. Mulți și-

au pierdut călcâiele. Pentru ofițeri, o asemenea nepăsare părea doar o palmă în față, la care era imposibil să nu reacționeze.

S-au enervat foarte tare și au început să se bată cu noi. Iar în apropiere, îmbrăcați cu toți recruții noi, foști școlari și polițiști, defilau. Un cântec vesel a bubuit în aerul geros:

Nu există nimic mai frumos pe lume

Tirolul meu.

Dar în loc de Alpi, veselia lor forțată era urmărită de Munții Carpați.

Unul dintre ofițeri s-a oprit în fața unui caporal veteran, ale cărui fuste de pardesie erau pline de găuri.

„Dă-mi numele și numărul”, strigă el.

„Proaspăt, domnule ofițer”, a răspuns veteranul și și-a dat numărul (era necesar să-l știm pe de rost).

Proaspăt... Mi-a trezit ceva în memorie. Proaspăt, proaspăt... Așteaptă. Nu e ăsta tipul cu aspect prost de care îmi amintesc că am trecut Niprul? De ce mai avea nevoie ofițerul de la el?

345

Fresh a stat în atenție la zece metri de mine și s-a uitat în depărtare, așa cum prevedea charter. Fața îi era ascunsă de o cască grea de oțel. Ofițerul și-a simțit superioritatea față de acest soldat mult văzut, pe a cărui haină era introdusă sârmă în loc de nasturi. Și-a nasturi strâmb paltonul. Acest lucru nu putea fi ascuns de ochii ofițerului. Dar apoi, contrar obiceiului, a intervenit locotenentul nostru. I-a amintit ofițerului ce a avut de experimentat unitatea noastră.

— Cu toate acestea, locotenente, nu v-au lipsit nasturi.

Locotenentul nu știa ce să spună la asta.

— În plus, locotenente, caporalul Fresh nici măcar nu s-a obosit să-și prindă paltonul cum trebuie.

Urmă o tăcere dureroasă. Locotenentul îi aruncă lui Frösch o privire compătimitoare. Dar ce putea face? Un vuiet furios a trecut prin companie.

- Atentie! se răsti ofiţerul.

Fresh a primit douăzeci de zile într-o celulă de pedeapsă și în mai multe case de pază. A ieșit din rânduri și a luat locul celor care au fost pedepsiți. Verificarea s-a terminat. Stânga! Marș pas! Companiile noastre au pornit să mărșăluiască în jurul taberei. Și Fresh a înghețat pe loc. El a devenit pentru noi un simbol al nedreptății. Toate denivelările cădeau mereu peste el! Zece zile mai târziu, toată lumea a

primit o uniformă nouă. Și Fresh încă umblă în zdrențe. Nu putea ura. Pe chipul lui era mereu scris un rânjet prost și o dorință de a servi.

Un veteran a remarcat:

- Acest Fresh este blând, ca Diogenes. Dacă nu a meritat victoria, atunci trebuie să meargă cu siguranță în rai.

„Rota, haide! La pamant! Pe picioarele tale! Aleargă marș! Redirecţiona! La pamant! Ridică-te, fa-mă cu fața!” Pământul înghețat și înghețat ne-a zgâriat mâinile și genunchii. Dar am reușit să fim sub focul rusilor Katyushas, și orice sarcină ne-a făcut să râdem. Ne-am întins pe pământ și, sprijinindu-ne în coate, ne-am întins și am așteptat ce urma să se întâmple. Acest comportament a provocat un întreg flux de blesteme. Întreaga companie a fost pedepsită. Acum trebuia să ne târâm în jurul întregului perimetru al taberei. Au fost blesteme înăbușite. Ofițerii-instructori erau epuizați încercând să ne pună în ordine.

346

Wesreidau, care privea cu dezgust, a început o ceartă cu ofițerii care se ocupau de lagăr. Dar și-ar fi putut salva gâtul. De sus s-a primit deja un ordin de anulare a stupidului exercițiu pentru soldații care au fost deja în prima linie. Acum trebuia, ca și în patruzeci și unu și patruzeci și doi, să mărșăluim în rânduri strânse și să luptăm războiul până la un final victorios.

Drumurile au fost lungi. Am mărșăluit prin sate întregi și am strigat cântece. Acest lucru a fost făcut pentru a impresiona populația locală. Am făcut o impresie, dar nu cea pe care miza comanda. Băieții ne-au salutat și fetele au zâmbit.

Dar rutina nu s-a terminat. A trebuit chiar să învățăm cum să dăm înapoi. Acest lucru va fi întotdeauna util în luptă.

În fiecare a patra zi de la cinci la zece seara era o zi liberă. Am inundat Nevotorechnaya și Surechnaya, cele două sate cele mai apropiate de tabără. Țăranii ne chemau adesea în casele lor și ne dădeau de băut și uneori de mâncare. Mulți s-au distrat cu fete care nu erau deloc timide. Aceste câteva ore de libertate au fost suficiente pentru a uita de orice necazuri.

A doua zi, ne-am întors din nou la învățături, de care deja eram destul de dezgustați. În ciuda acestui fapt, am respectat ordinul. Poate că nu există altă cale, ne-am gândit. Încă credeam că orice ordin nu este pus la îndoială. Dar dacă aceste exerciții ne vor ajuta cu adevărat să câștigăm războiul mai repede?

În sfârșit, am primit o uniformă nouă. Unele uniforme erau diferite de cele cu care suntem obișnuiți. Ni s-au dat bluze, ca cele pe care le poartă acum soldații francezi, pantaloni plisați care arătau ca un costum de golf. Dar noua uniformă a fost eliberată în principal recruților. „Grossdeutschland”, considerată o divizie de elită, a păstrat uniformele de stil vechi. Ni s-au dat chiar și cizme noi, care au subliniat și mai mult poziția privilegiată a diviziei.

Dar în curând bucuria noii forme a fost înlocuită de dezamăgire. Calitatea lui a fost mult mai proastă decât înainte. Uniformele erau făcute dintr-un material fragil care arăta ca carton. Cizmele sunt realizate din piele rezistentă de calitate scăzută. La glezne s-a rupt, dar nu s-a adunat. Cel mai rău dintre toate, situația era cu inul: era dintr-o țesătură așa încât să simți

347

a fost cusut numai în acele locuri în care a fost cusut în jumătate - pe margine și cusături. Noile șosete de care aveam atât de mare nevoie s-au dovedit a fi dintr-un fel de material sintetic.

„Ei bine, nu, vă mulțumesc cu umilință”, a spus Hals. Îmi plac mai mult șosetele rusești.

Sosetele noi erau mult mai lungi decât cele vechi, dar erau mai puțin calde. Erau făcute din nailon - apoi puțini oameni au auzit despre asta.

Am transferat mult lac de pantofi din depozit pe cizme noi, astfel încât acestea să capete aspectul unui soldat.

Totuși, ne-a fost mult mai plăcut să purtăm haine noi, deși din sintetice, decât vechile cârpe. Schimbarea uniformelor i-a impresionat și pe localnici: când ne-au văzut, au decis că Wehrmacht-ul se redresează.

Hals, irezistibil în noua sa formă, s-a îndrăgostit din nou de o polcă drăguță. Nu s-a putut abține să nu se îndrăgostească și de fiecare dată în timpul odihnei a înnebunit de dragoste.

De data aceasta ne-a necăjit cu povești despre cum își îngrijește polca.

„Târfa ta ne îmbolnăvește”, s-a plâns Lensen. Aș săruta și aș fugi. Și toate lucrurile!

Lindbergh chicoti. Și-a amintit ultima întâlnire la care au mers cu Lensen, Pfergam și Solma. Au dus în hambar o polcă, care avea cel puțin patruzeci de ani. Și ea a cedat de bunăvoie impulsului lor pasional. Au petrecut patru ore cu ea.

„Când eram încă ocupați cu afaceri”, ne-a spus fericită Zolma, „soțul meu obișnuia să vină. A râs cu noi și a spus: „Pentru mine, mama este deja prea bătrână. Ma bucur ca ti-a iesit!"

Au băut cu soțul ei.

„Polca ta este doar o scroafă”, a fost indignat Hals. - Și ești o turmă de mistreți. Fara romantism.

Cuvintele lui au fost înecate într-o izbucnire de râs. Și pastorul Pfergham a râs cu noi – și ce altceva putea face, deși succesele amoroase ale companiei noastre i-au inspirat temeri tot mai mari.

Nu am fost deosebit de aventuroasă. A bătut două fete pe fese, dar asta a fost tot. La urma urmei, am continuat să o iubesc pe Paula și i-am scris adesea. Nu mi-am dorit nimic atât de pasional ca vacanțele. Vederea unui corp gol m-a făcut să mă simt inconfortabil. Mi-am amintit ce am văzut

câmpul de luptă: cadavre cu măruntaie ieșită din ele. Am preferat dragostea platonică în scrisori. Paula a fost foarte specială pentru mine, nu ca celelalte, fragilă, minunată. Nu poate fi eviscerat, sau așa am crezut.

A mai fost un incident care le-a dat tovarășilor mei motive să râdă de mine pe mulțumirea inimii lor.

Ne-am odihnit în Surechnaya. Vremea a fost grozavă, deși puțin rece. Eram într-o dispoziție veselă. Adevărat, am vrut să mănânc. Acum ni s-au dat porții atât de mici în sufragerie, încât ne-am ridicat de la masă flămând. De obicei, țăranii erau dispuși să ne vândă mâncare în schimbul banilor de hârtie. Adevărat, arătau ca niște bancnote contrafăcute. Ni s-au dat bani ca adaos la cărțile datorate trupelor de ocupație. Ouăle erau cele mai ușoare.

În Surechnaya ne-am despărțit. Hals cu polca a fost lăsat în Nevotorechnaya. Satul se afla în imediata apropiere a taberei, iar soldații îl eliberaseră deja de surplusul de hrană. Am decis să mergem pe jos cei cinci kilometri în plus până la Surechnaya, situat tot pe Nistru, și să ne plimbăm prin cartier, să ne încercăm norocul la fermele, locația pe care fiecare soldat o știa pe de rost.

Am mers pe drumul care trecea între două dealuri acoperite de zăpadă. Această imagine este încă vie în memoria mea. La poalele dealului se află un iaz înghețat pe care se plimbă rațele galbene și nu pot înțelege ce s-a întâmplat cu apa. am cotit la dreapta. În fața mea au apărut mai multe clădiri din lemn asortate.

Eram deja în drum spre una dintre ele când din curte a apărut o femeie, îmbrăcată ca o țărancă medievală. Ne-am zâmbit unul altuia. Ea a spus ceva, dar nu am înțeles.

„Guten Tag, Frâu, Ei, bitte?1”, am întrebat.

Nu credeam că va înțelege dacă vorbesc franceză. Și cum în germană „ouă”, poate știe.

— Ei, ei, bitte2.

Ea a continuat să zâmbească în timp ce se apropia. Femeia spunea ceva, dar nu puteam să-i înțeleg atât cuvintele, cât și gesturile. Eu doar i-am zâmbit înapoi. Ea a gesticulat

1 Bună ziua, doamnă, ouă vă rog (germană).

2 Ouă, ouă, vă rog (germană).

obligă-mă să o urmez și m-am supus. Ne-am apropiat de hambar. A început să urce scara, ordonându-mi să o țin. M-am uitat cu toți ochii la gazda agilă a fermei. Văzând asta, mi-a fluturat mâna pentru ca eu să o urmez. Depășind timiditatea, am început să urc. Paiele erau pline de găini. Polka le-a adunat și a strâns câteva ouă. Zâmbind, s-a apropiat de mine, cu ouăle încă calde în mâini, și mi le-a băgat în buzunare.

„Danke schõn, danke schõn!” am murmurat, întorcându-mă spre scări.

Am încercat să mă retrag, dar ea s-a lipit de mine și nu mi-a dat drumul.

Aveam două variante: fie să scap cât mai repede, riscând să-mi rupă gâtul căzând pe scări, fie să merg la contraatac și să arunc inamicul în fân, care era peste tot din belșug.

Dar m-am gândit prea încet. O curtezană rurală, cu zece kilograme mai mult decât mine, m-a răsturnat și a început să-mi deschidă fermoarul pantalonilor. Ouăle din buzunarele lui s-au transformat în omletă, iar pușca a zburat de perete.

Dacă Fuhrer-ul m-ar fi văzut în acel moment! Sunt sigur că aș fi fost imediat dat afară din „Grossdeutschland” și trimis la un batalion penal.

Tineretul a câștigat. am reusit sa scap. M-am repezit pe scări și i-am făcut semn curvei să-și ia o perie sau, în cel mai rău caz, un burete. Trebuie să-mi curăț pantalonii! Altfel, sergent-major o să-mi dea o asemenea mustrare!

Continuând să zâmbească timid, doamna m-a condus în casă. Am coborât la subsol și ne-am trezit într-o cămăruță întunecată, cu tavanul jos și o fereastră mică. Porcii mormăiră în spatele despărțitorului. Deci de acolo a venit mirosul greață! Lângă uşă, pe o bancă acoperită cu o saltea, stătea o bătrână. M-a privit în sus și în jos și a zâmbit. Mă îndoiesc că știa cine sunt nemții. Copiii se jucau lângă buștenii din mijlocul camerei. Seducătorul meu a adus apă într-o găleată de lemn.

Eram pe punctul de a da jos la pantaloni, când polca i-a scos și i-a spălat cu o dexteritate uimitoare. m-am încruntat

1 Mulțumesc foarte mult, mulțumesc! (Limba germana)

Xia, ascunzând un zâmbet, temându-se să provoace un nou impuls iubitor. În opinia mea, femeile țărănești poloneze nu aveau în mod clar puterea masculină. Mi-am luat rămas bun, ridicând mâna spre vizor.

Bătrâna, mormăind gura fără dinți, a continuat să zâmbească, iar tânăra, zgâiindu-și ustensilele, a scos de undeva un ou și mi l-a prezentat ca suvenir. Ea nu a luat banii.

Am plecat, plin de recunoștință.

Ajunsesem deja la poartă când ușa s-a deschis și o femeie m-a strigat din prag. În mână ea ținea o pușcă, pușca mea, pe care am pus-o la masă și am uitat.

Ce umilință!

Am oferit din nou o mie de mulțumiri, înțelegând în adâncul sufletului meu că multă vreme bătrâna și tânăra își vor aminti ce se întâmplase serile. Nu m-am putut ierta! Ei bine, sunt cretin? Am supraviețuit în mod miraculos lângă Belgorod, nu am fost niciodată rănit și, se pare, toate acestea au fost doar de dragul unei mame poloneze care mi-a apucat pantalonii.

Cu prețul ce sacrificiu de sine am reușit să obțin un ou, nu aveam de gând să le spun camarazilor mei.

- De ce ai tacut? întrebă Lensen după aceea. „Ne-am duce cu toții acolo și ne-ar da un purcel, pun pariu!”

Primăvara a venit pe neașteptate. Situația de pe Frontul de Est se înrăutățea și am continuat să ne antrenăm ca niște sportivi care se pregătesc de competiții. În mod ciudat, volumul cursurilor a fost redus. De multe ori ni se acorda o jumătate de zi de odihnă. Aveam mare nevoie de ei să plece în căutarea hranei. Porțiunile au fost tăiate și mai mult. În cele mai apropiate două sate nu a mai rămas aproape nimic, a trebuit să mergem pe distanțe mari pentru a compensa lipsa de calorii, dar astfel de călătorii ne-au luat toate puterile.

Am încercat chiar să pescuim în Nistru. Dar nu aveam echipamentul potrivit și nu știam cum să prindem pește local. Căpitanul Wesreidau a mers cu noi de trei ori, aruncând explozibili în râu cu ingeniozitatea lui obișnuită. Aceasta a dat un rezultat. Din unele dintre iazuri am scos pești destul de mari.

A avut loc și un accident. Doi soldați au mers să caute mâncare și au dispărut. Prietenii lor au spus că au plecat la munte. Au trecut două zile și nimic despre ele

era cunoscut. Iar la sate nimeni nu știa de ei. A devenit clar că aceasta era opera partizanilor. Am trimis două detașamente să-i caute și au dat peste partizani. Cinci dintre noi am fost uciși. Dar cele dispărute nu au fost găsite niciodată.

Armata Roșie invadase deja Polonia și se apropia din ce în ce mai mult de tabăra noastră. În curând vom fi în zona de luptă. Am încercat să petrecem mai mult timp la soare și am așteptat comenzi. Hals în fiecare zi din ce în ce mai blocat în aventuri amoroase. Și-a petrecut tot timpul liber cu iubita lui. A numit-o mireasa lui. Mergeam adesea cu el, dar nu am avut niciodată grijă de nimeni. Ne-am simtit bine. Hals nu s-a săturat să repete că în curând îmi vor da o vacanță și o voi revedea pe Paula. Când am văzut că ei tânjesc la singurătate, le-am oferit o astfel de oportunitate.

Războiul părea să ne fi uitat existența. Dar într-o bună dimineață, cursul pașnic al vieții a fost întrerupt. Relația de dragoste s-a terminat. Tabăra era într-o frenezie. Companiile și-au împachetat lucrurile și s-au pregătit pentru plecare. Motoarele urlă.

— Da, ce se întâmplă? am fost surprinsi.

- Marș pas! Grăbiţi-vă! Plecăm!

Înainte să ne dăm seama de ceva, am fost încărcați în camioane gri-albastre și ne-am mutat spre nord. Tabăra a fost incendiată. Nori de fum se ridicau în aerul de primăvară. Ce ne așteaptă?

Nu s-a terminat conversația în camioane. Ce se întâmplă? De ce a fost distrusă tabăra? Unde merge linia frontului?

Pe la zece, coloana cu soldații din „Grossdeutschland” s-a oprit. Drumul era blocat de trunchiuri de copaci. Câteva mii de muguri atârnau de ramuri. Păsările, neștiind de sosirea noastră, au continuat să cânte singure și să zboare peste camioane. Un ofițer de legătură care a sosit cu o motocicletă a transmis ordine comandanților care stăteau în Volkswagen.

S-au auzit împușcături individuale și zgomot de avioane. Au sunat fluiere.

- Atentie! Avioanele inamice se apropie de noi!

Aeronava rusă nu a pierdut timpul. Cincisprezece dintre ei se învârteau deasupra noastră. Camioanele au fost lăsate pe drum. Polițiștii au țipat la șoferi, care nu știau ce să facă. În cele din urmă, au înțeles ce să facă și au luat mașinile în spatele meterezei.

A început bombardamentul. Am privit bombele zburând și am urmărit exploziile. De departe, bombele arătau ca niște săgeți groase. Avioanele au fost împărțite în două grupe. Al doilea a aruncat bombe după ce primul fusese bombardat.

Un camion a decolat în aer, iar epava lui a plouat peste noi. O flacără a izbucnit și ne-am târât departe, apoi ne-am ridicat și am fugit cât am putut de repede de pe drum, care a fost tras din artilerie și mitraliere.

Al doilea raid i-a depășit pe fugari. Acum toți s-au împrăștiat, ca niște păpuși cărora le-au fost rupte sforile.

Avioanele s-au întors și au decolat. Au ars optsprezece dintre noi. Atacul a început atât de repede încât nici nu am avut timp să ne dăm seama ce se întâmplă. Când s-au întors la locul prăbușirii, nu s-au oprit să privească spre cer: până la urmă, inamicul se putea preface că pleacă, dar de fapt se ascundea și aștepta o ocazie de a ataca din nou.

Pe drum, noroios din cauza ploilor de primăvară, erau moloz de la mașini stricate și cadavre. Interiorul lor era dus la șapte până la opt metri. Dar acum cincisprezece minute, păsările cântau peste drum.

În doar cincisprezece minute, coloana noastră de treizeci de camioane, în care circulau trei companii, a pierdut douăzeci de soldați și optsprezece camioane. Alte trei persoane au fost rănite în stare gravă.

Am adunat rămășițele morților și le-am îngropat. Printre cei uciși s-au numărat Goth și Dunde, ambii au primit o cruce pentru vitejie pe al doilea front de pe Nipru. Erau prietenii noștri. Acum o zi am râs împreună.

Ne-am înghesuit în camioanele rămase, abia reușind să reziste la o asemenea suprasarcină. Soldații erau peste tot: pe panouri, pe aripi, pe capotă și bare de protecție. Camioanele circulau cu o viteză de cel mult treizeci de kilometri pe oră, dar totuși două dintre ele s-au stricat. Cei care erau în ele trebuiau să facă restul drumului pe jos.

Ni s-au alăturat șase ore mai târziu, la granița cu România. Ne pregăteam pentru un masacru sângeros lângă Vinnița, în intervalul dintre Frontul Central, unde a avut loc o străpungere, și Sudul, care încă rezista. Pe drum, soldații noștri au fost atacați de partizani - ruși și polonezi. Dar, din fericire, au fost distruse. Soldații au luat

Dacă partizanii aveau cai, îi luau și pe cei care au rămas în satele vecine.

Era vreme caldă și însorită. Ne-am întors din nou în Rusia, luând de la români mai multe camioane destinate nevoilor civile. Mașinile erau vechi, aveau pe ele numele companiilor și nu am avut timp să le acoperim. Plutonul nostru s-a urcat într-o dubă engleză făcută cândva în 1930.

Capitolul 15

RETURNARE ÎN UCRAINA

Ultimul mediu. - Moartea căpitanului Wesreidau. - evadare neregulată

Am intrat pe pământul Ucrainei. Încă nu se uscate după ce s-a topit zăpada și a trebuit să trecem cu mare dificultate prin noroiul lipicios. Dar vremea a fost excelentă și am mers dezbrăcați până la brâu.

Pe parcurs, am primit noi comenzi. Acum trebuia să mergem nu la Vinnitsa, ci să restabilim comunicarea dintre spate și față, ruptă de partizani. Unitățile lor au primit ordin să fie distruse. Într-adevăr, atacurile partizane au paralizat aprovizionarea deja dificilă cu alimente și muniții. Punctul de adunare de la Vinnitsa urma să fie păstrat ca punct de plecare pentru noi ofensive ale armatei germane pentru a înlătura paa pe care rușii o introduseseră în Polonia în fața

Lvovului și pentru a restabili contactul cu nordul, care încă stătea în picioare.

Companiile noastre, împreună cu alte unități, au început să lupte cu partizanii din spate. Altfel, eram un detașament mobil: se presupunea că vom veni imediat la salvare acolo unde amenințarea era deosebit de mare.

Totuși, mobilitatea noastră depindea de mașini și am vorbit deja despre ele. Treptat i-am abandonat și am călătorit călare sau pe biciclete, ale căror cauciucuri trebuiau umplute cu iarbă. Am luat cai și biciclete de la mii de refugiați - ucraineni, țigani, coloniști polonezi. Uneori, printre ei se aflau partizani care se pretindeau a fi țărani. Dar în unele momente au tras în spatele soldaților germani, ceea ce a dus la confuzie. S-a presupus că

ne vom pierde autocontrolul și ne vom răzbuna pe refugiați, iar ei, la rândul lor, vor trece de partea adversarilor noștri. Din punctul de vedere al inamicului, scopurile justificau mijloacele.

Până la sfârșitul lunii mai, alungasem un mare detașament de partizani, format din patru sute de luptători bine înarmați, într-o capcană în pădure.

Chiar și animalele de pradă se tem de oamenii înarmați. Dar cei care au fugit de la noi nici nu și-au putut imagina că au dat naștere unui dușman al cărui curaj era egal cu cel pe care l-au dat dovadă.

Nervii ne-au fost încordați. În ciuda faptului că mulți au fost din nou cuprinsi de apatie, a devenit clar cine era un laș și cine i-a salvat viața prin curaj. Pentru noi nu mai era un botez cu foc, ci un lucru comun, deși periculos: medaliile pentru eroism se acordau, de regulă, postum. Ne-am băut deja ceașca de groază și am văzut o mulțime de ochi smălți ai celor care au primit medalii. Și toată lumea știa deja despre această latură a vieții.

Am devenit fataliști și am râs în hohote. Cei care sunt mai puternici s-au convins: toti suntem sortiti sa murim, deci conteaza cand? Cei care nu erau atât de puternici, căutau să amâne ultimul minut până la moarte și priveau lumea cu ochii mari, negri ca boturile puștilor. Restul – adică majoritatea – erau acoperiți de sudoare de frică. A picurat pe cămăși sintetice, a alergat pe picioare și pe brațe rănite. Le era frică. Frica lor a anulat orice argument. Timpul părea să se oprească pentru ei.

Această frică a dispărut de îndată ce ne-am întâlnit față în față cu inamicul. Primele lovituri au ridicat cortina. Drama a început, absorbind toate sentimentele. Primii cad, iar tensiunea cade odată cu ei. Totul își pierde sensul. Poți auzi doar ramurile scârțâind sub picioare.

Comandantul nostru, sergent-major Shperlovsky, arată semnele prin care se poate stabili că aici a trecut un mare detașament. Numeroase urme de incendii stinse indică faptul că ne apropiem de o mare tabără

partizană. Cum să nu dai peste mine! Trebuie să urmărești fiecare pas și cum să privești în jur. Tufișurile joase ar putea acoperi firul cu explozibili. Fiecare metru trebuia trecut cu grijă. Jos, la nivelul vârfurilor copacilor, avionul a trecut. Am înghețat

de frică: deodată va începe bombardamentul. În cele din urmă, a sunat un scurt fluier și am căzut pe spate. La capătul potecii stătea o structură din bușteni - o adevărată cetate. A urmat o luptă.

Shperlovsky le-a ordonat lui Ballers și Prince să bombardeze fortăreața cu grenade. Prințul a fost unul dintre soldații echipajului antiaerian al lui Lensen. Dar astăzi nu era nevoie de asta, așa că Prințul transporta explozibili. Ballere semăna în general cu un mort. S-a cățărat de cealaltă parte a drumului. I-am privit în tăcere.

Cine sunt acești Balleres și Prince? Doi soldați care au venit de nicăieri? Sunt bune sau rele? Sunt plini de ură? Îi iubește Dumnezeu sau este de partea dușmanilor lor?

Sunt doar doi oameni. Ei, la fel de nebuni ca noi, ne-au devenit prieteni. În circumstanțe normale, nu în război, cu greu ne-am dori să fim prieteni cu ei.

Aici, multe au depins de fiecare pas al lor. Inimile noastre bat mai repede. Doi soldați necunoscuți, unul dintre noi, a devenit mai importanți pentru toată lumea decât rudele lor cele mai apropiate. Se pare că ne-am reîncarnat în ele. Întoarce-o altfel și s-ar urmări pe unul dintre noi. Nu contează ce ne dorim pentru ei. Dacă ar fi fost în viață.

Au parcurs deja destul de mult. Poate s-au apropiat de moarte. Frunzele doar ne-o ascund. le-am văzut. Deodată, Prințul s-a îndreptat și și-a aruncat bagajele în cetate, apoi s-a aruncat la pământ.

Explozia a zguduit întreaga pădure. Se auzi un ecou lung. Păsările au decolat și au bătut din aripi de frică. Prințul nu a cedat: s-a format o pâlnie, deasupra căreia stăteau șapte-opt metri de scânduri de adăpost partizan.

— La naiba, mormăi sergentul printre dinții strânși.

„Nu e nimeni acolo”, a spus cineva.

Acum i-am văzut pe Ballers. A fugit, apoi a aruncat și el explozibili și a înghețat. Printre copaci se auzi un fulger de lumină. Pădurea părea să geme de șoc. Acum păsările nu zburau. Balleré se ridică, la fel și Prințul, care se afla puțin mai departe. Siluetele lor ieșeau în evidență pe fundalul pământului sfâșiat. Și nu era nimic în urmă: cetatea partizanilor a dispărut de pe fața pământului.

„Aici, prieteni”, a strigat Balleré, bucurându-se de isprava realizată. - Nu e nimeni aici!

Am fugit la el. Balleré râse nervos. Din tufișuri a venit un fluier, apoi altul și altul. Prințul a alergat spre noi, iar Balleré s-a aruncat la pământ.

Gherilele au luptat ca leii în ring, pe care i-am strâns treptat în jurul lor. Trei companii - adică cinci sute sau șase sute de soldați - au luptat cu un inamic experimentat. Partizanii și-au organizat poziția atât de priceput încât abordarea ei era echivalentă cu moartea.

Doi dintre ai noștri au dat peste mine. Trupurile lor au zburat până la ramurile copacilor, care deja înfrunziseră. Eram sub focul constant de la mitraliere cu patru țevi. Am încercat să săpăm tranșee, dar doar rădăcini au apărut în pământ și, în loc de o poziție de atac, am obținut o poziție defensivă care nu a rezistat unei străpungeri inamice.

Doar tunurile antiaeriene, care trăgeau aproape vertical, puteau ajunge în poziția inamicului. Din păcate, partizanii au rezistat bombardamentelor noastre. Aveau două sau trei obuziere, posibil capturate de la germani. Copacii au fost smulși din scoici. Era greu de stabilit de unde trăgeau, ceea ce înseamnă că era imposibil să distrugi armele. De zece ori am lansat un atac și de fiecare dată ne-am întors la pozițiile noastre, lăsând în urmă răniții. Mai târziu am aflat că Wesreidau a făcut totul pentru ca unități motorizate și blindate să ne ajute. Dar nu erau aproape, așa că a trebuit să mă descurc singură. Totul a fost trimis pentru a ajuta frontul fără urmă.

Trecuse o oră de așteptare și atacuri intense. Comandantul nostru a decis să-și asume o șansă. Lăsând o duzină de soldați în jurul taberei de partizani fortificate, el a concentrat restul împotriva celui mai slab punct al inamicului, un șanț în formă de pană ținut de patruzeci de partizani înarmați cu puști și mitraliere. La ordinul lui, cinci sute de soldați s-au repezit asupra inamicului, folosind lansatoare de grenade. O asemenea lovitură făcu să tremure inamicul.

Șapte sau opt soldați au murit în timpul ofensivei. Dar excelenta manevră a reușit și nu ne-am regretat pierderile. Eram pe locul doi, urmat de încă două plutoane. Când am ajuns în poziția inamicului, partizanii erau terminați. Aproximativ patruzeci dintre ei încă au încercat să reziste, dar o ploaie de grenade a distrus până la o treime dintre ei. Restul au murit din baionetele celor care au fost primii

am ajuns în tabără. Noi le-am călcat pe urme. Un alt pluton s-a deplasat la dreapta. Se auzeau gemete în iarbă și tufișuri. Mirosea a praf de pușcă, ars și sânge. Am văzut cum partizanii au sărit din pirog și au început să tragă orbește în oamenii noștri, care și-au pierdut mințile de bucurie. Era panică. Eu, ca toți ceilalți, am început să trag. Un rus înalt a tras în mine de trei ori, dar a ratat, apoi s-a repezit spre mine, strigând ceva și fluturând pușca, îndreptând mânerul în aer. Doi dintre ai noștri s-au apropiat de mine și s-au împușcat în rus. A căzut în timp ce încerca să-și reîncarce pușca, dar ne-am repezit la el și l-am bătut cu patul puștii. A murit sub lovituri.

Și au urmat lupte corp la corp la pirog. În mijlocul bătăliei, fie o mină, fie o grenadă a explodat, iar germanii și partizanii au decolat în aer. Dar lupta a continuat. Au fost țipete, gemete, împușcături. Un minut mai târziu eram în mijlocul bătăliei. Unul dintre cei care au luptat lângă mine a avut un braț zdrobit de o mină care exploda. Partizanii și nemții, lipiți de un zid de bușteni, se luptau cu cuțite, târâți, pietre. Caporalul-șef l-a lovit pe rus în față cu un târnăcop. Kellerman a tras în partizanii care se adăpostiseră în spatele celor două obuziere de care suferisem atât de mult. Mulți ruși, probabil cel puțin jumătate dintre cei care au luptat, au reușit să scape. Cei care nu au zburat s-au alăturat morților.

Am ridicat arme și mâncare, am distrus obuzierele (nu le târâi cu tine!) și am îngropat șaptezeci dintre soldații noștri. Apoi au plecat, cărând răniții pe targi făcute din crengi. Seara am ajuns în tabără și am băut tot alcoolul pe care l-am primit, încercând să umplem cu vodcă amintirea zilei sângeroase.

Primavara in Ucraina. La unsprezece se întunecă, dar după câteva ore sosește zorii. Vremea este grozavă: sufla o adiere caldă, care precede căldura sufocantă a verii. Dar, deși vremea ne trezea gânduri de pace, războiul, care a fost doar temporar paralizat de iarnă și de topirea zăpezii, se profila din nou la orizont.

Rușii dominau cerul albastru pal. Puterea aviației lor era enormă. Luftwaffe a fost limitată doar de nevoia de a apăra orașele germane și de a răspunde nevoilor tot mai mari ale Frontului de Vest. ieşiri

piloții noștri au devenit echivalent cu sinuciderea: avantajul inamicului era prea mare. Puținele victorii pe care le-am câștigat au fost rezultatul unui eroism incredibil. Dușmanul a dominat atât în cer cât și pe pământ. Egali au luptat în spate: armata germană și partizani.

Trimitem constant mici detașamente. Fiecare ieșire s-a încheiat cu o coliziune. Pe fiecare deal, în fiecare casă, era fie o mină, fie o ambuscadă. Am rămas fără transport, combustibil, piese de schimb. Nu au fost livrări noi. În ciuda raidurilor aeriene, cărucioarele și-au croit drum - dar nu spre noi, ci spre față. Și chiar și acolo, ajungând în prima linie, au putut ajunge doar în mod miraculos la unitățile pentru care erau destinate proviziile. Majoritatea proviziilor lor au fost consumate de hoarde de soldați înfometați care se retrăgeau înaintea barajului de foc.

Am primit doar o zecime din ceea ce ne trebuia și chiar și atunci cu mare risc. Ca și înainte, au mâncat pe cheltuiala localnicilor. Dar nu aveau nimic fără noi. Apariția noastră nu a provocat încântare nimănui. Problema securității alimentare a crescut la maxim. De când abia începuse primăvara, legumele și fructele nu erau încă coapte, iar vânătoarea era mai periculoasă pentru noi decât pentru vânat.

Rămășițele celor trei companii ale noastre s-au refugiat în sat. Între lupte, am dormit aproape goi pe pământ. Cine doarme nu-i este foame. Pentru noi a fost important să transformăm acest proverb în realitate.

Pe măsură ce avioanele se apropiau, toată lumea s-a repezit să se adăpostească, iar când aeronava s-a ascuns, ne-am expus din nou corpurile osoase la soare. Pe jumătate adormiți, ne-am uitat la cer și nu ne-am gândit la nimic. Și într-adevăr, de ce? Ne-am rupt complet de trecut. Amintirile unei vieți liniștite erau pentru noi la fel ca despre cărțile pe care le-am citit cândva. În război, am învățat să apreciem micile bucurii ale vieții. Astăzi soarele ne-a furat gulaș, cârnați și mei. Nici e-mail nu era.

Ne întindem pe pământ ucrainean, calmi și liniștiți. Poate mâine vor aduce mâncare. Poate gaz și piese de schimb. Deodată sosește chiar și corespondența... o scrisoare de la Paula... Sau poate vom rămâne doar noi, pământul, cerul și soarele... Ce rost are să ne gândim la asta.

Cumva, un semnal SOS a sunat în transmițător. Un post de la granița cu România a relatat că era înconjurat de cupluri

tisan. Potrivit Wehrmacht-ului, noi, așa cum am menționat deja, am rămas parte a unităților motorizate, care în orice moment ar fi trebuit să vină în ajutor. Aceasta înseamnă că trebuie să se miște constant și să fie gata să ajungă rapid în puncte situate pe o rază de până la două sute de kilometri. Postul care dădea semnalul de primejdie se afla la o distanță de o sută șaizeci de kilometri. Da, și ne-au sunat doar pentru că ofițerilor li s-a spus că, la nevoie, se pot baza pe noi. De fapt, aveam doar patru camioane care abia se mișcau, o dubă civilă, o motocicletă și un vehicul de teren. Wesreidau și-a rupt părul de furie.

Fără să pierdem timpul, ne-am grăbit la cei care aveau nevoie de ajutor. Au luat cu ei cât mai multe arme posibil. Fiecare camion avea câte două Spandau pregătite de luptă. Cel mai mult ne era frică de avioane. Cu viteză maximă, detașamentul nostru s-a deplasat de-a lungul dezgustătoarelor drumuri rusești, ridicând stropi de noroi. După cincizeci de kilometri, am dat de un sat dărăpănat. Locuitorii alergau cât au putut de repede. Vederea noastră a fost cu adevărat brutală. La ieșirea din sat, primul camion a lovit un câine, iar al doilea a lovit un porc care a sărit din senin.

Eram în al treilea camion și m-am putut bucura la maxim de scenă. Cinci sau șase infanteriști au sărit din camion. Pentru a pune capăt suferinței porcului, l-au bătut cu baioneta. Şuvoaie de sânge i-au stropit pe călăi; au legat picioarele porcului și i-au atârnat carcasa de optzeci de kilograme de spatele camionului.

Am pornit din nou: a trebuit să ajungem din urmă cu restul. Curând porcul a fost acoperit de noroi. Praf amestecat cu sânge. Dar nu ne-a păsat. Cei care rămân în viață vor mânca carne de porc la cină. Sieg heil!

Suntem într-o zonă ciudată. De jur împrejur se ridicau dealuri negre cu vegetație lichidă. Pământul părea negru și dur ca piatra. Am condus treizeci de kilometri printr-un astfel de peisaj.

Imediat ce am părăsit această zonă, a sosit semnalul „Aer!”. Soldații noștri au văzut avioanele prin vârfurile copacilor, în stânga. Camioanele s-au oprit pe marginea drumului. Aici erau acoperiți de copaci. Wesreidau a cercetat cerul cu un binoclu, dar nu a văzut nimic. Am nevoie de puțin

aștepta. Infanteristul din cel de-al treilea camion, pentru a nu pierde timpul, a tăiat carcasa unui porc și a scăpat de organe. Am pornit din nou motoarele.

După câtiva kilometri, avioanele chiar au apărut deasupra noastră: nu erau copaci în apropiere. Au coborât și au zburat direct deasupra capului. Ne-a cuprins panica. Dar, privind mai atent, toată lumea a văzut că era un Messerschmit-109-F. Dar nimănui nu i-a trecut prin cap să strige „Ura!” Luftwaffe: eram prea speriați.

Pe la ora patru au ajuns în zona de luptă. De frică de un asediu, abia ne-am târât. Mașina de teren Vesreidau a condus detașamentul. Cei doi cercetași și-au ținut ochii pe drumul prăfuit și pe munții care ne înconjurau.

Deodată o vale s-a deschis înaintea noastră. Ne-am oprit, am oprit motoarele și am auzit imediat trosnetul mitralierelor. Nu era nicio îndoială că eram acolo. Un sat era vizibil în depărtare. În așteptarea pericolului, inima îi bătu din nou în piept.

Desigur, inamicul știa de abordarea noastră. Șoferul primului camion a observat cum vehiculul de teren al comandantului a zburat în curbă cu o viteză vertiginoasă, dar de îndată ce a avut timp să depășească spațiul deschis, un obuz a explodat pe drumul din față. Toată lumea s-a repezit la pământ, iar camioanele s-au îndreptat spre primul adăpost pe care l-au găsit. Al doilea gol a lăsat o gaură în drum. Un nor de praf s-a ridicat. Am fost tras cu obuze de 37 mm. Apoi s-a tras o explozie de mitralieră asupra primului camion. Dar toți, din fericire, au ieșit deja din bombardament.

Peisajul zonei nu permitea distingerea inamicului. Cei care au mers cu vehiculul de teren au fost pur și simplu norocoși. Doar printr-o minune, mitraliera de 37 mm a partizanilor, ascunsă în spatele copacilor, nu a deschis focul imediat, după cum a observat vehiculul de teren. Drumul a fost blocat de un trunchi de copac.

Am montat două tunuri antiaeriene și am început să tragem în mitraliera inamicului. Curând a tăcut.

Am instalat o duzină întreagă de mitraliere. Drept urmare, focul partizanilor care trăgeau de pe marginea dealurilor a fost stins. Soldații care își făcuseră drum printre tufișuri au început să urce pe deal. Obuzul cu mortar nu s-a oprit. Nu am putut lovi inamicul și am acționat doar pentru a intimida. Punem foc în toate punctele posibile de rezistență. În cele din urmă, au fost găsiți și partizanii.

— Nemernicii ăștia, îi șopti Prințul lui Smellens. Am decis să tragem doar pentru distracție. Ei bine, le vom arăta.

Compania noastră a tras în partizani cu lansatoare de grenade. În zonă, strânsă între dealuri, grenadele au explodat cu un vuiet teribil. Apoi o mitralieră a turnat foc asupra poziției inamice - am recunoscut-o după sunet. Încă două aruncări de grenade au fost suficiente pentru a-i forța pe partizani să fugă. Unul dintre ei a fost împușcat.

- Ăsta e nenorocitul! strigă Prințul. „Este chiar nasol să împuști astfel de idioți. Stăteam acasă și așteptam să se termine războiul. Dacă aș fi ei, nu aș ridica un deget. Și tu, Sayer, nu?

Casa! Da, să stai acasă și să aștepți până se termină războiul...

Am dat din cap de acord.

— Acum va trebui să-i împușcăm, spuse Prințul. - Asta e o urâciune.

S-au auzit strigăte din poziţia inamicului. În stânga, liniștea unei zile de primăvară a fost întreruptă de vuietul mitralierelor și al lansatoarelor de grenade. Deodată, unul dintre ruși s-a ridicat până la brâu și a deschis focul cu o mitralieră. A tras la întâmplare, dar unul dintre ai noștri a fost rănit la braț, iar al doilea de un glonț ricoșat - în vițel. Mitraliera l-a ucis pe rus.

Doi partizani au sărit din șanț. Mitraliera i-a pus la pământ.

- Ai vazut? l-a întrebat Smellens pe mitralierul. - Ai lovit fata!

- Într-o fată? Minti? Dacă femeile merg să se lupte cu ele...

Câteva minute mai târziu am numărat partizanii morți. Șase oameni de vârsta noastră. Printre ele se numără și două fete frumoase pline de sânge.

Vederea morților ne-a făcut rău. La urma urmei, era necesar ca ei să ne stea în cale!

Ne-am mutat în sat. Camioanele ne urmau încet.

Poate că inamicul a primit informații incorecte. Probabil că rușii ne-au supraestimat numărul. Sau poate s-au speriat? Nu este clar de ce au părăsit o poziție aproape câștigată.

Soarele arunca raze strălucitoare pe drumul îngust, prăfuit. La începutul coloanei, a urmat o încăierare între sol-

date şi partizani care s-au stabilit în cimitirul satului. Cimitirul era tipic rusesc: albastru, auriu, alb peste tot. Lansatoarele de grenade și tunurile ușoare antiaeriene au distrus cimitirul. Două detașamente au alungat partizanii și au ocupat teritoriul. Partizanii s-au refugiat în coliba unde erau depozitate cerealele. Pe ușă inamicul a pictat sloganul: „Inamicul va fi învins. Victoria va fi a noastră!”

Pentru a termina rapid ultima fortăreață a rezistenței, am încărcat mitraliera cu gloanțe incendiare explozive. După prima lovitură, acoperișul a izbucnit în flăcări. Partizanii aveau doar mitraliere, dar nu iroseau gloanțe în zadar.

Din lovitura de tunuri antiaeriene, acoperișul a căzut. Partizanii au început să fugă. Cele două detașamente ale noastre au fugit la clădire pentru a-i împiedica pe ruși să plece. Un bătrân cu barbă stătea întins lângă ruine. Și-a pus mâna pe umărul tovarășului împușcat și a strigat blesteme. Nu i-a fost frică de puștile noastre, a continuat să ne amenințe cu pumnul. Nimeni nu s-a gândit să-l împuște. Ne-am retras trei sute de metri. Bătrânul a fost îngropat sub ruine.

Flash-uri au apărut pe cer. Primele rânduri ale detașamentului nostru se plimbau deja pe străzile satului și trăgeau în tot ce se mișca. Rămășițele partizanilor s-au repezit pe dealuri. În acest moment, erau fără acoperire și am reușit să împușcăm cel puțin douăzeci de luptători.

Mai ales mulți partizani au depus o mitralieră. În cele din urmă, împușcătura s-a oprit. Au venit la noi oameni de la postul german asediat. Mulți au fost răniți, doisprezece soldați au murit. Am acordat primul ajutor răniților și i-am alungat pe locuitori din colibe. Peste tot ardeau focuri.

Sătenii au început să le stingă. A durat o oră. Apoi toți, inclusiv noi, au adunat morții într-un singur loc. Văzând un soț, fiu, iubit, femeile țipau și plângeau. Se pare că majoritatea partizanilor locuiau în acest sat.

Curând suspinele s-au transformat în blesteme. Ne-am adunat în tăcere morții și răniții. A fost o zi atât de frumoasă. Era greu de crezut că toate acestea se întâmplau de fapt.

Hals, târând pe răniți, privi în peisajul muntos. Păsările încă cântau și zburau vesele pe cerul albastru. Eram ca niște animale înfometate de iarnă,

care se bucură de soarele de primăvară și de faptul că nu trebuie să caute un loc de cazare pentru noapte. Am perceput ceea ce s-a întâmplat ca pe o neînțelegere nefericită, care a întrerupt bucuria pașnică a naturii doar pentru o vreme.

Locuitorii încă plângeau de disperare, iar mustrarea lor, al cărei sens nu-l puteam înțelege, ne-a enervat.

O piatră aruncată de cineva l-a lovit în față pe unul dintre răniții noștri. Doi infanteriști au sărit în sus, ținând armele.

- Porcilor, opriți-vă! Sau vom face găuri în tine!

Dar blestemul nu s-a oprit. Era deosebit de izbitor să văd chipurile femeilor, distorsionate de ură, scuturându-și pumnii.

Deodată, șase avioane sovietice au apărut pe cer. Rușii s-au animat și au strigat:

- Ura! Stalin!

S-au arătat unul către altul spre avioane. Pe fețele lor era scrisă ura. Ne-am amintit și morții noștri: moartea tragică a soldaților care stăteau de-a lungul liniei de retragere iarna. Fețe ale soldaților mutilați, întinși sub un cer întunecat de iarnă.

Mi s-a uscat gura. Am urmărit cum a crescut furia țăranilor, care au plătit prea mult pentru o luptă care ar fi putut fi evitată. Dacă s-ar fi dat ordin de foc, ne-am fi ascultat fără ezitare. Am văzut cum doi dintre ei tremurau deja mitralierele în mâini, iar fețele lor erau contorsionate de furie.

Dar apoi a apărut silueta înaltă și zveltă a lui Wesreidau, albă de furie. S-a oprit la cinci metri de ruși și s-a uitat la ei ca să se liniștească imediat. În lungile campanii din Rusia, Wesreidau a reușit să învețe limba rusă. El, cu aceeași curtoazie pe care a cerut-o de la soldați, a ordonat sătenilor să îngroape morții. Războiul, a spus el, se va termina în curând pentru tine. Trebuie să așteptați până când se întâmplă acest lucru și să nu interferați cu nimic. Nici nu-mi puteam imagina, spunea Wesreidau, că într-un război va trebui să trag în oameni neînarmați care au intrat în luptă în ascultare de propaganda falsă. Apoi vocea lui căpătă o nuanță de oțel. El a declarat că nu va tolera alte violențe. Intenționez, a spus Wesreidau, să mă întorc în tabără cu forță. Dacă vreunul dintre soldații mei moare, veți fi toți responsabili pentru asta.

Discursul lui Wesreidau a avut efectul unei bombe care explodează. Domnea ordinea completă. Răniții au fost îngropați.

În sat era suficientă benzină pentru a reveni la pozițiile lor anterioare. Ne-am întors pe drum. Răniții au fost lăsați la postul german. A doua zi vor fi luati de paramedici. Alți șase au murit. Vor rămâne pentru totdeauna în țara Ucrainei.

Am aruncat o ultimă privire la chipurile țăranilor care au dispărut în norii de fum ridicați de camioane. O stare de spirit sumbră a înlocuit bucuria. În față nu se profila decât partea laterală a camionetei și cadavrul ridicol și însângerat al unui porc presărat cu muște.

Am vrut să se încheie războiul și să vină pacea. Le-au amintit celor grav bolnavi, în care venirea primăverii inspiră noi speranțe.

Dar războiul nu s-a oprit. Lumea era doar una fantomatică și întotdeauna exista cineva care dădea foc focului războiului. Poate că au avut motive și foarte bune.

Unul dintre partizani, în timp ce urcam dealul, a traversat drumul și, observându-ne, a reușit să pregătească o capcană în zece minute. A

ascuns mina într-o groapă, dintre care erau mulți pe drum. Și apoi, probabil, s-a ascuns în depărtare și a urmărit ce avea să se întâmple.

Probabil că a văzut un fulger galben strălucitor. Am văzut cum vehiculul de teren, care mergea înainte, s-a fărâmat în bucăți. Inelele de fum se ridicau spre cer, în care soarele zâmbea. Soldații au scos răniții din vehiculul de teren infirm. Restul s-au pregătit pentru apărare.

L-am așezat pe Wesreidau și pe alți cinci pe un deal de pământ. Doi au murit deja. Altul i s-a lovit piciorul de schije. Wesreydau a fost tot rănit, corpul lui a fost rupt. Am făcut tot ce ne stătea în putere pentru el. La urma urmei, compania l-a considerat un prieten. Am reușit să-l aducem înapoi la conștiință.

Am văzut multe morți, dar acesta a fost diferit de celelalte. Chipul lui Wesreidau nu distorsiona durerea. A reușit chiar să zâmbească. Am crezut că va supraviețui. Cu o voce slabă, ni s-a adresat. El ne-a chemat din nou să rămânem uniți, uniți în fața a tot ceea ce avem de îndurat. Arătă spre buzunar. Feldwebel Shperlovsky a scos din el un plic, fără îndoială o scrisoare către rudele sale. A mai trecut un minut după aceea. Am urmărit cum

liderul nostru este pe moarte. Era greu să ne dăm seama din fețele noastre ce simțeam. Dar tăcerea a devenit dureroasă.

Au fost salvate viețile altor doi, care călăreau într-un vehicul de teren. Le-am încărcat cu grijă pe vehiculele rămase. Locotenentul Volleret a preluat comanda. A reușit să organizeze în mod adecvat înmormântarea comandantului nostru. Rând pe rând am trecut pe lângă mormântul lui și i-am salutat. Toată lumea avea senzația că am pierdut o persoană de care depinde existența întregii companii. Parcă am fost abandonați.

În aceeași seară ne-am întors în satul singuratic, unde deja ne așteptau camarazii. Vestea morții comandantului a șocat pe toată lumea. Cu toții am fost amenințați cu moartea, dar faptul că Wesreidau va muri ni s-a părut la fel de incredibil pe cât le poate părea moartea părinților copiilor mici. Eram pregătiți pentru orice altă moarte. Dar nimeni nu a putut să se împace cu faptul că comandantul nostru avea o soartă similară.

Gardienii s-au simțit deosebit de neliniștiți în noaptea aceea. Cele trei companii ale noastre păreau acum mai vulnerabile ca niciodată. Așteptam ajutor și sprijin, dar comandantul nostru a tăcut pentru totdeauna.

Cine va fi numit noul comandant? De cine va depinde soarta noastră?

Odată cu primele raze de soare, am reușit să transmitem mesaje către sediu. „DO-217” a sosit. Ni s-a ordonat să ne îndreptăm imediat spre linia frontului, trecând spre nord.

Baza a fost ordonată să fie distrusă împreună cu satul. Nu poți lăsa inamicului nici cea mai mică ocazie de a găsi adăpost. Dar nu era nici un material combustibil la dispoziția noastră. Acoperișurile din stuf ale caselor trebuiau să fie incendiate.

Apoi, compania noastră motorizată a plecat, pe jos, încărcând muniția în camioanele vechi pe care le-am lăsat. Erau protejați de radio-operatori și motocicliști. La fiecare zece sau cincisprezece mile trebuiau să se oprească și să aștepte apropierea noastră. Vom ajunge pe front ori deodată, ori deloc.

Ordinele erau complet idioate. Ofițerul care le-a eliberat habar n-avea în ce stare se aflau piesele în mișcare, se presupune că sunt pregătite pentru orice pericol. Am făcut tot ce ne stătea în putere.

Cel mai rău dintre toate a fost mâncarea. Nu primisem provizii de multă vreme și doar ca prin minune le-am obținut pentru noi înșine: am vânat, am distrus cuiburi, am încercat să mestecăm plante, ca

salata de trecere. Uneori era posibil să prinzi un cal abandonat. Dar cinci sute de soldați au nevoie de multă mâncare. Așa că în fiecare zi ne confruntăm cu aceeași problemă. Au cerut ajutor la radio și au auzit constant ca răspuns:

- Convoiul a plecat deja. El trebuie să ajungă la tine.

Poșta militară a dispărut și ea în infinit. Nu am primit scrisori, nici pachete - nici cea mai mică veste.

Soarele era fierbinte. Situația noastră a devenit disperată.

Aseară am reușit să mâncăm un porc mort. A dispărut și butoiul cu apă fiartă de sub carne: noi îi spuneam „bulion de carne”, deși abia mirosea a carne.

Mergem pe front. Ochii noștri sunt ca niște lupi flămânzi. Stomacul este gol, gol și în bowler. Nu există nicio speranță la orizont. Suntem deja obișnuiți să trăim într-o stare pe jumătate de foame. Stomacul nostru procesa alimente care în câteva zile aveau să aducă în mormânt un burghez respectabil.

Acum că a venit postul, simțurile noastre au fost ascuțite la limită. Eram ca niște animale care caută în deșert pe cineva pe care să-l atace. Va dura zece zile de marș pentru ca strălucirea flămândă să dispară din ochii noștri. Apoi, deși stomacul era gol, tot speram că vom găsi mâncare pentru noi. La urma urmei, Rusia nu este un deșert. Suntem înconjurați de câmpuri fertile. În curând ne vom împiedica de vreun sat și ne vom ospăta cu slavă.

Shperlovsky și Lensen se uitară la hartă. Zona noastră este plină de sate. Aceasta înseamnă că nu suntem în pericol de a muri de foame. Din păcate, harta înfățișa o zonă mai mare decât întreaga Franță. Câteva sute de kilometri se aflǎ între cele două sate. Iar a ieşi din potecă

pentru a ajunge în cel mai apropiat sat înseamnă încă câteva zile de marş.

- Nimic de care să-ţi faci griji. Lui Lensen nu-i plăcea să recunoască înfrângerea. – Stepa este plină de sate nemarcate pe hartă. Există și ferme colective.

Am primit ordin să mergem spre nord. Trebuie efectuată fără întârziere. Dar pe unde am trecut, nu era nimic de mâncare.

Mersesem deja mulți kilometri, dar de jur împrejur nu vedeam decât câmpuri necultivate.

367

„Poți câștiga mulți bani în aceste câmpuri dacă începi să crești ceva aici”, a remarcat un țăran din apropiere de Hanovra.

Lângă fiecare sat erau amplasate câmpuri imense de grâu. Dar în spatele lor se întindeau doar peluze, noroi și păduri groase în starea lor impecabilă, parcele de mărimea unui departament francez. Suntem obișnuiți cu distanțe lungi, percepându-le ca pe un potențial câmp de luptă.

Cei care se întorc din război în patria lor le vor avea greu: la urma urmei, este o aruncătură de piatră la orizont. Iar noi, obișnuiți cu câmpurile care se întind spre cer, va trebui să stăm pe o bucată de pământ care cu siguranță aparține cuiva. Dacă nu pentru acest război! Ne-au plăcut întinderile nesfârșite și ne-am amintit multă vreme de ele cu dor de după război.

Dacă aș putea găsi ceva de mâncare!

După o oprire de unsprezece ore, am reluat marșul. Ca niște pastile, au înghițit spice de grâu gătite cu două zile mai devreme. Am avut și mei fiert, dar pentru cel mai extrem caz. A existat cel puțin un avantaj: o masă ușoară după cină nu mi-a făcut somn.

Am băut apă caldă din baloane. Pâraiele erau departe și părea periculos să bei apă din iaz: dintr-o dată prindeți malarie, tifoidă sau ceva de genul ăsta, un fel de holeră.

Pentru a se înveseli, au cântat un cântec. Cuvintele și melodia au fost purtate prin spațiile goale de vântul cald de vară. Dar deja suntem obișnuiți să nu auzim ecouri, așa cum era atunci când cântam în orașe în care zidurile sunt peste tot.

Bem și bem vin... Este atât de mult aici, Câtă apă...

Chiar nu trebuia să alegem. Nu era vin, iar apa trebuia să fie băută cu grijă.

– Rota, pas marș!

Și am mărșăluit fără să încetăm să cântăm pentru noi înșine.

Treptat s-a lăsat amurgul. Coloana s-a oprit. Fețele noastre erau acoperite de întuneric. Părea că nu am trecut prin nimic, dar deja adormim din mers.

368

În zori ne-am continuat drumul. Munții de la orizont nu s-au apropiat de noi, deși mergeam de câteva ore prin vale. Cele mai înalte dealuri au atins înălțimea omului. Din când în când, au apărut insule de copaci care m-au determinat să mă asociez cu oazele africane. Erau mici. Vântul ducea peste tot praf roșu, de parcă am merge pe cărămizi prăbușite.

Am scuipat de mult pe ordinul care se baza pe marș. Nu au defilat în trei, ci, după obiceiul partizanilor, s-au împărțit în detașamente compacte, în care unul se înainta doar până când următorul îl ajunge din urmă. Toți s-au prăbușit de epuizare și au încetinit.

Ne-am oprit să mai cântăm și să vorbim. Forța și respirația erau suficiente doar pentru a rearanja un picior după altul.

Dar cât de departe trebuie să mergem?

Cizmele erau acoperite de praf, vântul ne acoperea părul neîngrijit cu noroi. Se pare că nu ne-am mișcat nici o milă. Ritmul pașilor a devenit monoton. Doar din când în când stomacul cuiva mormăia de foame.

Campania a fost întreruptă de un eveniment care a avut loc după o oprire de unsprezece ore. Două avioane au apărut pe cer. Le-am observat și mai devreme, dar, din fericire, atunci erau departe. Orizontul era imens, iar avioanele puteau fi văzute la o milă depărtare. Acum amândoi pluteau chiar deasupra noastră. Ne-am împrăștiat din obișnuință și ne-am pregătit pentru apărare. Din nou, e timpul să moară cineva... Ce fel de avioane sunt acestea? Fie bombardiere ușoare, fie cele de recunoaștere. Dar că rușii - asta e sigur.

Ambele avioane au zburat la o altitudine de patru sute cincizeci de metri. vuietul motoarelor a răsunat în stomacul nostru gol. Am deschis focul.

Avioanele nu au răspuns. Tocmai s-au învârtit deasupra noastră. Și le-am urmărit cu îngrijorare manevrele. Cu siguranță vor trage în noi a doua oară.

Dar la a doua alergare, doar un roi de fluturi albi a apărut pe cer. pliante!

Imediat ce au plecat avioanele, am luat pliantele. Un soldat a venit la mine cu o duzină de bucăți de hârtie.

„Rușii sunt absolut uluiți.

369

Am început să citim apeluri comuniste.

„Soldații germani! Ai fost trădat. Predați-vă și vă vom cruța. Încă ai pierdut războiul”.

Pentru a ridica moralul, pliantele aveau fotografii proaste. Din semnături a rezultat că acestea erau ruinele orașelor germane de după bombardament (numele acestor orașe nu au fost raportate). Și erau fotografii cu prizonieri de război germani zâmbitori. Sub fiecare era un text:

„Tovarăși! Captivitatea noastră nu are nimic de-a face cu minciunile pe care ni s-a făcut să credem. Am fost plăcut surprinși de atitudinea ofițerilor de lagăr. Când ne gândim la felul în care tovarășii vă ascundeți în tranșee doar pentru a salva lumea capitalistă, nu vă putem oferi decât un singur sfat: aruncați-vă armele.”

Și așa mai departe în aceeași ordine de idei.

Un soldat era furios:

- Iată nenorociţii! Știu sigur că prizonierii sunt împușcați.

A rupt prospectul în bucăți și l-a aruncat în aer.

Ne-am reluat călătoria. Dar pliantele au continuat să meargă din mână în mână. În mintea noastră au răsunat cu voce tare cuvintele: „războiul este pierdut”, „trădare”, „orașe afectate de bombardamente”.

Propaganda comunistă, asta este. Este suficient să vorbești cu soldatul care a rupt pliantele. Dar toți cei care au reușit să plece în vacanță au văzut bombardamentul cu ochii lor. Și retragerea noastră rușinoasă? Și existența mizerabilă pe care a trebuit să o tragem: fără combustibil, fără mașini, fără mâncare, aproape nimic! Poate că războiul este cu adevărat pierdut. Nu, este imposibil!

Iată-ne pe terenul rusesc. Dar cui aparține - nouă sau lor?

Poate că va asista la moartea noastră lentă? Nu, ce gând! Ne aflăm într-o dilemă temporară acum. Dar vor trece în curând.

Furnizorul va ajunge mâine. Totul va fi din nou subordonat unui scop. Să dăm din cap, să aruncăm din ea gândurile defetiste! Soarele strălucește cu putere și principal pe cer. Trebuie să mergem mai departe!

Am cântat unul dintre cântecele de marș, strigând-o în mod deliberat din răsputeri:

Trandafirii înfloresc în grădină, Erica locuiește acolo. Sunt mii de trandafiri aici, iar Erica este printre ei.

La oprire, Hals m-a coborât de pe nori la pământ. În ciuda faptului că din foame am uitat rapid pe jumătate adormiți, ieșirea din somn profund nu este foarte plăcută.

- Hei trezește-te! Aud vuiet de arme, spuse el.

Am ascultat. Dar nimic în afară de sunete nocturne mi-au ajuns la urechi.

— Hals, lasă-mă în pace, pentru numele lui Dumnezeu. Nu te trezi. Mâine vom fi din nou pe drum, iar eu sunt obosit de moarte.

„Vă spun că nu sunt singurul care aude armele. Privește în jur: și alții ascultă.

Am ascultat din nou tăcerea. Dar tot ce am auzit a fost sunetul vântului.

- Poate ai dreptate. Deci ce urmeaza? Nu este prima dată pentru noi. Continuă să dormi. Te vei simți mai bine.

„Nu pot dormi pe stomacul gol. Greață. Trebuie să luăm ceva de mâncare.

„Deci de asta m-ai împins!”

Schlesser, care era de gardă, s-a apropiat de noi.

Auzi băieți? Armele lovesc.

„Da, nu pot să-i pun asta”, a spus Hals.

Îmi venea să dorm îngrozitor, dar nu puteam lăsa cuvintele tovarășului meu să treacă pe lângă urechile mele.

Rușii plănuiesc o descoperire. Doar că nu ne-a ajuns! Schlesser era revoltat.

— Atunci totul sa terminat pentru noi, remarcă Hals cu o voce răgușită.

„Ei bine, ce ești, avem suficientă putere ca să reziste”, a spus soldatul care se apropia.

- Suficientă putere! Iată altceva cu care am venit! Hals nu și-a ascuns batjocura. „Și cine se va lupta, pot să întreb?” Opt sute de soldați murind de foame și, în plus, aproape fără arme. Ai dreptate, glumesti. Vă spun că am terminat. Nu vom putea fugi.

Soldatul care vorbea cu Hals se numea Kellerman. Avea exact douăzeci de ani, dar raționa ca o persoană cu experiență și înțelegea ușor ce se întâmplă. Și realitatea

a fost de așa natură încât într-adevăr nu era nicio ieșire. Pe chipul soldatului era scrisă anxietatea.

Deodată se auzi un vuiet de departe. Versul... l-am auzit din nou. Ne-am uitat unul la altul

— Artilerie, spuse Schlesser.

Restul au tăcut.

M-am simțit de parcă sunt despărțit în două de epuizare. Visul și realitatea s-au îmbinat. Mi se părea că dorm și în vis am auzit vuietul artileriei. Tovarășii mei au continuat să discute despre ce se întâmplă. I-am ascultat, dar nu am înțeles ce spuneau. Sergentul major Shperlovsky s-a apropiat de noi. A ajuns și la câteva concluzii.

„Este încă prea departe”, a spus el. Dar ne apropiem de front. Într-o zi și ceva, vom fi în linia frontului.

„Și cu mașina într-o oră și jumătate”, a remarcat Hals.

Șperlovski se uită la el:

- Ce, insuportabil? Păcat, dar nu mai suntem unități motorizate.

— Nu despre asta vorbesc, mârâi Hals. — Mă refeream la ruși. Au combustibil, au rezervoare. Dacă reușesc să pătrundă, vor fi aici într-o oră.

Șperlovski, fără să scoată un cuvânt, a plecat. Și ce rost are să-l certam pentru el, un ofițer al „Germaniei brute”?

— E timpul să te culci, spuse Kellerman. „Este încă mai bine pentru noi să nu ne gândim la nimic.

„Este grozav”, nu m-am putut abține. „Suntem ca niște animale într-un abator, așteptând să vină măcelarii!”

„Și dacă murim pe stomacul gol?” urlă Hals.

Învingând frica și foamea, am adormit din nou și am adormit până în zori. Și a venit la acea oră, care în viața ordinară civilă se numește de obicei amiază.

Nu ne-am ridicat cu un fluier sau să sune un clopoțel - nu am avut așa ceva la noi. Doar că toată lumea a început să se miște brusc, iar cei care încă dormeau s-au trezit și ei. Orice sunet sau mișcare, destul de ciudat, ne-a scos cu ușurință din uitarea profundă.

De obicei, trupele care mărșează spre front preferă să plece devreme - noaptea sau înainte de zori. Dar ofițerii Wehrmacht erau încăpățânați ca oile. Ne-au ridicat

oră strict fixată și în ordine strictă a dus la câmpul gloriei.

Sub razele soarelui, forma noastră părea complet cenușie. În dreapta și în stânga erau prieteni care deveniseră rude în doi ani. Și am mers cu ei. Amintindu-mi trecutul, văd clar detalii aparent lipsite de sens: pantaloni prost îmbrăcați, curele care atârnă de greutate, căști atârnând pe o curea. Chiar și o singură formă avea propria sa individualitate: pentru unul nu semăna cu alta, deși a fost creat

special pentru a transforma o persoană într-un soldat care s-a contopit complet cu camarazii săi. Toți ceilalți ne-au văzut așa: o masă solidă cenușie. Pentru noi, cuvântul „tovarăș”, care nu se referă la nimeni anume, era o frază goală. În spatele fiecărei forme se afla o personalitate.

La urma urmei, acesta nu este doar spatele cuiva de aceeași culoare gri ca restul. Acesta este spatele lui Schlesser. Și acolo pe dreapta - Solmas. Un pic mai aproape - Lensen. Acolo este casca lui. Casca lui nu este ca celelalte, deși au fost produse sute de mii. Acolo - Prince, Hals, Lindbergh, Kellermann, Fresh... Îl recunosc pe Fresh în orice mulțime.

Doar sentimente pe care le-am avut în comun: cu toții am experimentat frica, disperarea și o dorință pasională de a supraviețui.

Le-am observat încă cinci sute de metri. Trei sau patru mașini au încetat să ne aștepte. Da, sunt cel puțin zece mii! În stepele ucrainene, zece mii nu înseamnă nimic. Și totuși multe. Au alergat de-a lungul mașinilor noastre, de parcă ar fi vrut să se răzbune că au fost abandonați. Căutau ceva de mâncare, măcar niște medicamente. Dar când au văzut starea în care ne aflam, au căzut în cele din urmă în deznădejde.

Acești nenorociți, adunați din mai multe regimente de infanterie, se retrăgeau după câteva zile de luptă cu un inamic nemilos. S-a jucat cu pisica și șoarecele cu ei. Dorit - împușcat, căutat - iertat. Mergeau în zdrențe. Iar disperarea scrisă pe fețe este greu de exprimat în cuvinte. Această armată a suferit prea multe dezastre. Acum luptau fără alt scop. Mai degrabă, s-au comportat ca niște lupi, de frică să moară de foame.

Ei nu mai fac deosebire între prieteni și dușmani. De dragul unei bucăți de pâine, împușcau cu plăcere pe oricine. Câteva zile mai târziu, au dovedit clar acest lucru prin sacrificarea populației de doi oameni

sate. Dar mulți dintre ei au murit totuși de foame, neatingând granița cu România.

Întâlnirea cu trupele în retragere ne-a șocat. Cu toate acestea, nu au fost mai puțin surprinși.

— Și unde crezi că mergi? spuse batjocoritor locotenentul slăbănog. Se înea în uniformă: era grozav pentru el.

A vorbit cu locotenentul nostru, care a preluat comanda după moartea lui Wesreidau. El a indicat traseul pe hartă, a numit unitățile, numărul lor, coordonatele. Străinii ascultau, legănându-se ca copacii morți care se legănau în vânt.

Înțelegi despre ce vorbești? Ce alte părți? Ce sector, ce deal este acolo? Complet nebun! Nu a mai rămas nimic, auzi? Nimic. Unele gropi comune care sunt purtate de vânt.

Ofițerul înalt, cu părul negru, avea insigna Partidului Național Socialist. Și de centură atârna o grămadă de grenade.

- Este adevarat? strigă locotenentul nostru. „Știu că nu este ușor pentru tine. Ți-e foame. Iată ce ai în capul tău. Doar printr-o minune am reușit să supraviețuim.

Interlocutorul s-a apropiat amenințător de locotenent. O asemenea ură i se citea în ochi, de parcă ar fi fost gata să taie gâtul interlocutorului său.

- Da, mi-e foame. mârâi el. - Flămând, da, precum sfinții și într-un vis groaznic nu ar fi visat. Sunt flămând, bolnav și mor de frică. Și el este gata să răzbune toată omenirea. O să scap mai întâi de tine, locotenente. La urma urmei, în apropiere de Stalingrad au fost observate cazuri de canibalism. Acum vor repeta.

- Esti nebun! În cel mai rău caz, vom mânca iarbă și rădăcini. Rusia este în spatele nostru și aici este o mulțime de mâncare. Pentru numele lui Dumnezeu, veniți-vă în fire! Continuă și te vom acoperi.

Interlocutorul lui chicoti.

- Tu ne acoperi! Putem fi calmi! Spune-le oamenilor din fața ta. Se luptă de cinci luni, și-au pierdut majoritatea camarazilor. Așteaptă întăriri, uniforme, medicamente, alimente. Dumnezeu știe ce altceva! De o mie de ori au sperat. Nu veți putea să le explicați nimic, locotenente, și nu încercați...

Am mutat muniția pe care o căram în camioane - rămășițele fostei divizii motorizate - în ghiozdanele noastre. Așa că ne-am făcut loc pentru a-i doborî pe răniții grav. Au pornit primii. Astfel, am devenit și mai puțin mobili decât înainte, pe măsură ce traversam nesfârșita stepă ucraineană. Am privit camioanele dispărând în depărtare, geloase pe răniți: ar putea fi salvați.

Apoi trupele noastre pestrițe și-au continuat retragerea - un marș gol, complet fără rost. Am mers ca pe o potecă în mișcare și nu ne-am putut mișca.

Câte ore, zile și nopți au trecut așa? nici nu-mi amintesc. Părțile noastre sunt împărțite. Unii au rămas unde erau și s-au dus la culcare. Nu puteau fi mișcați prin niciun ordin, prin nicio amenințare. Restul – cei care erau încă puternici sau care aveau suficientă mâncare – au continuat să se miște. Au fost multe cazuri de sinucidere. Îmi amintesc două sate, curățate până în oase. Și masacrul s-a întâmplat în mod repetat. Soldații erau gata să taie gâtul oricui pentru lapte de capră, câțiva cartofi sau o mână de mei. Lupii alergători nu cruță pe nimeni.

Dar în haita de lupi se aflau câțiva soldați care nu și-au pierdut complet aspectul uman. Unii au murit, dar au păstrat lapte conservat pentru cei tineri și slabi. Alții au fost bătuți până la moarte de tovarășii lor, bănuind că ascund mâncare. De regulă, s-a dovedit că nu

aveau nimic. Dar au existat și excepții: unui austriac i s-a rupt capul: în fundul ghiozdanului au găsit bucăți de biscuiți fortificați. Probabil că le-a luat din sacii cu alimente ale comisariatului, care încetaseră să mai existe în urmă cu câteva săptămâni.

Pentru ce firimituri au murit oameni! Pentru o șansă de a mânca ceva. Când mâncau de toate, chiar și lăstarii din grădini, douăsprezece mii de ochi se uitau la sat, din care locuitorii înspăimântați au fugit spre moarte.

Peste tot erau vizibile cadavre vii, agățate de ultimele fire care le legau de viață. Au încercat să-și amintească trecutul pentru a face lumină asupra viitorului. Așa că armata în retragere a stat până la amurg.

Apoi au apărut trei sau patru vehicule blindate rusești: rușii erau deja foarte aproape. Au tras cu mitraliere

o mulțime de soldați care nici nu încercau să fugă, s-au întors și au fost așa.

Cei care au rămas în viață au fugit spre vest, ceea ce i-a tras inconștient precum nordul trage un ac de busolă. Stepa i-a înghițit. Doar câțiva au reușit să ajungă la granița cu România. Ea era acolo, dar nu toată lumea era disponibilă. Am fost unul dintre cei norocoși. Eram nouă: Hals și cu mine suntem prieteni de nedespărțit, Shperlovsky, Fresh, Prince și un alt tip pe nume Ziemenleis - înainte de război era angajat. Mai erau trei unguri cu noi, dar nu am putut vorbi cu ei. Fie sunt voluntari, fie au fost înrolați în armată în împrejurări similare cu ale mele. Ne priveau cu ură, de parcă am fi vinovați pentru eșecurile celui de-al Treilea Reich. Dar totuși au rămas aproape - până la urmă, am rămas ultima lor speranță de a se întoarce în patria lor.

În cele din urmă, un sat a apărut în spatele unui câmp larg. Chiar și acum, ca într-un vis pe jumătate beat, văd această zonă. Pe vârful dealului se vedeau colibe. Am decis să intrăm și să luăm restul de mâncare.

La jumătatea drumului am fost opriți de zgomotul avioanelor. Doi „iac” au ieșit ca pradă.

Eram ca niște animale: toată lumea lupta pentru supraviețuire și nu le păsa de ceilalți. Nimeni nu ne-a avertizat despre pericol. Piloții ruși ne-au zărit și au început să coboare. Indiferent cum arătam noi, pentru piloții ruși, soldatul german era încă un inamic și trebuia scăpat de inamicul.

Noi, supunându-ne instinctului, ne-am repezit la iarba deasă. Gloanțele le șuierau peste cap. Am sărit în sus, fără suflare, și am alergat cât am putut de repede. Dar exploziile de mitralieră ne-au înlănțuit din nou la pământ. Avioanele au mai zburat de două ori, presărând gloanțe pe pământ, dar de fiecare dată au ratat. Aici am descoperit ca prin minune un șanț, am căzut în el și ne-am ascuns acolo.

Nu am văzut avioanele de aici, dar le-am auzit perfect sunetul. La marginile râpei s-au format metereze de pământ dezrădăcinat. Avioanele au făcut un alt cerc deasupra noastră și s-au retras: piloții erau ferm convinși că au pus capăt chinului nostru. Dar am rămas în viață și am rătăcit din nou în nori de praf.

La ferma, părăsită de locuitori cu vreo cincisprezece minute înainte de sosirea noastră, am găsit o oală cu anghinare și, după ce ne-am împrospătat, am continuat să mergem.

376

Două zile mai târziu, după ce am fost nevoiți de două ori să luăm cartofii cu forța de la ruși, am dat peste un șir nesfârșit de trupe care se retrăgeau spre România și am intrat în rândurile ei.

Așa că am vizitat România, ne-am familiarizat cu populația ei. Românii au rămas uimiți de cele întâmplate, de retragerea armatei noastre și de prăbușirea Wehrmacht-ului.

Viața civilă era plină de panică constantă. Partizanii români erau activi peste tot, soldații spargeau magazine, făceau provizii, iar în armată apăreau prostituate într-un număr atât de mare încât părea că aceasta era întreaga populație feminină a țării.

În ziua în care am făcut douăzeci, douăzeci și cinci și chiar treizeci de kilometri, în ciuda faptului că abia ne puteam sta în picioare. Ne-am scos cizmele, apoi le-am pus și apoi le-am scos din nou. Dar abcesele de pe picioare nici nu s-au gândit să se vindece. Stomacul îi bubuia de foame.

Zona din fața noastră era destul de romantică, dar am devenit lupi și nu ne-am gândit decât la mâncare.

În memoria mea apare un episod tragic - un simbol al nebuniei umane.

Ne-am lovit de munte. Tocmai trecusem de orașul Regin, pe vremea aceea numit Erlau. Gri, transpirați, am reușit să evităm înscrierea în unitățile nou formate din rătăciți. Coloana noastră a fost împărțită în mici detașamente. Soldații au împins căruțe cu tot ce le trebuia în față. Am rechiziționat vagoane și mașini pentru orice scop. Au luat chiar și biciclete fără cauciucuri. În această zonă muntoasă, avioanele inamice nu ne-au deranjat. Dar munții au servit și ca un refugiu excelent pentru partizani. Între noi și ei au izbucnit de mai multe ori lupte pe viață și pe moarte.

Alături de alții, detașamentul nostru încerca cu disperare să ajungă în patrie. Cu toții credeam într-un singur lucru: dacă am reuși să supraviețuim, patria ne-ar primi cu tandrețe și ne-ar ajuta să uităm tot ce am trăit. Până ajungem acasă, războiul se va termina deja și, în cel mai rău caz, armata va fi reorganizată, iar inamicul nu va pune niciodată piciorul pe pământul Germaniei.

Ieri am fost infanteriști, soldați ai unităților de elită, lansatoare de grenade. Am privit moartea în față de o mie de ori. Si pentru ce?

Ne-am străduit să supraviețuim pentru speranța de a continua să trăim pe vechiul mod.

377

În fiecare zi trebuia să continuăm călătoria cu bătălii, scăpând de ruși, care ne urmăreau pe călcâie.

În detașamentul nostru erau doisprezece oameni, printre care mulți cunoscuți vechi: Schlesser, Fresch, locotenentul Volleret, Lensen, Kellermann și Hals și cu mine, care ne simțeam frați. Hals era complet slăbit – cine ar fi crezut! Mergea deseori lângă mine, iar eu mă simțeam în siguranță, deși și puterea lui s-a încheiat. S-a dezbrăcat până la brâu, o curea de piele și o grămadă de cartușe de mitralieră îi atârnau pe piept. Un sacou matlasat rusesc atârna dintr-o geantă din piele cu cartuş, depozitată în caz de vreme rece. Casca grea părea să se lipească de cap, astfel că toți păduchii din părul murdar au murit din lipsă de lumină.

Mulți și-au scăpat căștile, dar Hals a spus că acesta a fost ultimul lucru care l-a legat de armata germană. În ciuda tuturor încercărilor, trebuie să rămânem soldați. Am pastrat si casca, desi am purtat-o la centura.

Unul dintre soldați ne-a chemat la râpă. În partea de jos era un camion pătat pe care era scris „WH”. Lensen alerga deja pe panta, dar a fost oprit:

- Cu grija! Dintr-o dată e o capcană!

Împreună cu Lensen, locotenentul Volleret a început să coboare. Ne-am mutat. E clar: partizanii ne-au întins o capcană. În câteva secunde, tovarășii noștri vor fi aruncați în bucăți. Dar din jos a venit un strigăt:

„Doamne, aici este un întreg depozit!”

Fără ezitare, ne-am repezit la mana din cer.

- Doar uita-te! Ciocolata, tigari, carnati...

- Dumnezeule! Și trei sticle!

– Taci, se răsti Schlesser. „Vrei să alerge toată lumea!” Și este doar un miracol că nimeni nu a mai descoperit asta până acum.

– Atâtea delicatese aici, spuse Fresh, tandru. „Vom lua atât cât transportăm și îl vom împărți pe parcurs.

Încărcați la limită, am ieșit pe drum. Sunt mii de soldați care se plimbă prin jur. Totul trebuie luat. Aproape am terminat cu această sarcină când santinelele noastre au strigat:

- Atentie!

. Ne-am ascuns în tufișuri. Se auzi zgomotul unei motociclete. Motorul este silențios. Ne-am repezit printre copaci cu bagajele. Am învățat deja să ne salvăm pentru ca nimeni

378

nu am observat. S-a auzit strigătul ofițerilor. Doi dintre tovarășii noștri au fost prinși fie de o patrulă militară, fie de jandarmi.

— Prinși cu sticle sub braț, mormăi Volleret.

„Hai să plecăm repede de aici”, a spus Lindbergh, care a alergat.

— Vine cineva, şopti Lensen. — jandarm militar. Văd o insignă.

— La naiba, să ridicăm picioarele.

Ne-am repezit în toate direcțiile, de parcă ne urmăreau rușii. După o jumătate de kilometru ne-am oprit, ascunzându-ne în munți.

„Din cauza acestor nenorociți, mi-am pierdut complet picioarele”, a spus Hals gâfâind. „Dacă vor continua să ne urmeze, îi voi reține.

— Nebun, spuse Lindbergh. - Ce ești tu?

- Taci! - răspunse Hals. - Cu toate acestea, nu te vei întoarce acasă. Ivanii vă vor împușca și nu veți avea timp să vă veniți în fire. Ar fi mai bine să ne gândim ce va fi cu Fresh și al doilea. S-au prins!

„Acum este timpul pentru împrospătare”, a spus Volleret. „M-am săturat să dau ordine, să transpir și să-mi enervezi pantalonii de frică, ca un copil. Dacă oricum vom fi atrași pentru asta, atunci măcar ne vom sătura.

Semănând cu animalele înfometate, am înghițit conținutul cazanelor și toate celelalte produse.

„Mai bine termină totul”, a spus Lensen. „Deodată suntem prinși. Atunci avem probleme.

- Ai dreptate. Vom mânca totul. Ce este în noi, ei nu știu.

Am mâncat până ne durea stomacul. Când s-a lăsat întunericul, ne-am întors la drum. Lensen a fost primul care a ieşit din tufişuri.

- Du-te, totul e clar.

Am mers trei sau patru sute de metri. Am trecut din nou pe lângă râpă, care a trimis mana peste noi din cer. Nimeni nu era în vedere. Am mai mers trei sau patru kilometri, apoi ne-am întins pe marginea drumului.

„Nu mai pot să merg”, a spus Schlesser. - Ne-am pierdut obiceiul de a mânca.

Să dormim chiar aici! a sugerat cineva. - Hai să digerăm ce am mâncat.

Ne-am trezit la ora două dimineața.

379

- Scoală-te! strigă bătrânul sergent-major. - Pe drum, altfel rușii vor veni la Berlin înaintea ta.

Ne-am reluat drumeția. Detașamentul a reușit să ajungă undeva câteva vagoane trase de cai. Deci picioarele noastre s-ar putea odihni. În zori, am ajuns în oraș, întinși pe versantul muntelui. Unii stropeau în apa înghețată, alții dormeau, întinși pe pământ. Soldații s-au dus în vest, în patria lor. Ei sperau la o primire călduroasă și nici nu-și puteau imagina în ce stare se afla Germania.

Pe drumul nostru mai departe, ne-am împiedicat de un copac maiestuos, ale cărui ramuri se sprijineau direct pe cer. Iar de crengi atârnau doi saci pe frânghii. Ne-am apropiat și am văzut două cadavre fără sânge. Era Fresh și prietenul lui.

— Nu-ți face griji, Fresh, șopti Hals. - Am mâncat totul.

Lindbergh și-a acoperit fața cu mâinile și a plâns. Cu greu am reușit să citesc biletul atașat de gâtul lui Fryosha: „Sunt un hoț și un trădător”.

Ceva mai departe, zece jandarmi stăteau lângă motocicletă și Volkswagen. Am trecut pe lângă ei, întâlnindu-le ochii.

Partea a cincea

DENUNȚARE

Campania de toamnă-primăvară din 1944/45

Capitolul 16

DIN POLONIA PENTRU PRUSIA DE EST

Volkssturm. - Invazie

În acea dimineață de septembrie ne-am trezit undeva în sudul Poloniei.

Experimentarea cu o zi înainte ne-a împiedicat să răspundem adecvat la ceea ce se întâmplă. Priveam totul cu ochii înghețați, de parcă am fi fost drogați.

Un ofițer a apărut în fața noastră, fie cu un discurs, fie cu un raport, dar nu am auzit nimic. Ne-am uitat la cer ca să nu ne gândim la pământul care susținea viața umană. Fie o explozie, fie fluierul unui sergent-major ne-ar putea scoate dintr-o stare de letargie.

Dar în acest sector s-a menținut cel puțin aspectul de ordine. De asemenea, am încercat să recâștigăm o parte din forța și spiritul de luptă de odinioară.

Rușii au atacat spre sud cu atâta ferocitate, încât teritoriul României s-a dovedit a fi ostil. În curând ne vom lupta în Ungaria și vom ajunge la Budapesta.

Ofițerul a continuat să fie ruinat. A vorbit despre o contraofensivă, despre necesitatea de a lua inițiativa, de a se regrupa. A menționat chiar și cuvântul „victorie”, deși pentru noi de mult și-a pierdut orice semnificație. Nu ne-am resemnat cu inevitabilitatea înfrângerii, dar am realizat deja că este imposibil să câștigăm. Știam că ni se va cere să facem toate eforturile pentru a ne apăra, dar am înțeles și că nu vom putea opri inamicul la granița germană.

În ciuda acestui fapt, nu aveam de gând să renunțăm. Cei care au supraviețuit nu au fost dispuși să accepte faptele.

Apoi, deși eram foarte hotărâți, nu eram în măsură să intrăm în luptă. Aveam nevoie de odihnă.

— Generalul Friesener a restaurat Frontul de Sud, a tunat ofițerul. „Regimentele noastre vor fi reorganizate și întărite cu rezerve semnificative. Inamicul nu trebuie să meargă mai departe. Și oprește-l.

Am fost împărțiți în plutoane, companii și regimente și încărcați în vehicule. Gazul nu s-a terminat încă. Detașamentele „Grossdeutschland” au fost trimise în nord, ceea ce ne-a surprins foarte mult, deoarece principalele părți ale diviziei au luptat cu Grupul de armate „Centru”. Unele companii au luptat deja cu Army Group North.

Am ajuns la tren, care era pe o singură cale. Era acoperit de o pădure de pini. Nu era nicio stație. Au călătorit într-o varietate de vagoane. Plutonul în care am fost plasat a fost încărcat pe o platformă deschisă, exact la fel ca în care sosesem deja din Polonia în Rusia. Astăzi Rusia nu mai putea fi de teamă. Germanii au fost expulzați de mult din ea. Ne îndreptam spre nord. Ne-am mișcat cu grijă, temându-ne de un drum minat și de bombardamente. Am luat trenul spre Lodz.

Am stat acolo treizeci de ore. Linia frontului era aproape. Ca în toate orașele de frontieră, Łódź era plină de trupe și era, de asemenea, în curs de regrupare. Un sfert, apoi o treime și chiar jumătate dintre nume au fost șterse de pe lista regimentului - toți au fost uciși sau au dispărut.

În Łódź, a existat un punct de adunare „Grossdeutschland” într-un magazin de dulciuri. Toate ghișeele și bunurile au fost scoase de acolo. Pe ușa camerei portarului atârna un semn cu o cască albă pe fond negru - emblema regimentului. Erau santinelele de ambele părți ale ușii.

— Am ajuns, spuse Lensen. Bine ai revenit în Germania Mare.

Timp de o oră și jumătate ne-am plimbat prin oraș, din care plecase întreaga populație civilă, pentru a găsi această casă. Locotenentul Volleret i-a dat ofițerului o listă cu soldații cu el. Lista enumera companiile, regimentele și plutoanele. Eram două sute de noi.

„Iată lista celor care au ieșit cu mine, căpitane.

— Ai adus o hoardă de ruși, locotenente? întrebă căpitanul, privindu-ne în sus și în jos. Mulți erau îmbrăcați în jachete matlasate rusești.

„Îmi pare rău, căpitane. Suntem lipsiți de uniforme.

— Da, oftă ofițerul. - Să mergem în pas la depozit. A dat din cap spre clădirea ghemuită. „Poate poți alege ceva. Doar o notă aici, alta acolo.

Uniformele din depozit s-au dovedit a fi destul de suficiente. Mulți au primit aproape tot ce aveau nevoie. În așteptarea, ne-am uitat la nou mobilizați. Era „Volks Sturm", un batalion de noi recruți. Da, lucrurile au mers foarte prost dacă se luptă cu așa ceva'

Unii dintre „recruți" erau cel puțin șaizeci și cinci. Dar era și mai ciudat să vezi tineri. Pentru noi, cei care a trebuit să îndure atât de mult la vârsta de optsprezece, nouăsprezece, douăzeci de ani, tinerii întăriri păreau a fi tineri, dar nu adolescenți. Aici avem copii adevărați. Cei mai în vârstă aveau șaisprezece ani. Dar au fost și cei care în mod clar nu aveau mai mult de treisprezece ani. Erau îmbrăcați în uniforme uzate, destinate bărbaților. Și pe umeri aveau arme, aproape mai mari decât ei înșiși. Scena este atât comică, cât și tragică. Aveau o privire îngrijorată în ochi, dar încă nu știau unde fuseseră aruncați! Unii râdeau, uitând de cerințele stricte ale disciplinei, pe care le predau de trei săptămâni. Unii dintre ei aveau ghiozdane. În loc de manuale, acestea conțineau alimente și haine aprovizionate cu grijă de mame. Cineva vindea dulciuri confiate - astfel se bazau pe carduri pentru cei care nu ajungeau la treisprezece ani. Bătrânii care mergeau alături îi priveau cu ochi neînțelegătoare.

Ce va fi cu ei? Unde vor fi trimiși? Întrebările au rămas fără răspuns.

Chiar se așteaptă comandamentul să oprească Armata Roșie cu ajutorul lor?

Le va consuma războiul total? Nemții sunt eroi sau complet nebuni? Cine va aprecia un asemenea sacrificiu de sine?

Am stat în tăcere și am privit cum recruții își încheie copilăria. Și erau neputincioși să-i ajute.

Câteva ore mai târziu am fost aduși la punctul de adunare din orașul Medau. Aici a fost cea mai mare parte a diviziei noastre

zia, despărțită de noi în sud. Până și regimentul nostru era acolo. Am văzut fețele cunoscute ale ofițerilor și am fost surprinși să vedem cât de puternic s-a dovedit a fi „Grossdeutschland". Starea noastră de spirit s-a îmbunătățit, pentru că nimeni nu a vrut să accepte inevitabilitatea colapsului. A trebuit să caut un rău mai mic: fie

bătălii sângeroase, fie captivitate, fie doar sfârșitul. Golurile rămase în divizie erau acum completate de tineri recruți.

Printre vechii cunoștințe, noi, spre surprinderea noastră, l-am văzut pe Wiener, un veteran. A fost la fel de surprins ca și noi să afle că încă suntem în viață.

Nu ne putem despărți deloc! el a exclamat. „Când te-am lăsat pe al doilea front de pe Nipru, viitorul părea atât de sumbru. Nu m-am gândit niciodată că o să vă mai întâlnesc pe vreunul dintre voi.

„Mulți au murit", a spus Volleret.

- Nu poți face nimic! Război...

L-am informat pe Wiener despre moartea lui Wesreidau și Frösch. Și a dat și numele altora care nu mai erau printre noi.

L-am întrebat pe Wiener dacă știe măcar ceva despre Germania, despre cum trăiesc civilii acolo. Toată lumea avea de care să-și facă griji. Am ascultat cu răsuflarea tăiată.

„Într-un spital din Kansei, acesta este în Polonia", a spus el. - Am pierdut atât de mult sânge încât două zile nu s-a mai putut face nimic cu mine. N-aș fi crezut niciodată că am atât de multă viață în mine. Cât de ușor este să iei ultima suflare și să cazi în gaură. Dar nu era acolo. Timp de zece zile am gemut. Primele două zile au fost deosebit de proaste. Am prins un fel de infecție, apoi s-au încurcat cu mine mult timp. Dar iată-mă cu tine și mă aștept la noi lupte, la naiba. Acum umiditatea mă face să mă simt rău: se dovedește că am reumatism. Și asta este incurabil.

Bătrân glumeț!

„Dar ar fi trebuit să ți se dea concediu!"

Da, Hals. Am fost în Germania. Am vizitat Frankfurt - nu pe Main, ci pe Oder. Aș fi putut să merg mai adânc, dar de ce? Am fost plasați într-o școală de fete. Numai fetele nu erau acolo. N-au dat nici o mușcătură. Bine, cel puțin au lăsat-o în pace. Apropo, ai observat că nu am ureche?

Pe chipul lui era un rânjet sardonic.

384

Privind, am văzut că și-a pierdut cu adevărat urechea dreaptă. Era o cicatrice roz în acest loc, care părea să fie pe cale să izbucnească. Dar multora le lipsea o parte a corpului. Nu mai acordam atenție unor asemenea detalii.

– Da, spuse Prințul. „Arăți ca o persoană moartă din partea asta.

Veteranul rânji.

„Ești atât de obișnuit să comunici cu morții încât acum ți se par pretutindeni.

— Nu mai vorbi, îl întrerupse Zolma. - Spune-mi mai bine: cum e în Germania?

- Cum să spun...

A fost liniște. A durat o eternitate.

Cum este viața la Frankfurt? - Feldwebel Shperlovsky ne-a împins deoparte și s-a strâns mai aproape. Frankfurt era casa lui. Poate că familia lui era acolo.

Veteranul lăsă capul în jos. S-a cufundat în amintiri.

Școala era pe malul de est al Oderului, pe un deal. De acolo puteai vedea jumătate din oraș. Totul era gri, culoarea copacilor morți. Pereții, înnegriți de foc, ies ici și colo. Oamenii trăiesc ca soldații de infanterie într-un șanț.

Chipul lui Șperlovski tresări. Glasul îi tremura.

Dar luptătorii noștri? Artilerie?.. Apărarea aeriană nu funcționează?

- Funcționează, desigur... Dar ce rost are...

— Nu-ți face griji, Shperlovsky, spuse Volleret. „Familia ta a fost evacuată cu mult timp în urmă.

— Nu, strigă Şperlovski. - Soția mea a scris că a fost dusă la muncă defensivă. Așa că a rămas în oraș. Nu are dreptul să plece.

Wiener a înțeles cum ne-au afectat cuvintele lui. La urma urmei, ne așteptam la o veste bună. Dar nu-i păsa.

„Există un război al tuturor împotriva tuturor”, repetă el ca un robot. „Nimeni și nimic nu va fi cruțat. Soldații germani trebuie să fie pregătiți pentru orice.

Scuturat, Shperlovski a plecat. Se clătina de parcă ar fi fost beat.

Soldații germani trebuie să fie pregătiți pentru tot ce este în lumea asta. La urma urmei, l-am creat noi înșine. Suntem potriviti doar pentru

a acestei lumi. Altfel nu este loc pentru noi. Lensen a încremenit în loc și a ascultat cu o expresie pietroasă.

- Și ce, deci în toate orașele? - el a intrebat. Trebuie să se fi gândit la orașul lui.

„De unde să știu”, a spus veteranul. „Nu se întâmplă nimic într-un război.

Știi să te înveselești! Hals nu și-a ascuns supărarea.

Ai vrut să auzi adevărul, nu basme.

Am avut senzația că mă plimb prin ceață și ruine. Știam că nu voi supraviețui unei alte dezamăgiri. Desigur, primul lucru la care m-am gândit a fost Paula. Dar nu mai auzisem de ea de atât de mult timp încât nu știam dacă aș putea să-i citesc scrisoarea dacă soseau poșta. Mi-au ajuns atât de multe vești proaste încât mi-am pierdut capacitatea de a le simți. În același mod, butoiul este umplut cu apă de ploaie până la limită. Aduceți toate râurile lumii la el, nu va putea reține mai multă apă decât are.

Iată-ne în a treia iarnă de război. Și cine este mai în vârstă - al cincilea și chiar al șaselea.

Și din nou pe drum. Noaptea conduceam fără electricitate, temându-ne de avioanele rusești care luaseră baze în Polonia. Erau mai ales activi în timpul zilei. Am trecut prin Prusia, Lituania, Curlanda, în care rămășițele mai multor divizii germane au continuat să lupte.

În întuneric și ceață erau vizibile șiroaie de oameni care își făceau drum pe jos. La început, i-am confundat cu soldați de infanterie, dar curând ne-am dat seama că ne confruntăm cu civili. Ne-am imaginat cu ușurință în ce stare se aflau.

A trecut granița cu Prusia. A venit în patria lui Len-sen și Smellens. Lensen se ridică și se aplecă peste balustrada mașinii. Restul nu erau prea interesați de peisaj. Da, nu diferă de poloneză. Doar că sunt mai multe iazuri, așa că peste tot este o pădure.

„Ar trebui să fii aici în preajma Crăciunului”, a oftat Lensen și a zâmbit. — Și acum este imposibil să apreciezi cu adevărat frumusețea locală.

Dar frumusețea nu ne-a interesat prea mult. Lensen vorbi din nou.

Trezește-te, ești în Germania! el a exclamat. Gândește-te de cât timp ai așteptat acest moment!

„Germania de Est”, a spus Wiener. - Aproape în față. Nu știu dacă înțelegi unde mergem. Am o busolă. Ne îndreptăm spre nord-est și asta nu e bine.

De furie, Lensen chiar s-a înroșit.

- Da, sunteți doar prosti! De la astfel de înfrânțiști suferim. Dedesubt, ai pierdut deja războiul. Ei doar te fac să lupți, așa că te lupți.

— Taci, au spus cinci sau șase voci. „Ei vor să câștigăm războiul pentru ei, să ne trateze ca pe niște soldați normali.

- Da, ești în stare doar să plângi. Nu văd nimic altceva. Deja din Voronej războiul a fost pierdut pentru tine.

- Nu-i așa? întrebă Hals.

„Va mai trebui să lupți, îți spun. Nu ai de ales. Nu Este Ieşire.

Veteranul s-a ridicat.

Da, Lensen. Vom merge la luptă. Noi, ca și tine, nu putem suporta înfrângerea. Chiar nu avem de ales. Cu siguranță nu. Am devenit parte a acestui mecanism și nu pot face altfel: lupt de prea mult timp.

Ne-am uitat la Wiener cu surprindere. Am crezut că era obișnuit cu toate. Și acum declară că merită să trăiești doar de dragul a ceea ce l-a costat scump.

Lensen nu sa clintit. Și ne-am gândit la viitorul pe care veteranul ni l-a înfățișat. Pentru mine, un francez, Prusia mi se părea atât de departe, atât de inutilă. Dar Viner a vorbit și despre ceea ce am luptat. În ciuda tuturor, am simțit solidaritate cu el. Luptele devin din ce în ce mai sângeroase și, în astfel de circumstanțe, trebuie să ne unim. Făceam parte din regiment și mă gândeam fără prea multă milă la posibilitatea morții mele. Moartea va pune capăt fricilor de trecut, prezent și viitor care mă bântuie. Era un fel de ceață în capul meu, nu, nu bucurie, ci senzația că în sfârșit ajunsesem la înțelegerea soartei mele.

Mă întreb dacă tovarășii mei cred așa?

Cum să știe. Dar toată lumea pare să fi trăit ceva asemănător.

Timp de câteva ore am condus cu viteză mică. În cele din urmă trenul s-a oprit. Era o dimineață cenușie și cenușie. Am mers la clădirile din lemn, al căror aspect amintea de regimentele recent pierdute. Ni s-a dat o oră de odihnă, o cană de apă fierbinte cu boabe de soia.

387

- Gândește-te. La urma urmei, cineva s-a înscris ca voluntar în armată, în speranța că îl va hrăni gratuit ”, a spus un soldat.

„Nu vei găsi voluntari acum”, a spus altul. - Acum mulți nici măcar nu visează să devină ofițer. Ei știu că nici măcar nu vor avea timp să-și ia curelele de umăr ale unui caporal. Glonțul îi va lovi primul.

Cu toate acestea, nimeni nu a fost lovit de un glonț.

Un maior a pășit în fața noastră - probabil șeful taberei.

- Soldații diviziei „Grossdeutschland”. Venirea ta în poziție ne copleșește de bucurie. Știm cât de curajos lupți și ne bazăm pe tine. Tovarășii tăi de arme, care acum luptă în pădurile poloneze de lângă

granițele noastre, trăiesc aceleași sentimente. Sosirea ta ne dă putere nouă. Ne-am confruntat cu cea mai dificilă sarcină de a apăra libertatea germană și europeană de bolșevici. Vor să ni-l ia și pentru asta sunt gata să folosească cele mai extreme mijloace. Astăzi, mai mult decât oricând, trebuie să acționăm ca o singură persoană. Cu ajutorul tău, vom putea rezista împotriva hoardei ruse. Considerați-vă pionierii revoluției europene. Fii mândru că ai fost ales pentru această sarcină dificilă. Vă transmit felicitările Fuhrerului și ale Înaltului Comandament. Transportul și mâncarea au fost alocate special pentru dvs. Știu că atâta timp cât cel puțin un soldat german este în viață, niciun bolșevic nu va putea pune piciorul pe pământul german. Traiasca Hitler!

Ne-am uitat în tăcere la ofițerul elegant. Aici, se dovedește că. Suntem atât de necesare.

- Traiasca Hitler! - Sergentul-major și-a dat seama că nu vom răspunde în modul prescris și a repetat apelul.

- Traiasca Hitler! ni s-au rupt gâturile.

„Fie sunt nebun”, a spus Kellerman pe sub răsuflarea, „sau speră că îi vom ridica moralul.

„Shh”, a spus Prințul. Mai avem un discurs de ascultat.

De data asta a fost căpitanul.

— Sunt onorat, spuse el, să preiau comanda a două treimi din regimentul tău. Sub comanda mea, vei intra în luptă.

Știam ce urma să facem, dar am rămas tăcuți.

- Întreaga divizie va lupta în regiunea de nord. Acesta va fi împărțit în mai multe secțiuni pentru a oferi rezistență pe scară largă rușilor, care au concentrat forțe mari în sector. Aștept cel mai mare eroism de la tine. Nu te poți descurca fără ea. Trebuie să-i oprim pe ruși aici. Nimeni nu va avea voie să ezite și să neglijeze îndatoririle. Trei ofițeri în orice moment pot forma un tribunal militar și pot impune orice pedeapsă...

Sărmanul Frosch! Câți ofițeri au luat decizia să te execute?

„Fie vom câștiga, fie vom avea o rușine. Niciun bolșevic nu ar trebui să pună piciorul vreodată pe pământul german. Și acum, prieteni, am o veste bună pentru voi. Veți primi e-mail și cineva va fi promovat. Dar înainte de a vă răsfăța bucurie, obțineți alimente și uniforme noi în depozit. La ușurință! Traiasca Hitler!

Am petrecut. Era confuzie în capul meu.

„Lucrurile par să meargă bine”, am spus.

- Nemernic. Ne va privi cu plăcere cum suntem uciși, șuieră Hals.

Ne-am aliniat in fata unei colibe mari.

- Asta am primit în schimbul lui Wesreidau. Am impresia că încă mai avem multe de mirat, Prince.

- Ce ești tu. Am auzit deja destule prostii.

„Este unul dintre fanatici”, a spus Hals.

- Deloc. La urma urmei, are dreptate”, a spus Wiener.

Ne-am întors surprinși.

- El are dreptate. Ori aici, ori nicaieri. Nu pot să explic de ce, dar are dreptate.

Ne-am uitat la Wiener cu ochi neînțelegătoare. Cum s-au schimbat părerile lui!

– Îți spun mai târziu, spuse Wiener. „Acum, oricum, nimic nu va veni la tine.

„Paula!

Vă scriu și mă uit la scrisoarea pe care o aștept de atâta vreme. Citind rândurile pe care le-ați scris, uit de Frontul de Est, care este încă plin de atâtea pericole.

389

Țin scrisoarea ta în mâini. Aceasta este o minune care a coborât din cer.

Am nevoie de un cuvânt simplu. Sunt cuvintele simple care ne lipsesc atât de mult. Vă citesc scrisoarea, iar tovarășul nostru Smellens, care a avut norocul să creadă în Dumnezeu, se roagă.

Dar nimic nu ne va ajuta, Paula. Rugăciunile sunt ca vodca. Ei doar amorțesc durerea.

Noi înșine am încetat să înțelegem ce este fericirea. Suntem fericiți când vine ziua. Pentru că întunericul ne face să ne gândim la moarte.

Mi s-a dat gradul de caporal șef. Deși curelele de umăr sunt încă în buzunar, deja mă simt o persoană importantă.

Toate lucrurile teribile pe care le-am trăit ne-au transformat în bărbați.

Se aude un vuiet dinspre est. Poate e doar vântul.

Aștept cu nerăbdare următoarea ta scrisoare...”

Câteva zile la rând ne-am luptat, continuând retragerea. Ni s-a spus că bolșevicii nu vor pune niciodată piciorul pe pământ german. Dar în

cinci sau șase locuri puternicele armate ale sovieticilor trecuseră deja granița germană și pătrunseseră la o adâncime de aproximativ cincizeci de kilometri. Trei armate i-au zdrobit pe soldații germani care apărau țara. Supraviețuitorii au târât în spatele lor rămășițele de arme, prin care nu se putea înțelege decât că se mai luptau.

Din păcate, nu sunt în măsură să descriu în detaliu confuzia care a predominat în acest moment. Nu pot spune decât despre moartea prietenilor mei - Prinț, Shperlovsky, Solma. Și, de asemenea, Lensen - la urma urmei, în ciuda tuturor, era un prieten adevărat.

Vreau să-i aduc ultimul omagiu lui Lensen, să povestesc despre moartea lui, care este încă în fața mea. Orice ar spune Lensen uneori despre mine, sunt sigur că pentru noi toți, pentru patria sa, a fost un adevărat soldat, gata să-și sacrifice viața fără ezitare, pentru ca oricare dintre colegii săi de soldat să fie mai ușor. Felul în care a murit este o confirmare suplimentară a acestor cuvinte. Poate că datorită lui stau acum și scriu aceste rânduri.

Lensen n-ar fi supraviețuit niciodată înfrângerilor care au primit trupele de pe Frontul de Est. Erau imposibili

dar evitați, precum și anulați ordinul în numele căruia a murit. Cei care au un singur gând în cap nu pot trăi decât pentru el. În afară de asta, nu au decât amintiri.

Încercarea noastră de a salva Frontul Curland s-a încheiat cu un eșec. Armatele sovietice au ajuns la Marea Baltică în mai multe locuri. Frontul de nord a fost împărțit în două părți: lângă Golful Riga și Liepaja și la vest de Liepaja, în Prusia și Lituania.

Divizia a fost împărțită în mai multe detașamente, al căror scop era să spargă inamicul lansând o ofensivă simultană în mai multe puncte. În cea mai mare parte, s-a încheiat cu eșec. Din ofensivă am fost nevoiți să trecem în defensivă. În acest moment, divizia încerca să se regrupeze pentru a crea un front defensiv la șaizeci de kilometri spre nord-vest. Drumurile proaste, lipsa combustibilului, noroiul și comunicațiile proaste au încetinit o operațiune care ne-ar fi luat aproape deloc timp în alte condiții. În plus, am suferit din cauza aeronavelor inamice. După fiecare raid de noapte, rândurile noastre slăbite erau în dezordine. După ce au primit ordinul de retragere, ofițerii au decis să ne împartă în formațiuni mici, astfel încât să nu fim o țintă convenabilă pentru aeronave. Cu toate acestea, dacă astfel de detașamente mici erau atacate de un pluton blindat inamic, practic nu existau șanse de supraviețuire. În circumstanțele descrise, a avut loc un incident, în urma căruia aproape că am fost anulați ca morți.

Eram într-un sat care nu reprezenta nimic deosebit: doar câteva bordeie.

„Cu siguranță am mai fost aici”, a spus Lensen, șocat de starea groaznică în care se afla patria sa. - Nu arată așa. Nu știu totul, dar că sunt aici sate pe care le cunosc, asta e sigur. Satul meu este la o sută de kilometri de aici. Arătă spre sud-vest. - Acolo, la

Koenigsberg. Am fost acolo de câteva ori. Și odată am fost la Kranz. A fost o asemenea ploaie. Dar nu ne-a păsat deloc!

El a râs.

Nici retragerea, nici gerul nu au avut vreun efect asupra lui Lensen. În țara natală, el părea că renaște din cenușă. Dar liniștea alarmantă care domnea în sat îl umplea de frică. Locuitorii au fugit cu o zi înainte. Eram trei sute de noi. Din marșul început

în zori, eram complet epuizați, stând și așteptând distribuirea hranei. Numai Lensen stătea în picioare. Se plimba pe lungimea grajdului, de care se sprijineau ceilalți cu spatele. Afară ploua. Pe fondul unor explozii destul de puternice auzite dinspre sud-est, i s-a auzit vocea. Sunetele luptei nu ne-au mai atins. Au devenit fundalul zilnic al vieții noastre și nu le acordam atenție decât dacă exista un pericol imediat pentru noi. Am devenit ca acei oameni care nu pot să se relaxeze și să se bucure de viață decât dacă magnetofonul sună. Aparent, le este frică de tăcerea reală. Din păcate, nu am reușit să oprim zgomotul, dar am fi făcut-o cu plăcere.

Cu excepția dezvăluirii pasionate a lui Lensen, totul era în ordine. La treizeci de metri distanță, șase soldați pregăteau mâncare. Restul s-au odihnit pur și simplu, închizând ochii sau privind în spațiu.

Toamna ne-a suflat în față cu prospețime umedă. Am trecut prin atât de multă suferință încât nu mai simțim nimic care să ne doboare în mod normal.

Eram aproape inconștienți. Și nu dădeau atenție nici la gemete, nici la suferința altora. Răniții țipau și mureau, dar asta nu ne împiedica să adormim cu prima ocazie.

S-a distribuit mâncare: cârnați cu piure de soia, sigilați în celofan, unul pentru doi. Clar, frig. În timpul retragerii, cei care s-au ocupat de provizii au dat dovadă de minuni de dăruire: au strâns atât de mulți cartofi vechi mototoliți, încât a fost suficient să umple sidecar-ul unei motociclete. Acum au fost înmânate soldaților. Deodată, patru dintre camarazii noștri au sărit peste gard. S-au repezit cu viteză maximă și au fluturat brațele.

— Ivan! strigau ei.

Ne-am trezit cu toții ca unul singur. A devenit clar că în clipele următoare am fost amenințați cu o nouă bătălie. Expresia animalelor vânate le îngheța pe fețe. Cei care reușiseră deja să-și ia porția de cartofi au înghițit-o imediat.

Ni s-a alăturat locotenentul Volleret. Radioul său de teren, pe care îl ținea mereu aproape, transmitea o alarmă. Dar nu știam cât de mare este inamicul. Patrule au fost postate în grabă pentru a vedea dacă ar trebui să reziste sau să se miște rapid.

Șase soldați, cei apropiați de Vollers, au fost trimiși în afara lagărului. Unul dintre ei eram eu.

Încă două companii au fost trimise în alte direcții.

Ca toți ceilalți, am avut ghinion. Mi s-a părut că eram lipsiți de somn pentru a îndeplini o datorie neplăcută.

Ne-am dus în spatele grajdului, unde fusesem acum câteva minute, și ne-am trezit pe gazon, unde zăceau bușteni vechi. Pericolul nu trebuie subestimat. Din disperare, amândoi am urât moartea și am tânjit după ea. Pușca m-a tras de mâini ca pe un lucru inutil: nu are sens să mă bazez pe ea. Dar a fost o vreme când greutatea, ciocul și baioneta ei mi-au dat încredere. Dar astăzi, indiferent de ce arme ai, este tot imposibil să organizezi o apărare adecvată.

După ce am traversat gazonul, am ajuns la mai multe clădiri, împărțite în trei și am continuat să ne mișcăm cu atâta precauție de parcă am transporta dinamită. Ne-am întors după colțul colibei. În depărtare apărură copaci, iar în spatele lor drumul pe care mergeau soldații. Iar noi companii se apropiau de departe.

„Sunt cel puțin trei sute de ei, sau chiar toți patru”, a șoptit soldatul de lângă mine. - Doar uită-te.

Butoaie de gudron stăteau în spatele colibei. Încercând să nu facem zgomot, ne-am mutat în spatele butoaielor. Și apoi s-au trezit față în față cu patru ofițeri de informații ruși. S-au ascuns și în spatele butoaielor. Rușii nu și-au luat ochii de la noi. Părea să existe un fel de încetinire de ambele părți. Nimeni nu a tras. Cu ochii mari, ne-am uitat unul la altul. Cu mișcări calculate, atât noi, cât și rușii ne-am retras sub acoperirea casei.

— Ei bine, este de ajuns, mormăi Viner. - Plecăm.

Parcă visam.

Un sfert de oră mai târziu săpăm deja tranșee în nordul satului. Potrivit datelor de informații, un regiment de infanterie format din 200-300 de oameni a ieșit împotriva noastră. Eram și noi trei sute și nu exista ordin de retragere.

Au urmat una după alta ore de suspans. Suntem obișnuiți cu faptul că rușii exploatează încet. Dar știam perfect ce atac aprig vom avea. Spre seară, rușii cu grijă, profitând de amurg, s-au apropiat

la colibe. Acum infanteriștii lor nu voiau să se grăbească în luptă, ca lângă Belgorod sau pe Nipru. Înaltul Comandament sovietic a ordonat abandonarea eroismului fără sens. În ciuda dorinței de a se răzbuna și de a captura orașele germane cât mai curând posibil, rușii au înțeles că rezistența va fi disperată. Și-au pus mari speranțe în tancuri și avioane, crezând că vor termina rapid formațiunile noastre mici, slab înarmate.

Și pe partea germană, soldații erau rar văzuți acum, făcând atacuri fără sens în sunetul strigătelor de război. Bolșevicii au luptat și ei „în mod european”, folosind tehnicile adoptate de la noi. Cu toate acestea, acest lucru nu ne-a ușurat.

Plutonul nostru a deschis focul asupra unei patrule rusești care se apropia de noi. Am lăsat tunurile antiaeriene pentru mai târziu: nu erau suficiente obuze.

Aceasta a fost prima întâlnire. Pentru cei obișnuiți cu furtunile de foc, li s-a părut nesemnificativ. Dacă ceva de genul s-ar întâmpla oriunde în Paris, un întreg cartier al orașului ar fi depopulat, iar titluri uluitoare ar apărea în ziare. Fiecare dată are propriile reguli...

Rușii, sub acoperirea întunericului și a ceții, s-au apropiat de pozițiile noastre. De la gândul că erau pe cale să apară în fața noastră, a devenit trist. Dacă această seară este ultima din viața noastră? Două mii de kilometri parcurși, sânge și frică - totul va ajunge la final. Poate că diseară este ultima noapte. Nu știam la ce să sperăm. Dar noaptea a trecut liniștit. Din când în când focurile sclipeau. Rușii nu se grăbeau. Ei ne urmăreau și noi pe ei.

Am reusit chiar sa dorm, desi a trebuit sa ne uitam continuu. Fell și mulți alții. Doar frigul ne-a împiedicat să ne odihnim pe măsură.

A venit zorii. Și atunci cerul și pământul s-au cutremurat. În mod normal, ploaia ar înăbuși sunetele, dar acum puteam vedea clar mișcarea multor tancuri. Infanteria rusă ne-a așteptat cu calm moartea.

Știam că suntem neputincioși împotriva tancurilor. Nu avem tunuri antitanc, iar grenadele nu vor opri o astfel de masă de tancuri. Părul pe vârf. Noi, ca de obicei, în grabă am început să ne pregătim pentru retragere.

Motocicliștii au transmis ordine de la comandă. Pistoalele erau târâte cu mâna: nu i-am putut lăsa pe ruși să audă zgomotul motoarelor. Compania a plecat într-o tăcere demnă de a fi surprinsă într-un film de la Hollywood despre indieni. Au rămas doar soldații de acoperire: trei plutoane a câte zece bărbați fiecare. Soldaților li s-au dat două mine antitanc.

În plutonul meu erau doi soldați: Smellens și un puști special instruit în manipularea minelor antitanc. Au fost acoperiți de mine, Lindbergh și doi dintre ai noștri. Pentru prima dată am fost numit comandant: am fost făcut responsabil pentru viața a cinci camarazi.

În al doilea pluton, mine antitanc urmau să fie plasate de către Lensen.

Fiecare pluton avea un tun antiaerian - greu, stângaci. Pe toate - doar optsprezece scoici. Cu cel mai bun noroc, am fi putut opri optsprezece din cele şaizeci până la optzeci de tancuri care veneau spre noi.

Dându-și seama de lipsa de speranță a situației noastre, am înghețat de frică. Locotenentul Volleret ne-a dat speranță. Când cinci sau șase tancuri vor lua foc, a spus el, acest lucru îi va demoraliza pe ruși și într-o zi ne vom întoarce la companie. Dar nicio asigurare nu ne-ar putea distrage de la cele mai simple calcule aritmetice. Astăzi, în această zi blestemată, se pare că ne va veni rândul.

Plutonul nostru a ascultat ultimele instrucțiuni ale autorităților, iar restul companiei ne-a urmat în tăcere. Bubuitul tancurilor nu s-a oprit. Lângă veteran, l-am observat pe Hals și m-am dus să le strâng mâna pentru ultima oară. Hotărând să-i dau lui Hals ceva ca suvenir pentru a-l transmite familiei mele, am scotocit prin buzunare, dar nu am găsit nimic. A trebuit să mă limitez la un zâmbet ironic.

Waller a plecat. Echipele s-au despărțit. Am rămas singur cu plutonul meu și cu plutonul prietenului meu Lindbergh. Adevărat, era imposibil să te bazezi pe un astfel de prieten: s-a albit de frică. Și eu eram prea tânăr pentru sarcina care mi-a fost încredințată. Aruncă o privire rapidă către subalternii săi. S-au uitat spre sud, de unde venea sunetul. Lensen strigă ceva și arătă spre un grup de patru sau cinci clădiri, probabil o fermă. Am alergat după el. Al treilea pluton a început să caute adăpost pe drum.

Vântul era din ce în ce mai puternic. Ninge. Rușii au început să bombardeze pozițiile pe care tocmai le abandonasem. Casele dintr-un sat situat la un kilometru de noi au zburat în aer. Am trimis în grabă doi soldați într-o poziție lângă rădăcinile copacilor smulși. Au început să sape un șanț pentru a se proteja cumva.

Căutăm un adăpost în apropiere. Tânărul soldat exploziv a acționat fără teamă și hotărâre. Lindbergh și partenerul lui s-au repezit într-o casă aflată la o sută de metri la stânga. Rușii au continuat să calce satul. Am avut noroc că am plecat la timp.

Am ascultat tancurile care se târau încet spre noi. E atât de greu să aștepți să înceapă lupta! Trecutul mi-a fulgerat prin memorie într-un ritm diabolic. Mi-am adus aminte de copilăria mea, de război și de Paula - și de tot ce aveam de făcut. Aveam o datorie, dar mai era prea puțin timp să o îndeplinesc.

Am fost sfâșiați de dorința opusă: să alergăm sau să ne grăbim spre pericol. „Niciun bolşevic nu va avea voie să pună piciorul pe pământul german”. Dar iată-le, chiar aici. Și sunt mii de ei. Iar noi, chemați să-i oprim, suntem doar optsprezece - optsprezece tineri, care așteptăm o minune care să-i salveze.

Dar apoi au apărut rușii. Până acum au fost doar zece. Mergeau pe drumul păzit de al treilea pluton al nostru. Soldații noștri și-au făcut datoria. Și i-am sprijinit, ascultând de porunca răsărită a inimii.

Primul tanc a fost oprit la douăzeci de metri de locul celui de-al treilea pluton. Un proiectil l-a lovit. Restul mașinilor au început manevre lente.

Am strigat:

- Ei vin!

Tancurile au decis să ne sperie plutonul antitanc. Știau ce impresie teribilă face un fel de monștri blindați. Adesea doar acest lucru era suficient pentru a decide rezultatul bătăliei. Dar al doilea tanc a suferit aceeași soartă ca și primul. Al treilea a căzut înapoi, a ajuns pe pozițiile germane și a spart rezistența plutonului. Soldații alergau cât au putut de repede. Au încercat să se ascundă în pădure, au început să urce pe deal, dar rezervorul i-a urmat literalmente pe călcâie. Nimeni nu rămâne în viață.

396

De-a lungul drumului pe care mersese infanteriei cu o oră înainte, zece-douăsprezece tancuri înaintau acum, bubuind. Dar tot mergeau prea departe și era inutil să ne bazăm pe faptul că îi puteam opri. Au mai apărut cinci tancuri. S-au dus direct la fermă, în fața căreia a săpat plutonul lui Lensen.

Lensen și numărul său doi au deschis focul asupra tancurilor. Au mers pe o distanță de douăzeci și cinci de metri. Au reușit să lovească două tancuri. În vale s-au auzit explozii. Al treilea tanc a trecut de epava primelor două și s-a deplasat direct spre noi. Băieții lui Lensen au tras a treia lovitură. Nu au lovit tancul, dar aproape ne-au ucis. În casa din apropiere a izbucnit un incendiu. Explozia aproape ne-a ucis de vii. Pentru un minut am fost surzi. Trei tancuri au continuat să se deplaseze spre fermă, bombardând-o continuu. Probabil că echipajul a decis că apărarea noastră era concentrată acolo. Deși erau în afara razei de acțiune a armelor noastre, am deschis totuși focul. Smellens a tras în tanc, care se afla la două sute de metri distanță, și a ratat de puțin. Proiectilul a atins pământul, a sărit, dar nu a explodat niciodată. Am vrut să atragem atenția asupra noastră. Și am reușit: un tanc a mers direct spre noi, fără a înceta să tragă.

Mi-am auzit soldații țipând. S-au uitat îngroziți la mașina uriașă, zdrobind molozul casei de sub ea. Dar rezervorul s-a oprit brusc, s-a întors și a ieșit din nou pe drum.

Puțin mai departe, lupta dintre David și Goliat a continuat. Detașamentul lui Lensen a luptat cu patru tancuri, care au tras din toate tunurile. Am auzit tunul antiaerien al lui Lensen trăgând cu ultima lovitură. Tancul cel mai apropiat de ei s-a învârtit și a lovit rezervorul în față. S-au auzit țipete îngrozitoare în mijlocul fumului și al focului. Direct deasupra șanțului unde se refugiaseră Lensen și asistentul său, un tanc a trecut, s-a întors și a plecat.

Așa că Lensen a murit, așa cum a vrut, pe pământul Prusiei.

Pentru noi, coșmarul a continuat. Deși tancurile au plecat, infanteriei i-a urmat. Eu și tovarășul meu ne-am ascuns într-un șanț, ceilalți doi - în spatele rădăcinilor unui copac.

Ce sa întâmplat cu Lindbergh și cu al șaselea soldat? Evident, am concluzionat, au murit sub ruinele unei clădiri distruse de un tanc. Și unde sunt rămășițele plutonului Lense...

397

pe? Poate că și ei zac sub ruinele fermei. Mi-au trecut prin cap diverse gânduri. Probabil că vom fi reperați pe un teren gri, unde orice silueta iese în evidență puternic. Poti alerga in padurea de pini, este pe stanga, la trei sute de metri, dar asta inseamna sa ramai fara nici un fel de acoperire. Rușii mă vor observa, înainte să ai timp să aluneci chiar și zece metri. Era mult fum, dar cu greu poți scăpa de el.

M-am gândit doar la mine și mi-am dat seama că am căzut într-o capcană din care nu aveam nicio ieșire. Eram atât de sigur de asta încât i-am ordonat unui soldat care zăcea în apropiere să mă împuște. Aceleași gânduri îl bântuiau și el se uita cu frică în fața mea.

— Ei bine, nu, spuse el. - Niciodată. Mai bine mă omori. Te implor.

Situația era tragicomică: ne-am privit cu indignare și am încercat să transferăm responsabilitatea asupra altuia.

„O să murim oricum, ticălosule”, am lătrat. - Impusca-ma. Aceasta este o comandă.

- Nu. Nu, nu pot! strigă el în lacrimi.

Ce, ți-e frică să fii singur?

- Da. Și nu ți-e frică?

„Nu înțelegi: nu există altă cale de ieșire!” Din nord, în spatele nostru, am auzit zgomote de luptă.

— Rușii trebuie să fi depășit compania noastră, am spus.

Ne-am uitat tăcuți și nemișcați unul la altul. Ce de spus? Totul a fost spus cu atâta timp în urmă.

Apoi au apărut doi soldați, ascunși în spatele copacilor, și în curând a apărut Lindberg. Purta cu el răniții. Printre ruinele fermei, am observat figuri care se mișcau rapid. Cu aruncări atente, au intrat în pădurile, aflate la două sute de metri de noi.

„Și noi alergăm acolo”, a rugat Lindberg. Rușii sunt în apropiere.

„Ușor de spus”, am răspuns. „Uite doar: va trebui să trecem fără acoperire.

A fost greu de argumentat cu asta. Toată lumea s-a uitat la mine din pădurea de la marginea satului. Dacă numai în acel moment aș avea curajul să insuflez altora gândul unei posibile mântuiri! Dar nu am putut face față nici circumstanțelor, nici soldaților care așteptau o decizie de la mine. Profeția lui Lensen s-a împlinit: comandantul meu

Nu a funcționat. Și neputința mea s-a manifestat chiar aici, la o sută de metri de locul unde a murit Lensen.

Am încercat să mă gândesc la ceva. Dar situația era fără speranță.

Știam că tovarășii mei vor lua pentru mine decizia care urma să fie luată de mine.

Sunt doar un laș? Nu sunt eu mai bun decât Lindbergh, căruia îi era frică deschis, știind cât de mult îl disprețuim pentru asta? Mi-am blestemat viața, s-a transformat într-o serie de coșmaruri.

În ziua aceea, într-un moment decisiv, am dreyfil. El nu a justificat speranțele proprii sau ale altora.

Capul îi clătina ca al unui bețiv când veselia este înlocuită de disperare. Eram pe deplin conștientă de ceea ce se întâmplă, dar panica m-a paralizat atât de tare încât am încetat să mă mai gândesc. Și nu mă voi ierta niciodată pentru asta.

Timpul a trecut și putea fi folosit în beneficiul nostru tuturor. Frica m-a împins în abis în cel mai crucial moment, în mijlocul a cinci soldați care erau în pragul nebuniei. Nu m-am mai uitat de unde venea pericolul, m-am întors spre interior, dar și acolo am găsit doar disperare.

Am auzit vuietul unui nou grup de tancuri - zdrobitul roților, bubuitul motoarelor. Eram gata să țipăm de frică.

Depășindu-se, Lindbergh se ridică. Voia să știe ce se întâmplă. Și-a pierdut pușca, dar nu s-a gândit cum să se apere. O idee nebunească i-a trecut în cap. Se aplecă peste marginea șanțului. Grenade erau în mâinile lui.

Din nou s-a auzit vuietul pistoalelor de calibru mare. Și apoi a apărut un camion de undeva și aparatele au început să vorbească. Ne-am uitat în tăcere unul la altul, fără să ne credem urechilor: s-a auzit vorbirea germană. Cineva s-a uitat în șanț. Era un ofițer german. Probabil a crezut că suntem cu toții morți și a plecat. Dar după câteva minute am fost scoși de două tancuri.

Trupele germane au lansat totuși o ofensivă. Era condusă de două regimente blindate SS, care i-au lovit pe ruși în spate și le-au provocat pagube grele. Am luat chiar și un sat pentru câteva zile înainte de a începe o altă retragere.

Capitolul 17

MEMEL1

Hac a fost transferat înapoi în nord pentru a se lega de Frontul Curland2. Cu toate acestea, acest lucru s-a dovedit a fi imposibil. Apoi rămășițele diviziei s-au regrupat. Încercările de unire a frontului au dus la pierderi teribile. În această perioadă, în timpul luptelor, care au avut loc oarecum spre sud, rușii au ajuns la Marea Baltică. A urmat o luptă sângeroasă. Peste tot se profilau refugiați înspăimântați, ceea ce făcea dificilă apărarea trupelor noastre.

Întreaga populație civilă a Prusiei s-a repezit spre coastă. Aveam de ales. Am putea să ne întoarcem spre nord și să ne luptăm prin pozițiile înaintate ale trupelor sovietice. Sau să pătrundă spre frontul creat lângă Memel. Comandamentul diviziei și-a dat seama curând că calea către Königsberg sau chiar Elbing era închisă. Ambele orașe erau amenințate, cel mai apropiat fiind la mai mult de o sută cincizeci de kilometri distanță. Ar trebui să luptăm pentru fiecare kilometru fără nicio speranță de succes. În plus, cu siguranță ar fi existat dificultăți cu aprovizionarea cu alimente a trupelor: refugiații au luat totul.

De aceea comanda a ales Memel, care este înconjurat încă din toamnă. A trebuit să facem un drum pentru noi înșine și mulțimile de refugiați. Ne-au încetinit progresul și adesea chiar l-au paralizat.

Am trecut pe lângă orașe și sate, ai căror locuitori duceau o viață liniștită în urmă cu câteva zile. Adevărat, chiar și atunci au înțeles deja că pericolul îi amenința în orice moment. În ultimele două zile, toți nemții, bătrâni, femei, copii, au săpat tranșee cu ultimele forțe, construind pisoane pentru artilerie și tunuri antitanc pentru a opri înaintarea forțelor de tancuri inamice. Au făcut toate eforturile posibile, acţionând cu un curaj admirabil. Și apoi Sol a apărut în fața lor.

1 Memel - numele orașului Klaipeda până în 1923. Scopul operațiunii Memel desfășurată în 1944 de trupele sovietice a fost să ajungă pe coasta Mării Baltice și să întrerupă căile de evacuare ale grupului baltic de trupe germane pentru a Prusia de Est.

2 Aceasta se referă la gruparea de trupe germane din Curlanda din Grupul de armate Nord, blocată de armata sovietică în timpul operațiunilor Memel și Riga din 1944 de pe uscat și pe mare.

curmalele sunt trupe slăbite, înfometate, care s-au săturat și de luptă și de trăit, pentru care suferința umană nu însemna acum decât pierderea la șah.

Ori de câte ori a fost posibil, totul a fost făcut pentru apărare. Inamicul care ne urmărea pe călcâie a amenințat populația civilă. Ar fi trebuit oprit.

Regimentele ocupate cu asta au încercat să stingă focul aprins cu putere. Toți au înțeles situația disperată în care se aflau. Mai degrabă ar muri. Dar războiul a continuat, a ars ca focul, a cerut participarea lor. Cei care reușesc să pătrundă în Memel pot muri acolo. Dar a muri lângă Memel părea atât ușor, cât și onorabil. A muri aici, într-un loc în care nici măcar nu se poartă adevărate ostilități, părea o rușine.

În cele din urmă, divizia noastră, sau mai degrabă a treia parte a acesteia, a reușit să pătrundă până la Memel. Comandamentul local a întărit apărarea orașului cu regimente de „Grossdeutschland”. Faptele eroice ne-au costat cincisprezece mii de uciși. Au fost și o mulțime de persoane dispărute care au fost șterse de pe listele companiilor, printre ei - Ziemenleis și Vincke.

Poate ne-am dus într-o capcană. Ne-a trecut prin minte că rușii ne-au lăsat să trecem intenționat. Am adus refugiați cu noi, dar mai erau mulți în spatele nostru pentru care jocul ajunsese la capăt. Este clar că mamele cu copii agățați de fuste nu pot face față tancurilor, obuzierelor, mitralierelor și baionetelor rusești.

Când am ajuns la Memel, camioanele erau împinse de oameni, iar rezervoarele, fără combustibil, erau blocate într-o coloană lungă. Posibilitățile noastre erau la limită. Cei în care era măcar o picătură de viață, chiar dacă nu tocmai conștienți, au încercat să facă totul pentru a evita moartea. Rănițíi au continuat să reziste, luptându-și drum prin cei care deja muriseră de moartea curajoșilor.

Memel a continuat să trăiască, în ciuda distrugerilor și incendiilor, fumului și raidurilor nesfârșite ale aeronavelor rusești, vuietului artileriei și rafale de viscol.

Nu am cuvinte suficiente pentru a descrie ceea ce am văzut. Acum înțeleg că cuvintele pot descrie doar ceva nesemnificativ. Dar este imposibil de spus cum s-a încheiat războiul din Prusia. Am fost în Franța. Am văzut acolo mașini răsturnate și case aruncate în aer. Cumva, au deschis chiar focul asupra unității noastre de la o mitralieră. Dar amintirile mele

Rapoartele despre aceste evenimente sunt lipsite de un sentiment de groază. Îmi amintesc mai degrabă ce s-a întâmplat ca o călătorie făcută în compania altcuiva. Franța a avut și vreme bună. În Prusia ningea. Toți și toate au murit. Refugiații mureau cu mii și toți eram neputincioși să-i ajutăm. Nici măcar cei care au imaginație nu își vor putea imagina ceea ce am trăit.

Am ajuns în fundătura Memel, un semicerc lung de treizeci de kilometri, cu vedere la Marea Baltică. Prin ceața deasă, se auzea valurile prăbușindu-se. Pe tot parcursul iernii, am reușit cumva să ținem această zonă, în ciuda bombardamentelor și atacurilor rușilor, ale căror forțe veneau. Multe mii de refugiați au fost și aici. Ceea ce au avut de experimentat este imposibil de descris. Ei se așteptau să fie evacuați pe mare înainte ca trupele să fie scoase.

Toți refugiații prusaci nu s-au putut ascunde în ruinele din Memel. Nu puteam face nimic pentru a-i ajuta. Dar ne-au blocat mișcările și sistemul de apărare, care deja lăsau mult de dorit. Din vuietul exploziilor nu s-au auzit nici țipete, nici gemete. Umăr la umăr cu noi au apărat fostele unități de elită, detașamentele Volkssturm, soldați cu membre amputate, care au fost din nou luați în serviciu de organizatorii apărării, femei, copii, adolescenți și invalizi - toți am fost răstigniți sub ceață, iluminat doar de fulgerări de descărcări și zăpadă. Astfel s-a încheiat războiul. Rația a scăzut drastic. Porțiile date pentru cinci nu ar fi fost suficiente pentru un școlar. În mod constant existau ordine de a păstra calmul și ordinea. Zi și noapte, diferite nave au părăsit portul, încărcate la limită. Refugiații s-au înghesuit spre dane, devenind o țintă convenabilă pentru piloții ruși. Bombele au explodat în mulțime, oamenii au țipat, dar au rămas să aștepte sosirea următoarei nave. Oficialii au încercat să influențeze mulțimea, dar orice cuvânt și-a pierdut tot sensul aici.

Mulți s-au sinucis și nimeni nu a încercat măcar să-i oprească. Dacă am capitula, acest coșmar s-ar fi încheiat. Dar un cuvânt „Rusia” a provocat groază de panică în mintea noastră. Nu se punea problema de capitulare. Trebuie să înduram, să înduram cu orice preț. Într-o zi vom fi evacuați pe mare. Poate că nu

Comandamentul german avea alte planuri. Probabil, generalii aveau să-l transforme pe Memel într-o rampă de lansare pentru un contraatac împotriva trupelor sovietice. Cei care au fost în oraș, acest gând a stârnit doar râs. Dar soldații au continuat să aterizeze în Memel, în timp ce civilii au părăsit orașul. Puteam doar presupune că soldații ne-au venit în ajutor. Orice gând de contraatac părea o nebunie.

Rezistența noastră încăpățânată a fost cauzată de convingerea că ultimul civil va fi evacuat, iar noi vom fi duși. Trebuie să perseverăm chiar dacă nu avem alte sentimente decât disperarea.

În Memel, toată lumea a participat la apărare. Copiii i-au ajutat pe răniți, au servit mâncare în ciuda foametei, înăbușind frica, care în circumstanțele date ar fi fost justificată. Au făcut tot ce au indicat bătrânii, fără să se opună sau să se plângă. Cei care au reușit să supraviețuiască nu vor mai putea, ca oamenii obișnuiți, să perceapă o viață simplă cu dificultățile ei. Germanii au trăit durerea până la capăt. Nu pot să nu admir noblețea lor.

Primele linii erau în dezordine. Adesea, civilii se luptau umăr la umăr cu soldații. Printre ei erau multe femei. Frontul a supraviețuit, dar cu ce preț! Și ce înseamnă „a supraviețuit”? Nu am renunțat imediat peste tot, pe alocuri am reușit să străpungem. Linia frontului se micșora treptat. Transeele antitanc, pe care le-am săpat în avans, au jucat un rol important în apărare. Rușii s-au bazat în principal pe aviație și artilerie grea, puterea căreia au crescut constant.

Cu toate acestea, ofensiva i-a costat scump. Reducerea liniei de front a făcut posibilă concentrarea apărării. La apropierea de Memel, s-au format grupuri de tancuri rusești naufragiate. Apărarea antitanc a adus rezultate. Civili voluntari au transportat minele și le-au plantat în

timpul unor mici contraatacuri întreprinse doar în scopul acestei manevre. Cu toate acestea, eram neputincioși împotriva aviației. Bombardierele rusești zburau aproape continuu. La nord-vest de noi, rușii au atacat vagoanele deraiate de opt ori în două zile. Rămășițele apărării noastre aeriene au fost concentrate pe dig, unde pericolul era cel mai mare. Piloții ruși au evaluat pericolul apărării aeriene și pre-

venerat să atace acolo unde nu li se putea rezista.

Deci, Memel a rezistat. S-a ținut, în ciuda gerului, a incendiilor, a foametei, în ciuda morții soldaților, bifați zilnic de pe liste.

La un moment dat, după-amiaza, părți din celebra noastră divizie au fost grupate la un moment dat. Au fost distribuite muniție, suc de mere, margarină și alte lucruri. Fantoma forțelor armate germane a continuat să locuiască pe ruinele unui loc care de ceva timp avea să se numească încă Memel. Deși a existat o lipsă de muniție, acestea au fost încă date înainte de atac. Acum poate părea incredibil, dar armata germană din Memel a primit sarcina de a lansa o ofensivă spre sud pentru a se lega de frontul de lângă Königsberg. Ofițerii au anunțat acest lucru veteranilor de luptă.

Hals și cu mine păream să fi fost aruncați din golul cu care ne obișnuisem. Am auzit cele mai incredibile comenzi, dar gândul că va trebui să mergem la atac, neavând aproape mijloace pentru asta, ne-a împins la disperare.

Ofensiva noastră a fost susținută de câteva tancuri supraviețuitoare. A livrat muniție de pe frontul Curland și chiar din Germania. Pe drumul care mergea paralel cu coasta, am mers spre un sat situat la douăzeci de kilometri spre sud. Comandantul a ales vreme rea pentru a începe operațiunea. Ploua cu ninsoare. Condițiile atmosferice au dus la faptul că până și artileria rusă a tăcut. Comandanții noștri sperau să exploateze aceste circumstanțe.

O duzină de tancuri cenușii cu noroi au ieșit în fața sorții. Sub stratul de murdărie, abia se vedeau cruci negre - culorile suferinței noastre. Valkyria lui Wagner a fost difuzată pe receptoare cu unde scurte. Un acompaniament mai bun pentru un sacrificiu de sine extrem nu putea fi imaginat. În loc de cutii de muniție și camioane cu tracțiune integrală, tunuri de câmp și obuziere de calibru greu au fost transportate de camioane. Infanteriști, amestecați cu rămășițele forțelor aeriene și navale, au mărșăluit unul lângă altul. Atât Hals, cât și Wiener erau în plutonul meu.

În urma unui atac neașteptat, am reușit să luăm tabăra rusească, care era aliniată în zăpadă, ca într-o paradă. Rușii l-au abandonat, i-am dat foc și chiar am continuat

să meargă în ciuda rafalelor de vânt care le ardeau mâinile și obrajii.

Cu toate acestea, o masă de trupe rusești s-a concentrat în jurul lui Memel. De îndată ce intră în contraofensivă, atacul nostru se va bloca. Am auzit deja răspunsul rușilor. În curând vor începe bombardamentele nemiloase și vor apărea primele tancuri rusești.

Situația devenea fără speranță, dar apoi s-a auzit vuietul artileriei dinspre mare. Din cauza vremii, nici nu am observat corăbiile care se apropiau de țărm. Două sau trei distrugătoare ne-au venit în ajutor. Vizibilitatea era zero, dar coordonatele transmise de tancurile din spate au permis distrugătoarelor să livreze lovituri precise. Avansul rusesc a fost oprit. Poate că au presupus că avem la dispoziție un număr semnificativ de piese de artilerie.

Cu toate acestea, nici această evoluție a evenimentelor nu ne-a ușurat situația. Avantajul era încă de partea rușilor. Până la sfârșitul zilei am fost atacați din spate. Nu mai suportăm asta. Jumătate din tancuri au luat foc. După cum era de așteptat, operațiunea s-a încheiat cu eșec. Am primit ordin să ne întoarcem la Memel. Mersul înapoi zece kilometri a fost mai dificil decât avansarea.

Am părăsit drumul pe care îl făcusem pentru ultimul atac. Doar unitățile motorizate au mers pe același drum, dar au încercat și să păstreze distanța pentru a nu cădea sub focul rușilor. În întuneric, sub lumina fulgerelor, soldații, abia respirând, alergau dintr-un adăpost în altul. Fiecare pas era prețios: până la urmă, cu el ne apropiam de Memel. Pe deasupra a trebuit să traversăm drumul, pe care noi înșine îl minasem dimineața.

Am mers o milă și jumătate în lumina fulgerelor. Drumul era îngust, dar destul de neted, cu doar câteva cratere de scoici vizibile.

Primele camioane au trecut peste el cu viteză maximă. Rușii nu au avut timp să rețintească, așa că obuzele lor nu ne-au lovit. Cu toate acestea, cu a doua salvă, au făcut pași mari. Obuzele au lovit două camioane. Au fost aruncați în bucăți. Încă două camioane, în ciuda avariilor, au reușit să ajungă într-un loc mai sigur. Cu toate acestea, mașinile dărâmate au blocat drumul. Am fost trimiși să curățăm dărâmăturile. Ruşii au tras cu lansatoare de grenade şi

mitraliere. Am încercat să tragem înapoi. Nu se puteau ascunde în tranșee: până la urmă, ei înșiși le minaseră, iar acum au căzut într-o capcană pe care o pregăteau pentru alții. Cei doi soldați și-au fluturat brațele și au căzut fără viață la pământ, cu pupilele nemișcate întoarse spre cer. Ne-am agățat de ultima ocazie de a rămâne în viață și ne-am adăpostit de focul din spatele rămășițelor a două camioane avariate. Grenade au explodat de jur împrejur. O mitralieră rusă a turnat foc asupra parapetului șanțului.

Într-un fel sau altul, a trebuit să eliberăm drumul. Dar oricine a încercat să se ridice risca să-și piardă viața. hotărî Wiener. S-a târât sub gloanțele din genunchi și a aruncat o grenadă în primul morman de metal. A fost aruncat de pe drum. Aceeași soartă a avut-o și al doilea blocaj. Rămășițele unui camion de trei tone au luat patru

grenade. Răniții care au rămas în camion au fost uciși și răniți. Dar ce să faci, așa sunt legile războiului.

Până la miezul nopții, trei sferturi din trupele noastre erau înapoi în Memel. Comanda, după ce a aflat despre retragere, ne-a acoperit cu foc. Căzuți de epuizare, ne-am târât în tabără. I-au rescris pe cei care nu s-au întors din luptă. Apoi, la zgomotul venit din prima linie, am încercat să dormim. Chiar și somnul a fost un act eroic în aceste circumstanțe.

A doua zi, pe la unsprezece dimineața, după ce am terminat cu rațiile distribuite cu o zi înainte, eram deja în defensivă. Având în vedere complexitatea situației, nu ne-am putut odihni. În ciuda riscului, tot mai multe nave cu refugiați au navigat.

Și valurile s-au ridicat în mare. Totul în jur era acoperit cu gheață. Oamenii așteptau să fie scoși și nu s-au gândit să se plângă.

Trupele noastre au continuat să țină orașul și abordările către el. Nu era unde să se retragă. Navele aduceau alimente, provizii, medicamente. Părea că rușii au rămas fără abur și s-au retras. Starea noastră de spirit s-a îmbunătățit. Dar, de fapt, pur și simplu au concentrat forțele spre sud. Königsberg, Geiligenbeil, Elbing și Gottengafen erau amenințate. Mai târziu am aflat că în aceste orașe refugiații s-au descurcat și mai rău. Rușii l-au abandonat pe Memel și s-au concentrat pe înaintarea adânc în Prusia, unde au fost întâmpinați cu rezistență disperată. Cu toate acestea, cele trei armate sovietice puternice care au intrat pe teritoriul german au fost de multe ori superioare rămășițelor trupelor germane în ceea ce privește numărul de soldați și luptă.

provizii. În plus, ardeau de dorință de răzbunare. Ce însemna această răzbunare, nu era nevoie să explic.

Pe lângă prusaci, lituanienii au fugit de bolșevici; ruși, oponenți ai comunismului; Polonii. Numărul celor evacuați pe mare a ajuns la câteva mii.

Veteranul a instalat o mitralieră pe ruinele casei, ai cărei pereți s-au ridicat de la pământ la doar un metru. Din când în când scotea zăpada de pe bot. Mâinile îi erau cenușii de ger. Veteranul și-a recăpătat calmul de la ultimul nostru atac. Emoția nervoasă care ne-a cuprins nu l-a atins. El nu a mai participat la disputele noastre, iar suferința nu l-a deranjat. Nici războiul, nici gerul, nici refugiații nu l-au atins. Acest comportament ni s-a părut ciudat. Ne-am întrebat dacă a înnebunit.

În acea dimineață, însă, mitraliera lui ne-a salvat de o patrulă rusă care se interesase prea mult de plutonul nostru. Un camion Volkssturm a apărut în fața noastră. Rușii au tras asupra lui, terminând cu cei doi soldați bătrâni care se aflau în carlingă. Dar și acum această capcană ne-a blocat vederea.

Rușii sub acoperirea ei au încercat să se apropie și să arunce grenade în noi. Dar Wiener a deschis focul asupra lor și au terminat. Factorul decisiv a fost viteza de reacție și cu aceasta veteranul a fost bine. Acum stătea tăcut și lustrui mitraliera ca pe o bijuterie. Eu, Hals, Lindbergh și alți doi soldați am înghețat în fața ramelor reci ale armelor. Am înțeles că nu ne garantează securitatea.

Aveam la dispoziție trei grenade antitanc și o mitralieră nouă, precum și o mină magnetică care mă apăsa pe stomac. În Memel, am fost spânzurați cu atât de mulți explozivi încât am putea muri instantaneu: cu o astfel de încărcătură nu poți fugi departe.

Am ocupat funcția încă două săptămâni. În fiecare a doua zi trebuia să respingă atacurile. Spatele nostru era aproape de față, ceea ce ne permitea să fim de serviciu în schimburi. În apropiere, pe stradă, era un indicator care indica că mai erau zece kilometri până la coastă. Ultimii zece kilometri. Un veteran îmi spunea în glumă:

„Istoria se repetă. Străbunicul tău a fugit și el cu trupele lui Napoleon. Consideră-l un blestem de familie. Poate că asta vă va oferi un pic de confort.

Într-o seară, întorcându-ne în pivnița umedă, acoperită cu gheață, care ne servea drept cazarmă, am observat că populația civilă din Memel a dispărut. În timp ce ne luptam, au plecat ultimele nave cu refugiați. Plimbându-ne pe străzile orașului, care au început să semene mai mult cu un cimitir, chiar ne-am bucurat de asta.

Prietenii mei s-au aruncat în tăcere pe pat, devorând rațiile aduse, fără să sesizeze nici măcar ce mănâncă. Nu le-a păsat. La urma urmei, se gândeau la ceva complet diferit. Ochii lor, obișnuiți să vadă lupta, acum se întoarseră spre ei înșiși. Păreau să se fi scufundat într-un vis și visau doar că va sosi în curând vaporul și ne va duce departe de aici. Vom părăsi în sfârșit Memel – un oraș în care a trebuit să trăim atât de multe.

Am încetat să mai fac poze roz pentru mine: prea des mai târziu s-au transformat în coșmaruri. A renuntat la tot ce avea: de la sentimente, suferinta, pasiuni, frica. Am uitat-o pe Paula, am uitat că eram încă tânăr. Mi-a fost rău, dar la ce te mai poți aștepta în astfel de condiții. La urma urmei, chiar și celor care aveau găuri uriașe în stomac li se cerea să aibă curaj. Sângele soldaților a picurat pe zăpadă, dar au continuat să tragă până când ochii li s-au strălucit. Sunt norocos. În ciuda acceselor de tuse, încă mai era viață în mine.

M-am uitat la prietenii mei care dormeau pe jumătate. De asemenea, știau cât de periculos era să dormi într-un asemenea loc. Memel a luat totul - vise, speranțe. Cei care au continuat să spere mai puteau lupta. Dar deja ne-am săturat să luptăm.

În somn, unii au început să țipe. Au țipat involuntar, neputând opri gemetele.

Au fost și cei care s-au rugat. Dar chiar dacă Dumnezeu le aude rugăciunile, el va ezita să se exprime. La urma urmei, a renuntat la mila. Iată ce sa întâmplat cu Smellens, care s-a sinucis în această dimineață. Înainte de a primi vestea morții fratelui său mai mic, pe care l-a văzut doar de două ori, Smellens și-a dorit să trăiască. Cu toții ne uitam cu entuziasm la drumul de-a lungul căruia a fost livrat corespondența. Smellens a continuat să trăiască atâta timp cât a avut puterea. Dar în Memel, nici măcar All Might nu a putut să-l oprească.

În dimineața următoare, a început evacuarea militarilor. Răniții grav au fost trimiși primii. Doar cei care erau complet fără speranță au fost lăsați să moară în Memel. Bucuria răniților, care mai puteau merge, i-a ajutat să uite de durere. Cei care au dezvoltat cangrenă nu s-au gândit la viitor

amputare. Viața a revenit la normal. Doar avioanele inamice ne-au enervat. Marina merită mulțumiri speciale: ce ne-am face fără ea?

O barjă plină de oameni a fost bombardată. A trebuit să încetăm să ne relaxăm și să trecem la treabă. Voi elibera detaliile. Încă îmi amintesc totul prea bine. Barja s-a umplut cu sânge. Am aruncat bucăți de carne umană peste bord, iar peștii l-au atacat imediat.

La început, apa părea caldă. Dar apoi mișcările noastre au devenit din ce în ce mai lente, iar durerea a străpuns inima. Dar era imposibil să se oprească. Încă o sută de soldați au fost luați de vaporul. Va veni rândul nostru în curând.

Până la amiază norii se limpeziseră. Un soare palid strălucea pe cer. Dar acum nu mai suntem fericiți de el. Avioanele rusești vor apărea în curând.

Au sosit înainte ca noi să terminam de curățat. Și nimeni nu a fost surprins: pe vreme bună, asta era de așteptat. Am alergat să ne adăpostim. Răniții erau localizați în adevărate adăposturi de ciment. Aceste adăposturi erau folosite ca spitale. A trebuit să ne adăpostim în ruine sau în cratere de obuze și bombe. Urcând oriunde, nu am lăsat speranța mântuirii.

Din toate părțile s-a auzit vuietul tunurilor antiaeriene. Poate că vor putea împiedica bombardierii să ajungă în port... Și apoi s-a auzit un fluier de bombe. Totul în jur s-a cutremurat. Frecându-ne degetele înghețate, am privit avioanele zburând deasupra orașului în ruine, peste două nave cu aburi, care, pentru a evita deteriorarea, au renunțat la acostare. Cinci bombe au fost aruncate simultan de cinci bombardiere care au apărut peste dig. Doi au căzut în apă și au explodat, stropind pe toți în valuri. Altul a căzut în ruinele terasamentului. Iar ultimele două așteaptă încărcarea. Cadavre au zburat. Supraviețuitorii au țipat disperați, răniții au gemut.

Cel puțin patruzeci de avioane pluteau deasupra noastră. Și din spatele dealurilor spre nord au apărut altele noi. Unul dintre ei a căzut brusc: a fost lovit de un obuz antiaerian. Dar acum nu mai strigăm „Ura!”. Toată lumea a tăcut.

Bărcile au părăsit debarcaderul. Cei care așteptau aterizarea au rămas pe loc, nevrând să rateze ocazia de a evacua. Avioanele căutau noi victime.

409

Am tremurat de frig și de disperare. Dar nu i-au condamnat pe cei care, în loc să se ascundă, au continuat să stea în aer liber. În acele circumstanțe, exista o singură speranță - pentru evacuare. Orice altceva părea lipsit de importanță.

Avioanele au zburat din nou. Am închis ochii ca să nu văd nimic. La urma urmei, eu sunt doar om, nu Dumnezeu. Nu eu am murit pe cruce. Nu am vrut să-l văd.

Au trecut zile. Memel a încetat să mai existe. Pe hărți a rămas doar denumirea orașului. Frontul se micșora. Mulți au fost evacuați. Și totuși, alte mii au așteptat la coadă. S-au aruncat între pozițiile de ținut și ascunzătoare asemănătoare mormintelor unde dormeau.

Cât am stat acolo? Este imposibil de spus. Nimeni nu va ști despre asta. Mi se pare că m-am născut pentru a supraviețui acestui test. Memel a devenit vârful existenței mele, urmat de un abis. După Memel, nu a mai rămas nimic uman în noi.

Memel este mormântul vieții mele.

Noi, morții vii, nici nu am vrut să ne gândim la ce altceva mai aveam de experimentat. Astăzi pare o prostie, dar atunci am crezut că suferința noastră va fi mai târziu apreciată. Și acest gând ne-a dat satisfacție. Acum nici nu mă gândesc la asta. Ceea ce vezi în Memel nu poate fi descris într-un singur cuvânt.

De la subsol am mers la o structură de tragere pe termen lung, a cărei armă era spartă. În locul unde stătea, mi-am aruncat lucrurile. Hals, Schlesser și un alt soldat au făcut același lucru. Wiener, Lindbergh, Pfergam și alți șapte sau opt prieteni s-au așezat pe rămășițele pistolului în sine. Era mai bine aici decât la subsol.

Frontul apărării s-a îngustat și mai mult: rușii au început să se intereseze din nou pentru noi. Trupele germane, care au continuat să-l țină pe Memel, au trebuit să respingă atacuri puternice, care ar putea fi ultimele. Acum trebuia să abordăm pozițiile cu mare prudență. Soldații disperați s-au predat. Cercetașii ruși s-au schimbat în uniforme și au pătruns în tranșeele noastre.

Mulți au căzut într-o astfel de capcană: pur și simplu nu au observat că un rus alerga spre ei. Și a luat poziția noastră.

410

Wiener și alți doi soldați aproape că au căzut în această capcană, dar veteranul și-a dat seama la timp care era problema și a izbucnit în abuz.

„Ne-a salvat”, a spus unul dintre soldați. „Le-a aruncat toate grenadele direct în față.

Ambii soldați păreau să știe că nu mai aveau mult de trăit.

Viner a tăcut. Se linişti şi se întinse, sprijinindu-se de peretele buncărului, pe care strălucea gheaţa. Și ne-am uitat la el. Suntem obișnuiți să fim salvați de Wiener.

În acea seară, unul dintre soldați a mers să fumeze o țigară pe care a găsit-o pe un rus mort. Și-a aprins o ţigară și s-a dus să se întindă. Dar rușii au o vedere bună. Au văzut vârful aprins al unei țigări. Glonțul a lovit cimentul și a zburat în spatele tovarășului nostru. A murit înainte de a putea scoate un strigăt.

— Rușii se apropie, mormăi Pfergum.

A doua zi, tremurând de frig, am mers pe cea mai îndepărtată poziție, care în urmă cu ceva timp a căzut în mâinile rușilor. Pe drum am trecut pe lângă ultimul tanc rămas în zona de luptă - vechiul „M-2”. Arsese deja o dată, iar pe carenă se vedeau numeroase urme de la scoici. Pistolul propriu al tancului a fost distrus. A fost înlocuit cu altul nedestinat acestui model. În fiecare zi se apropia de șanțul săpat de-a lungul ruinelor străzii și sprijinea cu foc pozițiile soldaților.

Infanteriștii aflați în cartier au salvat în mod repetat tancul, protejându-l în lupte. Motorul rezervorului s-a defectat. O întreagă echipă de mecanici s-a aplecat asupra lui. Ne-am oprit un minut să ne uităm. Un mecanic a spart o șurubelniță și a aruncat-o la pământ, supărat. Le-am auzit conversațiile. Rezervorul nu poate fi reparat. Nu știau ce să facă cu el.

Două avioane au apărut deasupra ruinelor. Tancurile s-au adăpostit în spatele tancului și s-au uitat la ei. Destul de ciudat, acestea erau două avioane de recunoaștere germane. De unde au venit? Văzând tancul, piloții au coborât. Dar nu există marcaje pe rezervor. Ne vor lua piloții pentru ruși? Ne-am fluturat mâinile. Avioanele s-au întors. Am deslușit chiar și fețele piloților. Unul dintre ei ne-a făcut semn cu mâna. Trebuie să fi venit dintr-o bază germană. Sau poate chiar din Germania? Totul este posibil.

41 1

Am urmat avioanele până au dispărut în depărtare. Și în gândurile mele am zburat înapoi în Germania cu ei.

Dar nu au decis ce să facă cu tancul. Apariția a două avioane ne-a dat forță nouă. Toată lumea s-a înghesuit în jurul mașinii. Cineva s-a oferit să o ia în remorche. Ideea era nebună, dar am început să împingem rezervorul, în ciuda faptului că metalul era înghețat și ne tăia degetele. Treizeci de soldați și-au sprijinit cu toată puterea ghetele pe năvală, dar tancul nu s-a clintit. Aparent, suntem complet epuizați. După ce am discutat rapid despre situație, doi dintre ai noștri s-au repezit în spate. Eram pe cale să-i urmăm când am auzit zgomotul unui motor. În Memel, se pare, era și un camion. Tocand si scuipand de esapament, a aparut in fata noastra. În timp ce camionul

mergea spre rezervor, militarii au acoperit radiatorul cu scânduri pentru ca impactul asupra blindajului să nu fie prea puternic. S-a întâmplat un adevărat miracol. Tancul a fost mutat, iar el a mers în stepă. Poate că va trece puțin timp - și acest tanc va dispărea și poate și eu și Hals. Dar, în timp ce moartea nu a venit încă, el, torcând, se va deplasa de-a lungul pantei. Uriașul rezervor mi s-a părut acasă. În Memel tot ce se mișca era viu. Și încă mai trăiam...

Ne-am întors la poziție de două ori. Să mergem din nou dacă supraviețuim nopții. Dar noaptea Ivans nu putea dormi. Rușii au aruncat foc de moarte asupra ruinelor orașului. Pământul tremura. Flash-uri străluceau la nesfârșit pe cer. Sub loviturile rușilor s-a cutremurat și adăpostul nostru. Comandantul nostru, Volleret, a sărit afară. Dar l-am depășit și, apucându-l de centură, l-am tras înapoi. În timpul acestei operațiuni, obuzul l-a depășit pe unul dintre salvatori.

Tancurile rusești au ajuns pe dealurile situate la sud de lagăr. Soldații germani care le blocau calea au făcut tot ce le-a stat în putere și abia atunci au murit. Tunurile navale au lovit tancurile. Mai multe mașini au luat foc. Rușii au fost forțați să se retragă, dar au continuat să tragă înapoi. Tragerea a continuat în ceață. Și odată cu apariția zorilor, ne-am văzut apărătorii. În golf erau două nave de război, una dintre ele se numea „Prințul Eugene”. Al doilea avea aceeași dimensiune. Eram deja disperați să obținem sprijin, dar acum a sosit ajutorul. Tancurile s-au retras.

Dimineața am reușit să adorm, dar visul avea propriile sale caracteristici. Am dormit cu ochii deschiși, nu ne-am oprit niciodată

pentru a fi cu ochii pe ce se întâmplă. Era greu să ne deosebești de morți. Când m-am trezit, nu știam dacă mă pot trezi. Corpul arăta ca o punte și îmi era frică să mă uit chiar la mâinile mele.

Tot ce mă durea în piept. Înăuntru, ca și afară, a fost și bătaie. Dar a trebuit să fac un efort asupra mea și să mă ridic cumva. Restul nu arăta mult mai bine. Fețele noastre erau mai gri decât cele ale morților. Ai putea spune că am fost morți. Sau că nu era nimic viu în Memel. Poate că acest lucru se va întâmpla în curând. Am mers pe poziții. Rușii trăgeau fără să țintească, de parcă s-ar distra.

Dar chiar și peste tranșeele rusești era fum. Se pare că pușcașii marini au lovit ținta de mai multe ori. Pe drum ne-am întâlnit cu soldați înghețați de arme. S-au uitat la noi de parcă am fi de vină pentru tot. Am trecut pe acolo fără să spunem un cuvânt. Politețea și-a pierdut orice sens. Mult mai importantă era prezența sufletului.

Mai erau o sută cincizeci de metri până la șanț. Peste tot zăceau cutii goale cu obuze. Aici șanțul este deja foarte aproape. Aici vom îngheța pentru o perioadă infinită de timp și poate vom muri. Ce diferență face acolo unde suntem? Nu e mai cald în pirogul nostru... Nu-mi pasă de nimic.

Dar ce e cu Wiener? El s-a oprit. De ce ai vrea să știi? Da, ce-mi pasă. Sunt atât de obosit. Dar ce este, trage el? Da, a pus mitraliera

la pământ și tocmai așa, din mână, a început să tragă în șanț. Hals era lângă mine. Dar nu mă puteam uita la el, îmbătrânea prea repede. Părea să aibă cel puțin cincizeci de ani.

- Ce-i în neregulă cu el? Am întrebat.

— Vom înțelege în curând, râpă Hals printre dinți.

Veteranul a aruncat o grenadă. A căzut lângă fosta noastră poziție. Ce fel de persoană este acest Viner! Dacă soldații noștri ar fi în tranșee?

Weiner a ghicit totul. Rușii erau în tranșee; au deschis imediat focul.

- Creaturi! strigă Wiener. — Nemernici!

Era necesar ca Wiener să fie general. Sau chiar Fuhrer-ul. Am avut încredere în el mai mult decât oricine altcineva. A tras chiar în acești oameni. Nimeni nu a îndrăznit să se miște. În plus, s-a auzit zgomotul tancurilor care se apropiau. Știam că sunt ruși. Acum se îndreaptă spre noi.

413

Wiener a ajuns clar la aceeași concluzie. S-a retras treptat.

- E timpul să-ți dai cu piciorul în fund! strigă Hals.

Dar întoarcerea era la fel de periculos ca și înainte. La ce să te gândești pentru a te inspira? Despre mama? Am avut o mamă? Despre Paul? Dar ce contează acum dragostea mea? Despre propria ta piele? Dar nu arăt mai bine decât Hals — aproape ca un mort. E o prostie sa te inspiri asa...

Rămâne Wiener. Liderul nostru. Să moară pentru Wiener - o merită.

A trebuit să-l las pe soldatul nostru Hals la mila destinului. A fost lovit în coapsă. Sub bombardamentul rușilor, eram neputincioși. Ne-am luat rămas bun de la el. A știut să locuiască în Memel. Deci el știe să moară. Nu trebuie să vă faceți griji pentru asta.

Am ajuns la pâlnie, unde au fost instalate două mitraliere. După cum era de așteptat, rușii au tras doar în zona pe care am lăsat-o în urmă. Acum se grăbeau spre noi în șanț. Wiener nu a tras. S-a uitat la noi, iar noi ne-am uitat la el, rugându-l să spună ceva. Pe chipul lui era scris inevitabilitatea morții.

- Ieși! strigă el deodată peste vuietul armelor. - Pleacă cât mai repede posibil.

Ne-am luat armele și ne-am pregătit să ieșim, dar ne-am oprit și ne-am uitat la Viner.

- Vino cu noi! strigă Pfergum.

- Taci, pastore. Pleacă de-aici!

Dar Pfergam trebuia să-și facă datoria.

— Fugi, pentru numele lui Dumnezeu, continuă să strige Viner. „Nu-ți mai face griji pentru mine. M-am luptat deja destul.

— Wiener!

„După război, nu va mai fi loc pentru mine!”

Veteranul a deschis focul. Ca un nebun, a împușcat rușii care se apropiau de șanț. Pfergum îl strigă din nou, dar vuietul armelor îi înecă vocea. Am părăsit postul: nu poate fi ținut. De ce nu a plecat Wiener cu noi?

Zece minute mai târziu eram în poziții antitanc. La cinci sute de metri spre est, dintr-un șanț proaspăt abandonat se ridica fum. Am apucat arma ca și cum ar conține mântuirea noastră.

414

Dacă nu ar fi fost focul artileriei navale, am fi murit. Pericolul era atât de mare încât nimeni nici măcar nu a încercat să părăsească postul de luptă. Cei care așteptaseră pe debarcader au revenit acum la pozițiile lor. Nu era vorba despre sacrificiu de sine. Au înțeles perfect: Memel va cădea și ei vor fi terminați. Cu ultimele puteri, au continuat lupta, apărându-și speranța.

Memel stătea ca ultima insulă a curajului într-o mare de lașitate. Dar corăbiile nu s-au întors. Am fost abandonați? Ne-am luptat degeaba? Deci acesta este sfârșitul?

Dar în noaptea următoare, un vapor cu aburi a apărut la debarcader ca o fantomă. Răniții s-au repezit spre el. S-au împins unul pe altul, încercând să câștige un loc. Nu puteau fi înfrânați prin nici un ordin. Ofițerii au trăit la fel ca și soldații. Nimeni nu s-a luptat pentru că a venit ordinul. Ne-am luptat pentru că nu era altă opțiune.

S-a dovedit că nava venise să ridice nu oameni, ci mâncare. Am avut destule să mai rezistăm încă trei luni, dar din moment ce a trebuit să evacuăm imediat, proviziile au trebuit să fie distruse. Iar în sud, sute și mii de refugiați mureau de foame. Deasupra mulțimii adunate la golf se auzi vocea căpitanului, vorbind printr-un coron. La început, nimeni nu a înțeles ce vrea să spună. Cuvintele veneau dintr-o altă lume, de la un om care putea observa toate ororile de la o distanță sigură. Cu greu și-au dat seama că, oricât de greu era pentru ei, cei mai la sud nu erau mai bine. Un cuvânt a sunat în mintea lor - „imediat”... „Imediat”... „Imediat”... „Imediat”. În navă au fost încărcate alimente și câțiva răniți. Imediat... Mulțimea privea în tăcere.

Plutonul nostru a fost trimis în capătul de nord al orașului, pe o coastă tăiată de dealuri. În pigole, situate lângă ambrazuri spre mare, încă mai ținem vârfurile dealurilor. Dar rușii au reușit să pătrundă aici. Au trimis lunetişti să monitorizeze coasta muntoasă pe care ne apăram.

Pozițiile germane erau insule fortificate. Doar Dumnezeu știe cum au rezistat. Nu se punea nicio întrebare despre diviziuni, dacă era vorba de „Grossdeutschland” sau de altceva. Cei care se mișcau, cei care erau încă în viață, trebuiau să lupte.

415

Un ofițer ne-a adus în funcție. Se temea că rușii vor lovi în spate. Deși nu era mai dulce aici decât în prima linie, era considerat mai puțin periculos. Tancurile, care erau ținute de înălțimi, nu au putut ajunge aici. Le-am apărat cu ultimele puteri. Pentru acoperire, au folosit tranșee săpate de refugiați care așteptau evacuarea.

Ne-am ciocnit constant cu rușii. Au mers de-a lungul coastei, încercând să ne ademenească de la înălțimi. Uneori, rușii foloseau tunuri antiaeriene. Dar, căzând în nisip, scoicile nu au provocat prea mari pagube. Inamicul a jucat un joc cu noi, dar nu a dat un răgaz.

În ciuda înghețului, ceața a coborât - natura însăși ne-a ajutat. Rușii se infiltrau în pozițiile noastre. Uneori îi așteptam și trăgeam în spate. Și ei le era frică și sperau că tancurile și artileria vor termina în sfârșit acest cimitir, unde până și morții le rezistă. Și-au croit drum cu precauție, iar când s-au apropiat, au început să strige insulte. Câteodată cântau.

Hals și cu mine am ascultat, apăsând trăgaciul.

Rușii au strigat:

- Ascultă, Fritz. Vei muri acum. Numărăm: unu, doi, trei...

Apoi au tras mai multe salve. Am tăcut.

Încă două nave au sosit peste noapte. În ciuda riscului, militarii s-au repezit la terasament. Eram prea departe și tot nu am fi reușit. Parcă am fost abandonați. Cu fiecare vapor care părăsea portul, apărarea noastră s-a slăbit. Nimic nu-i va opri pe ruși. Va începe ofensiva și ne vom îneca ca șobolanii.

Hals i-a pus un pistol la tâmplă, dar l-am privit cu atâta amărăciune încât s-a oprit, s-a rostogolit din nou pe burtă și și-a îngropat capul în pământ.

Și a doua zi era ceață. Era liniște în față. Dar ne așteptam la noi surprize de la inamic.

Hals și Schlesser și-au făcut drum spre apă. O mașină distrusă era parcată în valuri lângă țărm. M-am alăturat lor cu grijă. Hals a vorbit în șoaptă:

Ajutor, Sayer. Trebuie să scoți roțile și să iei camerele. Trei dintre ele sunt încă utilizabile.

- Mergem să înotăm?

- Da. Să construim o plută. Dar fii atent. Nu există instrumente, trebuie să folosiți baionete. Vezi cum fac. Doar fii atent!

Parcă ar fi o lumină în capul meu. Plută. Va dura mult să înoți, dar cine știe: aceasta este probabil ultima noastră șansă. Cu toate acestea, va trebui să dezasamblam anvelopele fără a scoate roțile: nu avem un instrument. Ne-am apucat de treabă. Celulele trebuie să fie pline de aer, altfel la ce le servesc. Pfergum a sosit. Am început să ajut.

„Complet nebun”, a spus el. Ei bine, ia-ți camerele. Și cum le descarci?

Că am înnebunit de mult, asta e sigur. Dar era necesar cu orice preț să fie salvat. Am zâmbit doar strâmb la obiecțiile lui Pfergum.

Deci, scoateți toată roata? întrebă Hals.

„Încă nu va funcționa.

- Taci! urlă Hals. - Te rogi lui Dumnezeu, deodată ajută? Am mai multă încredere în anvelope.

Pfergam a tăcut. Și el a început să aleagă cauciucuri.

A durat cel puțin două ore. Roata din dreapta a trebuit să fie dezgropată, deoarece mașina era întinsă pe o parte.

De la Memel au venit sunete de tunuri antiaeriene. Pământul s-a cutremurat sub noi. Se pare că rușii au ajuns la periferia orașului. Dar nu știam ce se întâmplă acolo. Toată atenția noastră a fost absorbită de plută. Am fost forțați de două ori să renunțăm la muncă și să ne întoarcem în tranșee. Peste tot, profitând de ceață, rușii și-au croit drum. De șapte sau opt ori am deschis orbește focul asupra acestor asiatici.

Spre seară, orașul a început să semene cu un vulcan. Soldații lui Stalin trăgeau oriunde loveau. Dar am încetat să răspundem. Totul în jur era luminat de rachete. Noi, toți șapte, am prins trei cauciucuri cu curele și scânduri, care, dracul știe, vor pluti sau nu. Au reușit să iasă fără să lase aerul să iasă. Și în câteva minute unii dintre noi îi vom împușca pe ceilalți: în orice caz, pluta nu va rezista tuturor.

În sfârșit pluta este gata. Schlesser și Pfergam îl împing spre apă. Îi urmăm ca pe lupi, de teamă că prada le va fi luată de sub nas.

- Aștepta. Lasă-mă să încerc”, a spus Pfergum.

Am făcut un pas înainte. Pfergum s-a uitat la noi. Știa: dacă înota departe, îl împușcăm. Ne-am ținut ochii pe plută în timp ce se legăna pe valuri.

Pfergam a încercat să-și mențină echilibrul. Dar legile fizicii erau împotriva lui. Poate s-a rugat lui Dumnezeu sadic care l-a privit înecându-se. Nu a sărit până când apa i-a ajuns până la brâu. Speranța noastră s-a scufundat.

Noaptea a trecut încet. Întunericul era luminat de incendii. Malul a fost luminat mai întâi de o strălucire roz, apoi de o strălucire portocalie. Cu un băiat foarte tânăr de la „Volkssturm” a devenit foarte rău. Inima i s-a oprit și a zăcut printre morți și nici nu am observat. Un altul s-a ridicat brusc și a mers spre oraș, parcă hipnotizat. L-am privit dispărând în întuneric.

Rușii ne-ar putea lua fără luptă. Odată cu zorii, incendiile care au aprins asupra ruinelor orașului au căpătat o nuanță alb-gălbuie. Nu au fost primite comenzi.

Spre amiază, comandantul nostru, Volleret, a spus că va pleca la Memel. Nu ne-a spus să-l urmăm. Dar am mers oricum. La jumătatea drumului au căzut, pierzându-și ultimele puteri.

Și în apropiere, în est, luptele au continuat. Mai trăiește unul dintre soldații germani? Totul în jur era acoperit cu un nor negru cu un contur roșu în partea de jos. Am rămas acolo unde eram, neînțelegând nimic, ne gândindu-ne la nimic, vorbind despre nimic. O oră a urmat alta. Viețile noastre au trecut. Era o privire ciudată în ochii lui. Nimănui nu i-a trecut prin cap să deschidă conservele.

Întunericul ne-a cuprins din nou; ceață a coborât asupra lui Memel.

Un alt detașament a trecut la zece metri. Poate ne-am gândit. Cine sunt ei: nemții, care sunt încă în viață, sau rușii?

Nu știu cât timp a trecut. Poate chiar zi și noapte. Este greu să fii precis când descrii un coșmar. Sau ceva care nu contează. Încă nu pot să cred pe deplin că Memel a fost în realitate, că acesta nu este rodul imaginației mele inflamate. spun, și încep să tremur de frică. Aceleași sentimente vin peste mine.

Nu vorbesc despre umanitate și nu fac apel la răzbunare. În general, încerc să tac. Mi-am pierdut capacitatea de a

furie. Am învățat în singurătatea mea că nimic nu este la fel de inevitabil ca iertarea.

Deodată am auzit niște sunete dinspre mare. Ne-am ridicat și am ascultat. Suna ca huruitul unui motor. Deodată, am auzit voci. La început nu se auzea nimic. Ne-am repezit în apă și în zgomotul motorului am scos cuvintele:

„ Vindava” este aici!

Nava în sine nu era vizibilă din cauza ceții. Dar vocea de pe corabie Vindava a continuat să strige:

— Vindava!

Cu ultimele puteri, am strigat și noi:

— Vindava!

Și, înnebuniți, s-au repezit în apă. Am continuat să țipăm, deși apa ne era deja până în gât. Cineva a căzut, dar s-a ridicat din nou. Am vrut să ne scoatem hainele și să înotăm. Dar apoi conturul unei nave a apărut în ceață. Nava foșni peste nisip și se opri.

Ne-am repezit să-i întâlnim pe salvatori, am înotat, am intrat sub apă, am început să ne scufundăm și am înotat din nou la suprafață. Aici este partea laterală a navei. Siluetele marinarilor abia se disting. Au aruncat frânghii și plase în noi, au pus întrebări, dar nu am putut să răspundem. Am luat tot ce am putut.

Am început să-mi pierd cunoștința din cauza frigului. Din buzunar i-a căzut un pachet gol de țigări. Ea plutea pe apă, iar eu am încercat să-mi concentrez privirea asupra ei ca să nu-mi pierd cunoștința.

Durerea a dispărut. Nu mai simțeam că sunt târât la bord și așezat pe punte lângă camarazii mei. Fiind într-o stare semi-conștientă, mi-am dat seama că ne dădeau ceai fierbinte de băut. l-am înghițit. Ceaiul a ars interiorul. M-am uitat la coasta Prusiei. Incendiile încă răvăleau acolo.

Ce s-a întâmplat mai departe, nu-mi amintesc. Nu înțeleg cum nu am murit de frig pe punte. Poate marinarii ne-au frecat cu ceva. Îmi amintesc un singur lucru: vuietul războiului venit de pe continent a înecat stropirea valurilor, discursurile marinarilor și toate celelalte sunete.

Nava a ajuns la Pillau. Am coborât. Cu picioarele tremurătoare, înconjurați de refugiați, au ajuns la postul de prim ajutor. Aici am fost examinați de medici. Sute de răniți zăceau pe targi deschise. În port domnea entuziasmul. Luptele nu veniseră încă aici, dar rușii erau deja aproape. Dinspre nord-vest se auzi un bubuit.

Capitolul 18

GOLGOTA NOASTRA

Pillau. — Danzig. - Ultima redută

Am stat trei săptămâni la Pillau. Am fost declarați inapți pentru serviciul militar: am fost cu toții răniți și eram în stare de semiconștiență, cu greu să prindem ceea ce se întâmpla.

Nu am înțeles ordinele. Oricum, nimeni nu avea de gând să ne alunge din armată. La Pillau a fost un aflux mare de refugiați, așa că cei care aveau o pereche de brațe și picioare rămase nu au stat degeaba.

Echipele de prim ajutor ne-au chemat în rândurile lor. Au fost și cei care au suferit răni mult mai grave. Au fost atât de multe probleme încât nu erau destui muncitori. Au fost mulți soldați răniți aduși din Königsberg și Kranz. Zăceau peste tot, adesea chiar în curte. A fost o răceală în ianuarie, care uneori fără ajutor medical putea pune capăt suferinței lor. Navele se îndreptau spre Pillau. La întoarcere, au plecat înghesuiti de oameni: majoritatea erau refugiați, iar locurile rămase erau ocupate de răniți.

Au fost împărțite în două părți. Primul i-a inclus pe cei care erau atât de grav răniți încât era inutil să-i ducă undeva. Nu au fost luați la bord. A fost sfârșitul pentru ei. Cei care nu erau încă complet deznădăjduiți au căzut în corăbii. Cu noroc, vor ajunge în Germania și acolo, așa cum credeam, domnește pacea deplină.

Pentru fiecare mie de evacuați, au fost trei mii de noi sosiți de pe Frontul de Est. S-au alăturat rândurilor celor care aveau nevoie de ajutor.

Dacă linia frontului ar ajunge la Pillau, ceea ce s-a întâmplat la Memel s-ar repeta, doar în cel mai rău caz. Erau mult mai mulți oameni aici. Au călătorit aici din Geiligenbeil, Pomerendorf, Elbing și chiar din Olanda prusac. Au existat zvonuri că la Pillau vor fi duși pe un vapor.

Am vorbit cu răniții și cu refugiați. Fiecare dintre ei și-a pierdut o persoană dragă pe parcurs. Cu voci tremurătoare ne-au povestit despre ceea ce văzusem deja în Memel. De la ei am aflat că ororile lui Memel se repetă în aproape toate orașele de coastă ale Prusiei.

420

Cu greu ne-am putut sta în picioare și ne-am uitat cu invidie la mulțimile de oameni care aveau să plutească treptat spre zona sigură promisă. În ciuda eforturilor lor, era clar că nu vor primi nici măcar o zecime din ceea ce se așteptau. Dacă Dumnezeu le-ar auzi rugăciunile, cerurile s-ar deschide și i-ar ajuta în durerea lor. Dar Dumnezeu a rămas surd la suferința lor și doar un copil care plângea, uitându-se de sine în vis, putea uita ceea ce trebuia să îndure.

Spre sfârșitul iernii, s-a instalat brusc pușca rece. Temperatura a scăzut la douăzeci de grade sub zero. Suferința refugiaților s-a intensificat, iar decesele au crescut și mai mult.

În fața unei clădiri mari pline de oameni, era o mulțime întreagă. Din casă venea mirosul de mâncare gătită în condiții de câmp. Cei de afară băteau din picioare ca să se încălzească. Zgomotul picioarelor era ca ritmul înăbușit al tobelor. Mai presus de toate, copiii au înțeles: cineva s-a rătăcit și, obosit să-și cheme mama, a plâns în hohote și nimeni nu l-a putut opri. Erau cei mai mici: nu înțelegeau ce se întâmplă. Chipurile lor, cu lacrimi înghețate în frig, îmi sunt întipărite pentru totdeauna în memorie. Am încercat să le strângem sub

acoperiș, lângă cazane, ca să se încălzească. I-au bombardat cu întrebări, iar apoi a început căutarea prin difuzor.

Ceva mai departe, pe un deal acoperit cu gheață, stătea o cruce mare de metal. Arăta ca o sabie uriașă înfiptă în pământ. Crucea a devenit ca un simbol al durerii. El a adunat pe cei care au crezut în Dumnezeu. S-au rugat cu preotul.

Gerul era din ce în ce mai puternic. Golful era înghețat, iar acum navele din Pillau nu mai puteau străpunge. Dar această situație a avut un dezavantaj: mii și mii de refugiați și-au făcut drum peste gheață către o fâșie îngustă de pământ și au mers în direcția Danzig. Avioanele sovietice au bombardat gheața pentru a îngreuna mișcarea. Camioane și vagoane au dispărut sub sloturi de gheață.

Dar nimic nu i-a putut opri pe refugiați. Erau pregătiți pentru orice. În acest sector, rușii au obținut tot mai mult succes. Se părea că Koenigsberg se predase.

Treptat, munca a devenit mai mică. Am început să planificăm evacuarea tuturor celor care nu aveau o nevoie specială. Pillau a fost despărțit de Koenigsberg de douăsprezece mile. Linia frontului în zona Kranz a fost și ea redusă. S-ar putea presupune că luptele vor fierbe în curând aici. acum noi

a devenit parte a acelei rezerve minuscule, care s-a format din rămășițele unităților distruse și desființate. Și totuși a trebuit să luptăm după reguli. Nimeni nu știa unde se afla restul „Grossdeutschland”, dar tunicile noastre zdrențuite mai prezentau dungile cu numele diviziei, iar lângă mine erau mulți cunoscuți vechi: locotenentul Volleret, pe brațul drept al căruia era un murdar. bandaj (a pierdut două degete) Pfergum, un pastor dezamăgit; Schlesser; Lindbergh, care a reușit să-și învingă frica, și bucătarul nostru, Grandsk, care înlocuise de mult oalele cu o mitralieră.

Aici a fost și prietenul meu Hals, pe care nu îl voi uita niciodată, precum și alte opt persoane pe care nu le cunoșteam pe nume. Toți împreună am alcătuit rămășițele diviziei Grossdeutschland. Nu ne-ai putut anula? Se pare că nu. Am fost întâmpinați de un ofițer. Am stat în atenție și am început să studiem chipul cenușiu al căpitanului, care încă cerea o disciplină strictă.

Anterior, ne-a enervat strângerea meschină, nevoia de a păstra disciplina în toate. Acum chiar am găsit ceva bucurie în ea. La urma urmei, disciplina era cerută doar de la cei care mai puteau lupta. Nu am intrat în analize suplimentare. Și asta ne-a fost suficient: ne-am obișnuit de mult să trăim astăzi. Căpitanul ne-a vorbit, dar în ciuda tonului oficial, am înțeles că poartă aceeași povară ca și noi toți: ofițeri, soldați, bărbați, femei, copii. Momentul în care ofițerii au țipat la noi este un lucru din trecutul îndepărtat. Acum împrejurările nu permiteau o grosolănie excesivă. Căpitanul ne-a vorbit așa cum omul îi vorbește omului.

Dar avea o uniformă. Și asta l-a obligat, chiar și într-o situație atât de grea ca a noastră, să mențină ordinea. El, ca noi toți, știa că cauza noastră a fost pierdută, dar s-a strâns de paharul. Căpitanul a spus că ne vom retrage. Va trebui să traversăm gheața până la Danzig, unde rămân subunitățile diviziei noastre. Pe un ton deloc peremptoriu, ne-a informat că mai avem de luptat când ajungem la destinație. Cu toate acestea, atunci când dă ordine, nu a căutat să ne ascundă ce e mai rău: până la urmă, era imposibil să se ascundă de el. După ce ne-a informat despre planuri ulterioare, căpitanul a mers la următorul pluton, care ne-a salutat deja pe parcurs.

422

Așa că am pornit la drum. Rafalele de vânt au ridicat fulgi de zăpadă de pe suprafața oglinzii gheții. Marea bătea în depărtare, iar în spate se auzi zgomotul războiului.

Seara am ajuns la Frische-Nerung și la primele adăposturi antibombe, care erau aproape invizibile sub zăpadă. În plus, am alunecat și mi-am întors piciorul. A trebuit să mergem încă şaizeci de kilometri. Deci ce să fac? Știam deja de mult timp că soarta a luat armele împotriva mea. Dar atât de mulți oameni au suferit și au murit aici încât experiențele mele nu au contat. Ne-am mișcat încet. S-au adăpostit oriunde, chiar și într-o barcă întoarsă cu susul în jos. Nu am fost singurii care au venit cu ideea: deja erau mai mulți refugiați aici care tremurau de frig. Au gemut în timp ce încercau să doarmă.

Pe la mijlocul zilei următoare ne-am îndreptat spre Kalberg. Nu era de unde să se întoarcă de la refugiații din oraș. Nu au găsit mâncare aici. Lapte praf a fost dat copiilor. De asemenea, soldații au trebuit să stea în rânduri lungi. Au primit două pumni de făină de persoană și o cană de apă clocotită diluată cu o porție mică de ceai.

Ne-am continuat călătoria obositoare, întâlnind refugiați de pretutindeni. De două ori am fost bombardați de avioane sovietice. Cel mai mult îmi era frică pentru copiii care nu puteau înțelege ce se întâmplă. Nu știau că avioanele inamice planează deasupra lor, nu înțelegeau pericolul pe care foamea și frigul îl reprezentau pentru ei. O capcană îi aștepta la fiecare pas. Au fost amenințați din aer, dar nu a fost mai ușor la sol. Copiii și-au rănit brațele și picioarele, și-au mușcat buzele la fiecare pas și s-au cufundat într-o stare de frică constantă.

Trei zile mai târziu am ajuns la Danzig. Orașul era liniștit, în ciuda faptului că acolo erau câteva mii de refugiați. Frontul era spre sud și nici măcar nu am auzit bubuitul armelor, deși raidurile aeriene asupra centrului orașului nu erau neobișnuite. Danzig a devenit un punct de tranzit pe drumul refugiaților. Deși mulțimi uriașe au petrecut zile și nopți fără un acoperiș deasupra capului, s-a făcut tot posibilul pentru a le atenua situația. La vest se putea ajunge pe calea ferată, iar bărcile cu aburi părăseau portul. Am fost lăsați să așteptăm pe dig, printre o mulțime densă de acești vagabonzi involuntar.

Volleret a mers la centrul de redistribuire pentru a afla unde se află unitatea noastră. A așteptat sub acoperișul de sticlă câteva ore. nu sunt prea

423

M-am grăbit să plec: cizmele, înghețate de frig, s-au izbit de gleznele umflate.

O navă mare cu aburi a intrat în port. Mulțimea s-a repezit spre debarcader. Nava încă nu renunțase la acostare, așa că a trebuit să mai așteptăm câteva ore, dar pierderea timpului nu a contat la Danzig. Oamenii se strângeau de orice paie și erau gata să îndure orice.

Așteptam de două zile știri și instrucțiuni sub baldachinul de sticlă al stației. Vântul batea. Rafalele lui au spulberat resturile de geam. Nu era mai cald înăuntru decât afară. Ca să nu înghet, a trebuit să merg non-stop și să-mi fluture brațele. Întrucât cu greu puteam să merg, camarazii mi-au dat un colț în clădirea gării, în timp ce ei înșiși se plimbau prin ruinele din port. În cele din urmă, știrile au ajuns la noi, deși nu chiar așa ne așteptam. Nu există unități ale diviziei Grossdeutschland în Danzig. Poate că au fost transferați la Gottenhafen, situat la câțiva kilometri spre nord, în golf. Nu e departe, dar îmi țin picioarele?

Rezemat și pe un băț și pe Hals, cu greu am mers pe jos pe jumătate din oraș. Dar Providența însăși ne-a ajutat. Localnicii au venit să ne întâmpine și ne-au arătat casa. Era cald acolo. Ni s-a părut că porțile paradisului s-au dizolvat în fața noastră.

Deși erau mulți oameni în casă fără noi, proprietarii ne-au sugerat să ne spălăm. Volleret știa că soldații nu aveau dreptul la confortul pe care ar trebui să le aibă refugiații. Dar forma lui s-a transformat în zdrențe. Era atât de obosit încât nu a refuzat. Mi-am spălat chiar și glezna înțepenită într-un lighean cu apă fierbinte. Gazdele au insistat să stăm peste noapte, iar seara chiar ne-au hrănit.

Ne-am petrecut noaptea într-un subsol cald. Din păcate, ne-am obișnuit atât de neobișnuit cu căldura, încât nici nu am putut-o aprecia suficient. Tremuram de câteva ori, de parcă se declanșa un fel de alarmă înăuntru. Aflându-ne pe neașteptate în vacanță, ne-am dat seama pe deplin că abia trăim de epuizare. Lindbergh avea febră ocazională. Hals și-a pierdut inima complet. Nu a vrut să doarmă culcat și și-a petrecut noaptea rezemat de perete, plângând constant. M-am întins la toată înălțimea mea, dar cu fiecare respirație eram străpuns de durere.

Nu ne vom mai simți niciodată oameni normali? Destul de posibil. Cu toate acestea, nu totul a fost

424

atât de rău. Am simțit că după o baie fierbinte picioarele mi-au devenit mult mai ușoare. Nu ne-am îngrijit deloc de noi, iar de îndată ce am respectat cele mai simple standarde de igienă, a venit un leac miraculos. Chiar și răniții grav și-au găsit viața după o înghițitură de rachiu și o vorbă bună. Acum, un om sănătos este doborât din șa de o răceală comună. Desigur, nu eram supraoameni. Dar bărbați în sensul deplin al cuvântului.

Dimineața ne-am luat rămas bun de la binefăcătorii noștri. Ei au spus că și forțele lor se epuizează și că urmau să părăsească Danzig spre vest înainte de a fi prea târziu.

Raidul aerian a început. Sub explozii și vuietul motoarelor, ne-am reluat călătoria către Gottenhafen; Mulțimi de refugiați au mărșăluit cu noi, luptă spre vest: Danzig nu mai era un oraș sigur. Unii dintre refugiați au plecat spre nord, îndreptându-se spre Gela, un port situat vizavi de Gotgenhafen, în care erau nu mai puțini oameni decât în Danzig.

Cu o lună înainte de distrugere, Gotgenhafen a fost un punct de colectare pentru răniți, care au fost apoi trimiși în satele situate în hinterland. Următorul punct de oprire a fost Gela, la cincizeci de kilometri de Gotgenhafen.

I-am bombardat cu întrebări pe soldații pe care îi întâlnim pe parcurs. Dar nimeni nu știa unde este unitatea noastră. Nici la punctul de colectare nu s-au putut ajuta. Oficialii au lăsat mâinile jos. Vestea îngrozitoare s-a răspândit: în urma unui atac subacvatic de acum câteva zile, o mare navă cu aburi plină de refugiați s-a scufundat. Nu mi-a fost greu să-mi imaginez explozia navei în întuneric, printre gheață.

Oficial, acest mesaj nu a fost dezvăluit, dar mulțimea a aflat cumva despre ce s-a întâmplat: până la urmă, pentru fiecare dintre refugiați, ultima speranță a fost marea. Se spunea că vaporul scufundat se numea „Wilhelm Gustloff”.

Nu am reușit să aflăm nimic despre unitatea noastră. Până la urmă, am fost înscriși într-un batalion și trimiși împreună cu localnicii să construim o linie defensivă.

Ne-am adâncit în vreo douăzeci de kilometri. Desigur, nu știam unde este inamicul, dar mi se părea că pregătim apărarea în direcția greșită. Tunurile antitanc și antiaeriene erau îndreptate spre vest și sud-vest - singurele direcții de retragere. Nu am putut face nimic

a intelege! Dar ce, la urma urmei, este treaba mea! Nu pentru prima dată, am fost confuz. Şi ce dacă? Alții gândesc pentru noi.

Deși aici, în sat, erau mulți refugiați, viața era mai ușoară. Țăranii prusaci, deși cu fețe speriate, au continuat să lucreze cu zelul lor de odinioară. Viitorul era învăluit în întuneric pentru ei. Poate că au fost norocoși înainte, dar este puțin probabil să fie norocoși acum. Deși autoritățile au dat ordin să evite panica și să continue viața normală, țăranii au distrus în secret proviziile pentru a nu cădea în mâinile inamicului. Vitele au fost sacrificate. Viitorul arăta că țăranii nu s-au înșelat. A trecut puțin timp, iar animalele supraviețuitoare au pierit în sute pe pământul înghețat.

În ciuda muncii grele și a nevoii de a veghea, mâncarea a fost bună și măcar ne-am adunat puțină putere. Carnea ne-a ajutat cel mai mult. Războiul a mistuit pe toți și pe toate. Și noi suntem carne.

Grandsk s-a întors la fostele sale îndatoriri. Cu ajutorul voluntarilor civili, a amenajat o bucătărie sub o copertă. Între Zoppot, Gottenhafen și Danzig circulau două camioane. De aici, mâncarea era trimisă în prima linie, transportându-le în loturi mici. Cu excepția câtorva raiduri, viața a fost surprinzător de calmă, ceea ce a mers împotriva situației, pentru că era începutul anului 1945 în curte. Până și gerul s-a domolit. Ne era frică să ne uităm la ceruri, acoperindu-ne cu favoruri de nespus. A trebuit să muncim din greu, satisfacând nevoile zilnice, dar această muncă ni se părea că nu atât de obositoare.

Dar apoi, undeva la sfârșitul lunii februarie, am fost chemați la Gottenhafen. Am crezut că divizia Grossdeutschland a încetat să mai existe. Dar nu era acolo. Autoritățile au format mai multe unități pentru a-i trimite în vest. Totul părea să meargă spre bine. Ne-am despărțit de batalionul la care am fost repartizați, ne-am luat rămas bun de la noii noștri camarazi. Grandsk a părăsit îndurerat bucătăria, în creația căreia s-a investit atât de mult efort. Dar s-a dovedit că plecarea de aici ne-a salvat viețile.

Tancurile rusești se deplasau dinspre vest. Obuzele fluierau peste pozițiile defensive pe care le construisem. Batalionul nostru a rezistat la prima lovitură, dar în curând a fost alungat înapoi. Rușii au suferit și ei pierderi grele, dar, așa cum știam deja, erau hotărâți să câștige cu orice preț.

În bătăliile sângeroase care au urmat, batalionul a fost complet distrus. Raiul, pe care l-am certat atât de mult, de data aceasta a decis să ne cruțe.

La Gottenhafen, unde așteptam alte comenzi, s-a auzit zgomotul bătăliei în creștere. Rușii au reușit să pătrundă la o distanță de zece kilometri de oraș. Au urmat lupte grele. Sub exploziile obuzelor, refugiații care săpaseră în apropiere și-au îndreptat drumul spre oraș. Pozițiile avansate ale trupelor sovietice au fost trase asupra navelor de război germane. Pământul s-a cutremurat, ultimii pahare au zburat afară.

Am încercat să raționăm cu refugiații, care, cu orice preț, au căutat să navigheze spre Gela. Trupele care se retrăgeau au ajuns în oraș. A devenit clar că pozițiile de baraj nu erau o piedică pentru inamic. A fost o panică în Gottenhafen. Refugiații s-au adunat în port. Au subminat în cele din urmă organizația, care și înainte de asta fusese gestionată cu mare dificultate. Deși toți aveam acte de evacuare, am fost transferați din nou, de data aceasta pentru a închide bresa de la Zoppot.

Am plecat disperați de Gottenhafen. Gura îmi era uscată și inima îmi bătea din piept. Cufundați în autobuze civile, am mers la noua Golgota. Prin ferestrele închise ne-am uitat la cer, în care bombardierele zburau ca niște viespi.

La Bruxelles, am coborât din mașini și am mers printre ruine. Peste tot au bubuit explozii. Rușii au tras cu rachete și bombe spre orice țintă în mișcare. Avioanele lor zburau atât de jos încât puteam vedea fețele

piloților. Ne-am urcat din nou în autobuze și am pornit la drum, făcându-ne drum prin praf. Drumul a fost complet distrus. De câteva ori a trebuit să eliberăm drumul, umplând cratere uriașe din scoici: altfel ne-am fi blocat complet în ele. În cele din urmă, autobuzele au oprit la marginea unui sat. La cincisprezece kilometri spre sud de noi, s-a auzit vuiet de arme.

Am fugit la gardul lângă care era parcata motocicleta, sperând să obținem indicații. Dar ocupanții motocicletei au fost împușcați. Capul șoferului a căzut pe volan, iar spatele i s-a transformat într-o masă sângeroasă. Cel de-al doilea soldat părea să fi adormit. Exploziile de obuze au fost distribuite mai aproape. Nu ne-a trecut niciodată prin minte că rușii sunt în apropiere. Unde sunt trupele noastre?

427

In sfarsit i-am vazut. S-au cățărat peste gard și s-au trezit pe un gazon plat. A fost trasă asupra ei cu pistoale de calibru mare, lăsând nori de fum după fiecare împușcătură.

Trebuia să ajungem la deal indiferent ce: toată lumea avea rețete în buzunar. Cu câteva aruncări scurte pe care nimeni nu ne-a învățat vreodată, am ajuns la poziții.

Țevile mitralierelor vehiculelor germane semi-șenile, asamblate din diferite detașamente, erau îndreptate către douăzeci de tancuri sovietice care stăteau nemișcate pe sol. Soldații, acoperiți de noroi, s-au adăpostit în tranșeele săpate în grabă. Înainte să avem timp să sărim jos, s-a auzit o împușcătură, apoi s-a auzit o explozie și totul a fost învăluit într-un fum gros care se întindea pe pământ. Mitralierele de la vehiculele care se aflau în adăpost au deschis și focul.

Tancurile rusești au rămas încă pe loc, dar au început să tragă. Am reușit să lovim mai multe tancuri: flăcări au izbucnit din lacunele lor.

Apoi a venit ordinul inuman: din moment ce tancurile inamice nu se îndreptau spre noi, trebuie să venim în întâmpinarea lor.

Cu câteva aruncări, am depășit câțiva metri. Tragerea nu s-a oprit, soldatul care mergea lângă mine a căzut. Ne-am pierdut rămășițele autocontrolului și ne-am apropiat treptat. După fiecare aruncare, au căzut la pământ. Tancurile erau neînsoțite și, prin urmare, nu puteau vedea cu precizie. Un rezervor, situat la șaizeci de metri de șanțul nostru, a luat foc. Trei mașini au venit spre noi. Dacă vor trece peste meterezul care ne-a protejat, războiul se va termina pentru noi într-un minut.

Încă văd aceste tancuri, placa de metal și vederea mitralierei, cu degetele întinse pe trăgaci. Cu fiecare secundă, pe măsură ce tancurile se apropiau, pământul pe care zăceam îmi transmitea vibrația mișcării lor, iar nervii, care erau încordați la limită, păreau să înceapă să emită un geamăt lung. Am realizat din nou că îți poți trăi viața în câteva secunde. Am văzut farurile galbene ale rezervorului, apoi totul a dispărut. Am apăsat pe trăgaci și focul mi-a ars fața.

Creierul meu era paralizat. Părea să fie făcută din același material ca și casca. Flashurile de mitraliere care trăgeau în apropiere m-au orbit, am deschis larg prin inerție

428

ochii, deși nu se vedea nimic din cauza fumului. Și apoi a izbucnit un incendiu lângă al doilea rezervor. A fost lovit de trei obuze. Am apucat febril botul pistolului, îngropat în cer în stânga rezervorului care arde. Am auzit un huruit când un al treilea tanc a traversat movila din spatele poziției noastre. Și-a mărit viteza, iar acum era la vreo treizeci de metri de noi. Am luat ultima grenadă. Unul dintre camarazii mei a tras. Pentru câteva clipe am fost orb. Apoi am văzut un rezervor acoperit cu noroi apropiindu-se de noi.

Apoi a avut loc o explozie de o asemenea forță, de parcă ar fi început o erupție vulcanică. Tancul a fost aruncat în sus. De jur împrejur era învăluit de fum gros. Nu mai erau tancuri. Am ieșit din adăpost. Rușii nu au suportat încăpățânarea noastră diabolică și și-au retras tancurile. Ne-am aruncat pe pământul înghețat: așa de moale ni s-a părut.

Tancurile au dispărut, dar vor reapărea, fără îndoială, cu întăriri, însoțite de avioane și artilerie. Și persistența noastră actuală va fi inutilă.

Am continuat să luptăm. În ciuda superiorității inamicului, cu care nu se putea face nimic. Și nu s-au luptat în zadar. Cel puțin mase de refugiați au reușit să scape.

În timpul nopții nedormite ni s-au alăturat alții. Ne-am restabilit pozițiile, am înființat un câmp minat, ceea ce a fost posibil prin sosirea muniției de la Danzig. Minele au devenit un ajutor neprețuit în apărare, dar au explodat o singură dată. Era clar că, înainte de a intra pe pământ, rușii vor trage din tunuri de calibru mare.

Timp de trei zile, rușii au lansat în mod repetat o ofensivă puternică în golf cu scopul de a tăia Danzig de Gottenhafen. Pfergam a fost grav rănit. Ne-am retras din nou, dar cu sprijinul artileriei navale. Dacă rușii nu ar fi fost în așa număr și cu atâtea arme, ar fi trebuit să se retragă.

Rămășițele trupelor germane se aflau într-o zonă restrânsă. Raidurile aeriene nu s-au oprit. Privind la orizont, nu am văzut nimic viu. În urmă cu șase luni, aici curgea o viață liniștită, iar acum a venit o apocalipsă pe acest pământ. Era imposibil să ieși afară în timpul zilei. Avioanele zburau constant pe cer. În ciuda antiaeriei noastre

429

apărare, ieşirile au devenit din ce în ce mai multe. Pozițiile noastre au fost slăbite. A început evacuarea trupelor.

Am fost printre primii care s-au întors la Gottenhafen. În unele zone ale orașului, bătălia era deja în plină desfășurare. Aspectul lui s-a

schimbat complet. Ruinele erau vizibile peste tot. Aerul mirosea a foc. Străzile largi care duceau la docuri erau acum fundături. Clădirile care le aliniau au blocat trecerea.

A trebuit să curățăm molozul pentru ca camioanele cu refugiații să poată ajunge în port. La fiecare cinci-zece minute apăreau avioane inamice, iar munca trebuia oprită. De câteva ori pe zi era un incendiu în stradă. Doar amintirile despre Belgorod și Memel ne-au împiedicat să ne sinucidem. Am încetat să numărăm morții și răniții. Nu au existat persoane care să nu fi fost rănite.

Caii transportau căruțe cu morții, învelite în zdrențe sau pur și simplu în hârtie. Trebuiau îngropați, dar mitralierele Ilov nu au permis acest lucru.

Oamenii stăteau în mijlocul ruinelor. Au fost o țintă excelentă pentru piloții ruși. Orizontul din vest și sud-vest a devenit visiniu de la numeroase conflagrații. Luptele de stradă au început la periferia orașului; mii de refugiați încă mai așteptau pe dig. Din când în când, obuzele rusești zburau până la el și explodau.

Ne-am odihnit la subsol, unde doctorul a luat naștere. Beciul era boltit. Singura iluminare erau lămpile cu kerosen. De obicei, nașterea unui copil este un eveniment plin de bucurie. Acum otso a devenit doar o parte dintr-o tragedie mai mare. Nimeni nu a băgat în seamă strigătele mamei: erau prea multe strigăte asemănătoare peste tot. Și copilul deja regreta că s-a născut.

Sângele a început să curgă din nou – a curgeat peste pământul care ne adusese atâta suferință. Am supraestimat din nou viața umană: acum am început să o consider un amestec de sânge și chin nesfârșit.

După ceva timp, după ce ne-am uitat la nou-născut, ale cărui strigăte se auzeau în război nu mai mult decât zgomotul cristalului în timp de pace, ne-am întors în stradă, unde focurile încă se auzeau. De dragul copilului, am sperat că moartea îl va depăși înainte să împlinească douăzeci de ani. Douăzeci de ani este o vârstă ingrată. Este greu să lași viața în floarea ei.

I-am ajutat pe bătrânii care au fost părăsiți de tineri soartei lor. A căzut întunericul, dar a fost luminat de lumina focurilor. I-au adus pe bătrâni în port, unde îi aștepta corabia. După ce i-am condus pe bătrâni prin mulțime, îi punem pe trauler. Pentru a evita un atac aerian, nava a trebuit să treacă în zig-zag prin apele portului.

Un nou raid a început și a luat noi vieți.

Tocmai coboram de pe navă când a apărut Volleret. Și-a mestecat buzele și apoi a întrebat:

Abonamentele mai sunt cu tine?

Avem treceri murdare mototolite.

„Prefer să-mi pierd capul decât o trecere”, mormăi Grandsk.

- Ei bine, stai pe punte.

Apa curgea liniştită la un metru sub noi. Dacă apare o suprasarcină, nava se poate scufunda. Dar nimeni nu a ridicat un deget. Am reușit din nou să scăpăm de mânia rușilor.

Capitolul 19

SPRE VEST

Hel împletitură. – Danemarca. – Chilă. - Englezii. – captivitate

Când am ajuns la Gela fără incidente, nu se făcuse încă zori. Pe lângă noi au trecut câteva corăbii, care păreau a fi fantome: au navigat fără să-și aprindă luminile. Ori se întorceau la Gela, ori mergeau la Gottenhafen, ori poate la Danzig, unde mulți civili așteptau transportul. Credeam că Gela este un oraș mare. S-a dovedit că acesta este un sat simplu, iar portul său nu are nicio importanță strategică. Navele erau ancorate lângă mal, iar civilii care fugeau spre vest au plecat cu bărci mici.

Până să punem piciorul pe țărm, am fost adunați într-o grămadă de jandarmi (au continuat să lucreze). Nu ne-am luat ochii de la ei. Oare norocul ne va pierde acum, când aproape am scăpat, ne vor trimite înapoi la Danzig sau la Gottenhafen? Dar jandarmii ne-au întors spatele: au avut grijă de civili. Nu este nimic de care să vă faceți griji: documentele noastre sunt în regulă. Dar ar trebui să continuăm să navigăm

nu pe nava asta? Ce se întâmplă dacă o altă comandă este pe cale să sosească? Minutele au trecut încet și nu știam ce să facem.

Odată cu zorii, oboseala care se adunase de câteva luni părea să cadă din nou peste noi. La lumina zilei, se vedeau siluetele vaporilor. Printre ele sunt multe nave de război. Erau ancorați de ambele părți ale peninsulei. Aici suna sirena. Atacul aerian. Ne-am ridicat capetele și s-a auzit un zgomot în mulțime.

- Nu vă panicați! urlă jandarmul. „Instalațiile noastre de apărare aeriană se vor ocupa de bombardiere în cel mai scurt timp.

Acum înțelegem deja ce înseamnă aceste cuvinte. Adăposturile anti-bombă sunt pline de răniți, așa că fiecare trebuie să aibă grijă de ei înșiși. Dacă chiar și o bombă explodează lângă port, va fi mult sânge.

Ne-am repezit la epava vechii corăbii. Poate măcar se va putea ascunde de bombardament? Înainte chiar să ajungem la el, obuzele antiaeriene au fluierat în jurul nostru. Tunurile antiaeriene situate pe țărm și pe navele de război au tras baraj. Nu am mai experimentat asta până acum. Fragmentele de obuze ar putea provoca daune nu mai puțin decât bombele inamice.

În est, nenumărate puncte negre au apărut pe cer. Tunurile antiaeriene au deschis focul. Au apărut trei bombardiere. A fost o explozie deasupra apei. Unul dintre avioane trebuie să fi fost lovit de pedeapsă. Jandarmul nu a exagerat: nici un avion nu a zburat spre Gela. Era încredere că reușisem în sfârșit să-i oprim pe ruși.

Un jandarm a venit și a luat actele.

„Trebuie să vă întoarceți pe 31 martie”, ne-a spus ofițerul. — Deocamdată, mergi spre nord. Acolo vei avea ceva de făcut.

Am pornit fără întrebări.

- Ce data este astazi? întrebă Hals.

— Stai puțin, spuse Volleret gânditor. — Am un calendar în caiet. A scotocit în buzunar, dar nu a găsit nimic.

Suntem aici prea devreme?

- Nu contează. Trebuie să știi ce număr, - Hals nu a cedat. „Trebuie să înțeleg cât de mult mai avem de cucât aici.

432

Până la urmă, am aflat că astăzi este duminică, 28 sau 29 martie. Va trebui să așteptăm două zile, ultimele două zile pe Frontul de Est și câți dintre noi vom muri în acele două zile.

Ultima dată am petrecut-o în compania refugiaților disperați, a căror tabără se afla pe o fâșie îngustă a coastei Gelei.

Rușii au lansat încă două atacuri aeriene.

Ultima victimă a raidului a fost un cal alb slab. Am reușit să doborâm avionul. S-a prăbușit în bucăți în aer. L-am privit căzând la pământ cu un vuiet. Din vuiet, calul s-a înnebunit și, mușcând bicul, s-a repezit direct spre locul în care zburau rămășițele aeronavei. Aici moartea a cuprins-o.

În seara zilei de 1 aprilie, vremea era groaznică. Ni s-a pus pe un vapor mare alb, care fusese cândva folosit de bogați. Era o navă impunătoare, cu un lux ostentativ. Mi-am amintit de vitrine: tatăl meu mă ducea mereu să mă uit la ele de Crăciun. Dar am încercat să nu-mi arăt bucuria. Știam că se va termina prost.

Vaporul a navigat încet printre valuri în întuneric. La mult timp după ce am navigat, încă mai auzeam vuietul bătăliei de la Danzig Bay. Tovarășii noștri încă au luptat și au murit acolo. Ne era frică chiar și să ne gândim cât de norocoși am fost: până la urmă, am fost salvați. Vaporul a navigat pe mare timp de două zile. Se îndrepta spre Occident, pe care deja disperam să-l vedem. Am visat la el atât de mult timp și nici nu ne-am putut imagina că ne vom întoarce. Am aflat numele navei - „Pretoria”. Deși ni s-a oferit un spațiu minuscul pe punte, pe care batea vântul și care era inundat de apă, toată lumea chiar a uitat de mâncare.

Desigur, în orice secundă o torpilă ar putea să ne lovească și ne-am scufunda. Dar nimeni nu a încercat să se gândească la asta. Am fost însoțiți de o navă de război. Totul mergea de minune.

In sfarsit am ajuns in Danemarca. Aici am văzut poze pe care nu le-am văzut de mult. Ne uitam surprinși la cofetărie. Pe fețele noastre murdare, disperarea a fost înlocuită cu o expresie copilărească. Înfățișarea noastră, desigur, nu a inspirat încredere comercianților, dar nu ne-a păsat. Nu au înțeles ce ne doream cu adevărat. Nu aveam bani și nimeni nu ne dădea bunuri gratis

433

nu a intenţionat. Uneori îmi venea în minte chiar și gândul de a folosi mitraliere.

Hals pur și simplu nu putea suporta. Și-a întins mâinile, semănând cu un copac ofilit, și a început să cerșească. Negustorul s-a prefăcut că nu se întâmplă nimic, dar Hals nu a cedat. În cele din urmă, proprietarul a pus o prăjitură uscată în mâinile sale nespălate. Hals l-a împărțit în patru. Ne-am bucurat de o delicatesă uitată de mult. I-au mulțumit comerciantului și au reușit să zâmbească. Dar rânjetul nostru semăna mai degrabă cu o grimasă. Negustorul a crezut că ne batem joc de el. A dispărut în grabă în magazin. Cum a putut să știe de cât timp nu am fost în stare să zâmbim. Acum trebuie să învățăm asta din nou.

Am navigat spre Kiel pe o navă mai puțin luxoasă, dar aici atmosfera era mai familiară. Nu ne-am întâlnit cu cofetăria și a fost inutil să zâmbesc. Am fost transformați în grabă într-un batalion, chiar acolo, în ruine. Hals l-a întrebat dacă îi vor da permis să plece acasă la Dortmund. Un soldat la cincizeci de ani l-a bătut pe umăr și i-a spus:

„Dacă ai îndrăzneala și noroc, s-ar putea să poți pătrunde în apărarea americanilor și britanicilor.

Chipul lui Hals arăta disperare.

Deci sunt deja aici?

Așa ne-a primit Occidentul. Am visat mult timp la asta și în sfârșit am ajuns la el. Și vom primi vești! Nu ne-am putut recupera din uimire. În Memel, pe Nipru și pe Don, visăm de mult la Occident, la acest paradis pământesc în care suferința noastră se va termina. Doar gândul la el ne-a ajutat să supraviețuim. Dar s-a dovedit că aceasta este doar o bucată de pământ pe care stau case, tăcerea este întreruptă de vuietul avioanelor, iar locuitorii, speriați de moarte, iau zborul. Iată - Occidentul: trei camioane prăfuite pline cu un batalion de soldați în tunici gri, recrutați cumva. Ei merg la un nou duel cu moartea. Atunci au dispărut ultimele mele iluzii.

În loc să ne ajute, întregul Occident s-a întors împotriva noastră. Armatele mai multor state, printre care Franța, au ieșit împotriva soldaților epuizați, care nu mai aveau aproape nicio armă. Nici nu pot

începe să exprim gândurile pe care mi le-a adus în minte această știre. La urma urmei, doar unul

434

dar Franţa, după cum credeam, nu m-a trădat. Stând într-un șanț undeva în stepă, am continuat să ador Franța, așa cum o adoră tânărul care poartă conversații revoluționare într-o cafenea pariziană. Și așa „draga Franței” mi-a trădat visele naive.

Am luptat pentru Franța. I-am făcut pe camarazii mei să o iubească la fel de mult ca mine. Ce s-a întâmplat?

Franța, de la care mă așteptam la ajutor, a luat partea inamicului. Va trebui să trag în francezi, pe care îi consideram frați, frați ca Hals sau Lindbergh.

Ce s-a întâmplat? Ce ne-au ascuns? Nu am inteles si nu stiam nimic altceva. Creierul meu a refuzat să gândească. Occidentul a fost ultima mea speranță, iar acum ea a murit.

Va trebui din nou să luptăm, dar împotriva cui, împotriva a ce? Nu mai aveam spirit de luptă și ne-am pierdut orice speranță. Britanicii și americanii strigau victorie, dar oricât ar fi încercat, nu le-am dat nicio atenție. Cum poți învinge o persoană pentru care totul în jur a murit?

Am ajuns la malurile Elbei și am campat de-a lungul drumului care ducea la Lauenburg. Trupele britanice operau în acest sector. Sarcina noastră era să-i respingem.

Un veteran ne-a dat de mâncare: soarta a fost încântată să ne hrănească. Hals se dădu deoparte. Era gol în ochii lui. Mormăi ceva pe sub răsuflarea lui. Dar veteranul nu părea prea supărat. El mi-a șoptit clar:

„Cu ceva noroc, războiul se va termina în câteva zile.

Cum se „termină” așa? Despre ce e vorba? Știam că atunci când se termină un război, cei care pierd îl termină cu o gaură în cap sau cu o gaură în piept.

„Nu despre asta vorbesc”, a spus veteranul. Vom fi capturați. Vei vedea. Nu este puțin plăcut aici, ca să fiu sincer, dar totuși este mai bine decât să eviți scoici. Amintește-ți cuvintele mele. La urma urmei, acești tipi nu sunt niște bărbați ruși. Sunt băieți cumsecade.

Noaptea a trecut. Era cald, aproape ca în timpul zilei. Ne-am asezat pe iarba umeda de la marginea drumului. Auzeam avioane fredonând pe cer. Dar după trei ani de insomnie forțată

435

eram deja atât de obișnuiți să ațipim, în ciuda oricăror raiduri, încât nu ne păsa deloc.

Pe la șase dimineața, undeva spre nord, s-a auzit vuietul artileriei. Flash-uri aprinse pe cer. Bătălia a durat trei sferturi de oră, dar am continuat să adormim.

Zorii au venit devreme. Soarele a apărut peste orizont. Pe drum, un vehicul de teren spart a sărit peste gropi maro. Uniforma celor trei soldați din ea nu era în mod clar germană.

Am privit în tăcere cum se apropiau de noi trei tipi cu obraji roșii, cu căști ridicol de mari. Din fețele lor era clar că erau mulțumiți de ei înșiși.

Așa i-am întâlnit prima dată pe britanici. Era inutil să-i împuști pe proștii ăia îngâmfați. Dar un idiot a făcut pasul și a tras două focuri. A țintit capul. Vehiculul de teren s-a întors brusc în lateral. Dar britanicii s-au comportat atât de stângaci încât i-am putut șterge de pe fața pământului de douăzeci de ori.

Veteranul țipă la tânărul prost care își făcea doar datoria. A spus că acum vor apărea aici unități motorizate, iar apoi vom fi terminați. Căpitanul a decis să intervină, dar apoi s-a răzgândit și s-a întors la armă.

O oră mai târziu, la nord de noi, s-a auzit zgomotul motoarelor. Veteranul avea dreptate. Un avion de recunoaștere a zburat deasupra noastră: și-a îndreptat focul direct spre drum. Ne-am aruncat la pământ și, ca niște omizi, ne-am târât într-o râpă. În acest fel am scăpat de cincizeci de obuze de mortar, care ne-ar fi putut reduce foarte mult rândurile.

Se pare că britanicii au decis că spiritul nostru a fost în cele din urmă rupt, iar chestiunea se va limita la câteva focuri. Au trimis patru motociclete după noi. Am privit cu oarecare teamă cum motocicletele urcau dealul. Doi dintre noi ne-am ridicat cu mâinile ridicate. Nimic de genul ăsta nu s-a întâmplat pe Frontul de Est. Acum așteptăm să vedem ce se întâmplă mai departe. Focul de mitralieră îi va ucide? Va deschide comandantul nostru ca răzbunare pentru moartea lor? Dar nu s-a întâmplat absolut nimic. Veteranul care era în apropiere m-a prins de mână și mi-a șoptit:

- A mers.

Ne-am ridicat amândoi. Restul ne-au urmat. Hals a venit și a stat lângă el. Habar n-avea să crească

mâinile. Ne apropiem de câștigători. Inima îmi bătea cu putere de frică, gura îmi era uscată. Pentru prima dată mi-a fost frică de aliați.

Soldații englezi, cu o privire de răzbunare pe față, ne-au strâns pe toți împreună. Dar am văzut ce este mai rău în propria noastră armată, de exemplu, în timpul antrenamentului sub căpitanul Fink. Nepoliticositatea cu care ne-au tratat britanicii nu era nimic ieșit din comun.

Așa am depus armele uneia dintre patriile mele. Astfel s-a încheiat războiul pentru mine și pentru tovarășii mei.

Ca să ne umilească mai mult, britanicii ne-au pus să călărim în camioane stând în picioare și tremurau mereu. Dar pentru a înțelege de ce râdem și glumim, ei nu au putut. Hals a primit o palmă de la un ofițer englez: nici măcar nu a înțeles care era problema. Pur și simplu a comparat cât de greu ne-a fost să ajungem pe Frontul de Est și în ce confort ne întoarcem.

Ne-am întâlnit și cu alți aliați. Erau înalți, cu obrajii roz, plinuți. S-au comportat ca niște huligani, dar bine maniere. Uniformele lor erau din țesătură moale, ca un trening, și își mișcau constant fălcile de parcă ar fi mestecat gumă. Nu și-au exprimat bucuria de victorie și nu au părut supărați. Nu le-a păsat. Doar făceau treburi plictisitoare.

Ne uitam la ei cu curiozitate. Probabil, din exterior s-ar putea crede că noi, partea care a suferit o înfrângere, am ajuns în paradis. Pur și simplu le lipsea bucuria.

Americanii, desigur, ne-au supus la tot felul de umilințe. Ne-au plasat într-o tabără de corturi pline la capacitate maximă. Dar, chiar fiind în captivitate, soldații Wehrmacht-ului au continuat să respecte ordinea. Așa a fost lângă Harkov, pe Nipru, lângă Memel și în Pillau și în stepă. Bolnavii și răniții dormeau sub un baldachin.

În centrul lagărului, americanii au deschis cutii pline cu conserve. După ce le-au dat un picior, ei au turnat conservele pe pământ și s-au îndepărtat, lăsându-ne să distribuim singuri mâncarea. Ne era atât de foame încât am uitat atât umilința, cât și ploaia care a transformat pământul într-o mizerie.

Limonada cu pudră era culmea luxului: ne umpleam buzunarele cu apă și amestecam pudra. Americanii văd

ne-a trionat și au vorbit despre ceva între ei. Probabil că se gândeau cât de repede am fost de acord să ne predăm și să ne supunem condițiilor de închisoare, de exemplu, distribuirea alimentelor în ploaie. N-ar fi trebuit să umblăm tăcuți, cu fețele mohorâte, ca toți cei cărora li s-a lovit mândria? Nu semănam deloc cu nemții din acele filme care erau prezentate temnicerilor noștri înainte de plecare. Nu era nimic de supărat pe noi: nu eram „boches” însetați de sânge, ci pur și simplu oameni înfometați care s-au udat în ploaie, de-ar lua puțină conserve de carne. Eram pe jumătate morți, frica ne era întipărită pe față, cădeam de oboseală și insomnie. Nu am cerut curtoazie, am avut nevoie doar de câteva ore de somn.

A mai trecut puțin timp și am fost trimiși la filtrare în Mannheim.

Hals, Grandsk, Lindbergh și cu mine nu ne-am despărțit niciodată, așa cum am rămas împreună chiar și în momentele de pericol. Un lucru ne era clar: războiul s-a terminat pentru noi. Nu ne-am gândit care ar fi consecințele. S-au întâmplat prea multe și nu am putut naviga în

situație. Dar știau că ce era mai rău s-a terminat. Acum foștii soldați germani sunt în curs de reorganizare. Aliații vor număra prizonierii și vă vor spune ce să faceți cu ei. Reorganizarea a fost asistată de ofițerii noștri, care s-au plimbat în zdrențe prin rândurile printre câștigători, îmbrăcați imaculat. Prizonierii de război au primit țigări, cineva a primit chiar gumă de mestecat. L-au mestecat, au râs și au înghițit-o. Apoi am primit o comandă și am început să ne aliniem în detașamente. O să fim trimiși din nou pe front? Dar acest lucru este imposibil! Sergentul-major, care era complet uluit de tot ce se întâmplase, lătră către detașament:

- Ia o armă!

Ca răspuns, a fost o explozie de râs.

Americanii erau complet supărați. Au ieșit și au început să țipe la noi. Nu am înțeles nimic, dar a devenit clar: trebuie să ne comportăm corect. Sergentul-major o luă sub vizor și încremeni în așteptarea unui târâș.

Un timp mai târziu, prizonierii de război au fost examinați de un medic. Cineva a fost trimis la spital, cineva a fost trimis la ofițeri. Cei i-au înregistrat în detașamentele de defrișare a zonei. Fiecare a fost verificat de o comisie specială, formată de obicei din reprezentanți ai diferitelor țări anti-hitleriste.

coaliţie; Canadieni, britanici, francezi, belgieni. Hârtiile mele au ajuns la francez. S-a uitat la mine de două ori, apoi a vorbit în germană:

Sunt corecte data și locul nașterii?

- eu.

- Scuze, ce?

„Da”, am răspuns, de data aceasta în franceză. - Tatăl meu este francez. — Acum vorbeam franceza cu aceeași dificultate ca și germana la Chemnitz.

Intervievatorul m-a privit neîncrezător. După o clipă de tăcere, vorbi din nou, de data aceasta în franceză:

Deci, ești francez?

Nu știam ce să spun. Timp de trei ani nemții m-au convins că sunt german.

— Probabil că da, domnule maior.

Ce înseamnă „probabil”?

Am fost complet confuz și am tăcut.

„Deci de ce lupți în rândurile inamicului?”

— Nu știu, domnule maior.

- Ce faci: „Herr Major”, „Herr Major”! Ce naiba sunt eu pentru tine, „Herr Major”! Spune-mi domnule căpitan. Vino cu mine.

S-a ridicat. L-am urmat. În rândurile murdare de paltoane verzi, am desluşit aspectul lui Hals. I-am făcut semn cu mâna și am vorbit încet:

Hals, stai aici. eu instantaneu.

- Cu cine vorbești acolo? întrebă căpitanul iritat.

„Acesta este prietenul meu, căpitane. — Nu puteam vorbi franceza.

- Nu mai vorbi germană. Ei bine, ai uitat complet franceza? Ridică-te aici.

L-am urmat prin coridoarele nesfârșite și mi-a fost teamă că nu o să-l mai găsesc pe Hals. În cele din urmă, am intrat într-un birou. Patru francezi vorbeau cu o femeie. Ea părea să le vorbească în engleză.

Căpitanul a spus că avem o problemă. Am fost supus unui interogatoriu detaliat. Dar răspunsurile nu li s-au părut prea convingătoare. Capul trosnea. Nimeni nu mi-a ascultat scuzele.

Un ofițer m-a numit ticălos și trădător. Dar nu m-am supărat. Până la urmă s-au săturat de mine

439

zitsya. M-au trimis într-o cameră de la etajul de mai jos. Acolo am petrecut toată ziua și toată noaptea. M-am gândit la tovarășii mei, mai ales la Hals: iată-l acum și se întrebă unde am dispărut. Aveam presimțirea că nu îl voi mai vedea niciodată. Emoționat, nu am putut să dorm.

A doua zi dimineață a venit după mine un locotenent prietenos. Am fost dusă la același birou ca cu o zi înainte și am fost rugată să mă așez. Asemenea politețe au fost o surpriză completă pentru mine. M-am comportat ca și cum aș fi fost tratat ca un om pentru prima dată.

Tânărul locotenent s-a uitat prin hârtiile mele și a spus:

„Ieri nu am știut ce să facem cu tine. Știm că naziștii i-au forțat pe cei al căror tată era german să servească în armată. Într-un astfel de caz, a trebuit să vă lăsăm o vreme într-o tabără de prizonieri. Dar ai o mamă germană. Acest lucru nu ne dă motive să vă reținem. Mă bucur că a funcționat așa”, a adăugat el amabil. "Acum ești liber. Asa scrie in actele pe care ti le predau. Întoarce-te acasă și continuă-ți vechea viață.

- Acasă! Casa mea este acum la fel de aproape ca Marte.

- Da, acasă.

S-a oprit o clipă ca să pot vorbi. Dar și eu am rămas tăcut. Nu mi-am putut veni în fire, iar cuvintele necesare nu mi-au urcat în cap.

- Cu toate acestea, pentru a-mi liniști conștiința, vă sfătuiesc să vă înrolați în armata franceză și să reveniți la viața normală ca cetățean cu drepturi depline.

Dar cu greu l-am auzit. Gândurile mele erau la Hals. Parcă într-un vis am auzit:

- Sunteți de acord?

„Da, locotenente”, i-am răspuns. Sunetul vocii mele a devenit al altcuiva.

- Felicitări. Ai luat decizia corectă. Înscrie-te aici.

Am semnat fără să mă gândesc că semnez.

„Vei fi sunat”, a spus el, închizând dosarul cu documentele mele. - Întoarce-te acasă și încearcă să uiți de toate necazurile.

440

Am rămas tăcut ca un pește. Până și prietenul locotenent a rămas fără răbdare? S-a ridicat și m-a condus la ușă.

Părinții tăi știu unde ești?

– Probabil, locotenent.

Le-ai scris?

- A scris, locotenent.

– Deci ți-au trimis și știri. Sefii nu aveau posta?

- Da, locotenent. Mi-au scris și părinții mei. Dar un an întreg nu primisem nicio veste.

S-a uitat la mine.

– Nenorociții ăștia, spuse el. Nici măcar scrisoarea nu avea voie să fie trimisă. Ei bine, mergeți înainte. Întoarce-te acasă și încearcă să uiți de tot ce s-a întâmplat cât mai curând posibil.

Epilog

ÎNTOARCERE

"Încearcă să uiți..."

Satele franceze luminate de soare se repeziră pe lângă tren. Capul mi-a lovit spătarul de lemn al scaunului. Ceilalți pasageri, cei care

aparțineau unei alte lumi, au râs. Nu puteam să râd. Nu puteam uita de tot ce mi s-a întâmplat.

L-am căutat peste tot pe Hals. Dar nu am reușit să-l găsesc. M-am gândit doar la el și doar obiceiul de a ascunde sentimente m-a ajutat să nu izbucnesc în plâns. Eram legați de tot ce am trăit în război, nu am uitat ce a trebuit să înduram. În această lume ostilă, el singur a rămas prietenul meu. Mi-a purtat povara când picioarele mi s-au încurcat. Nu-l voi putea uita niciodată, nici ceea ce am avut de îndurat împreună, nici colegii mei soldați, ale căror vieți sunt acum legate pentru totdeauna de a mea.

Dar trenul nu s-a oprit. M-a îndepărtat din ce în ce mai mult de trecut. Lasă-l să călărească câteva luni, să mă ducă până la capătul pământului. Care e ideea! Amintirile vor rămâne cu mine.

Statie. Cu cizme uzate, pășesc pe platforma de ciment. Ochii mei văd din nou orașul pe care îl cunosc atât de bine. Nimic nu a fost schimbat. Totul doarme în jur. Dacă ar fi știut că am ajuns, s-ar fi trezit într-o clipă. Totul arată la fel. Doar eu m-am schimbat. Și știu că nu mă pot întoarce la vechea mea viață.

442

Așa că am stat o vreme, uitându-mă în împrejurimi. Totul părea atât de mic. Apoi am observat că doi angajați feroviari se uitau la mine. Vor să plec: până la urmă, am fost ultimul rămas pe peron. Restul au dispărut de mult.

„Mișcă-te”, a spus unul dintre ei.

I-am arătat documentele.

Acesta este pentru șef de gară. Du-te acolo.

Șeful mi-a citit hârtiile, nu a înțeles nimic, dar a ștampilat-o.

— Mannheim, spuse el. — Aici locuiesc familia Boche?

— Deloc, am răspuns. - Este în Germania.

Nu mi-a pierdut accentul. S-a uitat la mine suspicios.

— Dar nu este același lucru?

Aproape zece kilometri m-au despărțit de casa părinților mei. A fost o zi minunata. Ar trebui să alerg mai repede, pentru că cu fiecare pas m-aș apropia din ce în ce mai mult de casă. Dar ceva i-a strâns gâtul. Cu greu puteam să respir. Nu puteam accepta faptul că nu mi-am văzut în vis împrejurimile: stația pe care tocmai o examinasem, orașul meu care urma să apară la orizont, o râpă, o întâlnire cu părinții mei, la doar gândul. din care un fior mi-a trecut prin piele.

Disperarea pe care o simțeam pe Frontul de Est a fost înlocuită de o realitate de care uitasem aproape complet și care acum a revenit din nou de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Tranziția a fost prea bruscă.

Am nevoie de un fel de filtru. Hals, restul soldaților, războiul. Tot ceea ce trebuia să trăiesc; toți cei care au murit sub ochii mei; cei fără de care nu m-aș fi gândit niciodată la asta — totul părea incompatibil cu ceea ce ar trebui să se întâmple acum. Nu puteam uita trecutul, nu puteam renunța la el. Nu am avut de ales.

Totul mi-a înotat în cap: de parcă barca s-ar fi scufundat fără motiv. Mă duceam la întâlnirea la care visasem atât de mult și de care acum îmi era atât de frică.

Un avion a zburat jos deasupra solului. Neputând să mă controlez, m-am aruncat într-o râpă de pe drum. Avionul s-a învârtit deasupra capului și a dispărut la fel de brusc cum apăruse. Apucând trunchiul unui măr, m-am ridicat, fără să înțeleg ce se întâmplase. Cu ochii obositi se uita la iarba pe care se imprima

443

urmele mele. M-am îndreptat încet. Iarba arăta ca un păr nepieptănat. După gerurile de iarnă, era încă galbenă și, ca și mine, tânjea să revină la viață. Iarba nu era înaltă. Mi-a amintit de stepă. Totul părea familiar. am cazut din nou. A închis ochii de soarele strălucitor. Atingerea pământului, care singur știa ce mi s-a întâmplat, mi-a redat încrederea. M-am linistit si am adormit.

Numai moartea poate pune capăt tuturor. Speranța a rămas, ea rămâne mereu, indiferent ce s-ar întâmpla. Când m-am trezit, m-am trezit din nou și am plecat. Probabil că am dormit câteva ore: soarele apunea deja, iar când am ajuns în sfârșit în oraș, amurgul se aduna. Era chiar mai bine decât soarele. Mi-era frică să nu mă întâlnesc cu părinții mei. Mai ales nu voiam să dau peste cei pe care îi cunoșteam și care, poate, încă nu mă uitaseră. Așa că am venit acasă la sfârșitul zilei. Am mers pe stradă de parcă aș fi mers pe ea abia ieri. Am încercat să merg încet, dar fiecare pas părea să sune ca o paradă în Chemnitz. Am trecut pe lângă doi băieți. Nici măcar nu s-au uitat la mine. Când am dat colțul, mi-am văzut casa. Inima îmi bătea atât de tare încât mă durea în piept.

Cineva a apărut în colț. O bătrână scundă, cu un șal bătrân pe umeri. Chiar și acest șal îl cunosc de multă vreme. În mâinile mamei era un ulcior cu lapte. S-a dus la vecini cu care eram intim familiarizat. Dar calea ei a trecut pe lângă mine. Am crezut că o să leșin. Ea trecuse deja la jumătatea drumului și fiecare pas îmi era dificil.

Deși ochii mi s-au întunecat de emoție, i-am recunoscut fața.

Inima s-a scufundat.

Mama a trecut pe acolo. Ca să nu cad, m-am rezemat de perete. Avea un gust amar în gură, ca de la sânge. Știam că în câteva minute se va întoarce la fel. Am vrut să mă repez după ea, dar nu am putut și am rămas parcă paralizat.

Au trecut câteva minute și ea a reapărut. Amurgul s-a adâncit, iar silueta ei părea mai întunecată.

S-a apropiat din ce în ce mai mult. Mi-era frică să mă mișc, frică să o sperii. Făcând un efort inuman asupra mea, am spus:

- Mami...

Ea a înghețat. Am făcut câțiva pași spre ea și am văzut că leșina. Urciorul a căzut la pământ. Am reușit să o țin înainte să cadă.

Sprijinindu-mi mama, m-am grăbit spre uşă. În ea a apărut un tânăr. Fratele meu mic. Speriat, a strigat:

- Tata! Mama este adusă acasă! Se simte prost!

Au trecut câteva ore. Familia mea era plină de forță în jurul meu. S-au uitat la mine de parcă ar fi uitat că pământul este rotund. Deasupra vatrăi, am văzut fotografia mea de tinerețe, iar lângă ea era o vază cu flori.

Timpul a trecut. Această poveste a ajuns la sfârșit. Va dura mult timp pentru noi toți - cei care am așteptat și cei care, așa cum am sperat - să ne împăcăm cu realitatea.

Nu am vrut să creez dificultăți. De asemenea, este nevoie de timp pentru ca cei apropiați să se obișnuiască. Vecinii nu ar trebui să știe imediat că m-am întors. Este mai bine să ne păstrăm fericirea secretă. În câteva zile mi-am revenit în fire și am locuit în camera surorii mele. Cât am fost plecată, ea s-a căsătorit.

...Timpul va trece, iar eu mă voi alătura armatei învingătorilor - armata franceză, în care este loc pentru fostul inamic. M-a ajutat să trec într-o nouă realitate, ea a devenit „filtrul” la care visam.

Încă ar fi! La urma urmei, sunt un șef josnic și, după ce m-am înrolat în rândurile forțelor armate franceze, îmi arată o onoare fără precedent.

Mi-a făcut plăcere în ceea ce alții doar plictiseau. Eram obișnuit să disciplinez și am ieșit primul fără dificultate: a trebuit să mă abțin pentru ca ceilalți să nu fie prea geloși pe mine.

Am întâlnit oameni diferiți. Unii m-au urât. Alții, cei cu suflet bun, turnau bere ca să uit măcar pe scurt experiența.

Părinții au stabilit o interdicție nespusă de a vorbi despre război. Nu voi putea niciodată să le spun tot ce s-a întâmplat.

Am ascultat cu răpire poveștile celor care au săvârșit fapte eroice în armata învingătoare. La urma urmei, nu voi fi niciodată acceptat în rândurile lor.

Cineva nu mi-a plăcut și s-a străduit mereu să pună o spiță în volan. În trecutul meu, dușmanii au văzut greșeli și crime continue. Dar poate vor fi cei care vor înțelege: inamicul, la fel ca noi, apreciază vitejia. Și suferința nu cunoaște naționalitate.

În rîndurile armatei franceze, la care m-am înscris pentru trei ani, a trebuit să petrec doar zece luni. Nesmo

445

Deși la început m-am simțit bine, în cele din urmă m-am îmbolnăvit grav și am fost trimis acasă.

Dar chiar înainte de asta, am participat la o paradă grandioasă care a avut loc la Paris în 1946. A urmat un moment de reculegere în cinstea morților.

La memoria celor căzuți, voi adăuga aceste nume:

Ernst Neubach, Lensen, Wiener, Wesreidau, Prince, Solma, Goth, Olensheim, Shperlovsky, Smellens, Dunde, Kellermann, Freivich, Ballere, Fresh, Wortenberg, Siemenleis...

Nu voi fi niciodată de acord să includ numele Paulei pe lista morților. Pentru mine, ea nu este moartă.

Și nu voi uita niciodată numele lui Hals, Lindberg, Pfergham și Wollers. Amintirea lor va fi mereu cu mine.

Există o singură persoană de care trebuie să uit... Uită pentru totdeauna.

Numele lui era Guy Sayer.

Conţinut

Ediție literară și artistică

Guy Sayer

ULTIMUL SOLDAT AL AL TREILEA REICH

Editor Yu.O. bem

Art editor I.A. Ozerov

Redactor tehnic N.N. Dolzhikova Coritor responsabil T.V. Solovyov

Semnat spre publicare la 31.08.2010. Format 84x 1081/,,. Hârtie de ziar. Căști „Newton*.

Imprimare offset. Conv. cuptor l. 23.52. Uch.-ed. l. 25.34. Tiraj 3.000 de exemplare. Ordinul nr. 3720.

CJSC Centerpoligraph

121471, Moscova, sh. Mozhayskoe, 29/2

Tipărit folosind tehnologia CtP la IPK LLC „Editura Leningrad”. 195009, Sankt Petersburg, st. Arsenalnaya, 21/1. Telefon/Fax: (812) 495-56-10

MEMORII

Guy Sayer

ULTIMUL SOLDAT AL AL TREILEA REICH

Jurnalul unui WEHRMACHT PRIVAT

1942-194S

Soldatul Wehrmacht Guy Sayer este ultimul soldat supraviețuitor al unității sale. Și-a început serviciul ca un luptător disciplinat, a crezut ferm în idealurile naziste, a luptat în Ucraina, Polonia și Prusia de Est. Dar ororile războiului - frig și foamea, bombardamentele și atacurile, confuzia retragerii, moartea tovarășilor, captivitatea - i-au distrus iluziile. Dezamăgirea și amărăciunea pierderii au bântuit mulți ani și, odată cu trecerea timpului, Guy Sayer a decis să restabilească evenimentele acelor ani. La baza au fost jurnalele sale personale de război, care conțineau multe detalii dramatice, în care istoria celui de-al Doilea Război Mondial este prezentată așa cum a fost văzută din tranșeele germane.

ISBN 978-5-9524-4943-5

9 785952 449435

intrapoligrnf